

การพัฒนาโปรแกรมโดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและ
หลักพุทธธรรมไตรสิกขา เพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต

นายชัยศ เดชสุระ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)
เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)
are the thesis authors' files submitted through the University Graduate School.

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาอุดมศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา

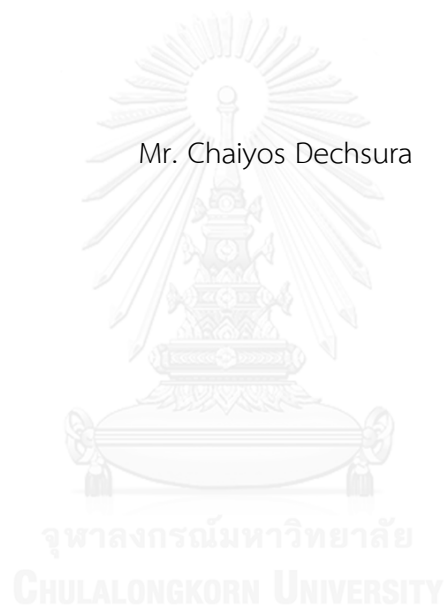
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2557

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

PROGRAM DEVELOPMENT BASED ON THE PHILOSOPHY OF SUFFICIENCY ECONOMY
AND THE THREE FOLD TRAINING FOR ENHANCING PUBLIC MIND
OF UNDERGRADUATE STUDENTS

Mr. Chaiyos Dechsura

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Doctor of Philosophy Program in Higher Education
Department of Educational Policy, Management, and Leadership
Faculty of Education
Chulalongkorn University
Academic Year 2014
Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การพัฒนาโปรแกรมโดยการนำหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขา เพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต
โดย	นายชัยศ เดชสุระ
สาขาวิชา	อุดมศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อรุณี หงษ์ศิริวัฒน์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม	อาจารย์ ดร. อัจฉรา ไชยปถัมภ์

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาคุษฎีบัณฑิต

.....คณบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร. บัญชา ชลาภิรมย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อภิภา ปรัชญพฤทธิ์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อรุณี หงษ์ศิริวัฒน์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม
(อาจารย์ ดร. อัจฉรา ไชยปถัมภ์)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พันธุ์ศักดิ์ พลสารัมย์)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สิริฉันท์ สิริกุล เดชพาหพงษ์)

.....กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ กิตติคุณ ดร. วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา)

ชัยยศ เดชสุระ : การพัฒนาโปรแกรมโดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขา เพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต (PROGRAM DEVELOPMENT BASED ON THE PHILOSOPHY OF SUFFICIENCY ECONOMY AND THE THREE FOLD TRAINING FOR ENHANCING PUBLIC MIND OF UNDERGRADUATE STUDENTS) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: ผศ. ดร. อรุณี หงษ์ศิริวัฒน์, อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม: อ. ดร. อัจฉรา ไชยบุณย์, 329 หน้า.

การวิจัยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อวิเคราะห์แนวคิดองค์ประกอบการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขา 2) เพื่อพัฒนาโปรแกรมสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต และ 3) ประเมินผลการพัฒนาโปรแกรม กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ทดลอง คือนักศึกษาปริญญาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา จำนวน 30 คน ดำเนินการทดลอง 8 วัน 3 ระยะ รวม 48 ชั่วโมง โดยใช้เครื่องมือ คือแบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต แบบสอบถาม แผนการจัดกิจกรรม แบบประเมินคุณลักษณะจิตสาธารณะ และแบบประเมินความพึงพอใจต่อโปรแกรม โดยวิเคราะห์ข้อมูลความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย 2 กลุ่ม กรณีกลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระแก่กัน สำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการวิเคราะห์ แนวคิด องค์ประกอบ พบว่า มีแนวคิดสำคัญ คือการน้อมนำประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือ ด้านดำเนินการจัดกิจกรรม และมีชั้นการจัดการเรียนรู้ โดยใช้หลักไตรสิกขา 3 ขั้นตอนคือ ศีล สมาธิ และปัญญา เพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะ 4 องค์ประกอบ คือ 1) ด้านตระหนัก รับรู้ถึงปัญหาสังคม ร่วมวิเคราะห์ ยึดหลักธรรมทางสายกลาง พอประมาณในการดำเนินชีวิต แบบห่วงใยสังคม (การรับรู้และการรู้คิด) 2) ด้านคำนึงถึงผู้อื่นที่มีปฏิสัมพันธ์ สามัคคี มีการแสดงออก เมตตา แบ่งปัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เกื้อกูล ช่วยเหลือ และให้โอกาส (เจตคติ) 3) ด้านพัฒนาตนเองด้านพฤติกรรม (ศีล) ด้านจิตใจ (สมาธิ) ด้านความรู้ความคิด (ปัญญา) และการมีวิถีคิดเป็น คิดถูกต้องตามหลักเหตุผล เพื่ออุทิศตนให้ส่วนรวม (พฤติกรรมระดับบุคคล) และ 4) ด้านการมีส่วนร่วม สร้างเครือข่าย ช่วยแก้ปัญหา ลงมือปฏิบัติ สร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์สุขแก่สังคม และการเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆอย่างเหมาะสม (พฤติกรรมระดับส่วนรวม)

2. ผลการพัฒนาโปรแกรม พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด มีส่วนประกอบดังนี้ 1) หลักการและเหตุผล 2) วัตถุประสงค์ 3) แนวคิดสำคัญ 4) โครงสร้างโปรแกรม 5) วิธีการฝึกอบรม 6) ระยะเวลา 7) สถานที่ 8) การวัดและประเมินผล

3. ผลการประเมินการพัฒนาโปรแกรม พบว่า ระดับคุณลักษณะจิตสาธารณะในภาพรวมของกลุ่มเป้าหมายสูงกว่าก่อนการทดลอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และจากการวิเคราะห์เนื้อหา มีการพัฒนาด้านกาย ศีล จิต ปัญญา ผ่านตามเกณฑ์

4. ผลการประเมินโครงการสร้างเสริมจิตสาธารณะ ทุกโครงการผ่านตามเกณฑ์

5. ผลการประเมินความพึงพอใจต่อโปรแกรมอยู่ในระดับมากที่สุด

ภาควิชา นโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำ ลายมือชื่อนิสิต

ทางการศึกษา ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก

สาขาวิชา อุดมศึกษา ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาร่วม

ปีการศึกษา 2557

5284213827 : MAJOR HIGHER EDUCATION

KEYWORDS: SUFFICIENCY ECONOMY / THE THREEFOLD TO DEVELOP

CHAIYOS DECHSURA: PROGRAM DEVELOPMENT BASED ON THE PHILOSOPHY OF SUFFICIENCY ECONOMY AND THE THREE FOLD TRAINING FOR ENHANCING PUBLIC MIND OF UNDERGRADUATE STUDENTS. ADVISOR: ASST. PROF. ARUNEE HONGSIRIWAT, Ph.D., CO-ADVISOR: ATCHARA CHAIYOOPATHAM, Ph.D., 329 pp.

The research was aimed at analyzing the components of the Philosophy of sufficiency economy and the threefold to develop a training program for enhancing public mind of the undergraduate students, and to evaluate the results of the program. The representative were 30 undergraduate students of Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University. The experiment took eight days with three phases, totaling 48 hours. The research instruments were interview forms, observation forms, questionnaires, public mind tests and the assessments of program satisfaction. The differences between the average of two samples was selected from the t- test for analysis. And the content analysis was used in qualitative research.

The results of the study were as follows:

1.The results of concept components found that there is the main idea to leading the Philosophy of sufficiency economy for example Activities carried out and Managing steps of learning processes by the threefold training ; morality, concentration and wisdom for enhancing public mind with 4 compositions : 1).Conscious and aware of social problems, Analyze and work together how to solve the problems with philosophical methods (Moderate practice) 2).Considerate of everybody's feeling, harmonize, kindheartedness, hospitality and attitude 3).Behavior development based on morality, Mind development based on concentration and another one is knowledge development based on wisdom. Logical thinking for dedicate to public of common interest (Individual behavior) 4).Participate in to solve the Social problems for public of common interest and Preparing oneself to face up to the change of effects (Social behavior)

2.The results of program development found that : They have the most suitable in also the highest level consist of : 1).Principles and reasons 2). Purposes 3).Main ideas 4). Program structure 5).Training methods 6).Period of time 7). Location 8).Measurement and Evaluation

3.The results of program development found that : The level of the qualification's public mind statically significant is higher than before an experiment at.05 and the content analysis revealed that the development of physical, precepts, mental and wisdom met the target.

4.The results of the public mind program that all projects met the criteria.

5. The results of the program satisfied all relevant criteria.

Department: Educational Policy, 316
Leadership

Student's Signature
Advisor's Signature
Co-Advisor's Signature

Field of Study: Higher Education

Academic Year: 2014

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จสมบูรณ์ ลุล่วงไปด้วยดี ผู้วิจัยมุ่งหวังจะนำผลที่ได้ศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนานักศึกษา ทั้งนี้เพื่อ ประโยชน์ของสังคมและประเทศชาติ การสำเร็จในครั้งนี้ เพราะได้รับความเมตตาและกรุณาอย่างยิ่งจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรุณี หงษ์ศิริวัฒน์ ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ และอาจารย์ ดร.อัจฉรา ไชยูปถัมภ์ กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์วิทยานิพนธ์ร่วม ที่กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ โดยเฉพาะการนำองค์ความรู้ มาบูรณาการ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่องานวิจัย

ขอขอบพระคุณคำแนะนำที่ทรงคุณค่าอย่างยิ่งจากท่าน ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิภา ปรัชญพฤทธิ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พันธ์ศักดิ์ พลสารัมย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิริฉันท์ สติรกุล เตชพาหพงษ์ กรรมการสอบ และรองศาสตราจารย์ วณิช สุทธารัตน์ ผู้ทรงคุณวุฒิ ทุกท่าน ที่ให้คำปรึกษา และให้ข้อคิดข้อเสนอแนะ แนวทาง ในการดำเนินงานวิทยานิพนธ์

ขอขอบคุณกำลังใจที่มีคุณค่าจากครอบครัว พี่น้อง ที่เป็นกัลยาณมิตร โดยเฉพาะ ดร.นริศนันท์ เดชสุระ ภรรยา ที่ช่วยเหลือเป็นพลังผลักดันให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

คุณความดีของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอถวายเป็นบูชาแด่พระพุทธคุณ พระธรรมคุณ พระสังฆคุณ ขอน้อมรำลึกถึงพระคุณมารดา บิดา ครูอาจารย์ และขอขอบคุณทุกสรรพสิ่ง ที่ทำให้ผู้วิจัย ได้มีโอกาสศึกษาสิ่งที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งหลากหลายในวิทยานิพนธ์เล่มนี้ และจะน้อมรับสิ่งดี ๆ ไปปฏิบัติเพื่อพัฒนาจิตใจให้เกิดปัญญาเพื่อสร้างสรรค์สังคมและพัฒนานักศึกษาให้มีความเจริญก้าวหน้าต่อไป

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฐ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฑ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามการวิจัย.....	6
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	8
คำอธิบายกรอบแนวคิดในการวิจัย.....	14
ประโยชน์ที่ได้รับ.....	20
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	21
1. หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง.....	22
2. หลักพุทธธรรมไตรสิกขา.....	32
3. แนวคิดจิตสาธารณะ.....	39
4. แนวคิดการพัฒนานิสิตนักศึกษา.....	53
5. การพัฒนาโปรแกรม.....	64
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	66

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	75
ผู้ให้ข้อมูลและกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการทดลอง	77
เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย	80
วิธีการสร้างเครื่องมือวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ	81
การวิเคราะห์ข้อมูล	89
ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย	90
ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน	90
ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาและสร้างโปรแกรม	91
ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้โปรแกรม	94
ขั้นตอนที่ 4 การประเมิน แก้ไข และปรับปรุงโปรแกรม	97
สรุปขั้นตอนการดำเนินการวิจัย	97
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	101
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	105
ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ ด้านการประยุกต์การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อ สร้างเสริมจิตสาธารณะ	106
ตอนที่ 3 การวิเคราะห์การประเมินผลการพัฒนาโปรแกรมโดยการน้อมนำหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขาเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษา ปริญญาบัณฑิต	154
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	182
เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย	183
การเก็บรวบรวมข้อมูล	184
การวิเคราะห์ข้อมูล	184
สรุปผลการวิจัย	187
อภิปรายผลการวิจัย	194

ข้อเสนอแนะ	204
รายการอ้างอิง	206
ภาคผนวก.....	214
ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	215
ภาคผนวก ข การหาคุณภาพเครื่องมือ.....	245
ภาคผนวก ค การวิเคราะห์ห้วงค์ประกอบการมีจิตสาธารณะ	257
ภาคผนวก ง คู่มือการใช้โปรแกรม	261
ภาคผนวก จ รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ และกลุ่มทดลองโปรแกรม.....	320
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	329

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1	80
ตารางที่ 2	88
ตารางที่ 3	95
ตารางที่ 4	98
ตารางที่ 5	105
ตารางที่ 6	106
ตารางที่ 7	108
ตารางที่ 8	112
ตารางที่ 9	113
ตารางที่ 10	116
ตารางที่ 11	118
ตารางที่ 12	120
ตารางที่ 13	122

ตารางที่ 14	ผลการวิเคราะห์ ด้านการประยุกต์การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่สอดคล้องกับสร้างเสริมจิตสาธารณะ	126
ตารางที่ 15	ผลการวิเคราะห์ ด้านการประยุกต์หลักพุทธธรรมไตรสิกขาที่สอดคล้องกับสร้างเสริมจิตสาธารณะ.....	128
ตารางที่ 16	ผลการวิเคราะห์แนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และหลักพุทธธรรมไตรสิกขาที่เชื่อมโยงกับการสร้างเสริมจิตสาธารณะ.....	130
ตารางที่ 17	ผลการประเมินความเหมาะสมของโปรแกรมฉบับร่างโดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขาเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะ นักศึกษาปริญญาบัณฑิตโดยผู้เชี่ยวชาญ (n=10)	139
ตารางที่ 18	โครงสร้างโปรแกรมสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต	144
ตารางที่ 19	วิธีการฝึกอบรมตามกระบวนการพัฒนาจิตสาธารณะกับหน่วยการเรียนรู้ โปรแกรมสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญา.....	151
ตารางที่ 20	ผลการเปรียบเทียบระดับจิตสาธารณะก่อนและหลังการทดลองโปรแกรมโดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขาเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต รวมทุกคุณลักษณะ (n=30).....	155
ตารางที่ 23	ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมคุณลักษณะจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต ด้านการพัฒนาตนเอง เกี่ยวกับพฤติกรรม (ศีล) จิตใจ (สมาธิ) ความรู้ความคิด (ปัญญา) และการมีวิถีคิดเป็น คิดถูกต้องตามหลักเหตุผล เพื่ออุทิศตนให้ส่วนรวม (พฤติกรรมระดับบุคคล n=30).....	161
ตารางที่ 24	ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมคุณลักษณะจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต ด้านการมีส่วนร่วม สร้างเครือข่าย ช่วยแก้ปัญหา ลงมือปฏิบัติ สร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์สุขแก่ สังคม และการเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ อย่างเหมาะสม (พฤติกรรมระดับส่วนรวม n=30).....	164
ตารางที่ 25	แสดงผลการประเมินการปฏิบัติโครงการจิตสาธารณะ โดยการน้อมนำหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขามาช่วยพัฒนาสร้างเสริม.....	167
ตารางที่ 26	ผลการประเมินพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมประจำหน่วยการเรียนรู้ของโปรแกรมสร้างเสริมจิตสาธารณะ	169

ตารางที่ 28	ผลการวิเคราะห์ การสังเกตพฤติกรรมคุณลักษณะจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต ระหว่างและหลังการเข้าร่วมโปรแกรม.....	173
ตารางที่ 28	โครงสร้างโปรแกรมสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต.....	266
ตารางที่ 29	วิธีการฝึกอบรมตามกระบวนการพัฒนาจิตสาธารณะกับหน่วยการเรียนรู้ โปรแกรมสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต.....	272
ตารางที่ 30	กิจกรรม/โครงการ/โครงการที่แสดงให้เห็น องค์ประกอบของกิจกรรมสร้างสรรค์สังคม.....	303
ตารางที่ 31	แสดงกิจกรรมเพื่อสร้างสรรค์สังคม.....	303
ตารางที่ 32	แผนบทเรียนภาคสนามลงพื้นที่ปฏิบัติกิจกรรม Project อาสาสร้างสรรค์สังคม.....	306

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	13
ภาพที่ 2 ขั้นตอนการพัฒนาโปรแกรมสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต	76

สารบัญแผนภูมิ

หน้า

แผนภูมิที่ 1 การสร้างแบบประเมินคุณลักษณะจิตสาธารณะของผู้วิจัย	52
---	----

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ นำไปสู่สังคมโลกยุค “โลกาภิวัตน์” เป็นระบบทุนนิยมสร้างรายได้เปรียบทางการแข่งขัน โดยเน้นเศรษฐกิจเป็นตัววัดปัจจัยของการเจริญเติบโต สภาพสังคมในปัจจุบันที่กำลังมุ่งพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าในทุกด้านและต่างก็มีการแข่งขันกันมากขึ้น ในขณะที่ความเจริญทางวัตถุพัฒนาไปเรื่อยๆ และเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว แต่จิตใจของมนุษย์กลับไม่ได้เจริญก้าวหน้าตามไปด้วย ระบบทุนนิยมทำให้มนุษย์ซึมซับความเห็นแก่ตัวมาไว้ในตัวเองไม่มีความพอเพียง สังคมมีแต่การเอาวัดเอาเปรียบ หาแต่ผลประโยชน์ใส่ตัวเองความสำนึกต่อส่วนรวมจึงน้อยลงทุกวัน ความรู้สึกเป็นสมาชิกของสังคมร่วมกันนั้นถูกตัดขาด จนนำไปสู่การที่คนในสังคมเมืองสมัยใหม่มีบุคลิกภาพแบบปัจเจกชนนิยม (Individualism) นั่นคือความเห็นแก่ตัวขาดความพอดี พอประมาณ ไม่สนใจใคร มุ่งแต่ฐานะและผลประโยชน์ของตนเอง นั่นก็คือมีจิตสำนึกแบบปัจเจก (Individual mind) ไม่สนใจปัญหาของคนอื่น และไม่สนใจต่อกิจการที่เป็นสาธารณะประโยชน์ของชุมชน สังคม เป็นสาเหตุที่ทำให้ปัญหาต่างๆ ในสังคมไม่ได้รับการแก้ไข การพัฒนาไม่ประสบความสำเร็จ ถ้าคนในสังคมขาดสำนึกหรือจิตสาธารณะจะส่งผลต่อบุคคล ให้เกิดปัญหา สร้างความเดือดร้อนให้กับตนเองและผู้อื่น ความสามัคคีในครอบครัวลดน้อยลง การแก่งแย่ง ทะเลาะวิวาทเพิ่มขึ้น องค์กรเกิดปัญหาการแบ่งพรรคแบ่งพวก เห็นแก่ตัวเบียดเบียนสมบัติขององค์กรเป็นสมบัติส่วนตัว ประสิทธิภาพและคุณภาพของงานลดลง ชุมชนเกิดปัญหาอ่อนแอ อาชญากรรมในชุมชนสูง ขาดศูนย์รวมใจ ขาดผู้นำที่นำไปสู่การแก้ปัญหา ส่วนระดับชาติ เกิดปัญหา วิกฤตการณ์ภายในประเทศ เกิดการเบียดเบียนทำลายทรัพยากรและสมบัติของส่วนรวม เกิดการแข่งขัน เห็นแก่ประโยชน์ของกลุ่มตนและพวกพ้อง รวมทั้งเกิดการทุจริตคอร์รัปชันต่างๆ มากมายตามมา ซึ่งนับว่าเป็นปัญหาที่มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จะเห็นได้ว่า จิตสาธารณะ เป็นความรับผิดชอบที่เกิดจากภายใน คือ ความรู้สึกนึกคิด จิตได้สำนึกตลอดจนคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งอยู่ในจิตใจและส่งผลมาสู่การกระทำภายนอก ดังนั้นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555–2559) จึงเน้นการพัฒนาทรัพยากรบุคคลให้เป็นพลเมืองดีของสังคม มีคุณธรรมและจริยธรรมในการดำเนินชีวิตมีจิตสาธารณะและกระตือรือร้นที่จะเข้ามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาของชุมชนและสังคม (สภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2555) สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช

2550 มาตรา 80 (3) กำหนดให้รัฐต้องดำเนินการตามนโยบายด้านการศึกษา โดยพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกกระดับให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้ง ปลูกฝังให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกของความเป็นไทย มีระเบียบวินัย คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม และตรงกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้มุ่งเน้นให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการบริหารจัดการ ปรับปรุง พัฒนาการศึกษาให้เป็นระบบ และส่งเสริมให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกต่อส่วนรวม มีความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข จึงกำหนดนโยบาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหลักสูตรต่างๆ คือ ให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกและมุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามให้แก่สังคมและส่วนรวม โดยกำหนดจิตสาธารณะเป็นสิ่งที่สถานศึกษาจะต้องพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550)

การจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาในยุคแห่งเทคโนโลยี อาจละเลย มองข้าม และไม่ได้ให้ความสำคัญกับคุณค่าของความเป็นมนุษย์ และคุณค่าของความเสียสละให้มากกว่าที่ควร บัณฑิตจึงมีลักษณะที่มุ่งเอาแต่ชนะเอาเปรียบ ฟุ้งเฟ้อ เห็นแก่ได้ ใช้ชีวิตอย่างขาดอุดมคติและเป้าหมายที่ชัดเจน มีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนน้อย ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่ ที่มีประโยชน์และคุณค่าต่อชุมชน การมีส่วนร่วมกับเพื่อน การมีกิจกรรมทางสังคมยังน้อย เรียนเก่งแต่ขาดจิตสำนึกสาธารณะ อันเนื่องมาจากความอ่อนแอของชุมชน ห่างเหินศาสนา เพราะถูกหล่อหลอมจากครอบครัวให้เน้นเรื่องการเรียนเป็นหลัก มีสติปัญญาเฉลียวฉลาด เรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว แต่ความรู้ที่มีอยู่นั้นเป็นความรู้ที่จะนำไปสู่การแข่งขันมากเกินไป ส่วนความรู้ที่จะนำไปสู่การคิดถึงคนอื่น ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน หรือ มีจิตสำนึกสาธารณะนั้นยังมีน้อย จึงเก่งคิด เก่งแข่งขัน ขาดปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น ขาดการเอาใจเขามาใส่ใจเรา มุ่งสนใจสิ่งที่อยู่นอกตัวไกลตัว จนทำให้จิตใจแข็งกระด้าง คิดแต่เรื่องตัวเอง ไม่สนใจคนอื่น ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าห่วงอย่างมาก (ศักดิ์ชาย เรื่องฤทธิ์,2554)

ศูนย์วิจัยกรุงเทพโพลส์ได้มีการสำรวจข้อมูลความสนใจติดตามข่าวสารความเป็นไปของสังคมและประเทศชาติ ประเด็นเนื้อหากล่าวถึงการเข้าร่วมทำกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือสังคมและประเทศชาติของนิสิตนักศึกษาเพื่อสะท้อนภาพรวมเกี่ยวกับจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติของนิสิตนักศึกษาไทยในปัจจุบัน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐ 25 แห่งและเอกชน 9 แห่ง รวม 1,148 คน พบว่า การที่นิสิตนักศึกษาบางส่วนไม่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือสังคมนั้น มีสาเหตุมาจากสภาวะสังคมในปัจจุบันที่ต้องแข่งขันเอาชนะเพื่อความอยู่รอด จึงไม่ค่อยได้คิดถึงคนอื่นนอกจากตัวเอง (ร้อยละ 17.8) และมีกิจกรรมสนุกสนานบันเทิงที่ดึงดูดความสนใจได้มากกว่ากิจกรรมเพื่อช่วยเหลือสังคม (ร้อยละ 17.4) อีกทั้ง แนวทางการศึกษาในปัจจุบันเน้นความเก่งมากกว่าความดี (ร้อยละ 17.1) ขาดการกระตุ้นชี้แนะจากครู อาจารย์ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (ร้อยละ 12.7) รวมถึงการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัวที่ไม่สอนให้รู้จักการเผื่อแผ่แบ่งปัน(ร้อยละ 8.3)

สำหรับข้อเสนอในการปลูกจิตสำนึกด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาตินั้น เห็นว่าการปรับปรุงแบบการจัดการเรียนรู้ให้นักศึกษาได้ออกไปสัมผัสใกล้ชิดสังคมเพื่อรับรู้ถึงสภาพปัญหาที่แท้จริงนั้น เป็นแนวทางที่ดีที่สุดในการปลูกจิตสำนึกด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติ(ร้อยละ45.6) และควรสอดแทรกแนวคิดเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติลงในเนื้อหาของบทเรียน (ร้อยละ 24.9) อีกทั้งควรใช้การกระตุ้น รมรงค์ผ่านสื่อต่างๆ (ร้อยละ 21.0) รวมถึงการยกย่องเชิดชูนักศึกษาที่ทำกิจกรรมเพื่อสังคมให้มากขึ้น(ร้อยละ5.5) (มติชน, 2547) สอดคล้องกับข้อมูลการวิจัยเกี่ยวกับนักศึกษา มหาวิทยาลัยทั่วประเทศในด้านพฤติกรรมต่างๆ พบว่าพฤติกรรมด้านทักษะชีวิตการใช้จ่ายังมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นมากตามกระแสความเจริญด้านวัตถุ มีพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีเลียนแบบเพื่อนและคนที่ตัวเองชื่นชอบ การมีจิตสาธารณะ มีไม่มากตามที่สังคมคาดหวัง มีการร่วมกิจกรรมหรือทำโครงการเพื่อส่วนรวม ตามที่สถาบันการศึกษากำหนดและบังคับให้ปฏิบัติเป็นส่วนมาก มีโครงการที่นักศึกษาร่วมกันคิดเพื่อสร้างสรรค์สังคมเป็นส่วนน้อย สอดคล้องกับผลการสำรวจของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (2552) ได้สำรวจการมีจิตสาธารณะพบว่าเยาวชนไทยทั่วประเทศมีจิตสาธารณะเพียงร้อยละ 34 โดยในกรุงเทพมหานคร มีจิตสาธารณะน้อยที่สุดเพียงร้อยละ 20 และพบว่ามีโครงการด้านบำเพ็ญประโยชน์เพื่อสังคมยังอยู่ระดับน้อยไม่เหมาะสมกับจำนวนนักศึกษาและมหาวิทยาลัยในประเทศ (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ,2552)

กระทรวงศึกษาธิการให้ความสำคัญกับการสร้างเสริมจิตสาธารณะให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนทุกระดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งระดับอุดมศึกษา เพราะนักศึกษาจะสำเร็จการศึกษาไปสู่สาขาอาชีพต่างๆ เพื่อพัฒนาประเทศ ถ้ามีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะ ก็จะสร้างสรรค์สังคมให้อยู่ร่วมกันอย่างปกติสุข จึงมีนโยบายส่งเสริมสนับสนุนให้นำหลักการ ทฤษฎีและหลักพุทธธรรมที่สอดคล้องเกี่ยวข้อง รวมทั้งกระบวนการต่างๆ เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกที่ดีต่อส่วนรวม มีลักษณะเป็นผู้มีจิตสาธารณะ (Public Mind) คือ 1) เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น ต่อสาธารณะต่อสังคม ไม่นิ่งดูตาย สิ่งที่ดีงามก็ให้ลงมือทำทันที แม้สิ่งนั้นจะเป็นสิ่งเล็กน้อยก็ตาม 2) ไม่เห็นแก่ตัว เห็นแก่ส่วนรวม ไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน ไม่เอาเปรียบผู้อื่น เคารพสิทธิเสรีภาพผู้อื่น 3) เข้าใจผู้อื่น ไม่ซ้ำเติมผู้อื่น มีจิตใจที่เปิดกว้าง รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รับฟังข้อมูลข่าวสารใหม่ๆ แสวงหาความรู้ใหม่อยู่เสมอ 4) คาดการณ์ปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้น และหาทางป้องกัน หรือลดความรุนแรงของปัญหานั้นๆ ดังนั้นเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีลักษณะดังกล่าว สิ่งหนึ่งที่เป็นนโยบายชัดเจนคือให้น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาใช้เป็นหลักในการพัฒนาผู้เรียน ให้มีจิตสำนึกสามารถพึ่งตนเอง และแบ่งปันเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ใช้เหตุผล มีจิตใจมั่นคงยึดถือในสิ่งที่ถูกต้อง นำมาเป็นแนวปฏิบัติประยุกต์ใช้ เป็นการสร้างเสริมนักศึกษาให้มีลักษณะเป็นผู้มีจิตสาธารณะ (เกษม วัฒนชัย, 2550) และนอกจากนี้ ยังส่งเสริมให้นำหลักพุทธธรรมไตรสิกขา ซึ่งมีหลักการพัฒนามนุษย์ 3 ด้าน คือ กาย จิตใจและ

ปัญญา ทำให้บุคคลได้พัฒนาอย่างมีบูรณาการและมีคุณภาพ เพราะสอนให้ดำเนินชีวิตทางสายกลางมีชีวิตดีงามถูกต้อง ฝึกหัดการอยู่ร่วมกัน ให้มีความเกื้อกูล แบ่งปัน เสียสละต่อกัน พัฒนาการด้วยศีล สมาธิ และปัญญา เมื่อนำมาปฏิบัติ จะเป็นการสร้างเสริมให้ผู้นั้นมีลักษณะเป็นผู้มีจิตสาธารณะ นำไปสู่สังคมที่เกื้อกูล ช่วยเหลือ แบ่งปัน (ป.อ.ปยุตโต,2545)

ด้วยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่มีความสอดคล้องกับหลักพุทธธรรมไตรสิกขา และสามารถนำมาบูรณาการสอดแทรกในกระบวนการจัดการเรียนรู้ทั้งในห้องเรียนและกิจกรรมนอกห้องเรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะจิตสาธารณะ เพราะหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางการดำเนินชีวิตและวิถีปฏิบัติ โดยใช้หลักความพอประมาณ การมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว โดยมีความรู้และคุณธรรมเป็นกรอบในการปฏิบัติ ด้วยแนวทางที่ดีดังนี้จะส่งผลให้คนในสังคมเอื้อเพื่อเกื้อกูลกัน ถ้าผู้เรียนยึดถือและสามารถประยุกต์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจนสามารถใช้ในชีวิตประจำวันได้ ก็จะทำให้คนในสังคม ชุมชน ดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข ซึ่งมีความสำคัญดังกล่าว สถาบันการศึกษา ควรส่งเสริมกิจกรรม ตามแนวหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อปลูกฝังให้เยาวชนรู้จักใช้ชีวิตที่พอเพียงเห็นคุณค่าของทรัพยากรต่างๆ ฝึกการอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างเอื้อเพื่อเผื่อแผ่และแบ่งปันเห็นแก่ส่วนรวม ซึ่งถ้านักศึกษามีสิ่งเหล่านี้เกิดขึ้นในตนเอง ก็จะเป็นการสร้างเสริมการมีจิตสาธารณะ มีจิตสำนึกที่ดีต่อสังคม รักสิ่งแวดล้อม และเห็นคุณค่าของวัฒนธรรม ค่านิยม เอกลักษณ์และความเป็นไทย ดังนั้นสถาบันการศึกษาจึงต้องหาแนวทางวิธีการที่จะนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนดำเนินการให้เหมาะสมกับการจัดการศึกษาตามบริบทของสถาบันนั้นๆ เพื่อเป็นการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพอย่างยั่งยืน โดยจัดกิจกรรมให้แก่ผู้เรียนทั้งในและนอกห้องเรียน เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกพอเพียง โดยผ่านการทำกิจกรรม อันจะทำให้เยาวชนดำเนินชีวิตโดยมีภูมิคุ้มกันในตนเองและอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมอย่างเกิดประโยชน์ มีความสุข สมดุล และยั่งยืน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ซึ่งสอดคล้องกับหลักการพัฒนาคนโดยใช้หลักพุทธธรรมไตรสิกขา ที่มุ่งให้คนมีจิตใจที่ดีงาม เอื้อเพื่อ แบ่งปัน เห็นประโยชน์ส่วนรวมจึงกำหนดกรอบเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ ได้แก่ ศีล สมาธิ และปัญญา เพราะ ศีล เป็นเรื่องของการฝึกตนในด้านพฤติกรรม โดยเฉพาะกับพฤติกรรมที่เคยชิน ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการฝึกศีลคือวินัย อันเป็นจุดเริ่มต้นที่ต้องเข้าใจในกระบวนการศึกษาและพัฒนาตน เพราะวินัยเป็นตัวการเตรียมชีวิตให้อยู่ในสภาพที่เอื้อต่อการพัฒนา โดยจัดระเบียบการเป็นอยู่ การดำเนินชีวิต และการอยู่ร่วมกันในสังคม จึงกล่าวได้ว่าวินัยจะจัดสภาพแวดล้อมที่ป้องกันไม่ให้เกิดพฤติกรรมที่ไม่ดี และเอื้อต่อการมีพฤติกรรมที่ดีให้เกิดขึ้น อีกส่วนที่มีความสำคัญคือ สมาธิเป็นเรื่องของการฝึกในด้านจิตหรือระดับจิตใจได้แก่การพัฒนา คุณสมบัติต่างๆ ของจิตทั้งในด้านคุณธรรม เช่น ความเมตตากรุณา ความเอื้อเพื่อเผื่อแผ่ ในด้านความสามารถของจิต เช่น ความเข้มแข็งมั่นคง ความพากเพียรพยายาม ความรับผิดชอบ ความมีสติสมาธิ และในด้านความสุข เช่น ความอิ่มใจสดชื่น ความร่าเริงเบิกบานใจ ความรู้สึก และส่วนสุดท้ายคือ ปัญญา

เป็นเรื่องของการฝึกหรือพัฒนาในด้านการรู้ความจริง เริ่มตั้งแต่ความเชื่อความเห็น ความรู้ความเข้าใจ เหตุผล การรู้จักวินิจฉัย ไตร่ตรองและคิดการต่างๆ อย่างสร้างสรรค์ อย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเน้นการรู้ตรงตามความเป็นจริง ดังนั้นจะเห็นได้ว่าบุคคลที่ปฏิบัติอันนำมาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขานั้น ทำให้เป็นคน ที่สามารถพึ่งพาตนเอง มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย และอยู่ในกรอบวัฒนธรรมประเพณีที่ติงามของสังคม มีจิตใจและอารมณ์มั่นคง มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่คนอื่น และเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม (ป.อ.ปยุตโต,2545) ตรงกับปรัชญาของการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ เน้นการสร้างคนดีให้มีความรู้ เพื่อพัฒนาสังคมให้เกิดการเอื้ออาทรห่วงใย มีส่วนร่วม เห็นแก่ส่วนรวม มีคุณธรรม คุณภาพ สมรรถภาพ และประสิทธิภาพ ทั้งหมดนี้จะเห็นว่าหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขา จึงมีความจำเป็นและเป็นการนำเสนอทางออกให้กับสังคมปัจจุบัน เพราะช่วยสร้างเสริมบุคคลที่ประพฤติปฏิบัติตามแนวทางดังกล่าวให้มีจิตใจที่มั่นคง เสียสละ เพื่อที่จะช่วยสร้างสรรค์สังคมให้เข้มแข็งอยู่ร่วมกันอย่างยั่งยืน

มหาวิทยาลัยเป็นพลังปัญญาของแผ่นดิน ให้บริการทางวิชาการแก่สังคม ปรับปรุง ถ่ายทอด และพัฒนาเทคโนโลยี ทะนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม ผลิตบัณฑิตที่มีความรู้คู่คุณธรรม ซึ่งนักศึกษาเมื่อแสวงหาความรู้แล้ว ต้องนำไปประยุกต์เพื่อ ชี้นำ พัฒนาสังคม ชุมชน ซึ่งผู้บริหารและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตระหนักให้ความสำคัญ จึงให้นโยบายพร้อมเสนอแนวทางหนึ่งในการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยในยุคการเปลี่ยนแปลง โลกาภิวัตน์ คือให้มีการพัฒนาด้านจิตสาธารณะ อีกทั้งให้ส่งเสริมโครงการที่ทำประโยชน์เพื่อชุมชนท้องถิ่น เพราะโครงการต่างๆ เหล่านี้สามารถช่วยพัฒนาให้เกิดการเรียนรู้และการดำรงชีวิตที่มีความหมาย เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม

จากข้อมูลที่เกิดขึ้นในสังคมและด้วยปรัชญาภาระหน้าที่ของมหาวิทยาลัยที่ต้องมีภารกิจหลักในการผลิตนักศึกษาเพื่อตอบสนองการพัฒนาในด้านต่างๆ ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และที่สำคัญมหาวิทยาลัยต่างๆ มุ่งผลิตนักศึกษา ให้มีคุณธรรมจริยธรรม ขยันประหยัด ซื่อสัตย์ อดทน มีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบมีจิตสาธารณะกระทำประโยชน์ต่อส่วนรวม เพื่อให้ นักศึกษามีความตระหนักว่า ส่วนรวมเกิดประโยชน์ ส่วนตนก็จะได้รับประโยชน์นั้นด้วย โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยราชภัฏ ซึ่งเริ่มจากภารกิจโรงเรียนการฝึกหัดครู จนถึงเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นได้แสดงข้อมูลเชิงประจักษ์ว่าตลอดมาว่า มุ่งมั่นพัฒนาชุมชนท้องถิ่นเป็น “จิตวิญญาณของมหาวิทยาลัยราชภัฏ” ทำงานตามแนวพระราชดำริหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมจึงมุ่งมั่นส่งเสริมพัฒนา นักศึกษาให้มีจิตสาธารณะเพื่อช่วยเหลือชุมชนท้องถิ่นและช่วยแก้ปัญหาของสังคม และจากการที่ผู้วิจัยมีความสนใจได้ศึกษาค้นคว้า ด้านหลักการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขาที่มีความสอดคล้องและเกี่ยวข้องกันอย่างลงตัว คือเพื่อพัฒนาบุคคลให้มีการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องดีงาม เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ แบ่งปันรับผิดชอบและทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม ซึ่งสามารถนำหลัก

ปฏิบัติทั้ง 2 นี้ มาบูรณาการในการจัดโปรแกรมเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะได้ จึงสนใจที่จะศึกษาเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมโดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขา เพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต ซึ่งสามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนานักศึกษา ให้เป็นพลเมืองที่ดีช่วยพัฒนาสังคม ชุมชนท้องถิ่นและประเทศต่อไป

คำถามการวิจัย

การพัฒนาโปรแกรมโดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขา เพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต มีวิธีการและรูปแบบอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมโดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขา เพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อวิเคราะห์แนวคิด องค์ประกอบ การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขา ในการพัฒนาโปรแกรมสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต
2. เพื่อพัฒนาโปรแกรมโดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขา เพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต
3. เพื่อประเมินผลการพัฒนาโปรแกรมโดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขา เพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต

ขอบเขตของการวิจัย

งานวิจัยเรื่องการพัฒนาโปรแกรมโดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขา เพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต มีขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหาสาระ คือ แนวคิดและองค์ประกอบ การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขา เพื่อพัฒนาโปรแกรมสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต ดังนี้

1.1 การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือ การนำมาใช้ดำเนินการจัดกิจกรรมและโครงการโดยใช้ การกำหนดโครงการ การเลือกสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ประกอบด้วย

หลักพอประมาณ การมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดี โดยมีเงื่อนไขการตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ได้แก่

ความรู้ มีความรอบรู้เรื่องที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนการจัดกิจกรรมหรือโครงการ เพื่อส่วนรวม คุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต อดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการร่วมทำกิจกรรม โดยไม่เรียนรู้งมงายตั้งใจในการทำกิจกรรมหรือโครงการจิตสาธารณะ

1.2 หลักพุทธธรรมไตรสิกขา คือ การนำศีล สมาธิ ปัญญา มาใช้เป็นกระบวนการการจัดกิจกรรมในโปรแกรมสร้างเสริมจิตสาธารณะ

1.3 แนวคิดการสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต โดยใช้กระบวนการพัฒนาจิตสาธารณะมี 3 ขั้นตอน

ขั้นที่ 1 ขั้นการรับรู้ ตระหนักให้ความสนใจในเรื่องการมีจิตสาธารณะ โดยการสังเกตเรียนรู้จากบุคคลต้นแบบและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์เชิงประจักษ์เพื่อให้ตระหนักถึงการทำประโยชน์ต่อส่วนรวม

ขั้นที่ 2 ขั้นการแสดงพฤติกรรมตอบสนองและเห็นคุณค่าต่อสิ่งที่สนใจในกิจกรรมเพื่อสร้างสรรค์สังคม โดยให้มีการร่วมในการอภิปราย สัมภาษณ์ ชักถาม วิพากษ์วิจารณ์ จัดบันทึก และการสนทนากลุ่มกับเพื่อน ๆ

ขั้นที่ 3 ขั้นการจัดระบบคุณค่าและสร้างแนวคิดจิตสาธารณะสู่การลงมือปฏิบัติทำให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมโดยให้วิเคราะห์จากสภาพปัญหาจริงและดำเนินกิจกรรมทำโครงการจิตสาธารณะ

2. ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูล และกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการทดลองโปรแกรม มีดังนี้

2.1 ผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้ข้อมูล ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้าน หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หลักพุทธธรรมไตรสิกขา ด้านการพัฒนาโปรแกรม ด้านการพัฒนานักศึกษา และด้านการสร้างเสริมจิตสาธารณะ รวมจำนวน 18 คน

2.2 อาจารย์ผู้สอน ผู้วิจัย หรือทำงานด้านการพัฒนานักศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏ แห่งละ 3 คน จำนวน 40 แห่ง รวมจำนวน 120 คน

2.3 อาจารย์ ผู้ใช้บัณฑิต และนักศึกษา ที่เกี่ยวข้องกิจกรรมด้านบำเพ็ญประโยชน์ โดยการสนทนากลุ่มเพื่อศึกษารูปแบบการจัดโครงการ หรือกิจกรรมที่เกี่ยวกับการสร้างเสริมจิตสาธารณะ รวมจำนวน 20 คน

2.4 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการทดลองโปรแกรม ได้แก่ นักศึกษาคณะครุศาสตร์ ที่กำลังศึกษาปีการศึกษา 2556 ภาคเรียนที่ 2 มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา รวมจำนวน 30 คน

3. ขอบเขตด้านการพัฒนาโปรแกรมโดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขาเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต ซึ่งเป็นการพัฒนาเพื่อเป็นต้นแบบกับมหาวิทยาลัยราชภัฏ

4. ขอบเขตด้านการประเมินผลการพัฒนาโปรแกรมโดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขา เพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต มี 3 ส่วน ดังนี้

4.1 การประเมินคุณลักษณะจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต

4.2 การประเมินผลการปฏิบัติโครงการสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต

4.3 การประเมินความพึงพอใจต่อโปรแกรมโดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขา เพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง แนวคิด หลักการ และแนวทางปฏิบัติ เพื่อประยุกต์ใช้ในการดำเนินการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต มีองค์ประกอบ คือ

1. พอประมาณ คือ การที่นักศึกษากลุ่มเป้าหมายเลือกใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดเหมาะสมพอดี ในการกำหนดโครงการ การเลือกสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ และดำเนินโครงการจิตสาธารณะด้วยความพอดีไม่จำเป็นต้องเน้นการใช้งบประมาณจำนวนมาก

2. การมีเหตุผล คือ การที่นักศึกษากลุ่มเป้าหมายพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ใช้เหตุผลในการเลือกใช้วัสดุ อุปกรณ์และทรัพยากร ในแต่ละกิจกรรมและยึดหลักความมีเหตุผลในการทำโครงการจิตสาธารณะในทุกขั้นตอนเพื่อลดความขัดแย้งในแต่ละด้าน

3. การมีภูมิคุ้มกันที่ดี คือ การที่นักศึกษากลุ่มเป้าหมายรู้จักวางแผนการเตรียมตัวไม่ให้เกิดพร่องในแต่ละกิจกรรม รู้จักปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม สังคม มีการนำเสนอผลงานโครงการมีร่องรอยในการทำกิจกรรมอย่างเป็นระบบ ยอมรับการเปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์อย่างเหมาะสม เจริญใจ การตัดสินใจ ได้แก่

ความรู้ มีความรอบรู้เรื่องที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผน และความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ สามารถปฏิบัติกิจกรรมโครงการจิตสาธารณะได้อย่างถูกต้อง

คุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต อุดม มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการร่วมทำกิจกรรม โดยไม่เรี่ยไร อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นตั้งใจในการทำโครงการจิตสาธารณะ

หลักพุทธธรรมไตรสิกขา หมายถึง แนวปฏิบัติของนักศึกษากลุ่มเป้าหมายเพื่อให้เกิดการพัฒนาดำเนินชีวิตที่ต้งามถูกต้อง ทำให้สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยความสงบสุข เป็นแนวทางทำให้ชีวิตมีค่าหรือเป็นชีวิตที่ประเสริฐ อยู่ร่วมกันอย่างสามัคคี และเกิดประโยชน์แก่ส่วนรวม มีข้อปฏิบัติ คือ สีล ได้แก่ การประพฤติปฏิบัติเพื่อความปกติสงบเรียบร้อยไม่ทำตนและผู้อื่นเดือดร้อน สมာธิ ได้แก่ การฝึกฝนหรือพัฒนาจิตใจให้เหมาะสมเอื้อเพื่อพ่อแม่ เกื้อกูล ตั้งมั่นแน่วแน่พร้อมจะปฏิบัติงานหรือกิจกรรมใดๆเพื่อประโยชน์ของสังคม และปัญญา ได้แก่ การฝึกฝนพัฒนาตนในการพิจารณาสิ่งทั้งปวงให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องตามความเป็นจริงตามเหตุผลเพื่อลดความขัดแย้งในสังคม โดยประยุกต์ใช้ในชั้นจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 3 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นศีล เป็นขั้นที่ผู้เรียนควบคุมกายและวาจาให้อยู่ในสภาพเรียบร้อยมีระเบียบ วินัย เป็นปกติพร้อมที่จะเรียนรู้ พร้อมทั้งจะปฏิบัติกิจกรรมเพื่อฝึกฝนสร้างเสริมจิตสาธารณะให้เกิดแก่ตน
2. ขั้นสมาธิ เป็นขั้นที่ผู้เรียนมีจิตมุ่งมั่น อย่างต่อเนื่องอยู่กับสิ่งที่ได้รับมอบหมาย รวมจิตใจความคิดแน่วแน่ ตัดสิ่งรบกวนอื่นๆ ออกจากความคิดและจิตใจ ในขณะที่เรียนรู้ มีจิตใจมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติกิจกรรมเพื่อฝึกฝนสร้างเสริมจิตสาธารณะให้เกิดแก่ตน
3. ขั้นปัญญา เป็นขั้นที่กระตุ้นให้ผู้เรียนได้ฝึกคิดอย่างมีเหตุผล เกิดความรู้เข้าใจสิ่งต่างๆ โดยใช้สติในการควบคุม พิจารณาเรื่องใดๆ จนเกิดความรู้แจ้งเข้าใจ และแก้ปัญหาได้ ได้ถูกต้องตามความเป็นจริง ใช้ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ในการทำกิจกรรมหรือโครงการเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

จิตสาธารณะ หมายถึง ความตระหนักรู้ของบุคคล ถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม และพร้อมที่จะช่วยเหลือช่วยแก้ปัญหาให้แก่ผู้อื่นหรือสังคม รับผิดชอบที่จะสร้างสรรค์สังคมส่วนรวมโดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการอยู่ร่วมกันแบบเกื้อกูล มองโลกในแง่ดีตามหลักไตรสิกขา โดยรับรู้ถึงสิทธิตนควบคู่ไปกับหน้าที่อย่างเหมาะสมพอดี ช่วยดูแลรักษา แบ่งปัน สมบัติของส่วนรวม ภาควุมิใจในพลังของตนในการสร้างประโยชน์แก่ส่วนรวมและลงมือปฏิบัติโดยมีการวางแผน

ใช้ความรู้ ความรอบคอบ กระทำเพื่อให้เกิดการแก้ปัญหาด้วยวิธีการต่าง ๆ ร่วมกันกับคนในสังคม อย่างมีประชาธิปไตย

การพัฒนาโปรแกรม หมายถึง กระบวนการกำหนดจุดมุ่งหมาย การจัดสาระการเรียนรู้และ ประสบการณ์การจัดการเรียนรู้ และมีการประเมินผลที่เหมาะสมเพื่อสร้างเสริมจิตสำนึกของนักศึกษาปริญญาบัณฑิต โดยมี 8 ส่วนประกอบ ดังนี้ 1.หลักการและเหตุผล 2.วัตถุประสงค์ 3. แนวคิดสำคัญ 4. โครงสร้าง 5.วิธีการฝึกอบรม 6. ระยะเวลา 7.สถานที่ฝึกอบรม และ 8.การวัดและประเมินผล

โปรแกรมสร้างเสริมจิตสำนึกของนักศึกษาปริญญาบัณฑิต หมายถึง แผนการดำเนินงานในการฝึกอบรมอย่างเป็นระบบ โดยมีแนวคิดสำคัญคือ การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และหลักพุทธธรรมไตรสิกขามาช่วยพัฒนาให้นักศึกษามีคุณลักษณะจิตสำนึก คือ 1) ด้านตระหนัก รับผิดชอบต่อสังคม ร่วมวิเคราะห์ ยึดหลักธรรมทางสายกลาง พอประมาณในการดำเนินชีวิต แบบห่วงใยสังคม (การรับรู้และการรู้คิด) 2) ด้านคำนึงถึงผู้อื่นที่มีปฏิสัมพันธ์ สามัคคี มีการแสดงออก เมตตา แบ่งปัน เอื้อเฟื้อเกื้อกูล ช่วยเหลือ และให้โอกาส (เจตคติ) 3) ด้านพัฒนาตนเอง ด้านพฤติกรรม (ศีล) ด้านจิตใจ (สมาธิ) ด้านความรู้ความคิด (ปัญญา) และการมีวิถีคิดเป็น คิดถูกต้องตามหลักเหตุผล เพื่ออุทิศตนให้ส่วนรวม (พฤติกรรมระดับบุคคล) และ 4) ด้านการมีส่วนร่วม สร้างเครือข่าย ช่วยแก้ปัญหา ลงมือปฏิบัติ สร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์สุขแก่สังคม และการเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ อย่างเหมาะสม (พฤติกรรมระดับส่วนรวม) ซึ่งมีรายละเอียดของแนวทางการจัดอบรม เพื่อพัฒนาผู้เข้าฝึกอบรม ให้มีคุณลักษณะจิตสำนึกมีส่วนประกอบดังนี้

1. หลักการและเหตุผล

ระบบทุนนิยมทำให้มนุษย์ซึมซับความเห็นแก่ตัวมาไว้ในตัวเองไม่มีความพอเพียง สังคมมีแต่ การเอารัดเอาเปรียบ หาแต่ผลประโยชน์ใส่ตัวเอง ความสำนึกต่อส่วนรวมจึงน้อยลงทุกวัน ขาดความ พอดี พอประมาณ ไม่สนใจใคร มุ่งแต่ฐานะและผลประโยชน์ของตนเอง ไม่สนใจปัญหาของผู้อื่น และ กิจกรรมที่เป็นสาธารณะประโยชน์ของชุมชน สังคม เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาต่างๆ ดังนั้นการนำ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและกระบวนการในหลักพุทธธรรมไตรสิกขาที่มีความสอดคล้อง เหมือนกันคือเพื่อพัฒนาบุคคลให้มีการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องดีงาม พอเพียง เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ แบ่งปัน และทำประโยชน์เพื่อส่วนรวมมาเป็นหลักการเพื่อพัฒนาโปรแกรม

2. วัตถุประสงค์ของโปรแกรม

เพื่อพัฒนากลุ่มเป้าหมายให้มีคุณลักษณะจิตสำนึก ในองค์ประกอบ 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านตระหนัก ถึงปัญหาสังคม (การรับรู้และการรู้คิด) 2) ด้านคำนึงถึงผู้อื่นที่มีปฏิสัมพันธ์ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เกื้อกูล (เจตคติ) 3) ด้านพัฒนาตนเอง ศีล สมาธิ ปัญญา อุทิศตนให้ส่วนรวม

(พฤติกรรมระดับบุคคล) และ 4) ด้านการมีส่วนร่วม สร้างเครือข่ายช่วยแก้ปัญหา ลงมือปฏิบัติ สร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์สุขแก่สังคม (พฤติกรรมระดับส่วนรวม)

3.แนวคิดสำคัญ

การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวคิด และแนวทางปฏิบัติเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต และนำหลักพุทธธรรมไตรสิกขาเป็นวิธีปฏิบัติเพื่อให้เกิดการพัฒนาดำเนินชีวิตที่ดำรงถูกต้อง ทำให้สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยความสงบ มีข้อปฏิบัติ คือ ศีลสมาธิ และปัญญา

4. โครงสร้างโปรแกรม

ประกอบด้วย 3 ระยะ ดังนี้ 1) ระยะที่ 1 อบรมตามแผนการสร้างเสริมจิตสาธารณะ 2) ระยะที่ 2 ภาคสนามเพื่อปฏิบัติโครงการจิตสาธารณะ และ 3) ระยะที่ 3 การถอดบทเรียน และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ความสำเร็จจากปฏิบัติจริงในพื้นที่

5. วิธีการฝึกอบรม

กระบวนการพัฒนาจิตสาธารณะ 3 ขั้นตอนคือ คือ ขั้นที่ 1 ขั้นการรับรู้ ตระหนักให้ความสนใจในเรื่องการมีจิตสาธารณะ โดยการสังเกตเรียนรู้จากบุคคลต้นแบบและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์เชิงประจักษ์เพื่อให้ตระหนักถึงการทำประโยชน์ต่อส่วนรวม ขั้นที่ 2 ขั้นการแสดงพฤติกรรมตอบสนองและเห็นคุณค่าต่อสิ่งที่สนใจในกิจกรรมเพื่อสร้างสรรค์สังคม โดยให้มีการร่วมในการอภิปราย สัมภาษณ์ ชักถาม วิพากษ์วิจารณ์ จดบันทึก และการสนทนากลุ่มกับเพื่อน ๆ และขั้นที่ 3 ขั้นการจัดระบบคุณค่าและสร้างแนวคิดจิตสาธารณะสู่การลงมือปฏิบัติทำให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมโดยให้วิเคราะห์จากสภาพปัญหาจริงและดำเนินกิจกรรมทำโครงการจิตสาธารณะ

6 ระยะเวลา

ระยะที่ 1 รวม 5 วัน 30 ชั่วโมง ระยะที่ 2 รวม 2 วัน 12 ชั่วโมง และ ระยะที่ 3 1 วัน 6 ชั่วโมง รวมตลอดโปรแกรม 3 ระยะ 8 วัน 48 ชั่วโมง

7 สถานที่ฝึกอบรม

ห้องอบรมภาคทฤษฎีและปฏิบัติลงพื้นที่ภาคสนามตามบริบทของกิจกรรมและโครงการสร้างเสริมจิตสาธารณะ

8 การวัดและประเมินผล

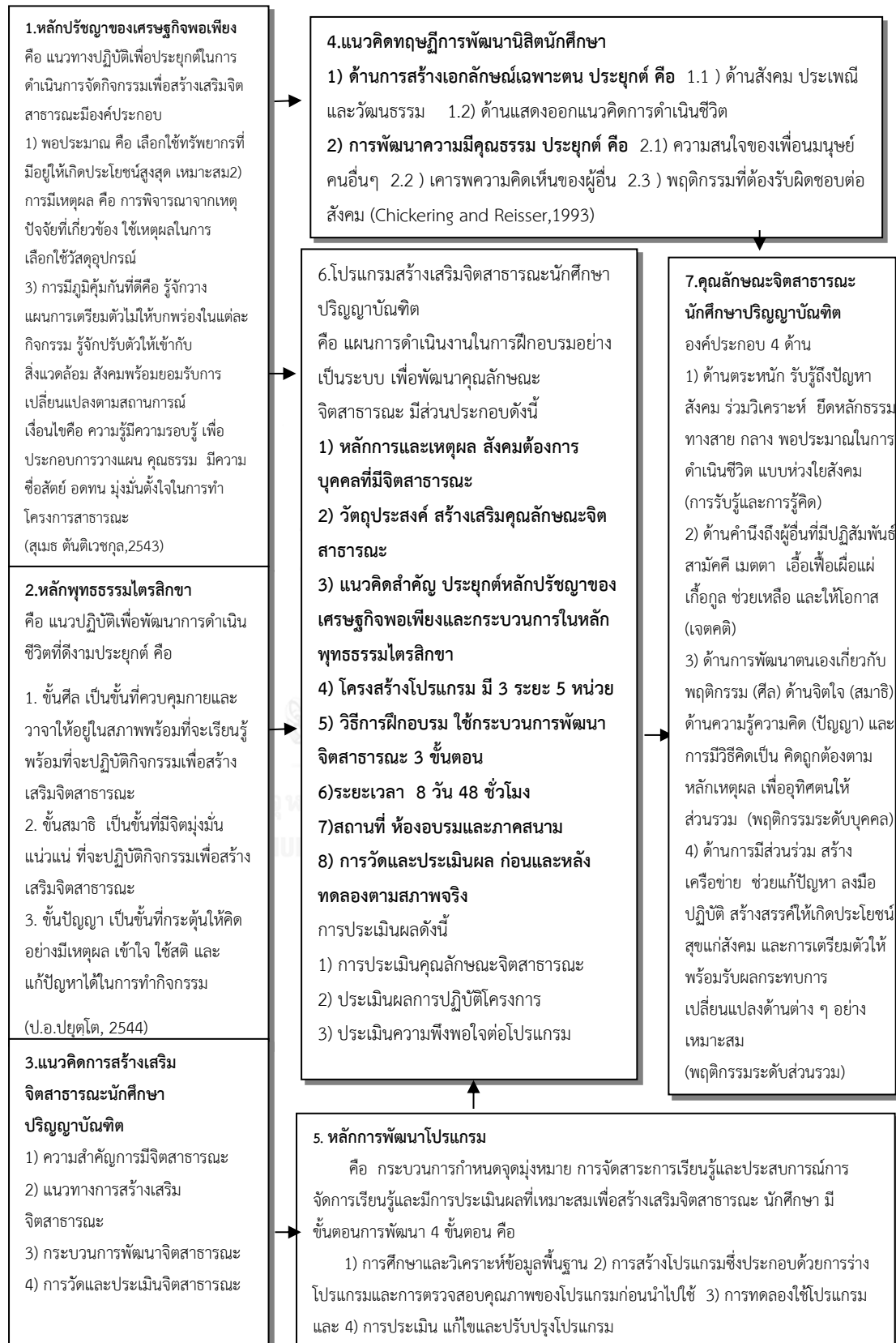
การประเมินผลก่อน ระหว่าง และหลังการอบรม โปรแกรมโดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขา เพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิตตามสภาพจริง

การประเมินผลการพัฒนาโปรแกรม หมายถึง การนำข้อมูลที่ได้จากการผลการดำเนินงาน โดยมีการประเมินผลตามสภาพจริงด้านการเปลี่ยนแปลงคุณลักษณะจิตสาธารณะ ด้านผลสำเร็จของการทำโครงการจิตสาธารณะและด้านความพึงพอใจที่มีต่อโปรแกรมสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิตมาตัดสินโดยการเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้

อาจารย์ หมายถึง บุคลากรที่ทำหน้าที่การสอน หรือ ผู้วิจัย อยู่ในมหาวิทยาลัยราชภัฏ ซึ่งมีส่วนร่วมและประสบการณ์ในการดำเนินงานการพัฒนานักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นระยะเวลาอย่างน้อย 2 ปี

นักศึกษาปริญญาบัณฑิต หมายถึง นักศึกษาสังกัดคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ พระนครศรีอยุธยา ที่กำลังศึกษาในปีการศึกษา 2556 ภาคเรียนที่ 2

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

คำอธิบายกรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยการพัฒนาโปรแกรมโดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขาเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิตครั้งนี้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์แนวคิด องค์ประกอบ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขา ในการพัฒนาโปรแกรมเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิตและประเมินผลการพัฒนาโปรแกรม โดยมีกรอบแนวคิดที่สำคัญ คือ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หลักพุทธธรรมไตรสิกขา แนวทางการสร้างเสริมจิตสาธารณะ แนวคิดทฤษฎีการพัฒนานิสิตนักศึกษาด้านเอกลักษณ์ และการพัฒนาความมีคุณธรรม หลักการพัฒนาโปรแกรม และองค์ประกอบคุณลักษณะจิตสาธารณะ นักศึกษาปริญญาบัณฑิต จากกรอบแนวคิดทั้งหมดข้างต้นผู้วิจัยสามารถสรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้

1.หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เป็นแนวคิด หลักการและแนวทางปฏิบัติ เพื่อประยุกต์ใช้ในการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีจุดเน้นอยู่ที่การมีชีวิตที่ดี มิใช่ความมั่งคั่ง มีเรื่องของความยั่งยืนเป็นแกนกลาง เน้นความมั่นคงของคน และการเพิ่มขีดความสามารถให้คนสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองได้ ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาพื้นฐานจิตใจและจิตวิญญาณมากกว่า ถือว่าการพัฒนาพื้นฐานจิตใจนั้นต้องเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาทุกชนิดโดยไม่อาจแยกออกจากกันได้ จากการที่ผู้วิจัยศึกษาวิเคราะห์ ความหมาย ความสำคัญ องค์ประกอบ การประยุกต์ใช้ ของแนวคิด สรุปได้ว่าหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นระบบทางสายกลาง ไม่ตริ้งไม่หย่อนเกินไป ไม่กดดัน ไม่เอาเปรียบ ไม่ฝ่าฝืนธรรมชาติ ไม่ได้ทำร้ายใคร เน้นการพัฒนาด้านจิตใจตนเอง ให้มีความเอื้อเฟื้อ เกื้อกูล แบ่งปัน ช่วยเหลือกัน สำหรับงานวิจัยนี้ นำมาปฏิบัติประยุกต์ใช้ ด้านการดำเนินการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างสรรค์สังคมเป็นการสร้างอุปนิสัยพอเพียงให้กับกลุ่มเป้าหมายเพื่อสร้างเสริมด้านจิตสาธารณะ เห็นแก่ประโยชน์ต่อส่วนรวมมีองค์ประกอบต่อไปนี้

พอประมาณ หมายถึง มีความพอดี ต่อความจำเป็นการใช้ทรัพยากรในการดำเนินการใดๆ ก็ต้องให้พอประมาณ ไม่มากเกินไปจนศักยภาพ และก็ต้องไม่น้อยเกินไป ให้ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการทำกิจกรรมเพื่อส่วนรวม โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น ไม่ทำให้สังคมเดือดร้อน และไม่ทำลายธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม

มีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจดำเนินกิจกรรมต่างๆ อย่างมีเหตุผล บนพื้นฐานของความถูกต้อง คำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆ ทั้งต่อตนเอง ต่อผู้อื่นและส่วนรวม การคิดพิจารณาแยกแยะ ดำเนินการ หรือจะทำอะไรอย่างสมเหตุสมผล พิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง

ใช้เหตุผลในการเลือกใช้วัสดุ อุปกรณ์และทรัพยากรที่มีอยู่ โดยใช้สติ ปัญญา ในทางที่ถูกไม่ทำให้สังคมส่วนรวมเสียหาย

มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับต่อผลกระทบต่อการทำกิจกรรมใด ๆ เพื่อสังคมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม คือ ไม่เสี่ยงเกินไป ไม่ประมาท เตรียมวิธีการทำงาน เพื่อไม่ให้เกิดข้อบกพร่องต้องหยุดชะงัก โดยรู้จักวางแผน รู้จักปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม สังคม และนำมาซึ่งผลประโยชน์ในระยะยาว และความสุขของคนส่วนรวมที่ยั่งยืน

โดยมี เงื่อนไข

ความรู้ คือรอบรู้อย่างรอบด้าน มีความรอบคอบและระมัดระวังที่จะนำความรู้มาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนและในขั้นปฏิบัติกิจกรรมเพื่อส่วนรวม

คุณธรรม คือการตระหนักในคุณธรรม รู้ผิดชอบ ซื่อสัตย์สุจริต ด้านการกระทำประโยชน์ต่อส่วนรวมคือ มีความซื่อสัตย์สุจริต อดทน ไม่โลภ รู้จักแบ่งปัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เกื้อกูล และรับผิดชอบในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม

2.หลักพุทธธรรมไตรสิกขา

หลักพุทธธรรมไตรสิกขา เป็นหลักในการพัฒนาบุคคลให้เป็นผู้มีคุณภาพ ปลูกฝังให้คนเป็นพลเมืองดี มีคุณธรรมจริยธรรม เพื่อก่อให้เกิดความสงบสุขในสังคม เนื่องจากเป็นกระบวนการในการฝึกฝนอบรม ฝึกหัดเพื่อพัฒนาคนในองค์ประกอบ 3 ด้านคือ

1) ศีล คือการพัฒนาด้านพฤติกรรม การฝึกฝนพัฒนาด้านพฤติกรรมทางกาย และวาจา ให้มีระบบถูกต้องดีงาม เพื่อความสงบเรียบร้อยอยู่ร่วมกันผาสุก สอดคล้องประสานกลมกลืน เพื่อความเกื้อหนุนกัน โดยไม่เบียดเบียน ไม่เอาเปรียบกัน มีส่วนร่วมและร่วมรับผิดชอบ เพื่อความพร้อมเพรียงสามัคคี เพื่อป้องกันความขัดแย้งและความเสื่อมเสียหาย สังคมส่วนรวมก็สงบสุข

2) สมာธิ คือการพัฒนาด้านจิตใจ ให้มีคุณธรรมซึ่งเป็นคุณภาพของจิตใจ กล่าวคือ คุณสมบัตินี้เสริมสร้าง จิตใจให้ดีงาม ให้เป็นจิตใจที่สูง ประณีต และประเสริฐ เช่น มีความรัก เมตตา เอื้อเฟื้อ ความปรารถนาเจตคติที่ดี เป็นมิตร อยากให้ผู้อื่นและสังคมส่วนรวมมีความสุข

3) ปัญญา คือ พัฒนาด้านปัญญา ให้มีการคิดการวินิจฉัยที่ถูกต้องชัดเจนและเที่ยงตรง รู้จักแยกแยะวิเคราะห์วิจัยสืบสาวเหตุปัจจัยของเรื่องราวต่างๆ ที่จะทำให้สามารถแก้ไขปัญหา หรือบริหารจัดการกิจกรรมต่างๆเช่นปัญหาสังคม ให้สำเร็จตามที่มุ่งหมายส่วนรวมก็ได้รับประโยชน์

หลักไตรสิกขาเป็นแนวปฏิบัติเพื่อให้บุคคลมีการดำเนินชีวิตไปในวิถีที่ถูกต้องดีงาม ไตรสิกขาเป็นการฝึกฝนอบรมตามแนวทางที่ดีงามและประเสริฐ นำไปสู่สังคมที่ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เกื้อกูล

ช่วยเหลือแบ่งปัน สอดคล้องกับแนวคิดการสร้างเสริมให้บุคคลมีจิตสาธารณะ สำหรับงานวิจัยนี้จะใช้หลักพุทธธรรมไตรสิกขาในกระบวนการจัดการเรียนรู้ มี 3 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นตอนจัดหาและสร้างปัจจัย คือจัดหาทรัพยากรต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการดำเนินกิจกรรม เพื่อให้มีพร้อมก่อนการเรียนรู้หรือทำกิจกรรม 2) ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้หลัก คือขั้น ศีล สมาธิ และปัญญา 3) ขั้นตอนวัดผล ประเมินผล คือการประเมินผลที่เกิดกับตัวผู้เข้าอบรม ด้านการพัฒนาทางกาย ศีล จิตใจ และปัญญา สำหรับในขั้นการจัดการเรียนรู้ มีขั้นตอน 3 ขั้นตอน ได้แก่

1. ขั้นศีล เป็นขั้นที่ผู้เรียนควบคุมกายและวาจาให้อยู่ในสภาพเรียบร้อยมีระเบียบ วินัย เป็นปกติพร้อมที่จะเรียนรู้ พร้อมที่จะปฏิบัติกิจกรรมเพื่อฝึกฝนสร้างเสริมจิตสาธารณะให้เกิดแก่ตน
2. ขั้นสมาธิ เป็นขั้นที่ผู้เรียนมีจิตมุ่งมั่น อย่างต่อเนื่องอยู่กับสิ่งที่ได้รับมอบหมาย รวมจิตใจ ความคิดแน่วแน่ ตัดสิ่งรบกวนอื่นๆ ออกจากความคิดและจิตใจ ในขณะที่เรียนรู้อาจมีจิต ใจมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติกิจกรรมเพื่อฝึกฝนสร้างเสริมจิตสาธารณะให้เกิดแก่ตน
3. ขั้นปัญญา เป็นขั้นที่กระตุ้นให้ผู้เรียนได้ฝึกคิดอย่างมีเหตุผล เกิดความรู้เข้าใจสิ่งต่างๆ โดยใช้สติในการควบคุม พิจารณาเรื่องใดๆ จนเกิดความรู้แจ้งเข้าใจ และแก้ปัญหาได้ ได้ถูกต้องตามความเป็นจริง ใช้ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ในการทำกิจกรรมหรือโครงการเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

3.แนวคิดการสร้างเสริมจิตสาธารณะ

จิตสาธารณะ หมายถึง ความตระหนักรู้ของบุคคล ถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม และพร้อมที่จะช่วยเหลือช่วยแก้ปัญหาให้แก่ผู้อื่นหรือสังคม รับผิดชอบที่จะสร้างสรรค์สังคมส่วนรวมโดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการอยู่ร่วมกันแบบเกื้อกูล มองโลกในแง่ดีตามหลักไตรสิกขา โดยรับรู้ถึงสิทธิตนควบคู่ไปกับหน้าที่อย่างเหมาะสมพอดี ช่วยดูแลรักษา แบ่งปัน สมบัติของส่วนรวม ภาควุมิใจในพลังของตนในการสร้างประโยชน์แก่ส่วนรวมและลงมือปฏิบัติโดยมีการวางแผน ใช้ความรู้ ความรอบคอบ กระทำเพื่อให้เกิดการแก้ปัญหาด้วยวิธีการต่าง ๆ ร่วมกันกับคนในสังคมอย่างมีประชาธิปไตย

ความสำคัญของจิตสาธารณะ เป็นคุณธรรมหนึ่งของพลเมือง เป็นจิตสำนึก เป็นจิตวิญญานของสังคม ถ้าไม่มีจะทำให้ขาดพลังในการสร้างสรรค์ แต่เมื่อเกิดจิตสาธารณะกับคนในสังคม จะทำให้เกิดความเข้มแข็งของสังคม ซึ่งทำให้การเมือง เศรษฐกิจ ศีลธรรมดีขึ้น การส่งเสริมให้นิสิตนักศึกษา ซึ่งเป็นวัยที่มีการพัฒนาในทุกๆด้าน มีจิตสาธารณะ จึงเป็นแนวทางหนึ่งในการส่งเสริมทางด้านเจตคติของนิสิตนักศึกษา ให้มีจิตใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ไม่เห็นแก่ตัว มีความเป็นพลเมืองที่ดี และเห็นความเท่าเทียมของมนุษย์ ทำให้สังคมมีการเคลื่อนไหวไป อย่างเป็นระบบถูกต้องบนพื้นฐานของประชาธิปไตย

ดังนั้น จากกระแสการแข่งขันและระบบทุนนิยม กระแสเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม วิถีทางคุณธรรมจริยธรรม และ สังคมชุมชนวิถีที่เปลี่ยนแปลงไป จึงควรเร่งสร้างเสริมการมีจิตสาธารณะให้เกิดขึ้นในสังคมไทย เพื่อให้เกิดการแสดงออกถึงการไม่ยึดเอาประโยชน์ของตนเองเป็นที่ตั้ง ไม่ใช่เพียงแคให้ตนเองอยู่รอดเท่านั้น หากแต่เป็นผู้ที่มีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่นเสมอ มีความตระหนักถึงผลประโยชน์ของส่วนรวม พร้อมกับมีความเต็มใจและยินดีที่จะเสียสละสิทธิ์ของตนเองออกไปถ้าสิ่งนั้นส่งผลให้ภาพรวมของสังคมออกมาดีขึ้น

แนวทางการสร้างเสริมจิตสาธารณะ เกิดจากการฝึกอบรมได้ และจะพัฒนาไปเรื่อย ๆ ผู้ที่เกี่ยวข้องจะต้องเข้าใจ คอยแนะนำส่งเสริมในสิ่งที่ถูก คอยชี้แนะ และปลูกฝังให้มีความรับผิดชอบต่อสังคมและธรรมชาติ มีการเรียนรู้จากวัฒนธรรม อาศัยการสั่งสอน ฝึกฝน จากบุคคล สิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นกฎของการอยู่ร่วมกันในสังคม ส่งเสริมให้มีกิจกรรม และใช้สิ่งของร่วมกันในสังคม ดูแลสมบัติส่วนรวม และมีน้ำใจแบ่งปันสิ่งของให้แก่กันและกัน การให้การศึกษาแก่นิสิตนักศึกษา ควรหยุดสร้างจิตสำนึกที่นิยมในวัตถุ แต่เน้นการสร้างจิตสำนึกในทางจริยธรรมให้หนักแน่นเข้มแข็งยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอุดมศึกษา เพื่อให้เป็นจิตที่สามารถช่วยสร้างระบบถูกต้อง เพื่อการดำรงอยู่ของสังคมโดยธรรม เน้นการฝึกอบรมให้รู้จักทำหน้าที่ ด้วยความสำนึกว่าทุกหน้าที่มีคุณค่าและความสำคัญเท่าเทียมกัน และวิธีการพัฒนาจิตสาธารณะให้เกิดขึ้นได้อย่างดีที่สุด ก็คือการสอนด้วยตัวเองเป็นต้นแบบ อันหมายถึงการที่ผู้อยู่ในสถาบันต่างๆ องค์กรทางศาสนา พึงต้องประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นตัวอย่างแก่คนในสังคมในด้านการช่วยเหลือส่วนรวมให้เห็นเป็นตัวอย่าง สร้างสถาบันครอบครัวให้อบอุ่น เพราะเป็นสื่อที่ทำให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน การพัฒนาจิตสาธารณะ ทำได้โดยการพัฒนาพฤติกรรม อาจจัดกระทำได้ทั้งที่พฤติกรรมโดยตรง หรือจัดกระทำที่ความรู้คิด ความรู้สึก เพื่อให้พฤติกรรมเกิดการเปลี่ยนแปลงก็ได้ มีแนวทางที่หลากหลาย เช่นกระบวนการทางปัญญาเพื่อให้ส่งผลต่อพฤติกรรม เป็นกระบวนการที่เปลี่ยนความคิด ส่งผลไปสู่การเปลี่ยนพฤติกรรมภายนอก สำหรับงานวิจัยนี้ จะนำมโนทัศน์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่เป็นแนวปฏิบัติให้อยู่ร่วมสังคมแบบห่วงใยเกื้อกูล แบ่งปันซึ่งกันและกัน และหลักพุทธธรรมไตรสิกขาที่เป็นแนวปฏิบัติทางสายกลางเพื่อการดำเนินชีวิตที่ดำรงแบบห่วงใยสังคม

กระบวนการสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต มี 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 ขั้นการรับรู้ ตระหนักให้ความสนใจในเรื่องการมีจิตสาธารณะ โดยการสังเกตเรียนรู้จากบุคคลต้นแบบและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์เชิงประจักษ์เพื่อให้ตระหนักถึงการทำประโยชน์ต่อส่วนรวม

ขั้นที่ 2 ขั้นการแสดงผลกิจกรรมตอบสนองและเห็นคุณค่าต่อสิ่งที่สนใจในกิจกรรมเพื่อสร้างสรรค์สังคม โดยให้มีการร่วมในการอภิปราย สัมภาษณ์ ชักถาม วิพากษ์วิจารณ์ จัดบันทึก และการสนทนากลุ่มกับเพื่อน ๆ

ขั้นที่ 3 ขั้นการจัดระบบคุณค่าและสร้างแนวคิดจิตสาธารณะสู่การลงมือปฏิบัติทำให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมโดยให้วิเคราะห์จากสภาพปัญหาจริงและดำเนินกิจกรรมทำโครงการจิตสาธารณะ

การประเมินจิตสาธารณะ เป็นการประเมินตามสภาพจริง ตัดสินความรู้ความสามารถและทักษะต่างๆ ของกลุ่มเป้าหมายในสภาพที่สอดคล้องกับชีวิตจริง โดยใช้เหตุการณ์ สภาพจริงหรือคล้ายจริงที่ประสบในชีวิตประจำวัน แสดงออก ลงมือกระทำจากกระบวนการทำงาน เป็นการประเมินผลการกระทำ การแสดงออก ทั้งด้าน ความคิด เจตคติ และการกระทำไปพร้อมๆกัน ตามสภาพความเป็นจริง มีลักษณะเป็นการประเมินแบบไม่เป็นทางการ มีการใช้ข้อมูลและวิธีการที่หลากหลาย เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การตรวจงาน การรายงานตนเอง บันทึกจากจากผู้เกี่ยวข้อง และการประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมผลงาน ในการนำไปใช้ ควรมีการเตรียมการอย่างเป็นระบบเพราะเป็นการประเมินที่กระทำไปพร้อมๆกับการจัดการเรียนรู้ โดยให้ลงมือปฏิบัติในสถานการณ์จริง และได้แสดงผลกิจกรรมออกมาจริงๆ ตามความสามารถโดยดึงเอาความคิดขั้นสูง ความคิดซับซ้อน และทักษะการแก้ปัญหาของกลุ่มเป้าหมายออกมาประเมิน สำหรับแบบประเมินคุณลักษณะจิตสาธารณะในงานวิจัยนี้ใช้แบบสังเกตจากผู้วิจัย ผู้ช่วยวิจัย และแบบประเมินตนเองให้ครอบคลุมองค์ประกอบทั้ง 4 ด้าน คือ

- 1) ด้านตระหนัก รับรู้ถึงปัญหาสังคม ร่วมวิเคราะห์ ยึดหลักธรรมทางสายกลาง พอประมาณ ในการดำเนินชีวิตแบบห่วงใยสังคม (การรับรู้และการรู้จัก)
- 2) ด้านคำนึงถึงผู้อื่นที่มีปฏิสัมพันธ์ สามัคคี เมตตา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เกื้อกูล ช่วยเหลือ และให้โอกาส (เจตคติ)
- 3) ด้านการพัฒนาตนเองเกี่ยวกับพฤติกรรม (ศีล) ด้านจิตใจ (สมาธิ) ด้านความรู้ความคิด (ปัญญา) และการมีวิถีคิดเป็นคิดถูกต้องตามหลักเหตุผล เพื่ออุทิศตนให้ส่วนรวม (พฤติกรรมระดับบุคคล)
- 4) ด้านการมีส่วนร่วม สร้างเครือข่าย ช่วยแก้ปัญหา ลงมือปฏิบัติ สร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์สุขแก่สังคม และการเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ อย่างเหมาะสม (พฤติกรรมระดับส่วนรวม)

4. แนวคิดทฤษฎีการพัฒนานิสิตนักศึกษา

การพัฒนานิสิตนักศึกษาเพื่อสร้างเสริมให้มีจิตสาธารณะได้ใช้แนวคิด ของซิกเคอร์ริง ด้านที่ 5 และ 7 โดยด้านที่ 5 เป็นการสร้างเอกลักษณ์เฉพาะตน (Establishing Identity) เพราะการสร้างเอกลักษณ์นั้น ขึ้นอยู่กับการพัฒนาด้านอื่นๆ คือ ความสามารถ การจัดการกับอารมณ์ การเป็นตัวของตัวเอง และการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดี การพัฒนาเอกลักษณ์เฉพาะตนที่ใช้เป็นแนวทางการพัฒนามี คือ การรู้สึกถึงความเป็นตัวตนของตนเองในบริบททางสังคมประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ความกระฉ่างชัดในความคิดเกี่ยวกับตนเอง โดยผ่านบทบาทต่างๆและวิถีชีวิต และการยอมรับตนเองและการนับถือตนเอง ส่วนด้านที่ 7 เป็นการพัฒนาความมีคุณธรรม (Developing Integrity) ซึ่งการพัฒนาความมีคุณธรรมนั้นใกล้เคียงกับการสร้างเอกลักษณ์เฉพาะตน ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนที่มีลำดับซ้อนกันอยู่ คือ ค่านิยมในด้านเกี่ยวกับมนุษย์ จะเปลี่ยนจากการทำตามความเชื่อต่างๆ โดยอัตโนมัติไปสู่การรักษาความสมดุลระหว่างความสนใจของตนเองกับความสนใจของเพื่อนมนุษย์คนอื่นๆ ค่านิยมเกี่ยวกับบุคคล เป็นการยอมรับค่านิยมและความเชื่อต่างๆ อย่างมีสติ ในขณะที่เดียวกันก็เคารพความคิดเห็นของผู้อื่น การพัฒนาความเหมาะสมเป็นการประสานระหว่างค่านิยมส่วนตัวกับพฤติกรรมที่ต้องรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งทั้ง 2 ด้านนี้ จะสอดแทรกในกิจกรรมตามโปรแกรม ระยะที่ 2 คือการลงมือปฏิบัติโครงการลงภาคสนามเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะโดยเป็นโครงการที่กลุ่มเป้าหมาย ทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

5.การพัฒนาโปรแกรม

เป็นกระบวนการกำหนดจุดมุ่งหมาย การจัดการเรียนรู้อะไรและมวลประสบการณ์ การจัดการเรียนรู้และมีการประเมินผลที่เหมาะสมเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต โดยมีขั้นตอนการพัฒนา 4 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน 2) การสร้างโปรแกรม ซึ่งประกอบด้วยการร่างโปรแกรม และการตรวจสอบคุณภาพของโปรแกรมก่อนนำไปใช้ 3) การทดลองใช้โปรแกรม 4) การประเมิน แก้ไขและปรับปรุงโปรแกรม

ดังนั้นโปรแกรมสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิตเป็นแผนการดำเนินงานในการฝึกอบรมอย่างเป็นระบบ โดยมีแนวคิดสำคัญคือ น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขามาช่วยพัฒนาสร้างเสริมจิตสาธารณะซึ่งมีรายละเอียดของแนวทางการจัดอบรม เพื่อพัฒนาผู้เข้าฝึกอบรม ให้มีคุณลักษณะจิตสาธารณะ โดยใช้ กระบวนการพัฒนาจิตสาธารณะมี 3 ขั้นตอน คือ กระบวนการสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต 3 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ขั้นการรับรู้ ตระหนักให้ความสนใจในเรื่องการมีจิตสาธารณะ โดยการสังเกตเรียนรู้จาก

บุคคลต้นแบบและจากการแลกเปลี่ยนประสบการณ์เชิงประจักษ์เพื่อให้ตระหนักถึงการทำประโยชน์ต่อส่วนรวม ขั้นที่ 2 ขั้นการแสดงพฤติกรรมตอบสนองและเห็นคุณค่าต่อสิ่งที่สนใจในกิจกรรมเพื่อสร้างสรรค์สังคม โดยให้มีการร่วมในการอภิปราย สัมภาษณ์ ชักถาม วิพากษ์วิจารณ์ จัดบันทึก และการสนทนากลุ่มกับเพื่อน ๆ ขั้นที่ 3 ขั้นการจัดระบบคุณค่าและสร้างแนวคิดจิตสาธารณะสู่การลงมือปฏิบัติทำให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมโดยให้วิเคราะห์จากสภาพปัญหาจริงและดำเนินกิจกรรมทำโครงการ จิตสาธารณะ โดยให้วิเคราะห์จากสภาพปัญหาจริง และทำโครงการจิตสาธารณะ เริ่มจากการคัดเลือกปัญหา ตามลำดับความสำคัญ การกำหนดวัตถุประสงค์ การวางแผนโครงการ การดำเนินตามแผน การประเมิน และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันให้เกิดเป็นนิสัย

ประโยชน์ที่ได้รับ

1.สถาบันอุดมศึกษานำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการจัดทำแผนกลยุทธ์เพื่อกำหนดหลักสูตรการเสริมสร้างจิตสาธารณะสำหรับนักศึกษาปริญญาบัณฑิต

2.สถาบันอุดมศึกษามีแนวทางในการพัฒนาโปรแกรมด้านอื่น ๆ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม

3.โปรแกรมโดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขา เพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต สถาบันอุดมศึกษาสามารถนำมาเป็นแนวทางพัฒนานักศึกษา ตามปรัชญาของสถาบันเพื่อประโยชน์ของสังคมส่วนรวม

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมโดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และหลักพุทธธรรมไตรสิกขาเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

- 1.1 ความหมายของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- 1.2 ความสำคัญของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- 1.3 องค์ประกอบของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- 1.4 การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- 1.5 การสร้างเสริมจิตสาธารณะตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2. หลักพุทธธรรมไตรสิกขา

- 2.1 ความหมายหลักพุทธธรรมไตรสิกขา
- 2.2 ความสำคัญหลักพุทธธรรมไตรสิกขา
- 2.3 หลักพุทธธรรมไตรสิกขาเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะ
- 2.4 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ตามหลักพุทธธรรมไตรสิกขา
- 2.5 การวัดและประเมินผลตามหลักพุทธธรรมไตรสิกขา

3. แนวคิดจิตสาธารณะ

- 3.1 ความหมายจิตสาธารณะ
- 3.2 ความสำคัญจิตสาธารณะ
- 3.3 แนวทางการสร้างเสริมจิตสาธารณะ
- 3.4 การวัดและประเมินจิตสาธารณะ

4. แนวคิดทฤษฎีการพัฒนานิสิตนักศึกษา

4.1 คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์

4.2 รูปแบบการพัฒนานิสิตนักศึกษา

5. การพัฒนาโปรแกรม

5.1 กระบวนการพัฒนาโปรแกรม

5.2 การประเมินผลโปรแกรม

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

6.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศ

6.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างประเทศ

ผู้วิจัยขอเสนอรายละเอียดของเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามที่ได้ศึกษาตามลำดับหัวข้อที่กล่าวไว้ข้างต้นดังนี้

1. หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักคิดและหลักปฏิบัติในการดำเนินชีวิตที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแก่พสกนิกรชาวไทยมานานกว่า 30 ปี ดังพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสของพระองค์ นับตั้งแต่ปี 2517 เป็นต้นมา ที่ได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการพัฒนาอย่างเป็นขั้นเป็นตอนบนหลักแนวคิดพึ่งตนเอง เพื่อให้เกิดความพอมี พอกิน พอใช้ และมีความสุขโดยใช้หลักความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว และทรงเตือนสติประชาชนคนไทยไม่ให้ประมาท ตระหนักถึงการพัฒนาให้ก้าวหน้าไปอย่างสมดุล ในแต่ละขั้นตอนอย่างถูกต้องตามหลักวิชา และการมีคุณธรรมจริยธรรม เป็นกรอบในการคิดและการกระทำ สามารถประยุกต์ใช้ในทุกมิติชีวิต เพื่อสังคมส่วนรวมจักได้อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข และเจริญก้าวหน้าไปพร้อมกันอย่างมั่นคง และยั่งยืน ดังมีข้อมูลที่เกี่ยวข้องตามลำดับต่อไปนี้

1. นโยบายที่เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ได้มีการกำหนดไว้เป็นกฎหมายระเบียบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มาตรฐานการศึกษาในลักษณะต่างๆ โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 78 รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการบริหารราชการแผ่นดิน ให้เป็นไปเพื่อการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ และความมั่นคง ของประเทศโดยต้องส่งเสริมหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและคำนึงถึง ผลประโยชน์ของ

ประเทศไทยเป็นสำคัญ และมาตรา 83 รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการดำเนินการตามแนวหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) ได้ัญเชิญ “หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นปรัชญานำทางบริหารประเทศ ควบคู่ไปกับการขับเคลื่อนการพัฒนาแบบบูรณาการเป็นองค์รวมที่มี “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” โดยมุ่งวางรากฐานของประเทศให้เข้มแข็งมีภูมิคุ้มกันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงจากภายนอกและสามารถพึ่งตนเองได้มากขึ้น เพื่อให้เกิดการพัฒนาประเทศที่สมดุล เป็นธรรม และยั่งยืน

3. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกายจิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรมมีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตแบบพอเพียง สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

4. มาตรฐานการศึกษาชาติ กำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์และมาตรฐานที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกแห่ง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเพื่อใช้เป็นหลักในการส่งเสริมและกำกับดูแล การตรวจสอบ การประเมินผล และการประกันคุณภาพทางการศึกษา และให้หน่วยงานด้านการศึกษาระดับนำไปเป็นแนวทางปฏิบัติในการจัดการศึกษาด้านต่างๆ

5. กระทรวงศึกษาธิการ ขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีวิสัยทัศน์ของการขับเคลื่อนสู่สถานศึกษามุ่งพัฒนาสถานศึกษาไปจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ส่งผลสู่การดำเนิน ชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของผู้เรียน ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และกำหนดแผนดำเนินงานหลักไว้ 4 ประการ ดังนี้

5.1 การสร้างความรู้ความเข้าใจ โดยการพัฒนามาตรฐานการเรียนรู้ และสื่อการเรียนรู้ ตลอดจนกิจกรรมส่งเสริมแบบต่างๆ

5.2 การนำสู่การปฏิบัติ โดยนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน และการบริหารจัดการในสถานศึกษา

5.3 การประสานความร่วมมือและเชื่อมโยงเครือข่าย จัดทำฐานข้อมูลกลางเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา

5.4 การติดตามประเมินผล โดยการพัฒนาระบบตัวชี้วัดการติดตามผลงานในพื้นที่ การรายงานความก้าวหน้าการดำเนินงานการประเมินผลนักเรียนนักศึกษา ตลอดจนเชื่อมโยงผลงานของครูและผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

สรุป ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เห็นความสำคัญของการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ ในระดับบุคคลและระดับองค์กร รัฐบาลจึงได้กำหนดในรัฐธรรมนูญ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายและแผนงานอย่างชัดเจน เพื่อให้ทุกภาคส่วนของสังคมไทยมีความเข้มแข็ง พอเพียง มีความสงบสุข ก็จะส่งผลให้ประเทศไทยพัฒนาได้อย่างมั่นคง ยั่งยืน ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์

1.1 ความหมายหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) (2550) ได้ให้คำจำกัดความ “เศรษฐกิจพอเพียง” ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิคณะหนึ่งที่ติดตามพระราชดำรัส และนำมาเรียบเรียงก่อนนำขึ้นกราบบังคมทูลเกล้าฯ ถวายขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตนำออกเผยแพร่มีใจความว่า ปรัชญาของเศรษฐกิจแบบพอเพียง ซึ่งถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐ ทั้งในการบริหารและพัฒนาประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียงหมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี พอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ต้องอาศัยความรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริตและให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง (2549) ได้กล่าวถึงเศรษฐกิจพอเพียงว่า เป็นปรัชญาที่เป็นทั้งแนวคิด หลักการและแนวทางปฏิบัติตนของแต่ละบุคคล และองค์กร โดยคำนึงถึงความพอประมาณ กับศักยภาพของตนเองและสภาวะแวดล้อม ความมีเหตุผลและการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเอง โดยใช้ความรู้อย่างถูกหลักวิชาการด้วยความรอบคอบและระมัดระวัง ควบคู่ไปกับการมีคุณธรรม ไม่เบียดเบียนกัน แบ่งปัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และร่วมมือปรองดองกันในสังคม ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างสายใยเชื่อมโยงสังคมเข้าด้วยกัน สร้างสรรค์พลังนำไปสู่ความสามัคคี การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืนพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงภายใต้กระแสโลกยุคโลกาภิวัตน์

สุเมธ ตันติเวชกุล (2542) เลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนา ได้สรุปความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง หรือระบบเศรษฐกิจที่พึ่งตนเองได้ว่า หมายถึง ความสามารถของชุมชนเมือง รัฐ ประเทศ

หรือภูมิภาคหนึ่ง ๆ ในการผลิตสินค้าและบริการทุกชนิดเพื่อเลี้ยงสังคมนั้นๆ ได้โดยพยายามหลีกเลี่ยงที่จะต้องพึ่งพาปัจจัยต่างๆ ที่เราไม่ได้เป็นเจ้าของ และเศรษฐกิจพอเพียงในระดับบุคคลนั้น คือความสามารถในการดำรงชีวิตได้โดยไม่ต้องดิ้นรน กำหนดความเป็นอยู่อย่างประมาณตนตามฐานะตามอัตภาพ และที่สำคัญไม่หลงไหลไปตามกระแสของวัตถุนิยม มีอิสระภาพ เสรีภาพ ไม่พัวพันการอยู่กับสิ่งใด

เกษม วัฒนชัย (2550) ได้กล่าวถึงเศรษฐกิจพอเพียงไว้ว่า ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักการพัฒนาย่างยั่งยืนสำหรับทุกประเทศในโลก โดยเฉพาะการสร้างเสริมความเข้มแข็งเพื่อรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากกระแสโลกาภิวัตน์

วิทยา อธิปอนันต์ (2542) ได้กล่าวสรุปความหมายไว้ว่า ตามกระแสพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง เป้าหมายหรือปรัชญาการดำเนินชีวิตหรือวิถีชีวิตของคนไทยให้อยู่อย่างพอประมาณตน ทางสายกลาง มีความพอเพียงและพอดีโดยไม่ทำให้อื่นเดือดร้อน สิ่งสำคัญ ต้องรู้จักพึ่งพาตนเองและทรัพยากรที่เรามีอยู่มาใช้ให้เกิดประโยชน์ ก่อนจะไปพึ่งพาคนอื่นหรือปัจจัยภายนอก หรือหมายถึง การที่อุ้มชูตนเองได้ให้มีความพอเพียงกับตัวเอง ครอบครัว และชุมชน

ประเวศ วะสี (2545) กล่าวว่า ปรัชญาแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง เป็นเศรษฐกิจพื้นฐาน เศรษฐกิจจุลภาพ เศรษฐกิจบูรณาการ หรือเศรษฐกิจศีลธรรม มีความหมาย คือพอเพียงสำหรับทุกคน ทุกครอบครัว ไม่ใช่เศรษฐกิจแบบทอดทิ้งกัน จิตใจพอเพียง รักเอื้ออาทรผู้อื่น อนุรักษ์และเพิ่มพูนสิ่งแวดล้อมที่จะเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพ สร้างชุมชนเข้มแข็งแบบพอเพียง รวมตัวกันแก้ไขปัญหาต่างๆ เช่น ปัญหาสังคม ปัญหาความยากจนหรือปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัญหาพอเพียงหมายถึงเรียนรู้ร่วมกัน เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลก ตั้งอยู่บนพื้นฐานวัฒนธรรมพอเพียงและมีความมั่นคงพอเพียง ไม่ผันผวนอย่างรวดเร็วจนกระทั่งมนุษย์ไม่สามารถรับได้

สรุป หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง เป็นปรัชญา แนวคิด หลักการ และแนวทางปฏิบัติตนในการดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณตน ทางสายกลาง โดยไม่ทำให้อื่นเดือดร้อน รู้จักพึ่งพาตนเอง และทรัพยากรที่เรามีอยู่มาใช้ให้เกิดประโยชน์สำหรับทุกคน โดยไม่ทอดทิ้งกันมีจิตใจรักเอื้ออาทรผู้อื่น อนุรักษ์และเพิ่มพูนสิ่งแวดล้อม รวมตัวกันแก้ไขปัญหาสังคมปัญหาสิ่งแวดล้อม โดยเรียนรู้ร่วมกัน เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลกและตั้งอยู่บนพื้นฐานของวัฒนธรรมที่ดี

1.2 ความสำคัญหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นหลักการ และแนวทางปฏิบัติตนของแต่ละบุคคล และองค์กร โดยคำนึงถึงความพอประมาณกับศักยภาพของตนเองและสภาวะแวดล้อม ความมีเหตุมีผลที่ถูกต้องตาม

ความเป็นจริง และการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเอง ไม่ประมาท ในการดำเนินชีวิต โดยใช้ความรู้ต่างๆ อย่างถูกหลักวิชาการ ด้วยความรอบคอบและระมัดระวัง ควบคู่ไปกับการมีคุณธรรม รู้จักแยกแยะผิดชอบละอายที่จะทำความชั่ว เกรงกลัวต่อผลจากการกระทำที่ไม่ถูกต้องไม่เบียดเบียนผู้อื่นหรือสังคม มีการแบ่งปัน ช่วยเหลือ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ แก่ผู้อื่น เห็นความสำคัญของการร่วมมือปรองดองกันในสังคม ร่วมสร้างสรรค์พลังในทางบวก อย่างรู้จัก สามัคคี นำไปสู่การพัฒนา และความเจริญก้าวหน้า ที่สมดุล และยั่งยืน พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ โดยมีนักวิชาการได้กล่าวถึงความสำคัญดังนี้

สุเมธ ตันติเวชกุล (2543) กล่าวถึงความสำคัญของเศรษฐกิจพอเพียงว่า คือ การวางรากฐานอันมั่นคงและยั่งยืนของชีวิต การพัฒนาประเทศที่ผ่านมา มุ่งเน้นไปที่ความเจริญทางเศรษฐกิจเป็นสิ่งสำคัญ จนนำไปสู่การพัฒนาที่ขาดสติ ละเลยพื้นฐานสติปัญญาและวิถีการดำเนินชีวิตของคนไทย ควรนำไปใช้เป็นการรอบความคิดให้ประชาชนทุกระดับสามารถนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไปประยุกต์ใช้ได้เหมาะสม และปลูกฝังปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ในการดำรงชีวิตให้อยู่บนพื้นฐานของเศรษฐกิจพอเพียง พัฒนาคน ช่วยให้มีมนุษย์มีความพออยู่ พอกิน พอใช้ พึ่งตนเองได้และมีความสุขตามอัตภาพ อยู่ร่วมกับผู้อื่น ตลอดจนเสริมภาพในสังคมได้อย่างสันติสุข ไม่เบียดเบียน ไม่เอาเปรียบเอารัดเอาเปรียบ แบ่งปัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีจิตเมตตา และจิตสาธารณะ อยู่ร่วมกับธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมได้อย่างยั่งยืน โดยไม่ทำลายเห็นคุณค่า และมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมประเพณี ประวัติศาสตร์ภูมิปัญญา ค่านิยม และเอกลักษณ์ของแต่ละสังคม

ประเวศ วะสี (2547) กล่าวถึงความสำคัญของเศรษฐกิจพอเพียงว่า เป็นเศรษฐกิจพื้นฐานที่คำนึงถึงการทำนุบำรุงพื้นฐานของตัวให้เข้มแข็งทั้งทางสังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และเศรษฐกิจพื้นฐานทางสังคมก็คือชุมชน ประยุกต์ใช้สำหรับทุกคน มีธรรมชาติพอเพียง มีความรักพอเพียง มีปัญญาพอเพียง เมื่อทุกอย่างพอเพียงก็เกิดการสมดุล จะเรียกว่าเศรษฐกิจสมดุลก็ได้ เมื่อสมดุลก็เป็นปกติ สบาย ไม่วิกลจริต

สุรยุทธ์ จุลานนท์ (2549) กล่าวถึงความสำคัญของเศรษฐกิจพอเพียงว่า เป็นแนวทางที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงชี้ให้ประชาชน ได้เห็นถึงแนวทางการปฏิบัติตนที่ควรจะเป็น เพื่อให้สามารถดำรงชีพได้โดยที่ไม่เดือดร้อน ซึ่งที่จริงแล้วก็ เป็นแนวทางที่มีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของคนไทย และสามารถนำไปใช้ได้ในทุกๆระดับ ทั้งในระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชน จนถึงระดับประเทศ

สรุปความสำคัญหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวทางปฏิบัติ ซึ่งเน้นหลักความพอดีพอประมาณ ใช้เป็นหลักควบคุมยับยั้งคน เป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิต ประยุกต์ใช้ได้เพราะเป็นปรัชญาที่คำนึงถึงการทำนุบำรุงสิ่งพื้นฐาน ให้เข้มแข็งทั้งทางสังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม โดยไม่

ทำลายและเห็นคุณค่าของการเลือกใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทำให้เกิดการสมดุล ไม่วิกฤติ สามารถดำรงชีพในสังคมได้โดยที่ไม่เดือดร้อนแบบพึ่งพาอาศัยที่เกื้อกูลแบ่งปันซึ่งกันและกัน ช่วยให้พึ่งตนเองได้ อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสันติสุข ไม่เบียดเบียน ไม่เอาัดเอาเปรียบ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และจิตสาธารณะ

1.3 องค์ประกอบหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นหลักคิดและแนวทางในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างพอเพียง คือ เจริญก้าวหน้าไปอย่างสมดุล และมีความสุขตามอัตภาพ และพร้อมที่จะร่วมรับผิดชอบภารกิจอันเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม คนที่พัฒนาตนเองจนสามารถดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงจึงเป็นคนที่ทั้งดีและเก่ง ที่มีคุณธรรมกำกับความรู้ สามารถคิดพิจารณาแยกแยะ ถูกผิด ใช้ความรู้ทางวิชาการและวิชาชีพ ไปในทางที่ถูกต้อง สามารถปรับใช้ให้เหมาะสมกับแต่ละสภาพแวดล้อม ภูมิสังคม เกิดประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม โดยมีองค์ประกอบ 5 ส่วน ดังนี้

- 1) กรอบแนวคิด เป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทางที่ ควรจะเป็น โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ และเป็นการมองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลง มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัย และวิกฤต เพื่อความมั่นคง
- 2) คุณลักษณะ เศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตน ได้ในทุกกระดับ โดยเน้นการปฏิบัติบนทางสายกลาง และการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน
- 3) คำนิยาม ความพอเพียงจะต้องประกอบด้วย 3 คุณลักษณะ พร้อมๆ กัน ดังนี้

ความพอประมาณ หมายถึง การจะทำอะไร มีความพอดี พอเหมาะ พอควร ต่อความจำเป็นเหมาะสมกับฐานะของตนเอง สภาวะสังคม สิ่งแวดล้อม รวมทั้งวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่น การใช้ทรัพยากรในการดำเนินการก็ต้องให้พอประมาณ ไม่มากเกินไปจนเสียสุขภาพ และก็ต้องไม่น้อยเกินไปจนขาดแคลน

ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจดำเนินการเรื่องต่างๆอย่างมีเหตุผล ครอบงำ บนพื้นฐานของความถูกต้องความเป็นจริง ตามหลักวิชาการหลักกฎหมาย หลักศีลธรรมจรรยา และวัฒนธรรมที่ดีงาม โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆ ทั้งต่อตนเองต่อผู้อื่นและส่วนรวมอย่างรอบคอบ การคิดพิจารณาแยกแยะ ให้เห็นความเชื่อมโยงของเหตุ ปัจจัยต่างๆอย่างต่อเนื่องอย่างเป็นระบบ จะช่วยให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีข้อผิดพลาดน้อย

การสร้างภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับต่อผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม เพื่อให้สามารถปรับตัวและรับมือได้ คือ การที่จะทำอะไรอย่างไม่เสี่ยงเกินไป ไม่ประมาทคิดถึงแนวโน้มความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่างๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นได้ แล้วเตรียมตนเอง เตรียมวิธีการทำงาน เพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ เพื่อการทำงานสามารถดำเนินไปได้ และนำมาซึ่งผลประโยชน์ในระยะยาว และความสุขที่ยั่งยืน

4) **เงื่อนไข** การตัดสินใจนั้นต้องอาศัยทั้งความรู้ และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน คือ

เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย การฝึกฝนให้มีความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน มีความรอบคอบและความระมัดระวังที่จะนำความรู้ต่างๆ เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนและในขั้นปฏิบัติ

เงื่อนไขคุณธรรม ที่จะต้องเสริมสร้างให้เป็นพื้นฐานจิตใจ ประกอบด้วย ด้านจิตใจ คือ การตระหนักในคุณธรรม รู้ผิดชอบชั่วดีซื่อสัตย์สุจริต ใช้สติปัญญาอย่างถูกต้องและเหมาะสมในการดำเนินชีวิต และด้านการกระทำคือ มีความขยันหมั่นเพียร อดทน ไม่โลภ ไม่ตระหนี่ รู้จักแบ่งปัน และรับผิดชอบในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม

5) **แนวทางปฏิบัติ และผลที่คาดว่าจะได้รับ** จากการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ คือ การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน พร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกมิติ ทั้งวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม คือ เป็นปรัชญาที่เป็นทั้งแนวคิด หลักการ และแนวทางปฏิบัติตนของแต่ละบุคคล และองค์กร โดยคำนึงถึงความพอประมาณกับศักยภาพของตนเองและสภาวะแวดล้อม เพื่อให้สามารถพึ่งตนเองได้ โดยอาศัยความมีเหตุมีผล และการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเอง โดยใช้ความรู้อย่างถูกหลักวิชาการด้วยความรอบคอบและระมัดระวัง ควบคู่ไปกับการมีคุณธรรม ซื่อสัตย์สุจริต ไม่เบียดเบียนกันแบ่งปัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และร่วมมือปรองดองกันในสังคม ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างสายใยเชื่อมโยงคนในภาคส่วนต่างๆ ของสังคมเข้าด้วยกัน สร้างสรรค์พลังนำไปสู่ความสามัคคีการพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืนพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ (คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง, 2549)

1.4 การประยุกต์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

การประยุกต์ใช้ เริ่มต้นจากการเรียนรู้วิชาการและทักษะต่างๆ ที่จำเป็น เพื่อให้สามารถรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ พร้อมทั้งเสริมสร้างคุณธรรม จนมีความเข้าใจและตระหนักถึงคุณค่าของการอยู่ร่วมกันของคนในสังคม และอยู่ร่วมกับระบบนิเวศน์วิทยาอย่างสมดุล เพื่อจะได้มีความเกรงกลัวและละอายต่อการประพฤติผิดมิชอบ ไม่ตระหนี่ เป็นผู้ให้ เกื้อกูลแบ่งปัน มีสติยังคิดพิจารณา

อย่างรอบคอบ ก่อนที่จะตัดสินใจ หรือกระทำการใดๆ จนกระทั่งเกิดเป็นภูมิคุ้มกันที่ดีในการดำรงชีวิต โดยสามารถคิดและกระทำบนพื้นฐานของความเป็นเหตุเป็นผล พอเหมาะพอประมาณกับสภาพ บทบาทและหน้าที่แต่ละสถานการณ์ สามารถทำตนให้เป็นพึงของตนเองได้ และเป็นที่พึงของผู้อื่นได้ ในที่สุด ใช้เป็นหลักการดำเนินชีวิตตามแนวทางสายกลาง ในการปฏิบัติภารกิจต่างๆ บนพื้นฐานของ ความเป็นจริง ความถูกต้องอย่างเป็นเหตุเป็นผล และไม่ประมาท ไม่เสี่ยง เป็นหลักการที่สอดคล้องกับ วิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทยซึ่งมีพื้นฐานตั้งอยู่บนหลักคำสอนในพระพุทธศาสนาที่สามารถนำไปปฏิบัติ ได้และสามารถนำมาประยุกต์ ดังนี้

1) เป็นหลักปรัชญาให้บุคคลสามารถใช้ชีวิตให้ก้าวหน้าไปอย่างสมดุล มั่นคงและยั่งยืน หมายถึง ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจบริหารรายรับรายจ่าย ด้านสังคม ครอบครัวยุบอุ่น ช่วยเหลือแบ่งปัน ให้แก่สังคม รู้รักสามัคคี ด้านสิ่งแวดล้อม รักษาสิ่งแวดล้อม ดูแลที่อยู่อาศัยชุมชน ให้สะอาด เป็นระเบียบ และด้านวัฒนธรรม มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ประเพณี วัฒนธรรมไทย ภูมิใจในเอกลักษณ์ ความเป็นไทย มีสัมมาคารวะ

2) เป็นหลักปรัชญาซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในระดับบุคคล ครอบครัว ระดับชุมชน ระดับชาติ ต้องพิจารณาปรับใช้ ตามความเหมาะสม ให้สอดคล้องกับเงื่อนไข และสถานะที่ตนเผชิญ อยู่ ช่วยให้เรา มีทางเลือกอีกทางหนึ่งที่จะช่วยให้ชีวิต มีความก้าวหน้าไปพร้อมๆ กับความสมดุลความ ยั่งยืน และความมั่นคง

3) หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยพื้นฐานก็คือการพึ่งตนเอง หมายถึง การทำอะไร อย่างเป็นขั้นเป็นตอนรอบคอบ ระมัดระวัง พิจารณาถึงความพอดีพอเหมาะ ความสมเหตุสมผล และ การพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง การสร้างสามัคคีให้เกิดขึ้นบนพื้นฐานของความสมดุลในแต่ละสัดส่วน แต่ละระดับ ซึ่งครอบคลุมทั้งทางด้านจิตใจ ด้านสังคม เทคโนโลยี ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงเศรษฐกิจ สามารถประยุกต์ใช้ดังนี้

1. **ด้านเศรษฐกิจ** ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ ใช้ชีวิตอย่างพอควร คิดและวางแผนอย่างรอบคอบ มีภูมิคุ้มกันไม่เสี่ยงเกินไป การเฝ้าระวังเลือกสำรอง

2. **ด้านจิตใจ** มีจิตใจเข้มแข็ง พึ่งตนเองได้ มีจิตสำนึกที่ดี เอื้ออาทร ประณีประนอม นึกถึง ผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก

3. **ด้านสังคม** ช่วยเหลือเกื้อกูล รู้รักสามัคคี สร้างความเข้มแข็งให้ครอบครัวและชุมชน

4. **ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** รู้จักใช้และจัดการอย่างฉลาดรอบคอบ เลือกใช้ ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด ฟื้นฟูทรัพยากรเพื่อให้เกิดความยั่งยืนสูงสุด

5. **ด้านเทคโนโลยี** รู้จักใช้ที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการและสภาพแวดล้อม พัฒนา เทคโนโลยีจากภูมิปัญญาชาวบ้านก่อให้เกิดประโยชน์กับส่วนรวม (ปรียานุช พิบูลสรารุช, 2549)

1.5 การสร้างเสริมจิตสาธารณะตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

การปลูกฝังให้เยาวชนรู้จักการใช้ชีวิตที่พอเพียง เห็นคุณค่าของทรัพยากรต่าง ๆ ฝึกการอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และแบ่งปัน มีจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม และเห็นคุณค่าของวัฒนธรรม ค่านิยม เอกลักษณ์ความเป็นไทย ดังนั้นการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดำเนินการได้แก่การจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งประกอบด้วย การสอดแทรกสาระเศรษฐกิจพอเพียง ในหลักสูตรและสาระเรียนรู้ในห้องเรียน และการประยุกต์ในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนนอกห้องเรียน ครูอาจารย์ต้องเป็นบุคลากรที่สำคัญในการถ่ายทอดความรู้และปลูกฝังหลักคิดต่างๆ ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550) ดังนั้นแนวทางการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปจัดการศึกษา สำนักรับนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ได้สรุปแนวทางไว้ดังนี้

1 มีความรู้ความเข้าใจ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และตระหนักในความสำคัญในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เชื่อมโยงกับระบบเศรษฐกิจทั่วไป เห็นประโยชน์ และตระหนักในความสำคัญของการดำเนินชีวิต ใช้เพื่อการพัฒนาตนเองและพัฒนาสังคม

2 มีความรู้และทักษะพื้นฐานในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้ มีความรู้และทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิตที่เหมาะสมกับศักยภาพของแต่ละบุคคล และสอดคล้องกับภูมิสังคมต่าง ๆ ให้สามารถอุ้มชูตัวเองและครอบครัวได้ มีจริยธรรมเบื้องต้นที่จำเป็นในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมอย่างเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เกื้อกูล ไม่เบียดเบียน นำไปสู่ความสันติสุข และรู้จักสามัคคี

3. การพัฒนาหลักสูตร มีแนวทางดำเนินการ ดังนี้ สถานศึกษาควรมีการพัฒนาหรือบูรณาการเนื้อหาสาระเข้าไปในหลักสูตรสถานศึกษา ตามขั้นตอน เพื่อให้เกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

4. การจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ ปลูกฝัง หล่อหลอม คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดังนี้ จัดอาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อมที่เน้นความร่มรื่น เป็นแหล่งเรียนรู้ และอนุรักษ์สืบสานทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ศิลปวัฒนธรรม สถาปัตยกรรมของท้องถิ่น และภูมิปัญญาไทย ส่งเสริมความมีระเบียบวินัย เคารพธรรมเนียมปฏิบัติ กฎกติกาของสังคมส่วนรวม เช่น การมีวินัย การเข้าคิว การรับประทานอาหาร การแต่งกาย การใช้ทรัพยากรร่วมกัน ส่งเสริมด้านคุณธรรม เช่น การทำบุญ การบริจาค การปฏิบัติกิจการศาสนา การฝึกอบรมจิต การเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา การยกย่องส่งเสริมผู้กระทำความดี การส่งเสริมการแบ่งปัน การช่วยเหลือกันและกัน ส่งเสริมการแสวงหาความรู้ และเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เช่น การจัดนิทรรศการ การจัดการประกวดในรูปแบบต่างๆ

จัดโครงการและกิจกรรมส่งเสริมการปฏิบัติตนและการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

5. กำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบุคคล คือ คนที่มีความพอเพียง ซึ่งหมายถึงบุคคลนั้นจะต้องมีคุณลักษณะ รู้จักฟังตนเอง รู้จักคิด รู้จักระบบ มีความขยันอดทน มีความสามัคคีแสวงหาความร่วมมือ มีการรวมกลุ่ม เป็นคณะเพื่อให้เกิดประโยชน์ทุกฝ่าย มีการศึกษาข้อมูลความรู้นำมาปฏิบัติ รู้จักการอยู่ร่วมกันอย่างเกื้อกูล รู้จักพัฒนาตนเองขึ้นตามลำดับ สามารถนำความรู้ หลักการ แนวคิดหรือทฤษฎีไปประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

สรุป หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีจุดเน้นอยู่ที่การมีชีวิตที่ดี มิใช่ความมั่งคั่ง มีเรื่องของความยั่งยืนเป็นแกนกลาง เน้นความมั่นคงของคน และการเพิ่มขีดความสามารถให้คนสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองได้ ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาพื้นฐานจิตใจและจิตเพราะเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาทุกชนิดโดยไม่อาจแยกออกจากกันได้ จากการศึกษาวิจัยศึกษาวิเคราะห์ ความหมาย ความสำคัญ องค์ประกอบ การประยุกต์ใช้ ของแนวคิด สรุปได้ว่า หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นระบบทางสายกลาง ไม่กดดัน ไม่เอาเปรียบ ไม่ฝ่าฝืนธรรมชาติ ไม่ได้ทำร้ายใคร เน้นการพัฒนา ด้านจิตใจตนเอง ให้มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เกื้อกูล แบ่งปันช่วยเหลือกันอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างปกติสุข สำหรับงานวิจัยนี้นำมาปฏิบัติประยุกต์ใช้ ด้านการดำเนินการจัดกิจกรรมการทำโครงการสร้างเสริมจิตสาธารณะเพื่อสร้างสรรค์สังคม เป็นการสร้างอุปนิสัยด้านพอเพียงให้กับกลุ่มเป้าหมายเพื่อสร้างเสริมการเห็นแก่ประโยชน์ต่อส่วนรวมให้มากขึ้น โดยมีองค์ประกอบต่อไปนี้

พอประมาณ หมายถึง มีความพอดี ต่อความจำเป็นการใช้ทรัพยากรในการดำเนินการใดๆ ก็ต้องให้พอประมาณ ไม่มากเกินไปเกินศักยภาพ และก็ต้องไม่น้อยเกินไป ให้ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการทำกิจกรรมเพื่อส่วนรวม โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น ไม่ทำให้สังคมเดือดร้อน และไม่ทำลายธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม

มีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจดำเนินกิจกรรมต่างๆ อย่างมีเหตุผล บนพื้นฐานของความถูกต้อง คำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆ ทั้งต่อตนเองต่อผู้อื่นและส่วนรวม มีการคิดพิจารณาแยกแยะ อย่างสมเหตุสมผล พิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ใช้เหตุผลในการเลือกใช้วัสดุ อุปกรณ์และทรัพยากรที่มีอยู่ โดยใช้สติ ปัญญา ในทางที่ถูกไม่ทำให้สังคมส่วนรวมเสียหาย

มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมต่อการทำกิจกรรมใดๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม คือ ต้องไม่เสี่ยงเกินไป ไม่ประมาท เตรียมวิธีการทำงาน เพื่อไม่ให้บกพร่องต้องหยุดชะงัก โดยรู้จักวางแผน รู้จักปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม สังคม และนำมาซึ่งประโยชน์ในระยะยาว และความสุขของคนส่วนรวมที่ยั่งยืน

โดยมี เงื่อนไข

ความรู้ คือรอบรู้อย่างรอบด้าน มีความรอบคอบและระมัดระวังที่จะนำความรู้มาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนและในขั้นปฏิบัติกิจกรรมเพื่อส่วนรวม

คุณธรรม คือการตระหนักในคุณธรรม ซื่อสัตย์สุจริต กระทำประโยชน์ต่อส่วนรวมด้วยความขยันหมั่นเพียร อดทน ไม่วอกแวก รู้จักแบ่งปัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เกื้อกูลและรับผิดชอบในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม

2. หลักพุทธธรรมไตรสิกขา

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักพระพุทธศาสนา คือ กระบวนการในการนำคำสอนของพระพุทธเจ้ามาเป็นฐานคิดให้มีความรู้มีความเจริญทั้งทางด้านพฤติกรรม จิตใจ และปัญญา โดยพัฒนาฝึกอบรมเพื่อจุดประสงค์ในการปรับปรุงที่ดีกว่าเดิม ด้วยการฝึกอบรม สำหรับเป้าหมายนั้น คือ ทำให้บุคคลมีความรู้ความสามารถ มีจริยธรรมคุณธรรมในการดำรงชีวิตเพื่อให้สังคมอยู่ร่วมกันแบบเกื้อกูล สงบสุข

2.1 ความหมายหลักพุทธธรรมไตรสิกขา

พระพุทธโฆษาจารย์ (2538) ได้อธิบายว่า ไตรสิกขาเป็นทั้งหลักการและวิธีปฏิบัติเพื่อให้สามารถล่วงพ้นจากอบาย กามธาตุ และภพทั้งปวง เป็นแนวปฏิบัติในทางสายกลางที่มีใช้การปรนเปรอตนด้วยกามสุขและการทรมานตน มีศีลเป็นปฏิบัติต่อกิเลสที่แสดงออกทางกาย วาจา สมาธิเป็นปฏิบัติต่อกิเลสที่กัณฐรมจิต และปัญญาเป็นปฏิบัติต่อกิเลสที่แอบแนบอยู่ในจิต

พุทธทาสภิกขุ (2549) ได้อธิบายว่า การศึกษา ในภาษาไทยหมายถึง การศึกษาเล่าเรียน ซึ่งตรงกับคำว่า สิกขา ในพระพุทธศาสนา หมายถึง การปฏิบัติ ได้รับความปริยญา คือ สันราคะ สันโทสะ สันโมหะ ผลของการปฏิบัติศึกษาเป็นอย่างนั้น การปฏิบัติอย่างนั้นก็เพื่อความรอดจากสิ่งอันไม่พึงปรารถนา สิ่งใดที่เป็นความทุกข์ทรมาร ความยุ่งยากลำบากแก่จิตใจก็เรียกว่า อันไม่พึงปรารถนา แก้ไขด้วยการศึกษา

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) (2550) ได้ให้ความหมายไตรสิกขาว่า หมายถึง การพัฒนามนุษย์ให้ดำเนินชีวิตดีงามถูกต้อง ทำให้มีวิถีชีวิตที่เป็นมรรค เป็นทางดำเนินชีวิตหรือวิถีชีวิตที่ถูกต้องดีงามของมนุษย์ ต้องเรียนรู้ฝึกฝนพัฒนาตน คือสิกขา มรรคกับสิกขาจึงประสานเป็นอันเดียวกัน วิถีชีวิตอันประเสริฐเมื่อเป็นมรรคก็ดำเนินก้าวหน้าไปสู่จุดหมาย ช่วยให้เรามีชีวิตที่พึงพา อวิชา ตัณหา น้อยลงไป ไม่อยู่ใต้อำนาจครอบงำ พร้อมกับที่เรามีปัญญาเพิ่มขึ้นและดำเนินชีวิตด้วยปัญญามากขึ้นตามลำดับ

สรุป ไตรสิกขา หมายถึง หลักการพัฒนามนุษย์ให้ดำเนินชีวิตดีงามถูกต้อง เป็นทางดำเนินชีวิตที่ถูกต้องดีงาม ต้องเรียนรู้พัฒนาตนเอง เริ่มจากการรักษาศีล เพื่อขัดเกลาพฤติกรรมและการดำเนินชีวิตของตนเองให้บริสุทธิ์ รวมถึงการฝึกหัดด้านจิตใจฝนการอยู่ร่วมกันของเพื่อนในสังคมให้มี

ความเกื้อกูลต่อกัน และกระบวนการที่สำคัญในการพัฒนาตนเองให้บริบูรณ์ปัญญาให้มีการคิดอย่างถูกต้องบนเหตุผล เพื่อพัฒนาตนเองและสังคมไปสู่เป้าหมายคือประโยชน์ต่อส่วนรวม

2.2 ความสำคัญหลักพุทธธรรมไตรสิกขา

ไตรสิกขานั้นเป็นกระบวนการพัฒนามนุษย์คือการจัดตั้งระบบระเบียบแบบแผนเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตและการอยู่ร่วมกันของมนุษย์อย่างพึ่งพากัน เป็นกระบวนการฝึกพื้นฐานในพฤติกรรมที่ดีของมนุษย์ให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งสาระที่สำคัญของไตรสิกขานั้นได้สอดแทรกอยู่ในหลักธรรมต่างๆ

พุทธทาสภิกขุ (2549) กล่าวถึงความสำคัญของไตรสิกขา สรุปได้ว่า การจัดการศึกษาทุกอย่างให้เสริมสร้างมนุษยธรรม ความเป็นมนุษย์ที่ถูกต้อง ไม่มีปัญหาแก่ฝ่ายใด เสริมมนุษยธรรมให้ก้าวหน้า ไปนับตั้งแต่ว่า ละสัญชาตญาณอย่างสัตว์แล้วก็มีความคิดเห็นอย่างมนุษย์ ดังนั้นเป้าหมายของการศึกษา ก็คือการพัฒนามนุษยธรรมให้มาในทิศทางที่ถูกต้อง คือละอหังการ มมังการ ละความเห็นแก่ตัว ก็เลสไม่อาจจะเกิด บุคคลก็จะมีสันติสุข สังคมก็จะมีสันติภาพ

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต) (2544) กล่าวถึงความสำคัญของไตรสิกขาไว้ว่า ไตรสิกขา นี้เมื่อนำมาแสดงเป็นคำสอนในภาคปฏิบัติต่างๆไป ที่เป็นหลักใหญ่ 3 อย่างคือ 1) การไม่ทำความชั่วทั้งปวงทั้งทางกาย ทางวาจา จัดเป็น ศีล 2) การบำเพ็ญความดีให้เพียบพร้อม จัดอยู่ในการปฏิบัติจิตขั้นที่เรียกว่า สมาธิ 3) การทำจิตของตนให้ผ่องใส จัดเป็นการฝึกปฏิบัติในขั้นสูงสุดเรียกว่า ปัญญา

พระเทพโสมภณ (ประยูร ธมมจิตโต) (2546) ได้กล่าวถึงความสำคัญของไตรสิกขา หรือ (การศึกษา) หมายถึง การเรียนรู้เพื่อเป็นมนุษย์ที่เต็มบริบูรณ์ เพราะได้รับการพัฒนาทั้งทางกายและทางจิตใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีจิตใจที่เปี่ยมด้วยปัญญา จึงเป็นอิสระหลุดพ้นจากการบีบคั้นของอำนาจกิเลสตัณหา ไตรสิกขาเป็นหลักคำสอนทางพุทธศาสนา ควรนำมาปฏิบัติเพื่อพัฒนาตนเองให้มีชีวิตที่ดีงาม เพื่อจัดปรับเตรียมสภาพชีวิตสังคมและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งลักษณะแห่งความสัมพันธ์ต่างๆ ให้อยู่ในภาวะที่เหมาะสมและพร้อมที่จะเป็นอยู่ปฏิบัติกิจและดำเนินการต่างๆเพื่อก้าวหน้าได้ผลดีต่อส่วนรวม

สรุป ความสำคัญของไตรสิกขาเป็นหลักปฏิบัติเพื่อพัฒนาตนเองให้มีชีวิตที่ดีงาม ด้วย ศีล สมาธิ ปัญญา เพื่อจัดปรับเตรียมลักษณะแห่งความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆที่เกี่ยวข้องกัน ให้อยู่ในภาวะที่เหมาะสมและพร้อมที่จะปฏิบัติดำเนินการเพื่อให้ก้าวหน้าในชีวิต เพราะไตรสิกขานั้นเป็นกระบวนการในการพัฒนามนุษย์ให้ดำเนินชีวิตอย่างถูกต้องและการอยู่ร่วมกันอย่างพึ่งพากัน

2.3 หลักพุทธธรรมไตรสิกขาเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะ

ไตรสิกขาถือเป็นหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่มุ่งพัฒนาตนเองทั้งกาย จิตใจและปัญญา เพื่อให้บุคคลดำเนินชีวิตไปในทางที่ถูกต้องดีงาม ดังนั้นการนำหลักไตรสิกขามาประยุกต์ใช้กับการจัดการเรียนรู้ใดๆ ก็จะช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกตนเองเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ดีและสามารถปฏิบัติตน

อย่างถูกต้อง พัฒนาตนเองทั้ง 3 ด้าน อันได้แก่ ทางกาย เพื่อให้มีความประพฤติถูกต้องดีงาม ทางจิตใจเพื่อให้มีจิตใจที่สงบมั่นคงและทางปัญญาเพื่อให้มีปัญญาที่สามารถแก้ปัญหาต่างๆได้

ไตรสิกขา แปลว่า สิกขา 3 คำว่า สิกขา แปลว่า การศึกษา การฝึกอบรม ได้แก่ข้อปฏิบัติที่เป็นหลักสำหรับฝึกอบรมกาย วาจา จิตใจและปัญญา ให้เจริญงอกงามยิ่งขึ้นไป สิกขา 3 มีความหมายดังนี้

1. ศีล การฝึกอบรมในด้านความประพฤติ ระเบียบวินัย ให้มีสุจริตทางกาย วาจา และอาชีวะ
2. จิตต การฝึกอบรมทางจิตใจ การปลูกฝังคุณธรรม สร้างเสริมคุณภาพจิตและรู้จักใช้ความสามารถในกระบวนการสมาธิ
3. ปัญญา การฝึกอบรมทางปัญญา ให้เกิดความรู้แจ้งที่สามารถชำระจิตใจให้บริสุทธิ์เป็นอิสระโดยสมบูรณ์ (ป.อ.ปยุตโต,2548)

ดั่งมีนักการศึกษานักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงกระบวนการศึกษาเพื่อฝึกอบรมและพัฒนา มนุษย์ตามหลักไตรสิกขาไว้ดังนี้

สุนน อมรวิวัฒน์ (2530) ได้กล่าวถึงกระบวนการศึกษาเพื่อฝึกอบรมและพัฒนา มนุษย์ตามหลักไตรสิกขา ดังนี้ ไตรสิกขา เป็นกระบวนการพัฒนามนุษย์ทั้งทางกาย วาจา ความคิด จิตใจ อารมณ์ และสติปัญญาให้สามารถดำรงชีวิตในสังคมอย่างสันติมีอิสรภาพ เน้นการปฏิบัติฝึกหัดอบรมตนด้วยหลักของศีล สมาธิ ปัญญา ซึ่งวิธีการปฏิบัติ ซึ่งได้สรุปเป็นข้อๆ คือ

1. ศีล สมาธิ ปัญญา เป็นระบบการฝึกหัดอบรมที่ต้องสามารถละสิ่งที่ควรละและเจริญสิ่งที่ควรเจริญ ต้องได้รับการแนะนำสั่งสอนจากผู้เป็นกัลยาณมิตรก่อน แต่จะหยุดอยู่เพียงนั้นไม่ได้ ต้องรู้จักคิดและใช้ปัญญาฝึกฝนไปที่ละขั้นจนสามารถวินิจฉัย แยกแยะสิ่งดี สิ่งชั่ว เพิ่มพูนสิ่งที่ชอบธรรม และมีจิตใจผ่องใสบริสุทธิ์ได้

2. การฝึกหัดอบรมตนตามหลักไตรสิกขา เป็นการฝึกอบรมตนที่เป็นขั้นตอน สืบเนื่องเริ่มจากรูปร่างไปนามธรรม เริ่มจากสิ่งที้ง่ายไปสู่สิ่งที่ยาก เช่น การกำจัดกิเลสอย่างหยาบด้วยการควบคุมความประพฤติของทางกายและวาจาให้เหมาะสมถูกต้อง

4. การอบรมตามหลักไตรสิกขานั้นเป็นการพัฒนามนุษย์ทางร่างกาย วาจา ความคิด จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา เป็นการพัฒนาที่กว้างและลึกมากกว่าการศึกษาที่เราเข้าใจโดยทั่วๆ ไป เพราะเป็นการฝึกหัดอบรมเพื่อรู้ รู้เพื่อรู้ลึกใจเขาใจเรา คือ สันติของสังคม

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต) (2538) ได้กล่าวว่า ไม่ว่าจะกำลังฝึกอบรมอยู่ในช่วงตอนใดของไตรสิกขาก็ตาม ไม่ว่าจะ เป็นขั้นศีล ขั้นสมาธิหรือขั้นปัญญา การปฏิบัติแต่ละขั้นของไตรสิกขาย่อมดำเนินอยู่เรื่อยไปตลอดเวลาทุกช่วงตอน การกล่าวออกมาว่าเป็นขั้นศีล ขั้นสมาธิ หรือขั้นปัญญา เป็นการบอกแจ้งว่าในตอนนั้นกำลังเร่งรัดให้ระดมการฝึกอบรมองค์ประกอบประเภทนั้นให้มากเป็นพิเศษ

หรือว่าในตอนนั้นองค์ประกอบประเภทนั้นกำลังถูกเรียกออกมาใช้งานมีบทบาทโดดเด่นออกหน้า องค์ประกอบประเภทอื่น มองดูในแง่หนึ่งเป็นเหมือนว่ามีระบบการฝึกจากข้างนอกและระบบการฝึกจากข้างในซึ่งทำงานประสานกันด้วยดี

สุมน อมรวิวัฒน์ (2528) กล่าวว่า ไตรสิกขา เป็นการสอนที่เชื่อว่าคนที่มีปัญญาและเกิดปัญญาวิสุทธิขึ้นได้นั้นต้องเกิดจากมีกำลัง (พลัง) จิตใจ กำลังความคิดที่แน่วแน่ไม่หวั่นไหวชัดเจน วอกแวก ต้องเพ่งพินิจคิดตรองในเรื่องเดียว คนที่จะมีกำลังความคิดรวมเป็นจุดเดียวแน่วแน่ (สมาธิ) ไม่หวั่นไหวชัดเจนได้ต่อเมื่อร่างกายอยู่ในสภาพปกติเรียบร้อย สงบเรียบ มีระเบียบวินัย (มีศีล) นั่นคือ ถ้าฝึกควบคุมสภาพทางกายให้อยู่ในระเบียบวินัยเรียบร้อยจะช่วยให้จิตใจสงบไม่ฟุ้งซ่านหวั่นไหวไปนอกเรื่อง ซึ่งจะช่วยให้มีกำลังความคิด คมกล้า สามารถแก้ปัญหา ทำความเข้าใจปัญหาได้ ทำให้เกิดปัญญา มีความรู้แจ้งเรื่องนั้นๆ (ปัญญา) ได้ด้วยตนเอง ประจักษ์ด้วยตนเอง

วันเพ็ญ วรรณโกมล (2544) กล่าวว่า ไตรสิกขา เป็นวิธีสอนที่ประกอบด้วยขั้นตอนในการศึกษาตามลำดับ 3 ขั้นตอน เริ่มต้นด้วยการให้มีศีล คือมีระเบียบวินัยในการปฏิบัติตนก่อน ต่อจากนั้นให้มีสมาธิ การมีสมาธิก็ต่อเมื่อร่างกายอยู่ในสภาพปกติ และเมื่อกายควบคุมสติได้จิตใจก็สงบช่วยให้เกิดปัญญา รู้แจ้ง วิธีการเรียนแบบนี้เน้นกระบวนการคิดและความรู้แจ้ง

สรุป ไตรสิกขากระบวนการพัฒนาคนทั้งทางกาย จิตใจและปัญญาเพื่อให้บุคคลดำเนินชีวิตไปในวิถีที่ถูกต้องดีงาม จิตใจสงบมั่นคงเป็นสมาธิและเกิดปัญญาที่รู้แจ้ง ซึ่งเมื่อแยกประเภทออกเป็นหมวดหมู่ได้แก่ ศีล สมาธิ และปัญญา ถ้าบุคคลนำมาเป็นแนวปฏิบัติ สังคมก็จะอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ซึ่งการฝึกอบรมและพัฒนาตามหลักไตรสิกขา สามารถฝึกได้ในทุกการกระทำและฝึกหัดให้รู้จักตนเอง ซึ่งจะช่วยทำให้การปฏิบัติศีล สมาธิและปัญญาก้าวหน้ายิ่งขึ้น กล่าวคือ ต้องพิจารณาการกระทำของตนว่าไปเบียดเบียนหรือก่อความเดือดร้อนแก่ผู้อื่น การกระทำดังกล่าวเป็นไปในทางที่ดี และในขณะเดียวกันจิตใจของเรานั้นต้องไม่มีความโลภ โกรธ คิดร้ายต่อผู้อื่น และต้องใช้ปัญญาในการพิจารณาการกระทำของตนด้วยว่าถูกต้องหรือไม่ถูกต้อง เหมาะสมหรือไม่เหมาะสม ควรปรับปรุงแก้ไขอย่างไร ซึ่งเมื่อเราเข้าใจตนเอง เราก็จะเข้าใจผู้อื่น เข้าใจต่อการอยู่ร่วมสังคมที่ต้องพึ่งพาเกื้อกูลกับผู้อื่น ฉะนั้นการปฏิบัติตามหลักไตรสิกขาก็คือการสร้างเสริมจิตสาธารณะให้เกิดขึ้นกับตนเองซึ่งก็จะเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมเช่นกัน

2.4 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ตามหลักพุทธธรรมไตรสิกขา

การจัดการเรียนรู้แบบไตรสิกขาเป็นการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติด้วยตนเองทั้งทางกาย วาจา จิตใจและปัญญา เพื่อให้พิจารณาถึงประโยชน์หรือโทษด้วยตนเอง สามารถนำความรู้เหล่านั้นมาเป็นหลักในการปฏิบัติตนต่อไปได้ ซึ่งมีนักการศึกษา นักวิชาการ ได้สรุปถึงขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้แบบไตรสิกขามี ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ขั้นศีล คือ การควบคุมให้ผู้เรียนอยู่ในระเบียบ

วินัยทั้งกายและวาจาให้อยู่ในสภาพเรียบร้อยเป็นปกติ พร้อมทั้งจะเรียน ชั้นที่ 2 ชั้นสมาธิ คือ การฝึกสมาธิขั้นต้นในการควบคุมสติ ให้ผู้เรียนรวมจิตใจ ความคิดให้แน่วแน่เป็นจุดเดียว เรื่องเดียว ตัดสิ่งรบกวนอื่นๆ ออกจากความคิดและจิตใจ ชั้นที่ 3 ชั้นปัญญา คือ ชั้นที่ผู้เรียนใช้สมาธิในการทำสมาธิ เข้าใจสิ่งต่างๆ ที่เรียนจนเกิดการเรียนรู้เรื่องนั้น พิจารณาผลที่เกิดขึ้น เกิดปัญญาขึ้นในตนเอง มีมโนทัศน์ในเรื่องนั้นได้ถูกต้องตรงตามความเป็นจริง สอดคล้องกับ วนิดา กันตะกนิษฐ (2551) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบไตรสิกขามี 3 ขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นศีล คือ ชั้นที่ผู้เรียนต้องควบคุมตนเองให้อยู่ในระเบียบวินัยทั้งทางกาย วาจาและใจให้อยู่ในสภาพเรียบร้อยเป็นปกติ เป็นขั้นการเรียนรู้ที่ยังต้องศึกษาเรียนรู้ข้อมูล ข้อเท็จจริง ทฤษฎี หลักการและลงมือปฏิบัติตามธรรมชาติวิชา

2. ชั้นสมาธิ คือ ชั้นที่ผู้เรียนต้องรวบรวมจิตใจ ความคิดให้แน่วแน่เป็นจุดเดียว ตัดสิ่งรบกวนอื่นๆ ออกจากความคิดและจิตใจ เป็นขั้นที่เริ่มสร้างรูปแบบการคิดของตนเองโดยอาศัยหลักการ ทฤษฎีที่ได้เรียนรู้มาเข้าไปสู่การคิดวิเคราะห์ ทบทวนลงมือปฏิบัติ ฝึกฝนอย่างคล่องแคล่วโดยอัตโนมัติ วางแผนทำกิจกรรมหรือโครงการเพื่อค้นหาคำตอบด้วยตนเอง

3. ชั้นปัญญา คือ ชั้นที่ผู้เรียนใช้ความคิดในการสร้างรูปแบบใหม่ๆ สร้างสรรค์ผลงานหรือชิ้นงาน หรือพิจารณาผลของการกระทำของตนเอง ในการเลือกกระทำผิดหรือถูกตามหลักศีลธรรม เป็นการเรียนรู้ที่บูรณาการเข้าด้วยกันระหว่างความรู้รอบ รู้ลึก จากการรับข้อมูลแหล่งความรู้ ภายนอก ความรู้รอบ รู้ลึกจากการคิด กระบวนการทำงานของจิตภายในตัวผู้เรียนและความรู้รอบ รู้ลึกจากการลงมือเมื่อปฏิบัติ

จากการศึกษาขั้นตอน การศึกษาตามหลักไตรสิกขา หลักศีลและวินัยมีสาระอย่างเดียวกัน คือ ศีล เป็นทั้งธรรมและเป็นวินัย สาระสำคัญของศีลคือเป็นแกนกลางในการจัดระเบียบแบบแผนสำหรับสังคม หลักสมาธิ คือ การพัฒนาหรือฝึกอบรมจิตใจให้เกิดมีคุณลักษณะ 3 ด้าน คือ 1) ด้านสมรรถภาพจิต คือ จิตที่มีความสามารถในการคิดสูง เช่น คิดได้แก่่ง คิดได้แคล่วคล่อง คิดได้รวดเร็ว 2) ด้านคุณภาพจิต คือ จิตมีคุณธรรม เช่น มีความเข้มแข็ง มั่นคง ขยันหมั่นเพียร อดทน มีสติ สมาธิ มีวินัย มีความรับผิดชอบ มีความซื่อสัตย์ มีเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละเพื่อส่วนรวม ประหยัด กตัญญู 3) ด้านสุขภาพจิต คือ จิตที่มีสุขภาพดี เช่น จิตมีสมาธิ เป็นสุข สดชื่น ผ่องใส ร่าเริง เบิกบาน ปลอดโปร่ง สบาย และการพัฒนาปัญญา แบ่งได้ดังนี้ ปัญญาขั้นแรก คือ ปัญญาที่เป็นความรู้ความเข้าใจ ต่อจากนั้น ลึกซึ้งไปอีกคือการรับรู้ เรียนรู้อย่างถูกต้อง ตามความเป็นจริง ไม่เบียดเบียนหรือเอนเอียงด้วยอคติ เนื่องจากการรับรู้แล้วยังมีขั้นต่อไปอีกคือการคิดการวินิจฉัย ซึ่งหมายถึงการใช้ปัญญาโดยบริสุทธิ์ใจ ปัญญาอีกชั้นหนึ่ง คือ ปัญญาที่รู้เข้าใจถึงสาระแห่งความเป็นไปของโลกและชีวิต รู้ทางเสื่อม ทางเจริญและเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง รู้วิธีแก้ไขปัญหา และสร้างสรรค์ความสำเร็จที่ทำให้พัฒนาตน พัฒนาชีวิตและสังคมให้เจริญงามยิ่งขึ้นไป

สรุป ขั้นตอนการศึกษาตามหลักไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ และปัญญา มีความสัมพันธ์อย่างเกื้อกูลต่อกัน ดังนี้ คือ ด้านศีล เป็นการจัดระเบียบ ด้านสภาพแวดล้อมให้เกื้อกูลแก่การพัฒนาคุณภาพชีวิต เป็นสิ่งที่นำมาใช้ฝึกให้มีระเบียบวินัย มีความสุจริตกาย วาจา มีพฤติกรรมที่ดีงามและร่วมสร้างสรรค์หรือพัฒนาจิตใจต่อไป ด้านสมาธิ เป็นการพัฒนาจิตใจให้ประณีต มีสรรรฎภาพ มีคุณภาพ และมีสุขภาพจิตที่ดี การอาศัยสภาพจิตใจที่ดีก็จะเป็นพื้นฐานให้เื้อต่อปัญญาต่อไป ด้านปัญญา เป็นการพัฒนาให้เกิดความรู้เข้าใจในสิ่งทั้งหลายตามเป็นจริง ทำการต่างๆ ด้วยความรู้เข้าใจ โดยปัญญาจะทำให้จิต มีดุลยภาพ สภาพจิตเช่นนี้ก็จะ เป็นปัจจัยแก่ ศีล คือ ส่งผลทำให้เกิดมีพฤติกรรมที่ดีงามเกื้อกูลในความสัมพันธ์ทางสังคม ทำให้ไม่เบียดเบียนกัน และเป็นเครื่องประสานสังคมโดยนำไปสู่การให้แบ่งปัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกันด้วยวาจา และการบำเพ็ญประโยชน์ต่อกัน ซึ่งการปฏิบัติเช่นนี้เป็นการสร้างเสริมจิตสาธารณะ สังคมก็เกิดความสงบสุข

2.5 การวัดประเมินผลการศึกษาตามหลักพุทธธรรมไตรสิกขา

การศึกษาตามหลักของไตรสิกขานั้นมุ่งพัฒนามนุษย์ให้มีความเจริญองงาม ใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านศีล คือการพัฒนาทางด้านกายภาพและด้านสังคม ด้านสมาธิ คือการพัฒนาทางด้านจิตใจ และด้านปัญญา คือ การพัฒนาทางด้านปัญญา ดังนั้นเมื่อแยกด้านศีล จะแบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ ทางด้านกาย และด้านสังคม ก็จะเห็นได้ชัดเจนยิ่งขึ้นว่า มีการพัฒนามนุษย์เป็น 4 ด้าน คือ ด้านกาย สังคม จิตใจ และสติปัญญา ดังนั้นเวลาวัดผลและประเมินผลที่จะทำให้สอดคล้องกับหลักของการศึกษาตามหลักไตรสิกขาจึงต้องแยกวัดให้ครบทั้ง 4 ด้าน ดังนี้

1. พัฒนาการทางด้านกาย เป็นการพัฒนาด้านกายให้รู้จักติดต่อกันเกี่ยวข้องกับสิ่งทั้งหลายภายนอก ให้สังเกตจากพฤติกรรมในการดำเนินชีวิตประจำวัน เช่น บริโภคใช้สอยปัจจัย 4 ในปริมาณและคุณภาพที่เหมาะสมได้คุณค่า ดูแลร่างกาย การนุ่งห่ม การแต่งกายสะอาดเรียบร้อย ดำรงชีวิตอย่างเกื้อกูลสิ่งแวดล้อม

2. พัฒนาการทางด้านศีล เป็นการพัฒนาด้านความประพฤติ ตั้งมั่นในระเบียบวินัย ไม่ให้เบียดเบียนหรือก่อความเดือดร้อนเสียหาย อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ด้วยดี มีความเกื้อกูลต่อผู้อื่นในสังคม ให้สังเกตจากพฤติกรรมในการดำเนินชีวิตประจำวัน เช่น จากความประพฤติ คือ เป็นผู้ที่มีศีล มีวินัย ซื่อสัตย์ รับผิดชอบ ตรงต่อเวลา ฟังตนเอง

3. การพัฒนาทางด้านจิต เป็นการพัฒนาด้านจิตใจ ให้มีความเข้มแข็ง มั่นคง เจริญ ด้วยคุณธรรมทั้งหลาย เช่น มีเมตตา กรุณา ขยันหมั่นเพียร อดทน มีสมาธิ สดชื่น เบิกบาน เป็นสุข ผ่องใส เป็นต้น ให้สังเกตจากพฤติกรรมในการดำเนินชีวิตประจำวัน

4. พัฒนาการทางด้านปัญญา เป็นการพัฒนาด้านปัญญา ให้รู้เข้าใจสิ่งทั้งหลายตามความเป็นจริง ให้สังเกตจากพฤติกรรม เช่น มีศรัทธาและความเข้าใจถูกต้อง รู้บาป บุญ คุณ โทษ ประโยชน์หรือมิใช่ประโยชน์ ใฝ่รู้ ใฝ่ศึกษา แสวงหาความจริง และใฝ่สร้างสรรค์ รู้เท่าทัน แก้ไข ปัญหาชีวิต และการทำงานได้ด้วยสติปัญญา (ป.อ.ปยุตโต) (2538)

สรุปหลักพุทธธรรมไตรสิกขา

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษา วิเคราะห์ ความหมาย ความสำคัญ และการนำไปประยุกต์ ในหลัก พุทธธรรมไตรสิกขาพบว่า ใช้เป็นหลักในการพัฒนาบุคคลให้เป็นผู้มีคุณภาพ ปลูกฝังให้คนเป็น พลเมืองดี มีคุณธรรมจริยธรรม เพื่อก่อให้เกิดความสงบสุขในสังคม เนื่องจากเป็นกระบวนการในการ ฝึกฝน อบรม ฝึกหัดเพื่อพัฒนาคนในองค์ประกอบ 3 ด้านคือ

1) ศีล คือการพัฒนาด้านพฤติกรรมทางกาย และวาจา ให้มีระบบถูกต้องดีงาม เพื่อให้ สังคมมีความสงบเรียบร้อยอยู่ร่วมกันอย่างผาสุก มีความเกื้อหนุนกัน ไม่เบียดเบียน ไม่เอาเปรียบกัน มีส่วนร่วมรับผิดชอบ พร้อมเพรียงสามัคคี ป้องกันความคิดชั่วและความเสื่อมเสียหาย สังคมส่วนรวมก็สงบสุข

2) สมาธิ คือการพัฒนาด้านจิตใจ ให้มีคุณธรรมซึ่งเป็นคุณภาพของจิตใจที่ดีงาม เป็นจิตใจที่สูง ประณีต และประเสริฐ เช่น มีความรัก เมตตา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความปรารถนาและเจตคติที่ดี เป็นมิตร อยากให้ผู้อื่นและสังคมส่วนรวมมีความสุข

3) ปัญญา คือ เป็นการพัฒนาด้านปัญญาให้มีการคิด การวินิจฉัยที่ถูกต้องชัดเจน และเที่ยงตรง รู้จักแยกแยะ วิเคราะห์วิจัยสืบสาวเหตุปัจจัยของเรื่องต่างๆ ทำให้สามารถแก้ไขปัญหา หรือบริหารจัดการกิจกรรมต่างๆ เช่น ปัญหาสังคม ให้สำเร็จ ส่วนรวมก็ได้รับประโยชน์

หลักไตรสิกขาเป็นแนวปฏิบัติเพื่อให้บุคคลมีการดำเนินชีวิตไปในวิถีที่ถูกต้องดีงาม นำไปสู่ สังคมที่ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เกื้อกูล ช่วยเหลือ แบ่งปัน สอดคล้องกับแนวคิดการสร้างเสริมให้บุคคลมี จิตสาธารณะซึ่งเป็นการให้ความสำคัญต่อส่วนรวม สำหรับงานวิจัยนี้จะใช้หลักพุทธธรรมไตรสิกขาใน กระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแผนการสร้างเสริมจิตสาธารณะ มี 3 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นจัดหาและ สร้างปัจจัย คือจัดหาทรัพยากรต่างๆ ที่จำเป็นต่อการดำเนินกิจกรรมหรือการทำโครงการที่สร้างสรรค์ สังคม เพื่อให้มีพร้อมก่อนการเรียนรู้หรือทำกิจกรรม 2) ขั้นการจัดการเรียนรู้ โดยใช้หลัก คือ

ขั้นศีล สมาธิ และปัญญา 3) ขั้นการวัดและประเมินผลคือการประเมินผล ที่เกิดกับตัวผู้เข้าอบรมคือ กลุ่มเป้าหมาย ด้านการพัฒนาทางกาย ศีล จิตใจ และปัญญา

สำหรับในขั้นการจัดการเรียนรู้ มีขั้นตอน 3 ขั้นตอน ได้แก่

1. ขั้นศีล เป็นขั้นที่กลุ่มเป้าหมายควบคุมกายและวาจาให้อยู่ในสภาพเรียบร้อยมีระเบียบวินัย เป็นปกติพร้อมที่จะเรียนรู้ พร้อมทั้งจะปฏิบัติกิจกรรมเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะให้เกิดแก่ตน

2. ขั้นสมาธิ เป็นขั้นที่กลุ่มเป้าหมายมีจิตมุ่งมั่นอย่างต่อเนื่องอยู่กับสิ่งที่ได้รับมอบหมาย รวมจิตใจความคิดแน่วแน่ ตัดสิ่งรบกวนอื่นๆ ออกจากความคิดและจิตใจ ในขณะที่เรียนรู้มีจิตมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติกิจกรรมเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะให้เกิดแก่ตน

3. ขั้นปัญญา เป็นขั้นที่กระตุ้นให้กลุ่มเป้าหมายได้ฝึกคิดอย่างมีเหตุผล เกิดความรู้เข้าใจสิ่งต่างๆ โดยใช้สติในการควบคุม พิจารณาเรื่องใดๆ จนเกิดความรู้แจ้งเข้าใจ และแก้ปัญหาได้ถูกต้องตามความเป็นจริง ใช้ทักษะการคิดอย่างมีวิจาร์ณญาณ ในการทำกิจกรรมหรือโครงการเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

ทุกขั้นตอนสามารถเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการจัดการเรียนรู้ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเนื้อหาของบทเรียนและกิจกรรมต่างๆ

3. แนวคิดจิตสาธารณะ

3.1 การปลูกฝังจิตใจให้บุคคลมีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม

เป็นการสร้างคุณธรรมจริยธรรมซึ่งเป็นเรื่องที่เกิดจากภายใน "จิตสาธารณะ" เป็นสิ่งหนึ่งที่มีความสำคัญในการปลูกจิตสำนึกให้คนรู้จักเสียสละ ร่วมแรงร่วมใจ มีความร่วมมือในการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม ช่วยลดปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม ช่วยกันพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนจำนวนมาก ช่วยแก้ปัญหาและสร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์สุขแก่สังคม จิตสาธารณะ จึงเป็นคุณธรรมของพลเมืองดี ที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคล พัฒนามาจากการได้รับรู้ จนเกิดความตระหนักรู้ ความคิด ประสบการณ์ทางสังคม และการอบรมสั่งสอน รวมถึงการมีปฏิสัมพันธ์กันในครอบครัวหรือสังคม ทำให้รู้จักเสียสละ มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ และปฏิบัติตนเพื่อประโยชน์แก่ส่วนรวม

คำที่มีความหมายใกล้เคียงกับ คำว่า "จิตสาธารณะ" ได้แก่ จิตสำนึกทางสังคม จิตสำนึกต่อสาธารณะสมบัติ จิตสำนึกต่อส่วนรวม (ส่วนคำในภาษาอังกฤษ ใช้คำว่า Public Consciousness ,Public Self- Consciousness และ Public Mind) ดังนั้น "จิตสาธารณะ" เกิดจากคำสองคำคือ จิตและสาธารณะ ซึ่งเป็นคำวิเศษณ์ หมายถึงเพื่อประชาชนทั่วไป เมื่อรวมกันจะมีความหมายว่า นึกและคิดทำเพื่อประชาชนทั่วไป หรือจิตที่คำนึงประโยชน์ของสาธารณะ หรือสังคม หรืออีกคำหนึ่ง "จิตสำนึกทางสาธารณะ" (Public Conscience) เกิดจากคำสองคำคือจิตสำนึกซึ่ง มีความหมายว่า

ความรู้สึกผิดชอบชั่วดีในรูปแบบค่านิยมทางจริยธรรม และคำว่าสาธารณะ เมื่อ รวมกันแล้วหมายถึง ความรู้สึกผิดชอบชั่วดี คิดทำเพื่อประชาชนทั่วไป คำว่า จิตสาธารณะ มีนักวิชาการให้คำจำกัดความสรุปได้ ดังนี้

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2545) ให้ความหมาย จิตสาธารณะว่า หมายถึงความคิดที่ไม่เห็นแก่ตัว มีความปรารถนาที่จะช่วยเหลือ ช่วยแก้ปัญหาให้แก่ผู้อื่นหรือสังคมพยายามฉวยโอกาสที่จะช่วยเหลืออย่างจริงจังและมองโลกในแง่ดีบนพื้นฐานของความเป็นจริง

ศุภรัตน์ ทองอ่อน (2550) ให้ความหมายว่า จิตสำนึกสาธารณะ (Public Mind) หมายถึง คุณลักษณะทางจิตใจของบุคคลเกี่ยวกับการมองเห็นคุณค่าหรือการให้คุณค่าแก่การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและสิ่งต่างๆที่เป็นสิ่งสาธารณะและไม่มีผู้ใดผู้หนึ่งเป็นเจ้าของ หรือเป็นสิ่งที่คนในสังคมเป็นเจ้าของร่วมกัน

อัญชลี ยิ่งรักพันธ์ (2550) ให้ความหมายไว้ว่า จิตสาธารณะ หมายถึงความเป็นพลเมืองที่ตื่นรู้ตระหนักในสิทธิหน้าที่ รับผิดชอบที่จะสร้างสรรค์สังคมส่วนรวม การมีจิตที่คำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวม มีความรับผิดชอบต่อเรื่องของส่วนรวม มีการใช้สิ่งของส่วนรวมอย่างรับผิดชอบ ดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวม มีการแบ่งปันใช้สมบัติของส่วนรวม

เสาวนีย์ ฉัตรแก้ว (2551) ให้ความหมายจิตสาธารณะว่า เป็นสิ่งที่เกิดจากกระบวนการเรียนรู้ และต้องมีแรงจูงใจภายในเพื่อผลักดันให้กระทำพฤติกรรมที่ได้ตั้งใจไว้ เริ่มต้นจากการรับรู้เหตุการณ์หรือบุคคล แล้วแปลความหมายเข้าสู่ระดับจิตสำนึกใช้แรงผลักดันและแรงจูงใจให้กระทำหลังจากคิดวิเคราะห์จนซาบซึ้งสร้างสรรค์และหาแนวทางในการแก้ปัญหาสาธารณะ

ชัยสิทธิ์ เฉลิมประสิทธิ์ และคณะ (2542) ให้ความหมายของจิตสาธารณะว่า หมายถึง กระบวนการคิดและลักษณะของบุคคลที่มีการปฏิบัติโดยมีกระบวนการในระดับบุคคลไปสู่สาธารณะมีความรู้สึกรักและเป็นเจ้าของสาธารณะ ต้องการที่จะทำประโยชน์มากกว่าที่จะรับจากสาธารณะ

ชาย โพธิ์สีตา และคณะ (2545) ให้ความหมายของ จิตสาธารณะว่า เป็นการใช้สาธารณสมบัติอย่างรับผิดชอบ หรือการรับผิดชอบต่อสาธารณสมบัติ 2 ประการ คือ 1) รับผิดชอบต่อสาธารณสมบัติ ด้วยการหลีกเลี่ยงการใช้และการกระทำที่จะก่อให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อสาธารณสมบัตินั้นๆ รวมไปถึงการถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลสาธารณสมบัติในวิสัยที่ตนสามารถทำได้ 2) การเคารพสิทธิในการใช้สาธารณสมบัติของผู้อื่น โดยการคำนึงว่าคนอื่นก็มีสิทธิในการใช้เช่นเดียวกัน จะต้องไม่ยึดสาธารณสมบัตินั้นไว้เป็นส่วนตัว และไม่ปิดกั้นโอกาสในการใช้ประโยชน์ของผู้อื่น

ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ (2540) กล่าวถึง จิตสาธารณะ คือสำนึกทางสังคม ประกอบด้วย ความรู้ ความเข้าใจ และความรู้สึกได้มีส่วนร่วมกับสังคม โดย รู้จักเข้าใจ และมองเห็นระบบโครงสร้างของสังคม มองเห็นปัญหา ทางเลือกและทางออกต่างๆ ของปัญหาในสังคมสามารถเชื่อมโยงปัญหาของ

สังคมกับบทบาทหน้าที่ของตน และพร้อมที่ร่วมแก้ปัญหากับคนอื่น ๆ ในสังคมอย่างมีระบบ และเป็นประชาธิปไตย

พระไพศาล วิสาโล (2544) กล่าวว่า จิตสาธารณะ หมายถึง ความสำนึก ใฝ่ใจ และพร้อมที่จะมีส่วนร่วมในกิจการสาธารณะ รวมถึงความเคารพและห่วงใยในสมบัติส่วนรวม ซึ่งไม่ใช่เฉพาะครอบครัว ญาติมิตร คนรอบข้างหรือชุมชนละแวกบ้าน เท่านั้น หากครอบคลุมไปถึงบุคคลอื่นที่ไม่รู้จักไม่เคยพบ แต่ก็รู้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่ตนดำรงอยู่

วิรัตน์ คำศรีจันทร์ (2544) ให้ความหมาย จิตสาธารณะ หมายถึงกระบวนการคิดและลักษณะของบุคคลที่มีการปฏิบัติโดยมีกระบวนการในระดับบุคคลไปสู่สาธารณะมีความรักและความรู้สึกเป็นเจ้าของสาธารณะ ต้องการที่จะทำประโยชน์มากกว่าที่จะรับจากสาธารณะ

หฤทัย อัจจุรงค์ (2544) ให้ความหมายของจิตสาธารณะไว้ว่า หมายถึงความตระหนักของบุคคลถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม ทำให้เกิดความรู้สึกปรารถนาที่จะช่วยเหลือสังคม ต้องการเข้าไปแก้ไขโดยรับรู้ถึงสิทธิควบคู่ไปกับหน้าที่และความรับผิดชอบ สำนึกถึงพลังของตนเองสามารถร่วมแก้ไขปัญหาได้ และลงมือกระทำเพื่อให้เกิดการแก้ปัญหาด้วยวิธีการต่างๆ โดยการเรียนรู้และแก้ไขปัญหา ร่วมกับคนอื่นในสังคมนั้น

สุดจิต นิमितกุล (2544) ให้ความหมายของจิตสำนึกสาธารณะ ว่า คือจิตสำนึกของความเป็นพลเมืองดี 5 ประการ คือ 1) ตระหนักถึงในเรื่องของ ค่านิยม และการปฏิบัติตามระบบประชาธิปไตย 2) ให้ความร่วมมือในการบำเพ็ญประโยชน์อย่างเต็มความสามารถ และเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชน รวมถึงสถานศึกษา ท้องถิ่น ประเทศและโลก 3) ใช้ความรู้และทักษะที่มีให้เกิดประโยชน์แก่สังคม 4) ตระหนักและเข้าใจความหมายของตนเอง และ 5) ยอมรับในความแตกต่างของบุคคลในสังคม

โกศล มีความดี (2547) ให้ความหมายจิตสาธารณะว่า หมายถึง การกระทำที่แสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อสาธารณะสมบัติด้วยการเอาใจใส่ดูแล เป็นธุระและเข้าร่วมในเรื่องส่วนรวมที่เป็นประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม หลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่ทำให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อของส่วนรวม มุ่งปฏิบัติเพื่อส่วนรวมในการดูแลรักษาของส่วนรวม เช่นการทำหน้าที่ที่กำหนด การดูแลความสงบเรียบร้อย การรักษาสารณสมบัติ รับรู้ถึงปัญหาที่เกิดขึ้น มีส่วนร่วม ในการหาแนวทางแก้ไข และติดตามประเมินผล รวมไปถึงการรับอาสาทำบางอย่างเพื่อส่วนรวม เคารพสิทธิของผู้อื่นในการใช้ของส่วนรวม ไม่ยึดของส่วนรวมมาเป็นของตนเอง

อรพินทร์ ชูชม (2549) ให้ความหมายของจิตสาธารณะว่า หมายถึงการที่บุคคลตระหนักถึงและคำนึงประโยชน์สุขของส่วนรวมและสังคม เห็นคุณค่าในการเอาใจใส่ ดูแล รักษา สิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ ที่เป็นของส่วนรวม

กิตติพงษ์ แดงเสริมสิริ (2552) สรุปภาพรวมของ จิตสาธารณะ คือการใช้สิ่งของส่วนรวม สถานที่สาธารณะต่าง ๆ โดยแบ่งเป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ เช่นการจอดรถในที่สาธารณะ การทิ้งขยะในที่สาธารณะรวมถึงการแยกประเภทขยะ การใช้อาคาร สถานที่ การเปิด - ปิด เครื่องปรับอากาศ ไฟฟ้า การเข้าร่วมกิจกรรมส่วนรวม กิจกรรมส่วนรวมเป็นกิจกรรมร่วมกับคนหมู่มาก ได้แก่ การเสียสละแรงกายเพื่อกิจกรรมส่วนรวม การแสดงความมีน้ำใจในสาธารณะกุศล การมีส่วนร่วมในกิจกรรมรณรงค์ต่างๆ การดูแลรักษาความสะอาดลำน้ำ การตอบแทนเชิงคุณค่าแก่สังคม เป็นการตอบแทนผู้ที่เคยให้การช่วยเหลือ เช่น การได้รับทุนการศึกษาจากระดับชุมชน การได้รับโอกาสดี ๆ ในการทำงาน แล้วตอบแทนสังคมกลับคืนมาในรูปแบบเครือข่ายจิตอาสาลักษณะต่าง ๆ เป็นต้น

คราฟท์ (Kraft:1992) กล่าวถึงจิตสาธารณะเป็นจิตสำนึกทางสังคมคือ ความสามารถ ของบุคคลในการรับรู้ถึงความไม่ยุติธรรม ให้ความสำคัญกับความต้องการที่หลากหลายของบุคคลอื่น และมีการกระทำเพื่อเปลี่ยนแปลงสังคม

สรุปว่า จิตสาธารณะ ในงานวิจัยนี้ หมายถึง ความตระหนักรู้ของบุคคล ถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม และพร้อมที่จะช่วยเหลือช่วยแก้ปัญหาให้แก่ผู้อื่นหรือสังคม รับผิดชอบที่จะสร้างสรรค์สังคมส่วนรวมโดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการอยู่ร่วมกันแบบเกื้อกูล มองโลกในแง่ดี ตามหลักไตรสิกขา โดยรับรู้ถึงสิทธิตนควบคู่ไปกับหน้าที่อย่างเหมาะสมพอดี ช่วยดูแลรักษา แบ่งปันสมบัติของส่วนรวม ภาคภูมิใจในพลังของตนในการสร้างประโยชน์แก่ส่วนรวมและลงมือปฏิบัติโดยมีการวางแผน ใช้ความรู้ ความรอบคอบ กระทำเพื่อให้เกิดการแก้ปัญหาด้วยวิธีการต่าง ๆ ร่วมกันกับคนในสังคมอย่างมีประชาธิปไตย

3.2 ความสำคัญของจิตสาธารณะ

จิตสาธารณะ เป็นความตระหนักรู้ของบุคคล ถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม มีความปรารถนาที่จะช่วยเหลือ ช่วยแก้ปัญหาให้แก่ผู้อื่นหรือสังคม รับผิดชอบ เสียสละ ที่จะสร้างสรรค์สังคมให้อยู่กันแบบเกื้อกูล จิตสาธารณะ ทำให้เกิดประเด็นความคิดว่าจะประยุกต์ การสร้างเสริมจิตสาธารณะให้กับคนในสังคมอย่างไร และสาเหตุใดจึงเป็นความจำเป็นที่จะต้องสร้างจิตสาธารณะให้เกิดขึ้น สิ่งแรกที่เราจะต้องพิจารณาก็คือสภาพสังคมในปัจจุบันเป็นสังคมแห่งบริโภคนิยมเน้นถึงความสำคัญของวัตถุเป็นหลักให้ความสำคัญแก่มูลค่ามากกว่าคุณค่ามุ่งหมายการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อนำมาดัดแปลงเป็นเทคโนโลยีที่อำนวยความสะดวกสบายให้แก่ตน เป็นสังคมที่ไหลไปตามกระแสโลกาภิวัตน์ ของวัตถุนิยม และการแข่งขันเพื่อสร้างปริมาณมากกว่าคุณภาพ จากความสำคัญของการมีจิตสาธารณะ ถ้าสามารถปลูกฝัง ส่งเสริม หรือพัฒนาให้นิสิตนักศึกษาที่มีจิตสำนึกสาธารณะ ด้วยวิธีการต่างๆ จะทำให้เห็นความสำคัญแก่ประโยชน์ส่วนรวมเพิ่มขึ้น ช่วยอาสาดูแลรับผิดชอบสมบัติ

ส่วนรวม มีการใช้สมบัติของส่วนรวมอย่างเห็นคุณค่า รู้จักการแบ่งปันให้โอกาสในการใช้ของส่วนรวมแก่ผู้อื่น เมื่อเป็นผู้ใหญ่ ปัญหาที่เกิดการเอาเปรียบคนอื่น ปัญหาการทำลายสาธารณสมบัติต่าง ๆ จะลดลง การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน และประโยชน์พวกพ้องก็จะลดน้อยลง ดังมีนักวิชาการกล่าวถึงความสำคัญของจิตสาธารณะไว้ดังนี้

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2545) กล่าวว่า การที่คนไทยควรมีจิตสาธารณะ เนื่องจากการเปลี่ยนแปลง ดังนี้

กระแสการแข่งขันและระบบทุนนิยม ทำให้คนต่างมุ่งกอบโกยผลประโยชน์อย่างเห็นแก่ตัว ไม่สนใจว่าผู้อื่นจะได้รับความเดือดร้อน แม้รู้ว่าจะเกิดผลเสียหายอย่างมากมายตามมา ก็ตาม ดังนั้น หากเราไม่ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกเพื่อส่วนรวมให้เกิดขึ้นกับคนรุ่นใหม่แล้ว ย่อมน่าเป็นห่วงสังคมไทยในอนาคต ที่จะเต็มไปด้วยการแก่งแย่งและความเห็นแก่ตัวอย่างรุนแรง

กระแสโลกเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม จากภาวะโลกร้อนเสื่อมโทรมด้านสิ่งแวดล้อม อาทิ การทำลายสิ่งแวดล้อม การเกิดภาวะเรือนกระจก การตัดไม้ทำลายป่า จนเกิดปัญหาวิกฤตทางธรรมชาติ หรือการใช้ทรัพยากรอย่างสิ้นเปลือง

วิกฤตทางคุณธรรมจริยธรรม วิกฤตการเสื่อมถอยทางคุณธรรมจริยธรรมและปัญหาสังคมศึกษาต่างๆ ที่ทวีความรุนแรงมากขึ้น อาทิ ปัญหายาเสพติด ปัญหาอาชญากรรม การลักขโมย การคอร์ปชั่น การขาดจรรยาบรรณในวิชาชีพ

4. สังคมชุมชนวิถี กระแสของการรวมกลุ่มของประชาสังคม ที่ประชาชนจากกลุ่มต่างๆ จะเข้ามา มีบทบาทในการเรียกร้องการดูแล การตรวจสอบ รวมถึงการเข้ามาพัฒนาชุมชนและสังคมส่วนรวมมากขึ้น สิ่งสำคัญคือ คนเหล่านี้จำเป็นต้องมีจิตสำนึกเพื่อส่วนรวม จึงจะทำให้การรวมกลุ่มนี้เป็นไปเพื่อประโยชน์

อ้อมใจ วงษ์มณฑา (2552) กล่าวว่า การขาดจิตสาธารณะ ไม่มีความเป็นพลเมือง เป็นเพียงประชาชนที่ไม่รู้จักสิทธิและหน้าที่ของตนเองรวมทั้งไม่เคารพสิทธิของผู้อื่นจะเจริญเติบโตไปเป็นประชาชนที่ไม่รู้จักพึ่งตนเอง รวมทั้งจิตใจคับแคบ ไม่ช่วยเหลือสังคม ขาดความสามัคคี ไม่สามารถเรียนรู้ ทำงาน หรือดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขก่อให้เกิดผลเสียทั้งในระดับสังคม ประเทศ สังคมโลก

ไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม และสังคม สัจจ (2543) กล่าวว่า การที่คนมาอยู่รวมกันเป็นสังคม ย่อมต้องมีความสัมพันธ์ในรูปแบบพึ่งพากัน คนในสังคมมีบทบาทและหน้าที่ที่แตกต่างกันไป หากขาดการมีจิตสาธารณะ นอกจากจะมีผลกระทบยังส่งผลก่อให้เกิดปัญหาตามมาดังนี้ ชุมชนอ่อนแอ ขาดการพัฒนา เพราะต่างคนต่างอยู่ สภาพคนมีสภาพเช่นไรก็ยังคงเป็นเช่นนั้น ไม่เกิดการพัฒนาและยิ่ง

นานไปก็มีแต่เสื่อมทรุดลง อาชญากรในชุมชนอยู่ในระดับสูง ขาดศุนย์รวมจิตใจ ขาดผู้นำไปสู่การแก้ปัญหา เพราะคนในชุมชนมองปัญหาของตัวเองเป็นเรื่องใหญ่ ขาดคนอาสา นำพาการพัฒนา เพราะกลัวเสียทรัพย์ กลัวเสียเวลา หรือกลัวเป็นที่ครหาจากบุคคลอื่น ในระดับชาติหากบุคคลในชาติขาดจิตสาธารณะแล้วจะทำให้เกิด วิกฤตการณ์เศรษฐกิจ สังคมขาดเสถียรภาพทางการเมือง ชาวอยู่ในสภาพล้าหลัง เนื่องจากขาดพลังคนในสังคม เมื่อผู้นำประเทศนำมาตราการใดออกมาใช้ก็จะไม่ได้ผล เพราะไม่ได้รับความร่วมมือ

สรุป ความสำคัญของจิตสาธารณะ เป็นคุณธรรมหนึ่งของพลเมือง เป็นจิตสำนึกเป็นจิตวิญญาณของสังคม ถ้าไม่มีจะทำให้ขาดพลังในการสร้างสรรค์ แต่เมื่อเกิดจิตสาธารณะกับคนในสังคม จะทำให้เกิดความเข้มแข็งของสังคม ซึ่งทำให้การเมือง เศรษฐกิจ ศีลธรรมดีขึ้น การส่งเสริมให้นิสิตนักศึกษา ซึ่งเป็นวัยที่มีการพัฒนา มีจิตสาธารณะ จึงเป็นแนวทางหนึ่งในการส่งเสริมทางด้านเจตคติของนิสิตนักศึกษา ให้มีจิตใจอื้อเพื่อเพื่อน ไม่เห็นแก่ตัว มีความเป็นพลเมืองที่ดี และเห็นความเท่าเทียมของมนุษย์ ทำให้สังคมมีการเคลื่อนไหวไป อย่างเป็นระบบถูกต้อง บนพื้นฐานของประชาธิปไตย ดังนั้น จากกระแสการแข่งขันและระบบทุนนิยม กระแสเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม วิกฤตทางคุณธรรมจริยธรรม และ สังคมชุมชนวิถีที่เปลี่ยนแปลงไป จึงควรเร่งสร้างเสริมการมีจิตสาธารณะให้เกิดขึ้นในสังคมไทย เพื่อให้เกิดการแสดงออกถึงการไม่ยึดเอาประโยชน์ของตนเองเป็นที่ตั้งเท่านั้น หากแต่เป็นผู้ที่มีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่น ตระหนักถึงผลประโยชน์ของส่วนรวม พร้อมกับมีความเต็มใจและยินดีที่จะเสียสละสิทธิ์ของตนออกไป ถ้าสิ่งนั้นส่งผลให้สังคมดีขึ้น

3.3 แนวทางการสร้างเสริมจิตสาธารณะ

การมีจิตสาธารณะนั้น เป็นสิ่งที่เกิดตามวิถีการดำเนินชีวิตของแต่ละบุคคล สภาพแวดล้อมต่างๆ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ชุมชน และสังคม จิตสาธารณะ เป็นปัจจัยที่เกี่ยวกับภาวะทางสัมพันธภาพของมนุษย์ เป็นภาวะที่ได้อบรมกล่อมเกลา และสะสมอยู่ในส่วนของการรับรู้ที่เล็กที่ละน้อย การทำให้เกิดสำนึก มีรูปแบบหลากหลาย ภาวะแวดล้อมทางสังคมนี้เริ่มตั้งแต่พ่อแม่ พี่น้อง ญาติ เพื่อน ครู สื่อมวลชน บุคคลทั่วไป วัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ กฎหมาย ศาสนา รวมทั้งภาวะแวดล้อมด้านสื่อสารมวลชน สำหรับ ปัจจัยภายใน สำนึกที่เกิดจากปัจจัยภายใน คือการคิดวิเคราะห์ของแต่ละบุคคลในการพิจารณาตัดสินคุณค่าและความดีงาม ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมและการประพฤติปฏิบัติ โดยเฉพาะการปฏิบัติทางจิตใจ เพื่อขัดเกลาตนเองให้เป็นไปทางใดทางหนึ่ง โดยเกิดจากการรับรู้จากการเรียนรู้ การมองเห็น การคิด แล้วนำมาพิจารณาเพื่อตัดสินใจว่าต้องการสร้างสำนึกแบบใด การเกิดจิตสำนึกไม่สามารถสรุปแยกแยะได้ว่าเกิดจากปัจจัยภายในหรือภายนอกเพียงอย่างเดียวโดยหนึ่ง เพราะมี

ความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน จิตสำนึกที่มาจากภายนอกเป็นการเข้ามาโดยธรรมชาติ กระทบต่อความรู้สึกของคุณคน แล้วกลายเป็นจิตสำนึกโดยธรรมชาติ และมักไม่รู้ตัว แต่จิตสำนึกที่เกิดจากปัจจัยภายในเป็นความจงใจเลือกสรร บุคคล ระลึกถึงตนเองเป็นอย่างดี เป็นสำนึกที่สร้างขึ้นเอง ระหว่างปัจจัยภายใน และภายนอก เป็นปฏิสัมพันธ์ที่มีความต่อเนื่องกัน ดังนั้น การพัฒนาจิตสาธารณะจึงต้องกระทำควบคู่กันไปทั้งปัจจัยภายในและภายนอก ในการปลูกฝังจิตสาธารณะนั้นมีอยู่อย่างหลากหลายวิธี แต่วิธีการหนึ่งที่สำคัญนั้นคือการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทางปัญญา ดังนั้น การใช้วิธีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทางปัญญาที่เหมาะสม สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาสร้างเสริมจิตสาธารณะได้ และยังมีส่วนที่ทำให้การมีจิตสาธารณะนั้นมีความคงทนคงอยู่ภายในตัวบุคคล กระบวนการเรียนรู้ที่ใช้ในการพัฒนาจิตสาธารณะ จะเกี่ยวข้องกับหลักคำสอนทางศาสนา ทฤษฎีทางสังคมวิทยา ทฤษฎีพัฒนาทางจริยธรรม ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม กระบวนการสร้างจิตสำนึก โดยนำแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับจิตสาธารณะ มาประยุกต์ เช่น แนวความคิดสังคมเพื่อบุคคล เชื่อว่า การที่ปัจเจกบุคคลเข้าเป็นสมาชิกของสังคม เพราะเขามีเจตจำนงที่จะให้ตัวเองมีความมั่นคงปลอดภัย บุคคลจะมีสำนึกต่อผู้อื่น ตราบเท่าที่เขาประจักษ์ว่า ส่วนรวมหรือสังคม คือแหล่งที่มาแห่งความมั่นคงและปลอดภัย ส่วนแนวความคิดบุคคลเพื่อสังคม เป็นแนวคิดที่มองกลับด้านกันกับแนวความคิดสังคมเพื่อบุคคล คือ เห็นว่า สังคมเป็น สิ่งที่มีอยู่ ดำรงอยู่ได้ด้วยตัวของมันเอง สังคมสมัยใหม่มีความซับซ้อน ความสัมพันธ์อันเป็นสิ่งเชื่อมประสาน ทำให้ “สำนึกกลุ่ม” ดำรงอยู่ได้ โดยที่แต่ละคนแต่ละหน่วย แตกต่างกัน ต่างสำนึกว่า ผู้อื่น กลุ่มอื่น เป็นส่วนหนึ่งในสังคมเดียวกัน หน้าที่แต่ละหน่วย ยังผลให้สังคมดำรงอยู่ได้ (กิตติพงษ์ แดงเสริมศิริ ,2552)

ประเวศ วะสี (2547) เสนอแนวทางการสร้างจิตสาธารณะโดยใช้หลักของการสร้างประชาคมที่ต้องขับเคลื่อนด้วยความร่วมมือร่วมใจและเชื่อมโยงเป็นเครือข่าย โดยมีเทคนิค ดังนี้

1. ความรัก เป็นความรักที่เอาชนะความเห็นแก่ตัวของมนุษย์ เป็นความรักขั้นสูงของสังคมที่มากกว่าความรักในการเป็นพรรคพวก เป็นมิตรภาพเพื่อสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน ทำให้เกิดเข้มแข็งเพื่อเป็นพลังทางสังคม

2. ความรู้ การสร้างความรู้เป็นสิ่งสำคัญในการสร้างความรัก ความรู้ที่แท้จริงเกิดจากการเรียนรู้ด้วยตัวเอง เรียนรู้จากการกระทำ การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และเปลี่ยนแปลงจากภายใน ซึ่งการเรียนรู้จากชีวิตจริงโดยมีพี่เลี้ยงที่ดีคอยกระตุ้น คอยตั้งคำถามให้คิด วิเคราะห์ การสร้างจิตสาธารณะ จึงต้องสร้างความรู้ความเข้าใจ เพื่อให้เกิดความซาบซึ้ง และตระหนักถึงให้เกิดการคำนึงถึงส่วนรวม

3.ความเป็นธรรมชาติ การดำเนินการเพื่อพัฒนาที่ไม่ประสบความสำเร็จส่วนหนึ่งมาจากการเร่งรัดที่จะไปสู่เป้าหมายอย่างรวดเร็ว ด้วยมีเวลาและงบประมาณจำกัด แต่การสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนนั้นจะต้องอยู่บนพื้นฐานของการเติบโตแบบธรรมชาติเพื่อความเป็นอิสระและยั่งยืน

ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม และสังคม สัจจร (2543) เสนอแนวทางการสร้างเสริมจิตสาธารณะไว้ ดังนี้

1. การใช้บทบาทผู้นำ ทั้งผู้นำที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการจะมีบทบาทสูงในการริเริ่มสร้างสรรค์ โน้มนำ หล่อหลอม ประสานงาน เพื่อให้เกิดจิตสาธารณะ
2. การใช้การสื่อสารแบบรวมศูนย์ โดยใช้การสื่อสารที่มีการควบคุมโดยศูนย์กลาง เพื่อเผยแพร่ในสิ่งที่คนเห็นว่าดีหรือให้ผู้อื่นร่วมเผยแพร่ เพื่อแก้ปัญหาความไม่เป็นเอกภาพในการเผยแพร่ ซึ่งอาจนำไปสู่ความเข้าใจผิดในสาระบางประการ
3. การใช้กระบวนการศึกษาเรียนรู้ โดยการผลักดันให้จิตสาธารณะเข้าสู่ระบบการศึกษาให้ได้ ไม่ว่าจะเป็นการที่เป็นการศึกษาในระบบ
4. การใช้บทบาทของสื่อมวลชน เนื่องจาก สื่อมวลชนมีบทบาทสำคัญยิ่งในการกระจายข้อมูลข่าวสารสู่บุคคลต่างๆ ซึ่งจะช่วยสร้างจิตสาธารณะที่ถูกต้องให้เกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็ว
5. การใช้ตัวอย่างที่ดีในสังคม การสร้างและสนับสนุนคนดี ยกย่องคนดี เลือกผู้นำที่ดี และผลักดันตัวอย่างจิตสาธารณะที่ดี เป็นวิธีการหนึ่งที่จะทำให้เกิดจิตสาธารณะในสังคมได้

กิตติพงษ์ แดงเสริมสิริ (2552) กล่าวถึงแนวทางการเสริมสร้างจิตสาธารณะ 3 ประการ คือ

1. การหล่อหลอมโดยผ่านกลไกการเลี้ยงดูหรือการทำให้เห็นเป็นแบบอย่างซึ่งครอบครัวจะเป็นทั้งต้นแบบและภาพสะท้อนการแสดงออกของจิตสาธารณะที่สำคัญของเยาวชนได้อย่างชัดเจน
2. การเรียนรู้ ซึ่งกระบวนการที่สั่งสมจากการเรียนรู้ประจำวัน การรับรู้รูปแบบที่เพิ่มความถี่ซ้ำและตัวอย่างความรู้สึกเชิงคุณค่าที่สื่อสาร และส่งผลสะท้อนกลับในความรู้สึกด้านบวกอย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้ ลักษณะการเรียนรู้ที่สร้างวิถีคิด เช่น การคิดแบบเชื่อมโยง การคิดแบบมนทัศน์ และการคิดแบบองค์รวม เป็นสิ่งสำคัญยิ่งในการพัฒนาจิตสาธารณะในด้านการเรียนรู้
3. การจัดการสภาพแวดล้อม สิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพล ต่อความคิด ความเชื่อ และการแสดงออกด้านพฤติกรรม เช่น มหาวิทยาลัยมีการจัดการเรียนการสอนในรายวิชา โดยอาจารย์ผู้สอนเล่าเรื่องสอดแทรกพฤติกรรมเชิงบวกต่อการแสดงออกในการจอตารถในที่สาธารณะ นิสิตนักศึกษาจึงจะรู้สึกถึงผู้อื่นในขณะที่จอตารถทุกครั้งไป

สุพจน์ ทรายแก้ว (2546) กล่าวว่า แนวทางการเสริมสร้างจิตสาธารณะเป็นการเสริมสร้าง ขบวนการประชาคม อันหมายถึง การเสริมสร้างความรู้และความเข้าใจเป็นสมาชิกของครอบครัว ชุมชน และ จิตสำนึกความเป็นพลเมืองที่เน้นการมีส่วนร่วม หรือเพิ่มช่องทางในการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมให้แก่คนในระดับครอบครัว ชุมชน สังคม ได้มีโอกาสเรียนรู้ถึงสภาพปัญหาได้ร่วมกันคิดหาแนวทางแก้ไขและดำเนินการร่วมกัน ทั้งปัญหาในการดำเนินชีวิตประจำวัน และในการดำเนินกิจกรรมทาง

เศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรม อย่างต่อเนื่อง จะส่งผลให้จิตสำนึกส่วนรวมของคนในสังคม เป็นไปในแนวทางที่เหมาะสมมากขึ้น

ทิพย์รัตน์ สีเพชรเหลือง (2551) กล่าวว่า การสร้างจิตสาธารณะนั้น จะต้องบูรณาการทั้ง แนวคิด หลักการ และเทคนิควิธีการต่างๆ ดังนี้ การอบรมให้ความรู้เพื่อให้เกิดความเข้าใจและความรู้สึกที่ดี การจัดกลุ่มแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิธีการปฏิบัติที่ดี การจัดกิจกรรมพัฒนา เพื่อให้ปฏิบัติ และเกิดความผูกพัน การสร้างตัวแบบหรือแบบอย่างที่ดีที่ได้รับการยกย่องและยอมรับ การจัดการ ประชาสัมพันธ์ด้วยรูปแบบต่างๆ เช่น จัดหมายข่าว ป้ายประกาศ คำขวัญ เสียงตามสาย นิทรรศการ ให้ได้รับความรู้ ข่าวสาร และกิจกรรมที่จัดทำขึ้น กำหนดเป็นนโยบายและมาตรการพร้อมทั้งมีการ กำกับดูแลที่ชัดเจน และจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการรักษาประโยชน์ต่อส่วนรวม เช่น การใช้ หลอดประหยัดไฟ การปิดเครื่องปรับอากาศเมื่อไม่ใช้งาน การจัดระบบคิว ฯลฯ

พระไพศาล วิสาโล (2550) ศึกษาคุณนิรุฒ คือใจประเทศได้หัวใจ ซึ่งเป็นองค์การที่ให้การ ช่วยเหลือโดยไม่หวังผลตอบแทน ทำสิ่งที่มีคุณค่าต่อผู้อื่น และทำประโยชน์ต่อส่วนรวม พบว่าหลัก สำคัญ เน้นที่หัวใจของความเป็นมนุษย์โดยอาศัยยุทธศาสตร์สำคัญ ได้แก่ ศรัทธา คือการสร้าง ความศรัทธาในการทำความดีเพื่อผู้อื่น การมีความรักที่ยิ่งใหญ่ที่พร้อมมอบให้กับบรรดาสรรพชีวิต และ ความสุขที่เกิดจากการให้และลงมือทำเพื่อผู้อื่นโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน ซึ่งเป็นปัจจัยที่เอื้อต่อการเกิด ความรู้สึกเสียสละต่อผู้อื่น ทุกคนสามารถใช้หลักศาสนาปฏิบัติได้จริงและง่าย เช่น การทำงาน ช่วยเหลือผู้อื่นไม่ว่าจะด้วยทรัพย์ ด้วยแรง ด้วยปัญญา หรืออื่นๆ ทั้งหมดนี้ถือเป็นการปฏิบัติธรรม ไม่ แยกส่วนออกจากชีวิตจริง

เดวิด แครทวอล (David R. Krathwohl, 1995 อ้างถึงใน สุภัทรา ภูษิตรัตนาวลี, 2547) แบ่ง ระดับการเรียนรู้ด้านจิตพิสัย มีขอบเขตเกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ทางด้านความรู้สึก จิตใจ อารมณ์ เจตคติและค่านิยม โดยแบ่งลำดับเป็น 5 ชั้น ดังนี้

1. การรับรู้ (Receiving) เป็นขั้นแรกของความรู้สึกที่จะรับรู้ด้านอารมณ์ปรากฏการณ์ รอบตัวเริ่มจากการจดจำสิ่งที่ได้รับการสัมผัสจนเกิดความตั้งใจและให้ความสนใจต่อสิ่งเร้าเหล่านั้น ประกอบด้วย การตระหนัก (Awareness) ความเต็มใจในการเรียนรู้ (Willingness to Receive) และการควบคุมหรือการเลือกให้ความสนใจต่อสิ่งเร้า นั้น ๆ (Controlled and selected Attention)

2.การตอบสนอง (Responding) เมื่อได้รับการกระตุ้นจนเกิดความสนใจในสิ่งเร้าก็จะเกิด ความยินยอม (Acquiescence) หรือเต็มใจที่จะตอบสนอง (Willingness to Response) และสร้าง ความพึงพอใจในการตอบสนองสิ่งเร้า นั้น (Satisfaction in Response)

3.การเห็นคุณค่า (Valuing) ภายหลังจากที่มีการตอบสนองต่อสิ่งเร้าต่างๆ จนเกิดความรู้สึกพึง พึงพอใจในสิ่งนั้นแล้ว ก็เริ่มเห็นถึงคุณค่าของสิ่งที่กระทำหรือตอบสนองนั้น โดยมีขั้นตอนของการเห็น

คุณค่าประกอบด้วย การรับรู้คุณค่า (Acceptance of a value) การชื่นชอบคุณค่า (Preference for Value) และการผูกพันยึดถือ (Commitment)

4. การจัดระบบ (Organization) เมื่อเกิดการยอมรับและเห็นคุณค่าของค่านิยมนั้นแล้วจะเริ่มรวบรวมค่านิยมต่างๆ ที่สัมพันธ์กันให้อยู่ในหมวดหมู่เดียวกันมีการเปรียบเทียบ รวมถึงการจัดระบบค่านิยมค่านิยมต่างๆเหล่านั้น และกำหนดแนวทางของพฤติกรรมที่แสดงออก

5.การสร้างลักษณะนิสัยตามค่านิยม (Characterization by Value Complex) เมื่อมีการจัดระบบ ค่านิยมหลากหลายหลายให้เป็นระบบและลำดับความสำคัญของค่านิยมที่สร้างขึ้นแล้วก็จะยึดถือและแสดงพฤติกรรมนั้นในสถานการณ์ต่างๆจนสร้างเป็นลักษณะนิสัย กลายเป็นส่วนหนึ่งของบุคลิกภาพและปรัชญาการดำเนินชีวิต

สรุป แนวทางการสร้างเสริมจิตสาธารณะ เกิดจากการฝึกอบรมได้ และจะพัฒนาไปเรื่อย ๆ ผู้ที่เกี่ยวข้องจะต้องเข้าใจ คอยแนะนำส่งเสริมในสิ่งที่ถูก คอยชี้แนะ และปลูกฝังให้มีความรับผิดชอบ ต่อสังคมและธรรมชาติ มีการเรียนรู้จากวัฒนธรรม อาศัยการสั่งสอน ฝึกฝน จากบุคคล สิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นกฎของการอยู่ร่วมกันในสังคม ส่งเสริมให้มีกิจกรรม และใช้สิ่งของร่วมกันในสังคม ดูแลสมบัติส่วนรวม และมีน้ำใจแบ่งปันสิ่งของให้แก่กันและกัน การให้การศึกษาแก่นิสิตนักศึกษา ต้องไม่สร้างจิตสำนึกที่นิยมในวัตถุ แต่เน้นการสร้างจิตสำนึกในทางจริยธรรมให้หนักแน่นเข้มแข็งยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอุดมศึกษา เพื่อให้เป็นจิตที่สามารถช่วยสร้างระบบถูกต้อง เพื่อการดำรงอยู่ของสังคมโดยธรรม เน้นการฝึกอบรมให้รู้จักทำหน้าที่ ด้วยความสำนึกว่าทุกหน้าที่มีคุณค่าและความสำคัญเท่าเทียมกัน และวิธีการพัฒนาจิตสาธารณะให้เกิดขึ้นได้อย่างดีที่สุด ก็คือการสอนด้วยตัวผู้สอนเป็นต้นแบบ อันหมายถึง ฟังต้องประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นตัวอย่างแก่คนในสังคมในด้านการช่วยเหลือส่วนรวมให้เห็นเป็นตัวอย่าง โดยเริ่มจากสร้างสถาบันครอบครัวให้อบอุ่นเพราะมีความสำคัญเป็นอันดับแรกเป็นจุดเริ่มต้นที่ช่วยให้เกิดจิตสำนึกเห็นความสำคัญของการอยู่ร่วมกัน การพัฒนาจิตสาธารณะ ทำได้โดยการพัฒนาพฤติกรรม ทำได้ทั้งที่พฤติกรรมโดยตรง หรือจัดกระทำที่ความรู้คิด ความรู้สึก เพื่อให้พฤติกรรมเกิดการเปลี่ยนแปลงก็ได้ มีแนวทางที่หลากหลาย เช่นกระบวนการทางปัญญาเพื่อให้ส่งผลต่อพฤติกรรม เป็นกระบวนการที่เปลี่ยนความคิด ส่งผลไปสู่การเปลี่ยนพฤติกรรมภายนอก สำหรับงานวิจัยนี้ จะน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่เป็นแนวปฏิบัติให้อยู่ร่วมสังคมแบบห่วงใยเกื้อกูล แบ่งปันซึ่งกันและกัน และหลักพุทธธรรมไตรสิกขา ที่เป็นแนวปฏิบัติทางสายกลางเพื่อการดำเนินชีวิตที่ดั่งงามแบบห่วงใยสังคม และใช้กระบวนการสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 ขั้นการรับรู้ ตระหนักให้ความสนใจในเรื่องการมีจิตสาธารณะ โดยการสังเกตเรียนรู้จากบุคคลต้นแบบและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์เชิงประจักษ์เพื่อให้ตระหนักถึงการทำประโยชน์ต่อส่วนรวม

ขั้นที่ 2 ขั้นการแสดงพฤติกรรมตอบสนองและเห็นคุณค่าต่อสิ่งที่สนใจในกิจกรรม เพื่อสร้างสรรคส์สังคม โดยให้มีการร่วมในการอภิปราย สัมภาษณ์ ชักถาม วิพากษ์วิจารณ์ จดบันทึก และการสนทนากลุ่มกับเพื่อนๆ

ขั้นที่ 3 ขั้นการจัดระบบคุณค่าและสร้างแนวคิดจิตสาธารณะสู่การลงมือปฏิบัติทำให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมโดยให้วิเคราะห์จากสภาพปัญหาจริงและดำเนินกิจกรรมทำโครงการจิตสาธารณะ

3.4 การวัดและประเมินจิตสาธารณะ

การวัดจิตสาธารณะเป็นการวัดพฤติกรรมด้านจิตพิสัย (Affective) ที่มีความสำคัญและวัดยากในการที่จะวัดพฤติกรรมออกมาชัดเจน ต้องศึกษาวิธีการที่หลากหลายและเหมาะสมกับพฤติกรรมจิตสาธารณะที่เกิดขึ้น โดยวัดอย่างต่อเนื่องและวัดให้ครอบคลุมคุณลักษณะทุกด้าน โดย คุณลักษณะบุคคลที่มีจิตสำนึกสาธารณะ คือ การทุ่มเทและอุทิศตน มีการใช้สิทธิของพลเมืองสอดคล้องกับความรับผิดชอบต่อสังคม เคารพความแตกต่างระหว่างบุคคล และยอมรับความแตกต่างที่หลากหลายและหาวิธีอยู่ร่วมกับความขัดแย้งโดยการแสวงหาทางออกร่วมกัน สามารถจำแนกประเด็นปัญหา การใช้เหตุผลในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การตัดสินใจเรื่องใด ต้องมีการพูดแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกันให้มากที่สุด เพื่อหาข้อยุติ (Dialogue and Debates) เข้าร่วมรับรู้ ตัดสินใจและพินิจกำลัง (Political Dialogue) เพื่อให้เกิดการยอมรับจากทุกฝ่าย คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวม ลงมือกระทำ และวิพากษ์วิจารณ์ปัญหาที่เกิดขึ้น โดยเริ่มจากครอบครัว รวมทั้งมีเครือข่ายสังคม ระหว่างเพื่อนบ้าน ที่ทำงาน สมาคมต่างๆ สามารถเชื่อมโยงบุคคลที่สนใจเรื่องของตัวเองเข้าเป็นกลุ่มที่ใส่ใจผู้อื่นและสังคม โดยเป็นบุคคลที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม เคารพกฎหมาย กฎเกณฑ์ระเบียบข้อบังคับต่างๆ ของสังคมและหน่วยงานองค์กรที่ตนเองเป็นสมาชิกสังกัดอยู่ โดยพยายามยึดมั่นต่อกฎเกณฑ์และกฎหมายด้วยการปฏิบัติหน้าที่อย่างมีคุณธรรมและจริยธรรม บุคคลที่มีจิตสาธารณะสูงนั้น แม้แต่การทิ้งเศษขยะหรือขับรถผิดกฎจราจรยังไม่กล้าที่จะกระทำเพราะรู้สึกละอายแก่ใจ นอกเหนือจากนั้นเมื่อพบเจออะไรที่ผิดปกติ ผิดระเบียบ ผิดกฎหมายก็จะแจ้งความทันที โดยบุคคลดังกล่าวจะมีคุณลักษณะ ประกอบด้วย ความรัก ความเอื้ออาทร ความเชื่อใจ การยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล การมีปฏิสัมพันธ์กันโดยใช้ความสามารถ เครือข่ายและการมีส่วนร่วม ส่วนบุคคลที่ไร้จิตสาธารณะจะมีวิถีชีวิตดำรงชีพไปวันๆ มักง่าย สะเพร่าเอาตัวรอด โดยไม่ได้คิดถึงความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นแก่ผู้อื่น ดังนั้น แนวทางการวัดและประเมินจิตสาธารณะ ยากต่อการให้นิยามที่ชัดเจน สอดคล้องกับ บุญชม ศรีสะอาด (2545) ได้กล่าวว่า ลักษณะของการวัดพฤติกรรมด้านจิตพิสัย คุณลักษณะบางอย่าง บางส่วน ผันแปรไปตามเวลา สถานที่ อารมณ์ จึงวัดธรรมชาติแท้จริงได้

ยาก ผู้ตอบบางคนตอบไม่ตรงกับความเป็นจริง เพราะถ้าตอบตรงตามความเป็นจริง ภาพพจน์ในสายตาคนอื่นอยู่ในระดับต่ำ ไม่สามารถวัดได้โดยตรง จะต้องใช้วิธีการทางอ้อมโดยอาศัยการสังเกตพฤติกรรมทางกายและทางวาจา

การวัดจิตสาธารณะเป็นพฤติกรรมด้านจิตพิสัยที่ไม่สามารถวัดได้โดยตรงเนื่องจากเป็นพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกรับรู้ของบุคคล ซึ่งอาจจะเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ดังนั้นวิธีการหนึ่งที่จะประเมินการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคล คือการประเมินตามสภาพจริงซึ่งเป็นการประเมินจากการวัดโดยการลงมือปฏิบัติในสถานการณ์จริงหรือเหมือนจริงมากที่สุด การประเมินตามสภาพความเป็นจริง เป็นการประเมินแนวใหม่ ที่มีความเหมาะสม นำมาใช้ประเมินการจัดการเรียนรู้ในปัจจุบัน เป็นการประเมินโดยกระบวนการสังเกต จดบันทึกและรวบรวมข้อมูลจากผลงาน และวิธีการปฏิบัติงาน โดยมุ่งเน้นการประเมินทักษะการคิดที่ซับซ้อนในการทำงาน ความร่วมมือในการแก้ปัญหา การประเมินตนเอง การแสดงออกจากการปฏิบัติ การเลือกใช้เครื่องมือจะต้องครอบคลุมพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย ทักษะพิสัย และมีกระบวนการ เพื่อตรวจสอบว่าผู้เรียนมีความรู้ ความคิด สามารถ วางแผนและทำงานอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอนเป็นกระบวนการในการทำงานหรือไม่ เพื่อให้มั่นใจได้ว่าผู้เรียนสามารถนำความรู้ และประสบการณ์ที่ได้ฝึกฝนไปปรับใช้แก้ปัญหาชีวิตประจำวันในสังคมได้ ดังนั้นนักวิชาการกล่าวถึงไว้ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2551) กล่าวถึง ความหมายของการประเมินตามสภาพจริงว่า เป็นกระบวนการสังเกต การบันทึก และรวบรวมข้อมูลจากงานและวิธีการที่ผู้เรียนทำ จะไม่นับเฉพาะทักษะพื้นฐานแต่จะเน้นการประเมินทักษะการคิดที่ซับซ้อนในการทำงานของผู้เรียน ความสามารถในการแก้ปัญหาและการแสดงออกที่เกิดจากการปฏิบัติจริงรวมทั้งพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนเพื่อสนองจุดประสงค์ของหลักสูตร และความต้องการของสังคม

กระทรวงศึกษาธิการ (2550) กล่าวว่า การประเมินสภาพจริง เป็นการประเมินการกระทำ การแสดงออกหลายๆด้าน การทำงาน ความสามารถในการแก้ไขปัญหาและการแสดงออก โดยเน้นผู้เรียนเป็นผู้ค้นพบ และเป็นผู้ผลิตความรู้ ได้มีโอกาสฝึกปฏิบัติจริง หรือคล้ายจริง ได้แสดงออกอย่างเต็มความสามารถ เป็นการวัดโดยเน้นให้ผู้เรียนได้นำความรู้ แนวคิดในวิชาต่างๆที่เรียนเพื่อนำมาแก้ไขปัญหาโดยใช้ทักษะการคิดที่ซับซ้อนมากกว่าที่จะถามความสามารถขั้นต้นหรือความสามารถย่อยๆ เป็นการวัดผู้เรียนโดยรวมทั้งด้านความคิด เจตคติ และการกระทำไปพร้อมๆกัน

สรุป การประเมินตามสภาพจริง เป็นกระบวนการตัดสินความรู้ความสามารถและทักษะต่างๆ ของผู้เรียนในสภาพที่สอดคล้องกับชีวิตจริง โดยใช้เหตุการณ์ สภาพจริงหรือคล้ายจริงที่ประสบในชีวิตประจำวัน ให้ผู้เรียนแสดงออก ลงมือกระทำ จากกระบวนการทำงาน เป็นการประเมินผลการกระทำ การแสดงออก ทั้งด้าน ความคิด เจตคติ และการกระทำไปพร้อมๆกัน ตามสภาพความเป็นจริง มีลักษณะเป็นการประเมินแบบไม่เป็นทางการ มีการใช้ข้อมูลและวิธีการที่หลากหลาย เช่น

การสังเกต การสัมภาษณ์ การตรวจงาน การรายงานตนเอง บันทึกจากจากผู้เกี่ยวข้อง และการประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมผลงาน ผู้เกี่ยวข้องในการนำไปใช้ ควรมีการเตรียมการอย่างเป็นระบบ เพราะเป็นการประเมินที่กระทำไปพร้อมๆกับการจัดการเรียนรู้ โดยให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติในสถานการณ์จริง และได้แสดงพฤติกรรมออกมาจริงๆ ตามความสามารถโดยดึงเอาความคิดขั้นสูง ความคิดซับซ้อน และทักษะการแก้ปัญหาของผู้เรียนออกมาประเมิน สำหรับแบบประเมินคุณลักษณะ จิตสาธารณะในงานวิจัยนี้ใช้แบบสังเกตจากผู้วิจัย ผู้ช่วยวิจัย และแบบประเมินตนเอง ให้ครอบคลุม องค์ประกอบทั้ง 4 ด้าน คือ

1) ด้านตระหนัก รับรู้ถึงปัญหาสังคม ร่วมวิเคราะห์ ยึดหลักธรรมทางสายกลาง พอประมาณ ในการดำเนินชีวิตแบบห่วงใยสังคม (การรับรู้และการรู้จัก)

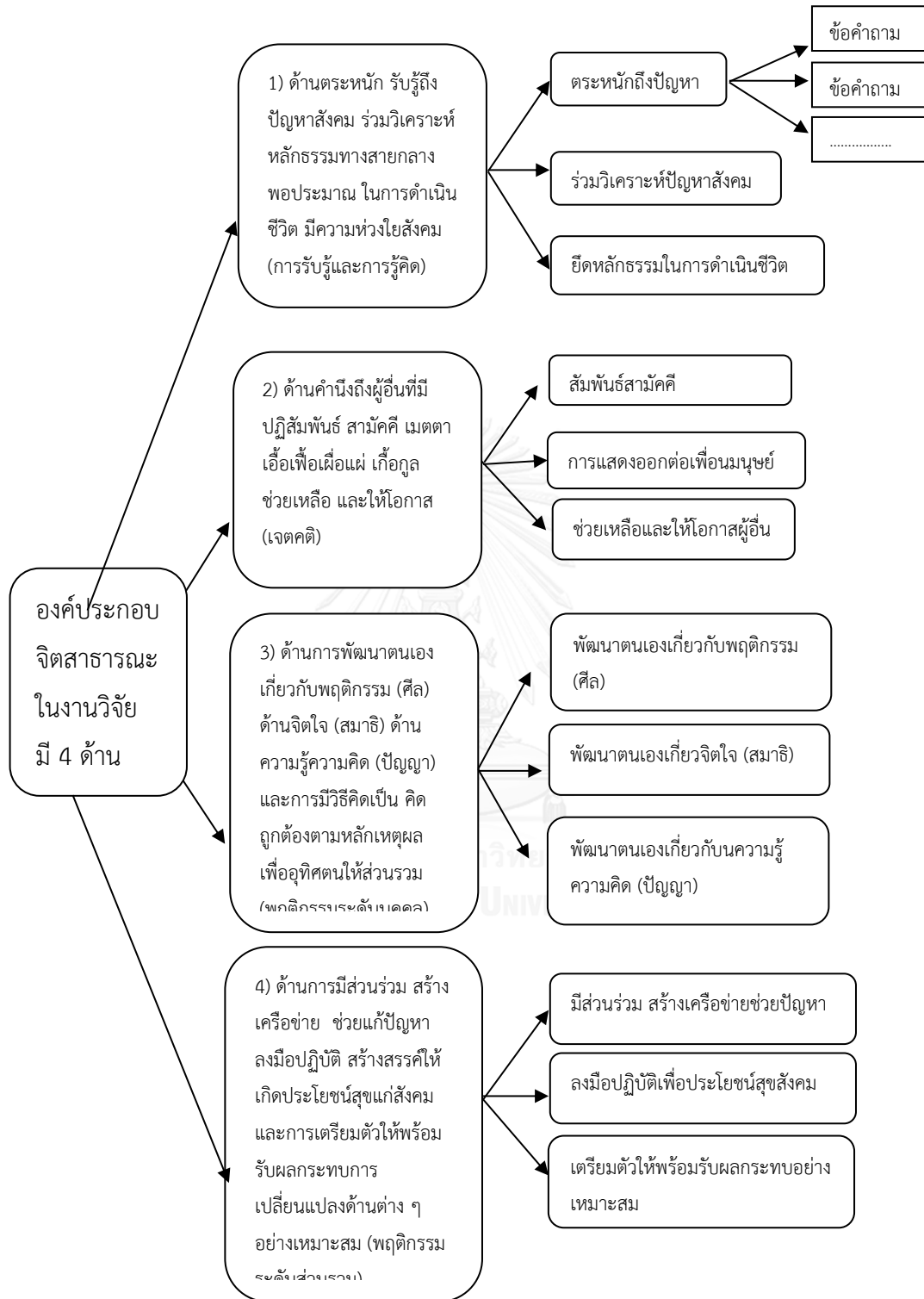
2) ด้านคำนึงถึงผู้อื่นที่มีปฏิสัมพันธ์ สามัคคี เมตตา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เกื้อกูล ช่วยเหลือ และให้โอกาส (เจตคติ)

3) ด้านการพัฒนาตนเองเกี่ยวกับพฤติกรรม (ศีล) ด้านจิตใจ (สมาธิ) ด้านความรู้ความคิด (ปัญญา) และการมีวิถีคิดเป็นคิดถูกต้องตามหลักเหตุผล เพื่ออุทิศตนให้ส่วนรวม (พฤติกรรมระดับบุคคล)

4) ด้านการมีส่วนร่วม สร้างเครือข่าย ช่วยแก้ปัญหา ลงมือปฏิบัติ สร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์สุขแก่สังคม และการเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ อย่างเหมาะสม (พฤติกรรมระดับส่วนรวม)

แบบประเมินคุณลักษณะจิตสาธารณะที่ผู้วิจัยได้ศึกษา มาจากแบบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรม ของ ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2538) , ลัลลธริมา เกื้อสกุล (2547) ซึ่งเป็นแบบสอบถามที่กำหนดเกณฑ์ การให้คะแนนในการวัดตัวแปรเป็น 5 ระดับและแบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และของ หฤทัย อัจจุ (2544) ซึ่งเป็นแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับโดยแบ่ง เป็น 2 ส่วน คือส่วนของจิตสำนึก สาธารณะโดยวัดความคิดเห็นและพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสำนึกสาธารณะตามการรับรู้ของ นักศึกษาพยาบาล แบ่งเป็น 5 ตอนคือ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล เป็นแบบทำ เครื่องหมายและเติมคำลงในช่องว่าง ตอนที่ 2-5 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบการดำเนินชีวิต การเรียนรู้ด้วยตนเอง และสอบถามเกี่ยวกับการมีจิตสำนึกสาธารณะ และผู้วิจัยยังนำแนวคิด องค์ประกอบ การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขาที่เกี่ยวข้อง กับการสร้างเสริมจิตสาธารณะ รวมทั้งเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมต่างๆ ไป ได้เป็น. แบบประเมิน คุณลักษณะจิตสาธารณะ เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ จำแนกตามพฤติกรรมการเรียนรู้ ของบลูม (Bloom,1986) ด้านการรู้จัก ด้านเจตคติ และด้านพฤติกรรม สรุปได้ดังนี้

แผนภูมิที่ 1 การสร้างแบบประเมินคุณลักษณะจิตสาธารณะของผู้วิจัย

4.แนวคิดการพัฒนาบัณฑิตนักศึกษา

มาตรฐานการศึกษาของชาติ กำหนดเป้าหมายของการจัดการศึกษาอยู่ที่การพัฒนาคนไทยทุกคนให้เป็นคนเก่ง คนดี เหมาะสมกับช่วงวัยตามธรรมชาติและตามศักยภาพ ทั้งในด้านสุขภาพ ร่างกายและจิตใจสติปัญญา ความรู้ คุณธรรม และจิตสำนึกในสังคม โดยเฉพาะนักศึกษาซึ่งสังคมต้องการ คุณลักษณะของบัณฑิตที่ต้องการในอนาคต คือ การปรับตัวกับผู้ร่วมงาน การแก้ปัญหาที่ซับซ้อน ความสามารถในการสื่อสารข้อความ ความสามารถในการนำเสนอ ความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ และการคิดเชิงวิเคราะห์ที่แสดงออกถึงความเป็นผู้รับผิดชอบต่อตนเองและสังคม การมีจิตสาธารณะ สำหรับประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพบัณฑิต สรุปดังนี้ ปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรม มีค่านิยมหลายประการที่ไม่เอื้อต่อการดำเนินชีวิตในอนาคต เช่น ขาดความอดทน ไม่สนใจกิจกรรมของส่วนรวม ขาดนิสัยของการใฝ่รู้ ทั่วไปทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม มีค่านิยมทางด้านวัตถุที่เกินความจำเป็น ปัญหาทางด้านความสามารถทางด้านวิชาการ ขาดการประยุกต์วิชาการสู่สภาพความเป็นจริงของสังคม ขาดความสร้างสรรค์ทางวิชาการ ไม่สามารถคิดเชิงการวิเคราะห์และการคิดในเชิงบูรณาการตลอดจนวิธีการแก้ไขปัญหามักจะมีความคิดแบบแยกส่วน

4.1 คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์

จากการสะท้อนความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิต คุณลักษณะของบัณฑิตที่ต้องการให้นิสิตนักศึกษามีคุณลักษณะ ประกอบด้วยคือการมีส่วนร่วม คือการแชร์แรงงานและแรงใจ เข้าไปสัมพันธ์กับ “สิ่งต่างๆ” ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ การมีส่วนร่วมในเชิงปริมาณของนิสิตนักศึกษาอาจวัดได้ นิสิตนักศึกษาใช้เวลากี่ชั่วโมง ส่วนในเชิงคุณภาพอาจวัดในแง่ที่ว่า นิสิตนักศึกษาทบทวนและเข้าใจงานที่ได้รับมอบหมาย และนำความรู้ไปใช้ในการสร้างงานและสร้างประโยชน์ให้สังคม มีทักษะการเรียนรู้และการปรับตัว สามารถปรับตัวได้ มีมนุษยสัมพันธ์ดีและสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี มีทักษะทางสังคม เข้าใจและเคารพในธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและสังคม และสามารถดำเนินชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข มีความรับผิดชอบ เข้าใจ ยอมรับ และตระหนักในคุณค่าของวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน สามารถแก้ไขปัญหาในฐานะสมาชิกในสังคม มีคุณธรรม มีจิตสาธารณะ และจิตสำนึกของความเป็นพลเมือง ดำเนินชีวิตโดยกายที่สุจริต วชิสุจริต และมนัสสุจริต มีความรับผิดชอบทางศีลธรรมมีสำนึกในความเป็นไทย และปฏิบัติตนตามระบอบประชาธิปไตย เป็นสมาชิกที่ดี มีอาสาสมัครเพื่อชุมชนและสังคม

กระทรวงศึกษาธิการออกประกาศ มาตรฐานการอุดมศึกษาไว้ว่าบัณฑิตระดับอุดมศึกษาต้องเป็นผู้มีความรู้มีคุณธรรมจริยธรรมมีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง สามารถประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อการดำรงชีวิตในสังคม ได้อย่างมีความสุขทั้งร่างกายและจิตใจ มีความสำนึกและความรับผิดชอบในฐานะพลเมือง โดยมีตัวบ่งชี้หลัก ได้แก่ 1) มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในศาสตร์ของตน

สามารถเรียนรู้สร้างและประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อพัฒนาตนเอง สามารถปฏิบัติงานและสร้างงานเพื่อพัฒนาสังคมให้สามารถแข่งขันได้ในระดับสากล 2) มีจิตสำนึก ดำรงชีวิต และปฏิบัติหน้าที่ตามความรับผิดชอบโดยยึดหลักคุณธรรมจริยธรรม 3) มีสุขภาพดีทั้งด้านร่างกายและจิตใจ มีการดูแลเอาใจใส่รักษาสุขภาพของตนอย่างถูกต้องเหมาะสม ดังนั้น เพื่อผลิตบัณฑิตให้เป็นไปตามมาตรฐานการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการได้จัดทำกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (Thai Qualifications Framework for Higher Education : TQF : HEd) เพื่อเป็นกรอบให้สถาบันอุดมศึกษาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหรือปรับปรุงหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาให้สามารถผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ ดังนั้นคุณภาพของบัณฑิตทุกระดับคุณวุฒิและสาขาวิชา จึงเป็นไปตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่คณะกรรมการการอุดมศึกษากำหนดและต้องครอบคลุมสำหรับมาตรฐานผลการเรียนรู้ของนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรีตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย 5 ด้าน มีรายละเอียดดังนี้

1. ด้านคุณธรรม จริยธรรม (Ethics and Moral) ได้แก่ การพัฒนานิสัยในการประพฤติอย่างมีคุณธรรมจริยธรรม และด้วยความรับผิดชอบต่อทั้งในส่วนตัวและส่วนรวม ความสามารถในการปรับวิถีชีวิตในความความขัดแย้งทางค่านิยม การพัฒนานิสัย และการปฏิบัติตามศีลธรรม ทั้งในส่วนเรื่องส่วนตัวและสังคม
2. ด้านความรู้ (Knowledge) ได้แก่ ความสามารถในการเข้าใจ การนึกคิด และนำเสนอข้อมูลการวิเคราะห์และจำแนกข้อเท็จจริงในหลักการ ทฤษฎี ตลอดจนกระบวนการต่างๆ และสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง
3. ด้านทักษะทางปัญญา (Cognitive Skills) ได้แก่ ความสามารถในการวิเคราะห์สถานการณ์ และใช้ความรู้ ความเข้าใจในแนวคิด หลักการ ทฤษฎี และกระบวนการต่างๆ ในการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหาเมื่อต้องเผชิญกับสถานการณ์ใหม่ๆ ที่ไม่ได้คาดคิดมาก่อน
4. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ (Interpersonal Skill and Responsibility) ได้แก่ ความสามารถในการทำงานเป็นกลุ่ม การแสดงถึงภาวะผู้นำ ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ความสามารถในการวางแผน และรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง
5. ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลขการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (Numerical Analysis, Communication and Information Technology Skills) ได้แก่ ความสามารถในการวิเคราะห์เชิงตัวเลข ความสามารถในการใช้เทคนิคทาง

คณิตศาสตร์และสถิติ ความสามารถในการสื่อสารทั้งการพูด การเขียน และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (สำนักงานมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา, 2553)

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2543) กล่าวถึงลักษณะบัณฑิต ที่สังคมในศตวรรษที่ 21 ต้องการที่สำคัญ คือมีความสามารถติดต่อสื่อสาร และสร้างสัมพันธ์ภาพกับบุคคลอื่น ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ เป็นบุคคลที่เต็มใจร่วมแก้ปัญหาสังคมสิ่งแวดล้อมด้วยสันติวิธี เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง และปกป้องสิทธิมนุษยชน สามารถจัดการอารมณ์ ควบคุมความเครียด รวมทั้งปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้

สุรพงษ์ มาลี (2550) ได้กล่าวถึง “ความฉลาดหรือทักษะ” ที่มีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ในโลกยุคศตวรรษที่ 21 ทั้งชีวิตส่วนตัวและชีวิตการทำงาน จากการศึกษาของ โฮเวิร์ด การ์ดเนอร์ (Howard Gardner) นักวิชาการด้านการศึกษาแห่งมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ผู้เขียนเรื่อง Five Minds for the Future ชี้ให้เห็นและเน้นความสำคัญของ”จิต” (Mind) ทั้ง 5 ประการที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ในทุกๆด้าน ประกอบด้วย 1) จิตแห่งวิทยาการ (Disciplined Mind) หมายถึง “การเรียนรู้ตลอดชีวิต คิดเป็น ทำเป็น” 2) จิตแห่งการสังเคราะห์ (Synthesizing Mind) หมายถึง “การสังสม ต่อยอด และสร้างนวัตกรรมความรู้” 3) จิตแห่งการสร้างสรรค์ (Creating Mind) ที่เชื่อว่า “ความคิดสร้างสรรค์สร้างด้วยการหมั่นฝึกฝน” 4) จิตแห่งความเคารพ (Respectful Mind) หมายถึง “การเปิดใจกว้างพร้อมรับฟังทุกความคิดเห็น” และ 5) จิตแห่งคุณธรรม (Ethical Mind) จิตทั้ง 5 มีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อมนุษย์ในโลกยุคใหม่ และจะต้องมีครบทั้ง 5 จิต จะขาดจิตใดจิตหนึ่งไปไม่ได้ เพราะจิตทั้ง 5 มีผลต่อการพัฒนาตัวบุคคล ทั้งในแง่การทำงานและการดำเนินชีวิต ซึ่งจะส่งผลให้สังคมมีคนที่มีความคุณภาพ โดยจะกลายเป็นพลังในการขับเคลื่อนองค์กร สังคม และประเทศชาติให้ก้าวไปสู่จุดมุ่งหมาย และยืนหยัดอยู่ภายใต้การแข่งขันในโลกยุคใหม่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน

สรุป การจัดการศึกษาควรมุ่งเน้นในเรื่องของ การเตรียมเยาวชนให้รองรับการเปลี่ยนแปลงที่จะต้องเผชิญในอนาคต นอกจากการสร้างความรู้แล้ว จะต้องสร้างและพัฒนาความคิด ทักษะคติ มุมมองต่อโลกและสังคม ในแง่ของ “จิตใจ” ตามแนวทางการพัฒนา “ความรู้ คู่คุณธรรม” ให้เกิดขึ้นในสังคมด้วยเหตุนี้ การพัฒนานักศึกษา จึงจำเป็นต้องอาศัยค่านิยมเรื่องจิตสำนึกควบคู่กันไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของ ”จิตสาธารณะ” ซึ่งจะทำให้บัณฑิตเกิดความเชื่อมั่นและความไว้วางใจต่อกัน (Trusting) เอาใจใส่และห่วงใยผู้อื่น (Caring) รู้จักการให้และแบ่งปันกับผู้อื่น (Sharing) มีการร่วมแรงร่วมใจ (Collaborating) ส่งผลให้สังคมเกิดการพัฒนายั่งยืนได้ ดังนั้นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิต นอกจากจะต้องมีความรู้ในวิชาการและวิชาชีพแล้ว จะต้องมีความคุณธรรมและ

จริยธรรม โดยเฉพาะการปลูกฝังค่านิยมในเรื่องของจิตใจที่ติงามโดยการส่งเสริมให้เกิดจิตสาธารณะ ควบคู่กับการเรียนรู้

4.2 รูปแบบการพัฒนานิสิตนักศึกษา

การพัฒนานิสิตนักศึกษา มีความสำคัญต่อสถาบันอุดมศึกษา ในการผลิตบัณฑิตให้มีความ สมบูรณ์ทั้งด้านวิชาการ วิชาชีพ สติปัญญา สังคมอารมณ์ เพื่อให้เป็นบัณฑิตที่พึงประสงค์ของสังคม มีความรู้จริงในวิชาการและวิชาชีพ ควบคู่กับการมีคุณธรรมและจริยธรรม และค่านิยมในเรื่องของจิตใจ ที่ติงาม การพัฒนานิสิตนักศึกษาเป็นด้านหนึ่งของกระบวนการพัฒนามนุษย์ ดังนั้นควรมีเป้าหมายใน การพัฒนาได้แก่ 1) ด้านร่างกาย 2) ด้านเอกลักษณ์ 3) ด้านคุณธรรม 4) ด้านอารมณ์ 5) ด้านสังคม 6) ด้านสติปัญญา และ 7) ด้านวิชาการและวิชาชีพ ในปัจจุบันแนวทางการพัฒนานิสิตนักศึกษาใน อุดมศึกษาโดยทั่วไป มีนักวิชาการได้สร้างทฤษฎีเพื่อการพัฒนา นักศึกษา สำเนาวิ ขจรศิลป์ (2538) ได้กล่าวว่า ผลงานของนักจิตวิทยาที่มีชื่อเสียงหลายท่านได้มีส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดรูปแบบและทฤษฎี ที่เป็นประโยชน์ในการพัฒนานักศึกษา 3 กลุ่มทฤษฎีดังนี้

1. รูปแบบกระบวนการนักศึกษา (Student Development Process Model) โดย มิลเลอร์ และพริ้นซ์ (Miller and Prince, 1976) ซึ่งเป็นโครงการส่งเสริมการพัฒนานักศึกษาของ สมาคมบุคลากรอุดมศึกษาแห่งประเทศไทย ประกอบด้วยกิจกรรมสำคัญ 4 ประเภท คือ การตั้งเป้าหมายในการพัฒนานักศึกษา การประเมินสภาพหรือระดับการพัฒนาของนักศึกษา ยุทธวิธี ในการพัฒนานักศึกษา และการประเมินโปรแกรมการพัฒนานักศึกษา

2. กลุ่มทฤษฎีพัฒนาความรู้ความเข้าใจ (Cognitive Developmental Theories) ประกอบด้วยผลงานของนักจิตวิทยาหลายคนที่มีความสนใจเกี่ยวกับการพัฒนาความรู้ความเข้าใจ คุณธรรมและโครงสร้างของการเรียนรู้ พยายามที่จะชี้ให้เห็นถึงขั้นตอนต่างๆ ของกระบวนการพัฒนา ความรู้ความเข้าใจที่บุคคลเกิดการเรียนรู้และมีประสบการณ์ต่างๆ

3. กลุ่มทฤษฎี-สังคม (Psycho-Social Theories) ให้ความสนใจเกี่ยวกับเนื้อหาสาระในการ พัฒนานักศึกษา นักจิตวิทยาในกลุ่มทฤษฎีจิต-สังคมให้ความสนใจเกี่ยวกับความรู้สึก พฤติกรรม และ ความคิดของบุคคลกับสภาพแวดล้อม ตลอดทั้งชีวิตบุคคล

4. กลุ่มทฤษฎีสัญลักษณ์ เป็นทฤษฎีที่กล่าวถึงลักษณะของบุคลิกภาพที่บุคคลชอบแสดงออก ซึ่งมีหลายกลุ่มที่มีลักษณะแตกต่างกัน และนักจิตวิทยาในกลุ่มทฤษฎีนี้หลายคนมีความเชื่อว่าลักษณะ ของบุคลิกภาพที่บุคคลแสดงออกที่แตกต่างกันนั้น เกิดจากการทำงานของสมองที่แตกต่างกัน

นอกจากนี้ ยังมีทฤษฎีจิตสังคมที่เป็นที่ยอมรับกันทั่วไป ในการพัฒนานิสิตนักศึกษา ได้แก่ ทฤษฎีการพัฒนานิสิตนักศึกษาของ ชิกเคอร์ริง (Chickering 1969.; Chickering and Reisser . 1993) ซึ่งชิกเคอร์ริง มองว่านิสิตศึกษานั้นอยู่ในวัยผู้ใหญ่ตอนต้น สิ่งที่สำคัญที่สุดที่ต้องพัฒนานิสิตนักศึกษาคือ การสร้างเอกลักษณ์เฉพาะบุคคล (Identity) ดังนั้นในปี ค.ศ. 1969 เขาจึงเสนอการพัฒนานิสิตนักศึกษา 7 ด้าน (Seven Vectors of Development) ในหนังสือ Education and identity โดยเน้นการสร้าง”เอกลักษณ์” ต่อมา ชิกเคอร์ริงและไรเซอร์ (Chickering and Reisser. 1993) ได้ทบทวนแนวคิดนี้หลังจากทำการศึกษาและเก็บข้อมูลเพิ่มเติม โดยปรับรายละเอียดที่นิสิตนักศึกษาควรจะได้รับพัฒนา 7 ด้าน เป็นดังนี้

- 1) การพัฒนาความสามารถ (Developing Competence)
- 2) การจัดการกับอารมณ์ (Managing Emotions)
- 3) การพัฒนาจากความเป็นตัวเองของตัวเองไปสู่การพึ่งพาอาศัยกัน (Moving Through Autonomy Toward Interdependence)
- 4) การพัฒนาสัมพันธ์ภาพกับผู้อื่นอย่างมีวุฒิภาวะ (Developing Mature interpersonal Relationships)
- 5) การสร้างเอกลักษณ์เฉพาะตน (Establishing Identity)
- 6) การพัฒนาเป้าหมาย (Developing Purpose)
- 7) การพัฒนาความมีคุณธรรม (Developing Integrity)

ทิศทางในการพัฒนานิสิตนักศึกษาทั้ง 7 ด้านที่เสนอไว้ในปี ค.ศ. 1993 นี้ได้มีการปรับเปลี่ยนชื่อเรียกจากเดิมบ้างเช่นจาก “การสร้างสัมพันธ์ภาพกับผู้อื่นอย่างอิสระ” เป็น การพัฒนาสัมพันธ์ภาพกับผู้อื่นอย่างมีวุฒิภาวะ” จาก “การพัฒนาความเป็นตัวเองของตัวเอง” เป็น “การพัฒนาจากความเป็นตัวเองของตัวเองไปสู่การพึ่งพาอาศัยกัน” เนื่องจากให้ความสำคัญของการพึ่งพาอาศัยกันมากขึ้น นอกจากนี้ ในการปรับปรุงทฤษฎีครั้งนี้ สำหรับด้านการจัดการกับอารมณ์ จากเดิมที่เน้นเรื่องความก้าวร้าวและความต้องการทางเพศ ไปพูดถึงเรื่องความรู้สึกวิตกกังวล ความหดหู่ ความโกรธ ความอาย และความรู้สึกผิดรวมทั้งอารมณ์อื่นๆ ในด้านดีเพิ่มขึ้นด้วย นอกจากนี้จะเน้นมากขึ้นในเรื่องเกี่ยวกับความใจกว้าง อดทน ความแตกต่างทางวัฒนธรรม โดยจัดให้เป็นหนึ่งในการที่จะพัฒนาสัมพันธ์ภาพกับผู้อื่นอย่างมีวุฒิภาวะ ทฤษฎีนี้มีลักษณะเช่นเดียวกับรูปแบบทฤษฎีด้านมนุษยนิยมอื่นๆ ที่มีรากฐานเชื่อว่าสภาพแวดล้อมในสถาบันอุดมศึกษาที่มีความสมบูรณ์และทำทนายต่อนิสิตนักศึกษา จะช่วยให้นิสิตนักศึกษาเจริญเติบโตได้อย่างสมบูรณ์และมั่นคงการพัฒนานิสิตนักศึกษาทั้ง 7 ด้าน ตามแนวคิดของชิกเคอร์ริง และไรเซอร์ (1993) นั้น ในแต่ละด้านมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การพัฒนาความสามารถ (Developing Competence) ในระหว่างที่ศึกษาในมหาวิทยาลัย นิสิตนักศึกษาจะพัฒนาความสามารถ 3 ด้าน คือ ความสามารถด้านสติปัญญา

ความสามารถทางร่างกาย และความสามารถในด้านความสัมพันธ์กับผู้อื่น หรือด้านสังคมนั่นเอง ความสามารถในด้านสติปัญญา หมายถึง ทักษะในการใช้สมองและความคิด ได้แก่ความสามารถในการเข้าใจเนื้อหา ความชำนาญในการใช้สติปัญญาและความสุนทรีย์ และที่สำคัญที่สุดคือ การสร้างทักษะต่างๆ ในการเข้าใจ วิเคราะห์ และสังเคราะห์สิ่งต่างๆ ความสามารถทางร่างกาย อาจรวมไปถึงผลสัมฤทธิ์ทางกีฬาและศิลปะ มีความแข็งแรงและมีวินัยในตนเอง การทำกิจกรรมต่างๆ ในเวลาว่าง อาจกลายเป็นสิ่งที่ทำต่อไปตลอดชีวิต ดังนั้น จึงเป็นส่วนหนึ่งของเอกลักษณ์เฉพาะตนด้วย ความสามารถในด้านความสัมพันธ์กับผู้อื่น หมายความว่าถึงแค่ทักษะในการฟัง การร่วมมือและการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ และความสามารถที่ซับซ้อนขึ้นในการที่จะปรับตัวเข้ากับผู้อื่นและโต้ตอบอย่างเหมาะสม รวมไปถึงการปรับแนวทางของตนให้เข้ากับเป้าหมายของกลุ่ม และการเลือกยุทธวิธีต่างๆ ที่หลากหลาย เพื่อช่วยให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดี หรือให้กลุ่มดำเนินการไปโดยดีนิสิตนักศึกษาจะมีความรู้สึกว่าคุณมีความสามารถมากขึ้น เพื่อพวกเขาได้เรียนรู้ที่จะไว้วางใจในความสามารถของคุณยอมรับคำวิจารณ์จากผู้อื่น และบูรณาการทักษะต่างๆ ของเขาให้กลายเป็นความมั่นใจในตนเอง

2. การจัดการด้านอารมณ์ (Managing Emotions) นิสิตนักศึกษาหลายคนต้องประสบกับอารมณ์ในด้านไม่ดีต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นความโกรธ ความกลัว ความเจ็บปวด ความคิดถึง ความเบื่อหน่าย หรือความเครียด ผลจากการศึกษาพบว่า ความวิตกกังวล ความโกรธ ความรู้สึกหุดหู่ความต้องการ ความรู้สึกผิด และความอายนั้น เมื่อมีมากเกินไป จะมีอิทธิพลต่อกระบวนการการศึกษา ดังนั้น จึงต้องมีการจัดการด้านอารมณ์ที่ดี งานสำคัญในการพัฒนานิสิตนักศึกษาในด้านนี้ไม่ได้เป็นการกำจัดอารมณ์ต่างๆ เหล่านี้ แต่จะต้องตระหนักและรับรู้ถึงอารมณ์เหล่านี้ว่าเป็นสัญญาณบอกสิ่งต่างๆ การพัฒนาจะเริ่มขึ้นเมื่อนิสิตนักศึกษาเรียนรู้วิถีทางที่จะปลดปล่อยความขุ่นเคืองใจก่อนที่มันจะระเบิด การจัดการกับความกลัวที่จะมาทำให้เสีย และรักษาบาดแผลทางอารมณ์ ไม่ไปทำลายความสัมพันธ์อื่นๆ นิสิตนักศึกษาจะต้องรู้จักควบคุมอารมณ์ มีการยืดหยุ่น รู้จักอารมณ์และความรู้สึกแบบต่างๆ และรู้จักที่จะจัดการ จัดระเบียบให้แก่ตนเองมากกว่าการเก็บกด เมื่อความสามารถในการควบคุมตนเองและการแสดงออกถึงความเป็นตัวของตัวเองมีความสมดุลกัน มีความตระหนักและการบูรณาการความรู้สึกต่างๆ ก็จะสนับสนุนและเอื้อต่อกัน ส่วนในเรื่องอารมณ์ในด้านดีๆ เช่น ความปิติ ความรู้สึกโล่งใจ การเห็นอกเห็นใจ ความประหลาดใจ เป็นต้นอาจไม่จำเป็นต้องจัดการอะไร เพียงแต่ตระหนัก และปล่อยให้อารมณ์ต่างๆ ในด้านบวกเหล่านั้นเกิดขึ้นในตนเอง นิสิตนักศึกษาจะต้องเรียนรู้ที่จะรักษาความสมดุลระหว่างแนวโน้มในการยึดมั่นในตนเอง กับการมีส่วนร่วมในกลุ่ม และรู้จักประสานความรู้สึกต่างๆ ให้สอดคล้องกันกับการกระทำที่มีความรับผิดชอบด้วย

3. การพัฒนาจากความเป็นตัวของตัวเองไปสู่การพึ่งพาอาศัยกัน (Moving rough Autonomy Toward Interdependence) สิ่งสำคัญที่นิสิตนักศึกษาจะต้องพัฒนาในที่นี้ก็คือ การเรียนรู้ที่จะพอใจในตนเอง มีความรับผิดชอบในการบรรลุเป้าหมายที่ตนได้เลือกไว้ ไม่ถูกชักนำโดย

ความคิดเห็นของคนอื่น การพัฒนาในด้านนี้จะต้องนำไปสู่ความเป็นอิสระทั้งทางอารมณ์ และในด้านความต้องการความช่วยเหลือจากภายนอก และนำไปสู่การยอมรับการพึ่งพาอาศัยกันในระดับต่อมาการเป็นอิสระทางอารมณ์ หมายถึง เสรีภาพหรือความเป็นอิสระจากความต้องการการสนับสนุนความรัก หรือ การอนุญาตจากผู้อื่น ส่วนการเป็นอิสระในด้านความต้องการความช่วยเหลือ ประกอบด้วย 2 ประการ คือ ความสามารถในการจัดกิจกรรมต่างๆ และในการแก้ปัญหาต่างๆ ด้วยตนเอง (ตามวิธีของตนเอง) และความสามารถในการปรับเปลี่ยน เคลื่อนไหวการพัฒนาเรื่องนี้ หมายถึง การพัฒนาตนเองให้สามารถคิดวิเคราะห์และคิดอย่างอิสระ ให้สามารถแปลงความคิดต่างๆ ไปสู่การกระทำที่มีเป้าหมายได้ จะต้องมีความสมดุลระหว่างความต้องการที่จะเป็นอิสระกับความปรารถนาที่จะเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ต้องการพึ่งพาอาศัยกัน การเคารพในความเป็นตัวเองของผู้อื่น และการมองหาหนทางที่จะให้และรับ โดยการขยายกลุ่มเพื่อนให้กว้างออกไป

4. การพัฒนาสัมพันธภาพกับผู้อื่นอย่างมีวุฒิภาวะ (Developing Mature Interpersonal Relationships) รวมถึง การยอมรับและชื่นชมความแตกต่างระหว่างบุคคล และความสามารถในการใกล้ชิดผูกพันกับผู้อื่น การยอมรับความแตกต่าง นอกจากจะหมายถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลแล้ว ยังหมายความรวมถึงในบริบทที่มีความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมด้วยการตระหนักถึงความแตกต่าง การมีประสบการณ์ที่กว้างขวาง ความเปิดเผย ความอยากรู้อยากเห็น และการเป็นปรีวิสัย (Objective) ไม่ยึดติดกับความเห็นของตน จะช่วยให้บัณฑิตศึกษามีความประทับใจครั้งแรกที่ดี ลดความถือคติและการเหยียดเชื้อชาติ เพิ่มความเห็นอกเห็นใจและการไม่เห็นแก่ตัว และทำให้ชอบความหลากหลาย การพัฒนาสัมพันธภาพกับผู้อื่นอย่างมีวุฒิภาวะนั้น ไม่เพียงแต่เป็นการหลุดพ้นจากการหลงตัวเอง แต่ยังหมายถึง ความสามารถในการเลือกมีสัมพันธภาพที่เหนียวแน่น และมีความผูกพันกันเป็นระยะเวลานาน โดยอาศัยความซื่อตรงการตอบสนอง และการเป็นห่วงเป็นใยโดยไม่มีเงื่อนไข การที่มีความสามารถในการใกล้ชิดกับผู้อื่นหมายรวมถึงการเปลี่ยนแปลงในด้านคุณภาพของความสัมพันธ์ต่างๆ กับคนใกล้ชิดหรือเพื่อนสนิท เป็นการเปลี่ยนแปลงที่จะทำให้ห่างไกลจากการขึ้นอยู่กับคนอื่นมากเกินไป หรือการพยายามมีอิทธิพลเหนือคนอื่นมากเกินไป ไปสู่การรู้จักพึ่งพาอาศัยกันระหว่างคนที่เท่าเทียมกัน การพัฒนาด้านนี้จึงเป็นการพัฒนาในด้านการอยู่ร่วมกัน การยอมรับข้อบกพร่อง การภาคภูมิใจในสิ่งมีค่าต่างๆ การเลือกความสัมพันธ์ที่สมบูรณ์และยั่งยืนที่สามารถทำให้พ้นฝ่าวิกฤตการณ์ต่างๆ หรือความห่างไกล และการที่ต้องแยกจากกันได้

5. การสร้างเอกลักษณ์เฉพาะตน (Establishing Identity) การสร้างเอกลักษณ์นั้นขึ้นอยู่กับพัฒนาการด้านอื่นๆ ที่กล่าวมาแล้ว คือ ความสามารถ การจัดการกับอารมณ์ การเป็นตัวของตัวเอง และการสร้างสัมพันธภาพที่ดี การพัฒนาเอกลักษณ์นั้นเป็นกระบวนการค้นหาว่าประสบการณ์ชนิดใด ระดับใด และการทำประการณ์นั้นๆ บ่อยเท่าไร ที่จะทำให้เราพึงพอใจ รู้สึกปลอดภัย และมั่นใจในตนเองการพัฒนาเอกลักษณ์เฉพาะตน รวมไปถึงสิ่งต่างๆ ดังนี้1) การรู้สึกสบาย

ใจกับร่างกายและรูปร่างหน้าตาของตนเอง 2) การรู้สึกสบายใจกับเพศและการปรับตัวในเรื่องเพศ 3) การรู้สึกถึงความเป็นตัวตนของตนเองในบริบททางสังคม ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม 4) ความกระฉ่างชัดในความคิดเกี่ยวกับตนเอง โดยผ่านบทบาทต่างๆ และวิถีชีวิต 5) การรู้สึกถึงความเป็นตัวของตัวเองในการที่จะโต้ตอบต่อคำวิจารณ์จากผู้อื่น 6) การยอมรับตนเองและการนับถือตนเอง 7) ความมั่นคงของบุคลิกภาพและการบูรณาการ การสร้างเอกลักษณ์เฉพาะตน รวมไปถึง การบอกถึงต้นกำเนิดของครอบครัวและเชื้อชาติการวางตนว่าเป็นส่วนหนึ่งของประเพณีทางศาสนาและวัฒนธรรม การค้นหาบทบาทและแนวทางในการทำงาน การเล่น และการใช้ชีวิตที่บ้าน ว่าเป็นการแสดงออกถึงตนเอง และเป็นการให้คำจำกัดความเกี่ยวกับตัวเองต่อไป นอกจากนี้ ยังรวมถึงการยอมรับว่าคนอื่นมองและประเมินตนอย่างไร

6. การพัฒนาเป้าหมาย (Developing Purpose) เป็นการเพิ่มความสามารถในการเป็นคนที่มีความตั้งใจแน่วแน่ ความสามารถในการประเมินความสนใจและทางเลือกต่างๆ โดยจะต้องมีการวางแผนสำหรับการกระทำ และมีการกำหนดสิ่งที่ควรจะทำก่อนใน 3 ด้าน คือ แผนและแรงบันดาลใจเกี่ยวกับอาชีพ ความสนใจส่วนตัว และความผูกพันกับบุคคลอื่นและครอบครัวนอกจากนี้ยังรวมไปถึงการมีความสามารถที่จะเชื่อมโยงเป้าหมายที่แตกต่างกันของตนให้อยู่ภายใต้เป้าหมายหลักที่ใหญ่กว่าและมีความหมายมากกว่า และการมีความตั้งใจในการทำสิ่งต่างๆ ในชีวิตประจำวัน

7. การพัฒนาความมีคุณธรรม (Developing Integrity) การพัฒนาความมีคุณธรรมนั้นใกล้เคียงกับการสร้างเอกลักษณ์เฉพาะตน และการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน การพัฒนาความมีคุณธรรมประกอบด้วย 3 ขั้นตอนที่มีลำดับซ้อนกันอยู่ คือ 1) ค่านิยมในด้านเกี่ยวกับมนุษย์จะเปลี่ยนจากการทำตามความเชื่อต่างๆ โดยอัตโนมัติไปสู่การรักษาความสมดุลระหว่างความสนใจของตนเองกับความสนใจของเพื่อนมนุษย์คนอื่นๆ 2) ค่านิยมเกี่ยวกับบุคคล เป็นการยอมรับค่านิยมและความเชื่อต่างๆ อย่างมีสติ ในขณะที่เดียวกันก็เคารพความคิดเห็นของผู้อื่น 3) การพัฒนาความเหมาะสม หมายถึง การประสานระหว่างค่านิยมส่วนตัวกับพฤติกรรมที่ต้องรับผิดชอบต่อสังคม

สำหรับงานวิจัยนี้การพัฒนานิสิตนักศึกษาเพื่อสร้างเสริมให้มีจิตสาธารณะได้ใช้แนวคิด ของซิกเคอร์ริง ด้านที่ 5 และ 7 โดยด้านที่ 5 เป็นการสร้างเอกลักษณ์เฉพาะตน (Establishing Identity) เพราะการสร้างเอกลักษณ์นั้น ขึ้นอยู่กับการพัฒนาด้านอื่นๆ คือ ความสามารถ การจัดการกับอารมณ์ การเป็นตัวของตัวเอง และการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดี การพัฒนาเอกลักษณ์เฉพาะตนที่ใช้เป็นแนวทางการพัฒนามี คือ การรู้สึกถึงความเป็นตัวตนของตนเองในบริบททางสังคมประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ความกระฉ่างชัดในความคิดเกี่ยวกับตนเอง โดยผ่านบทบาทต่างๆ และวิถีชีวิต และการยอมรับตนเองและการนับถือตนเอง ส่วนด้านที่ 7 เป็นการพัฒนาความมีคุณธรรม (Developing Integrity) ซึ่งการพัฒนาความมีคุณธรรมนั้นใกล้เคียงกับการสร้างเอกลักษณ์เฉพาะตน ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนที่มีลำดับซ้อนกันอยู่ คือ ค่านิยมในด้านเกี่ยวกับมนุษย์ จะเปลี่ยน

จากการทำตามความเชื่อต่างๆ โดยอัตโนมัติไปสู่การรักษาความสมดุลระหว่างความสนใจของตนเอง กับความสนใจของเพื่อนมนุษย์คนอื่นๆ ค่านิยมเกี่ยวกับบุคคล เป็นการยอมรับค่านิยมและความเชื่อต่างๆ อย่างมีสติ ในขณะที่เดียวกันก็เคารพความคิดเห็นของผู้อื่น การพัฒนาความเหมาะสม หมายถึง การประสานระหว่างค่านิยมส่วนตัวกับพฤติกรรมที่ต้องรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งทั้ง 2 ด้านนี้ จะสอดคล้องกันในกิจกรรมตามโปรแกรม ระยะที่ 2 คือการลงมือปฏิบัติโครงการลงภาคสนามเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะโดยเป็นโครงการที่กลุ่มเป้าหมายทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการในประเทศไทย ได้มีผู้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนานิสิตนักศึกษาไว้เช่นกัน แนวคิดต่างๆมีความคล้ายคลึงและสอดคล้องกัน แนวคิดในประเทศซึ่งส่วนใหญ่ เน้นการพัฒนาตัวนิสิตนักศึกษาให้เป็นบุคคลที่สมบูรณ์พร้อมทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ซึ่งมีนักวิชาการกล่าวไว้ดังนี้

วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2528) ได้เสนอแนวทางการพัฒนานิสิตนักศึกษาไว้ว่า นิสิตนักศึกษาควรได้รับการพัฒนาในด้านต่างๆ 8 ด้าน คือ

1. การพัฒนาทางสติปัญญาให้รู้จักหาความรู้ หมั่นศึกษาเล่าเรียน หัดคิดอย่างมีระบบ และสามารถแก้ปัญหาหาได้
2. การพัฒนาวิชาชีพให้มีความสามารถประกอบอาชีพ สามารถสร้างงานสร้างอาชีพขึ้นมาใหม่ได้
3. การพัฒนาอารมณ์และการควบคุมอารมณ์ เข้าใจวิธีการรักษาอารมณ์ของตนเอง
4. การพัฒนาทักษะทางสังคม หมายถึง การใช้วาจาหรือภาษาที่เหมาะสมในการติดต่อสื่อสารในสังคมการเรียนรู้มารยาทต่างๆในการสมาคม การแต่งกายตามกาลเทศะ การประพฤติปฏิบัติทางสังคม การทำเพื่อประโยชน์แก่สังคม
5. ความเป็นตัวของตัวเอง เข้าใจตัวเอง รู้จักสร้างเอกลักษณ์ของตนเอง รู้จักพึ่งพาตนเอง สร้างความมั่นใจแก่ตนเอง และสร้างบุคลิกที่ตนพอใจได้
6. การพัฒนาคุณธรรม เช่น ความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น มีความเสียสละ อดทนต่องานทุกชนิด พยายามทำงานให้เสร็จ การคิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน การตรงต่อเวลา ไม่เบียดเบียนผู้อื่นให้ได้รับความเดือดร้อน ไม่ว่าจะ เป็น ทางกาย วาจา ใจ รักษาดี ภาควุมิใจ ในความเป็นชาติ มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ในทุกบทบาท

7. การพัฒนาทัศนคติ ทัศนคติที่ดีย่อมมีความรู้สึกเข้าใจเห็นใจผู้อื่น มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ได้ดี สามารถนำสังคมให้เป็นสุขได้ด้วย ทัศนคติที่ดีย่อมส่งผลไปสู่การกระทำที่ดี

8. การพัฒนาการจัดการ นิสิตต้องเป็นคนสูงงาน รู้จักการแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล ถูกต้องตามสังคม หลักการ แสวงหาแนวทางในการจัดการกิจการที่เกี่ยวข้องกับชีวิตของตนเอง

สำเนา ขจรศิลป์ (2538) กล่าวว่าเป้าหมายในการพัฒนานิสิตนักศึกษาสำหรับสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย ควรมีอย่างน้อย 7 ประการ คือ

1.ด้านวิชาการและวิชาชีพ พัฒนาเจตคติและทักษะในการเรียน เพื่อให้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถในด้านวิชาชีพความรู้และทักษะในการบริหารความรู้และทักษะทางด้านภาษาต่างประเทศและคอมพิวเตอร์ ตลอดจนเป็นผู้ใฝ่รู้อยู่เสมอ

2.ด้านสติปัญญา พัฒนาความสามารถในด้านการคิด การวิเคราะห์ ความรอบคอบ การไตร่ตรองและเห็นการณ์ไกล

3.ด้านสังคม พัฒนาทักษะการทำงานร่วมกับบุคคลอื่นโดยประชาธิปไตย กิริยามารยาทในสังคม มนุษย์สัมพันธ์ และรอบรู้ทั้งเรื่องวัฒนธรรมไทยและต่างชาติที่ต้องติดต่อด้วย

4.ด้านอารมณ์ โดยเน้นการทำความเข้าใจกับอารมณ์ของตนเอง การปรับและควบคุมอารมณ์ตลอดจนพัฒนาอารมณ์ทางด้านสุนทรียภาพ เพื่อให้เห็นคุณค่าของศิลปะ วัฒนธรรม

5.ด้านเอกลักษณ์ โดนเน้นการทำความเข้าใจบุคลิกภาพของตนเองในทุกๆด้าน การพัฒนาความสนใจอาชีพ การวางแผนเพื่อการประกอบอาชีพ การวางแผนการดำรงชีวิตให้สอดคล้องกับบุคลิกภาพของตน

6.ด้านร่างกายโดยการเน้นการพัฒนาความเจริญเติบโตในช่วงวัยรุ่นตอนปลาย การพัฒนาเจตคติและทักษะในการพัฒนาสุขภาพร่างกาย และสุขภาพจิตให้มีความสมบูรณ์แข็งแรงอยู่เสมอ

7.ด้านคุณธรรม โดยเน้นคุณธรรมขั้นพื้นฐาน อันได้แก่ ความกตัญญูกตเวที ขยัน ซื่อสัตย์

8.ด้านประหยัด อดทน เสียสละเพื่อส่วนร่วม อดทนอดบายนุช ตลอดจนการส่งเสริมให้ยึดมั่นปฏิบัติตามคำสอนของศาสนาและจรรยาบรรณในอาชีพ

สิริลักษณ์ เฟื่องการจน์ (2552) ได้เสนอ การพัฒนานิสิตนักศึกษาสามารถนำแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ได้สรุปองค์ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาคุณลักษณะ สามารถดำเนินการได้ 3 แนวทาง คือ

1.แนวทางปัญญา (Cognitive Approach) เป็นวิธีการพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ หรือการพัฒนาสติปัญญาให้แก่บุคคลเข้าใจคุณธรรม ตามความเชื่อว่า ปัญญาคือพื้นฐานของคุณธรรม

2.แนวทางอบรมสั่งสอน(Indoctrinate Approach) เป็นวิธีการกำหนดคุณธรรมไว้ล่วงหน้าว่าสิ่งใด “ดี” หรือ “ไม่ดี” แล้วจึงดำเนินการอบรมสั่งสอน

3.แนวทางปลูกฝังความรู้สึกหรือค่านิยม (Romantic Approach หรือ Value Approach) เป็นวิธีการกระตุ้นให้บุคคลสามารถวิเคราะห์คุณค่าจากการกระทำที่ดีงามได้ด้วยตัวเอง เมื่อเกิดความกระจำในคุณค่าของคุณธรรมเหล่านั้นแล้ว บุคคลก็จะปฏิบัติได้เอง

สรุป แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนานิสิตนักศึกษา จะต้องพัฒนาในทุกๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านพุทธิพิสัย หรือด้านสมอง (Cognitive Domain) ด้านจิตพิสัย หรือด้านจิต-อารมณ์ (Affective Domain) ด้านทักษะทางกาย (Psychomotor Domain) โดยด้านพุทธิพิสัย ควรเน้นในส่วนที่เป็นปัญญา ด้วยความสามารถในการเข้าใจ การคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการประเมินค่า ด้านการพัฒนาจิตพิสัย เช่น ความเอื้ออาทร จิตสำนึกของการเป็นพลเมืองที่ดี การมีวินัย ความซื่อสัตย์ ความไม่เห็นแก่ตัว เช่น การทำให้คนมีความสุขจากการให้ ด้านทักษะทางกาย เช่น การจัดและพัฒนาระบบต่างๆ ในการปฏิบัติงาน การทำกิจกรรม การปรับปรุงคุณภาพประสิทธิภาพ ดังนั้นการพัฒนานิสิตศึกษามีหลักการ เลือกกิจกรรม จะต้องพิจารณาความสอดคล้องระหว่างระดับวุฒิภาวะและประสบการณ์ของบุคคล เพราะมีความสัมพันธ์กับการทำงานของสมองที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ การคิด และการเข้าใจ ต้องจัดกิจกรรมให้มีความสัมพันธ์กันระหว่างในชั้นเรียนและกิจกรรมนอกห้องเรียน นั่นคือ การผสมผสานระหว่างการเรียนกับสังคม ช่วยให้เขาสามารถนำประสบการณ์ไปใช้ในชีวิตจริงได้ กิจกรรมที่จัดในมหาวิทยาลัยต้องสอดคล้องกับสิ่งเกิดขึ้นภายนอกมหาวิทยาลัย ทั้งนี้เพราะนิสิตนักศึกษาจะต้องใช้ชีวิตจริงในโลกภายนอกให้ผสมผสานชีวิตในมหาวิทยาลัยกับชุมชนนอกมหาวิทยาลัยได้ โดยอาจารย์ต้องเป็นแบบอย่างที่ดี จะมีค่ามากต่อการพัฒนาด้านคุณลักษณะ ความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัย หรือบุคลิกภาพ เพราะการมีตัวแบบที่ดีเป็นเสมือนการสอนในทางอ้อมซึ่งให้ผลมากกว่าการสอนโดยทางตรงเช่น เห็นผู้ใหญ่เคารพกฏจราจร เข้าแถวตามลำดับ ก่อนหลังในการใช้บริการต่างๆ ในชีวิตประจำวัน ก็จะปฏิบัติตามโดยอาจไม่ต้องบอก ซึ่งแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนานิสิตนักศึกษาสำหรับงานวิจัยนี้จะประยุกต์ในการปฏิบัติกิจกรรมโครงการสร้างเสริมจิตสาธารณะ

5. การพัฒนาโปรแกรม

5.1 กระบวนการพัฒนาโปรแกรม

โปรแกรม เป็นแนวการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้ได้รับการพัฒนาไปตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ได้มากที่สุด เป็นเหมือนสื่อหน้าที่ก่อให้เกิดลำดับขั้นตอนของกระบวนการจัดการเรียนรู้ เป็นรายละเอียดของแนวทางการจัดการเรียนรู้ เพื่อมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาไปตามจุดมุ่งหมายหรือลักษณะของโปรแกรมที่ตั้งไว้ ดังนั้นนักวิชาการ ได้กล่าวถึงกระบวนการพัฒนาโปรแกรมไว้ดังนี้

ชูชัย สมितिไกร (2554) กล่าวว่า กระบวนการของการฝึกอบรมตามโปรแกรม มี 6 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 วิเคราะห์ความต้องการในการฝึกอบรม ขั้นตอนที่ 2 กำหนด วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม ขั้นตอนที่ 3 คัดเลือกและออกแบบโครงการฝึกอบรม ขั้นตอนที่ 4 สร้างเกณฑ์สำหรับการประเมินผล ขั้นตอนที่ 5 จัดการฝึกอบรม และขั้นตอนที่ 6 ประเมินผลการฝึกอบรม

สุจิตรา ธนानันท์ (2552) กล่าวว่า ขั้นตอน ของกระบวนการฝึกอบรมและการพัฒนาตามโปรแกรม สามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การสำรวจความจำเป็นในการฝึกอบรมและพัฒนา ขั้นตอนที่ 2 การกำหนด วัตถุประสงค์ในการฝึกอบรมที่เฉพาะเจาะจงและชัดเจน ขั้นตอนที่ 3 การดำเนินการฝึกอบรมด้วย วิธีการต่าง ๆ และ ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลการฝึกอบรมและการพัฒนา

สมคิด บางโม (2551) กล่าวว่า ขั้นตอนของกระบวนการฝึกอบรมตามโปรแกรม มี 5 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การหาความจำเป็นในการฝึกอบรม (Training needs) ขั้นตอนที่ 2 การสร้าง หลักสูตรการฝึกอบรม (Training curriculum) ขั้นตอนที่ 3 การออกแบบโครงการฝึกอบรม (Training project) ขั้นตอนที่ 4 การดำเนินการฝึกอบรม (Training) และขั้นตอนที่ 5 การประเมินผลการฝึกอบรม (Training evaluation)

สรุป กระบวนการในการพัฒนาโปรแกรม ต้องมีการประเมินผลกลุ่มเป้าหมาย เป็นการประเมินผลผู้เรียนก่อนเข้าร่วมในโปรแกรม นำมาจากการสัมภาษณ์ สอบถามโดยใช้แบบตรวจสอบรายการ อาจเก็บข้อมูลจากการทดสอบหรือการสังเกต เพื่อนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการสร้างโปรแกรมการสร้างจุดประสงค์ในการเรียนรู้ ขั้นตอนนี้คือ การกำหนดเป้าหมายทั่วไปซึ่งอาจอยู่ในขอบเขตของโปรแกรมที่เหมาะสมกับผู้เรียน กำหนดจุดมุ่งหมายเป็นข้อความที่แสดงถึงพฤติกรรมที่คาดหวังว่าจะเกิดกับผู้เรียนที่เฉพาะเจาะจงลงไป การวิเคราะห์งานเป็นการตีความทักษะเบื้องต้นของการเรียนออกมาเป็นขั้นตอนย่อยๆ จัดเรียงตามลำดับความยากง่าย การเลือกใช้กลยุทธ์ในการจัดการเรียนรู้ คือ การกำหนดว่าผู้สอนจะสอนอย่างไร การให้แรงเสริม การเตรียมวัสดุอุปกรณ์ให้เหมาะสม และการประเมินผลโปรแกรม หลังจากใช้โปรแกรมแล้วก็ต้องมีการประเมินผล นั่นคือผู้เรียนเกิด

พฤติกรรมตามที่กำหนดไว้หรือไม่ ซึ่งถ้าไม่ก็จำเป็นต้องตรวจสอบข้อบกพร่องของโปรแกรมในส่วนต่างๆ เพื่อทำการปรับปรุงต่อไป

5.2 การประเมินผลโปรแกรม

ในการพัฒนาโปรแกรมการสอนจะต้องมีการประเมินผลเพื่อจะได้ทราบว่าโปรแกรมนั้นมีคุณภาพมากน้อยเพียงใด การประเมินผลเพื่อ การเปรียบเทียบพฤติกรรมเฉพาะอย่างกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่วางไว้ โดยมีความเชื่อว่าจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้อย่างชัดเจน รัดกุมและจำเพาะเจาะจงมาแล้วจะเป็นแนวทางช่วยในการประเมินได้อย่างดีในภายหลัง ดังมีนักวิชาการกล่าวถึงการประเมินผลโปรแกรมไว้ดังนี้

ชูชัย สมितिไกร (2554) กล่าวว่า การประเมินผลการศึกษาการฝึกอบรมตามโปรแกรม คือ การเก็บรวบรวมข้อมูล อย่างเป็นระบบ เพื่อประเมินความสำเร็จของโครงการฝึกอบรม และนำไปสู่การแก้ไขปรับปรุงโครงการ ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีเกณฑ์ของการ ประเมิน 4 ประการ ได้แก่ (1) การประเมินการเรียนรู้ เพื่อต้องการทราบว่าผู้เข้ารับการอบรม เกิดการเรียนรู้ มากน้อยเพียงใด (2) การประเมินปฏิกิริยา เพื่อต้องการทราบว่าผู้เข้ารับการอบรมมีความคิดเห็น หรือทัศนคติอย่างไรต่อการฝึกอบรม (3) ประเมินพฤติกรรม เพื่อต้องการทราบว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้นหรือไม่ และ (4) การประเมินผลลัพธ์ เพื่อต้องการทราบว่าผู้ ผ่านการอบรมปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลดี ขึ้นกว่าเดิมหรือไม่

ชาญ สวัสดิ์สาลี (2552) กล่าวว่า หลังจากที่ได้จัดดำเนินการฝึกอบรมตามโปรแกรม การอบรมจะต้องมีการประเมินและติดตามผลการฝึกอบรม อย่างเป็นระบบ ทั้งกระบวนการ จึงจะ ทราบได้ว่า หลักสูตรฝึกอบรมดังกล่าวบรรลุผลสำเร็จ ตามวัตถุประสงค์ของโครงการฝึก อบรม หรือไม่อย่างไร มีปัญหาและอุปสรรคในการจัดดำเนินการฝึกอบรมหรือไม่ อย่างไร และมีข้อ ควรปรับปรุงแก้ไขในด้านต่าง ๆ หรือไม่ อย่างไร ทั้งนี้ เพื่อจะได้ นำเอาผลที่ได้จากการประเมิน และติดตามผลการฝึกอบรมไปปรับใช้ในการแก้ไขปรับปรุง ใน ด้านต่าง ๆ ทุกด้าน เพื่อให้การ ฝึกอบรมนั้นได้ผล ได้มาตรฐานและเป็นประโยชน์ต่อผู้เข้ารับการฝึกอบรมมากที่สุด ที่สำคัญที่สุด คือ ผู้ผ่านการฝึกอบรมนั้น จะต้องสามารถปฏิบัติงานได้ดีขึ้นกว่าเดิม

สรุป การประเมินผลโปรแกรม เป็นกระบวนการเปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรม การเรียนรู้ของ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมว่า มีความรู้ ทักษะ และมีทัศนคติที่ดีขึ้นอย่างไร โดยการกำหนดจุดประสงค์ของการประเมิน เพื่อตัดสินใจว่าจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมนั้นประสบผลสำเร็จหรือไม่ ถ้า ส่วนใดไม่ประสบผลสำเร็จจะได้ปรับปรุงแก้ไขต่อไป และเพื่อประเมิน รายละเอียดของแนวการจัด ประสบการณ์ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้ได้ตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ได้มากที่สุด ตามวัตถุประสงค์ของ

โปรแกรม การฝึกอบรมต้องดำเนินไปอย่างเป็นระบบ โดยพิจารณาทักษะที่ต้องการเสริมสร้างให้เกิดแก่ผู้เข้าอบรม พิจารณาบุคคล โดยสำรวจความแตกต่าง จากการแสดงออกและความสามารถที่มีอยู่ พิจารณาโดยการตัดสินใจเลือกประเภท และระดับที่ต้องการพัฒนา เลือกแผนการสอน พิจารณาหลักสูตร เนื้อหาวิชา กำหนดวิธีการสอนและการประเมินผล โดยควบคุมให้การฝึกอบรมพัฒนาในสิ่งที่ต้องการส่งเสริม พิจารณาผลที่ได้และผลการประเมิน จากสิ่งที่คุณเข้าอบรมเปลี่ยนแปลงไป

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

โกศล มีความดี (2547) ศึกษาวิจัยปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับการมีจิตสาธารณะของข้าราชการตำรวจ เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบจิตสาธารณะของข้าราชการตำรวจที่มีปัจจัยทางจิตสังคมที่แตกต่างกัน เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยจิตลักษณะและสภาพแวดล้อมทางสังคมที่มีผลต่อจิตสาธารณะ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือข้าราชการตำรวจ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเพื่อพิจารณาบรรจุแต่งตั้งเป็นข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตร จำนวน 187 นาย เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยคือแบบสอบถาม ลักษณะชีวสังคมและแบบวัดจิตสาธารณะ ผลการศึกษาพบว่า 1) ข้าราชการตำรวจมีปัจจัยทางชีวสังคม ได้แก่ อายุ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีจิตสาธารณะไม่แตกต่างกัน 2) ข้าราชการตำรวจที่มีจิตลักษณะแตกต่างกันมีจิตสาธารณะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยข้าราชการตำรวจที่มีเจตคติต่อจิตสาธารณะที่ดี มีการรับรู้ความสามารถของตนเอง มีลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตนเองสูงมีจิตสาธารณะสูง 3) ข้าราชการตำรวจที่มีสภาพแวดล้อมทางสังคมแตกต่างกันมีจิตสาธารณะ ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) ไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางจิตลักษณะและสภาพแวดล้อมทางสังคม ที่ส่งผลต่อการมีจิตสาธารณะของข้าราชการตำรวจ 5) ปัจจัยทางจิตสังคมที่เป็นตัวทำนายจิตลักษณะ พบว่าการรับรู้ความสามารถของตนเองและการสนับสนุนจากประชาชนร่วมกัน ทำนายการมีจิตสาธารณะของข้าราชการตำรวจได้

หลุทัย อาจปฐ (2544) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ภาวะผู้นำ รูปแบบการดำเนินชีวิตและความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองกับการมีจิตสำนึกสาธารณะของนิสิตนักศึกษาพยาบาล เขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตนักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 1-4 ของสถาบันการศึกษาพยาบาล ด้วยการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ จำนวน 510 คน เครื่องมือที่ใช้ ประกอบด้วยแบบสอบถามภาวะผู้นำ แบบสอบถามรูปแบบการดำเนินชีวิต แบบสอบถามความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง และแบบสอบถามรูปแบบการมีจิตสำนึกสาธารณะ ซึ่งเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ผลการศึกษาพบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนการมีจิตสำนึกสาธารณะของนิสิตนักศึกษาพยาบาล เขตกรุงเทพมหานคร เท่ากับ 197.22 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 76.9 และพบว่า

ภาวะผู้นำ รูปแบบการดำเนินชีวิตของกลุ่มที่สังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีจิตสาธารณะของนิสิตนักศึกษาพยาบาล ส่วนสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย และรูปแบบการดำเนินชีวิตกลุ่มเก็บตัว มีความสัมพันธ์ทางลบกับการมีจิตสาธารณะของนิสิตนักศึกษาพยาบาล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ตัวแปรที่สามารถร่วมกันพยากรณ์การมีจิตสำนึกสาธารณะ ได้ ตามลำดับดังนี้ ภาวะผู้นำรูปแบบการดำเนินชีวิตกลุ่มก้าวหน้า รูปแบบการดำเนินชีวิตกลุ่มกิจกรรม และความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยร่วมกันพยากรณ์ได้ร้อยละ 45.60

ลัลลธริมา เกื้อสกุล (2547) ได้ศึกษากลยุทธ์การใช้การสื่อสารของกองทัพบกเพื่อสร้างจิตสำนึกสาธารณะเรื่องสิทธิมนุษยชนเรื่องสิ่งแวดล้อม ใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกและสอบถาม ศึกษาเฉพาะพลทหารที่กองประจำการที่สังกัดหน่วยในกรุงเทพมหานคร พบว่ายุทธศาสตร์ที่กองทัพบกใช้เพื่อสร้างจิตสำนึกสาธารณะ สามารถนำมาใช้ได้จริงและกลยุทธ์หลักคือ การให้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง และการใช้การฝึกอบรมชี้แจง โดยใช้กลยุทธ์ในรูปแบบต่างๆ ได้แก่ การพูดแบบทหาร การใช้เหตุผล การให้รางวัล การสั่งสอน ส่วนแนวทางในการพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะ ควรเน้นในการให้ความรู้เพิ่มขึ้น และควรมีการประเมินผลให้มากกว่าเดิม ส่วนการมีส่วนร่วมของผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น นั้น ส่วนใหญ่จะเป็นการรับนโยบายจากกองทัพบกมาปฏิบัติ ในประเด็นสิ่งแวดล้อมที่ทั่วโลกให้ความสนใจอยู่ ส่วนการเปิดรับข่าวสารประเด็นเรื่องสิทธิมนุษยชนด้านสิ่งแวดล้อมจากสื่อต่างๆ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความคิดเห็นที่มีต่อกลยุทธ์การสื่อสารที่กองทัพบกใช้เพื่อสร้างจิตสำนึกสาธารณะเรื่องสิทธิมนุษยชนด้านสิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และความคิดเห็นที่มีต่อกลยุทธ์การสื่อสารที่กองทัพบกใช้เพื่อสร้างจิตสำนึกสาธารณะเรื่องสิทธิมนุษยชนด้านสิ่งแวดล้อม มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความตระหนักเรื่องสิทธิมนุษยชนด้านสิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยทางสถิติที่ระดับ .01

สุภัทรา ภูษิตรัตนาวลี (2547) ศึกษาปัจจัยและกระบวนการที่เอื้อต่อการพัฒนาจิตสำนึกต่อสังคมของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับจิตสำนึกต่อสังคมของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และวิเคราะห์ปัจจัยและกระบวนการที่เอื้อต่อการพัฒนาจิตสำนึกต่อสังคมของนิสิต การดำเนินการวิจัยประกอบด้วย การวิจัยเชิงสำรวจและการศึกษาเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างคือนิสิตระดับปริญญาตรีของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รุ่นปีการศึกษา 2547 จำนวน 342 คน เครื่องมือคือ แบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติบรรยาย และสถิติอนุมาน โดยใช้การวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ส่วนการศึกษาเชิงคุณภาพศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างนิสิตจำนวน 8 คน จำแนกเป็นผู้มีคะแนนจิตสำนึกต่อสังคมระดับสูง 4 คน และระดับปานกลาง 4 คน ผลการวิจัยสรุปได้ว่า นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีจิตสำนึกต่อสังคมโดยเฉลี่ยในระดับสูง ปัจจัยและกระบวนการที่เอื้อต่อการพัฒนาจิตสำนึกต่อสังคม ที่สำคัญมี 9 ตัว คือกระบวนการการพัฒนาจิตสำนึกต่อสังคมจากเพื่อน ความสม่ำเสมอในการทำกิจกรรม จาก

ครอบครัว สื่อมวลชน ความสนใจในการทำกิจกรรม แบบอย่างจากบุคคลสำคัญ แบบอย่างจากบิดามารดา สถานภาพของครอบครัวที่พ่อแม่อยู่ด้วยกัน และภูมิลำเนา เรียงตามลำดับ ตัวแปรทั้ง 9 ตัว ร่วมกันอธิบายแปรปรวนของจิตสำนึกต่อสังคมของนิสิตได้ร้อยละ 51.05

ปริญญา ฤกษ์อรุณ (2548) ศึกษาพฤติกรรมอาสาช่วยเหลือผู้อื่น (Volunteer Behaviors) จากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนิสิตนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล และมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต จำนวนทั้งสิ้น 150 คน แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มวัยรุ่นที่มีพฤติกรรมอาสาช่วยเหลือผู้อื่นและกลุ่มวัยรุ่นที่ไม่มีพฤติกรรมอาสาช่วยเหลือผู้อื่น จำนวนกลุ่มละ 75 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามซึ่งประกอบด้วย แบบสำรวจภูมิหลัง ข้อคำถามเกี่ยวกับเหตุผลของการเป็นอาสาสมัครช่วยเหลือผู้อื่น และมาตรวัดลักษณะทางจริยธรรม ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิคการวิเคราะห์จำแนกกลุ่ม (Discriminant Analysis) แบบขั้นตอน (Stepwise) โดยใช้สถิติ Wilk's Lambda เป็นเกณฑ์ในการคัดเลือกตัวแปรเข้าสมการ การจำแนกกลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะทางจริยธรรมที่จะเกิดพฤติกรรมอาสาช่วยเหลือผู้อื่น คือ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และการเสียสละ ซึ่งสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการมีพฤติกรรมอาสาช่วยเหลือผู้อื่นได้ร้อยละ 15.9 และมีประสิทธิภาพในการพยากรณ์โอกาสที่จะเกิดพฤติกรรมอาสาช่วยเหลือผู้อื่นและไม่เกิดพฤติกรรมอาสาช่วยเหลือผู้อื่นร้อยละ 68.7

ธนิดา ทองมีเหลือ (2550) ศึกษาปัจจัยทางจิตสังคมที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางจิตสังคม กับการมีจิตสาธารณะของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และความสามารถของปัจจัยทางจิตสังคมในการพยากรณ์การมีจิตสาธารณะทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยเมื่อแยกตัวแปรเพศ ซึ่งเป็นวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าเป็นนิสิตระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่กำลังศึกษาอยู่ในปีการศึกษา 2549 จำนวน 421 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วย แบบสอบถามจำนวน 6 ฉบับ ได้แก่ แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว แบบวัดจิตสาธารณะ แบบวัดเอกลักษณ์แห่งตน แบบวัดลักษณะมุ่งอนาคต แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู ทั้ง 4 แบบ ประกอบด้วย แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู แบบรักสนับสนุน แบบใช้เหตุผล แบบหลงโทษทางกายมากกว่าทางจิต แบบควบคุม และแบบวัดสัมพันธ์ภาพระหว่างเพื่อน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามสูตรของเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยอย่างเป็นขั้นตอน ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยทางจิต ได้แก่ เอกลักษณ์แห่งตนลักษณะมุ่งอนาคต และปัจจัยทางสังคม ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล และสัมพันธ์ภาพระหว่างเพื่อน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับจิตสาธารณะของนิสิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) การอบรมเลี้ยงดูแบบหลงโทษทางกายมากกว่าทางจิต มีความสัมพันธ์ทางลบกับจิตสาธารณะของนิสิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่การอบรม

เลี้ยงดูแบบควบคุม ไม่พบว่ามีความสัมพันธ์กับจิตสาธารณะ 3) ตัวแปรจิตทางสังคมที่สามารถร่วมกันทำนายจิตสาธารณะของนิสิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ ลักษณะมุ่งอนาคต สัมพันธภาพระหว่างเพื่อน เอกลักษณะแห่งตน โดยสามารถร่วมกันทำนายจิตสาธารณะของนิสิต ได้ร้อยละ 38.1 และ 4) ตัวแปรจิตทางสังคมที่สามารถร่วมกันทำนายจิตสาธารณะของนิสิตเพศชาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ ลักษณะมุ่งอนาคต สัมพันธภาพระหว่างเพื่อน โดยสามารถร่วมกันทำนายจิตสาธารณะของนิสิตเพศชาย ได้ร้อยละ 43.1 และ 5) ตัวแปรจิตทางสังคมที่สามารถร่วมกันทำนายจิตสาธารณะของนิสิตเพศหญิง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ ลักษณะมุ่งอนาคต เอกลักษณะแห่งตน การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน โดยสามารถร่วมกันทำนายจิตสาธารณะของนิสิตเพศหญิง ได้ร้อยละ 34.1

วิทย์พัฒน์ สีหา (2551) ศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับจิตสาธารณะของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อสร้างสมการพยากรณ์จิตสาธารณะของนิสิตระดับปริญญาตรี กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาสารคามภาคปกติ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 1,068 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือมี 6 ฉบับคือ 1) แบบวัดจิตสาธารณะของนิสิตระดับปริญญาตรี ลักษณะเป็นแบบ เลือกตอบตามสถานการณ์ 2) แบบวัด การเห็นคุณค่าในตนเอง เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 3) แบบวัดอัตมโนทัศน์ เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 4) แบบวัดค่านิยมบุคคลทางครอบครัว เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5) แบบวัดการขัดเกลาทางสังคม เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 6) แบบวัดเชิงจริยธรรมลักษณะเป็นแบบเลือกตอบตามสถานการณ์ วิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า จิตสาธารณะของนิสิตระดับปริญญาตรีสัมพันธ์กับการเห็นคุณค่าในตนเอง อัตมโนทัศน์ ค่านิยมบุคคลทางครอบครัว การขัดเกลาทางสังคม และ เหตุผลเชิงจริยธรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และปัจจัยที่สามารถพยากรณ์ จิตสาธารณะของนิสิตระดับปริญญา คือ เหตุผลเชิงจริยธรรม อัตมโนทัศน์ และ ค่านิยมบุคคลทางครอบครัวมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .302 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อ้อมใจ วงษ์มณฑา (2552) ศึกษาจิตสาธารณะและเปรียบเทียบจิตสาธารณะของนิสิต นักศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี จำแนกตัวแปรเพศ ศาสนา ภูมิภาค คณะที่ศึกษา จำนวนปีที่ศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อาชีพของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นิสิตนักศึกษา ชั้นปีที่1-4 ภาคเรียนที่2 ปีการศึกษา2551 จำนวน 400 คน ใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิอย่างมีสัดส่วน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม 2 ตอน ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัว ตอนที่ 2 สอบถามการมีจิตสาธารณะของนิสิตนักศึกษา ซึ่งเป็นแบบประมาณค่า สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบค่าที (t-test) และ ทดสอบค่าเอฟ (F-test) ผลการวิจัย พบว่า ระดับจิตสาธารณะของทั้งภาพรวมและรายข้อ อยู่ใน

ระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบจิตสาธารณะของนิสิตนักศึกษาที่มีภูมิลำเนา ศาสนา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน พบว่า นิสิตนักศึกษามีจิตสาธารณะไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนนิสิตนักศึกษาที่อยู่ในคณะวิชา ชั้นปีที่ศึกษา อาชีพของบิดามารดาหรือผู้ปกครองที่แตกต่างกัน พบว่า นิสิตนักศึกษามีจิตสาธารณะไม่แตกต่างกัน สำหรับข้อเสนอแนะ มหาวิทยาลัยควรจัดให้ชมรมกิจกรรมนิสิตนักศึกษาที่มีอยู่ เป็นหน่วยปฏิบัติการ เพื่อให้นิสิตนักศึกษาทุกคนได้เข้าร่วมกิจกรรม มากขึ้น ฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษาของแต่ละคณะควรจัดกิจกรรมสร้างเสริมจิตสาธารณะให้เกิดขึ้น

เกียรติศักดิ์ แสงอรุณ (2552) ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะสำหรับเยาวชนไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์กระบวนการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะสำหรับเยาวชนของกลุ่มและเครือข่ายเยาวชน 2) ศึกษาจิตสำนึกสาธารณะของเยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มและเครือข่ายเยาวชน และ 3) เพื่อนำเสนอแนวทางในจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะสำหรับเยาวชนไทย โดยมี กลุ่มนวัตกรรมเยาวชนเพื่อสังคม กลุ่มเยาวชนแบล็กบ็อกซ์ และเครือข่ายเยาวชน 14 กลุ่ม ที่ดำเนินโครงการเยาวชนไทยไม่ทอดทิ้งสังคมเป็นกรณีศึกษา โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มเป้าหมาย 8 กลุ่ม อาทิจัดการโครงการ แกนนำกลุ่มเยาวชนผู้สอน อาจารย์ ผู้ปกครอง พบว่า พบว่าเยาวชนมีกระบวนการจัดกิจกรรมที่เป็นไปในแนวทางเดียวกันคือการจัดกิจกรรมเพื่อสังคม การอาสา การช่วยเหลือด้านการเงินเพื่อการดำเนินงาน การให้คำปรึกษาและการจัดการเรียนรู้ กิจกรรมต่างๆเหล่านี้สอดคล้องและเป็นไปตามกระบวนการบริหารคุณภาพวงจรเดมิ่ง เยาวชนกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมกิจกรรมของกรณีศึกษาทุกคนมีคุณลักษณะของการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมและการเสียสละเพื่อสังคมอันเป็นองค์ประกอบของการมีจิตสำนึกสาธารณะ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะ ได้แก่ ครอบครัว ผู้สอน อาจารย์ เพื่อน สื่อมวลชน สภาพแวดล้อมที่อยู่รอบตัว ส่วนแนวทางในการจัดกิจกรรมเพื่อ พัฒนาจิตสำนึกสาธารณะ ได้แก่ การปฏิรูประบบการศึกษา การพัฒนาคุณภาพสื่อ การร่วมมือกันทำงานและดำเนินการอย่างต่อเนื่องการจัดกิจกรรมที่เยาวชนเป็นผู้นำกิจกรรม กิจกรรมที่เยาวชนเป็นผู้เข้าร่วมกิจกรรม และกิจกรรมที่สามารถทำได้ในชีวิตประจำวัน

วรรณิ เจตจำนงนุช (2552) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสำนึกสาธารณะต่อสถาบันสิ่งแวดล้อมและวิชาชีพครู สำหรับนิสิตระดับปริญญาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาลักษณะส่วนบุคคลที่เกี่ยวกับการมีจิตสำนึกต่อสถาบันสิ่งแวดล้อม และวิชาชีพครู 2) เพื่อศึกษาปริมาณการเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวกับการมีจิตสำนึกสาธารณะต่อสถาบันสิ่งแวดล้อม และวิชาชีพครู 3) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสำนึกสาธารณะต่อสถาบันสิ่งแวดล้อมและวิชาชีพครู กลุ่มตัวอย่าง เป็นนิสิตระดับปริญญาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่กำลังศึกษาในปีการศึกษา 2550 จำนวน 447 คน ตัวแปรตามที่ใช้มี 3 ตัวแปร คือ จิตสำนึก

สาธารณสุขต่อสถาบัน สิ่งแวดล้อม และ วิชาชีพ สำหรับตัวแปรอิสระมีจำนวน 9 ตัวแปร คือ เพศ ภูมิลำเนา อายุ เกรดเฉลี่ยสะสม ชั้นปีที่ศึกษา สาขาวิชา สภาพครอบครัว ประสบการณ์การเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ในอดีต และ ประสบการณ์การเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ในปัจจุบัน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม จำนวน 60 ข้อ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐาน การทดสอบค่าเฉลี่ยของประชากร การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ด้วยโปรแกรม SPSS ผลการวิจัย 1) การมีจิตสำนึกสาธารณสุขต่อสถาบัน สิ่งแวดล้อม และวิชาชีพครู ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ตามตัวแปร เพศ เกรดเฉลี่ยสะสม และสถานภาพครอบครัว แต่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ตามตัวแปรชั้นปีที่ศึกษา สาขาวิชา ภูมิลำเนา ประสบการณ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ในอดีต และความถี่ในการเข้าร่วมทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ ดังนี้ 1) นิสิตชั้นปีที่ 1 มีค่าเฉลี่ยการมีจิตสำนึกต่อวิชาชีพครู สูงกว่านิสิตชั้นปีที่ 3 2) นิสิตสาขาวิชามัธยมศึกษา มีค่าเฉลี่ยการมีจิตสำนึกต่อสถาบันสูงกว่านิสิตสาขาวิชาศิลปศึกษาและสาขาการศึกษาปฐมวัย มีค่าเฉลี่ยจิตสำนึกสาธารณสุขต่อวิชาชีพครูสูงกว่านิสิตสาขาวิชาศิลปศึกษา และมีค่าเฉลี่ยจิตสำนึกสาธารณสุขต่อสิ่งแวดล้อมสูงกว่านิสิตศิลปศึกษาและมัธยมศึกษา 3) นิสิตสาขาวิชามัธยมศึกษา และการศึกษานอกระบบโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยจิตสำนึกสาธารณสุขต่อสถาบันและจิตสำนึกสาธารณสุขต่อวิชาชีพครูสูงกว่านิสิตสาขาวิชาศิลปศึกษา และนิสิตสาขาวิชาการศึกษานอกระบบโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยจิตสำนึกสาธารณสุขต่อสิ่งแวดล้อมสูงกว่านิสิตวิชาศิลปศึกษา

เรียม นมรัักษ์ (2552) ศึกษาองค์ประกอบของจิตสำนึกของนักศึกษาในองค์การนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาในองค์การมหาวิทยาลัยรามคำแหง จำนวน 300 คน เครื่องมือที่ใช้ เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติวิเคราะห์องค์ประกอบ (factor analysis) โดยการเลือกองค์ประกอบ (factor extraction) ด้วยวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก (Principle component extraction) ร่วมกับการหมุนแกนองค์ประกอบแบบ Orthogonal Rotation หลัก ด้วยวิธี Varimax Orthogonal Rotation ได้องค์ประกอบของจิตสำนึกทั้งสิ้น 9 องค์ประกอบ ซึ่งจัดลำดับจิตสำนึกที่นักศึกษาในองค์การนักศึกษาให้ความสำคัญมากที่สุด คือ การมีวิสัยทัศน์ร่วมกันตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้น ความรัก ความเอื้ออาทรและความสามัคคี การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสังคม ความรับผิดชอบต่อสาธารณะ ยกย่องและให้เกียรติผู้อื่น มีมาตรฐานในการปฏิบัติงาน มีการติดต่อสื่อสารอย่างต่อเนื่องและเชื่อมโยงเครือข่ายความร่วมมือ มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม มีองค์ความรู้ และความสามารถในการแสวงหาความรู้ ตามลำดับ

งานวิจัยต่างประเทศ

สมิธ (Smith:1991) ศึกษาเกี่ยวกับ ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในกิจกรรมภายนอก หลักสูตรกับพัฒนาด้านจิตสังคมของนักศึกษามหาวิทยาลัย แครมสัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาด้าน ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมนอกหลักสูตรของมหาวิทยาลัยกับพัฒนาการ ด้านจิตสังคมของนักศึกษาใน 3 ด้าน คือ การพัฒนาความเป็นอิสระทางวิชาการ ความสามารถในการ กำหนดเป้าหมายและการพัฒนาสัมพันธภาพกับผู้อื่น โดยกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็นนักศึกษาระดับปริญญาภาคปกติที่มหาวิทยาลัย แครมสัน ในแคลิฟอร์เนีย โดยได้มาจากการสุ่มตัวอย่าง ในการเก็บ ข้อมูลให้นักศึกษากรอกแบบสำรวจ 2 ชุด คือ แบบสำรวจการมีส่วนร่วมของนักศึกษา และ แบบวัด งานพัฒนาการและชีวิต แล้วนำคำตอบมาวิเคราะห์เพื่อดูความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนชั่วโมงในการ เข้าร่วมกิจกรรมนอกหลักสูตรกับคะแนนที่ใช้ในแบบพัฒนาทั้ง 3 ด้าน ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. การพัฒนาด้านความเป็นอิสระทางวิชาการจะสูงขึ้น เมื่อระดับการมีส่วนร่วมในกิจกรรม เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเป็นความสัมพันธ์ชนิดเดียวที่พบใน การศึกษาความสัมพันธ์ของกลุ่มตัวอย่างนี้ด้วย
2. มีความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในกิจกรรมกับการสร้างเป้าหมายทางด้านการ การศึกษาและอาชีพในกลุ่มนักศึกษาปีที่4
3. มีความสัมพันธ์ทางลบในนักศึกษาบางคน เช่น นักศึกษาชายที่มีเกรดเฉลี่ยระหว่าง C-B การใช้เวลาในการร่วมกิจกรรมทำให้มีการสัมพันธภาพกับผู้อื่นอย่างมีคุณภาพ

มาไกลดา (Baxter Magolda: 1998) ศึกษาเกี่ยวกับ อิทธิพลของกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่มี ต่อการพัฒนาศักยภาพของนักศึกษา โดยการทำการศึกษาระยะยาว 4 ปี และมีคำถามในการวิจัยว่า ประสิทธิภาพของกิจกรรมเสริมหลักสูตร มีต่อการพัฒนาตัวนักศึกษาอย่างไรบ้าง กลุ่มตัวอย่างมาทำ การสุ่มนักศึกษาชั้นปีที่ 1 วิชาเอกต่างๆ ที่มีภูมิหลังต่างกันในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในเขต ตะวันตกกลาง 101 คนโดยทุกคนมี ความสามารถทางด้านวิชาการในระดับเดียวกัน การเก็บข้อมูลใช้ วิธีสัมภาษณ์ในทุกๆภาคฤดูใบไม้ร่วง ตั้งแต่ปี 1986-1989 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยศึกษา ประสิทธิภาพของนักศึกษาและตีความว่าประสิทธิภาพเหล่านั้นมีอิทธิพลต่อการพัฒนานักศึกษา อย่างไร จากนั้นก็ถามเรื่องต่อเนื่องว่านักศึกษาเหมือนหรือแตกต่างจากปีก่อนอย่างไรบ้าง โดยให้ นักศึกษาอธิบายประสิทธิภาพสำคัญที่สุดที่ได้พบหลังจากการสัมภาษณ์ครั้งก่อนจากนั้นนำผลการ สัมภาษณ์มาสรุปรวมถึงเรื่องประสิทธิภาพการทำกิจกรรมเสริมหลักสูตร เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ในการตีความข้อมูล ซึ่งจากการศึกษา พบว่า ความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อน การมีส่วนร่วมในองค์กร

นักศึกษา และประสบการณ์การแลกเปลี่ยน มีส่วนช่วยส่งเสริมนักศึกษาด้านสติปัญญา ส่งผลให้เกิดความเข้าใจผู้อื่นและการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดีขึ้น

เชอบาเธอร์ (Chebater : 1995) ศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมกับผลการพัฒนานิสิตนักศึกษาจากโปรแกรมกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่มีต่อการพัฒนานิสิตนักศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในโปรแกรมเสริมหลักสูตรกับความสำเร็จของนักศึกษาในมหาวิทยาลัย ซึ่งความสำเร็จในงานวิจัยนี้หมายถึง ความมั่นใจในตัวเอง ความสามารถในการจัดการกับอารมณ์ และความพอใจในประสบการณ์มหาวิทยาลัยของนักศึกษา โดยศึกษากับนักศึกษา 135 คนที่เข้าร่วมในโปรแกรมเสริมหลักสูตรที่มหาวิทยาลัยจัดขึ้น 3 โปรแกรมในระหว่างที่เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คือ โปรแกรมการบริหาร โปรแกรมการเป็นผู้นำ และโปรแกรมกีฬาระหว่างมหาวิทยาลัย เปรียบเทียบกับนักศึกษาอีกกลุ่มหนึ่ง จำนวน 172 คนที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมประเภทนี้ เครื่องมือที่ใช้ ด้วยคำถามเกี่ยวกับภูมิหลัง สถิติ และประสบการณ์ในมหาวิทยาลัย แบบวัดการพัฒนาของมหาวิทยาลัยไอโอวา (Iowa Student Inventories) ที่เป็นแบบวัดความมั่นใจในตัวเองกับการจัดการกับอารมณ์ การวิเคราะห์ทำโดยการประเมินความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรภูมิหลัง สถิติ ประสบการณ์ในมหาวิทยาลัย ผลการวิจัย พบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญระหว่างลักษณะทางภูมิหลังประสบการณ์ในมหาวิทยาลัย ระหว่างนักศึกษาสองกลุ่มที่ศึกษาผลการวิเคราะห์พบว่าผู้ที่เข้าโปรแกรม และนักศึกษาที่มีส่วนร่วมทั้งหมด มีผลการเรียนสูงขึ้น นอกจากนี้ปรากฏว่านิสิตนักศึกษาที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมมีความมั่นใจในตัวเองสูงกว่า สามารถจัดการกับอารมณ์ได้ดีกว่า นักศึกษาที่ไม่มีส่วนร่วม ผลการวิจัยครั้งนี้จึงช่วยสนับสนุนทฤษฎีว่า การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่มหาวิทยาลัยจัดให้ นั้นมีผลด้านบวกต่อการพัฒนานิสิตนักศึกษาให้เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนในการร่วมรับผิดชอบต่อสังคม

คูห์ (Kuh:1994) ศึกษาเกี่ยวกับ ความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์นอกชั้นเรียนกับการเรียนรู้และการพัฒนาของนักศึกษา โดยศึกษาเกี่ยวกับประสบการณ์นอกชั้นเรียนที่มีส่วนช่วยในการเรียนรู้ในการพัฒนานักศึกษา กรอบความคิด 2 แนวทางหลักๆ คือ ทฤษฎีการมีส่วนร่วมและทฤษฎีเกี่ยวกับอิทธิพลของมหาวิทยาลัยที่มีต่อตัวนักศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาจำนวน 149 คนซึ่งเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 4 จาก 12 สถาบัน ใช้การสัมภาษณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูลจะหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตาม 5 ตัวแปร คือ ความเป็นส่วนตัว ความสามารถเชิงปฏิบัติ สติปัญญา ความรู้ และทักษะทางวิชาการ มนุษย์สัมพันธ์ และตัวแปรอิสระ คือ ความเป็นผู้นำ กลุ่มเพื่อน ความรู้ ความสัมพันธ์กับอาจารย์ การทำงาน การเดินทาง ภูมิฐานของมหาวิทยาลัย และอื่นๆ ผลการวิจัยปรากฏดังนี้ ประสบการณ์นอกชั้นเรียนหลายประการมีผลต่อการพัฒนา ส่วนใหญ่เห็นว่าชีวิตนอกชั้นเรียนเป็นเสมือนห้องฝึกปฏิบัติการของชีวิตจริง เพศและเชื้อชาติของนักศึกษาไม่ได้เป็นตัวแปรที่ทำให้นักศึกษาได้รับประโยชน์จากประสบการณ์นอกชั้นเรียนแตกต่างกัน ผลที่ได้รับจากประสบการณ์ต่างๆ

แตกต่างกันตามประเภทของสถาบัน ปณิธานและวัฒนธรรมของสถาบันที่มีอิทธิพลต่อการเรียนและการพัฒนาตนเอง

จากการศึกษางานวิจัย สรุปได้ว่าการพัฒนาจิตสาธารณะทั้งในประเทศและต่างประเทศใช้กิจกรรมการสัมภาษณ์ การสอบถาม การสนทนากลุ่ม กิจกรรมกลุ่ม โดยใช้เทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริง ใช้การสร้างเสริมจิตสาธารณะโดยการสอดแทรกในเวลาเรียนและกิจกรรมนอกห้องเรียน มีการเปรียบเทียบระหว่างสองกลุ่มที่ศึกษา โดยใช้โปรแกรมการพัฒนาสร้างเสริมจิตสาธารณะ การใช้แนวคิดเหตุผลเชิงจริยธรรม ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม การจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ การใช้กระบวนการสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะ ซึ่งกิจกรรมและเทคนิคต่างๆ มีการทำกิจกรรมที่ปฏิบัติภาคสนามจริงส่งผลต่อการพัฒนานิสิตนักศึกษา และมีความสัมพันธ์เชิงบวก โดยมักจะเป็นผลทางอ้อม อันเนื่องมาจากการปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและการทำงานเป็นทีม สามารถพัฒนาสร้างเสริมจิตสาธารณะของกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการพัฒนาได้ ลดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมและมีทัศนคติที่ดี ในการเห็นความสำคัญของประโยชน์ส่วนรวมมากขึ้น ซึ่งสำหรับงานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้นำแนวทางที่ได้ศึกษางานวิจัยเหล่านี้มาปรับประยุกต์ และบูรณาการโดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขาเพื่อใช้เป็นหลักที่ช่วยพัฒนาสร้างเสริมจิตสาธารณะสำหรับกลุ่มเป้าหมาย โดยจัดโปรแกรมการพัฒนารูปแบบซึ่งจะช่วยพัฒนานักศึกษากลุ่มเป้าหมายไปในทิศทางที่เป็นประโยชน์ต่อตัวนักศึกษา ครอบครัว และสังคมต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

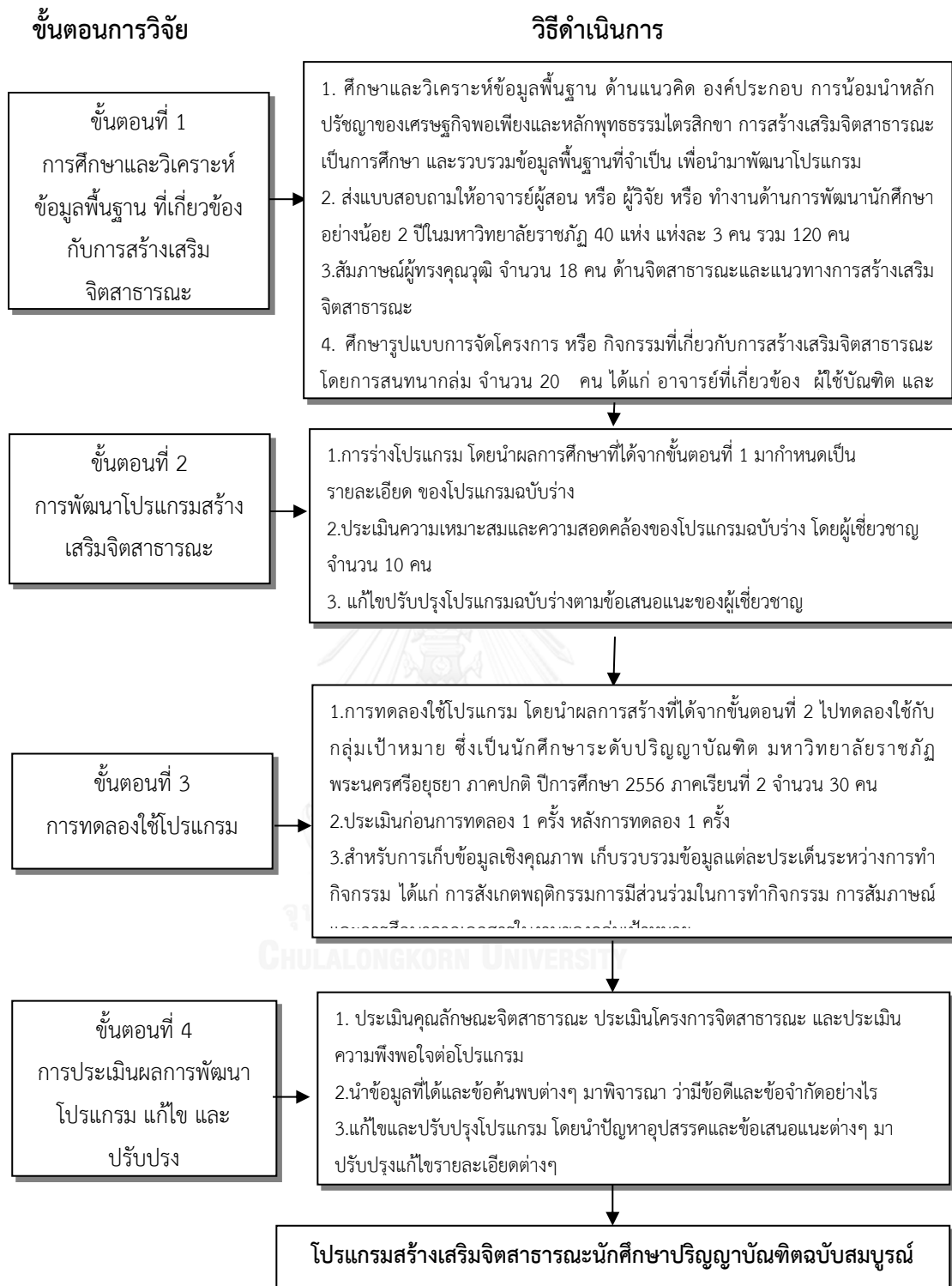
การวิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมโดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขาเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต ครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการพัฒนาโปรแกรมด้วยกระบวนการโดยใช้แบบแผนการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Design) แบบกลุ่มเดียว มีการวัดก่อนการทดลอง หลังการทดลอง (One Group Pretest-Posttest Design) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อวิเคราะห์แนวคิด องค์ประกอบการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขาในการพัฒนาโปรแกรมสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต 2) เพื่อพัฒนาโปรแกรมโดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขา เพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต และ 3) เพื่อประเมินผลการพัฒนาโปรแกรมโดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขา เพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต มีวิธีดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนต่อไปนี้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ด้านแนวคิด องค์ประกอบ การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขา การสร้างเสริมจิตสาธารณะ เป็นการศึกษา และรวบรวมข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็น เพื่อนำมาพัฒนาโปรแกรม

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาโปรแกรม โดยการร่างโปรแกรม เป็นการนำผลการศึกษาที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 มากำหนดเป็นรายละเอียดต่างๆ ของโปรแกรมฉบับร่าง และการประเมินโปรแกรมฉบับร่าง

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้โปรแกรม เป็นการนำผลการสร้างที่ได้จากขั้นตอนที่ 2 ไปทดลองใช้กับกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ภาคปกติ ปีการศึกษา 2556 ภาคเรียนที่ 2 จำนวน 30 คน

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลการพัฒนาโปรแกรม เพื่อแก้ไขและปรับปรุงโปรแกรม เป็นการนำผลที่ได้จากการทดลองใช้ในขั้นตอนที่ 3 มาแก้ไขปรับปรุง เพื่อให้โปรแกรมมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ภาพที่ 2 ขั้นตอนการพัฒนาโปรแกรมสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต

จากภาพประกอบที่ 2 การพัฒนาโปรแกรมสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต โดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขา ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ผู้ให้ข้อมูลและกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการทดลอง

1. ผู้ให้ข้อมูลในการตอบแบบสอบถามแนวคิดและแนวทางการสร้างเสริมจิตสาธารณะ คือ อาจารย์ในมหาวิทยาลัยราชภัฏ จากมหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศ 40 แห่ง แห่งละ 3 คน รวม 120 คน แบ่งเป็นกลุ่ม ดังนี้

กลุ่มรัตนโกสินทร์ จำนวน 6 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา (มร.สส.) มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต (มสด.) มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม (มจช.) มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร (มรภ.พระนคร) มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี (มรธ.) มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา (มบส.)

กลุ่มภาคเหนือ จำนวน 8 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ (มร.ชม.) มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย (มร.ชร.) มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง (มร.ลป.) มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ (มรอุ.) มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม (มรพส.) มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร (มรภ.กพ.) มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ (มร.นว.) มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ (มรภ.พช.)

กลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 12 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี (มร.อด.) มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม (มร.ม.) มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย (มรล.) มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร (มร.สน.) มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา (มร.นม.) มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ (มรภ.บร.) มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ (มรภ.สร.) มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี (มรภ.อบ.) มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ (มกส.) มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ (มชย.) มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด (มรภ.รอ.) มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ (มรภ.ศก.)

กลุ่มภาคกลาง จำนวน 9 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา (มร.อย.) มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี (มร.รพ.) มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ (มร.ร.) มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี (มรท.) มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ (มร.ว.) มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี (มรภ.พบ.) มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี (มรภ.กจ.) มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม (มร.น.) มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง (มร.มจ.)

กลุ่มภาคใต้ จำนวน 5 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี (มร.ส.) มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช (มร.นศ.) มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต (มรภ.) มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา (มรภ.สข.) มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา (มรย.)

อาจารย์ผู้ตอบแบบสอบถามแนวคิดและแนวทางการสร้างเสริมจิตสาธารณะ เลือกแบบเจาะจง ตามหลักเกณฑ์โดยมีคุณสมบัติอย่างน้อย 1 ข้อ ได้แก่

1.1 อาจารย์ผู้สอน ผู้วิจัย หรือทำงานด้านการพัฒนานักศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏ เป็นระยะเวลาอย่างน้อย 2 ปี หรือ

1.2 อาจารย์ที่มีประสบการณ์การทำงานด้านกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์เพื่อสังคม เป็นระยะเวลาอย่างน้อย 2 ปี

2. ผู้ให้ข้อมูลที่ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีจิตสาธารณะของนักศึกษาและแนวทางการสร้างเสริมจิตสาธารณะ โดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขา ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 18 คน โดยการสัมภาษณ์ ซึ่งมีรายละเอียดการดำเนินการคัดเลือก ดังนี้ คือ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านพัฒนาจิตสาธารณะ จำนวน 4 คน ด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 4 คน ด้านหลักพุทธธรรมไตรสิกขา จำนวน 4 คน ด้านพัฒนาโปรแกรม จำนวน 3 คน และด้านการพัฒนานักศึกษาจำนวน 3 คน รวมจำนวน 18 คน ตามหลักเกณฑ์การคัดเลือกแต่ละด้านมีคุณสมบัติ อย่างน้อย 1 ข้อ ดังนี้

1. ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาจิตสาธารณะ ได้แก่

1.1 ผู้ที่มีผลงานการเขียนตำรา หรือเขียนบทความเกี่ยวกับจิตสาธารณะ หรือ

1.2 ผู้มีประสบการณ์อย่างน้อย 2 ปี ในการสอนหรือการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาจิตสาธารณะ

2. ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่

2.1 ผู้ที่มีผลงานการเขียนตำรา หรือเขียนบทความเกี่ยวกับ ด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หรือ

2.2 ผู้มีประสบการณ์อย่างน้อย 2 ปี ในการสอนหรือการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3. ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักพุทธธรรมไตรสิกขา ได้แก่

3.1 ผู้ที่มีผลงานการเขียนตำรา หรือเขียนบทความเกี่ยวกับด้านหลักพุทธธรรมไตรสิกขา

3.2 ผู้มีประสบการณ์อย่างน้อย 2 ปี ในการสอน การวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับด้านหลักพุทธธรรมไตรสิกขา

4. ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาโปรแกรม ได้แก่

4.1 ผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในด้านการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร หรือ

4.2 ผู้มีประสบการณ์อย่างน้อย 2 ปี ในการควบคุมวิทยานิพนธ์/การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาจิตสาธารณะหรือมีประสบการณ์การสอนหรือการวิจัยด้านการพัฒนาหลักสูตร

5. ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนานักศึกษา ได้แก่

5.1 ผู้มีตำแหน่งทางการบริหารงานด้านกิจการนักศึกษา หรือมีผลงานการเขียนตำราหรือบทความการพัฒนาการศึกษา

5.2 ผู้มีประสบการณ์ด้านการพัฒนานักศึกษา อย่างน้อย 2 ปี และเป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในการทำกิจกรรมเพื่อสังคม

2. ผู้ให้ข้อมูล ที่ใช้ศึกษารูปแบบการจัดโครงการ หรือกิจกรรมที่เกี่ยวกับการสร้างเสริมจิตสาธารณะ โดยการสนทนากลุ่ม ซึ่งมีรายละเอียด ได้แก่ อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยราชภัฏ ผู้ใช้บัณฑิต และนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับกิจกรรมชมรมบำเพ็ญประโยชน์ โดยมี อาจารย์ จำนวน 3 คน ผู้ใช้บัณฑิต จำนวน 3 คน นักศึกษาจำนวน 14 คน รวมจำนวน 20 คน ตามหลักเกณฑ์การคัดเลือก ดังนี้

1. อาจารย์ ได้แก่ ผู้ที่มีตำแหน่งเป็นที่ปรึกษาชมรมด้านกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์เพื่อสังคม หรือมีประสบการณ์อย่างน้อย 2 ปี ในการสอนหรือการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนานักศึกษา

2. ผู้ใช้บัณฑิต ได้แก่ ผู้ที่มีตำแหน่งบริหารสถานศึกษาในโรงเรียน ซึ่งเป็นผู้ใช้บัณฑิต มีประสบการณ์ อย่างน้อย 2 ปี หรือเป็นที่ปรึกษา ให้ความรู้เกี่ยวกับกิจกรรมสร้างสรรค์สังคม

3. นักศึกษา ได้แก่ ผู้ที่ทำงานเป็นคณะกรรมการนักศึกษาชมรมด้านบำเพ็ญประโยชน์เพื่อสังคมหรือทำงานฝ่ายกิจการนักศึกษาที่รับผิดชอบภารกิจด้านกิจกรรมฝ่ายบำเพ็ญประโยชน์หรือมีประสบการณ์อย่างน้อย 1 ปีในการทำกิจกรรมเพื่อสังคม

3. กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการทดลอง

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการทดลองได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ภาคปกติ ปีการศึกษา 2556 ภาคเรียนที่ 2 มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา จำนวน 30 คน ผู้ชาย 16 คน และผู้หญิง 14 คน ซึ่งได้มาด้วยวิธีการรับสมัครและคัดเลือกตามเกณฑ์ที่กำหนด ดังนี้

1) นักศึกษาระดับปริญญาตรี

2) ไม่เคยมีประสบการณ์การในการทำกิจกรรมเพื่อสังคมในปีการศึกษา 2556

ภาคเรียนที่ 1 ที่ผ่านมา

3) สามารถสละเวลาเข้าร่วมกิจกรรมได้ตลอดโปรแกรม

ตารางที่ 1 สรุปจำนวนผู้ให้ข้อมูลและกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการทดลองโปรแกรม

ผู้ให้ข้อมูล							กลุ่มทดลองโปรแกรม	
อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่ตอบแบบสอบถาม แห่งละ 3 คน			ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่สัมภาษณ์		ผู้สนทนากลุ่ม		นักศึกษามหาวิทยาลัย ราชภัฏพระนครศรีอยุธยา	
กลุ่ม	จำนวน แห่ง	จำนวน คน	เชี่ยวชาญด้าน	จำนวน คน	รายละเอียด	จำนวน คน	รายละเอียด	จำนวน
กลุ่มรัตนโกสินทร์	6	18	พัฒนาจิต สาธารณะ	4	อาจารย์	3	ระดับ ปริญญาตรี ภาคปกติ ปี การศึกษา 2556 ภาค เรียนที่ 2	30
กลุ่มภาคเหนือ	8	24	หลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง	4	ผู้ใช้บัณฑิต	3		
กลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	12	36	หลักพุทธธรรม ไตรสิกขา	4	นักศึกษา	14		
กลุ่มภาคกลาง	9	27	การพัฒนา โปรแกรม	3				
กลุ่มภาคใต้	5	15	การพัฒนา นักศึกษา	3				
รวม	40	120	รวม	18	รวม	20	รวม	30

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

1. แบบสอบถาม สำหรับอาจารย์ในมหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศ 40 แห่ง ชนิดมาตราส่วน
ประมาณค่า 5 ระดับ ตามแบบของลิเกิร์ต (Likert) เกี่ยวกับแนวคิดและแนวทางการสร้าง
เสริมจิตสาธารณะของนักศึกษาปริญญาบัณฑิต
2. แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ โดยสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวคิด องค์ประกอบ
การมีจิตสาธารณะ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขาเพื่อสร้าง
เสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต
3. แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม สำหรับการกำหนดแนวทางและรูปแบบการจัดกิจกรรมและ
โครงการสร้างเสริมจิตสาธารณะ
4. แบบประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องของโปรแกรมฉบับร่าง

5. แบบประเมินคุณลักษณะจิตสาธารณะ ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแบบของลิเกิร์ต (Likert) ใช้ประเมินระดับการปฏิบัติเกี่ยวกับคุณลักษณะจิตสาธารณะ ทั้งก่อนและหลังทดลองใช้โปรแกรม
6. แบบสังเกตพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมาย ระหว่าง-หลังการเข้าร่วมโปรแกรม สร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต โดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และหลักพุทธธรรมไตรสิกขา
7. แบบประเมินผลการปฏิบัติโครงการสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต
8. แบบประเมินความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายที่มีต่อโปรแกรม ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแบบของลิเกิร์ต (Likert)

วิธีการสร้างเครื่องมือวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1. แบบสอบถาม สำหรับอาจารย์ในมหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศ 40 แห่ง ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแบบของลิเกิร์ต (Likert) เกี่ยวกับแนวคิดและแนวทางการสร้างเสริมจิตสาธารณะของนักศึกษาปริญญาบัณฑิต

1.1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน เกี่ยวกับแนวคิด องค์ประกอบ การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หลักพุทธธรรมไตรสิกขา การพัฒนาโปรแกรม การสร้างเสริมจิตสาธารณะ วิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.2 สร้างเครื่องมือให้ครอบคลุมข้อมูลพื้นฐาน นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม การใช้ภาษา ความครอบคลุมของข้อมูล และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

1.3 ได้ข้อคำถามตามแบบของลิเกิร์ต (Likert) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ , 2539) โดยกำหนดให้มีข้อคำถามเพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาโปรแกรมเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต 4 ด้าน จำนวน 30 ข้อ แบ่งเป็น

1. ด้านการประยุกต์ใช้การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะ จำนวน 5 ข้อ
2. ด้านการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมไตรสิกขาเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะ จำนวน 5 ข้อ

3. ด้านแนวความคิดการพัฒนาโปรแกรมเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษา

ปริญญาบัณฑิต จำนวน 8 ข้อ

4. ด้านวิธีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อการสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษา

ปริญญาบัณฑิต จำนวน 12 ข้อ

กำหนดเกณฑ์ การให้คะแนนดังนี้

5	หมายถึง	ระดับความคิดเห็น มากที่สุด
4	หมายถึง	ระดับความคิดเห็น มาก
3	หมายถึง	ระดับความคิดเห็น ปานกลาง
2	หมายถึง	ระดับความคิดเห็น น้อย
1	หมายถึง	ระดับความคิดเห็น น้อยที่สุด

การแปลความหมายค่าเฉลี่ย แบ่งเป็น 5 ระดับ คือ

4.50-5.00	หมายถึง	ระดับความคิดเห็น มากที่สุด
3.50-4.49	หมายถึง	ระดับความคิดเห็น มาก
2.50-3.49	หมายถึง	ระดับความคิดเห็น ปานกลาง
1.50-2.49	หมายถึง	ระดับความคิดเห็น น้อย
1.00-1.49	หมายถึง	ระดับความคิดเห็น น้อยที่สุด

1.4 นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คนตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และความเหมาะสมด้านภาษา รวมถึงความสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะด้านจิตสาธารณะที่ต้องการสร้างเสริม แล้วปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

1.5 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับอาจารย์ในมหาวิทยาลัยราชภัฏ ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา (มร.อย.) มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ (มรร.) มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี (มรท.) มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี (มรภ.พบ.) มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม (มรณ.) มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง (มร.มจ.) ที่ไม่ใช่กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 30 คน เพื่อหาคุณภาพของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของครอนบาค (วรวณี แกมเกตุ, 2551) ได้ค่าความเที่ยงตรงโดยรวมทั้งฉบับ 0.87

2. แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างสำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ โดยสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวคิดองค์ประกอบ การมีจิตสาธารณะ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขา เพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต มีวิธีดำเนินการดังนี้

2.1 ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับ แนวคิด องค์ประกอบ การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หลักพุทธธรรมไตรสิกขา การพัฒนาโปรแกรม การสร้างเสริมจิตสาธารณะ วิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.2 สร้างเครื่องมือ แบบสัมภาษณ์เชิงโครงสร้าง สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ และนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความถูกต้องเหมาะสม การใช้ภาษา ความครอบคลุมของข้อมูล และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

2.3 ได้ข้อคำถามเพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาโปรแกรมเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะ นักศึกษาปริญญาบัณฑิต 4 ด้าน จำนวน 17 ข้อ แบ่งเป็น

1. ด้านการประยุกต์ใช้การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะ จำนวน 5 ข้อ
2. ด้านการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมไตรสิกขาเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะ จำนวน 5 ข้อ
3. ด้านแนวคิดการพัฒนาโปรแกรมเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะ นักศึกษาปริญญาบัณฑิต จำนวน 5 ข้อ
4. ด้านวิธีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อการสร้างเสริมจิตสาธารณะ นักศึกษาปริญญาบัณฑิต จำนวน 2 ข้อ

3. แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม สำหรับการกำหนดแนวทางและรูปแบบการจัดกิจกรรมและโครงการสร้างเสริมจิตสาธารณะ

3.1 ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับ แนวคิด แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม สำหรับการกำหนดแนวทางและรูปแบบการจัดกิจกรรมและโครงการสร้างเสริมจิตสาธารณะ

3.2 สร้างเครื่องมือ แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม และนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความถูกต้องเหมาะสม การใช้ภาษา ความครอบคลุมของข้อมูล และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

2.3 ได้ประเด็นคำถามเพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับ การกำหนดแนวทางและรูปแบบการจัดกิจกรรมและโครงการสร้างเสริมจิตสาธารณะ นักศึกษาปริญญาบัณฑิตดังนี้

1. แนวทางการพัฒนาโปรแกรมสร้างเสริมจิตสาธารณะ
2. รูปแบบการจัดกิจกรรมและโครงการสร้างเสริมจิตสาธารณะ นักศึกษาปริญญาบัณฑิต

4. แบบประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องของโปรแกรมฉบับร่าง ซึ่งแบบประเมินความเหมาะสมมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาว่าในแต่ละองค์ประกอบของโปรแกรมมีความเหมาะสมในระดับใด ส่วนแบบประเมินความสอดคล้อง มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ ได้แก่ เห็นด้วย ไม่แน่ใจ และไม่เห็นด้วย เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความสอดคล้องในแต่ละองค์ประกอบ มีวิธีดำเนินการดังนี้

4.1 ศึกษารายละเอียดต่างๆ ขององค์ประกอบโปรแกรม แล้วกำหนดประเด็นสำคัญที่ต้องประเมิน นำมาเขียนข้อคำถามให้ครอบคลุมทุกประเด็น

4.2 นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา พิจารณาความเหมาะสม และความชัดเจนของข้อคำถาม ปรับปรุงข้อคำถามตามข้อเสนอแนะ

5. แบบประเมินคุณลักษณะจิตสาธารณะ ใช้ประเมินตนเองของกลุ่มเป้าหมายชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ก่อน-หลังทดลองการใช้โปรแกรม มีวิธีดำเนินการดังนี้

5.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเครื่องมือวัดจิตพิสัย องค์ประกอบและคุณลักษณะของจิตสาธารณะ ครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการรู้จัก ด้านเจตคติ และด้านพฤติกรรม

5.2 สร้างเครื่องมือ โดยศึกษาแบบประเมินจิตสาธารณะ และสร้างข้อคำถาม ซึ่งเป็นแบบวัดที่ผู้วิจัยได้ดัดแปลงมาจากแบบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมของ ดวงเดือน พันธุนาวิน ; โกศล มีคุณ (2545) และจากการวิเคราะห์ แนวคิด องค์ประกอบ การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขาที่สอดคล้องกับสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิตตามแบบของลิเคิร์ต (Likert) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ ,2539) ซึ่งเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณา ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม การใช้ภาษา ความครอบคลุมของข้อมูลและปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

5.3 ได้แบบประเมินคุณลักษณะจิตสาธารณะ เป็นข้อคำถาม จำนวน 51 ข้อ สอดคล้องกับนิยามและครอบคลุม คุณลักษณะจิตสาธารณะในองค์ประกอบ 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านตระหนัก รับรู้ถึงปัญหาสังคม ร่วมวิเคราะห์ ยึดหลักธรรมทางสายกลาง พอประมาณ ในการดำเนินชีวิต แบบห่วงใยสังคม (การรับรู้และการรู้จัก) จำนวน 13 ข้อ

2. ด้านคำนึงถึงผู้อื่นที่มีปฏิสัมพันธ์ สามัคคี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เมตตา เกื้อกูล ช่วยเหลือ และให้โอกาส (เจตคติ) จำนวน 12 ข้อ

3. ด้านการพัฒนาตนเอง เกี่ยวกับพฤติกรรม (ศีล) จิตใจ (สมาธิ) ความรู้ความคิด (ปัญญา) และการมีวิถีคิดเป็น คิดถูกต้องตามหลักเหตุผล เพื่ออุทิศตนให้ส่วนรวม (พฤติกรรมระดับบุคคล) จำนวน 13 ข้อ

4. ด้านการมีส่วนร่วม สร้างเครือข่าย ช่วยแก้ปัญหา ลงมือปฏิบัติ สร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์สุขแก่สังคม และการเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ อย่างเหมาะสม (พฤติกรรมระดับส่วนรวม) จำนวน 13 ข้อ

เกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

- 5 ระดับคุณลักษณะจิตสาธารณะที่ปฏิบัติจริงที่สุด หรือ ปฏิบัติตรงกับข้อความนั้นทุกครั้งเป็นประจำสม่ำเสมอ
- 4 ระดับคุณลักษณะจิตสาธารณะที่ปฏิบัติจริง หรือ ปฏิบัติตรงกับข้อความนั้นบ่อยครั้งหรือเกือบทุกครั้ง
- 3 ระดับคุณลักษณะจิตสาธารณะที่ปฏิบัติค่อนข้างจริง หรือ ปฏิบัติตรงกับข้อความนั้นเป็นบางครั้ง
- 2 ระดับคุณลักษณะจิตสาธารณะที่ปฏิบัติค่อนข้างไม่จริง หรือ ปฏิบัติตรงกับข้อความนั้นนานครั้ง
- 1 ระดับคุณลักษณะจิตสาธารณะที่ปฏิบัติไม่จริง หรือ ไม่เคยปฏิบัติตรงกับข้อความนั้น

การแปลความหมายค่าเฉลี่ย แบ่งเป็น 5 ระดับ คือ

4.50-5.00	หมายถึง	ระดับคุณลักษณะจิตสาธารณะมากที่สุด
3.50-4.49	หมายถึง	ระดับคุณลักษณะจิตสาธารณะมาก
2.50-3.49	หมายถึง	ระดับคุณลักษณะจิตสาธารณะปานกลาง
1.50-2.49	หมายถึง	ระดับคุณลักษณะจิตสาธารณะน้อย
1.00-1.49	หมายถึง	ระดับคุณลักษณะจิตสาธารณะน้อยที่สุด

5.4 นำแบบประเมินคุณลักษณะจิตสาธารณะให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและความเหมาะสมด้านภาษา รวมถึงความสอดคล้องกับนิยามและจิตสาธารณะที่ต้องการสร้างเสริม แล้วปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

5.5 นำแบบประเมินคุณลักษณะจิตสาธารณะไปทดลองใช้กับนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม (มรณ.) ที่มีลักษณะเหมือนกลุ่มทดลอง จำนวน 30 คน เพื่อหาคุณภาพของแบบประเมินคุณลักษณะจิตสาธารณะทั้งฉบับ โดยคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของครอนบาค (วรรณี แกมเกต, 2551) ได้ค่าความเที่ยงตรงโดยรวมทั้งฉบับ 0.86

6. แบบสังเกตพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมาย ระหว่าง-หลังการเข้าร่วมโปรแกรม สร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต โดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขา มีวิธีการดำเนินการดังนี้

6.1 ศึกษาการสร้างแบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรม จาก (พิชาภรณ์ จันทนกุล,2554) จากนั้นสร้างแบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมาย ระหว่าง-หลังการเข้าร่วมโปรแกรม นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อพิจารณา ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและความถูกต้องเหมาะสม การใช้ภาษา ความครอบคลุมของข้อมูล และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

6.2 ได้แบบสังเกตเพื่อบันทึกพฤติกรรม โดยภาพรวมของกลุ่มเป้าหมายเกี่ยวกับข้อมูลคุณลักษณะจิตสาธารณะ 4 ด้าน รวมจำนวน 4 ข้อ แบ่งเป็น

1. ด้านตระหนัก รับผิดชอบต่อสังคม ร่วมวิเคราะห์ ยึดหลักธรรมทางสายกลาง พอประมาณ ในการดำเนินชีวิต แบบห่วงใยสังคม (การรับรู้และการรู้จัก) จำนวน 1 ข้อ
2. ด้านคำนึงถึงผู้อื่นที่มีปฏิสัมพันธ์ สามัคคี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เมตตา เกื้อกูล ช่วยเหลือ และให้โอกาส (เจตคติ) จำนวน 1 ข้อ
3. ด้านการพัฒนาตนเอง เกี่ยวกับพฤติกรรม (ศีล) จิตใจ (สมาธิ) ความรู้ความคิด (ปัญญา) และการมีวิธีคิดเป็น คิดถูกต้องตามหลักเหตุผล เพื่ออุทิศตนให้ส่วนรวม (พฤติกรรมระดับบุคคล) จำนวน 1 ข้อ
4. ด้านการมีส่วนร่วม สร้างเครือข่าย ช่วยแก้ปัญหา ลงมือปฏิบัติ สร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์สุขแก่สังคม และการเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ อย่างเหมาะสม (พฤติกรรมระดับส่วนรวม) จำนวน 1 ข้อ

7. แบบประเมินผลการปฏิบัติโครงการสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต

7.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเครื่องมือแบบประเมินผลการปฏิบัติโครงการ

7.2 สร้างแบบประเมินผลการปฏิบัติโครงการสร้างเสริมจิตสาธารณะของกลุ่มเป้าหมาย ระหว่าง-หลังการเข้าร่วมโปรแกรม นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อพิจารณา ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและความถูกต้องเหมาะสม การใช้ภาษา ความครอบคลุมของข้อมูล และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

7.3 ได้แบบประเมินผลการปฏิบัติโครงการสร้างเสริมจิตสาธารณะเกี่ยวกับข้อมูล 5 ด้าน คือ 1) การสำรวจและคัดเลือกปัญหา มีการใช้หลักเหตุผล และมีการใช้ขั้นปัญญา 2) การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา มีการใช้หลักเหตุผล และมีการใช้ขั้นปัญญา 3) การวางแผนการพัฒนาหรือแนวทางการแก้ปัญหา มีการสร้างภูมิคุ้มกัน มีการใช้สมาธิ 4) การลงมือปฏิบัติโครงการ

ภาคสนาม มีการใช้วัสดุอุปกรณ์ให้เหมาะสมพอดี ไม่เบียดเบียนใครเป็นขั้นบันได และ 5) การสรุปผล และประเมินโครงการ มีการใช้หลักเหตุผล ใช้ขั้นสมมติและปัญญาในการลำดับสรุปกิจกรรม

8. แบบประเมินความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายต่อโปรแกรม ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert) (ลิ้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2538) ใช้ประเมินความพึงพอใจต่อโปรแกรมสร้างเสริมจิตสาธารณะ หลังจากทดลองใช้ มีวิธีการดำเนินการดังนี้

8.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับวิธีการสร้างเครื่องมือประเมินความพึงพอใจ ที่สอดคล้องกับนิยามของโปรแกรมการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรม ไตรสิกขาเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต

8.2 สร้างเครื่องมือเป็นข้อคำถามตามแบบของลิเคิร์ต (Likert) (ลิ้วน สายยศ และอังคณา สายยศ ,2539) ซึ่งเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา และผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อพิจารณาความเที่ยงตรง ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม การใช้ภาษา ความครอบคลุมของข้อมูล และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

8.3 ได้แบบประเมินความพึงพอใจต่อโปรแกรม เป็นข้อคำถามจำนวน 24 ข้อ ในองค์ประกอบ 6 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านคู่มือฝึกอบรม จำนวน 4 ข้อ 2) ด้านกิจกรรมฝึกอบรม จำนวน 6 ข้อ 3) ด้านความสามารถของวิทยากรที่ดำเนินการ จำนวน 5 ข้อ 4) ด้านสื่อและอุปกรณ์ จำนวน 3 ข้อ 5) ด้านการวัดและการประเมินผล จำนวน 3 ข้อ และ 6) ด้านสถานที่ จำนวน 3 ข้อ

เกณฑ์การให้คะแนนและแปลผลคะแนน ดังนี้

เกณฑ์การให้คะแนน

5	หมายถึง	ระดับความพึงพอใจมากที่สุด
4	หมายถึง	ระดับความพึงพอใจมาก
3	หมายถึง	ระดับความพึงพอใจปานกลาง
2	หมายถึง	ระดับความพึงพอใจน้อย
1	หมายถึง	ระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด

การแปลความหมายค่าเฉลี่ย

4.50-5.00	หมายถึง	มีระดับความพึงพอใจในระดับมากที่สุด
3.50-4.49	หมายถึง	มีระดับความพึงพอใจในระดับมาก
2.50-3.49	หมายถึง	มีระดับความพึงพอใจในระดับปานกลาง
1.50-2.49	หมายถึง	มีระดับความพึงพอใจในระดับน้อย
1.00-1.49	หมายถึง	มีระดับความพึงพอใจในระดับน้อยที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1.แบบสอบถามเกี่ยวกับแนวคิดและแนวทางการพัฒนาสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต สำหรับอาจารย์ผู้สอน ผู้วิจัยหรือทำงานด้านการพัฒนานักศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏ 40 แห่ง แห่งละ 3 คน รวม 120 คน ผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองและจากการจัดส่งกลับคืนทางไปรษณีย์ รวมแบบสอบถาม ที่ได้รับกลับคืนมา จำนวน 91 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 75.83 ดังในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนร้อยละของแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวคิดการสร้างเสริมจิตสาธารณะสำหรับนักศึกษาปริญญาบัณฑิต สำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่ได้รับกลับคืน

กลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ	จำนวน แห่ง	จำนวน ผู้ให้ข้อมูล	จำนวน แบบสอบถาม ที่ได้รับกลับคืนมา	ร้อยละ
กลุ่มรัตนโกสินทร์	6	18	13	10.83
กลุ่มภาคเหนือ	8	24	19	15.83
กลุ่มภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ	12	36	28	23.33
กลุ่มภาคกลาง	9	27	20	16.67
กลุ่มภาคใต้	5	15	11	9.17
รวม	40	120	91	75.83

2. การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 18 คน ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง รวบรวมข้อมูล โดยการจับประเด็นการสนทนาที่ผู้ให้ข้อมูลมีการกล่าวถึงซ้ำๆ ในประเด็นเดียวกัน มาจดบันทึกในแต่ละประเด็น

3. การสนทนากลุ่ม ดำเนินการรวบรวมข้อมูลและสรุปตามประเด็นบันทึกด้วยตนเองและผู้ช่วยวิจัย

4. แบบประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องของโปรแกรมฉบับร่าง ดำเนินการรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

5. การประเมินคุณลักษณะจิตสาธารณะ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัยดำเนินการให้กลุ่มเป้าหมายประเมินตนเอง

6. แบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมาย ระหว่าง-หลังการเข้าร่วมโปรแกรม ผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองและผู้ช่วยวิจัย

7. แบบประเมินผลการปฏิบัติโครงการสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิตผู้วิจัย ได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองและผู้ช่วยวิจัย

8. การประเมินความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายที่ต่อโปรแกรมสร้างเสริมจิตสาธารณะ นักศึกษาปริญญาบัณฑิต ผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมจากเครื่องมือวัดเชิงปริมาณมาวิเคราะห์สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ส่วนการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) พิจารณาข้อมูลที่มีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันหรือมีทิศทางเดียวกันมาสร้างข้อสรุปที่สอดคล้อง หรือสนับสนุนตรงกัน โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์สาระ (Content Analysis) ของ สุกางค์ จันทวานิช (2549)

1. ข้อมูลแบบสอบถาม สำหรับอาจารย์ผู้สอน ผู้วิจัยหรือทำงานด้านการพัฒนานักศึกษาใน มหาวิทยาลัยราชภัฏ 40 แห่ง วิเคราะห์สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
2. ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 18 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการจับประเด็น การสนทนาที่ผู้ให้ข้อมูลมีการกล่าวถึงซ้ำๆ ในประเด็นเดียวกันมาจดบันทึกในแต่ละประเด็น ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และตีความ (Interpretation) โดยพิจารณาข้อมูลที่มีความคิดเห็นที่สอดคล้อง หรือสนับสนุนตรงกัน ไม่น้อยกว่า 80 % เพื่อสร้างข้อสรุปแนวทางการพัฒนาโปรแกรมสร้างเสริมจิตสาธารณะ
3. ข้อมูลการสนทนากลุ่ม ดำเนินการระดมสมองและอภิปรายตามประเด็น แล้วสรุปบันทึกด้วยตนเองเป็นความคิดเห็นตามประเด็น นำข้อสรุปที่ได้นำไปดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยผู้วิจัยทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) พิจารณาข้อมูลที่มีความคิดเห็นที่สอดคล้องกัน หรือมีทิศทางเดียวกันมาสร้างข้อสรุป สภาพการดำเนินโครงการ หรือ กิจกรรมสร้างเสริมจิตสาธารณะ
4. ข้อมูลแบบประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องของโปรแกรมฉบับร่าง วิเคราะห์สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

5. ข้อมูลการประเมินคุณลักษณะจิตสาธารณะ การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย 2 กลุ่ม กรณีกลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระแก่กัน (t-test for dependent samples)
6. ข้อมูลจากแบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมาย ระหว่าง-หลังการเข้าร่วมโปรแกรม สร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต โดยนำผลการบันทึกการเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มเป้าหมาย โดยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสังเกต โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)
7. ข้อมูลแบบประเมินผลการปฏิบัติโครงการสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต ดำเนินการมาวิเคราะห์สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
8. ข้อมูลประเมินความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายที่ต่อโปรแกรมสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต ดำเนินการมาวิเคราะห์สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน

นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเพื่อมาจัดทำเป็นร่างโปรแกรม โดยมีข้อมูล ต่อไปนี้

1. ข้อมูลที่ศึกษาและวิเคราะห์ แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับจิตสาธารณะ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หลักพุทธธรรมไตรสิกขา การพัฒนาโปรแกรม และกระบวนการเรียนรู้
2. ข้อมูลจากแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวคิดและแนวทางการสร้างเสริมจิตสาธารณะจากอาจารย์จากมหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศ 40 แห่ง จากการจัดส่งแบบสอบถามไปจำนวน 120 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 91 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 75.83
3. นำข้อมูลที่ศึกษาความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 18 คน เกี่ยวกับการมีจิตสาธารณะของกลุ่มเป้าหมายและแนวทางการสร้างเสริมจิตสาธารณะ
4. ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มที่สรุปประเด็นรูปแบบการทำกิจกรรมหรือโครงการจิตสาธารณะในการปฏิบัติภาคสนาม

ข้อมูลดังกล่าว นำประเด็นหลักมาจัดทำร่างโปรแกรมเพื่อสร้างเสริมจิตสำนึก
นักศึกษาปริญญาบัณฑิต โดยมีข้อมูล 4 ด้าน คือ

1. ด้านการประยุกต์ใช้การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อสร้างเสริมจิตสำนึก
2. ด้านการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมไตรสิกขาเพื่อสร้างเสริมจิตสำนึก
3. ด้านแนวความคิดการพัฒนาโปรแกรมเพื่อสร้างเสริมจิตสำนึกนักศึกษาปริญญาบัณฑิต
4. ด้านวิธีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อการสร้างเสริมจิตสำนึกนักศึกษาปริญญาบัณฑิต

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาและสร้างโปรแกรม

1. การร่างโปรแกรม

นำผลการศึกษาที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 มากำหนดเป็นรายละเอียดต่างๆ ของโปรแกรมฉบับร่าง
ดังนี้

1.1 หลักการและเหตุผล คือ ระบบทุนนิยมทำให้มนุษย์ซึมซับความเห็นแก่ตัวมาไว้ในตัวเอง
ไม่มีความพอเพียง สังคมมีแต่การเอาวัดเอาเปรียบ หาแต่ผลประโยชน์ใส่ตัวเอง ความสำนึกต่อ
ส่วนรวมจึงน้อยลงทุกวัน ขาดความพอดี พอประมาณ ไม่สนใจใคร มุ่งแต่ฐานะและผลประโยชน์ของ
ตนเอง ไม่สนใจปัญหาของคนอื่น และกิจการที่เป็นสาธารณะประโยชน์ของชุมชน สังคม เป็นสาเหตุที่
ทำให้เกิดปัญหาต่างๆ ดังนั้นโปรแกรมมุ่งการพัฒนาส่งเสริมให้กลุ่มเป้าหมายบำเพ็ญตนให้เป็น
ประโยชน์ต่อสังคม อย่างหลากหลายรูปแบบ แสดงถึงความรับผิดชอบต่อสังคม

1.2 วัตถุประสงค์ คือ ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึก คุณลักษณะจิตสำนึก 3 ด้าน ได้แก่
ด้านการรู้จัก ด้านเจตคติ และด้านพฤติกรรม มีองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่

1. ด้านตระหนัก รับรู้ถึงปัญหาสังคม ร่วมวิเคราะห์ ยึดหลักธรรมทางสายกลาง
พอประมาณ ในการดำเนินชีวิต มีความหวังใยสังคม (ด้านการรู้จัก)
2. ด้านคำนึงถึงผู้อื่นที่มีปฏิสัมพันธ์ สามัคคี เมตตา แบ่งปัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เกื้อกูล
ช่วยเหลือ และให้โอกาส (ด้านเจตคติ)
3. ด้านการพัฒนาตนเองเกี่ยวกับพฤติกรรม (ศีล) ด้านจิตใจ (สมาธิ) ด้านความรู้
ความคิด (ปัญญา) และการมีวิถีคิดเป็น คิดถูกต้องตามหลักเหตุผล เพื่ออุทิศตนให้ส่วนรวม (ด้าน
พฤติกรรมส่วนบุคคล)
4. ด้านการมีส่วนร่วม สร้างเครือข่าย ช่วยแก้ปัญหา ลงมือปฏิบัติ สร้างสรรค์ให้เกิด

ประโยชน์สุขแก่สังคม และการเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ อย่างเหมาะสม (ด้านพฤติกรรมส่วนรวม)

1.3 แนวคิดสำคัญ คือ การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรม ไตรสิกขาที่สอดคล้องกับการสร้างเสริมจิตสาธารณะมาช่วยพัฒนาเป็นโครงสร้างโปรแกรมโดยกำหนดเพื่อเป็นแนวทางในการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อประยุกต์ในชั้นการจัดกิจกรรมต่างๆเป็นการสนับสนุนให้เกิดการสร้างเสริมจิตสาธารณะ

องค์ประกอบส่วนของการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือด้านการดำเนินการจัดกิจกรรม ต้องยึดหลัก 3 ห่วง 2 เงื่อนไข คือ

1. พอประมาณ คือ เลือกใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด เหมาะสมพอดี ในทุกๆ ด้านในแต่ละการจัดกิจกรรมและดำเนินโครงการจิตสาธารณะ
2. การมีเหตุผล คือ พิจารณา ใช้เหตุผลในการเลือกใช้วัสดุ อุปกรณ์และทรัพยากร ในแต่ละกิจกรรมและยึดหลักความมีเหตุผลในการทำโครงการจิตสาธารณะ
3. การมีภูมิคุ้มกันที่ดี คือ วางแผนการเตรียมตัวไม่ให้เกิดพร่องในแต่ละกิจกรรม รู้จักปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม สังคม

เงื่อนไข การตัดสินใจการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่

ความรู้ มีความรอบรู้รอบด้าน ความรอบคอบ เพื่อประกอบการวางแผน และความระมัดระวังในชั้นปฏิบัติ สามารถปฏิบัติกิจกรรมโครงการจิตสาธารณะได้อย่างถูกต้อง

คุณธรรม มีความตระหนักในความซื่อสัตย์สุจริต ความอดทน ความเพียร ใช้สติปัญญาในการร่วมทำกิจกรรม มุ่งมั่นตั้งใจในการทำโครงการจิตสาธารณะ

องค์ประกอบของหลักพุทธธรรมไตรสิกขาในกระบวนการจัดการเรียนรู้ มี 3 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นจัดหาและสร้างปัจจัยแห่งสัมมาทิฐิ ให้มีความพร้อม คือการใช้ทรัพยากรต่างๆ ที่จำเป็นต่อการดำเนินกิจกรรม
2. ขั้นการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลัก คือ ขั้นศีล คือ การควบคุมอยู่ในสภาพเรียบร้อย ชั้นสมาธิ คือให้รวมจิตใจความคิดแน่วแน่ ตัดสิ่งรบกวนอื่นๆ และขั้นปัญญาคือการให้พิจารณาผลที่เกิดขึ้น เกิดความรู้แจ้งเข้าใจ และแก้ปัญหาได้
3. ขั้นการวัดผลและประเมินผล คือด้านการพัฒนาทาง กาย ศีล จิตใจ และปัญญา

1.4 โครงสร้างโปรแกรม สร้างเสริมจิตสาธารณะโดยกำหนดในลักษณะของหน่วยการเรียนรู้ โดยประกอบด้วย 3 ระยะ จำนวน 8 วัน 48 ชั่วโมง ดังนี้

1. ระยะเวลาที่ 1 อบรมตามหน่วยการเรียนรู้ ตามแผนการสร้างเสริมจิตสาธารณะจำนวน 5 วัน 30 ชั่วโมง มี 3 หน่วย คือ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 จิตสาธารณะกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และหลักพุทธธรรมไตรสิกขา หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 คนรุ่นใหม่ใส่ใจจิตสาธารณะ หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 พอเพียง แบ่งปัน ใส่ใจ ท่วงไวยสังคมและสิ่งแวดล้อม แต่ละหน่วยประกอบด้วยสาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรม แผนการจัดกิจกรรม วิธีการประเมินผลการเรียนรู้
2. ระยะเวลาที่ 2 หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 โครงการจิตสาธารณะกับการลงมือปฏิบัติ เป็นการปฏิบัติภาคสนามเพื่อปฏิบัติโครงการจิตสาธารณะ 2 วัน จำนวน 12 ชั่วโมง 4 โครงการ
3. ระยะเวลาที่ 3 หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 คนทำดี สานเครือข่ายขยายความรู้ เป็นการถอดบทเรียน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ความสำเร็จจากปฏิบัติจริงในพื้นที่ จำนวน 1 วัน 6 ชั่วโมง

1.5 วิธีการฝึกอบรม

ใช้กระบวนการพัฒนาจิตสาธารณะ 3 ขั้นตอนคือ คือ ขั้นที่ 1 ขั้นการรับรู้ ตระหนักให้ ความสนใจในเรื่องการมีจิตสาธารณะ โดยการสังเกตเรียนรู้จากบุคคลต้นแบบและการแลกเปลี่ยน ประสบการณ์เชิงประจักษ์เพื่อให้ตระหนักถึงการทำประโยชน์ต่อส่วนรวม ขั้นที่ 2 ขั้นการแสดง พฤติกรรมตอบสนองและเห็นคุณค่าต่อสิ่งที่สนใจในกิจกรรมเพื่อสร้างสรรค์สังคม โดยให้มีการร่วมใน การอภิปราย สัมภาษณ์ ซักถาม วิพากษ์วิจารณ์ จัดบันทึก และการสนทนากลุ่มกับเพื่อนๆ และขั้นที่ 3 ขั้นการจัดระบบคุณค่าและสร้างแนวคิดจิตสาธารณะสู่การลงมือปฏิบัติทำให้เกิดประโยชน์ต่อ ส่วนรวมโดยให้วิเคราะห์จากสภาพปัญหาจริงและดำเนินกิจกรรมทำโครงการจิตสาธารณะ

1.6 ระยะเวลา

ระยะเวลาที่ 1 รวม 5 วัน 30 ชม. ระยะเวลาที่ 2 รวม 2 วัน 12 ชม. และ ระยะเวลาที่ 3 1 วัน 6 ชม. รวมตลอดโปรแกรม 3 ระยะ จำนวน 8 วัน รวม 48 ชั่วโมง

1.7 สถานที่ฝึกอบรม

การอบรมภาคทฤษฎีใช้ห้องเรียน และภาคสนามใช้สถานที่ต่างๆภายนอกมหาวิทยาลัยเพื่อ ปฏิบัติโครงการสร้างเสริมจิตสาธารณะ ตามบริบทของกิจกรรมนั้น ๆ

1.8 การวัดและประเมินผล

การวัดและประเมินผลโปรแกรมใช้หลักการประเมินพฤติกรรมด้านจิตพิสัย ประเมินตาม สภาพจริง ตามหลักไตรสิกขา กาย ศีล จิต ปัญญา วัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ ระหว่างจัดกิจกรรม มีการสังเกตพฤติกรรมมีส่วนร่วม ประเมินระดับคุณลักษณะจิตสาธารณะก่อน และหลังการทดลอง รวมทั้งประเมินความพึงพอใจต่อโปรแกรม เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของ โปรแกรม และใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงพัฒนาโปรแกรมให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

2. การประเมินโปรแกรมฉบับร่าง

ประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องของโปรแกรมฉบับร่าง โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 10 คน แล้วทำการแก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะก่อนนำโปรแกรมไปทดลองใช้ ผู้วิจัยศึกษา รายละเอียดต่างๆ ขององค์ประกอบโปรแกรม แล้วกำหนดประเด็นสำคัญที่ต้องประเมิน นำมาเขียน ข้อคำถามให้ครอบคลุมทุกประเด็น ซึ่งมี 2 ตอน

ตอนที่ 1 แบบประเมินความเหมาะสมของโปรแกรมฉบับร่าง มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วน ประมาณค่า 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณา ว่าในแต่ละองค์ประกอบของโปรแกรมมีความเหมาะสมในระดับใด

ตอนที่ 2 แบบประเมินความสอดคล้องของโปรแกรมฉบับร่าง มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วน ประมาณค่า 3 ระดับ ได้แก่ เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย และไม่แน่ใจ เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความ สอดคล้องในแต่ละองค์ประกอบในโปรแกรมฉบับร่าง

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้โปรแกรม

วิธีดำเนินการ คือนำผลการสร้างและพัฒนาโปรแกรมที่ได้จากขั้นตอนที่ 2 ไปทดลองใช้ กับกลุ่มเป้าหมาย เพื่อประเมินผลการพัฒนาโปรแกรม ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. แบบแผนในการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้ ใช้แบบแผนการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Design) แบบกลุ่ม เดียว มีการวัดก่อนและหลังการทดลอง (One Group Pretest-Posttest Design) (Campbell and Stanley, 1963: 7) ดังนี้

ทดสอบก่อน	ทดลอง	ทดสอบหลัง
T ₁	X	T ₂
เมื่อ T ₁ หมายถึง	การวัดระดับคุณลักษณะจิตสาธารณะก่อนการทดลอง	
X หมายถึง	การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามโปรแกรมสร้างเสริม จิตสาธารณะให้แก่กลุ่มเป้าหมายตามกำหนด	
T ₂ หมายถึง	การวัดระดับคุณลักษณะจิตสาธารณะหลังการทดลอง	

สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ จะเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างการทำกิจกรรมร่วมด้วย ได้แก่ การ สังเกตพฤติกรรมมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม การสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ และการศึกษา จากเอกสารใบงาน เพื่อให้ได้ข้อมูล เชิงลึกด้านพฤติกรรมการณ์มีจิตสาธารณะ

2. กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการทดลอง จำนวน 30 คน

3. การเตรียมการ

ทบทวนรายละเอียดกิจกรรมต่างๆ พิจารณาคัดเลือกสื่อประกอบ จัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ สื่อการเรียนรู้ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง จัดทำกำหนดการจัดโปรแกรม และดำเนินการตามระยะเวลาที่กำหนด

4. ระยะเวลาการทดลองโปรแกรม (ตุลาคม-ธันวาคม 2556) ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 กำหนดการจัดโปรแกรมการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขาเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต

ครั้งที่	วันที่	เวลา	กิจกรรม
1	10 ตุลาคม-18 ตุลาคม 2556	9.00-16.00 น.	- รับสมัครกลุ่มเป้าหมาย - สัมภาษณ์และคัดเลือก
2	21 ตุลาคม 2556	9.00-16.00 น.	- แนะนำผู้วิจัย ชี้แจงกำหนดการ และรายละเอียดโปรแกรม - ประเมินระดับคุณลักษณะจิตสาธารณะ - หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 จิตสาธารณะกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขา ชื่อกิจกรรม 1.1 ตามรอยพ่อหลวง (3 ชั่วโมง) 1.2 ไตรสิกขาสร้างคนดี (3 ชั่วโมง)
3	22 ตุลาคม 2556	9.00-16.00 น.	- หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 จิตสาธารณะกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขา ชื่อกิจกรรม 1.3 จิตสาธารณะสร้างได้ (3 ชั่วโมง) หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 คนรุ่นใหม่ใส่ใจจิตสาธารณะ 2.1 ความตระหนักในปัญหาสังคม (3 ชั่วโมง)

ครั้งที่	วันที่	เวลา	กิจกรรม
4	24 ตุลาคม 2556	9.00-16.00 น.	หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 คนรุ่นใหม่ ใส่ใจ จิตสาธารณะ ชื่อกิจกรรม 2.2 การวิเคราะห์ วิจัยปัญหาสังคม (3 ชั่วโมง) 2.3 การรับรู้ความสามารถของตนเอง ในการแก้ปัญหาสังคม (3 ชั่วโมง)
5	25 ตุลาคม 2556	9.00-16.00 น.	หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 พอเพียง แบ่งปัน ใส่ใจ ห่วงใย สังคมและ สิ่งแวดล้อม ชื่อกิจกรรม 3.1 ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ (3 ชั่วโมง) 3.2 หลากหลายคนทำดีสร้างสรรค์ สังคม (3 ชั่วโมง)
6	26 ตุลาคม 2556	9.00-16.00 น.	หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 พอเพียง แบ่งปัน ใส่ใจ ห่วงใย สังคม และสิ่งแวดล้อม ชื่อกิจกรรม 3.3 เครือข่ายพัฒนาสังคม (3 ชั่วโมง) 3.4 ร่วมด้วยช่วยกัน โครงการ จิตสาธารณะ (3 ชั่วโมง)
7	11 -12 พฤศจิกายน 2556	9.00-16.00 น.	หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 โครงการ จิตสาธารณะกับการลงมือปฏิบัติ ชื่อกิจกรรม 4.1 ปฏิบัติโครงการสร้างเสริม จิตสาธารณะ (12 ชั่วโมง)

ครั้งที่	วันที่	เวลา	กิจกรรม
8	16 พฤศจิกายน 2556	9.00-16.00 น.	<p>หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 คนทำดี สานเครือข่าย ขยายความรู้ ชื่อกิจกรรม</p> <p>5.1 เรียนรู้ ประสบการณ์คนทำดี (3 ชั่วโมง)</p> <p>5.2 สร้างแรงบันดาลใจ ความท้าทาย พัฒนางานสร้างสรรค์สังคม - ประเมินระดับคุณลักษณะ จิตสาธารณะ - ประเมินความพึงพอใจที่มีต่อ โปรแกรม (3 ชั่วโมง)</p>

ขั้นตอนที่ 4 การประเมิน แก้ไข และปรับปรุงโปรแกรม

วิธีดำเนินการในขั้นตอนนี้เป็นการนำผลที่ได้จากการทดลองใช้โปรแกรมในขั้นตอนที่ 3 มาแก้ไขปรับปรุงเพื่อให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น โดยดำเนินการดังนี้ ประเมินประสิทธิผลของโปรแกรม โดยนำข้อมูลที่ได้จากการทดลองมาพิจารณาถึงข้อดีและข้อจำกัด หลังจากการนำไปทดลองใช้โดยผู้วิจัยนำปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะต่างๆ มาปรับปรุงแก้ไขรายละเอียดต่างๆ เพื่อให้โปรแกรมมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

สรุปขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

รายละเอียดการพัฒนาโปรแกรมสร้างเสริมจิตสำนึกและทัศนคติของนักศึกษาปริญญาบัณฑิตโดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขาตามกระบวนการวิจัย ดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ดังแสดงในตาราง 4

ตารางที่ 4 สรุปขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

วัตถุประสงค์	ขั้นตอนและวิธีการ	ผู้ให้ข้อมูล	เครื่องมือ	การวิเคราะห์	ผลลัพธ์
1. เพื่อวิเคราะห์แนวคิดองค์ประกอบ การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขาในการพัฒนาโปรแกรมสร้างเสริมจิตสาธารณะ นักศึกษาปริญญาบัณฑิต	ขั้นตอนที่ 1 วิเคราะห์แนวคิด องค์ประกอบ 1.รวบรวมและวิเคราะห์เอกสารหลักการเกี่ยวกับแนวคิด องค์ประกอบ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หลักพุทธธรรมไตรสิกขาการพัฒนา โปรแกรม การสร้างเสริมจิตสาธารณะ 2. วิเคราะห์แบบสอบถามอาจารย์ผู้สอน ในมหาวิทยาลัยราชภัฏ 40 แห่ง เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาโปรแกรมสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต 3. ศึกษาความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านจิตสาธารณะ และแนวทางการสร้างเสริมจิตสาธารณะ 4. ศึกษาแบบการจัดโครงการ หรือ กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเสริมจิตสาธารณะ โดยการสนทนากลุ่ม	1. ข้อมูลเกี่ยวกับจิตสาธารณะ ของนักวิชาการจากเอกสาร จำนวน 10 คน 2. อาจารย์ผู้สอน ผู้วิจัย หรือทำงานการพัฒนา นักศึกษาอย่างน้อย 2 ปีในมหาวิทยาลัยราชภัฏ 40 แห่ง แห่งละ 3 คน รวม 120 คน 3. ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 18 คน 4. การสนทนากลุ่มมีอาจารย์ ผู้ใช้บัณฑิต และนักศึกษาที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ จำนวน 20 คน	- แบบวิเคราะห์เอกสารโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์สาระ (Content Analysis) ของ สู่ทางค์ จันทวานิช (2549) -แบบสอบถามอาจารย์ผู้สอน ในมหาวิทยาลัยราชภัฏ -แบบสัมภาษณ์ถึงโครงสร้าง สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ -แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม เพื่อศึกษารูปแบบการจัดโครงการ	- แนวคิด องค์ประกอบ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไม่ตรีสิกขาที่สอดคล้องกับการสร้างเสริมจิตสาธารณะ - แนวคิด องค์ประกอบการมีจิตสาธารณะ ด้านการรู้คิด เจตคติและพฤติกรรม จำแนกตามพฤติกรรมกรเรียนรู้ของบลูม (Bloom. 1986) -แนวทางการจัดกิจกรรม และโครงการสร้างเสริมจิตสาธารณะ	- แนวคิด องค์ประกอบ การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขา เพื่อนำไปพัฒนาโปรแกรมสร้างเสริมจิตสาธารณะ นักศึกษาปริญญาบัณฑิต

ตารางที่ 4 (ต่อ) สรุปขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย

วัตถุประสงค์	ขั้นตอนและวิธีการ	ผู้ให้ข้อมูล	เครื่องมือ	การวิเคราะห์	ผลลัพธ์
2. เพื่อพัฒนาโปรแกรมโดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเศรษฐกิจพอเพียงของเศรษฐกิจพอเพียงและเศรษฐกิจพอเพียงของเศรษฐกิจพอเพียงและเศรษฐกิจพอเพียง	<p>ขั้นตอนที่ 2 สร้างโปรแกรมโดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขา เพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต</p> <p>1. นำข้อมูลจากการศึกษา วิเคราะห์แนวคิดองค์ประกอบ ในขั้นตอนที่ 1 มาเป็นแนวทางเพื่อจัดทำเป็น ร่างโปรแกรมสร้างเสริมจิตสาธารณะ นักศึกษาปริญญาบัณฑิต</p> <p>2. การร่างโปรแกรม โดยนำผลการศึกษา มากำหนดเป็นรายละเอียด ของโปรแกรมฉบับร่าง</p> <p>3. นำผลการร่างโปรแกรม ให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบ และนำข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง</p> <p>4. ประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องของโปรแกรมฉบับร่าง โดยผู้เชี่ยวชาญ</p> <p>5. นำข้อเสนอแนะมาพัฒนาและปรับปรุง</p>	<p>- ผู้เชี่ยวชาญประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องของโปรแกรมฉบับร่าง จำนวน 10 คน</p>	<p>- แบบประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องของโปรแกรมฉบับร่าง</p>	<p>- รายละเอียดของโปรแกรมฉบับร่าง</p> <p>- แผนการดำเนินงานในการฝึกอบรม</p> <p>- แนวคิดสำคัญคือ น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขา</p> <p>- ส่วนประกอบของโปรแกรม ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. หลักการและเหตุผล 2. วัตถุประสงค์ 3. แนวคิดสำคัญ 4. โครงสร้างโปรแกรม 5. วิธีการฝึกอบรม 6. ระยะเวลา 7. สถานที่ 8. การวัดและประเมินผล 	<p>- โปรแกรมฉบับร่าง โดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเศรษฐกิจพอเพียง</p> <p>- หลักพุทธธรรมไตรสิกขา เพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะ</p> <p>- นักศึกษาปริญญาบัณฑิต</p>

ตารางที่ 4 (ต่อ) สรุปขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

วัตถุประสงค์	ขั้นตอนและวิธีการ	ผู้ให้ข้อมูล	เครื่องมือ	การวิเคราะห์	ผลลัพธ์
3. เพื่อประเมินผล การพัฒนาโปรแกรม โดยการพัฒนาโปรแกรม โดยการพัฒนาหลัก โดยการพัฒนาหลัก	ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้โปรแกรม โดยนำผล การสร้างที่ได้จากขั้นตอนที่ 2 ไปทดลองใช้กับ กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 30 คน	- กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ใน การทดลองได้แก่ นักศึกษาระดับ ปริญญาตรี ภาคปกติ ปีการศึกษา 2556 ภาคเรียนที่ 2 มหาวิทยาลัยราชภัฏ	-แผนการสร้างเสริม จิต ศึกษาระดับมัธยมศึกษาปริญญา บัณฑิต	-คุณลักษณะจิต ศึกษาระยะ	-ระดับคุณลักษณะ จิตศึกษาระยะก่อน และหลังการ ทดลอง
ปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง และหลักพุทธธรรม ไตรลักษณ์ เพื่อสร้าง เสริม จิตศึกษาระยะ	ขั้นตอนที่ 4 ประเมินผลการพัฒนาโปรแกรม 1. นำข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ 3 ประเมินผลการ พัฒนาโปรแกรม ด้านระดับคุณลักษณะ จิตศึกษาระยะหลังการทดลอง ประเมินผลการ ปฏิบัติโครงการจิตศึกษาระยะ และประเมินความ พึงพอใจต่อโปรแกรม	พระนครศรีอยุธยา จำนวน 30 คน ซึ่ง ได้มาด้วยวิธีการรับ สัมผัสและคัดเลือก ตามเกณฑ์ที่กำหนด	-แบบสังเกตพฤติกรรมของ กลุ่มเป้าหมาย -แบบวัดคุณลักษณะ จิตศึกษาระยะ	-การปฏิบัติโครงการ จิตศึกษาระยะ -ความพึงพอใจต่อ โปรแกรม	-ผลการปฏิบัติ โครงการสร้าง เสริมจิต ศึกษาระยะ
นักศึกษาระดับมัธยมศึกษา	2. เก็บรวบรวมข้อมูลแต่ละประเด็น ระหว่างการทำ กิจกรรม ได้แก่ การสังเกตพฤติกรรมมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์ และจากเอกสารใบงาน		ศาสตราจารย์		-ระดับความพึง พอใจต่อโปรแกรม
บัณฑิต	3. นำข้อมูลที่ได้และข้อค้นพบต่างๆ มาพิจารณา ข้อดีและข้อจำกัด		-แบบประเมินความพึง พอใจของกลุ่มเป้าหมายที่ ต่อโปรแกรม ชนิดมาตรา ส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแบบของ ลิเคิร์ต (Likert)		-โปรแกรมสร้าง เสริมจิตศึกษาระยะ นักศึกษาระดับมัธยมศึกษา บัณฑิต ฉบับ สมบูรณ์
	4. แก้ไขและปรับปรุงโปรแกรม โดยนำปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะต่างๆ มาปรับปรุงแก้ไข รายละเอียดต่างๆ				

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่องการพัฒนาโปรแกรมโดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขาเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะแก่นักศึกษาปริญญาบัณฑิต ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน และแนวคิด องค์ประกอบการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขา เพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะแก่นักศึกษาปริญญาบัณฑิต

ส่วนที่ 2 การพัฒนาโปรแกรมโดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขาเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะแก่นักศึกษาปริญญาบัณฑิต

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์การประเมินผลการพัฒนาโปรแกรมโดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขาเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะแก่นักศึกษาปริญญาบัณฑิต

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน และแนวคิด องค์ประกอบการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขา เพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะแก่นักศึกษาปริญญาบัณฑิต มีดังนี้

1.1 การวิเคราะห์ความหมายจิตสาธารณะ จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.2 การวิเคราะห์แนวคิด องค์ประกอบ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขาที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเสริมจิตสาธารณะ จากเอกสาร จากแบบสอบถาม และจากศึกษาความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ใน 4 ด้านหลักคือ 1) ด้านการประยุกต์ใช้การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะ 2) ด้านการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมไตรสิกขาเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะ 3) ด้านแนวคิดการพัฒนาโปรแกรมเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะแก่นักศึกษาปริญญาบัณฑิต และ 4) ด้านวิธีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อการสร้างเสริมจิตสาธารณะแก่นักศึกษาปริญญาบัณฑิต

1.3 การวิเคราะห์รูปแบบการจัดกิจกรรมหรือโครงการสร้างเสริมจิตสาธารณะ จาก การสนทนากลุ่ม ผู้ที่เกี่ยวข้องด้านกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์เพื่อสังคม

1.1 การวิเคราะห์ความหมายจิตสาธารณะ

ผลการวิเคราะห์ความหมายจิตสาธารณะ พบว่า จิตสาธารณะ หมายถึง ความตระหนักรู้ของบุคคล ถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม และพร้อมที่จะช่วยเหลือช่วยแก้ปัญหาให้แก่ผู้อื่น หรือสังคม รับผิดชอบที่จะสร้างสรรค์สังคมส่วนรวมโดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการอยู่ร่วมกันแบบเกื้อกูล มองโลกในแง่ดีตามหลักไตรสิกขา โดยรับรู้ถึงสิทธิตนควบคู่ไปกับหน้าที่ อย่างเหมาะสมพอดี ช่วยดูแลรักษา แบ่งปัน สมบัติของส่วนรวม ภาคภูมิใจในพลังของตนในการสร้างประโยชน์แก่ส่วนรวมและลงมือปฏิบัติโดยมีการวางแผน ใช้ความรู้ ความรอบคอบ กระทำเพื่อให้เกิดการแก้ปัญหาด้วยวิธีการต่าง ๆ ร่วมกันกับคนในสังคมอย่างมีประชาธิปไตย

1.2 การวิเคราะห์แนวคิด องค์ประกอบหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และหลักพุทธธรรมไตรสิกขาที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเสริมจิตสาธารณะ จากเอกสาร จากแบบสอบถาม และจากศึกษาความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ใน 4 ด้านหลักคือ 1) ด้านการประยุกต์ใช้การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะ 2) ด้านการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมไตรสิกขาเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะ 3) ด้านแนวคิดการพัฒนาโปรแกรมเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะ นักศึกษาปริญญาบัณฑิต และ 4) ด้านวิธีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะ นักศึกษาปริญญาบัณฑิต

1.2.1 ผลการวิเคราะห์เอกสาร จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ด้านการประยุกต์ใช้การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะ พบว่า หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่ยึดหลักทางสายกลาง มีความพอประมาณ และมีความพร้อมที่จะจัดการต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลง ซึ่งจะต้องอาศัยความรอบรู้ รอบคอบ และระมัดระวัง ในการวางแผนและดำเนินการทุกขั้นตอน ช่วยให้ผู้ปฏิบัติดำเนินชีวิตอย่างสมดุลมั่นคง สามารถอยู่ได้ในโลกยุคโลกาภิวัตน์ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จะช่วยเป็นทางเลือกให้เกิดความยั่งยืน มั่นคง และสมดุลในระยะยาว โดยมีประเด็นสำคัญดังนี้

1.ประเด็นการจัดกิจกรรมหรือโครงการตามแนวทางของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะของกลุ่มเป้าหมาย ควรยึดหลัก ความพอประมาณ พอเหมาะกับสภาพ อดภาพของตน ซึ่งเป็นปัจจัยภายใน พอควรกับภูมิสังคมซึ่งเป็นปัจจัยภายนอก ความมีเหตุมีผล คือรู้สาเหตุ รู้ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง วิชาการ กฎหมาย ความเชื่อ ประเพณี รู้ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในด้านต่างๆ โดยใช้ความรู้ สติ ปัญญา มีภูมิคุ้มกันที่ดี คำนึงถึงการเปลี่ยนแปลง อย่างรู้เท่าทันและ

เตรียมความพร้อม โดยมีการวางแผน อย่างรอบคอบ ให้เรียนรู้พัฒนาตน รักสิ่งแวดลอม จัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับสภาพสังคม ให้บรรลุตามที่กำหนด ใช้หลักเหตุผล มีทักษะในการดำเนินตามแผน เลือกใช้สิ่งต่างๆ ให้เหมาะสมกับกิจกรรมและศักยภาพ รู้จักใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์ และเหมาะสมสูงสุด

2. ประเด็นที่เชื่อมโยงด้านสังคม คือ เป็นหลักปรัชญาที่สอนให้มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน รู้รักสามัคคี สร้างความเข้มแข็งให้ครอบครัวและชุมชน ส่วนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้รู้จักใช้และจัดการอย่างฉลาดและรอบคอบ เลือกใช้ ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด ฟื้นฟูทรัพยากรที่มีอยู่มาใช้ให้เป็นประโยชน์เกิดความยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับการส่งเสริมการทำให้อันในสังคมมีจิตสาธารณะร่วมกันทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม

3. ประเด็นประยุกต์ใช้ คือการใช้ความรู้ที่มีเหตุผลและมีคุณธรรมจะช่วยให้ลดความขัดแย้ง ความกดดันซึ่งกันและกัน ซึ่งจะช่วยสร้างความสมานฉันท์ ความกลมเกลียว ความสามัคคีในสังคม มีสติปัญญาในการดำเนินชีวิตอย่างซื่อสัตย์สุจริต ไม่เบียดเบียนกัน พึ่งตนเอง มีความเมตตา กรุณา ช่วยเหลือ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เกื้อกูล เสียสละเพื่อส่วนรวม

แนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สอนให้มีการเสียสละ แบ่งปันซึ่งกันและกัน จะยุติ การแข่งขัน กดดัน และการเบียดเบียนกัน จะเน้นการสร้างความสุขทางใจ การให้อย่างสมดุลและเป็น ธรรมชาติผู้ปฏิบัติจะได้รับประโยชน์ร่วมกันด้วย อยู่ร่วมกันอย่างสันติ ดังนั้นการประยุกต์ใช้กับการจัด กิจกรรมและโครงการเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะ มีองค์ประกอบดังนี้

1. หลักความพอประมาณ

หลักความพอประมาณ คือ พอประมาณกับเวลาที่เหมาะสมตามที่โปรแกรมได้กำหนดไว้ พอประมาณกับกำลังทรัพย์ที่จะต้องใช้จ่ายในแต่ละกิจกรรม พอประมาณกับกำลังสติปัญญาที่ เหมาะสมกับปัจจัยต่างๆ พอประมาณกับสถานที่ดำเนินกิจกรรมหรือโครงการ ความเหมาะสมของ กิจกรรมกับสภาพร่างกาย อายุ ความสามารถ ประสบการณ์ และความเหมาะสมของกิจกรรม กับ วัสดุ อุปกรณ์ที่มีอยู่ โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น ไม่ทำให้สังคมเดือดร้อน และไม่ทำลาย ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม

2. หลักความมีเหตุผล

หลักความมีเหตุผล คือการทำกิจกรรมหรือโครงการใดๆ กลุ่มเป้าหมายต้องคิดพิจารณา ต้อง ทำกิจกรรมหรือโครงการนั้นๆ เพื่อแก้ปัญหาสังคม มีผลต่อส่วนรวมอย่างไร เป็นผลดีอย่างไร เกิด ประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัวสังคมใหม่ ถ้าไม่ทำแล้วเกิดผลเสียอย่างไร โดยให้กลุ่มเป้าหมายใช้ เหตุผลพิจารณา ว่าการทำกิจกรรมเพื่อสังคมเป็นพื้นฐานสำหรับสอนการดำรงชีวิตแบบเกื้อกูล การทำ เพื่อส่วนรวมเป็นพื้นฐานสำหรับการประกอบอาชีพที่ไม่เอาเปรียบและเบียดเบียนผู้อื่นในอนาคต ใช้ หลักเหตุผลเลือกเพื่อให้ได้วัสดุและอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมที่มีคุณภาพ ตรงกับความต้องการที่

แท้จริง การตัดสินใจดำเนินการเรื่องต่างๆ บนพื้นฐานของความถูกต้อง คำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆ ทั้งต่อตนเองต่อผู้อื่นและส่วนรวม พิจารณาแยกแยะ ทำอะไรอย่างสมเหตุสมผล เลือกลงมือ อนุรักษ์และทรัพยากรที่มีอยู่ในทางที่ถูก ไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อนและสังคมเสียหาย

3. หลักภูมิคุ้มกันที่ดี

หลักภูมิคุ้มกันที่ดี คือ การปฏิบัติอย่างไรกิจกรรมและโครงการนั้นๆ จึงจะสำเร็จ ไม่ทำให้เกิดความเสียหาย ทั้งทรัพย์สิน ชื่อเสียง กับตนเองและผู้อื่น ถ้ากิจกรรมนั้นๆ ล้มเหลว มีแผนการอย่างไรที่จะไม่ให้เสียหายมาก หรือการมีสิ่งอื่นมาขัดขวาง ต้องมีใจรัก เกิดการใฝ่รู้ใฝ่ศึกษา เพื่อให้การดำเนินแต่ละกิจกรรมหรือโครงการไม่ผิดพลาดบกพร่อง การเตรียมตัวให้พร้อมรับต่อผลกระทบต่อการทำกิจกรรมใดๆ คือ ไม่เสี่ยงเกินไป ไม่ประมาท เตรียมวิธีการทำงาน เพื่อไม่ให้บกพร่องหรือต้องหยุดชะงัก โดยรู้จักวางแผน รู้จักปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม สังคม และนำมาซึ่งผลประโยชน์ในระยะยาว และความสุขของคนส่วนรวมที่ยั่งยืน

เงื่อนไขความรู้

เงื่อนไขความรู้ คือ ก่อนการปฏิบัติกิจกรรมใดๆ ต้องพิจารณาว่าควรมีความรู้ในเรื่องใดบ้างที่จะส่งผลให้การทำกิจกรรมบรรลุตามเป้าหมาย ใช้ความรู้รอบรู้ ประสบการณ์ ขณะทำกิจกรรมเพื่อให้สำเร็จ ใช้เทคนิคการดำเนินแต่ละกิจกรรมให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม การสืบค้นความรู้ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมที่ดำเนินการอยู่ มีความรอบรู้ดำเนินกิจกรรมไปตามขอบข่ายที่กำหนดของโปรแกรม นำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ประโยชน์ต่อผู้อื่นและสังคมส่วนรวม

เงื่อนไขคุณธรรม

เงื่อนไขคุณธรรม คือ การปฏิบัติกิจกรรมนั้นๆ ได้ให้คุณธรรม แก่คิดอะไรกับผู้ดำเนินกิจกรรม และมีส่วนช่วยเหลือบุคคลอื่นหรือสังคมในด้านใด มีความขยัน อดทน ความมุ่งมั่นตั้งใจในการทำแต่ละกิจกรรมเพื่อส่วนรวม ความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ในแต่ละกิจกรรมหรือโครงการ มีความซื่อสัตย์ สุจริต ตรงต่อเวลา การส่งงานแต่ละโครงการในเวลาที่กำหนด การมีสติ ระลึกได้ ไตร่ตรองในเรื่องที่กำลังทำแต่ละกิจกรรมหรือโครงการให้ถูกต้อง ตระหนักรู้ผิดชอบ ด้านการกระทำหมั่นเพียร ไม่โลภ ไม่ตระหนี่ รู้จักแบ่งปัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เกื้อกูล และรับผิดชอบในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม

1.2.2 การวิเคราะห์ ด้านการประยุกต์การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะ จากแบบสอบถามที่ได้รับคืนมา จำนวน 91 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 75.83

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ให้ข้อมูล ด้านแนวคิดและแนวทางการสร้างเสริมจิตสาธารณะ คืออาจารย์ในมหาวิทยาลัยราชภัฏที่ทำงานด้านการพัฒนานักศึกษา จากมหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศ 40 แห่ง แห่งละ 3 คน รวม 120 ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 75.83 เกี่ยวกับ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน ดังแสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยราชภัฏที่ทำงานด้านการพัฒนานักศึกษา จากมหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศ (n=91)

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม		จำนวน (n=91)	ร้อยละ
เพศ	ชาย	68	74.72
	หญิง	23	25.27
อายุ	ไม่เกิน 30 ปี	15	16.48
	31 – 40 ปี	30	32.97
	41 – 50 ปี	40	43.96
	51 ปีขึ้นไป	6	6.59
วุฒิการศึกษา	ปริญญาตรี	7	7.69
	ปริญญาโท	66	72.52
	ปริญญาเอก	18	19.78
	อื่น ๆ (โปรดระบุ)	-	-
ประสบการณ์	ไม่เกิน 10 ปี	32	35.16
	11 – 20 ปี	54	59.34
	21 – 30 ปี	5	5.49
	31 ปีขึ้นไป	-	-

จากตารางที่ 5 พบว่า อาจารย์ในมหาวิทยาลัยราชภัฏที่ทำงานด้านการพัฒนานักศึกษา จากมหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศ ส่วนใหญ่เป็นผู้ชาย (ร้อยละ 74.72) มีอายุ 41-50 ปี (ร้อยละ 43.96) มีวุฒิการศึกษาปริญญาโท (ร้อยละ 72.52) และมีประสบการณ์ 11-20 ปี (ร้อยละ 59.34)

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ ด้านการประยุกต์การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะ

จากแบบสอบถาม ผู้ให้ข้อมูล คืออาจารย์ในมหาวิทยาลัยราชภัฏที่ทำงานด้านการพัฒนานักศึกษา จากมหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศ 40 แห่ง แห่งละ 3 คน รวม 120 ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 75.83 ดังแสดงในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์ ด้านการประยุกต์การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะ จากแบบสอบถาม (n=91)

ลำดับ	ด้านการประยุกต์การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล		
		\bar{x}	S.D.	การแปลผล
1	หลักพอประมาณจะช่วยให้ การจัดกิจกรรมเพื่อส่วนรวม เช่นการใช้สื่อ / แหล่งเรียนรู้ / ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด เหมาะสมทุกด้าน	4.53	0.85	เห็นด้วยมากที่สุด
2	หลักเหตุผลจะช่วยให้ มีความรอบรู้ สามารถคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ใช้เหตุผลในการเลือกใช้วัสดุ อุปกรณ์และทรัพยากรให้เหมาะสมกับกิจกรรมและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้และทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม	4.51	0.78	เห็นด้วยมากที่สุด
3	การมีภูมิคุ้มกันที่ดีจะช่วยกล้าเผชิญปัญหาและพร้อมแก้ไขปัญหา รู้จักปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม พร้อมยอมรับการเปลี่ยนแปลง และมีการแสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม	4.20	0.75	เห็นด้วยมาก
4	ความรู้และคุณธรรมจะช่วยให้ลดความขัดแย้ง ความกดดันซึ่งกันและกัน ซึ่งจะช่วยสร้างความสมานฉันท์ ความกลมเกลียว ความสามัคคีในสังคม มีสติปัญญาในการดำเนินชีวิตอย่างซื่อสัตย์สุจริต ไม่เบียดเบียนเอาเปรียบสิ่งใดๆ	4.25	0.81	เห็นด้วยมาก

ลำดับ	ด้านการประยุกต์การน้อมนำหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล		
		\bar{x}	S.D.	การแปลผล
5	การประยุกต์ใช้จะช่วยให้ รู้คิดถึงประโยชน์ของการ พึ่งพาตนเองพึ่งพาซึ่งกันและกัน เมตตา กรุณา ช่วยเหลือ เอื้อเฟื้อเกื้อกูล เสียสละ โดยคำนึงถึง ทรัพยากรที่มีจำกัด และแสวงหาทรัพยากรธรรมชาติ ในท้องถิ่นที่มีอยู่มาใช้ให้เกิดประโยชน์เพื่อส่วนรวม	4.24	0.76	เห็นด้วยมาก
รวม		4.35	0.80	เห็นด้วยมาก

จากตารางที่ 6 แนวคิด องค์กรประกอบ ด้านการประยุกต์ใช้การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะจากแบบสอบถาม พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ย 4.35 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า หลักพอประมาณจะช่วยให้ การจัดกิจกรรมเพื่อส่วนรวม เช่นการใช้สื่อ / แหล่งเรียนรู้ / ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดเหมาะสมทุกด้าน มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ 4.53 อยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด รองลงมาคือ หลักเหตุผลจะช่วยให้ มีความรอบรู้ สามารถคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ใช้เหตุผลในการเลือกใช้ชีวิต อุปกรณ์และทรัพยากรให้เหมาะสมกับกิจกรรมและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้ และทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม มีคะแนนเฉลี่ย คือ 4.51 อยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด สำหรับรายข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด แต่ยังอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก คือ การมีภูมิคุ้มกันที่ดีจะช่วยแก้แผลปัญหาและพร้อมแก้ไขปัญหา รู้จักปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม พร้อมยอมรับการเปลี่ยนแปลง และมีการแสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม มีคะแนนเฉลี่ย 4.20

1.2.3 การวิเคราะห์ แนวคิด องค์กรประกอบ ด้านการประยุกต์การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะ จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ดังแสดงในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์ ด้านการประยุกต์การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อ
สร้างเสริมจิตสาธารณะ จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ (n=18)

ลำดับ	ประยุกต์การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	ผลการวิเคราะห์	
		ความถี่	ร้อยละ
1	การใช้หลักพอประมาณ จะทำให้มีการการเสียสละ การแบ่งปัน ซึ่งกันและกัน	17	94.44
2	เป็นแนวคิด ด้านคุณธรรม จะยุติการแข่งขัน กัดดัน และการเบียดเบียนกัน อยู่ร่วมกันอย่างสันติแบบเกื้อกูล	18	100
3	เมื่อนำไปใช้เป็นการสร้างความสุขทางใจ มากกว่าการสร้างความสุขจากการเสพวัตถุ	17	94.44
4	เป็นหลักปฏิบัติที่มีการให้อย่างสมดุล เห็นแก่ส่วนรวม เพื่อให้ได้รับประโยชน์ร่วมกัน และไม่มีการทำร้ายซึ่งกันและกัน	18	100
5	ควรให้องค์ความรู้ว่าหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีส่วนประกอบและความหมายอย่างไร	17	94.44
6	ควรให้กลุ่มเป้าหมายวิเคราะห์เพื่อประยุกต์ให้เห็นคุณประโยชน์ของการใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินงานแต่ละกิจกรรม	17	94.44
7	ควรส่งเสริมให้กลุ่มเป้าหมายนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้จริงด้วยความสมัครใจในแต่ละกิจกรรมตามโปรแกรม	17	94.44
8	ให้พอประมาณกับเวลา กำลังทรัพย์กำลังสติปัญญา สถานที่ ตามความเหมาะสมของกิจกรรมและโครงการ	17	94.44
9	ให้มีความพอดี ต่อความจำเป็นการใช้ทรัพยากรในการดำเนินการใดๆ ก็ต้องให้พอประมาณ เป็นทางสายกลาง ไม่มากเกินไป ศักยภาพ และก็ต้องไม่น้อยเกินไป	17	94.44
10	ให้ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น ไม่ทำให้สังคมเดือดร้อน และไม่ทำลายธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม	18	100

ลำดับ	ประยุกต์การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	ผลการวิเคราะห์	
		ความถี่	ร้อยละ
11	การใช้หลักเหตุผลพิจารณา ต้องทำกิจกรรมหรือโครงการนั้นๆ เพื่อแก้ปัญหาอะไร มีผลต่อส่วนรวมอย่างไร	18	100
12	ใช้หลักเหตุผลเลือกเพื่อให้ได้วัสดุและอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมที่มีคุณภาพ ตรงกับความต้องการที่แท้จริง การตัดสินใจดำเนินการเรื่องต่างๆ อย่างมีเหตุผล บนพื้นฐานของความถูกต้อง	17	94.44
13	พิจารณาใช้เหตุผลในการเลือกใช้วัสดุ อุปกรณ์และทรัพยากรที่มีอยู่ โดยใช้สติ ปัญญา ในทางที่ถูกไม่ทำให้อื่นเดือดร้อนและสังคมเสียหาย	18	100
14	หลักภูมิคุ้มกันที่ดี ทำอย่างไรกิจกรรมและโครงการนั้นๆ จึงจะสำเร็จ และไม่ให้เกิดความเสียหาย ทั้งทรัพย์สิน ชื่อเสียง	17	94.44
15	การเตรียมตัวให้พร้อมรับต่อผลกระทบต่อการทำกิจกรรมใด ๆ คือ ไม่เสี่ยงเกินไป ไม่ประมาท เตรียมวิธีการทำงาน เพื่อไม่ให้บกพร่องต้องหยุดชะงัก โดยรู้จักวางแผน	18	100
16	ให้รู้จักปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม สังคม และนำมาซึ่งผลประโยชน์ในระยะยาว และความสุขของคนส่วนรวมที่ยั่งยืน	17	94.44
17	การทำกิจกรรมนั้นๆได้ให้คุณธรรม แง่คิดอะไรกับผู้ดำเนินกิจกรรม และมีส่วนช่วยเหลือบุคคลอื่นหรือสังคมในด้านใด	17	94.44
18	มีความขยัน อดทน ความมุ่งมั่นตั้งใจในการทำแต่ละกิจกรรมเพื่อส่วนรวม ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ มีความซื่อสัตย์ สุจริต ตรงต่อเวลา ตามเวลาของโปรแกรมกำหนด	18	100
19	ตระหนัก รู้ผิดชอบชั่วดี ด้านการกระทำ หมั่นเพียร ไม่วอกแวก ไม่ตระหนี่ รู้จักแบ่งปัน เอื้อเฟื้อ เกื้อกูล และรับผิดชอบในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม	18	100
20	ก่อนทำกิจกรรมใดๆ ต้องพิจารณาว่าควรมีความรู้ในเรื่องใดบ้าง ที่จะส่งผลให้การทำกิจกรรมบรรลุตามเป้าหมาย	17	94.44

ลำดับ	ประยุตการณ์ร่นนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	ผลการวิเคราะห์	
		ความถี่	ร้อยละ
21	มีความรอบรู้ดำเนินกิจกรรมไปตามขอบข่ายที่กำหนดของโปรแกรม นำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ประโยชน์ต่อผู้อื่นและสังคมส่วนรวม	16	88.88
22	มีความรอบคอบและความระมัดระวังที่จะนำความรู้ต่างๆ เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนและในชั้นปฏิบัติการเพื่อส่วนรวม	17	94.44

จากตารางที่ 7 ด้านการประยุกต์ใช้การร่นนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะ จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า ประเด็นที่มีความถี่สูงสุด ได้แก่ เป็นแนวคิด ด้านคุณธรรม จะยุติการแข่งขัน กตสัน และการเบียดเบียนกัน อยู่ร่วมกันอย่างสันติแบบเกื้อกูล เป็นหลักปฏิบัติที่มีการให้อย่างสมดุล เห็นแก่ส่วนรวม เพื่อให้ได้รับประโยชน์ร่วมกัน และไม่มี การทำร้ายซึ่งกันและกัน ให้ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น ไม่ทำให้สังคมเดือดร้อน และไม่ทำลายธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม การใช้หลักเหตุผลพิจารณา ต้องทำกิจกรรมหรือโครงการนั้นๆ เพื่อแก้ปัญหาอะไร มีผลต่อส่วนรวมอย่างไร พิจารณาใช้เหตุผล ในการเลือกใช้วัสดุ อุปกรณ์และทรัพยากรที่มีอยู่ โดยใช้สติ ปัญญา ในทางที่ถูกไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน และสังคมเสียหาย การเตรียมตัวให้พร้อมรับต่อผลกระทบต่อการทำกิจกรรมใด ๆ คือ ไม่เสี่ยงเกินไป ไม่ประมาท เตรียมวิธีการทำงาน เพื่อไม่ให้บกพร่องต้องหยุดชะงัก โดยรู้จักวางแผน มีความขยัน อดทน ความมุ่งมั่นตั้งใจในการทำแต่ละกิจกรรมเพื่อส่วนรวม ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ มีความซื่อสัตย์ สุจริต ตรงต่อเวลา ตามเวลาของโปรแกรมกำหนด และตระหนัก รู้ผิดชอบชั่วดี ด้านการ กระทำ หมั่นเพียร ไม่โลภ ไม่ตระหนี่ รู้จักแบ่งปัน เอื้อเฟื้อ เกื้อกูล และรับผิดชอบในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม โดยมีความถี่ 18 คน คิดเป็นร้อยละ 100 และประเด็นที่มีความถี่น้อยที่สุดมี 1 ข้อ ได้แก่ คือ มีความรอบรู้ดำเนินกิจกรรมไปตามขอบข่ายที่กำหนดของโปรแกรม นำความรู้ที่ได้รับไป ประยุกต์ใช้ประโยชน์ต่อผู้อื่นและสังคมส่วนรวม โดยมีความถี่ 16 คน คิดเป็นร้อยละ 88.88

1.2.4 การศึกษาวิเคราะห์เอกสาร จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ด้านการประยุกต์หลักพุทธธรรมไตรสิกขาเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะ พบว่า

หลักพุทธธรรมไตรสิกขา นำไปประยุกต์ใช้เป็นหลักในการพัฒนาบุคคลให้เป็นผู้มีคุณภาพ ปลูกฝังให้คนเป็นพลเมืองดี มีคุณธรรมจริยธรรม เพื่อก่อให้เกิดความสงบสุขในสังคม เนื่องจากเป็น กระบวนการในการฝึกฝน อบรม ฝึกหัดเพื่อพัฒนาคนในองค์ประกอบ 3 ด้านคือ

1) ศิล คือการพัฒนาด้านพฤติกรรมทางกาย และวาจา ให้มีระบบถูกต้องดีงาม เพื่อให้สังคมมีความสงบเรียบร้อยอยู่ร่วมกันอย่างผาสุก มีความเกื้อหนุนกัน ไม่เบียดเบียน ไม่เอาเปรียบกัน มีส่วนร่วมรับผิดชอบ พร้อมเพรียงสามัคคี ป้องกันความคิดชั่วและความเสื่อมเสียหาย สังคมส่วนรวมก็สงบสุข

2) สมาน คือการพัฒนาด้านจิตใจ ให้มีคุณธรรมซึ่งเป็นคุณภาพของจิตใจที่ดีงาม เป็นจิตใจที่สูง ประณีต และประเสริฐ เช่น มีความรัก เมตตา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความปรารถนาและเจตคติที่ดี เป็นมิตร ยากให้อื่นและสังคมส่วนรวมมีความสุข

3) ปัญญา คือ เป็นการพัฒนาด้านปัญญาให้มีการคิด การวินิจฉัยที่ถูกต้องชัดเจนและเที่ยงตรง รู้จักแยกแยะ วิเคราะห์วิจัยสืบสาวเหตุปัจจัยของเรื่องต่างๆ ทำให้สามารถแก้ไขปัญหา หรือบริหารจัดการกิจกรรมต่างๆ เช่นปัญหาสังคม ให้สำเร็จ ส่วนรวมก็ได้รับประโยชน์

หลักไตรสิกขาเป็นแนวปฏิบัติเพื่อให้บุคคลมีการดำเนินชีวิตไปในวิถีที่ถูกต้องดีงาม นำไปสู่สังคมที่ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เกื้อกูล ช่วยเหลือ แบ่งปัน สอดคล้องกับแนวคิดการสร้างเสริมให้บุคคลมีจิตสาธารณะซึ่งเป็นการให้ความสำคัญต่อส่วนรวม สำหรับงานวิจัยนี้จะใช้หลักพุทธธรรมไตรสิกขาในกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแผนการสร้างเสริมจิตสาธารณะ มี 3 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นจัดหาและสร้างปัจจัย คือจัดหาทรัพยากรต่างๆ ที่จำเป็นต่อการดำเนินกิจกรรมหรือการทำโครงการที่สร้างสรรค์สังคม เพื่อให้มีพร้อมก่อนการเรียนรู้หรือทำกิจกรรม 2) ขั้นการจัดการเรียนรู้ โดยใช้หลัก คือขั้นศีล สมาน และปัญญา 3) ขั้นการวัดและประเมินผลคือการประเมินผล ที่เกิดกับตัวผู้เข้าอบรมคือกลุ่มเป้าหมาย ด้านการพัฒนาทางกาย ศิล จิตใจ และปัญญา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สำหรับในขั้นการจัดการเรียนรู้ มีขั้นตอน 3 ขั้นตอน ได้แก่

1. ขั้นศีล เป็นขั้นที่กลุ่มเป้าหมายควบคุมกายและวาจาให้อยู่ในสภาพเรียบร้อยมีระเบียบวินัย เป็นปกติพร้อมที่จะเรียนรู้ พร้อมทั้งจะปฏิบัติกิจกรรมเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะให้เกิดแก่ตน

2. ขั้นสมาน เป็นขั้นที่กลุ่มเป้าหมายมีจิตมุ่งมั่นอย่างต่อเนื่องอยู่กับสิ่งที่ได้รับมอบหมาย รวมจิตใจความคิดแน่วแน่ ตัดสิ่งรบกวนอื่นๆ ออกจากความคิดและจิตใจ ในขณะที่เรียนรู้มีจิตมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติกิจกรรมเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะให้เกิดแก่ตน

3. ขั้นปัญญา เป็นขั้นที่กระตุ้นให้กลุ่มเป้าหมายได้ฝึกคิดอย่างมีเหตุผล เกิดความรู้เข้าใจสิ่งต่างๆ โดยใช้สติในการควบคุม พิจารณาเรื่องใดๆ จนเกิดความรู้แจ้งเข้าใจ และแก้ปัญหาได้ถูกต้องตามความเป็นจริง ใช้ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ในการทำกิจกรรมหรือโครงการเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

ทุกขั้นตอนสามารถเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการจัดการเรียนรู้ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเนื้อหาของบทเรียนและกิจกรรมต่างๆ

1.2.5 การวิเคราะห์ ด้านการประยุกต์หลักพุทธธรรมไตรสิกขาเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะ จากแบบสอบถาม ที่ได้รับคืนมา จำนวน 91 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 75.83 ดังแสดงในตารางที่ 8

ตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์ ด้านการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมไตรสิกขาเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะ จากแบบสอบถาม (n=91)

ลำดับ	ด้านการประยุกต์หลักพุทธธรรมไตรสิกขา	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล		
		\bar{x}	S.D.	การแปลผล
1	ศีลจะช่วยให้การควบคุมตนเองให้อยู่ในระเบียบวินัยทั้งทางกาย ทางวาจาและใจ โดยไม่เอาเปรียบหรือเบียดเบียนผู้อื่นและสิ่งแวดล้อมประพฤติดตนเป็นแบบอย่างที่ดี โดยไม่เพิกเฉยต่อความสูญเสียต่อสิ่งของสาธารณะ เช่น ช่วยปิดน้ำ ปิดไฟเมื่อเลิกใช้งาน	4.52	0.82	เห็นด้วยมากที่สุด
2	สมาธิ จะช่วยให้รวบรวมจิตใจ ความคิดให้แน่วแน่โดยใช้สติในการทำกิจกรรมเพื่อส่วนรวมให้สำเร็จ สร้างพลังจิตใจทำความเข้าใจปัญหา แก้ปัญหาจนเกิดความรู้แจ้ง เกิดการเรียนรู้ เกิดปัญญาขึ้นในตนเอง	4.22	0.77	เห็นด้วยมาก
3	ปัญญาจะช่วยให้ มีหลักเหตุผลพิจารณาเรื่องและเหตุการณ์ต่างๆอย่างรู้เท่าทัน ช่วยให้เป็นผู้ผู้นำในการพัฒนาสิ่งต่างๆ เพื่อสร้างสรรค์สังคมมีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองว่ามีเป็นผู้ที่มีประโยชน์ต่อส่วนรวม	4.51	0.76	เห็นด้วยมากที่สุด
4	การพัฒนาบุคคล เกี่ยวกับพฤติกรรม (ศีล จิตใจ (สมาธิ) ความรู้ความคิด (ปัญญา) จะทำให้มีวิธีคิดเป็นคิดถูกต้อง และ เมื่อเกิดปัญหาขึ้น จะค้นหาสาเหตุ แก้ปัญหาโดยใช้เหตุผล สังคมจะสงบสุข	4.21	0.80	เห็นด้วยมาก
5	ประยุกต์ใช้เพื่อจัดการเรียนรู้ ชั้นที่1) ชั้นสร้างปัจจัย คือจัดหาทรัพยากรที่จำเป็นต้องใช้ ชั้นที่2) ชั้นกระบวนการ คือใช้ ศีล สมาธิ และปัญญา ชั้นที่3) ชั้นการประเมินผล (กาย ศีล จิต ปัญญา)	4.23	0.75	เห็นด้วยมาก
รวม		4.34	0.78	เห็นด้วยมาก

จากตารางที่ 8 แนวคิด องค์ประกอบ ด้านการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมไตรสิกขาเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะ จากแบบสอบถาม พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ย

4.34 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ศิลจะช่วยให้ การควบคุมตนเองให้อยู่ในระเบียบวินัยทั้งทางกาย ทางวาจาและใจ โดยไม่เอาเปรียบหรือเบียดเบียนผู้อื่นและสิ่งแวดล้อมประพัตติตนเป็นแบบอย่างที่ดี โดยไม่เพิกเฉยต่อความสูญเสียต่อสิ่งของสาธารณะ เช่นช่วยปิดน้ำ ปิดไฟเมื่อเลิกใช้งาน มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด 4.52 อยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด รองลงมาคือ ปัญญาจะช่วยให้ มีหลักเหตุผลพิจารณา เรื่องและเหตุการณ์ต่างๆอย่างรู้เท่าทัน ช่วยให้เป็นผู้ดำเนินการพัฒนาสิ่งต่างๆ เพื่อสร้างสรรค์สังคมมีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองว่ามีเป็นผู้ที่มีประโยชน์ต่อส่วนรวม มีคะแนนเฉลี่ย 4.51 อยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด สำหรับรายข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด แต่ยังอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด คือการพัฒนาบุคคล เกี่ยวกับพฤติกรรม (ศีล) จิตใจ (สมาธิ) ความรู้ความคิด (ปัญญา) จะทำให้มีวิถีคิด เป็น คิดถูกต้อง และ เมื่อเกิดปัญหาขึ้น จะค้นหาสาเหตุ แก้ปัญหาโดยใช้เหตุผล สังคมจะสงบสุข มีคะแนนเฉลี่ย 4.21

1.2.6 การวิเคราะห์ ด้านการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมไตรสิกขาเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะ จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ดังแสดงในตารางที่ 9

ตารางที่ 9 ผลการวิเคราะห์ ด้านการประยุกต์ใช้ หลักพุทธธรรมไตรสิกขาเพื่อสร้างเสริมจิต สาธารณะจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ (n=18)

ลำดับ	ประยุกต์ใช้ หลักพุทธธรรมไตรสิกขา	ผลการวิเคราะห์	
		ความถี่	ร้อยละ
1	ควรใช้เป็นหลักในการพัฒนาบุคคลให้เป็นผู้มีคุณภาพ ปลูกฝังให้คนเป็นพลเมืองดี มีคุณธรรมจริยธรรม เพื่อ ก่อให้เกิดความสงบสุขในสังคมโดยมี ศิล เป็นสิ่งที่กำกับ พฤติกรรมที่ติงาม	18	100
2	ควรใช้เป็นกระบวนการในการฝึกฝน อบรม ฝึกหัดเพื่อ พัฒนาคนในองค์ประกอบ 3 ด้าน ศิล สมาธิ ปัญญา เพื่อให้ดำเนินชีวิตที่ติงามไม่เบียดเบียนกัน	18	100
3	ควรใช้ฝึกฝนพัฒนาด้านพฤติกรรมทางกาย ใจ และ สติปัญญา ให้มีระบบถูกต้องติงาม เพื่อความสงบ เรียบร้อยอยู่ร่วมกันอย่างผาสุก	18	100
4	ใช้เป็นหลักของการพัฒนาด้านจิตใจ ให้มีคุณธรรมซึ่งเป็น คุณภาพของจิตใจ ให้เป็นจิตใจที่สูงมีการคิดที่ถูกต้องเห็น ความสำคัญของส่วนรวม	18	100

ลำดับ	ประยุกต์ใช้ หลักพุทธธรรมไตรสิกขา	ผลการวิเคราะห์	
		ความถี่	ร้อยละ
5	การประยุกต์ใช้ มี 3 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นจัดหาและสร้างปัจจัยแห่งสัมมาทิฐิ ให้มีพร้อม คือทรัพยากรต่าง ๆ 2) ขั้นการจัดการเรียนรู้ โดยใช้หลัก คือขั้น ศีล สมาธิ และปัญญา 3) ขั้นการวัดผลประเมินผล ด้านการพัฒนาทางกาย ศีล จิตใจ และปัญญา	17	94.44
6	ประยุกต์ใช้ในขั้นการจัดการเรียนรู้ ขั้นศีล คือ การควบคุมให้ผู้เรียน ให้อยู่ในสภาพเรียบร้อย ขั้นสมาธิ คือให้ผู้เรียนรวมจิตใจความคิดแน่วแน่ตัดสิ่งรบกวนอื่นๆ ขั้นปัญญา คือพิจารณาผลที่เกิดขึ้นจนเกิดความรู้แจ้งเข้าใจ และแก้ปัญหาได้ ถูกต้อง	17	94.44

จากตารางที่ 9 การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมไตรสิกขาเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะ จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า ประเด็นที่มีความถี่สูงสุด ได้แก่ ควรใช้เป็นหลักในการพัฒนาบุคคล ให้เป็นผู้มีคุณภาพ ปลูกฝังให้คนเป็นพลเมืองดี มีคุณธรรมจริยธรรม เพื่อก่อให้เกิดความสงบสุขในสังคมโดยมี ศีล เป็นสิ่งที่กำกับพฤติกรรมที่ติงาม ควรใช้เป็นกระบวนการในการฝึกฝน อบรม ฝึกหัด เพื่อพัฒนาคนในองค์ประกอบ 3 ด้าน ศีล สมาธิ ปัญญา เพื่อให้ดำเนินชีวิตที่ติงามไม่เบียดเบียนกัน ใช้เป็นหลักของการพัฒนาด้านจิตใจ ให้มีคุณธรรมซึ่งเป็นคุณภาพของจิตใจ ให้เป็นจิตใจที่สูงมีการคิด ที่ถูกต้องเห็นความสำคัญของส่วนรวม โดยมีความถี่ 18 คน คิดเป็นร้อยละ 100 และประเด็นที่มีความถี่รองลงมา ได้แก่ การประยุกต์ใช้ มี 3 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นจัดหาและสร้างปัจจัยแห่งสัมมาทิฐิ ให้มีพร้อม คือทรัพยากรต่าง ๆ 2) ขั้นการจัดการเรียนรู้ โดยใช้หลัก คือขั้น ศีล สมาธิ และปัญญา 3) ขั้นการวัดผลประเมินผล ด้านการพัฒนาทางกาย ศีล จิตใจ ปัญญา และประยุกต์ใช้ในขั้นการจัดการเรียนรู้ ขั้นศีล คือ การควบคุมให้ผู้เรียน ให้อยู่ในสภาพเรียบร้อย ขั้นสมาธิ คือให้ผู้เรียนรวมจิตใจความคิดแน่วแน่ตัดสิ่งรบกวนอื่นๆ ขั้นปัญญา คือพิจารณาผลที่เกิดขึ้นจนเกิดความรู้แจ้งเข้าใจ และแก้ปัญหาได้ ถูกต้อง คิดเป็นร้อยละ 94.44

1.2.7 ผลการศึกษาวิเคราะห์เอกสาร จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ด้านแนวความคิดการพัฒนาโปรแกรมเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต พบว่า

โปรแกรม เป็นแนวการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้ได้รับการพัฒนาไปตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ได้มากที่สุด เป็นแผนลำดับขั้นตอนของกระบวนการและรายละเอียดของ

แนวทางการจัดการเรียนรู้ เพื่อมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาไปตามจุดมุ่งหมายหรือลักษณะของโปรแกรมที่ตั้งไว้

กระบวนการในการพัฒนาโปรแกรม ต้องมีการประเมินผลกลุ่มเป้าหมาย ก่อนเข้าร่วมโปรแกรม จากการสัมภาษณ์ สอบถามอาจเก็บข้อมูลจากการทดสอบหรือการสังเกต เพื่อนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการบริหารจัดการโปรแกรม สำหรับการสร้างจุดประสงค์ในการเรียนรู้ ขั้นตอนนี้คือ เป็นการกำหนดเป้าหมายที่เหมาะสมกับผู้เรียน กำหนดจุดมุ่งหมายเป็นข้อความที่แสดงถึงพฤติกรรมที่คาดหวังว่าจะเกิดกับผู้เรียนที่เฉพาะเจาะจงลงไป ในขั้นการวิเคราะห์ลำดับงานเป็นการตีความทักษะเบื้องต้นของการเรียนออกมาเป็นขั้นตอนย่อยๆ จัดเรียงตามลำดับความยากง่าย ขั้นการเลือกใช้กลยุทธ์ในการจัดการเรียนรู้ คือการกำหนดว่าผู้สอนจะสอนอย่างไร การเตรียมวัสดุอุปกรณ์ให้เหมาะสม และขั้นการประเมินผลโปรแกรม นั่นคือผู้เรียนเกิดพฤติกรรมตามที่กำหนดไว้หรือไม่ ซึ่งถ้าไม่เกิดก็จำเป็นต้องตรวจสอบข้อบกพร่องของโปรแกรมในส่วนต่างๆ เพื่อทำการปรับปรุงต่อไป

โปรแกรมควรมีองค์ประกอบ ซึ่งต้องมีความสอดคล้องและเชื่อมโยงกับเรื่องที่จะจัดอบรม ได้แก่ 1) หลักการและเหตุผล 2) วัตถุประสงค์ 3) แนวคิดสำคัญ 4) โครงสร้างโปรแกรม 5) วิธีการฝึกอบรม 6) ระยะเวลา 7) สถานที่ และ 8) การประเมินผล และสำหรับแนวคิดการพัฒนาโปรแกรม เพื่อสร้างเสริมจิตสำนึกของนักศึกษาปริญญาบัณฑิต ควรมีหลักการพัฒนาให้กลุ่มเป้าหมายมีแนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้บำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม อย่างหลากหลายรูปแบบ แสดงถึงความรับผิดชอบต่อสังคม โดยมีวัตถุประสงค์ควรปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกในการทำประโยชน์ต่อ ชุมชน สังคม เน้นมีคุณธรรม จริยธรรม โดยใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขาที่สอดคล้องกับการสร้างเสริมจิตสำนึกมาช่วยพัฒนาเป็นโครงสร้างโปรแกรม โดยมีแนวทางการจัดการเรียนรู้เน้นให้ร่วมกันวิเคราะห์ การออกแบบการจัดกิจกรรม วางแผน มีการปฏิบัติภาคสนามทำกิจกรรมเพื่อสังคม แบบอาสาสมัครโดยไม่มีค่าตอบแทน ควรจัดให้มีนำเสนอผลงานมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้หลังจากเสร็จสิ้นกิจกรรมโครงการสร้างเสริมจิตสำนึกเพื่อถอดบทเรียน สำหรับวิธีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดย มีการอบรมตามหน่วยเรียนรู้ภาคทฤษฎี มีปฏิบัติภาคสนามโดยทำโครงการจิตสำนึก และถอดบทเรียน รวมเวลาไม่เกิน 50 ชม. ควรมีการประเมินผลก่อน ระหว่าง และหลังการจัดประสบการณ์เรียนรู้โดยประเมินผลตามสภาพจริง มีการประเมินโครงการ ประเมินตนเอง และการประเมินความพึงพอใจต่อโปรแกรม เป็นกระบวนการเปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมการเรียนรู้ของ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมว่า มีความรู้ ทักษะ และมีทัศนคติที่ดีขึ้นอย่างไร เพื่อตัดสินใจว่าจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมนั้นประสบผลสำเร็จหรือไม่ ถ้าส่วนใดไม่ประสบผลสำเร็จจะได้ปรับปรุงแก้ไข

เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้ได้ตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ได้มากที่สุด โดยมีการสังเกต การสัมภาษณ์ ร่วมกับการประเมินแบบต่างๆ เพื่อติดตามการมีจิตสาธารณะของกลุ่มเป้าหมาย

1.2.8 การวิเคราะห์ แนวคิด องค์ประกอบ ด้านแนวคิดการพัฒนาโปรแกรมเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต จากแบบสอบถาม ที่ได้รับคืนมา จำนวน 91 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 75.83 ดังแสดงในตารางที่ 10

ตารางที่ 10 ผลการวิเคราะห์ ด้านแนวคิดการพัฒนาโปรแกรมเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต จากแบบสอบถาม (n=91)

ลำดับ	การสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล		
		\bar{X}	S.D.	การแปลผล
1	หลักการควรมุ่งมั่นพัฒนาให้กลุ่มเป้าหมายมีแนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้บำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม อย่างหลากหลายรูปแบบ แสดงถึงความรับผิดชอบต่อสังคม	4.34	0.84	เห็นด้วยมาก
2	วัตถุประสงค์ควรปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกในการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อ ชุมชน สังคม เน้นมีคุณธรรม จริยธรรม โดยใช้เวลาวางให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม	4.54	0.77	เห็นด้วยมากที่สุด
3	แนวคิดสำคัญควรน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขาที่สอดคล้องกับการสร้างเสริมจิตสาธารณะมาช่วยพัฒนาเป็นโครงสร้างโปรแกรม	4.52	0.75	เห็นด้วยมาก
4	แนวทางการจัดการเรียนรู้ควรเน้นให้ร่วมกันวิเคราะห์การออกแบบการจัดกิจกรรม วางแผน มีการปฏิบัติภาคสนามทำกิจกรรมเพื่อสังคม อาสาสมัครโดยไม่มีค่าตอบแทน	4.51	0.85	เห็นด้วยมากที่สุด
5	ควรจัดให้มีนำเสนอผลงานมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้หลังจากเสร็จสิ้นกิจกรรมโครงการสร้างเสริมจิตสาธารณะเพื่อถอดบทเรียน	4.25	0.74	เห็นด้วยมากที่สุด

ลำดับ	การสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล		
		\bar{X}	S.D.	การแปลผล
6	ควรจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของโปรแกรม 3 ระยะ โดย มีการอบรมหน่วยเรียนรู้ ปฏิบัติภาคสนามโดยทำโครงการจิตสาธารณะ และถอดบทเรียน รวมเวลาไม่เกิน 50 ชม.	4.24	0.75	เห็นด้วยมาก
7	ควรมีการประเมินผลก่อน ระหว่าง และหลังการจัดประสบการณ์เรียนรู้โดยประเมินผลตามสภาพจริง ประเมินโครงการ ประเมินตนเอง และการประเมินความพึงพอใจต่อโปรแกรม	4.26	0.81	เห็นด้วยมาก
8	ควรมีการประเมินผลโดยมีการสังเกต การสัมภาษณ์ ร่วมกับการประเมินแบบต่างๆ เพื่อติดตามความคงทน การมีจิตสาธารณะ	4.27	0.76	เห็นด้วยมาก
รวม		4.37	0.78	เห็นด้วยมาก

จากตารางที่ 10 แนวคิดการพัฒนาโปรแกรมเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต จากแบบสอบถาม พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ย 4.37 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า วัตถุประสงค์ควรปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกในการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อ ชุมชน สังคม เน้นมีคุณธรรม จริยธรรม โดยใช้เวลาวางให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ 4.54 อยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด รองลงมาคือ แนวคิดสำคัญควรน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขาที่สอดคล้องกับการสร้างเสริมจิตสาธารณะมาช่วยพัฒนาเป็นโครงสร้างโปรแกรม มีคะแนนเฉลี่ย 4.52 อยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด สำหรับรายข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดแต่ยังอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก คือ ควรจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของโปรแกรม 3 ระยะ โดย มีการอบรมหน่วยเรียนรู้ ปฏิบัติภาคสนามโดยทำโครงการจิตสาธารณะ และถอดบทเรียน รวมเวลาไม่เกิน 50 ชม. มีคะแนนเฉลี่ย 4.24

1.2.9 การวิเคราะห์ แนวคิด องค์ประกอบ ด้านแนวคิดการพัฒนาโปรแกรมเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ดังแสดงในตารางที่ 11

ตารางที่ 11 ผลการวิเคราะห์ ด้านแนวคิดการพัฒนาโปรแกรมเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต จากสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ (n=18)

ลำดับ	การสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต	ผลการวิเคราะห์	
		ความถี่	ร้อยละ
1	หลักการควรส่งเสริมให้นักศึกษาจัดกิจกรรมเพื่อบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม	18	100
2	วัตถุประสงค์ควรปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกในการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม	18	100
3	แนวคิดสำคัญควรน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขาที่สอดคล้องกับการสร้างเสริมจิตสาธารณะมาช่วยพัฒนาเป็นโครงสร้างโปรแกรม	18	100
4	กิจกรรมให้นักศึกษาร่วมกันวิเคราะห์ การออกแบบการจัดกิจกรรม วางแผน มีการปฏิบัติโครงการภาคสนาม อาสาสมัคร โดยไม่มีค่าตอบแทน ควรจัดให้มีนำเสนอผลงานมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้หลังจากเสร็จสิ้นกิจกรรมโครงการสร้างเสริมจิตสาธารณะ	17	94.44
5	ควรจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของโปรแกรม โดย มีการอบรมหน่วยเรียนรู้ ปฏิบัติภาคสนามโดยทำโครงการจิตสาธารณะ และ ถอดบทเรียน	17	94.44
6	ควรมีการประเมินผลก่อน ระหว่าง และหลังการจัดประสบการณ์เรียนรู้โดยประเมินผลตามสภาพจริง และมีการประเมินผลโดยมีการสังเกต การสัมภาษณ์ ร่วมกับการประเมินแบบต่างๆ	17	94.44

จากตารางที่ 11 แนวคิดการพัฒนาโปรแกรมเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า ประเด็นที่มีความถี่สูงสุด ได้แก่ หลักการควรส่งเสริมให้นักศึกษาจัดกิจกรรมเพื่อบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม วัตถุประสงค์ควรปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกในการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม แนวคิดสำคัญควรน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขาที่สอดคล้องกับการสร้างเสริมจิตสาธารณะมาช่วยพัฒนาเป็นโครงสร้างโปรแกรม โดยมีความถี่ 18 คน คิดเป็นร้อยละ 100 และประเด็นที่มีความถี่รองลงมา ได้แก่ กิจกรรมให้นักศึกษาร่วมกันวิเคราะห์ การออกแบบการจัดกิจกรรม วางแผน มีการปฏิบัติโครงการภาคสนาม อาสาสมัครโดยไม่มีค่าตอบแทน ควรจัดให้มีนำเสนอผลงานมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้หลังจากเสร็จสิ้นกิจกรรมโครงการสร้างเสริมจิตสาธารณะ ควรจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของโปรแกรม โดย มีการอบรมหน่วยเรียนรู้ ปฏิบัติภาคสนามโดยทำ

โครงการจิตสาธารณะ และถอดบทเรียน และควรมีการประเมินผลก่อน ระหว่าง และหลังการจัด ประสบการณ์เรียนรู้โดยประเมินผลตามสภาพจริง และมีการประเมินผลโดยมีการสังเกต การ สัมภาษณ์ ร่วมกับการประเมินแบบต่างๆ คิดเป็นร้อยละ 94.44

1.2.10 ผลการศึกษาวิเคราะห์เอกสาร จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ด้านวิธีการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อการสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต พบว่า

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต โดยมีหลักการคือต้องจัดให้สอดคล้องกับความถนัดความสนใจและพัฒนาการของกลุ่มเป้าหมาย เน้น ฝึกทักษะกระบวนการคิดการเผชิญสถานการณ์การ ประยุกต์ความรู้เพื่อใช้ในชีวิตรประจำวัน นอกจากนี้ต้องการปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยม คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ซึ่งการจัดบรรยากาศแห่งการ เรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญยิ่ง ควรมีความเป็นพลวัตร คือ มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ทั้งในด้าน การ จัดกิจกรรม การสร้างบรรยากาศ สาระการเรียนรู้ รูปแบบเทคนิค และวิธีการ ควรคำนึงถึงประเด็น ดังนี้ 1) ควรศึกษาคู่มือโปรแกรมเพื่อรู้และเข้าใจอย่างชัดเจน 2) ควรวางแผนเพื่อดำเนินการให้ เป็นไปตามแผน 3) ควรเลือกใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ใหม่ๆและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 4) ควร ใช้ หลักสร้างแรงจูงใจให้ถูกวิธีเพื่อดึงความสนใจ 5) ควรสร้างบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนรู้และ สนุกสนานเพื่อทำให้รู้สึกเป็นกันเอง 6) ควรมีการประเมินการจัดการเรียนรู้และพัฒนาการของผู้เข้า โปรแกรม เพื่อเป็นการตรวจสอบตนเอง สื่อ กระบวนการ เพื่อปรับปรุงการพัฒนาให้ดีขึ้นต่อไป วิธีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อการสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต ควรมี กระบวนการพัฒนาการรับรู้และรู้คิด เจตคติ และพฤติกรรม เกี่ยวกับการมีจิตสาธารณะ มีขั้นให้ ตระหนักให้ความสนใจในเรื่องการมีจิตสาธารณะ โดยการสังเกตเรียนรู้จากบุคคลต้นแบบ และจาก การแลกเปลี่ยนประสบการณ์เชิงประจักษ์ ในการทำประโยชน์ต่อส่วนรวม มีขั้นให้นักศึกษาแสดง พฤติกรรมต่อสิ่งที่สนใจในกิจกรรมสร้างสรรค์สังคม โดยให้มีการร่วมในการอภิปราย สัมภาษณ์ ชักถาม วิพากษ์วิจารณ์ จดบันทึก และการสนทนากลุ่มกับเพื่อนๆ มีการสร้างแนวคิดจิตสาธารณะสู่ การลงมือปฏิบัติทำให้เกิดผล โดยให้วิเคราะห์จากสภาพปัญหาจริงและทำโครงการจิตสาธารณะ และ นำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตรประจำวันให้เกิดเป็นนิสัย โดยจัดทำเป็นขั้นๆ เริ่มตั้งแต่ ให้มีการรู้คิด ตระหนัก รับรู้ถึงปัญหาสังคม เน้นมีเจตคติที่ดี คำนึงถึงผู้อื่น เมตตา แบ่งปัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือ มีการควบคุมมีพฤติกรรม ด้านจิตใจ คิดตามหลักเหตุผล อุทิศตนให้ส่วนรวม มีส่วนร่วม มี การสร้างเครือข่าย ลงมือปฏิบัติเพื่อสังคม มีการเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบ อย่างเหมาะสม โปรแกรมต้องจัดการเรียนรู้เพื่อสอนให้กลุ่มเป้าหมาย ตระหนักรู้ สนใจปัญหาต่างๆ ของส่วนรวม ให้ ความสำคัญต่อสิ่งแวดล้อม หาข้อเท็จจริง ประเมินข้อมูลสารสนเทศและแนวคิดจากแหล่งข้อมูลที่เป็น จริง ประยุกต์ใช้หลักธรรม ชื่อสัตย์สุจริต พึ่งพาตนเอง สามารถเสาะแสวงหาทรัพยากรธรรมชาติที่มี

อยู่มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด มีกิจกรรมการร่วมป้องกันไม่ให้อะไรของเสียหาย ทำงานเป็นทีม เป็นมิตรกับผู้อื่นอย่างเท่าเทียมกันสอนให้รับรู้ความรู้สึกของผู้อื่น มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ มีความเกื้อกูลบุคคลในสังคม เคารพสิทธิเสรีภาพ มีความเมตตา กรุณา ช่วยเหลือ แบ่งปัน เสียสละเพื่อผู้อื่น เมื่อมีโอกาส ให้สามารถแนะนำเพื่อน ๆ ในเรื่องต่างๆ ในทางถูกต้อง ช่วยบริจาคเหลือผู้อื่นตามกำลังฐานะ ช่วยดูแลรักษาสาธารณสมบัติ และนำองค์ความรู้ที่มีอยู่ เข้าร่วมในการแก้ปัญหาของสังคม สามารถควบคุมตนเองให้อยู่ในระเบียบวินัยไม่เบียดเบียนผู้อื่น สิ่งแวดล้อม เป็นแบบอย่างที่ดีไม่ดูดาบต่อความสูญเสียต่อสิ่งของสาธารณะ และควรมีกิจกรรมที่ส่งเสริมเพื่อให้กลุ่มเป้าหมายสามารถสื่อสารประสานกับผู้อื่นเพื่อทำกิจกรรมเพื่อสังคม มีการประชาสัมพันธ์ ให้มีความรู้ทันต่อเทคโนโลยีสารสนเทศในปัจจุบันและนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์กับการทำงานเพื่อส่วนรวม และขยายความรู้ ที่สร้างเสริมให้ผู้อื่นมีจิตสำนึกที่ดีต่อสังคม

1.2.11 การวิเคราะห์แนวคิด องค์กรประกอบ ด้านวิธีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อการสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต จากแบบสอบถาม ที่ได้รับคืนมา จำนวน 91 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 75.83 ดังแสดงในตารางที่ 12

ตารางที่ 12 ผลการวิเคราะห์ ด้านวิธีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อการสร้างเสริมจิตสาธารณะ นักศึกษาปริญญาบัณฑิต จากแบบสอบถาม (n=91)

ลำดับ	วิธีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล		
		\bar{x}	S.D.	การแปลผล
1	ควรมีกระบวนการพัฒนาสร้าง การรับรู้และรู้คิด เจตคติ และพฤติกรรม เกี่ยวกับการมีจิตสาธารณะ	4.54	0.83	เห็นด้วยมากที่สุด
2	สาระการเรียนรู้ควรมีกิจกรรมเรื่องการแบ่งปัน เปิดโอกาสให้ผู้อื่นใช้ สิ่งของส่วนรวม และช่วยดูแลรักษาสาธารณสมบัติของสังคม	4.52	0.77	เห็นด้วยมากที่สุด
3	ควรเปิดโอกาสให้กลุ่มเป้าหมาย มีส่วนช่วยเหลือกิจการเพื่อส่วนรวม โดยการเสียสละในหลากหลายรูปแบบเช่น แรงกายหรือบริจาค	4.25	0.76	เห็นด้วยมาก
4	ควรมีกิจกรรมที่ส่งเสริมการเคารพสิทธิเสรีภาพ ศักดิ์ศรี ความเป็นมนุษย์ของตนเองและบุคคลอื่น ให้รู้จักมีความเมตตา กรุณา ช่วยเหลือ เอื้อเฟื้อเกื้อกูล เสียสละเพื่อผู้อื่น	4.26	0.80	เห็นด้วยมาก

ลำดับ	วิธีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล		
		\bar{x}	S.D.	การแปลผล
5	ควรเปิดโอกาสให้กลุ่มเป้าหมายนำองค์ความรู้ และความสามารถในการแสวงหาความรู้ เข้าร่วมในการแก้ปัญหาให้กับหน่วยงานต่างๆ ที่มุ่งพัฒนาสังคม	4.53	0.82	เห็นด้วยมากที่สุด
6	ควรส่งเสริมให้กลุ่มเป้าหมายมีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดหลักเกณฑ์และขั้นตอนในการปฏิบัติงานเพื่อสังคม	4.52	0.74	เห็นด้วยมากที่สุด
7	ควรมีกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการมีระเบียบวินัยในการดำเนินชีวิต เช่นเมื่อปฏิบัติกิจกรรมต่างๆเสร็จแล้ว เก็บของหรือสถานที่ให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย	4.25	0.77	เห็นด้วยมาก
8	ควรส่งเสริมให้กลุ่มเป้าหมายมีการสร้างเครือข่ายการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆที่เป็นการช่วยเหลือและพัฒนาสังคม	4.51	0.80	เห็นด้วยมากที่สุด
9	ควรมีกิจกรรมที่ส่งเสริมเพื่อให้กลุ่มเป้าหมายสามารถสื่อสารประสานกับผู้อื่นเพื่อทำกิจกรรมสร้างสรรค์สังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.34	0.71	เห็นด้วยมาก
10	ควรมีกิจกรรม ที่ส่งเสริมให้กลุ่มเป้าหมายมีการประชาสัมพันธ์ ขยายความรู้ ที่สร้างเสริมให้ผู้อื่นมีจิตสำนึกที่ดีต่อสังคม	4.23	0.77	เห็นด้วยมาก
11	ควรมีกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตและฝึกฝนตนเองให้มีความรู้ทันต่อเทคโนโลยีสารสนเทศ ในปัจจุบันและนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์กับการทำงานเพื่อส่วนรวม	4.35	0.78	เห็นด้วยมาก
12	ควรมีกิจกรรม ที่ส่งเสริมการสร้างภูมิคุ้มกันโดยมีการเตรียมความพร้อมในการรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ โดยคำนึงถึงสถานการณ์อย่างเหมาะสม	4.29	0.77	เห็นด้วยมาก
รวม		4.38	0.78	เห็นด้วยมาก

จากตารางที่ 12 วิธีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อการสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต จากแบบสอบถาม พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ย 4.38 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ควรมีกระบวนการพัฒนาสร้าง การรับรู้และรู้คิด เจตคติ และพฤติกรรม เกี่ยวกับการมีจิตสาธารณะมีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด 4.54 อยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด

รองลงมาคือ ควรเปิดโอกาสให้กลุ่มเป้าหมายนำองค์ความรู้ และความสามารถในการแสวงหาความรู้ เข้าร่วมในการแก้ปัญหาให้กับหน่วยงานต่างๆ ที่มุ่งพัฒนาสังคม มีคะแนนเฉลี่ย 4.53 อยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด สำหรับรายชื่อที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด แต่ยังคงอยู่ในระดับมาก คือ ควรมีกิจกรรม ที่ส่งเสริมให้กลุ่มเป้าหมายมีการประชาสัมพันธ์ ขยายความรู้ ที่สร้างเสริมให้ผู้อื่นมีจิตสำนึกที่ดีต่อสังคม มีคะแนนเฉลี่ย 4.23

1.2.12 การวิเคราะห์ แนวคิด องค์ประกอบ ด้านวิธีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อการสร้างเสริมจิตสำนึกของนักศึกษาปริญญาบัณฑิต จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ดังแสดงในตารางที่ 13

ตารางที่ 13 ผลการวิเคราะห์ ด้านวิธีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อการสร้างเสริมจิตสำนึกของนักศึกษาปริญญาบัณฑิต จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ (n=18)

ลำดับ	วิธีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อการสร้างเสริมจิตสำนึก	ผลการวิเคราะห์	
		ความถี่	ร้อยละ
1	ควรมีกระบวนการพัฒนาสร้าง การรับรู้และรู้คิด เจตคติ และพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีจิตสำนึก	18	100
2	ควรมีชั้นให้ตระหนักให้ความสนใจในเรื่องการมีจิตสำนึก โดยการสังเกตเรียนรู้จากบุคคลต้นแบบ และจากการแลกเปลี่ยนประสบการณ์เชิงประจักษ์ ในการทำประโยชน์ต่อส่วนรวม	18	100
3	ควรมีชั้นให้นักศึกษาแสดงพฤติกรรมต่อสิ่งที่สนใจในกิจกรรมสร้างสรรค์สังคม โดยให้มีการร่วมในการอภิปราย สัมภาษณ์ ชักถาม วิพากษ์วิจารณ์ จดบันทึก และการสนทนากลุ่มกับเพื่อน ๆ	18	100
4	มีการสร้างแนวคิดจิตสำนึกสู่การลงมือปฏิบัติทำให้เกิดผล โดยให้วิเคราะห์จากสภาพปัญหาจริงและทำโครงการจิตสำนึก และนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันให้เกิดเป็นนิสัย	18	100
5	ให้มีการรู้คิด ตระหนัก รับรู้ถึงปัญหาสังคม ใช้ทางสายกลางในการดำเนินชีวิต ห่วงใยสังคม	18	100
6	เน้นมีเจตคติที่ดี คำนึงถึงผู้อื่น สามัคคี เผื่อแผ่ เมตตา แบ่งปัน เอื้อเฟื้อเกื้อกูล ช่วยเหลือ และให้โอกาส	17	94.44
7	ให้มีการควบคุมมีพฤติกรรม (ศีล) ด้านจิตใจ (สมาธิ) ด้านความรู้ (ปัญญา) คิดถูกต้องตามหลักเหตุผล อุทิศตนให้ส่วนรวม	18	100
8	สอนให้มีส่วนร่วม มีการสร้างเครือข่าย ช่วยแก้ปัญหา ลงมือปฏิบัติ เพื่อสังคม มีการเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบ อย่างเหมาะสม	17	94.44

ลำดับ	วิธีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อการสร้างเสริมจิตสาธารณะ	ผลการวิเคราะห์	
		ความถี่	ร้อยละ
9	สอนให้ตระหนักรู้ สนใจปัญหาต่างๆ ของส่วนรวม ติดตามข่าวสารให้ ความสำคัญต่อสิ่งแวดล้อม รับผิดชอบต่อตนเอง และสังคม	17	94.44
10	สอนให้รอบรู้ คติวิเคราะห์ เรื่องต่าง ๆ ของสังคม หาข้อเท็จจริง ประเมิน ข้อมูลสารสนเทศและแนวคิดจากแหล่งข้อมูล เข้าร่วมกิจกรรมกับสังคม	17	94.44
11	สอนใช้หลักธรรม ประหยัดอดออม ซื่อสัตย์สุจริต พึ่งพาตนเอง ปฏิบัติงาน มีความเพียร พยายาม และความอดทน สามารถแสวงหา ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด	17	94.44
12	มีกิจกรรมการร่วมป้องกันไม่ให้สิ่งของเสียหาย ทำงานเป็นทีม สามัคคี เป็น มิตรกับผู้อื่นอย่างเท่าเทียมกัน	17	94.44
13	สอนให้รับรู้ความรู้สึกของผู้อื่น มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ มีความเกื้อกูล บุคคลในสังคม เคารพสิทธิเสรีภาพ มีความเมตตา กรุณา ช่วยเหลือ แบ่งปัน เสียสละเพื่อผู้อื่น เมื่อมีโอกาส	17	94.44
14	ให้สามารถแนะนำเพื่อนๆ ในเรื่องต่างๆ ในทางถูกต้อง ช่วยบริจาคเหลือ ผู้อื่นตามกำลัง ฐานะ ช่วยดูแลรักษาสาธารณสมบัติ และนำองค์ความรู้ เข้า ร่วมในการแก้ปัญหาสังคม	17	94.44
15	ให้สามารถควบคุมตนเองให้อยู่ในระเบียบวินัยไม่เบียดเบียนผู้อื่น สิ่งแวดล้อม เป็นแบบอย่างที่ดีไม่ดูค้ายต่อความสูญเสียต่อสิ่งของสาธารณะ	18	100
16	ให้สามารถรวบรวมจิตใจ โดยใช้สติในการทำกิจกรรมใด ๆ มีความตั้งใจแน่ว แนในการนำความรู้ตนไปใช้เพื่อประโยชน์ต่อสังคม มุ่งมั่นในการพัฒนา ตนเอง	16	88.88
17	ใช้หลักเหตุผลตัดสินใจหรือกระทำการใดๆ ในประโยชน์ส่วนรวม เชื่อมั่นตนเอง พิจารณาเลือกใช้ วัสดุ สิ่งของ ที่เหมาะสมกับงาน หรือ กิจกรรมต่างๆ และนำองค์ความรู้ไปใช้ในทางที่ถูกต้อง	18	100
18	ให้มีการริเริ่มสร้างเครือข่ายพัฒนาสังคมมีแนวทางประชาสัมพันธ์ ขยาย ความรู้ ประสานงาน มีส่วนร่วมกับหน่วยงานอื่นจัดกิจกรรมเพื่อส่วนรวม	18	100
19	ต้องแนะนำการทำกิจกรรมเพื่อส่วนรวม ต้องปฏิบัติโดยไม่หวังผลตอบแทน ให้สำเร็จตามเวลา และเมื่อเกิดปัญหา ต้องไม่ทอดทิ้ง ลงมือปฏิบัติ เพื่อ แก้ปัญหาหรือลดระดับของปัญหาให้ได้	17	94.44
20	ต้องให้มีการวางแผนที่ชัดเจนในการทำกิจกรรม ยอมรับผลที่เกิดจากการ กระทำ มีความรู้ทันต่อเทคโนโลยีสารสนเทศ ยอมรับผลกระทบจากการ เปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ อย่างเหมาะสม	18	100
21	การเรียนรู้ควรมีกิจกรรมเรื่องการแบ่งปัน เปิดโอกาสให้ผู้อื่นใช้ สิ่งของ ส่วนรวม และช่วยดูแลรักษาสาธารณสมบัติของสังคม	17	94.44

ลำดับ	วิธีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อการสร้างเสริมจิตสาธารณะ	ผลการวิเคราะห์	
		ความถี่	ร้อยละ
22	ควรเปิดโอกาสให้นักศึกษา มีส่วนช่วยเหลือกิจการเพื่อส่วนรวม โดยการเสียสละในหลากหลายรูปแบบเช่น แร่กายหรือบริจาค	17	94.44

จากตารางที่ 13 วิธีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อการสร้างเสริมจิตสาธารณะ นักศึกษาปริญญาบัณฑิต จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า ประเด็นที่มีความถี่สูงสุด ได้แก่ ควรมีการพัฒนาสร้าง การรับรู้และรู้คิด เจตคติ และพฤติกรรม เกี่ยวกับการมีจิตสาธารณะ ควรให้ตระหนักให้ความสนใจในเรื่องการมีจิตสาธารณะ โดยการสังเกตเรียนรู้จากบุคคลต้นแบบ และจากการแลกเปลี่ยนประสบการณ์เชิงประจักษ์ ในการทำประโยชน์ต่อส่วนรวม ควรให้ให้นักศึกษา แสดงพฤติกรรมต่อสิ่งที่สนใจในกิจกรรมสร้างสรรค์สังคม โดยให้มีการร่วมในการอภิปราย สัมภาษณ์ ชักถาม วิชาทฤษฎีวิจารณ์ จดบันทึก และการสนทนากลุ่มกับเพื่อน ๆ มีการสร้างแนวคิดจิตสาธารณะสู่ การลงมือปฏิบัติทำให้เกิดผล โดยให้วิเคราะห์จากสภาพปัญหาจริงและทำโครงการจิตสาธารณะ และนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันให้เกิดเป็นนิสัย ให้มีการรู้คิด ตระหนัก รับผิดชอบต่อปัญหาสังคม ใช้ทางสายกลางในการดำเนินชีวิต ห่วงใยสังคม ให้มีการควบคุมมีพฤติกรรม (ศีล) ด้านจิตใจ (สมาธิ) ด้านความรู้ (ปัญญา) คิดถูกต้องตามหลักเหตุผล อุทิศตนให้ส่วนรวม ให้สามารถควบคุมตนเองให้อยู่ในระเบียบวินัยไม่เบียดเบียนผู้อื่น สิ่งแวดล้อม เป็นแบบอย่างที่ดีไม่ดูตายต่อความสูญเสียต่อสิ่งของ สาธารณะ ใช้หลักเหตุผลตัดสินใจหรือกระทำการใดๆในประโยชน์ส่วนรวม เชื่อมั่นตนเอง พิจารณาเลือกใช้ วัสดุ สิ่งของ ที่เหมาะสมกับงาน หรือกิจกรรมต่างๆ และนำองค์ความรู้ไปใช้ในทางที่ถูกต้อง ให้มีการริเริ่มสร้างเครือข่ายพัฒนาสังคมมีแนวทางประชาสัมพันธ์ ขยายความรู้ ประสานงาน มีส่วนร่วมกับหน่วยงานอื่นจัดกิจกรรมเพื่อส่วนรวม และต้องให้มีการวางแผนที่ชัดเจนในการทำกิจกรรม ยอมรับผลที่เกิดจากการกระทำ มีความรู้ทันต่อเทคโนโลยีสารสนเทศ ยอมรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ อย่างเหมาะสม โดยมีความถี่ 18 คน คิดเป็นร้อยละ 100 และประเด็นที่มีความถี่น้อยที่สุดมี 1 ข้อได้แก่ ให้สามารถรวบรวมจิตใจ โดยใช้สติในการทำกิจกรรมใด ๆ มีความตั้งใจ แน่วแน่ในการนำความรู้ตนไปใช้เพื่อประโยชน์ต่อสังคม มุ่งมั่นในการพัฒนาตนเอง โดยมีความถี่ 16 คน คิดเป็นร้อยละ 88.88

1.2.13 การวิเคราะห์ ด้านการประยุกต์การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขา ที่สอดคล้องกับสร้างเสริมจิตสาธารณะ

ผลการวิเคราะห์ด้านการประยุกต์การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่สอดคล้องกับสร้างเสริมจิตสาธารณะ ดังแสดงในตารางที่ 14

ตารางที่ 14 ผลการวิเคราะห์ ด้านการประยุกต์การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่สอดคล้องกับสร้างเสริมจิตสาธารณะ

เอกสาร	แบบสอบถาม	ผู้ทรงคุณวุฒิ	ประเด็นสรุป 3 แนวคิด	ผลวิเคราะห์ประเด็นด้านจิต สาธารณะ
แนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เน้นความพอประมาณ ให้เสียสละ การแบ่งปัน ไม่เบียดเบียนกัน จะสร้างความสุขทางใจ เน้นการให้อย่างสมดุลและเป็นธรรมชาติ ผู้ปฏิบัติตามแนวทางจะได้รับประโยชน์ร่วมกันด้วย เพราะไม่มีการทำร้ายกัน แข่งขัน มีแต่การแบ่งปัน เห็นประโยชน์ของส่วนรวม ให้อยู่ร่วมกันอย่างสันติ โดยคำนึงถึงทรัพยากรที่มีจำกัด ใช้อย่างให้เกิดประโยชน์แก่คนส่วนรวม	แนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เน้นคุณธรรมจะช่วยให้เกิดความซื่อสัตย์ ช่วยสร้างซึ่งกันและกัน ช่วยสร้างความสมานฉันท์ ความกลมเกลียว ความสามัคคีในสังคม ดำเนินชีวิตอย่างซื่อสัตย์สุจริต ไม่เบียดเบียน พึ่งพาตนเอง พึ่งพาซึ่งกันและกัน เมตตา กรุณา ช่วยเหลือเอื้อเอื้อ เพื่อ เกื้อกูล เสียสละ	แนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวคิด ด้านคุณธรรม ให้ออยู่ร่วมกันอย่างสันติแบบเกื้อกูล เป็นหลักปฏิบัติที่มิการให้อย่างสมดุล เห็นแก่ส่วนรวม เพื่อให้ได้รับประโยชน์ร่วมกันไม่มีการทำร้ายกัน ให้อใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น ไม่ทำให้อสังคมเดือดร้อน และไม่ทำลายธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม	เป็นหลักปรัชญาที่ช่วยสร้างความมั่นคง ความสงบสุข จะสร้างความสุขทางกายและจิตใจ จากการใช้ การแบ่งปันการเสียสละ เป็นผู้มีความดี มีเหตุผล รู้จักควบคุม ยับยั้งความโลภ ช่วยลดช่องว่างระหว่างคนจนและคนร่ำรวย มีฐานะความเป็นอยู่เท่าเทียมกัน คนร่ำรวยมีฐานะดี จะเห็นอกเห็นใจ และช่วยเหลือแบ่งปัน คนแข็งแรงจะช่วยเหลือคนอ่อนแอและอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข แบบไม่เอาเปรียบและพึ่งพาซึ่งกันและกัน	แนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จะเป็นระบบแบบธรรมชาติ เป็น สายกลาง ไม่ตั้ง ไม่หย่อน ไม่กดดัน ฝืนใจ ไม่เอาเปรียบธรรมชาติ ไม่ได้ทำร้ายใครทั้งตนเองและผู้อื่น แล้ว เน้น ให้ความมีเอื้อเอื้อเอื้อแก่ผู้ เกื้อกูล ช่วยเหลือ เน้นการให้อย่างสมดุลได้รับประโยชน์ร่วมกัน ไม่มีการทำร้ายซึ่งกันและกัน มีแต่การแบ่งปัน เห็นประโยชน์ของการพึ่งพาตนเองพึ่งพาซึ่งกันและกัน เมตตา กรุณา ให้อเสียสละเพื่อสังคมส่วนรวม ช่วยสร้างความสมานฉันท์ สามัคคีในสังคม ดำเนินชีวิตอย่างซื่อสัตย์สุจริต ไม่เบียดเบียนเอาเปรียบสิ่งใด ๆ

ส่วนรวม

จากตารางที่ 14 การวิเคราะห์แนวคิด องค์ประกอบ ส่วนของการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ และแบบสอบถามความคิดเห็นจากอาจารย์ในมหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศ ด้านการประยุกต์ พบว่าแนวคิดสำคัญในการน้อมนำประยุกต์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาโปรแกรมสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษา พบว่า

1. สรุปจาก 3 แนวคิด พบว่า เป็นหลักปรัชญาที่ ช่วยสร้างความมั่นคง ความสงบสุข จะสร้างความสุขทางกายและจิตใจ จากการให้ การแบ่งปันการเสียสละ เป็นผู้ที่มีสติปัญญา มีเหตุผล รู้จักควบคุม ยับยั้งความโลภ ช่วยลดช่องว่างระหว่างคนจนและคนร่ำรวย มีฐานะความเป็นมนุษย์เท่าเทียมกัน คนร่ำรวยมีฐานะดี จะเห็นอกเห็นใจ และช่วยเหลือแบ่งปัน คนแข็งแรงจะช่วยเหลือคนอ่อนแอและอยู่ร่วมกันกันอย่างสันติสุข แบบไม่เอาเปรียบและพึ่งพากันและกัน

2.การเชื่อมโยงประเด็นที่สอดคล้องด้านจิตสาธารณะ คือ แนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จะเห็นว่าเป็นระบบแบบธรรมชาติ เป็น สายกลาง ไม่ดิ่ง ไม่หย่อน ไม่กดดัน ฝ่าฝืน ไม่เอาเปรียบ ธรรมชาติ ไม่ได้ทำร้ายใครทั้งตนเองและผู้อื่น แล้ว เน้น ให้ความมีเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เกื้อกูลช่วยเหลือ เน้นการให้อย่างสมดุลได้รับประโยชน์ร่วมกัน ไม่มีการทำร้ายซึ่งกันและกัน มีแต่การแบ่งปัน เห็นประโยชน์ของการพึ่งพาตนเองพึ่งพาซึ่งกันและกัน เมตตา กรุณา ให้เสียสละเพื่อสังคมส่วนรวม ช่วยสร้างความสมานฉันท์ สามัคคีในสังคม ดำเนินชีวิตอย่างซื่อสัตย์สุจริต ไม่เบียดเบียนเอาเปรียบสิ่งใด ๆ

3.ประเด็นหลักที่สอดคล้องกับการสร้างเสริมจิตสาธารณะ ดังนี้ สอนให้รู้จักพอ ไม่กอบโกยผลประโยชน์ ไม่คดโกง รู้จักการเห็นอกเห็นใจเข้าใจคนอื่น รู้จักการใช้เหตุผล สอนให้ไม่มีการทำร้ายธรรมชาติ ไม่ทำร้ายซึ่งกันและกัน แบ่งปันสิ่งที่มีมากเกินความจำเป็นของตนเองให้ผู้อื่น เกื้อกูลและอยู่ร่วมกันอย่างสันติแบบเห็นความสำคัญของส่วนรวม ช่วยดูแล สิ่งของส่วนรวม สิ่งแวดล้อม อยู่กับธรรมชาติ ตระหนักรู้ถึงปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม ใช้เหตุผลช่วยเหลือช่วยแก้ปัญหาให้แก่ผู้อื่นหรือสังคม โดยใช้ ความรู้ และคุณธรรม

ผลการวิเคราะห์ ด้านการประยุกต์หลักพุทธธรรมไตรสิกขาที่สอดคล้องกับสร้างเสริมจิตสาธารณะ ดังแสดงในตารางที่ 15

ตารางที่ 15 ผลการวิเคราะห์ด้านการประยุกต์หลักพุทธธรรมที่สอดคล้องกับสร้างเสริมจิตสาธารณะ

แนวคิดจากเอกสาร	แบบสอบถาม	แนวคิดจากผู้ทรงคุณวุฒิ	สรุป 3 แนวคิด	ผลวิเคราะห์ ประเด็นด้านจิตสาธารณะ
ศีล เป็นการฝึกศึกษาในด้าน ความประพฤติทางกาย วาจา และอาชีพ ให้มีชีวิต สุจริตและเกื้อกูล ด้วยการ รักษาศีล เพื่อให้สังคมอยู่ ร่วมกันอย่างสงบสุข เพราะ ต่างไม่เบียดเบียนกัน ต่าง เอื้อเพื่อเผื่อแผ่ แบ่งปัน ให้แก่งานด้วยธรรม เมตตา กรุณา การฝึกด้านสมาธิ หรือพัฒนาจิตใจให้เจริญ มี ปัญญา คืออบรมตนให้เกิด ปัญญาแจ่มแจ้ง คิดอย่างมี	หลักพุทธธรรมไตรสิกขา สอนให้มีการประพฤติดี ดำเนินชีวิตโดยสุจริต มั่นใจในความบริสุทธิ์ของ ตน จิตใจก็เอิบอิ่ม ชื่นบาน เป็นสุข ปลออดโปร่ง สงบ พิจารณาเอง เห็นและ เข้าใจสิ่งต่างๆ ตรงตาม จริง เป็นผลดีในทาง ปัญญา เม่อมปัญญาที่ไม่ เห็นแก่ตัว ไม่เห็นแก่พวก พร้อมประโยชน์ก็เป็นของ ส่วนรวม	หลักพุทธธรรมไตรสิกขา สอนให้สร้างสติแต่เมื่อเรามี ศีล จิตใจก็สงบดี เป็นผล ให้กิเลสหยุด จิตไม่หลง ตามกิเลสไป ย่อมอยู่เป็น สุข การฝึกศึกษาในปัญญา ทำให้เรารู้คิดเข้าใจ สิ่งต่าง ๆ มองเห็นตามเป็นจริง ปัญญาจะทำให้เราคิดได้ว่า สังคมเป็นสุข ตัวเรา ครอบครัวเรา สิ่งที่อยู่ ใกล้ชิดเราก็กสงบสุขด้วย นั่นคือประโยชน์ของ ส่วนรวม	สรุป 3 แนวคิด หลักพุทธธรรมไตรสิกขา เป็น หลักการพัฒนาคน ให้เป็นผู้มี คุณภาพ ปลุกฝังให้คนเป็น พลเมืองดี มีคุณธรรมจริยธรรม เพื่อก่อให้เกิดความสงบสุขใน สังคม หลักไตรสิกขา เป็น กระบวนการในการฝึกฝน อบรม ฝึกหัดเพื่อพัฒนาคนใน 3 ด้าน คือ พัฒนา ด้านพฤติกรรม เรียกว่า ศีล พัฒนา ด้านจิตใจ เรียกว่า สมาธิ พัฒนา ด้าน ปัญญา เรียกว่า ปัญญา ทั้งนี้ก็เพื่อให้บุคคลมีการดำเนิน ชีวิตไปในวิถีที่ถูกต้องถึงมสิ่งสังคม ส่วนรวมก็จะมีความสงบสุข	หลักไตรสิกขาเป็นกระบวนการพัฒนา มนุษย์เพื่อการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง ที่ดี และประเสริฐ เป็นกระบวนการพัฒนา คนใน 3 ด้านคือ ด้านพฤติกรรม เรียกว่า ศีล ด้านจิตใจ เรียกว่า สมาธิ ด้านปัญญา เรียกว่า ปัญญา เม่อมมี ปัญญาไม่เห็นแก่ตัว ไม่เห็นแก่พวก พร้อมประโยชน์ก็เป็นของส่วนรวม นำไปสู่สังคมที่เกื้อกูล ช่วยเหลือ แบ่งปันกัน สังคมก็อยู่ร่วมกันอย่างสงบ สุข เพราะไม่เบียดเบียนกัน เอื้อเพื่อเผื่อแผ่ แบ่งปันให้แก่งานด้วย ธรรม เมตตากรุณา ส่วนรวมก็เป็นปกติ สุข

สรุปต่อส่วนรวม

ส่วนรวมก็จะมีความสงบสุข

จากตารางที่ 15 การวิเคราะห์แนวคิด องค์ประกอบ ส่วนของหลักพุทธธรรมไตรสิกขา เพื่อพัฒนาโปรแกรมสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ และแบบสอบถามความคิดเห็นจากอาจารย์ในมหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศ ด้านการประยุกต์ ที่สอดคล้องกับสร้างเสริมจิตสาธารณะ พบว่า

1. ผลวิเคราะห์ 3 แนวคิด คือ หลักพุทธธรรมไตรสิกขา เป็นหลักการพัฒนาคน ให้เป็นผู้มีคุณภาพ ปลูกฝังให้คนเป็นพลเมืองดี มีคุณธรรมจริยธรรม เพื่อก่อให้เกิดความสงบสุขในสังคม หลักไตรสิกขา เป็นกระบวนการในการฝึกฝน อบรม ฝึกหัดเพื่อพัฒนาคนใน 3 ด้านคือ พัฒนา ด้านพฤติกรรม เรียกว่า ศีล พัฒนา ด้านจิตใจ เรียกว่า สมาธิ พัฒนา ด้านปัญญา เรียกว่า ปัญญา ทั้งนี้ก็เพื่อให้บุคคลมีการดำเนินชีวิตไปในวิถีที่ถูกต้องดีงามสังคมส่วนรวมก็จะมี ความสงบสุข

2. ผลวิเคราะห์การเชื่อมโยงประเด็นที่สอดคล้องด้านจิตสาธารณะ หลักไตรสิกขาเป็นกระบวนการพัฒนามนุษย์เพื่อการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง ที่ดีและประเสริฐ เป็นกระบวนการพัฒนาคนใน 3 ด้านคือ ด้านพฤติกรรม เรียกว่า ศีล ด้านจิตใจ เรียกว่า สมาธิ ด้านปัญญา เรียกว่า ปัญญา เมื่อมีปัญหาที่ไม่เห็นแก่ตัว ไม่เห็นแก่พวกพ้องประโยชน์ก็เป็นของส่วนรวม นำไปสู่สังคมที่เกื้อกูลช่วยเหลือ แบ่งปันกัน สังคมก็อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข เพราะไม่เบียดเบียนกัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ แบ่งปันให้แก่กันด้วยธรรม เมตตากรุณา ส่วนรวมก็เป็นปกติสุข

การวิเคราะห์แนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และหลักพุทธธรรมไตรสิกขาที่เชื่อมโยงกับการสร้างเสริมจิตสาธารณะ ดังแสดงในตารางที่ 16

ตารางที่ 16 ผลการวิเคราะห์แนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และหลักพุทธธรรมไตรสิกขาที่เชื่อมโยงกับการสร้างเสริมจิตสาธารณะ

<p>การเชื่อมโยงหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงประเด็นที่สอดคล้องด้านจิตสาธารณะ</p>	<p>การเชื่อมโยงหลักไตรสิกขาประเด็นที่สอดคล้องด้านจิตสาธารณะ</p>	<p>สรุปแนวคิดร่วมด้านจิตสาธารณะโดยการเชื่อมโยงหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และหลักพุทธธรรมไตรสิกขา</p>	<p>ผลการวิเคราะห์ สอดคล้องการมีจิตสาธารณะ แยกตามองค์ประกอบ การตระหนักกับรู้ เจตคติ และด้านพฤติกรรม ตามทฤษฎีการรับรู้ของบลูม</p>
<p>แนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จะเห็นว่าระบบแบบธรรมชาตินั้น เป็นสายกลาง ไม่ถึง ไม่หย่อน ไม่กดดัน ฝักใฝ่ไม่เอาเปรียบ ธรรมชาตินั้นได้ทำร้ายใครทั้งตนเองและผู้อื่น แล้ว เน้น ให้ความมีเอื้อเพื่อเผื่อแผ่ เกื้อกูล ช่วยเหลือ เน้นการให้อย่างสมดุลได้รับประโยชน์ร่วมกัน ไม่มีการทำร้ายซึ่งกันและกัน มีแต่การแบ่งปัน เห็นประโยชน์ของการพึ่งพาตนเองพึ่งพาซึ่งกันและกัน เมตตา กรุณา ให้เสียสละเพื่อสังคมส่วนรวม ช่วยสร้างความสมานฉันท์ สามัคคีในสังคม ดำเนินชีวิตอย่างซื่อสัตย์สุจริต ไม่เบียดเบียนเอาเปรียบสิ่งใดๆ</p>	<p>หลักไตรสิกขาเป็นกระบวนการพัฒนามนุษย์เพื่อการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง ที่ดีและประเสริฐ เป็นกระบวนการพัฒนามนุษย์ใน 3 ด้านคือ ด้านพฤติกรรม เรียกว่า ศีล ด้านจิตใจ เรียกว่า สมาธิ ด้านปัญญา เรียกว่า ปัญญา เมื่อมีปัญญาก็ไม่เห็นแก่ตัว ไม่เห็นแก่พวกพ้องประโยชน์ชนกเป็นของส่วนรวม นำไปสู่สังคมที่เกื้อกูลช่วยเหลือ แบ่งปันกัน สังคมที่อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข เพราะไม่เบียดเบียนกัน เอื้อเพื่อเผื่อแผ่ แบ่งปันให้แก่อนับด้วยธรรม เมตตา กรุณา ส่วนรวมก็เป็นปกติสุข</p>	<p>แนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และหลักพุทธธรรมไตรสิกขา เป็นหลักที่ใช้พัฒนาคนให้มีความตระหนักรู้คิดที่ไม่เห็นแก่ตัวดำเนินชีวิตที่ถูกต้องมีคุณธรรม จริยธรรม มีชีวิตที่ดีและประเสริฐ มีจิตใจที่ดี รู้จักพอประมาณ แบ่งปัน พยายามพัฒนาตนเองด้านพฤติกรรม (ศีล) ด้านจิตใจ (สมาธิ) ด้านความรู้ความคิด (ปัญญา) และการมีวิถีคิดเป็นคิดถูกต้องตามเหตุผลยึดทางสายกลาง รู้รู้ถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม ปรารถนาที่จะช่วยเหลือ ช่วยแก้ปัญหา รับผิดชอบต่อสังคม สิ่งแวดล้อม และช่วยดูแลสิทธิของส่วนรวม ลงมือกระทำสร้างเครือข่ายเพื่อให้เกิดการแก้ปัญหาร่วมกัน</p>	<p>1. ด้านตระหนัก รับรู้ถึงปัญหาสังคม ร่วมวิเคราะห์ ยึดหลักธรรมทางสายกลางในการดำเนินชีวิต แบ่งห่วงใยสังคม</p> <p>2. ด้านคำนึงถึงผู้อื่นที่มีปฏิสัมพันธ์ สามัคคี มีการแสดงออก เอื้อเพื่อเผื่อแผ่ เมตตา แบ่งปัน เกื้อกูล ช่วยเหลือ และให้โอกาส</p> <p>3. ด้านพัฒนาตนเองด้านพฤติกรรม (ศีล) ด้านจิตใจ (สมาธิ) ด้านความรู้ความคิด (ปัญญา) และการมีวิถีคิดเป็น คิดถูกต้องตามหลักเหตุผล เพื่ออุทิศตนให้ส่วนรวม</p> <p>4. ด้านการมีส่วนร่วม สร้างเครือข่าย ช่วยแก้ปัญหา ลงมือปฏิบัติ สร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์สุขแก่สังคม และการเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ</p>

จากตารางที่ 16 พบว่า แนวคิด องค์กรประกอบ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และหลักพุทธธรรมไตรสิกขาที่เชื่อมโยงกับการสร้างเสริมจิตสาธารณะ นักศึกษาปริญญาบัณฑิตจากข้อมูลเอกสาร แบบสอบถาม และจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ คือ

1. แนวคิดร่วมด้านจิตสาธารณะโดยการเชื่อมโยงหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และหลักพุทธธรรมไตรสิกขาของผู้วิจัยจิตสาธารณะ เป็นการนำแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และหลักพุทธธรรมไตรสิกขา ซึ่งเป็นหลักที่ใช้พัฒนาคนให้มีความตระหนักรู้คิดที่ไม่เห็นแก่ตัวดำเนินชีวิตที่ถูกต้องมีคุณธรรม จริยธรรม มีชีวิตที่ดีและประเสริฐ มีจิตใจที่ดี รู้จักพอประมาณ แบ่งปัน พยายามพัฒนาตนเองด้านพฤติกรรม (ศีล) ด้านจิตใจ (สมาธิ) ด้านความรู้ความคิด (ปัญญา) และการมีวิถีคิดเป็นคิดถูกต้องตามเหตุผลยึดทางสายกลาง รับผิดชอบต่อปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม ปรารถนาที่จะช่วยเหลือ ช่วยแก้ปัญหา รับผิดชอบต่อสังคม สิ่งแวดล้อม และช่วยเหลือของส่วนรวม ลงมือกระทำ สร้างเครือข่ายเพื่อให้เกิดการแก้ปัญหาาร่วมกัน

2. คุณลักษณะจิตสาธารณะ แยกตามองค์ประกอบ การตระหนักรู้ เจตคติ และด้านพฤติกรรม ตามทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม มีดังนี้

1. ด้านตระหนักรู้ รับผิดชอบต่อปัญหาสังคม ร่วมวิเคราะห์ ยึดหลักธรรมทางสายกลางในการดำเนินชีวิต แบบห่วงใยสังคม (ตระหนักรู้และรับรู้)

2. ด้านคำนึงถึงผู้อื่นที่มีปฏิสัมพันธ์ สามัคคี มีการแสดงออก เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เมตตา แบ่งปัน เกื้อกูล ช่วยเหลือ และให้โอกาส (เจตคติ)

3. ด้านพัฒนาตนเองด้านพฤติกรรม (ศีล) ด้านจิตใจ (สมาธิ) ด้านความรู้ความคิด (ปัญญา) และการมีวิถีคิดเป็น คิดถูกต้องตามหลักเหตุผล เพื่ออุทิศตนให้ส่วนรวม (พฤติกรรมระดับบุคคล)

4. ด้านการมีส่วนร่วม สร้างเครือข่าย ช่วยแก้ปัญหา ลงมือปฏิบัติ สร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์สุขแก่สังคม และการเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ (พฤติกรรมระดับส่วนรวม)

1.2.14 การวิเคราะห์ แนวคิด องค์กรประกอบ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และหลักพุทธธรรมไตรสิกขา ด้านแนวทางการสร้างเสริมจิตสาธารณะ นักศึกษาปริญญาบัณฑิต และวิธีการจัด

ประสบการณ์การเรียนรู้ ที่มีความสอดคล้องกัน จากข้อมูลเอกสาร แบบสอบถาม และจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า

1. กระบวนการพัฒนาจิตสาธารณะ 3 ขั้นตอนคือ คือ ขั้นที่ 1 ขั้นการรับรู้ ตระหนักให้ความสนใจในเรื่องการมีจิตสาธารณะ โดยการสังเกตเรียนรู้จากบุคคลต้นแบบและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์เชิงประจักษ์เพื่อให้ตระหนักถึงการทำประโยชน์ต่อส่วนรวม ขั้นที่ 2 ขั้นการแสดงพฤติกรรมตอบสนองและเห็นคุณค่าต่อสิ่งที่สนใจในกิจกรรมเพื่อสร้างสรรค์สังคม โดยให้มีการร่วมในการอภิปราย สัมภาษณ์ ซักถาม วิพากษ์วิจารณ์ จัดบันทึก และการสนทนากลุ่มกับเพื่อนๆ และขั้นที่ 3 ขั้นการจัดระบบคุณค่าและสร้างแนวคิดจิตสาธารณะสู่การลงมือปฏิบัติทำให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมโดยให้วิเคราะห์จากสภาพปัญหาจริงและดำเนินกิจกรรมทำโครงการจิตสาธารณะ เริ่มจากการคัดเลือกปัญหา ตามลำดับความสำคัญ การกำหนดวัตถุประสงค์ การวางแผนโครงการ การดำเนินตามแผน การประเมิน และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันให้เกิดเป็นนิสัย

2. หลักการมุ่งมั่นพัฒนาให้กลุ่มเป้าหมายมีแนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้บำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม อย่างหลากหลายรูปแบบ แสดงถึงความรับผิดชอบต่อสังคม

3. วัตถุประสงค์ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกให้เป็นประโยชน์ต่อ ชุมชน สังคม เน้นมีคุณธรรม จริยธรรม โดยใช้เวลาวางให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

4. แนวคิดสำคัญน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขาที่สอดคล้องกับการสร้างเสริมจิตสาธารณะมาช่วยพัฒนาเป็นโครงสร้างโปรแกรม

5. แนวทางการจัดการเรียนรู้เน้นให้ร่วมกันวิเคราะห์ การออกแบบการจัดกิจกรรม วางแผน มีการปฏิบัติภาคสนามทำกิจกรรมเพื่อสังคม อาสาสมัครโดยไม่มีค่าตอบแทน

6. จัดให้มีนำเสนอผลงานมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้หลังจากเสร็จสิ้นกิจกรรมโครงการสร้างเสริมจิตสาธารณะเพื่อถอดบทเรียน

7. จัดประสบการณ์การเรียนรู้ของโปรแกรม 3 ระยะ โดย มีการอบรมหน่วยเรียนรู้ตามแผนการสร้างเสริมจิตสาธารณะ มีปฏิบัติภาคสนามโดยทำโครงการจิตสาธารณะ และถอดบทเรียนรวมเวลาไม่เกิน 50 ชม.

8. มีการประเมินผลก่อน ระหว่าง และหลังการจัดประสบการณ์เรียนรู้โดยประเมินผลตามสภาพจริง ประเมินโครงการ ประเมินตนเอง และการประเมินความพึงพอใจต่อโปรแกรม มีการประเมินผลโดยการสังเกต การสัมภาษณ์ ร่วมกับการประเมินแบบต่างๆ เพื่อติดตามการมีจิตสาธารณะ

9. องค์ประกอบการมีจิตสาธารณะ พบว่า มี 1) ด้านตระหนัก รู้ถึงปัญหาสังคม ร่วมวิเคราะห์ ยึดหลักธรรมทางสายกลางในการ ดำเนินชีวิต มีความห่วงใยสังคม (การเรียนรู้และการรู้คิด) 2) ด้านคำนึงถึงผู้อื่นที่ปฏิสัมพันธ์ สามัคคี เมตตา แบ่งปัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เกื้อกูล ช่วยเหลือ

และให้โอกาส (เจตคติ) 3) ด้านการพัฒนาตนเองด้านพฤติกรรม (ศีล) ด้านจิตใจ (สมาธิ) ด้านความรู้ความคิด (ปัญญา) การมีวิถีคิดเป็นคิดถูกต้องตามหลักเหตุผล และอุทิศตนให้ส่วนรวม (พฤติกรรมระดับบุคคล) 4) ด้านการมีส่วนร่วม สร้างเครือข่าย ช่วยแก้ปัญหา ลงมือปฏิบัติ สร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์สุขแก่สังคมและการเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ อย่างเหมาะสม (พฤติกรรมระดับส่วนรวม)

10. การรับรู้และการรู้คิด คือตระหนักรู้ สนใจปัญหาต่างๆ ของส่วนรวม ติดตามข่าวสารให้ ความสำคัญต่อสิ่งแวดล้อม รับผิดชอบต่อตนเอง และสังคม รอบรู้ คิดวิเคราะห์ เรื่องต่าง ๆ ของสังคม หาข้อเท็จจริง ประเมินข้อมูลสารสนเทศและแนวคิดจากแหล่งข้อมูล เข้าร่วมกิจกรรมในสังคม ใช้หลักธรรมในการดำเนินชีวิต ประหยัดอดออม ซื่อสัตย์สุจริต พึ่งพาตนเอง ปฏิบัติงาน หรือกิจกรรม ด้วยความเพียร พยายาม และความอดทน สามารถแสวงหาทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ให้เกิด ประโยชน์สูงสุด สามารถแยกแต่ละองค์ประกอบย่อยดังนี้

10.1 ด้านตระหนักถึงปัญหาสังคม

- 1) ตระหนักรู้ มีความสนใจในปัญหาต่างๆ โดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ
- 2) ตระหนักและให้ความสำคัญต่อสิ่งแวดล้อมรอบตัว 3) มีการแสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อตนเอง และสังคมติดตามข่าวสารด้านการพัฒนาและการจัดกิจกรรมทางสังคมในสื่อต่างๆ

10.2 ด้านร่วมวิเคราะห์ปัญหาสังคม

- 1) มีความรอบรู้ สามารถคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ในเรื่องต่าง ๆ ของสังคมและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการชีวิตประจำวันได้ 2) คิดค้นวิเคราะห์หาข้อเท็จจริง ทำความเข้าใจและ ประเมินข้อมูลสารสนเทศและแนวคิดจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย 3) แสดงความคิดเห็นในเชิงวิเคราะห์อย่างสร้างสรรค์ในการเข้าร่วมกิจกรรมกับสังคม

10.3 ด้านยึดหลักธรรมในการดำเนินชีวิต

- 1) กล้าเผชิญปัญหาและพร้อมแก้ไขปัญหา โดยใช้หลักธรรม และหลักเหตุผล
- 2) ประพฤติตนเหมาะสมกับฐานะ ประหยัดอดออมใช้จ่ายในสิ่งจำเป็น 3) มีความตระหนักในคุณธรรม ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต ซื่อสัตย์สุจริต 4) การปฏิบัติงานหรือกิจกรรมต่างๆ เน้นหลักการพึ่งพาตนเองมากกว่าพึ่งพาผู้อื่น 5. มีการให้เกียรติผู้อื่นอยู่เสมอปฏิบัติงานโดยยึดหลักคุณธรรม จริยธรรม 6) ปฏิบัติงานหรือกิจกรรมด้วยความเพียรพยายามและความอดทน 7) พึ่งตนเองได้ทางทรัพยากรธรรมชาติ สามารถแสวงหาทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

11. องค์ประกอบการมีจิตสาธารณะ ด้านเจตคติ คือการร่วมป้องกันไม่ให้อะไรของเสียหาย ทำงานเป็นทีม สามัคคี เป็นมิตรกับผู้อื่นอย่างเท่าเทียมกัน ได้รับความรู้สึกของผู้อื่น มีวุฒิภาวะทาง

อารมณ์ เกื้อกูลบุคคลในสังคม เคารพสิทธิเสรีภาพ มีความเมตตา กรุณา ช่วยเหลือ แบ่งปัน เสียสละ เพื่อผู้อื่นเมื่อมีโอกาส แนะนำเพื่อน ๆ ในเรื่องต่างๆ ในทางถูกต้อง บริจาคเหลือผู้อื่นตามกำลังฐานะ ช่วยดูแลรักษาสาธารณสมบัติ นำองค์ความรู้เข้าร่วมในการแก้ปัญหาเมื่อมีโอกาส สามารถแยกแต่ละองค์ประกอบย่อยดังนี้

11.1 ด้านสัมพันธ์สามัคคีเป็นกลุ่มเดียวกัน

1) มีการร่วมกับเพื่อนในการป้องกันไม่ให้สิ่งของและสถานที่ต่างๆในสังคมเสียหาย
2)สามารถทำงานหรือปฏิบัติกิจกรรมเป็นทีมร่วมกับเพื่อนด้วยความสามัคคีและมีความปรองดอง 3) มีสัมพันธ์ภาพที่เป็นมิตรกับผู้อื่นอย่างเท่าเทียมกัน

11.2 ด้านการแสดงออกต่อเพื่อนมนุษย์

1) มีความไวในการรับรู้ความรู้สึกของผู้อื่น เข้าใจผู้อื่น มุมมองเชิงบวก มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ 2) มีความเอาใจใส่ มีส่วนช่วยเหลือและเกื้อกูลบุคคลในสังคม 3) แสดงออกโดย เคารพสิทธิเสรีภาพ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของตนเองและบุคคลอื่นอย่างเท่าเทียมกัน 4) มีความเมตตา กรุณา ช่วยเหลือ แบ่งปัน เสียสละเพื่อผู้อื่น เมื่อมีโอกาส

11.3 ด้านการช่วยเหลือและให้โอกาสผู้อื่น

1) สามารถให้กำลังใจและให้คำแนะนำเพื่อน ๆ ในเรื่องต่างๆ ในทางถูกต้อง
2) บริจาคสิ่งของ หรือเงินเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นตามกำลัง ฐานะ 3) สามารถให้ความช่วยเหลือผู้อื่นได้เต็มตามศักยภาพของตนเอง 4) แบ่งปัน เปิดโอกาสให้ผู้อื่นใช้ สิ่งของส่วนรวม และช่วยดูแลรักษาสาธารณสมบัติของสังคมให้อยู่ในสภาพดี 5) ตั้งใจเข้าช่วยเหลือกิจการเพื่อส่วนรวมโดยนำองค์ความรู้และความสามารถในการแสวงหาความรู้ เข้าร่วมในการแก้ปัญหาให้กับหน่วยงานต่างๆเมื่อมีโอกาส

12. องค์ประกอบการมีจิตสาธารณะด้านพฤติกรรมระดับบุคคล คือการควบคุมตนเองให้อยู่ในระเบียบวินัยไม่เบียดเบียนผู้อื่น สิ่งแวดล้อม เป็นแบบอย่างที่ดีไม่ดูตายต่อความสูญเสียต่อสิ่งของสาธารณะรวบรวมจิตใจ โดยใช้สติในการทำกิจกรรมใด ๆ มีความตั้งใจแน่วแน่ในการนำความรู้ตนไปใช้เพื่อประโยชน์ต่อสังคม มุ่งมั่นในการพัฒนาตนเองใช้หลักเหตุผลตัดสินใจหรือกระทำการใดๆ ในประโยชน์ส่วนรวม เชื่อมั่นตนเอง พิจารณาเลือกใช้ วัสดุ สิ่งของ ที่เหมาะสมกับงาน หรือกิจกรรมต่างๆ และนำองค์ความรู้ไปใช้ในทางที่ถูกต้อง สามารถแยกแต่ละองค์ประกอบย่อยดังนี้

12.1 ด้านการพัฒนาตนเองเกี่ยวกับด้านพฤติกรรม (ศีล)

1) การควบคุมตนเองให้อยู่ในระเบียบวินัยทั้งทางกาย ทางวาจาและใจ โดยไม่เอาเปรียบหรือเบียดเบียนผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม 2) ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเพื่อน หรือรุ่น

น้อง โดยไม่ดูตายต่อความสูญเสียต่อสิ่งของสาธารณะ เช่น ปิดน้ำ ปิดไฟเมื่อไม่ได้ใช้ 3) มีระเบียบวินัยในการดำเนินชีวิต เมื่อปฏิบัติกิจกรรมต่างๆเสร็จแล้ว เก็บของ หรือสถานที่ให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย

12.2 ด้านการพัฒนาตนเองเกี่ยวกับจิตใจ (สมาธิ)

1) รวบรวมจิตใจ ความคิดให้แน่วแน่โดยใช้สติในการทำกิจกรรมใด ๆ ให้สำเร็จ
2) มีพลังจิตใจแน่วแน่ทำความเข้าใจปัญหา แก้ปัญหาจนเกิดความรู้แจ้ง เกิดการเรียนรู้ เกิดปัญญาขึ้นในตนเอง 3) มีความตั้งใจแน่วแน่ในการนำความรู้ตนไปใช้เพื่อประโยชน์ต่อสังคม 4) มีจิตใจมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเองและเรียนรู้เพิ่มเติมอย่างต่อเนื่อง

12.3 ด้านการพัฒนาตนเองเกี่ยวกับความรู้ความคิด (ปัญญา)

1) สามารถใช้หลักเหตุผลพิจารณาเหตุการณ์ต่างๆอย่างรู้เท่าทัน 2) ก่อนที่จะตัดสินใจหรือกระทำการใดๆ จะยึดมั่นในประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ 3) มีความเป็นผู้นำทางปัญญาในการพัฒนาสิ่งต่างๆ เพื่อสร้างสรรค์สังคม 4) มีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองว่ามีเป็นผู้ที่มีประโยชน์ต่อส่วนรวม 5) เมื่อเกิดปัญหาขึ้นกับตนเอง พยายามค้นหาสาเหตุและวิธีการแก้ปัญหาโดยใช้เหตุผล 6) พิจารณาเลือกใช้ วัสดุ สิ่งของ ที่เหมาะสมกับงาน หรือกิจกรรมต่างๆ และนำองค์ความรู้ไปใช้ในทางที่ถูกต้อง

13. องค์ประกอบการมีจิตสาธารณะพฤติกรรมระดับส่วนรวม คือ การริเริ่มสร้างเครือข่ายพัฒนาสังคมมีแนวทางประชาสัมพันธ์ ขยายความรู้ประสานงานมีส่วนร่วมกับหน่วยงานอื่นจัดกิจกรรมเพื่อส่วนรวมร่วมกัน ในกิจกรรมเพื่อส่วนรวม จะปฏิบัติโดยไม่หวังผลตอบแทนให้สำเร็จตามเวลา เมื่อเกิดปัญหา ไม่ทอดทิ้ง ลงมือปฏิบัติ เพื่อแก้ปัญหาหรือลดระดับของปัญหามีการวางแผนที่ชัดเจน ยอมรับผลที่เกิดจากการกระทำ มีความรู้ทันต่อเทคโนโลยีสารสนเทศ รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆอย่างเหมาะสม สามารถแยกแต่ละองค์ประกอบย่อยดังนี้

13.1 ด้านการมีส่วนร่วม สร้างเครือข่ายช่วยปัญหา

1) ริเริ่มสร้างเครือข่ายการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆที่เป็นการช่วยเหลือและพัฒนาสังคมมีความสามารถสื่อสารกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2) เชิญชวนเพื่อนในการร่วมคิด ร่วมปฏิบัติกิจกรรม หรือมีแนวทางประชาสัมพันธ์ ขยายความรู้ที่เสริมสร้างให้เพื่อนมีจิตสำนึกที่ดีต่อสังคม

3)ประสานงานมีส่วนร่วมกับหน่วยงานอื่นในสังคมในการกำหนดทิศทางในการดำเนินงานจัด กิจกรรม เพื่อส่วนรวมร่วมกัน

13.2 ด้านการลงมือปฏิบัติเพื่อประโยชน์สุขสังคม

1) ในกิจกรรมเพื่อส่วนรวม จะปฏิบัติด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน
2) ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จตามเวลาที่กำหนดและเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม 3) ในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ เมื่อเกิดปัญหา หรืออุปสรรค ไม่ทอดทิ้งกับสิ่งที่เกิดขึ้น 4) อาสาเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม 5) ให้ความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ๆ ในการขอความช่วยเหลือเหลือกิจกรรมต่างๆ 6) อุทิศตนในการลงมือปฏิบัติช่วยเหลือกิจกรรมที่เป็นปัญหาสังคม เพื่อแก้ปัญหา

13.3 ด้านการเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบอย่างเหมาะสม 1) มีการวางแผนกำหนดหลักเกณฑ์และขั้นตอนในการปฏิบัติงานกิจกรรมเพื่อสังคมที่ชัดเจน 2) มีการยอมรับผลที่เกิดจากการกระทำหรือการปฏิบัติงานของตนเอง 3) มีการเรียนรู้ตลอดชีวิตและฝึกฝนตนเองให้มีความรู้ทันต่อเทคโนโลยีสารสนเทศ 4) มีการเตรียมความพร้อมในการรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ โดยคำนึงถึงความเป็นไปของสถานการณ์ต่างๆ อย่างเหมาะสม

1.3 ผลการวิเคราะห์ รูปแบบโปรแกรมและการจัดโครงการที่เกี่ยวกับการสร้างเสริมจิตสาธารณะ โดยการสนทนากลุ่ม ผู้ที่ให้ข้อมูล คือผู้ที่เกี่ยวข้อง ด้านกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ และกิจกรรมสร้างสรรค์สังคม ได้แก่ อาจารย์ ผู้ใช้บัณฑิต และนักศึกษา รวมจำนวน 20 คน โดยวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อสรุปรูปแบบการดำเนินโครงการ ผลการศึกษาวเคราะห์แยกเป็นประเด็นสำคัญได้ดังนี้

ประเด็นที่ 1 องค์ประกอบของโปรแกรม สรุปได้ดังนี้ โปรแกรมเป็นรายละเอียดของแนวการจัดประสบการณ์การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เข้าโปรแกรมให้ได้รับการพัฒนาไปตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ โปรแกรมเป็นลำดับขั้นตอนของกระบวนการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาให้กับผู้เข้ารับการอบรม จากความสามารถหรือพฤติกรรมในระดับกว้างๆ ในตอนต้นไปสู่ความสามารถหรือพฤติกรรมที่มีความเฉพาะเจาะจงในตอนท้าย โดยมีกระบวนการที่สำคัญ คือ การประเมินผลผู้เรียน ก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรม และมีการประเมินผลของโปรแกรมหลังจากใช้ เพื่อตรวจสอบข้อบกพร่อง และทำการปรับปรุงให้สมบูรณ์ต่อไป

โปรแกรมเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษา โดยใช้แนวคิดของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขามาช่วยพัฒนา ควรมีองค์ประกอบของโปรแกรม 8 องค์ประกอบ ซึ่งต้องมีความสอดคล้องและเชื่อมโยงกับเรื่องที่ต้องอบรม ได้แก่

- 1) หลักการและเหตุผล
- 2) วัตถุประสงค์

- 3) แนวคิดสำคัญ
- 4) โครงสร้างของโปรแกรม
- 5) วิธีการฝึกอบรม
- 6) ระยะเวลา
- 7) สถานที่
- 8) การวัดและประเมินผล

ประเด็นที่ 2 รูปแบบของโปรแกรมสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษา สรุปได้ดังนี้ โปรแกรมต้องมีการใช้แนวคิดโดยปรับเปลี่ยนกระบวนการทางปัญญา ทำให้เกิดความศรัทธาในการทำความดีเพื่อผู้อื่น มีการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงด้วยการกระทำของตนเอง เน้นการปรับเปลี่ยน ด้านจิตใจ ความคิด เจตคติ เพื่อทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม โดยใช้แนวคิดของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขาซึ่งทั้ง 2 แนวคิดนี้ เน้นกระบวนการคิดให้บุคคลมีจิตใจที่เอื้อเพื่อเผื่อแผ่ เกื้อกูลสังคม อยู่อย่างเหมาะสม พอประมาณ ไม่เบียดเบียนกัน ซึ่งเป็นแนวทางการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องดีงามทำให้สังคมส่วนรวมอยู่อย่างสงบสุข

ประเด็นที่ 3 รูปแบบกิจกรรมหรือโครงการสร้างเสริมจิตสาธารณะที่ปฏิบัติภาคสนาม สรุปแนวทางได้ดังนี้ 1) การจัดโครงการหรือกิจกรรมต้องส่งเสริมให้นักศึกษำบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม อย่างหลากหลายรูปแบบ แสดงถึงความรับผิดชอบต่อสังคม 2) ส่งเสริมให้นักศึกษำกลุ่มเป้าหมายสามารถพัฒนาตนเองเต็มตามศักยภาพ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล 3) ต้องเป็นกิจกรรมที่สร้างประสบการณ์ ให้ความรู้ มีความคิดสร้างสรรค์และให้ออกแบบกิจกรรมเพื่อสาธารณประโยชน์ต่อส่วนรวมร่วมกัน มีกิจกรรมพัฒนาต่างๆ เช่น ทำความสะอาดศาสนสถาน โรงเรียน ชุมชน หมู่บ้าน พัฒนาสิ่งแวดล้อม แม่น้ำลำคลอง รณรงค์ประหยัดน้ำ ประหยัดไฟ ให้ความรู้กับนักเรียนในโรงเรียนชุมชนต่างๆ การซ่อมแซมปรับปรุงสถานที่ที่เป็นของส่วนรวม และมีหลักการจัดกิจกรรมหรือโครงการใดๆ ต้องนำแนวคิดการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขาประยุกต์ใช้ เพื่อให้แต่ละกิจกรรมมีความเหมาะสม พอประมาณ ไม่เบียดเบียนสิ่งใดๆ และมีขั้นตอนการวางแผนอย่างเป็นระบบ ซึ่งสะท้อนความคิดเห็นจากการสนทนากลุ่มมีประเด็นมีดังนี้

“การจัดกิจกรรมและโครงการ เพื่อสังคมต้องจัดตามความถนัดและความสนใจในลักษณะอาสาสมัคร ไม่มีค่าตอบแทนใด ๆ”

“การจัดโครงการหรือกิจกรรมต้องส่งเสริมให้นักศึกษำบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมอย่างหลากหลายรูปแบบ แสดงถึงความรับผิดชอบต่อสังคม”

“เน้นให้ร่วมกันวิเคราะห์ ร่วมกันร่วมออกแบบการจัดกิจกรรม วางแผนกิจกรรม ปฏิบัติกิจกรรมตามแผนร่วมกันสรุปและประเมินผลกิจกรรม รายงานผล”

“เน้นกิจกรรมที่สร้างเสริมด้าน คุณธรรม จริยธรรม มีจิตสาธารณะและใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์”

ความคิดเห็นอาจารย์

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

7 ตุลาคม 2556

“เน้นการจัดกิจกรรมเพื่อปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกในการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อครอบครัว โรงเรียน ชุมชน สังคม”

“ส่งเสริมให้นักศึกษาสามารถ พัฒนาตนเองเต็มตามศักยภาพ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล”

“เป็นกิจกรรมและโครงการที่บำเพ็ญประโยชน์ เพื่อแสดงถึงความรับผิดชอบ ความดีงาม ความเสียสละต่อสังคม”

“ต้องร่วมกันประชาสัมพันธ์และเผยแพร่กิจกรรม และต้องเป็นกิจกรรมแบบเรียนรู้ร่วมกัน การทำกิจกรรมต้องอาสาสมัครโดยไม่มีค่าตอบแทนปฏิบัติด้วยความสมัครใจ”

ความคิดเห็นผู้ใช้บัณฑิต

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

7 ตุลาคม 2556

“เป็นกิจกรรมที่สร้างประสบการณ์ ให้ความรู้ มีความคิดสร้างสรรค์และให้ออกแบบกิจกรรมเพื่อสาธารณประโยชน์ต่อส่วนรวมร่วมกัน”

“ต้องเป็นกิจกรรมที่สร้างประสบการณ์ ให้ความรู้ มีความคิดสร้างสรรค์และให้ออกแบบกิจกรรม เพื่อสาธารณประโยชน์ต่อส่วนรวมร่วมกัน”

“ต้องมีการสำรวจเพื่อศึกษาสภาพปัญหาต่างๆมีการวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาต่างๆ วางแผนกิจกรรม ร่วมกัน ในการลงปฏิบัติภาคสนาม”

“ต้องเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมเสนอแนวคิดและตั้งใจร่วมวิพากษ์”

ความคิดเห็นนักศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

7 ตุลาคม 2556

ส่วนที่ 2 การพัฒนาโปรแกรมโดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขาเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต ดำเนินการดังนี้

2.1 การประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องของโปรแกรมฉบับร่างโดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขาเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิตโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 คน

2.2 การพัฒนาโปรแกรมโดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขาเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต

2.1 ผลการประเมินความเหมาะสมของโปรแกรมฉบับร่างโดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขาเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิตโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 คน ดังแสดงในตารางที่ 17

ตารางที่ 17 ผลการประเมินความเหมาะสมของโปรแกรมฉบับร่างโดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขาเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิตโดยผู้เชี่ยวชาญ (n=10)

ลำดับ	รายการประเมิน	\bar{x}	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1	ด้านปัญหาและความจำเป็นของการพัฒนาโปรแกรม มีเหตุผลสำหรับสังคมยุคปัจจุบันที่ต้องพัฒนาโปรแกรม	4.53	0.82	เหมาะสมมากที่สุด
2	ด้านแนวคิดสำคัญ การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขามาประยุกต์ มีประโยชน์และคุณค่ามีความเหมาะสมกับกลุ่มที่เข้ารับการพัฒนา	4.53	0.79	เหมาะสมมากที่สุด
3	ด้านหลักการและเหตุผลของโปรแกรมฝึกอบรม มีความเป็นไปได้สมเหตุผล	4.52	0.78	เหมาะสมมากที่สุด
4	วัตถุประสงค์ของโปรแกรมชัดเจนครอบคลุมเนื้อหาและกิจกรรม	4.51	0.77	เหมาะสมมากที่สุด

ลำดับ	รายการประเมิน	\bar{x}	S.D.	ระดับความเหมาะสม
5	โครงสร้างของโปรแกรมฝึกอบรมสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้มีการจัดเรียงลำดับเนื้อหา	4.51	0.79	เหมาะสมมากที่สุด
6	วิธีการฝึกอบรม มีลำดับขั้นตอนมีกระบวนการที่ชัดเจนสามารถบรรลุวัตถุประสงค์	4.49	0.81	เหมาะสมมาก
7	ด้านสื่อประกอบการอบรมช่วยส่งเสริมให้กิจกรรมเป็นไปตามวัตถุประสงค์	4.45	0.80	เหมาะสมมาก
8	ความเหมาะสมของระยะเวลาที่ใช้ในการฝึกอบรม 3 ระยะ รวม 8 วัน 48 ชม.	4.44	0.77	เหมาะสมมาก
9	ความเหมาะสมของสถานที่ฝึกอบรม ประกอบด้วยห้องอบรมภาคทฤษฎี และลงปฏิบัติพื้นที่ภาคสนาม	4.48	0.78	เหมาะสมมาก
10	ด้านการวัดและประเมินผล ครอบคลุมสามารถตรวจสอบตามวัตถุประสงค์ได้ตามลำดับ	4.52	0.79	เหมาะสมมากที่สุด
รวม		4.51	0.79	เหมาะสมมากที่สุด

จากตารางที่ 17 ผลการประเมินความเหมาะสมของโปรแกรมฉบับร่างโดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขาเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 10 คน พบว่า โดยภาพรวมมีคะแนนเฉลี่ย 4.51 อยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ด้านปัญหาและความจำเป็นของการพัฒนาโปรแกรม มีเหตุผลสำหรับสังคมยุคปัจจุบันที่ต้องพัฒนาโปรแกรม ด้านแนวคิดสำคัญการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขามาประยุกต์ มีประโยชน์และคุณค่ามีความเหมาะสมกับกลุ่มที่เข้ารับการพัฒนา มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด 4.53 อยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด และรายข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดมี 1 ข้อ แต่ยังอยู่ในระดับมาก คือ ความเหมาะสมของระยะเวลาที่ใช้ในการ ฝึกอบรม 3 ระยะ รวม 8 วัน 48 ชม. มีคะแนนเฉลี่ย 4.44

การวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างองค์ประกอบของโปรแกรมสร้างเสริมจิตสาธารณะและองค์ประกอบต่างๆของแผนการสร้างเสริมจิตสาธารณะตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 คน

ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างองค์ประกอบของโปรแกรม พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1 ทุกข้อ สรุปได้ว่า โปรแกรมที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีองค์ประกอบครบถ้วนเหมาะสม มีความสอดคล้องเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดสามารถนำไปใช้ในการสร้างเสริมจิตสาธารณะให้กับนักศึกษาปริญญาบัณฑิตได้ (รายละเอียดภาคผนวก ข)

2.2 การพัฒนาโปรแกรมโดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขาเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต

ผลการพัฒนาโปรแกรมโดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขาเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต พบว่าโปรแกรมประกอบด้วย 1) หลักการและเหตุผล 2) วัตถุประสงค์ 3) แนวคิดสำคัญ 4) โครงสร้างโปรแกรม 5) วิธีการฝึกอบรม 6) ระยะเวลา 7) สถานที่ 8) การวัดและการประเมินผล ผู้วิจัยนำเสนอผล ตามลำดับดังนี้

1. หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ นำไปสู่สังคมโลกยุคโลกาภิวัตน์ เป็นระบบทุนนิยม โดยเน้นเศรษฐกิจเป็นตัววัดปัจจัยของการเจริญเติบโต สภาพสังคมในปัจจุบันที่กำลังมุ่งพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าในทุกด้านและมีการแข่งขันกันมากขึ้น ประกอบกับระบบทุนนิยมทำให้มนุษย์ซึมซับเอาความเห็นแก่ตัวมาไว้ในตัวเอง ไม่มีความพอเพียง สังคมจึงมีแต่การแก่งแย่ง เอาัดเอาเปรียบ คิดแต่จะหาผลประโยชน์ใส่ตัวเอง และครอบครัว ความสำนึกต่อส่วนรวม จึงน้อยลงทุกวัน นั่นก็คือมีจิตสำนึกแบบปัจเจก (Individual mind) ไม่สนใจปัญหาของคนอื่น และไม่สนใจต่อกิจการที่เป็นสาธารณะประโยชน์ของชุมชนสังคม ดังนั้นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) จึงให้ความสำคัญด้านการพัฒนาทรัพยากรบุคคลให้เป็นพลเมืองดีของสังคมมีคุณธรรมและจริยธรรมในการดำเนินชีวิตมีจิตสาธารณะและกระตือรือร้นที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาของชุมชนและสังคม จะเห็นได้ว่าจิตสาธารณะมีความจำเป็นต่อสังคมส่วนรวม ซึ่งมีผลต่อการพัฒนาสังคมในทุกๆด้าน เพื่อพัฒนาให้นักศึกษามีจิตสำนึกที่ดีต่อส่วนรวม สิ่งหนึ่งที่กระทรวงศึกษาธิการให้เป็นนโยบายชัดเจนคือให้น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาใช้เป็นหลักในการพัฒนาผู้เรียน และนอกจากนี้ ยังส่งเสริมให้นำหลักพุทธธรรมไตรสิกขา ซึ่งมีหลักการพัฒนามนุษย์ ให้บุคคลได้พัฒนาอย่างมีบูรณาการและมีคุณภาพ เพราะสอนให้มนุษย์ให้ดำเนินชีวิตทางสายกลางมีชีวิตดีงามถูกต้อง เมื่อนำมาปฏิบัติ จะเป็นการสร้างเสริมให้ผู้นั้นมีลักษณะเป็นผู้มีจิตสาธารณะ

นำไปสู่สังคมที่เกื้อกูล ช่วยเหลือ แบ่งปัน ซึ่งนักศึกษาเป็นพลังผลักดันให้สังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดี นักศึกษาจึงต้องบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม แสดงถึงความรับผิดชอบต่อสังคม โดยสามารถนำองค์ความรู้ สร้างเครือข่ายเพื่อพัฒนาสังคมให้อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของโปรแกรม

เพื่อพัฒนากลุ่มเป้าหมายให้มีคุณลักษณะจิตสาธารณะ ในองค์ประกอบ 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านตระหนัก รับรู้ถึงปัญหาสังคม ร่วมวิเคราะห์ ยึดหลักธรรมทางสายกลางในการดำเนินชีวิต มีความห่วงใยสังคม (การรับรู้และการรู้คิด)
2. ด้านคำนึงถึงผู้อื่นที่ปฏิสัมพันธ์ สามัคคี เมตตา แบ่งปัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เกื้อกูล ช่วยเหลือ และให้โอกาส (เจตคติ)
3. ด้านการพัฒนาตนเองด้านพฤติกรรม (ศีล) ด้านจิตใจ (สมาธิ) ด้านความรู้ความคิด (ปัญญา) การมีวิธีคิดเป็นคิดถูกต้องตามหลักเหตุผล และอุทิศตนให้ส่วนรวม (พฤติกรรมระดับบุคคล)
4. ด้านการมีส่วนร่วม สร้างเครือข่าย ช่วยแก้ปัญหา ลงมือปฏิบัติ สร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์สุขแก่สังคมและการเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ อย่างเหมาะสม (พฤติกรรมระดับส่วนรวม)

3. แนวคิดสำคัญ

ประยุกต์การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงหลักพุทธธรรมไตรสิกขาช่วยพัฒนาสร้างเสริมจิตสาธารณะ ดังนี้

3.1 องค์ประกอบส่วนของการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือด้านการดำเนินการจัดกิจกรรม ต้องยึดหลัก 3 ห่วง คือ 1) พอประมาณ 2) มีเหตุผล และ 3) มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี มี 2 เงื่อนไข คือ 1) ความรู้ 2) คุณธรรม มีดังนี้ พอประมาณ ให้ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด เหมาะสมพอดี ในทุกๆ ด้าน การมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ใช้เหตุผลในการเลือกใช้ชีวิต อุปกรณ์และทรัพยากร และการมีภูมิคุ้มกันที่ดี โดยรู้จักวางแผนการเตรียมตัวไม่ให้บกพร่อง รู้จักปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม สังคม พร้อมยอมรับการเปลี่ยนแปลงอย่างเหมาะสม

3.2 องค์ประกอบของหลักพุทธธรรมไตรสิกขาในกระบวนการจัดการเรียนรู้ มี 3 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นจัดหาและสร้างปัจจัยแห่งสัมมาทิฐิ ให้มีพร้อมก่อนการเรียนรู้หรือทำกิจกรรม คือ ทรัพยากรต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการดำเนินกิจกรรม 2) ขั้นกระบวนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้หลัก คือขั้น

ศีล สมาธิ และปัญญา 3) ขั้นการวัดผลประเมินผล คือประเมินผลที่เกิดกับตัวผู้เข้าอบรม ด้านการพัฒนาทางกาย ศีล จิตใจ และปัญญา

การประยุกต์หลักพุทธธรรมไตรสิกขา ในขั้นการจัดการเรียนรู้คือ ขั้นศีล คือ การควบคุมให้กลุ่มเป้าหมาย ให้อยู่ในสภาพเรียบร้อยเป็นปกติพร้อมที่จะเรียน ขั้นสมาธิ คือให้กลุ่มเป้าหมายรวมจิตใจความคิดแน่วแน่เป็นจุดเดียวตัดสิ่งรบกวนอื่นๆ ออกจากความคิดและจิตใจ ในขณะที่เรียนรู้ ขั้นปัญญา คือพิจารณาผลที่เกิดขึ้นจนเกิดความรู้แจ้งเข้าใจ และแก้ปัญหาได้ มีมโนทัศน์ในเรื่องนั้นได้ถูกต้องตามความเป็นจริง โดยหลักไตรสิกขา ศีล เป็นความประพฤติ คือความรับผิดชอบ เสียสละ ตรงต่อเวลา และมีระเบียบวินัย สมาธิ คือความตั้งมั่นตั้งใจ เอาใจใส่ มีใจจดจ่อต่องานหรือกิจกรรมที่กระทำ ปัญญา คือการจัดการความรู้ การคิดวิเคราะห์เรื่องต่างๆ อย่างเป็นระบบอย่างถูกต้อง

4. โครงสร้างโปรแกรม

ประกอบด้วย 3 ระยะ ดังนี้ 1) ระยะที่ 1 อบรมตามหน่วยการเรียนรู้ตามแผนการสร้างเสริมจิตสาธารณะ จำนวน 5 วัน 30 ชั่วโมง มี 3 หน่วย คือ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 จิตสาธารณะกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขา หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 คนรุ่นใหม่ใส่ใจจิตสาธารณะ หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 พอเพียง แบ่งปัน ใส่ใจ ห่วงใย สังคมและสิ่งแวดล้อม แต่ละหน่วยประกอบด้วยสาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรม แผนการจัดกิจกรรม วิธีการประเมินผลการเรียนรู้ 2) ระยะที่ 2 หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 โครงการจิตสาธารณะกับการลงมือปฏิบัติ เป็นการลงภาคสนามเพื่อปฏิบัติโครงการจิตสาธารณะ 2 วัน จำนวน 12 ชั่วโมง 4 โครงการ และ 3) ระยะที่ 3 หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 คนทำดี สานเครือข่ายขยายความรู้ เป็นการถอดบทเรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ความสำเร็จจากปฏิบัติจริงในพื้นที่ จำนวน 1 วัน 6 ชั่วโมง รวมโครงสร้างโปรแกรมทั้ง 3 ระยะ มี 5 หน่วยการเรียนรู้ จำนวน 8 วัน รวม 48 ชั่วโมง ดังแสดงในตารางที่ 18

ตารางที่ 18 โครงสร้างโปรแกรมสร้างเสริมจิตสำนึกศึกษานิเทศศาสตร์

หน่วยการเรียนรู้	ชื่อกิจกรรม	เวลา (ชั่วโมง)	การจัดการเรียนรู้	ขั้นหลักพฤติกรรม ไตรสิกขา ช่วยจัดการเรียนรู้	หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดำเนินการจัดการเรียนรู้	การวัดและประเมินผล
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 จิตสำนึกกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขา	1.1 ตามรอยพ่อหลวง 1.2 ไตรสิกขาสร้างคนดี 1.3 จิตสำนึกสร้างได้	3 3 3	-บรรยายประกอบสื่อ -วีดิทัศน์ ที่เกี่ยวข้อง -ปฏิบัติการ -อภิปรายแลกเปลี่ยน	1.ขั้นศีล คือ การควบคุมไม่ให้ผู้เรียน ให้อยู่ในสภาพเรียบร้อยเป็นปกติพร้อมที่จะเรียน 2.ขั้นสมาธิ คือให้ผู้เรียนรวมจิตใจความคิดแน่วแน่เป็นจุดเดียวตัดสินรบกวนอื่นๆ ออกจากความคิดและจิตใจขณะเรียนรู้ 3.ขั้นปัญญา คือพิจารณาจนเกิดความรู้อย่างเข้าใจในเรื่องตามรอยพ่อหลวง ไตรสิกขาสร้างคนดี จิตสำนึกสร้างได้	1.พอประมาณ โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด เหมาะสมพอดี 2.มีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องใช้เหตุผลในการเลือกใช้วัสดุ อุปกรณ์ในการทำกิจกรรม 3.มีภูมิคุ้มกันที่ดี โดยวางแผนการเตรียมตัว ในการทำกิจกรรม สร้างต้นแบบ ตามรอยพ่อหลวง และไตรสิกขาสร้างคนดี	-แบบสังเกต พฤติกรรม -แบบประเมินผล การปฏิบัติในงาน

ตารางที่ 18 (ต่อ) โครงสร้างโปรแกรมสร้างเสริมจิตสำนึกนักศึกษาปริญญา

หน่วยการเรียนรู้	ชื่อกิจกรรม	เวลา (ชั่วโมง)	การจัดการเรียนรู้	ขั้นหลักพฤติกรรม	หลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง ช่วยจัดการเรียนรู้	การวัดและประเมินผล
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 คนรุ่นใหม่ใส่ใจ จิตสำนึก	2.1 ความตระหนักรู้ใน ปัญหาสังคม 2.2 การวิเคราะห์ วิจารณ์ ปัญหาสังคม 2.3 1 การรับรู้ ความสามารถของ ตนเองในการ แก้ปัญหาสังคม	3 3 3	- บรรยายประกอบสื่อ - วิดีทัศน์ ที่เกี่ยวข้อง - ปฏิบัติกิจกรรม - อภิปรายแลกเปลี่ยน	ขั้นหลักพฤติกรรม ไตรสิกขา ช่วยจัดการเรียนรู้ 1.ขั้นศีล คือ ประพฤติ ดี การรับรู้ ความสามารถของ ตนเองในการแก้ปัญหา สังคม 2.ขั้นสมาธิ คือ จิตใจที่ ดี ความตระหนักรู้ใน ปัญหาสังคม 3.ขั้นปัญญา คือ พิจารณาใช้ปัญญาการ วิเคราะห์ วิจารณ์ ปัญหาสังคม ใส่ใจเรื่อง ของสาธารณะ	หลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง ช่วยจัดการเรียนรู้ 1.พอประมาณ โดยใช้ ทรัพยากร เหมาะสม พอดี ทำโครงการจิต สาธารณะ 2.มีเหตุผล โดย พิจารณาในการ เลือกใช้วัสดุ อุปกรณ์ และทรัพยากรในทำ โครงการจิตสาธารณะ 3.มีภูมิคุ้มกันที่ดี โดย วางแผนการเตรียมตัว ไม่ให้เกิดพร่อง ในการ ทำโครงการจิต สาธารณะ	การวัดและประเมินผล -แบบสังเกตพฤติกรรม -แบบประเมินผลการ ปฏิบัติเบงาน

ตารางที่ 18 (ต่อ) โครงสร้างโปรแกรมสร้างเสริมจิตสธารณชนักศึกษาปริญญาบัณฑิต

หน่วยการเรียนรู้	ชื่อกิจกรรม	เวลา (ชั่วโมง)	การจัดการเรียนรู้	ชั้นหลักพฤติกรรม ไตรสิกขา ช่วยจัดการเรียนรู้	หลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง ช่วยจัดการเรียนรู้	การวัดและประเมินผล
หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 พอเพียง แบ่งปัน ใส่ ใจ ห่วงใย สังคมและ สิ่งแวดล้อม	3.1 ความเอื้อเพื่อ พ่อแม่ 3.2 ทลกาทลายคน ทำดีสร้างสรรค์สังคม 3.3 เครือข่าย พัฒนาสังคม 3.4 ร่วมด้วยช่วยกัน โครงการจิตสาธารณะ	3 3 3 3	-บรรยายประกอบสื่อ -วีดิทัศน์ ที่เกี่ยวข้อง -อภิปรายระดมสมอง -อภิปรายแลกเปลี่ยน เรียนรู้ -วิพากษ์ วิจารณ์ -ปฏิบัติกิจกรรม -ระดมความคิดสำรวจ ปัญหา	1.ขั้นศีล คือ ประพฤติ ดี เป็นคนดี ใส่ใจ ห่วงใย สังคมและ สิ่งแวดล้อม 2.ขั้นสมาธิ คือ จิตใจที่ ดีความเอื้อเพื่อพ่อแม่ พอเพียง แบ่งปัน 3.ขั้นปัญญา คือ พิจารณาใช้ปัญญา ให้ เกิดความรู้อย่างเข้าใจ และแก้ปัญหาได้ด้วย ช่วยกันทำโครงการจิต สาธารณะ	1.พอประมาณ โดยใช้ ทรัพยากร เหมาะสม พอดี ทำโครงการจิต สาธารณะ 2.มีเหตุผล โดย พิจารณาในการ เลือกใช้วัสดุ อุปกรณ์ และทรัพยากรในทำ โครงการจิตสาธารณะ 3.มีภูมิคุ้มกันที่ดี โดย วางแผนการเตรียมตัว ไม่ให้เกิดพร่อง ในการ ทำโครงการจิต สาธารณะ	-แบบสังเกตพฤติกรรม -การโต้ตอบ อภิปราย ซักถาม -แบบประเมินผลการ ปฏิบัติในงาน

ตารางที่ 18 (ต่อ) โครงสร้างโปรแกรมสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต

หน่วยการเรียนรู้	ชื่อกิจกรรม	เวลา (ชั่วโมง)	การจัดการเรียนรู้	ขั้นหลักพฤติกรรม ไตรสิกขา ช่วยจัดการเรียนรู้	หลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง ช่วยจัดการเรียนรู้	การวัดและประเมินผล
หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 โครงการจิตสาธารณะ กับการลงมือปฏิบัติ	4.1 ปฏิบัติโครงการ สร้างเสริม จิตสาธารณะ	12	-ลงภาคสนามดำเนินการ ตามแผนที่กำหนดไว้	1.ขั้นศีล คือ ประพฤติ ดี เป็นคนดี เป็น แบบอย่างของคนรุ่น ใหม่ในการช่วยเหลือ สังคม 2.ขั้นสมาธิ คือ จิตใจที่ ดีชอบที่จะช่วยเหลือ สังคมส่วนรวม 3.ขั้นปัญญา คือ พิจารณาใช้ปัญญา ร่วมคิดและแก้ปัญหา ช่วยกันทำโครงการจิต	1.พอประมาณ โดยใช้ ทรัพยากร เหมาะสม พอดี ทำโครงการจิต สาธารณะ 2.มีเหตุผล โดย พิจารณาในการ เลือกใช้วัสดุ อุปกรณ์ และทรัพยากรในทำ โครงการจิตสาธารณะ 3.มีภูมิคุ้มกันที่ดี โดย วางแผนการเตรียมตัว ไม่ให้เกิดพหุรอง ในการ	การวัดและประเมินผล -แบบสังเกตพฤติกรรม -แบบประเมินผลการ ปฏิบัติงาน -นิเทศติดตามผล -แบบประเมิน ความสำเร็จของ โครงการ -แบบประเมินความ คิดเห็นของผู้ที่ เกี่ยวข้อง

สาธารณะ และลง
ปฏิบัติให้เป็นจริง
ทำโครงการจิต
สาธารณะ

ตารางที่ 18 (ต่อ) โครงสร้างโปรแกรมสร้างเสริมจิตสำนึกศึกษานิเทศศาสตร์

หน่วยการเรียนรู้	ชื่อกิจกรรม	เวลา (ชั่วโมง)	การจัดการเรียนรู้	ขั้นหลักพุทธธรรมไตรสิกขา ช่วยจัดการเรียนรู้	หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ช่วยจัดการเรียนรู้	การวัดและประเมินผล
หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 คนทำดี สานเครือข่าย ขยายความรู้	5.1 เรียนรู้ ประสบการณ์คนทำดี 5.2 สร้างแรงบันดาลใจ ความท้าทาย พัฒนางานสร้างสรรค์ สังคม	6	- ถอดบทเรียน - เวกที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ - จิตนิทรรศการความสำเร็จ ของโครงการ - วิดีทัศน์ ที่เกี่ยวข้อง - อภิปรายระดมสมอง - อภิปรายแลกเปลี่ยน เรียนรู้ - วิพากษ์วิจารณ์ กิจกรรม ที่ได้ปฏิบัติมาแล้ว	1.ขั้นศีล คือ ประพฤติดี เป็น คนดี ใส่ใจ ห่วงใย สังคมและ สิ่งแวดล้อมเรียนรู้ ประสบการณ์คนทำดี เพื่อสร้าง พฤติกรรมให้ดียิ่งขึ้น 2.ขั้นสมาธิ คือ จิตใจที่ดีสร้าง แรงบันดาลใจ ความท้าทาย พัฒนางานสร้างสรรค์สังคม 3.ขั้นปัญญา คือ ใช้ปัญญา ให้ เกิดความรู้แจ้งเข้าใจ คิดพัฒนา งานสร้างสรรค์สังคม ให้เป็น ประโยชน์ต่อคนส่วนรวม	1.พอประมาณ โดยใช้ ทรัพยากร เหมาะสมพอดี ในการจัดเวทีแลกเปลี่ยน เรียนรู้จิตนิทรรศการ ความสำเร็จของโครงการ จิตสาธารณะ 2.มีเหตุผล โดยพิจารณา ในการเลือกวิธีปฏิบัติ อุปกรณ์ ในการจัดเวที แลกเปลี่ยนเรียนรู้จัด นิทรรศการความสำเร็จ ของโครงการจิตสาธารณะ 3.มีภูมิคุ้มกันที่ดี โดย วางแผนการเตรียมตัวไม่ให้ บกพร่อง ในการจัดเวที แลกเปลี่ยนเรียนรู้จัด นิทรรศการความสำเร็จ ของโครงการจิตสาธารณะ	การวัดและประเมินผล -สังเกตถอดบทเรียนจาก การทำโครงการ -แบบสังเกตพฤติกรรม นำเสนอประสบการณ์ -การโต้ตอบ อภิปราย ซักถาม -แบบวัดพฤติกรรม จิตสาธารณะ -แบบประเมินความพึง พอใจต่อโปรแกรม

5. วิธีการฝึกอบรม

โดยใช้กระบวนการพัฒนาจิตสาธารณะ 3 ขั้นตอนคือ ขั้นที่ 1 ขั้นการรับรู้ ตระหนักให้ความสนใจในเรื่องการมีจิตสาธารณะ โดยการสังเกตเรียนรู้จากบุคคลต้นแบบและจากการแลกเปลี่ยนประสบการณ์เชิงประจักษ์เพื่อให้ตระหนักถึงการทำประโยชน์ต่อส่วนรวม ขั้นที่ 2 ขั้นการแสดงพฤติกรรมตอบสนองและเห็นคุณค่าต่อสิ่งที่สนใจในกิจกรรมเพื่อสร้างสรรค์สังคม โดยให้มีการร่วมในการอภิปราย สัมภาษณ์ ชักถาม วิพากษ์วิจารณ์ จดบันทึก และการสนทนากลุ่มกับเพื่อนๆ และขั้นที่ 3 ขั้นการจัดระบบคุณค่าและสร้างแนวคิดจิตสาธารณะสู่การลงมือปฏิบัติทำให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมโดยให้วิเคราะห์จากสภาพปัญหาจริงและดำเนินกิจกรรมทำโครงการจิตสาธารณะ

วิธีการจัดการเรียนรู้แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน

1. ขั้นนำ

1.1 จัดสถานที่ สิ่งแวดล้อม และกลุ่มเป้าหมายให้มีระเบียบ เพื่อเกื้อหนุนให้เกิดการเรียนรู้

1.2 ให้ผู้เข้าโปรแกรมทำสมาธิ ก่อนนำเข้าสู่บทเรียน โดยผู้นำกลุ่ม เป็นต้นแบบ อานั่งที่พื้นห้องเรียนหรือนั่งบนเก้าอี้ด้วยอาการสงบเพื่อเป็นการเตรียมตัวเตรียมใจ ใช้เวลาประมาณ 5-10 นาที ก่อนเข้ากิจกรรม

1.3 เมื่อจะออกจากสมาธิ แล้วหายใจยาวๆ ลึก สัก 3 รอบ ถอนสมาธิช้าๆ ค่อยๆ ลืมตาขึ้น

2. ขั้นจัดการเรียนรู้

2.1 ผู้เข้าโปรแกรม มีระเบียบ มีสมาธิ ศึกษาสาระอย่างตั้งใจ

2.2 ผู้นำกลุ่มจัดกิจกรรมที่กระตุ้นให้ผู้เข้าโปรแกรม คิด มีส่วนร่วม ลงมือค้นคว้า ชักถาม คิดวิเคราะห์

2.3 ทำกิจกรรมร่วมกัน ฝึกปฏิบัติ โดยเน้นให้ รู้จักรับผิดชอบและความเสียสละ

3. ขั้นสรุป ทบทวนใช้ปัญญาและเหตุผล

3.1 กิจกรรมกลุ่ม สรุปสาระที่ได้ศึกษาเรียนรู้

3.2 นำเสนอผลงาน

3.1 ผู้นำกลุ่มสรุป ประเด็นตามสาระ และสิ่งที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวัน

ลักษณะกิจกรรม

1) เน้นกระบวนการกลุ่มเรียนรู้ไปด้วยกัน 2) เรียนรู้จากกรณีศึกษาและการฝึกปฏิบัติจริงในพื้นที่ 3) การถอดบทเรียน เป็นการสะท้อนคุณค่า (Reflection) ของผู้เข้าร่วมโปรแกรม หลังจากการปฏิบัติโครงการจิตสาธารณะ ดังแสดงในตารางที่ 19

ตารางที่ 19 วิธีการฝึกอบรมตามกระบวนการพัฒนาจิตสาธารณะกับหน่วยการเรียนรู้ โปรแกรมสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญา

ระยะที่	คุณลักษณะ จิตสาธารณะด้าน	กระบวนการพัฒนา จิต สาธารณะ	หน่วยการเรียนรู้	ชื่อกิจกรรม	การจัดการเรียนรู้	การวัดและประเมินผล
1	1. ด้านตระหนัก ร่วม วิเคราะห์ รับผิดชอบต่อ สังคม ยึดหลักธรรมทางสาย กลาง พอประมาณ ในทาง ดำเนินชีวิต แบบห่วงใย สังคม (การรับรู้การรู้คิด)	ขั้นที่ 1 ขั้นการ ตระหนักถึงความสนใจ ในเรื่องการมีจิต สาธารณะ ขั้นที่ 2 ขั้นการแสดง พฤติกรรมต่อสิ่งที่สนใจ ในกิจกรรมสร้างสรรค์ สังคม	หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 จิตสาธารณะกับหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงและหลัก พุทธธรรมไตรสิกขา หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 คนรุ่นใหม่ ใส่ใจ จิตสาธารณะ	1.1 ตามรอยพ่อหลวง 1.2 ไตรสิกขาสร้างคนดี 1.3 จิตสาธารณะ สร้างได้	-บรรยายประกอบสื่อ -วิดีโอที่เกี่ยวข้อง -ปฏิบัติกิจกรรม -อภิปรายแลกเปลี่ยน	-แบบสังเกตพฤติกรรม -แบบประเมินผลการ ปฏิบัติในงาน
	2. ด้านคำนึงถึงผู้อื่นที่ร่วม สัมพันธ์ สามัคคีเป็นกลุ่ม เดียวกัน มีการแสดงออก เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เมตตา แบ่งปัน เกื้อกูล ช่วยเหลือ และให้อีก (เจตคติ)	ขั้นที่ 1 ขั้นการตระหนัก ให้ความสนใจในเรื่อง การมี จิตสาธารณะ ขั้นที่ 2 ขั้นการแสดง พฤติกรรมต่อสิ่งที่สนใจใน กิจกรรมสร้างสรรค์สังคม	หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 พอเพียง แบ่งปัน ใส่ใจ ห่วงใย สังคมและ สิ่งแวดล้อม	2.1 ความตระหนักในปัญหา สังคม 2.2 การวิเคราะห์ วิจารณ์ ปัญหาสังคม 2.3 การรับรู้ความสามารถของ ตนเองในการแก้ปัญหาสังคม	-บรรยายประกอบสื่อ -วิดีโอที่เกี่ยวข้อง -ปฏิบัติกิจกรรม -อภิปรายแลกเปลี่ยน	-แบบสังเกตพฤติกรรม -การโต้ตอบ อภิปราย ซักถาม -แบบประเมินผลการ ปฏิบัติในงาน

ตารางที่ 19 (ต่อ) วิธีการฝึกอบรมตามกระบวนการพัฒนาจิตสาธารณะกับหน่วยการเรียนรู้ โปรแกรมสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต

ระยะที่	คุณลักษณะ จิตสาธารณะด้าน	กระบวนการพัฒนา จิตสาธารณะ	หน่วยการเรียนรู้	ชื่อกิจกรรม	การจัดการเรียนรู้	การวัดและประเมินผล
2	3. ด้านพัฒนาตนเองด้าน พฤติกรรม (ศีล) ด้านจิตใจ (สมาธิ) ด้านความรู้ความคิด (ปัญญา) การมีวิคิดเป็นคิด ถูกต้องตามหลักเหตุผล และ อุทิศตนให้ส่วนรวม (พฤติกรรมระดับบุคคล) 4) ด้านการมีส่วนร่วม สร้าง เครือข่าย ช่วยแก้ปัญหา ลง มือปฏิบัติ สร้างสรรค์ให้เกิด ประโยชน์สุขแก่สังคมและการ เตรียมตัวให้พร้อมรับ ผลกระทบการเปลี่ยนแปลง ด้านต่าง ๆ อย่างเหมาะสม (พฤติกรรมระดับส่วนรวม)	ขั้นที่ 3 ขั้นการ จัดระบบคุณค่าและ การสร้างแนวคิด จิตสาธารณะสู่การ ลงมือปฏิบัติทำให้ เกิดผล	หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 โครงการจิตสาธารณะกับ การลงมือปฏิบัติ	4.1 ปฏิบัติโครงการ สร้างเสริม จิตสาธารณะ	-ลงปฏิบัติ ภาคสนาม ดำเนินการตามแผน	การวัดและประเมินผล -แบบสังเกตพฤติกรรม -แบบประเมินผลการ ปฏิบัติงาน -แบบประเมิน ความสำเร็จของ โครงการ -นิเทศติดตามผล

ตารางที่ 19 (ต่อ) วิธีการฝึกอบรมตามกระบวนการพัฒนาจิตสาธารณะกับหน่วยการเรียนรู้ โปรแกรมสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต

ระยะที่	คุณลักษณะ จิตสาธารณะด้าน	กระบวนการพัฒนา จิตสาธารณะ	หน่วยการเรียนรู้	ชื่อกิจกรรม	การจัดการเรียนรู้	การวัดและประเมินผล
3	3. ด้านพัฒนาตนเองด้านพฤติกรรม (ศีล) ด้านจิตใจ (สมาธิ) ด้านความรู้ ความคิด (ปัญญา) การมีวิถีคิดเป็น คตินิยมต้องตามหลักเหตุผล และอุทิศ ตนให้ส่วนรวม (พฤติกรรมระดับบุคคล) 4. ด้านการมีส่วนร่วม สร้าง เครือข่าย ช่วยแก้ปัญหา ลงมือ ปฏิบัติ สร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์ สุขแก่สังคมและการเตรียมตัวให้ พร้อมรับผลกระทบการเปลี่ยนแปลง ด้านต่าง ๆ อย่างเหมาะสม (พฤติกรรมระดับส่วนรวม)	ชั้นที่ 3 ชั้นการ จัดระบบคุณค่าและ การสร้างแนวคิด จิตสาธารณะสู่การ ลงมือปฏิบัติทำให้ เกิดผล	หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 คนที่ 5 คนทำดี สาน เครือข่าย ขยาย ความรู้ ความ	5.1 เรียนรู้ ประสบการณ์คน ทำดี 5.2 สร้างแรง บันดาลใจ ความ ท้าทาย พัฒนางาน สร้างสรรค์สังคม	-ถอดบทเรียน -เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ -จัดนิทรรศการ -ความสำเร็จของ โครงการ -วิถีทัศน์ ที่เกี่ยวข้อง -อภิปรายระดมสมอง -อภิปรายแลกเปลี่ยน เรียนรู้ -วิพากษ์ วิจัย	-แบบสังเกตพฤติกรรม การนำเสนอ ประสบการณ์ -การโต้ตอบ อภิปราย ซักถาม -แบบวัดพฤติกรรม คุณลักษณะจิต สาธารณะ -แบบประเมินความพึง พอใจต่อโปรแกรม

6) ระยะเวลา

ระยะที่ 1 รวม 5 วัน 30 ชม. ระยะที่ 2 รวม 2 วัน 12 ชม. และ ระยะที่ 3 1 วัน 6 ชม.
รวมตลอดโปรแกรม 3 ระยะ จำนวน 8 วัน รวม 48 ชั่วโมง

7) สถานที่ฝึกอบรม

ห้องอบรมภาคทฤษฎี สำหรับจำนวนผู้เข้าอบรม 30 คน ตามความเหมาะสม และลงพื้นที่ภาคสนามเพื่อปฏิบัติโครงการจิตสาธารณะ ตามบริบทของกิจกรรมนั้น ๆ

8) การวัดและประเมินผล

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตลอดโปรแกรม ใช้หลักการวัดพฤติกรรมด้านจิตพิสัยและการประเมินตามสภาพจริง เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของหน่วยการเรียนรู้และเพื่อประเมินประสิทธิผลของโปรแกรม โดยมีเป้าหมายเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงและพัฒนาโปรแกรมสร้างเสริมจิตสาธารณะให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น โดยมีการดำเนินการดังนี้

8.1 มีการประเมินผลก่อนการอบรมโดยทำแบบประเมินคุณลักษณะจิตสาธารณะ

8.2 มีการประเมินผลระหว่างการอบรม มีการประเมินผลตามสภาพจริง การประเมินตนเอง การสังเกต การสัมภาษณ์

8.3 มีการประเมินผล หลังการอบรม โดยทำแบบประเมินคุณลักษณะจิตสาธารณะ ประเมินโครงการ และการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อโปรแกรม

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์การประเมินผลการพัฒนาโปรแกรมโดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขาเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต

3.1 การเปรียบเทียบระดับคุณลักษณะจิตสาธารณะก่อนและหลังการทดลองโปรแกรม โดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขาเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต

3.2 การประเมินการปฏิบัติโครงการจิตสาธารณะจากการประเมินคุณภาพการปฏิบัติงานใน 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การสำรวจและคัดเลือกปัญหา 2) การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา 3) การวางแผนการพัฒนาหรือแนวทางการแก้ปัญหา 4) การลงมือปฏิบัติโครงการภาคสนาม 5) การสรุปผลและประเมินโครงการ

3.3 การประเมินสังเกตพฤติกรรมกรรมกรมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมหน่วยการเรียนรู้ ของกลุ่มทดลองที่ได้จากการประเมินตามสภาพจริงของโปรแกรมสร้างเสริมจิตสาธารณะโดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขา

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสังเกตพฤติกรรมคุณลักษณะจิตสาธารณะ นักศึกษาปริญญาบัณฑิต ระหว่างการเข้าร่วมโปรแกรมการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขา

3.5 การประเมิน แก่ไข และการปรับปรุงโปรแกรมสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต โดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขามาช่วยพัฒนา

3.1 การเปรียบเทียบระดับคุณลักษณะจิตสาธารณะก่อนและหลังการทดลองโปรแกรม โดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขาเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต

3.1.1 ผลการเปรียบเทียบระดับจิตสาธารณะก่อนและหลังการทดลองโปรแกรมโดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขาเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต ปรากฏผลดังแสดงในตารางที่ 20

ตารางที่ 20 ผลการเปรียบเทียบระดับจิตสาธารณะก่อนและหลังการทดลองโปรแกรมโดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขาเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต รวมทุกคุณลักษณะ (n=30)

พฤติกรรมคุณลักษณะจิตสาธารณะ	ระยะเวลา	(\bar{X})	(S.D.)	t	Sig
โดยภาพรวม (n=30)	หลังการทดลอง	4.48	0.63	5.852	.000*
	ก่อนการทดลอง	3.79	0.51		
1. ด้านตระหนัก ร่วมวิเคราะห์ รับรู้ถึง ปัญหาสังคม ยึดหลักธรรมทางสายกลาง พอประมาณในการดำเนินชีวิต แบบ ห่วงใยสังคม	หลังการทดลอง	4.37	0.60	6.243	.000*
	ก่อนการทดลอง	3.62	0.51		
2. ด้านคำนึงถึงผู้อื่นที่ร่วมสัมพันธ์ สามัคคี มีการแสดงออก เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เมตตา แบ่งปัน เกื้อกูล ช่วยเหลือ และให้โอกาส	หลังการทดลอง	4.55	0.62	5.241	.001*
	ก่อนการทดลอง	3.84	0.46		

พฤติกรรมคุณลักษณะจิตสาธารณะ	ระยะเวลา	(\bar{X})	(S.D.)	t	Sig
3. ด้านพัฒนาตนเองด้านพฤติกรรม (ศีล) ด้านจิตใจ (สมาธิ) ด้านความรู้ความคิด (ปัญญา) การมีวิธีคิดเป็น คิดถูกต้องตาม หลักเหตุผล และอุทิศตนให้ส่วนรวม	หลังการทดลอง	4.47	0.67	6.231	.000*
	ก่อนการทดลอง	3.97	0.54		
4. ด้านการมีส่วนร่วม สร้างเครือข่าย ช่วยแก้ปัญหา ลงมือปฏิบัติ สร้างสรรค์ให้ เกิดประโยชน์สุขแก่สังคมและการเตรียม ตัวให้พร้อมรับผลกระทบการเปลี่ยนแปลง ด้านต่าง ๆ อย่างเหมาะสม	หลังการทดลอง	4.52	0.61	5.504	.000*
	ก่อนการทดลอง	3.74	0.52		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 20 ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมด้านคุณลักษณะจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิตโดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขา พบว่าทุกคุณลักษณะมีค่าเฉลี่ยเพิ่มสูงขึ้น โดยภาพรวมก่อนการทดลอง มีค่าเฉลี่ย 3.79 และหลังการทดลอง มีค่าเฉลี่ย 4.48 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านคำนึงถึงผู้อื่นที่ปฏิสัมพันธ์ สามัคคี มีการแสดงออก เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เมตตา แบ่งปัน เกื้อกูล ช่วยเหลือ และให้โอกาส หลังการทดลอง มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่น คือ 4.55 ส่วนรายด้านที่ได้ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดหลังการทดลองคือ ด้านตระหนัก ร่วมวิเคราะห์ รับรู้ถึงปัญหาสังคม ยึดหลักธรรมทางสายกลาง พอประมาณในการดำเนินชีวิต แบบห่วงใยสังคม มีค่าเฉลี่ย 4.37 โดยภาพรวมพฤติกรรมคุณลักษณะจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต มีค่าเฉลี่ยหลังการทดลองเพิ่มสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง ซึ่งแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.1.2 การเปรียบเทียบระดับคุณลักษณะจิตสาธารณะก่อนและหลังการทดลอง แยกเป็นรายข้อของโปรแกรมโดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขาเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต

ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมคุณลักษณะจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต ด้านตระหนัก รับรู้ถึงปัญหาสังคม ร่วมวิเคราะห์ ยึดหลักธรรมทางสายกลาง พอประมาณ ในการดำเนินชีวิต แบบห่วงใยสังคม ก่อนและหลังการทดลอง แยกเป็นรายข้อ ดังแสดงในตารางที่ 21

ตารางที่ 21 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมคุณลักษณะจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิตด้าน
 ตระหนัก รับรู้ถึงปัญหาสังคม ร่วมวิเคราะห์ ยึดหลักธรรมทางสายกลาง พอประมาณ
 ในการดำเนินชีวิต แบบห่วงใยสังคม (การรับรู้และการรู้จักคิด n=30)

ลำดับ	รายการ	ผลวิเคราะห์					
		ก่อนทดลอง			หลังทดลอง		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1	ตระหนักและรับรู้ มีความสนใจใน ปัญหาต่างๆ โดยคำนึงถึง ประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ	3.75	0.61	มาก	4.55	0.61	มากที่สุด
2	ตระหนักและให้ความสำคัญต่อ สิ่งแวดล้อมรอบตัว มีการ แสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อ ตนเอง และสังคม	3.70	0.52	มาก	4.19	0.52	มาก
3	ติดตามข่าวสารด้านการพัฒนา และการจัดกิจกรรม เช่น ด้าน สังคม เศรษฐกิจ การเมืองและ สิ่งแวดล้อม	3.42	0.41	มาก	4.25	0.58	มาก
4	มีความรอบรู้ สามารถคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ในเรื่องต่าง ๆ ของ สังคมและสามารถนำไป ประยุกต์ใช้ในการดำเนิน ชีวิตประจำวันได้	3.60	0.51	มาก	4.38	0.51	มาก
5	คิดวิเคราะห์หาข้อเท็จจริง ทำ ความเข้าใจและประเมินข้อมูล สารสนเทศและแนวคิดจาก แหล่งข้อมูลที่หลากหลาย	3.61	0.57	มาก	4.18	0.57	มาก
6	แสดงความคิดเห็นในเชิงวิพากษ์ อย่างสร้างสรรค์ในการเข้าร่วม กิจกรรมกับสังคม	3.62	0.51	มาก	4.35	0.51	มาก
7	กล้าเผชิญปัญหาและพร้อมแก้ไข ปัญหา โดยใช้หลักธรรมทางสาย กลาง หลักเหตุผล และมีความ ห่วงใยสังคม	3.50	0.42	มาก	4.58	0.67	มากที่สุด

ลำดับ	รายการ	ผลวิเคราะห์					
		ก่อนทดลอง			หลังทดลอง		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
8	ประพฤตินเหมาะสมกับฐานะ ประหยัดออมใช้จ่ายใน สิ่งจำเป็นต่อการดำรงชีวิต	3.68	0.53	มาก	4.24	0.53	มาก
9	มีสติปัญญาในการดำเนินชีวิต อย่างซื่อสัตย์สุจริต ไม่เบียดเบียน เอาเปรียบสิ่งใดๆ	3.60	0.52	มาก	4.32	0.65	มาก
10	การปฏิบัติงานหรือกิจกรรมต่างๆ เน้นหลักการพึ่งพาตนเองมากกว่า พึ่งพาผู้อื่น	3.60	0.51	มาก	4.44	0.78	มาก
11	การให้เกียรติผู้อื่นอยู่เสมอ ปฏิบัติงานโดยยึดหลักคุณธรรม จริยธรรม	3.72	0.59	มาก	4.51	0.59	มากที่สุด
12	ปฏิบัติโครงการ หรือกิจกรรมเพื่อ ส่วนรวมด้วยความเพียร พยายาม และความอดทน	3.52	0.44	มาก	4.21	0.68	มาก
13	พึ่งพาตนเองโดยคำนึงถึง ทรัพยากรธรรมชาติ สามารถเสาะ แสวงหาทรัพยากรธรรมชาติใน ท้องถิ่นที่มีอยู่มากใช้ให้เกิด ประโยชน์สูงสุด	3.61	0.52	มาก	4.62	0.65	มากที่สุด
	รวม	3.62	0.51	มาก	4.37	0.60	มาก

จากตารางที่ 21 คุณลักษณะจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต ด้านตระหนัก รู้ถึง
ปัญหาสังคม ร่วมวิเคราะห์ ยึดหลักธรรมทางสายกลาง พอประมาณ ในการดำเนินชีวิต แบบห่วงใย
สังคม พบว่า โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก โดยก่อนการทดลองมีค่าเฉลี่ย 3.62 และหลังการทดลอง
มีค่าเฉลี่ย 4.37 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีคะแนนสูงสุดหลังการทดลอง มีค่าเฉลี่ย 4.62
อยู่ในระดับมากที่สุด คือพึ่งพาตนเองโดยคำนึงถึงทรัพยากรธรรมชาติ สามารถเสาะแสวงหา
ทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นที่มีอยู่มากใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด รองลงมาคือ กล้าเผชิญปัญหาและ
พร้อมแก้ไขปัญหา โดยใช้หลักธรรมทางสายกลาง หลักเหตุผล และมีความห่วงใยสังคม มีค่าเฉลี่ย
4.58 อยู่ในระดับมากที่สุด สำหรับข้อที่มีคะแนนน้อยที่สุดแต่ยังอยู่ในระดับมาก คือ ตระหนักและให้

ความสำคัญต่อสิ่งแวดล้อมรอบตัว มีการแสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม มีค่าเฉลี่ย 4.19

ผลวิเคราะห์พฤติกรรมคุณลักษณะจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต ด้านคำนึงถึงผู้อื่นที่มีปฏิสัมพันธ์ สามัคคี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เมตตา เกื้อกูล ช่วยเหลือ และให้โอกาส ดังแสดงในตารางที่ 22

ตารางที่ 22 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมคุณลักษณะจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต ด้านคำนึงถึงผู้อื่นที่มีปฏิสัมพันธ์ สามัคคี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เมตตา เกื้อกูล ช่วยเหลือ และให้โอกาส (เจตคติ n=30)

ลำดับ	รายการ	ผลวิเคราะห์					
		ก่อนทดลอง			หลังทดลอง		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1	คำนึงถึงผู้อื่นและร่วมมือกันในการป้องกันไม่ให้สิ่งของและสถานที่ต่างๆในสังคมเสียหาย	4.50	0.42	มาก	4.58	0.75	มากที่สุด
2	สามารถทำงาน หรือปฏิบัติกิจกรรมเป็นที่ร่วมกับเพื่อนด้วยความสามัคคี และมีความปรองดอง	3.88	0.54	มาก	4.62	0.68	มากที่สุด
3	มีสัมพันธภาพที่เป็นมิตรกับผู้อื่นอย่างเท่าเทียมกัน	3.23	0.62	ปานกลาง	4.50	0.52	มาก
4	มีความไวในการรับรู้ความรู้สึกของผู้อื่น เข้าใจผู้อื่น มีมุมมองเชิงบวก และมีวุฒิภาวะทางอารมณ์ ที่เหมาะสมกับวัยวุฒิและคุณวุฒิ	3.82	0.44	มาก	4.51	0.71	มากที่สุด
5	มีความเอาใจใส่ มีส่วนช่วยเหลือและเกื้อกูลบุคคลในสังคม	3.88	0.52	มาก	4.69	0.56	มากที่สุด
6	เคารพสิทธิเสรีภาพ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของตนเองและบุคคลอื่นอย่างเท่าเทียมกัน	3.97	0.42	มาก	4.36	0.58	มาก

ลำดับ	รายการ	ผลวิเคราะห์					
		ก่อนทดลอง			หลังทดลอง		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
7	มีความเมตตา กรุณา ช่วยเหลือ เอื้อเพื่อเกื้อกูล เสียสละเพื่อผู้อื่น เมื่อมีโอกาส	4.21	0.41	มาก	4.70	0.74	มากที่สุด
8	ให้กำลังใจและให้คำแนะนำ เพื่อนๆในเรื่องต่างๆ ในทางที่ ถูกต้อง	4.35	0.52	มาก	4.15	0.81	มาก
9	บริจาคสิ่งของ หรือเงินเพื่อ ช่วยเหลือผู้อื่นตามกำลัง ฐานะ	4.45	0.65	มาก	4.60	0.59	มากที่สุด
10	ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยร่างกายแรงใจ เต็มตามศักยภาพของตนเอง	4.41	0.40	มาก	4.58	0.49	มากที่สุด
11	แบ่งปัน เปิดโอกาสให้ผู้อื่นใช้ สิ่งของส่วนรวม และช่วยดูแล รักษาสาธารณสมบัติของสังคมให้ อยู่ในสภาพดี	4.52	0.58	มากที่สุด	4.56	0.46	มากที่สุด
12	ตั้งใจเข้าไปมีส่วนช่วยเหลือกิจการ เพื่อส่วนรวมโดยนำองค์ความรู้ และความสามารถในการแสวงหา ความรู้ เข้าร่วมในการแก้ปัญหา ให้กับหน่วยงานต่างๆเมื่อมีโอกาส	4.60	0.44	มากที่สุด	4.64	0.59	มากที่สุด
รวม		3.84	0.46	มาก	4.55	0.62	มากที่สุด

จากตารางที่ 22 คุณลักษณะจิตสำนึกของนักศึกษาปริญญาบัณฑิตด้านค่านึงถึงผู้อื่นที่มี
ปฏิสัมพันธ์ สามัคคี เอื้อเพื่อเอื้อแผ่ เมตตา เกื้อกูล ช่วยเหลือ และให้โอกาส พบว่า โดยภาพรวม
โดยก่อนการทดลองมีค่าเฉลี่ย 3.84 อยู่ในระดับมาก และหลังการทดลอง มีค่าเฉลี่ย 4.55 อยู่ใน
ระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีคะแนนสูงสุดหลังการทดลอง มีค่าเฉลี่ย 4.70
อยู่ในระดับมากที่สุด คือ มีความเมตตา กรุณา ช่วยเหลือ เอื้อเพื่อเกื้อกูล เสียสละเพื่อผู้อื่น เมื่อมี
โอกาส รองลงมาคือ มีความเอาใจใส่ มีส่วนช่วยเหลือและเกื้อกูลบุคคลในสังคม มีค่าเฉลี่ย 4.69
อยู่ในระดับมากที่สุด สำหรับข้อที่มีคะแนนน้อยที่สุดแต่ยังอยู่ในระดับมากคือ ให้กำลังใจและให้
คำแนะนำเพื่อนๆในเรื่องต่างๆ ในทางที่ถูกต้อง มีค่าเฉลี่ย 4.15

ผลวิเคราะห์พฤติกรรมคุณลักษณะจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต ด้านการพัฒนาตนเอง เกี่ยวกับพฤติกรรม (ศีล) จิตใจ (สมาธิ) ความรู้ความคิด (ปัญญา) และการมีวิธีคิดเป็น คิดถูกต้องตามหลักเหตุผล เพื่ออุทิศตนให้ส่วนรวม ดังแสดงในตารางที่ 23

ตารางที่ 21 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมคุณลักษณะจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต ด้านการพัฒนาตนเอง เกี่ยวกับพฤติกรรม (ศีล) จิตใจ (สมาธิ) ความรู้ความคิด (ปัญญา) และการมีวิธีคิดเป็น คิดถูกต้องตามหลักเหตุผล เพื่ออุทิศตนให้ส่วนรวม (พฤติกรรมระดับบุคคล n=30)

ลำดับ	รายการ	ผลวิเคราะห์					
		ก่อนทดลอง			หลังทดลอง		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1	การควบคุมตนเองให้อยู่ในระเบียบวินัยทั้งทางกาย ทางวาจา และใจ โดยไม่เอาเปรียบหรือเบียดเบียนผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม	3.62	0.59	มาก	4.25	0.68	มาก
2	ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเพื่อน หรือรุ่นน้อง โดยไม่เพิกเฉยต่อความสูญเสียต่อสิ่งของสาธารณะ เช่น ช่วยปิดน้ำ ปิดไฟ เมื่อเลิกใช้งาน	3.36	0.65	มาก	4.28	0.56	มาก
3	มีระเบียบวินัยในการดำเนินชีวิต เมื่อปฏิบัติกิจกรรมต่างๆเสร็จแล้ว เก็บของ หรือสถานที่ให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย	4.15	0.52	มาก	4.61	0.63	มากที่สุด
4	รวบรวมจิตใจ ความคิดให้แน่วแน่ โดยใช้สติในการทำกิจกรรมใด ๆ ให้สำเร็จ	4.21	0.58	มาก	4.21	0.57	มาก
5	มีพลังจิตใจแน่วแน่ทำความเข้าใจปัญหา แก้ปัญหาจนเกิดความรู้แจ้ง เกิดการเรียนรู้ เกิดปัญญาขึ้นในตนเอง	3.65	0.63	มาก	4.65	0.75	มากที่สุด

ลำดับ	รายการ	ผลวิเคราะห์					
		ก่อนทดลอง			หลังทดลอง		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
6	มีความตั้งใจแน่วแน่ในการนำ ความรู้ของตนไปใช้เพื่อประโยชน์ ต่อสังคม	3.75	0.46	มาก	4.28	0.68	มาก
7	มีจิตใจมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเอง ใฝ่เรียนรู้และเรียนรู้เพิ่มเติมอย่าง ต่อเนื่อง	4.25	0.57	มาก	4.39	0.74	มาก
8	มีหลักเหตุผลพิจารณาเหตุการณ์ ต่างๆอย่างรู้เท่าทัน	4.21	0.58	มาก	4.38	0.65	มาก
9	การปฏิบัติสิ่งต่างๆ โดยมีการ ตัดสินใจที่ยึดมั่นในประโยชน์ ส่วนรวมเป็นสำคัญ	3.65	0.52	มาก	4.56	0.69	มาก
10	มีความเป็นผู้นำทางปัญญาในการ พัฒนาสิ่งต่างๆ เพื่อสร้างสรรค์ สังคม	3.52	0.51	มาก	4.52	0.74	มากที่สุด
11	มีความเชื่อมั่นในความสามารถ ของตนเองว่ามีเป็นผู้ที่มีประโยชน์ ต่อส่วนรวม	3.45	0.47	มาก	4.70	0.56	มากที่สุด
12	เมื่อเกิดปัญหาขึ้น พยายามค้นหา สาเหตุและวิธีการแก้ปัญหาโดยใช้ เหตุผล	3.42	0.48	มาก	4.61	0.68	มากที่สุด
13	พิจารณาเลือกใช้ วัสดุ สิ่งของ ที่ เหมาะสมกับงาน หรือกิจกรรม ต่างๆ และนำองค์ความรู้ไปใช้ ในทางที่ถูกต้องเหมาะสม	4.15	0.47	มาก	4.65	0.74	มากที่สุด
รวม		3.97	0.54	มาก	4.47	0.67	มาก

จากตารางที่ 23 คุณลักษณะจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต ด้านการพัฒนาตนเอง
เกี่ยวกับพฤติกรรม (ศีล) จิตใจ (สมาธิ) ความรู้ความคิด (ปัญญา) และการมีวิธีคิดเป็น คิดถูกต้อง
ตามหลักเหตุผล เพื่ออุทิศตนให้ส่วนรวม พบว่า โดยภาพรวม โดยก่อนการทดลองมีค่าเฉลี่ย 3.97
อยู่ในระดับมาก และหลังการทดลอง มีค่าเฉลี่ย 4.47 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ

พบว่า ข้อที่มีคะแนนสูงสุด หลังการทดลองมีค่าเฉลี่ย 4.70 อยู่ในระดับมากที่สุด คือมีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองว่ามีเป็นผู้ที่มีประโยชน์ต่อส่วนรวม รองลงมาคือ พิจารณาเลือกใช้ วัสดุสิ่งของ ที่เหมาะสมกับงาน หรือกิจกรรมต่างๆ และนำองค์ความรู้ไปใช้ในทางที่ถูกต้องเหมาะสม มีค่าเฉลี่ย 4.65 อยู่ในระดับมากที่สุด สำหรับข้อที่มีคะแนนน้อยแต่ยังอยู่ในระดับมาก คือ รวบรวมจิตใจ ความคิดให้แน่วแน่โดยใช้สติในการทำกิจกรรมใดๆให้สำเร็จ มีค่าเฉลี่ย 4.21

ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมคุณลักษณะจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต ด้านการมีส่วนร่วม สร้างเครือข่าย ช่วยแก้ปัญหา ลงมือปฏิบัติ สร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์สุขแก่สังคม และการเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ อย่างเหมาะสม ดังแสดงในตารางที่ 24

ตารางที่ 224 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมคุณลักษณะจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต
ด้านการมีส่วนร่วม สร้างเครือข่าย ช่วยแก้ปัญหา ลงมือปฏิบัติ สร้างสรรค์ให้เกิด
ประโยชน์สุขแก่ สังคม และการเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบการเปลี่ยนแปลง
ด้านต่างๆ อย่างเหมาะสม (พฤติกรรมระดับส่วนรวม n=30)

ลำดับ	รายการ	ผลวิเคราะห์					
		ก่อนทดลอง			หลังทดลอง		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1	การเป็นผู้ริเริ่มสร้างเครือข่ายการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆที่เป็นการช่วยเหลือและพัฒนาสังคมและสามารถสื่อสารกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ	3.54	0.59	มาก	4.57	0.58	มากที่สุด
2	เชิญชวนเพื่อนในการร่วมคิด ร่วมปฏิบัติกิจกรรม หรือมีแนวทางประชาสัมพันธ์ ขยายความรู้ ที่เสริมสร้างให้เพื่อนมีจิตสำนึกที่ดีต่อสังคม	3.69	0.58	มาก	4.71	0.68	มากที่สุด
3	ประสานงาน มีส่วนร่วมกับหน่วยงานอื่นในสังคมในการกำหนดทิศทางการดำเนินงาน จัดกิจกรรมเพื่อสังคมร่วมกัน	3.58	0.45	มาก	4.63	0.52	มากที่สุด
4	ปฏิบัติงานหรือกิจกรรมเพื่อส่วนรวม เมื่อได้รับมอบหมายด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน	4.25	0.53	มาก	4.41	0.62	มาก
5	ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จตามเวลาที่กำหนดและเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม	3.82	0.56	มาก	4.25	0.71	มาก
6	การปฏิบัติงานหรือกิจกรรมต่างๆ เมื่อเกิดปัญหา หรืออุปสรรค ไม่ท้อถอยกับสิ่งที่เกิดขึ้น และค้นหาวิธีการแก้ปัญหา	3.69	0.54	มาก	4.61	0.52	มากที่สุด

ลำดับ	รายการ	ผลวิเคราะห์					
		ก่อนทดลอง			หลังทดลอง		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
7	อาสาสมัครเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม	4.21	0.42	มาก	4.44	0.63	มาก
8	ให้ความร่วมมือกับหน่วยงานทั้งภาครัฐบาลและภาคเอกชน ที่ขอความช่วยเหลือกิจกรรมต่างๆ เพื่อสังคม	4.26	0.51	มาก	4.56	0.58	มากที่สุด
9	อุทิศตนในการลงมือปฏิบัติช่วยเหลือกิจกรรมที่เป็นปัญหาสังคม เพื่อช่วยแก้ปัญหาหรือลดระดับของปัญหา	3.23	0.45	ปานกลาง	4.53	0.64	มากที่สุด
10	มีการวางแผนกำหนดหลักเกณฑ์และขั้นตอนในการปฏิบัติงานกิจกรรมเพื่อสังคมอย่างเป็นระบบ	3.36	0.54	ปานกลาง	4.51	0.67	มากที่สุด
11	การยอมรับผลที่เกิดจากการกระทำหรือการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อสังคมที่ตนเองมีส่วนร่วม	3.56	0.51	มาก	4.54	0.65	มากที่สุด
12	การเรียนรู้ตลอดชีวิตและฝึกฝนตนเองให้มีความรู้ทันต่อเทคโนโลยีสารสนเทศ ในปัจจุบันและนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์กับงานส่วนรวม	3.72	0.53	มาก	4.46	0.64	มากที่สุด
รวม		3.74	0.52	มาก	4.52	0.61	มากที่สุด

จากตารางที่ 24 คุณลักษณะจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต ด้านการมีส่วนร่วม สร้างเครือข่าย ช่วยแก้ปัญหา ลงมือปฏิบัติ สร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์สุขแก่สังคม และการเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ อย่างเหมาะสม พบว่า โดยภาพรวม โดยก่อนการทดลองมีค่าเฉลี่ย 3.74 อยู่ในระดับมาก และหลังการทดลอง มีค่าเฉลี่ย 4.52 อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีคะแนนสูงสุด หลังการทดลอง มีค่าเฉลี่ย 4.71 อยู่ในระดับมาก

ที่สุด คือ เชิญชวนเพื่อนในการร่วมคิด ร่วมปฏิบัติกิจกรรม หรือมีแนวทางประชาสัมพันธ์ ขยายความรู้ ที่เสริมสร้างให้เพื่อนมีจิตสำนึกที่ดีต่อสังคม รองลงมาคือ ประสานงาน มีส่วนร่วมกับหน่วยงานอื่นใน สังคมในการกำหนดทิศทางการดำเนินงานจัดกิจกรรมเพื่อสังคมร่วมกัน มีค่าเฉลี่ย 4.63 อยู่ใน ระดับมากที่สุด สำหรับข้อที่มีคะแนนน้อยที่สุดแต่ยังอยู่ในระดับมาก คือปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย ให้สำเร็จตามเวลาที่กำหนดและเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม มีค่าเฉลี่ย 4.25

3.2 การประเมินการปฏิบัติโครงการจิตสาธารณะจากการประเมินคุณภาพการปฏิบัติงานใน 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การสำรวจและคัดเลือกปัญหา 2) การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา 3) การวางแผน การพัฒนาหรือแนวทางการแก้ปัญหา 4) การลงมือปฏิบัติโครงการภาคสนาม 5) การสรุปผลและ ประเมินโครงการ โดยกำหนดเกณฑ์การผ่านการประเมินไว้ที่ค่าเฉลี่ย 10 ขึ้นไป จากคะแนนเต็ม 15 มีจำนวน 4 โครงการ ดังนี้ 1) พี่เพื่อน้องร่วมใจเรียนรู้สร้างสรรค์ 2) พัฒนาศาสนสถานเพื่อชุมชน 3) แหล่งน้ำสะอาดหมู่บ้านน้อย และ 4) พี่อาสาพาน้องรักษ์สะอาดโรงเรียนน้อย ทั้ง 4 โครงการลง ปฏิบัติภาคสนาม วันที่ 11-12 พฤศจิกายน 2556

ผลการประเมินการปฏิบัติโครงการจิตสาธารณะ โดยการน้อมนำหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขามาช่วยพัฒนาสร้างเสริม แสดงในตารางที่ 25

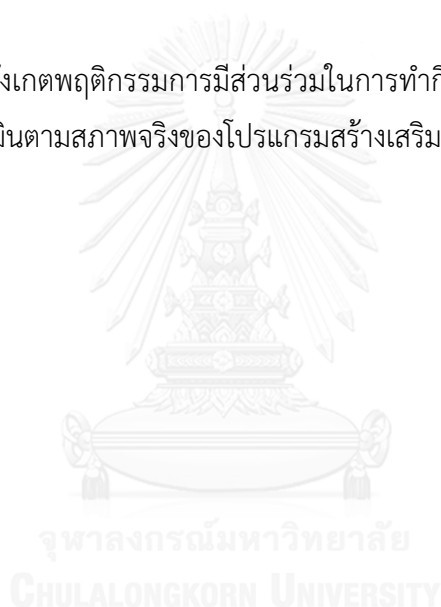
ตารางที่ 23 แสดงผลการประเมินการปฏิบัติโครงการจิตสาธารณะ โดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขามาช่วยพัฒนาสร้างเสริม

รายการประเมิน	ข้อโครงการ	1) การสำรวจและคัดเลือกรายการ (คะแนนเต็ม 3) มีการใช้หลักเหตุผลคัดเลือกรายการที่มีความสำคัญของปัญหาที่มีการใช้ชั้นปัญญา ในการคัดเลือกลำดับความสำคัญของปัญหา	2) การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา (คะแนนเต็ม 3) มีการใช้หลักเหตุผลวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาที่มีการใช้ชั้นปัญญา ในการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา	3) การวางแผนการพัฒนาหรือแนวทางการแก้ปัญหา (คะแนนเต็ม 3) การวางแผนเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีมีการใช้สมาธิ ความคิดที่เป็นจริงถูกต้องในการวางแผน	4) การลงมือปฏิบัติโครงการจิตสาธารณะ(คะแนนเต็ม 3) การลงมือทำกิจกรรมต้องต้องใช้วัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะสมพอดี คุ้มค่าต้องยึดกฎระเบียบมีวินัย ไม่เบียดเบียนใครเป็นขั้นต้นคิดในการทำงานกิจกรรม	5) การสรุปผลและประเมินโครงการ (คะแนนเต็ม 3) ใช้เหตุผล ใช้ความรู้แยกแยะลำดับการทำใช้สมาธิและปัญญาในการลำดับสรุปผลธรรม	คะแนนเฉลี่ย (คะแนนเต็ม 15)	ผลการประเมิน กำหนดเกณฑ์การพิจารณาการประเมินไว้ที่ค่าเฉลี่ย 10 ขึ้นไป จากคะแนนเต็ม 15
พี่เพื่อน้อง ร่วมใจ เรียนรู้ สร้างสรรค์	3	3	3	3	2	2	13	ผ่าน
พัฒนาสถานเพื่อ ชุมชน	3	2	3	3	3	3	14	ผ่าน
แหล่งน้ำ สะอาด หมู่บ้าน อยู่	3	2	3	3	3	3	14	ผ่าน
พี่อาสา น้องรัก สะอาด โรงเรียน อยู่	3	3	3	3	3	2	14	ผ่าน

จากตารางที่ 25 พบว่า ผลการประเมินการปฏิบัติโครงการจิตสาธารณะโดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขามาช่วยพัฒนาสร้างเสริมจากการประเมินคุณภาพการปฏิบัติงานใน 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การสำรวจและคัดเลือกปัญหา 2) การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา 3) การวางแผนการพัฒนาหรือแนวทางการแก้ปัญหา 4) การลงมือปฏิบัติโครงการภาคสนาม 5) การสรุปผลและประเมินโครงการ ผ่านเกณฑ์การผ่านการประเมินตามที่กำหนดไว้ทุกโครงการ

3.3 การประเมินสังเกตพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมหน่วยการเรียนรู้ ของกลุ่มทดลองที่ได้จากการประเมินตามสภาพจริงของโปรแกรมสร้างเสริมจิตสาธารณะโดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขา โดยกำหนดเกณฑ์ประเมินระดับคุณภาพไว้ 3 ระดับ มีคะแนน 15 คะแนน ใช้เกณฑ์ตัดสินดังนี้ 0-5 = ปรับปรุง , 6-10 = ปานกลาง, และ 11-15 = ดี

ผลการประเมินสังเกตพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมหน่วยการเรียนรู้ ของกลุ่มทดลองที่ได้จากการประเมินตามสภาพจริงของโปรแกรมสร้างเสริมจิต ดังแสดงในตารางที่ 26

ตารางที่ 246 ผลการประเมินพฤติกรรมกรมการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมประจำหน่วยการเรียนรู้
ของโปรแกรมสร้างเสริมจิตสาธารณะ

หน่วยการเรียนรู้ที่	การประเมินผลตามหลักไตรสิกขาและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง												
	กาย		ศีล		จิต		ปัญญา		ปัญญา		ค่าเฉลี่ย แต่ละหน่วย		ระดับคุณภาพ
	พอประมาณ		มีภูมิคุ้มกัน ที่ดี		มีภูมิคุ้มกัน ที่ดี		มีเหตุผล		มีเหตุผล				
	มุ่งมั่นตั้งใจเลือกใช้วัตถุสิ่งแวดลอมอย่างเห็น คุณค่า เหมาะสมพอดี		กระตือรือร้นรู้จักหน้าที่ มีวินัยเคารพผู้อื่นทำ กิจกรรมมีการวางแผนเตรียมการ		ความเอื้ออาทร และมีมนุษยสัมพันธ์ มีสมาธิ มุ่งมั่น สามารถควบคุมอารมณ์ได้		ความคิดรอบคอบ มีเหตุผล แยกแยะแก้ปัญหา ได้		มีในใจกล้าแสดงออกมีความคิดรวบยอดเป็น ขั้นตอนที่ถูกต้อง				
	(\bar{X})	(S.D.)	(\bar{X})	(S.D.)	(\bar{X})	(S.D.)	(\bar{X})	(S.D.)	(\bar{X})	(S.D.)	(\bar{X})	(S.D.)	แปล ผล
1	1.95	0.62	1.98	0.65	2.11	0.67	2.50	0.74	2.59	0.78	11.13	0.71	ดี
2	1.96	0.72	2.11	0.67	2.13	0.84	2.55	0.85	2.60	0.67	11.35	0.74	ดี
3	2.43	0.81	2.53	0.75	2.57	0.82	2.59	0.77	2.62	0.71	12.74	0.76	ดี
4	2.51	0.84	2.61	0.78	2.63	0.86	2.65	0.82	2.68	0.75	13.08	0.81	ดี
5	2.74	0.76	2.81	0.79	2.82	0.72	2.93	0.83	2.94	0.82	14.24	0.79	ดี
รวม											12.50	0.76	ดี

จากตารางที่ 26 ผลการประเมินพฤติกรรมกรมการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมประจำหน่วยการเรียนรู้ของโปรแกรมสร้างเสริมจิตสาธารณะ พบว่า นักศึกษากลุ่มเป้าหมายมีส่วนร่วมในการทำ

กิจกรรมประจำหน่วยการเรียนรู้ตามโครงสร้างโปรแกรมสร้างเสริมจิตสาธารณะโดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขามาช่วยพัฒนาสร้างเสริม โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ย 12.50 อยู่ในระดับดี และเมื่อพิจารณาเป็นหน่วยการเรียนรู้ พบว่าหน่วยการเรียนรู้ที่ 5 มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ 14.24 รองลงมาคือ หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 มีค่าเฉลี่ย 13.08 อยู่ในระดับดี

3.5 การประเมินความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายที่มีต่อโปรแกรมโดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขาเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต

ผลการประเมินความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายที่มีต่อโปรแกรมโดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขาเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต ดังแสดงในตารางที่ 27

ตารางที่ 27 ผลการประเมินความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายที่มีต่อโปรแกรม (n=30)

ลำดับ	รายการ	ผลการวิเคราะห์		
		(\bar{X})	(S.D.)	ระดับความพึงพอใจ
1	<u>ด้านคู่มือฝึกอบรม</u>			
	มีจุดประสงค์ชัดเจน	4.61	0.78	มากที่สุด
	รายละเอียดคำชี้แจงแต่ละเรื่องชัดเจน	4.34	0.77	มาก
	การจัดเรียงลำดับเนื้อหาและกิจกรรม เหมาะสม	4.59	0.76	มากที่สุด
	กิจกรรมกับระยะเวลาเหมาะสม	4.56	0.74	มากที่สุด
รวม		4.52	0.76	มากที่สุด
5	<u>ด้านกิจกรรมการฝึกอบรม</u>			
	กิจกรรมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์	4.59	0.81	มากที่สุด
	กิจกรรมเหมาะสมกับกลุ่มที่เข้ารับการพัฒนา	4.58	0.78	มากที่สุด
	ผู้เข้ารับการพัฒนามีส่วนร่วมในแต่ละกิจกรรมเป็นอย่างมาก	4.54	0.77	มากที่สุด
	เสริมสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เข้าร่วมกิจกรรมด้วยกันและเรียนรู้อย่างมีความสุข	4.57	0.75	มากที่สุด
9	กิจกรรมหลากหลายเน้นให้คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ กล้าคิดกล้าแสดงออก	4.44	0.82	มาก

ลำดับ	รายการ	ผลการวิเคราะห์		
		(\bar{X})	(S.D.)	ระดับความพึงพอใจ
10	เน้นการประยุกต์องค์ความรู้สู่การปฏิบัติ	4.56	0.77	มากที่สุด
	รวม	4.55	0.78	มากที่สุด
	<u>ด้านความสามารถของวิทยากรที่ดำเนินการ</u>			
11	การเตรียมความพร้อมในการดำเนินการ	4.58	0.76	มากที่สุด
12	มีทักษะการนำเสนอเนื้อหาในแต่ละกิจกรรมเข้าใจได้ง่าย	4.57	0.78	มากที่สุด
13	ดำเนินแต่ละกิจกรรมบรรลุจุดประสงค์	4.48	0.79	มาก
14	เปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมอย่างทั่วถึงในแต่ละกิจกรรม	4.57	0.75	มากที่สุด
15	มีความสามารถในการวัดและประเมินผลในแต่ละกิจกรรม	4.39	0.78	มาก
	รวม	4.52	0.77	มากที่สุด
	<u>ด้านสื่อและอุปกรณ์เอกสาร</u>			
16	สื่อที่ศนูปกรณ์เหมาะสม หลากหลายเพียงพอ	4.55	0.77	มากที่สุด
17	ใบความรู้ ใบงานเหมาะสม	4.61	0.83	มากที่สุด
18	เน้นให้ค้นคว้าความรู้จากแหล่งต่างๆ ที่หลากหลาย	4.43	0.79	มาก
	รวม	4.53	0.78	มากที่สุด
	<u>ด้านการวัดการประเมินผล</u>			
19	การวัดและประเมินผลสอดคล้องกับจุดประสงค์	4.52	0.78	มากที่สุด
20	ความชัดเจนของวิธีการวัดและประเมินผล	4.53	0.82	มากที่สุด
21	การนิเทศ ติดตามกำกับและเสนอแนะด้านต่างๆ ที่เหมาะสม	4.54	0.81	มากที่สุด
	รวม	4.53	0.80	มากที่สุด
	<u>ด้านสถานที่</u>			
22	การจัดสถานที่เหมาะสมในแต่ละกิจกรรม	4.50	0.77	มากที่สุด
23	การจัดบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้	4.43	0.79	มาก
24	สถานที่การลงปฏิบัติภาคสนามเหมาะสม	4.53	0.76	มากที่สุด
	รวม	4.49	0.77	มาก
	โดยภาพรวม	4.52	0.78	มากที่สุด

จากตารางที่ 27 พบว่าผลการประเมินความพึงพอใจ ต่อรูปแบบโปรแกรมโดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขา เพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต โดยรวมมีค่าเฉลี่ย 4.52 อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านกิจกรรมการฝึกอบรม มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.55 รองลงมาคือด้าน ด้านการวัดการประเมินผล และ ด้านสื่อและอุปกรณ์เอกสาร มีค่าเฉลี่ย 4.53 และรายด้านที่มีความพึงพอใจน้อยที่สุดคือ ด้านสถานที่ มีค่าเฉลี่ย 4.49

3.4 การวิเคราะห์จากการสังเกตพฤติกรรมคุณลักษณะจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต ระหว่างและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขา โดยกำหนดเกณฑ์ประเมินระดับคุณภาพ 5 ระดับ คะแนนรวม 20 คะแนน กำหนดเกณฑ์ตัดสินดังนี้ คือ 18 – 20 = ระดับดีมาก, 15 – 17 = ระดับดี, 12 – 14 =ระดับพอใช้, 9 – 11 ระดับน้อย, ต่ำกว่า 9 ระดับควรปรับปรุง

ผลการวิเคราะห์จากการสังเกตพฤติกรรมคุณลักษณะจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต ระหว่างและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขา สรุปตามองค์ประกอบจิตสาธารณะ 4 ด้าน ดังนี้

1.ด้านตระหนัก รับรู้ถึงปัญหาสังคม ร่วมวิเคราะห์ ยึดหลักธรรมทางสายกลาง พอประมาณ ในการดำเนินชีวิต ห่วงใยสังคม (การรับรู้และการรู้จัก)

2.ด้านคำนึงถึงผู้อื่นที่มีปฏิสัมพันธ์ สามัคคี เมตตา เอื้อเฟื้อเกื้อกูล ช่วยเหลือ และให้โอกาส (เจตคติ)

3.ด้านการพัฒนาตนเองเกี่ยวกับพฤติกรรม (ศีล) ด้านจิตใจ (สมาธิ) ด้านความรู้ ความคิด (ปัญญา) และการมีวิถีคิดเป็น คิดถูกต้องตามหลักเหตุผล เพื่ออุทิศตนให้ส่วนรวม (พฤติกรรมระดับบุคคล)

4.ด้านการมีส่วนร่วม สร้างเครือข่าย ช่วยแก้ปัญหา ลงมือปฏิบัติ สร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์สุขแก่สังคม และการเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ อย่างเหมาะสม (พฤติกรรมระดับส่วนรวม) ดังแสดงในตารางที่ 28

ตารางที่ 258 ผลการวิเคราะห์ การสังเกตพฤติกรรมคุณลักษณะจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญา
บัณฑิต ระหว่างและหลังการเข้าร่วมโปรแกรม

คนที่	การรับรู้ และการรู้จักดี (5)	เจตคติ (5)	พฤติกรรม ระดับบุคคล (5)	พฤติกรรม ระดับ ส่วนรวม (5)	รวม (20)	แปลผล
1	5	5	5	4	19	ดีมาก
2	4	5	5	3	17	ดี
3	4	4	4	5	17	ดี
4	4	5	4	5	18	ดีมาก
5	4	4	4	4	16	ดี
6	4	4	5	5	18	ดีมาก
7	5	5	4	4	18	ดีมาก
8	5	4	4	5	18	ดีมาก
9	4	5	4	4	17	ดี
10	5	5	4	5	19	ดีมาก
11	5	5	4	4	18	ดีมาก
12	5	5	5	4	19	ดีมาก
13	5	3	5	5	18	ดีมาก
14	4	4	4	4	16	ดี
15	4	4	5	5	18	ดีมาก
16	5	4	3	5	17	ดี
17	5	5	5	4	19	ดีมาก
18	5	5	4	4	18	ดีมาก
19	5	5	4	5	19	ดีมาก
20	5	4	4	4	17	ดี
21	5	4	4	4	17	ดี
22	5	5	4	4	18	ดีมาก
23	5	4	4	4	17	ดี
24	5	4	4	3	16	ดี
25	5	4	4	5	18	ดีมาก

คนที่	การรับรู้ และการรู้จัก (5)	เจตคติ (5)	พฤติกรรม ระดับบุคคล (5)	พฤติกรรม ระดับ ส่วนรวม (5)	รวม (20)	แปลผล
26	5	3	5	5	18	ดีมาก
27	5	5	4	5	19	ดีมาก
28	5	5	4	4	18	ดีมาก
29	5	4	4	4	17	ดี
30	4	4	5	5	18	ดีมาก

จากตารางที่ 28 จากการสังเกตพฤติกรรมคุณลักษณะจิตสำนึกของนักศึกษาปริญญาบัณฑิตระหว่างและหลังการเข้าร่วมโปรแกรม พบว่า กลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่โดยภาพรวมมีคุณลักษณะจิตสำนึกในระดับดีมาก จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 63.33 รองลงมาคือระดับดี จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 36.66

ผลวิเคราะห์จากการสังเกตพฤติกรรมคุณลักษณะจิตสำนึกของนักศึกษาปริญญาบัณฑิตระหว่างและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขา สรุปตามองค์ประกอบจิตสำนึก 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านตระหนัก รับรู้ถึงปัญหาสังคม ร่วมวิเคราะห์ ยึดหลักธรรมทางสายกลาง พอประมาณ ในการดำเนินชีวิต ห่วงใยสังคม (การรับรู้และการรู้จัก) พบว่า นักศึกษาที่เข้าร่วมโปรแกรมส่วนใหญ่ มีการแสดงออกถึงการตระหนัก รับรู้ และสนใจในปัญหาต่างๆ ที่วิทยากรนำมา แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซึ่งนักศึกษามีการซักถาม อภิปราย แสดงความคิดเห็น เพื่อหาแนวทางการแก้ไขปัญหา เพื่อให้สังคมเกิดประโยชน์ นักศึกษานำข่าว และเหตุการณ์ในปัจจุบัน ที่เป็นประเด็นที่น่าสนใจในสังคม ทั้งข่าวเศรษฐกิจ การเมือง ข่าวสิ่งแวดล้อมและข่าวสังคม มานำเสนอกับเพื่อนๆ ร่วมกันคิด วิเคราะห์ถึงผลกระทบกับสังคมทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ รวมทั้งมีการค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่างๆ เช่น อินเทอร์เน็ต คลิปวิดีโอ งานวิจัย มาสนับสนุนการวิพากษ์ นักศึกษาส่วนใหญ่มีการแสดงออกที่บ่งบอกว่า มีความห่วงใยสังคม ทั้งการแสดงทางสีหน้า แววตา และการพูด นักศึกษารู้จักการใช้สื่อ อุปกรณ์ที่วิทยากรมอบให้ในการร่วมกิจกรรม อย่างประหยัด ให้เกิดประโยชน์คุ้มค่า มีการนำเศษวัสดุที่เป็นวัสดุธรรมชาติ และวัสดุที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาใช้ในการทำกิจกรรมกลุ่ม นักศึกษาแสดงออกถึงการให้เกียรติผู้อื่น ในขณะที่เพื่อนคนอื่นๆ อภิปราย หรือพูดนำเสนอหน้าชั้น ส่วนใหญ่จะ

ฟัง ไม่พูดคุยกัน มีการยกมือเพื่อซักถาม แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนอย่างสุภาพ รวมทั้ง เมื่อนักศึกษาได้รับมอบหมายให้ร่วมกิจกรรมหรือทำโครงการ จะมีความพยายามทำกิจกรรมให้สำเร็จตามระยะเวลาที่วิทยากรกำหนด

2. ด้านคำนึงถึงผู้อื่นที่มีปฏิสัมพันธ์ สามัคคี เมตตา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เกื้อกูล ช่วยเหลือ และให้ออกาส (เจตคติ) พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ ร่วมมือกันในการรักษาสิ่งของ สถานที่ต่างๆ ทั้งในห้องเรียน ในมหาวิทยาลัย และสถานที่ต่างๆ ในชุมชน ท้องถิ่น เช่น โรงเรียน วัด โบราณสถาน แม่น้ำ คูคลอง ที่นักศึกษาไปดำเนินโครงการ ซึ่งแสดงออกพฤติกรรมโดยมีการทำความสะอาด สถานที่ที่ร่วมกิจกรรมและดำเนินโครงการ ใช้สิ่งของ อุปกรณ์อย่างระมัดระวัง ช่วยกันดูแลรักษา สาธารณสมบัติของชุมชน ท้องถิ่นให้อยู่ในสภาพเรียบร้อย นักศึกษาปฏิบัติกิจกรรมและโครงการร่วมกันเป็นทีมกับเพื่อนที่เรียนต่างสาขาวิชาได้ มีความสามัคคีในการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม อภิปราย แสดงความคิดเห็นอย่างเป็นมิตร ทั้งทางสีหน้า แววตา และการกระทำกับเพื่อน เมื่อเกิดข้อขัดแย้งทางความคิด มีการใช้เหตุผลในการปรึกษาหารืออย่างมีวุฒิภาวะทางอารมณ์ คือ ไม่ทะเลาะกันกับเพื่อนคนอื่นๆ เคารพและยอมรับฟัง ให้เกียรติบุคคลอื่นๆ ในการไปดำเนินโครงการกับชุมชน ท้องถิ่น นักศึกษามีพฤติกรรมเมตตา กรุณา แบ่งปันสิ่งของ เสียสละกำลังกาย ในการช่วยเหลือชุมชนท้องถิ่น และศึกษาค้นคว้าความรู้ใหม่ๆ เพื่อนำไปให้ความรู้ แนะนำ และช่วยกิจกรรมต่างๆ เพื่อพัฒนาชุมชน ท้องถิ่น

3. ด้านการพัฒนาตนเองเกี่ยวกับพฤติกรรม (ศีล) ด้านจิตใจ (สมาธิ) ด้านความรู้ความคิด (ปัญญา) และการมีวิธีคิดเป็น คิดถูกต้องตามหลักเหตุผล เพื่ออุทิศตนให้ส่วนรวม (พฤติกรรมระดับบุคคล) พบว่า นักศึกษามีการแสดงพฤติกรรมที่มีการใช้หลักธรรมไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา โดยการควบคุมตนเองให้มีระเบียบวินัยในการเข้าร่วมกิจกรรม ทั้งการพูดที่สุภาพเรียบร้อย และการแสดงออกที่สุภาพ ไม่ก่อให้เกิดความวุ่นวายในการร่วมกิจกรรม ปฏิบัติกิจกรรมอย่างมีสติ คิดก่อนจึงพูดและปฏิบัติ มีการพูดนำเสนอและแสดงออกถึงความเชื่อมั่นในตนเองว่าเป็นผู้ที่สามารถทำประโยชน์ให้กับผู้อื่นได้ แสดงออกถึงตั้งใจที่แน่วแน่ของตนเองในการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์กับบุคคลอื่นๆ และชุมชน ท้องถิ่น โดยการศึกษา ค้นคว้าความรู้ใหม่ๆ จากแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ และเมื่อเกิดปัญหาในการปฏิบัติกิจกรรมหรือโครงการ จะมีการค้นคว้าหาสาเหตุของปัญหา อุปสรรค และวิธีการแก้ไขปัญหาโดยใช้หลักเหตุผลมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้และนำเสนอ ในการปฏิบัติกิจกรรมจะไม่เบียดเบียนหรือเอาเปรียบผู้อื่น และมีการเลือกใช้วัสดุ อุปกรณ์ในการปฏิบัติกิจกรรมอย่างเหมาะสม

4. ด้านการมีส่วนร่วม สร้างเครือข่าย ช่วยแก้ปัญหา ลงมือปฏิบัติ สร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์สุขแก่สังคม และการเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ อย่างเหมาะสม (พฤติกรรมระดับส่วนรวม) พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่แสดงออกถึงการเป็นผู้ที่มีความคิด

ริเริ่มในการสร้างเครือข่ายการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อพัฒนาสังคม ชุมชน ท้องถิ่น โดยการเชิญชวนเพื่อนที่เรียนในสาขาวิชาอื่นๆ เพื่อนที่อยู่ต่างมหาวิทยาลัย และบุคคลที่อยู่ในหน่วยงานอื่นๆ มาเข้าร่วมกิจกรรม และสังคม ซึ่งมีการประชาสัมพันธ์ และการประสานงานขอความร่วมมือด้วยวิธีการที่หลากหลาย ปฏิบัติกิจกรรม และโครงการด้วยความเต็มใจ ไม่มุ่งหวังผลตอบแทน อาสาเข้าร่วมกิจกรรมในมหาวิทยาลัย และกิจกรรมในชุมชน ท้องถิ่น และเมื่อมีหน่วยงานต่างๆ ในชุมชนขอให้เข้าร่วมกิจกรรมการหรือช่วยเหลือ ก็มีการแสดงออกถึงความกระตือรือร้น ในการเข้าร่วมกิจกรรมนั้นๆ โดยร่วมกันวางแผนการดำเนินงานทุกขั้นตอน และใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมาสนับสนุน คำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งผลเชิงบวกและผลเชิงลบ โดยมีการเตรียมความพร้อมในการรับผลกระทบต่างๆ อย่างรอบคอบและเรียนรู้ ผักผ่อนตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อการปฏิบัติกิจกรรมในสังคมอย่างเหมาะสมกับสถานการณ์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้และการปฏิบัติกิจกรรมสร้างเสริมจิตสาธารณะ และการประเมินผลการปฏิบัติใบงานแต่ละหน่วยการเรียนรู้ ระหว่างการทดลองใช้โปรแกรม แสดงให้เห็นว่า กลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมโปรแกรม มีการรู้จักดี มีเจตคติ และมีพฤติกรรม ที่เปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้น มีการพัฒนาด้าน กาย ศิล จิต ปัญญา ตามหลักของไตรสิกขา มี 4 ประเด็น ดังนี้

1. นักศึกษาส่วนใหญ่จะเลือกใช้วัตถุและสิ่งแวดล้อมรอบตัวรวมถึงเทคโนโลยีต่างๆ อย่างเห็นคุณค่า เกิดประโยชน์และเหมาะสมพอดี พอประมาณ โดยรู้จักพึ่งตนเองเห็นคุณค่าให้ความสำคัญในตนเอง ไม่เบียดเบียนผู้อื่น สอดคล้องกับการพัฒนาด้าน กาย ตามหลักไตรสิกขา
2. นักศึกษาส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่เกื้อกูลสังคมมากขึ้น มีระเบียบวินัย เสียสละเพื่อส่วนรวมมากขึ้น รู้จักหน้าที่ของตน เคารพผู้อื่น ลดการกระทำ และไม่มีพฤติกรรมไปตามสิ่งชักจูงที่ไม่ถูกต้อง แสดงว่ามีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี สอดคล้องกับการพัฒนาด้าน ศิล ตามหลักไตรสิกขา
3. นักศึกษาส่วนใหญ่มีการพัฒนาด้านจิตใจให้เจริญองงาม ไม่หวั่นไหวต่อสิ่งที่มีผลกระทบ มีความสงบ มั่นคง มีสมาธิในการทำงาน มีความเมตตา กรุณาต่อผู้อื่นมากขึ้น ตรงกับเงื่อนไข คุณธรรม ซึ่งสอดคล้องกับการพัฒนาด้าน จิต ตามหลักไตรสิกขา
4. นักศึกษาส่วนใหญ่ มีความรู้ รู้จักคิด รู้จักพิจารณา รู้จักแยกแยะแก้ปัญหาตามลำดับความสำคัญ มีความคิดรวบยอด เป็นขั้นตอนที่ถูกต้องมากขึ้น ตรงกับหลักการมีเหตุผล และเงื่อนไข การมีความรู้สอดคล้องกับการพัฒนาด้าน ปัญญา ตามหลักไตรสิกขา

ประเด็นต่างๆ ดังกล่าว เป็นการสร้างเสริมการมีจิตสาธารณะของกลุ่มเป้าหมายที่เปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้น ซึ่งสะท้อนจากข้อคิดเห็นดังนี้

“...พวกเราเห็นคุณค่าของสิ่งแวดล้อม จะเลือกใช้ทรัพยากร และวัสดุ อุปกรณ์ อย่างเห็นคุณค่า เกิดประโยชน์มากที่สุด และเหมาะสมพอดี พอประมาณ โดยไม่เบียดเบียนผู้อื่น...”

“...ภาคภูมิใจที่ทำกิจกรรมเพื่อสังคม ทำให้เราพัฒนาการมีระเบียบวินัย รู้จักเสียสละ เพื่อส่วนรวม รู้จักหน้าที่ของตน เคารพผู้อื่น เข้าใจคนอื่นมากขึ้น...”

“...การเรียนรู้ การทำกิจกรรมต่าง ๆ ทำให้พวกเรา มีจิตใจที่เข้มแข็งขึ้นไม่หวั่นไหวต่อสิ่งที่มากระทบ มีความสงบ มั่นคง มีสมาธิ มีความเมตตา กรุณา เข้าใจเพื่อนร่วมสังคมมากขึ้น...”

“...การได้ทำงานเพื่อสังคม ได้ออกแบบเอง วางแผนกันเองทำให้พวกเรา รู้จักคิด รู้จักพิจารณา รู้จักแยกแยะแก้ปัญหา ตามลำดับความสำคัญ เป็นขั้นตอน เราสามารถจะนำประสบการณ์เหล่านี้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อีกด้วย...”

“...เข้าใจเห็นความสำคัญของการมีจิตสาธารณะ จริง ๆ แล้วเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตัวเราโดยตรง และต้องถือเป็นหน้าที่ของทุกคนร่วมกัน..”

“...ทุกคนมีสิ่งที่ดีในตนเองทั้งสิ้น สามารถทำประโยชน์ให้สังคมได้แตกต่างกันไป จะเป็นผลดียั้งทั้งต่อตัวเอง ครอบครัว หน้าที่การงาน สังคม และประเทศชาติ..”

“...ถ้าเราตระหนักร่วมมือกันทำกิจการงานต่างๆเป็นทีมอย่างมีประสิทธิภาพ งานใหญ่จะเป็นงานเล็ก งานยากจะเป็นงานง่าย ปัญหาใหญ่จะเป็นปัญหาเล็กหรือหมดปัญหา..”

“...การร่วมวิเคราะห์ รับรู้ถึงปัญหาสังคม ด้านต่างๆ ทำให้รู้จักตัวตนที่แท้จริงของเรา ทำให้เกิดการปรับปรุงตนเองด้วย สามารถดึงเอาพลังแห่งศักยภาพของตนมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดได้..”

“...การทำกิจกรรมเพื่อสร้างสรรค์สังคม ทำให้ตัวเรามีบุคลิกภาพดี เป็นที่รักแก่บุคคลทั่วไป และทำให้เกิดความร่วมมือซึ่งกันและกันในภาระกิจการ ซึ่งการทำอะไรเพื่อสังคมก็เหมือนช่วยพัฒนาตัวเราเองนั่นเอง..”

“...การทำสิ่งดีๆเพื่อสังคม โดยยึดหลักธรรมทางสายกลางสอนให้เราทำสิ่งใด ๆ แต่พอเหมาะสมพอดี ถูกต้อง เช่นหลักไตรสิกขา เป็นการสั่งสมประสบการณ์ในชีวิตที่ดี สัมผัสสิ่งที่เป็นคุณงามความดี..”

“...ทำสิ่งที่ดีๆ ก็มีประสบการณ์ในการกระทำความดี มองโลกในแง่ดี จะพบว่าทุกสิ่งทุกอย่างล้วนมีแง่มุมของความดีแฝงอยู่ สามารถปรับปรุง แก้ไข พัฒนาไปสู่สิ่งที่ดีกว่าได้เสมอ ..”

“...เราควรรู้จักเสียสละและสงเคราะห์ซึ่งกันและกัน เพื่อเราจะได้อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข โดยเสียสละความสุขและประโยชน์ส่วนตน รู้จักแบ่งปันให้บุคคลอื่นที่ด้อยกว่าเราก็มีความสุขได้..”

“...การอยู่ร่วมกันในสังคมจำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยกัน การช่วยเหลือผู้ขาดแคลนเป็นการแสดงออกถึงความรักที่มีต่อเพื่อนมนุษย์ การแบ่งปันเป็นสิ่งที่ดี...”

“...พวกเราสามารถจัดระบบความคิด/ประมวลความคิดสู่การพัฒนาโครงการที่ร่วมกันคิด ออกแบบเองอย่างเป็นระบบมากขึ้น...”

“...สามารถ บูรณาการทางความคิดสู่การทำงานเป็นทีม การปรับตัวเข้ากับทีม การปฏิบัติงานเพื่อสร้างสรรค์สังคมรู้สึกว่าคุณเองก็สำคัญช่วยสังคมได้...”

“...มั่นใจในตัวเองมากขึ้น และสามารถให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ๆ เพื่อจัดกิจกรรมสร้างสรรค์สังคมต่อไปได้ ...”

“...สามารถเรียนรู้วิธี สร้างเครือข่าย สร้างทีม ที่มีอุดมการณ์เดียวกันเพื่อทำประโยชน์ต่อส่วนรวม นั่นก็คือประโยชน์ของเราเองเหมือนกัน...”

“...สามารถจัดระบบความคิด รู้ความถนัดตัวเอง มีโอกาสเสนอมุมมองความคิด และร่วมกันคิดโครงการที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม กับเพื่อน ๆ และลงปฏิบัติซึ่งก็ ถูกผิด บ้างแต่ก็ได้บทเรียน ประสบการณ์และพร้อมจะปรับปรุงการทำงานหรือทำกิจกรรม ในครั้งต่อ ๆ ไปให้ดียิ่งขึ้น ...”

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

สัมภาษณ์นักศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

16 พฤศจิกายน 2556

3.5 การประเมิน แก้ไข และการปรับปรุงโปรแกรมสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต โดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขา

ผลจากการทดลองใช้โปรแกรม ผู้วิจัยจะนำข้อสรุปความคิดเห็นทั้งหมดจากผู้ที่เกี่ยวข้องได้แก่ นักศึกษากลุ่มเป้าหมาย และคำแนะนำเพิ่มเติมจากผู้ทรงคุณวุฒิ มาดำเนินการแก้ไขปรับปรุง เพื่อให้ได้ โปรแกรมโดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขาเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต ที่สมบูรณ์ ซึ่งได้ดำเนินการปรับแก้ไข

ตั้งรายละเอียดในคู่มือภาคผนวก ค โดยมีประเด็นข้อคิดเห็นที่สะท้อนเพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุงตามองค์ประกอบที่สำคัญดังนี้

1. หลักการและเหตุผล ปรับการเขียนลำดับความสำคัญ ปรับภาษาการเขียนให้มีความสอดคล้องชัดเจนในแต่ละประเด็น ควรเน้นย้ำให้เป็นการพัฒนาผู้เข้าโปรแกรมให้มีความคิดสร้างสรรค์ ทำกิจกรรมเพื่อสาธารณประโยชน์ ได้ด้วยตนเอง

2. แนวคิดสำคัญ องค์ประกอบส่วนของการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อนำประยุกต์สร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษา คือด้านการดำเนินการจัดกิจกรรม ต้องยึดหลัก 3 ห่วง คือ 1) พอประมาณ 2) มีเหตุผล และ 3) มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี มี 2 เงื่อนไข คือ 1) ความรู้ 2) คุณธรรม ส่วนองค์ประกอบของหลักพุทธธรรมไตรสิกขาในการจัดการเรียนรู้ มี 3 ขั้นตอน คือขั้น ศีล สมาธิ และปัญญา จากการประยุกต์ใช้แล้ว ควรมีแบบประเมิน ติดตาม สังเกตการนำหลักการทั้ง 2 นี้มาประยุกต์ในมุมมอง มติด้านต่างๆ ให้ครอบคลุม

3. วัตถุประสงค์ ด้านการมีส่วนร่วม สร้างเครือข่าย ช่วยแก้ปัญหา ลงมือปฏิบัติ สร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์สุขแก่สังคมและการเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ อย่างเหมาะสม ในข้อนี้ การจัดกิจกรรมใดๆ ต้องเกิดจาก ตามความถนัดและความสนใจในลักษณะอาสาสมัคร และต้องมีการนิเทศติดตามการทำโครงการอย่างเป็นระบบโดยมีระยะเวลาที่ชัดเจน ซึ่งได้ดำเนินการปรับ ให้มีกิจกรรมออกแบบวางแผนร่วมกันในการทำโครงการมากขึ้น

4. โครงสร้างโปรแกรม ประกอบด้วย 3 ระยะ ดังนี้ 1) ระยะที่ 1 อบรมตามหน่วยการเรียนรู้ จำนวน 5 วัน 30 ชั่วโมง มี 3 หน่วย คือ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 จิตสาธารณะกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขา หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 คนรุ่นใหม่ใส่ใจจิตสาธารณะ หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 พอเพียง แบ่งปัน ใส่ใจ ห่วงใย สังคมและสิ่งแวดล้อม แต่ละหน่วยประกอบด้วย สารสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรม แผนการจัดกิจกรรม วิธีการประเมินผลการเรียนรู้ 2) ระยะที่ 2 หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 โครงการจิตสาธารณะกับการลงมือปฏิบัติ เป็นการลงภาคสนามเพื่อปฏิบัติโครงการจิตสาธารณะ 2 วัน จำนวน 12 ชั่วโมง 4 โครงการ และ 3) ระยะที่ 3 หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 คนทำดี สานเครือข่ายขยายความรู้ เป็นการถอดบทเรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ความสำเร็จจากปฏิบัติจริงในพื้นที่ จำนวน 1 วัน 6 ชั่วโมง รวมโครงสร้างโปรแกรมทั้ง 3 ระยะ จำนวน 8 วัน 48 ชั่วโมง ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ ควรปรับการเขียนจุดประสงค์การเรียนรู้ให้เป็นเชิงพฤติกรรมให้ครอบคลุมเพื่อสามารถตรวจสอบได้โดยง่าย

5. วิธีการฝึกอบรม โดยใช้กระบวนการพัฒนาจิตสาธารณะ 3 ขั้นตอนคือ ขั้นที่ 1 ขั้นการตระหนักให้ความสนใจในเรื่องการมีจิตสาธารณะ ขั้นที่ 2 ขั้นการแสดงพฤติกรรมต่อสิ่งที่สนใจในกิจกรรมเพื่อสร้างสรรค์สังคม ขั้นที่ 3 ขั้นการสร้างแนวคิดจิตสาธารณะสู่การลงมือปฏิบัติทำให้เกิดผลลักษณะกิจกรรม ควรปรับโดยเน้นย้ำต่อไปนี้ 1) เน้นกระบวนการกลุ่มเรียนรู้ไปด้วยกัน 2) เรียนรู้จากกรณีศึกษาและการฝึกปฏิบัติจริงในพื้นที่ 3) การถอดบทเรียนเป็นการสะท้อนคุณค่า (Reflection) ของผู้เข้าร่วมโปรแกรมหลังจากการปฏิบัติโครงการจิตสาธารณะ

6. ระยะเวลา ระยะเวลาที่ 1 รวม 5 วัน 30 ชม. ระยะเวลาที่ 2 รวม 2 วัน 12 ชม. และ ระยะเวลาที่ 3 1 วัน 6 ชม. รวมตลอดโปรแกรม 3 ระยะ จำนวน 8 วัน รวม 48 ชั่วโมง ระยะเวลาที่ใช้ในการฝึกอบรมตามโปรแกรม เหมาะสม แต่เน้นย้ำให้ดำเนินกิจกรรมให้เป็นไปตามแผนของเวลาปรับเปลี่ยน ตามบริบทของสถานศึกษาแต่ต้องยึดแนวคิดสำคัญแบบเดิม

7. สถานที่ ห้องอบรมภาคทฤษฎี ขนาดพื้นที่ จำนวนผู้เข้าอบรม 30 คน ตามความเหมาะสม และลงพื้นที่ภาคสนามเพื่อปฏิบัติโครงการจิตสาธารณะตามบริบทของกิจกรรมนั้นๆ เหมาะสมแล้วแต่เน้นย้ำการเลือกใช้ สถานที่ ให้ปรับและเลือกให้เป็นไปตามบริบทของกิจกรรมให้มากที่สุด

8. การวัดและการประเมินผล มีการประเมินผลก่อนการอบรมโดยทำแบบประเมินคุณลักษณะจิตสาธารณะ มีการประเมินผลระหว่างการอบรม มีการประเมินผลตามสภาพจริง การประเมินตนเอง การสังเกต การสัมภาษณ์ มีการประเมินผล หลังการอบรม โดยทำแบบทำแบบประเมินคุณลักษณะจิตสาธารณะ และการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อโปรแกรม ให้เพิ่มการประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมผลงานและมีการประเมินติดตามการเปลี่ยนแปลงการมีจิตสาธารณะระยะยาว โดยใช้แบบประเมินให้ครอบคลุมหลากหลายมิติ

การสะท้อนความคิดเห็นดังนี้

“...ถ้ามหาวิทยาลัยกำหนดนโยบาย เป้าหมาย ชัดเจนและถ่ายทอดไปสู่คณะ หลักสูตร และติดตามผล ช่วยเผยแพร่ให้ประชาคมรับรู้ มีคนรับผิดชอบ เพื่อขับเคลื่อนให้โปรแกรมการสร้างเสริมจิตสาธารณะ เดินหน้าไปสู่เป้าหมาย จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนานักศึกษาและสังคมอย่างมาก..”

“... โปรแกรมนี้ เป็นกระบวนการทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดความรู้ ความเข้าใจ ทศนคติ และเปลี่ยนพฤติกรรม ไปตามวัตถุประสงค์ การฝึกอบรมจะบังเกิดผลดีต่อเมื่อผู้รับผิดชอบดำเนินการ

อย่างมีระบบ ซึ่งจะเกิดขึ้น ได้หากผู้รับผิดชอบจัดการฝึกอบรมมีความเข้าใจถึงกระบวนการฝึกอบรม และวิธีดำเนินการในแต่ละขั้นตอนอย่างเหมาะสม..”

“ ...การจัดกิจกรรมอาจปรับเปลี่ยนรูปแบบได้ แต่ควรน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขามาช่วยพัฒนาเหมือนเดิม เพราะหลักการทั้งสองนี้สอดคล้องและสอนให้ทุกคนอยู่อย่างเกื้อกูลไม่เบียดเบียนผู้อื่นหรือเบียดเบียนสังคม โดยออกแบบให้นักศึกษาดำเนินการจัดกิจกรรมเพื่อสังคมด้วยตนเองในลักษณะอาสาสมัครเพื่อแสดงถึงความรับผิดชอบ ความดีงาม ความเสียสละต่อสังคม..”

สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

20 พฤศจิกายน 2556

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมโดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขาเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต ครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการพัฒนาโปรแกรมด้วยกระบวนการโดยใช้แบบแผนการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Design) แบบกลุ่มเดียว มีการวัดก่อนการทดลอง หลังการทดลอง (One Group Pretest-Posttest Design) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อวิเคราะห์แนวคิด องค์ประกอบการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขาในการพัฒนาโปรแกรมสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต 2) เพื่อพัฒนาโปรแกรมโดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขา เพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต และ 3) เพื่อประเมินผลการพัฒนาโปรแกรมโดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขา เพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต มีวิธีดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ด้านแนวคิด องค์ประกอบ การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขา การสร้างเสริมจิตสาธารณะ เป็นการศึกษา และรวบรวมข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็น เพื่อนำมาพัฒนาโปรแกรม

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาโปรแกรม โดยการร่างโปรแกรมเป็นการนำผลการศึกษาที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 มากำหนดเป็นรายละเอียดต่างๆของโปรแกรมฉบับร่าง และการประเมินโปรแกรมฉบับร่าง

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้โปรแกรม เป็นการนำผลการสร้างที่ได้จากขั้นตอนที่ 2 ไปทดลองใช้กับกลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ภาคปกติ ปีการศึกษา 2556 ภาคเรียนที่ 2 จำนวน 30 คน

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลการพัฒนาโปรแกรม เพื่อแก้ไขและปรับปรุงโปรแกรม เป็นการนำผลที่ได้จากการทดลองใช้ในขั้นตอนที่ 3 มาแก้ไขปรับปรุง เพื่อให้โปรแกรมมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ผู้ให้ข้อมูลและกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการทดลอง

1. ผู้ให้ข้อมูลในการตอบแบบสอบถามแนวคิดและแนวทางการสร้างเสริมจิตสาธารณะ คือ อาจารย์ในมหาวิทยาลัยราชภัฏ จากมหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศ 40 แห่ง แห่งละ 3 คน รวม 120 คน

2. ผู้ให้ข้อมูลที่ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีจิตสาธารณะของนักศึกษาและแนวทางการสร้างเสริมจิตสาธารณะ โดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขา ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 18 คน โดยการสัมภาษณ์ ซึ่งมีรายละเอียดการดำเนินการคัดเลือก ดังนี้ คือ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านพัฒนาจิตสาธารณะ จำนวน 4 คน ด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 4 คน ด้านหลักพุทธธรรมไตรสิกขา จำนวน 4 คน ด้านพัฒนาโปรแกรม จำนวน 3 คน และด้านการพัฒนานักศึกษาจำนวน 3 คน รวมจำนวน 18 คน

3. ผู้ให้ข้อมูล ที่ใช้ศึกษารูปแบบการจัดโครงการ หรือกิจกรรมที่เกี่ยวกับการสร้างเสริมจิตสาธารณะ โดยการสนทนากลุ่ม ซึ่งได้แก่ อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยราชภัฏ ผู้ใช้บัณฑิต และนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับกิจกรรมชมรมบำเพ็ญประโยชน์ โดยมี อาจารย์จำนวน 3 คน ผู้ใช้บัณฑิต จำนวน 3 คน นักศึกษาจำนวน 14 คน รวมจำนวน 20 คน

4. กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ภาคปกติ ปีการศึกษา 2556 ภาคเรียนที่ 2 มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา จำนวน 30 คน ผู้ชาย 16 คน และผู้หญิง 14 คน

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

1. แบบสอบถาม สำหรับอาจารย์ในมหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศ 40 แห่ง ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแบบของลิเกิร์ต (Likert) เกี่ยวกับแนวคิดและแนวทางการสร้างเสริมจิตสาธารณะของนักศึกษาปริญญาบัณฑิต

2. แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ โดยสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวคิดองค์ประกอบ การมีจิตสาธารณะ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขา เพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต

3. แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม สำหรับการกำหนดแนวทางและรูปแบบการจัดกิจกรรมและโครงการสร้างเสริมจิตสาธารณะ

4. แบบประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องของโปรแกรมฉบับร่าง

5. แบบประเมินคุณลักษณะจิตสาธารณะ ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแบบของ ลิเกิร์ต (Likert) ใช้ประเมินระดับการปฏิบัติเกี่ยวกับคุณลักษณะจิตสาธารณะ ทั้งก่อนและหลังทดลองใช้โปรแกรม

6. แบบสังเกตพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมาย ระหว่าง-หลังการเข้าร่วมโปรแกรม สร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต โดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขา

7. แบบประเมินผลการปฏิบัติโครงการสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต

8. แบบประเมินความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายที่มีต่อโปรแกรม ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแบบของลิเกิร์ต (Likert)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แบบสอบถามเกี่ยวกับแนวคิดและแนวทางการพัฒนาสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต สำหรับอาจารย์ผู้สอน ผู้วิจัยหรือทำงานด้านการพัฒนานักศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏ 40 แห่ง แห่งละ 3 คน รวม 120 คน ผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองและจากการจัดส่งกลับคืนทางไปรษณีย์ รวมแบบสอบถาม ที่ได้รับกลับคืนมา จำนวน 91 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 75.83

2. การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 18 คน ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง รวบรวมข้อมูล โดยการจับประเด็นการสนทนาที่ผู้ให้ข้อมูลมีการกล่าวถึงซ้ำๆ ในประเด็นเดียวกัน มาจดบันทึกในแต่ละประเด็น

3. การสนทนากลุ่ม ดำเนินการรวบรวมข้อมูลและสรุปตามประเด็นบันทึกด้วยตนเองและผู้ช่วยวิจัย

4. แบบประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องของโปรแกรมฉบับร่าง ดำเนินการรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

5. การประเมินคุณลักษณะจิตสาธารณะ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัยดำเนินการให้กลุ่มเป้าหมายประเมินตนเอง

6. แบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมาย ระหว่าง-หลังการเข้าร่วมโปรแกรม ผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองและผู้ช่วยวิจัย

7. แบบประเมินผลการปฏิบัติโครงการสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิตผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองและผู้ช่วยวิจัย

8. การประเมินความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายที่มีต่อโปรแกรมสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต ผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมจากเครื่องมือวัดเชิงปริมาณมาวิเคราะห์สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ส่วนการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) พิจารณาข้อมูลที่ความคิดเห็นที่สอดคล้องกันหรือมีทิศทางเดียวกันมาสร้างข้อสรุปที่สอดคล้อง หรือสนับสนุนตรงกัน โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์สาระ (Content Analysis) ของ สุธงศ์ จันทวานิช (2549)

1. ข้อมูลแบบสอบถาม สำหรับอาจารย์ผู้สอน ผู้วิจัยหรือทำงานด้านการพัฒนานักศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏ 40 แห่ง วิเคราะห์สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2. ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 18 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการจับประเด็น การสนทนาที่ผู้ให้ข้อมูลมีการกล่าวถึงซ้ำๆ ในประเด็นเดียวกันมาจดบันทึกในแต่ละประเด็น ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และตีความ (Interpretation) โดยพิจารณาข้อมูลที่มีความคิดเห็นที่สอดคล้อง หรือสนับสนุนตรงกัน ไม่น้อยกว่า 80 % เพื่อสร้างข้อสรุปแนวทางการพัฒนาโปรแกรมสร้างเสริมจิตสาธารณะ

3. ข้อมูลการสนทนากลุ่ม ดำเนินการระดมสมองและอภิปรายตามประเด็น แล้วสรุปบันทึกด้วยตนเองเป็นความคิดเห็นตามประเด็น นำข้อสรุปที่ได้นำไปดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยผู้วิจัยทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) พิจารณาข้อมูลที่มีความคิดเห็นที่สอดคล้องกัน หรือมีทิศทางเดียวกันมาสร้างข้อสรุป สภาพการดำเนินโครงการ หรือกิจกรรมสร้างเสริมจิตสาธารณะ

4. ข้อมูลแบบประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องของโปรแกรมฉบับร่าง วิเคราะห์สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

5. ข้อมูลการประเมินคุณลักษณะจิตสาธารณะ การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย 2 กลุ่ม กรณีกลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระแก่กัน (t-test for dependent samples)

6. ข้อมูลจากแบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมาย ระหว่าง-หลังการเข้าร่วมโปรแกรม สร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต โดยนำผลการบันทึกการเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มเป้าหมาย โดยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสังเกต โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

7. ข้อมูลแบบประเมินผลการปฏิบัติโครงการสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต ดำเนินการมาวิเคราะห์สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

8. ข้อมูลประเมินความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายที่ต่อโปรแกรมสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต ดำเนินการมาวิเคราะห์สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน

นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเพื่อมาจัดทำเป็นร่างโปรแกรม โดยมีข้อมูล ต่อไปนี้

1. ข้อมูลที่ศึกษาและวิเคราะห์ แนวคิด องค์ประกอบ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หลักพุทธธรรมไตรสิกขา ทฤษฎีเกี่ยวกับจิตสาธารณะ การพัฒนาโปรแกรม และกระบวนการเรียนรู้
2. ข้อมูลจากแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวคิดและแนวทางการสร้างเสริมจิตสาธารณะจากอาจารย์จากมหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศ 40 แห่ง จากการจัดส่งแบบสอบถามไปจำนวน 120 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 91 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 75.83
3. นำข้อมูลที่ศึกษาความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 18 คน เกี่ยวกับการมีจิตสาธารณะของกลุ่มเป้าหมายและแนวทางการสร้างเสริมจิตสาธารณะ
4. ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มที่สรุปประเด็นรูปแบบการทำกิจกรรมหรือโครงการจิตสาธารณะในการปฏิบัติภาคสนาม

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาและสร้างโปรแกรม

1. การร่างโปรแกรม นำผลการศึกษาที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 มากำหนดเป็นรายละเอียดต่างๆ ของโปรแกรมฉบับร่าง มีส่วนประกอบดังนี้ 1) หลักการและเหตุผล 2) วัตถุประสงค์ 3) แนวคิดสำคัญ 4) โครงสร้างโปรแกรม 5) วิธีการฝึกอบรม 6) ระยะเวลา 8 วัน 48 ชั่วโมง 7) สถานที่ 8) การวัดและประเมินผล โดยมีวัตถุประสงค์ต้องการสร้างเสริมคุณลักษณะจิตสาธารณะ 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านตระหนัก รับรู้ถึงปัญหาสังคม ร่วมวิเคราะห์ ยึดหลักธรรมทางสายกลาง พอประมาณในการดำเนินชีวิต แบบห่วงใยสังคม (การรับรู้และการรู้คิด) 2) ด้านคำนึงถึงผู้อื่นที่มีปฏิสัมพันธ์ สามัคคี เมตตา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เกื้อกูล ช่วยเหลือ และให้โอกาส (เจตคติ) 3) ด้านการพัฒนาตนเองเกี่ยวกับพฤติกรรม (ศีล) ด้านจิตใจ (สมาธิ) ด้านความรู้ความคิด (ปัญญา) และการมีวิธีคิดเป็น คิดถูกต้องตามหลักเหตุผล เพื่ออุทิศตนให้ส่วนรวม (พฤติกรรมระดับบุคคล) และ 4) ด้านการมีส่วนร่วม สร้างเครือข่าย ช่วยแก้ปัญหา ลงมือปฏิบัติ สร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์สุขแก่สังคม และการเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ อย่างเหมาะสม (พฤติกรรมระดับส่วนรวม)

2. การประเมินโปรแกรมฉบับร่าง ด้านความเหมาะสมและความสอดคล้องของโปรแกรมฉบับร่าง โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 10 คน แล้วทำการแก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะก่อนนำโปรแกรมไปทดลองใช้

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้โปรแกรม

วิธีดำเนินการ คือนำผลการสร้างและพัฒนาโปรแกรมที่ได้จากขั้นตอนที่ 2 ไปทดลองใช้กับกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ภาคปกติ ปีการศึกษา 2556 ภาคเรียนที่ 2

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา จำนวน 30 คน ผู้ชาย 16 คน และผู้หญิง 14 คน เพื่อประเมินผลการพัฒนาโปรแกรม ซึ่งมีรายละเอียดการวิจัยครั้งนี้ ใช้แบบแผนการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Design) แบบกลุ่มเดียว มีการวัดก่อนและหลังการทดลอง (One Group Pretest-Posttest Design) สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ จะเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างการทำกิจกรรมร่วมด้วย ได้แก่ การสังเกตพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม การสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ และการศึกษาจากเอกสารใบงาน เพื่อให้ได้ข้อมูล เชิงลึกด้านพฤติกรรมที่มีจิตสาธารณะ

ขั้นตอนที่ 4 การประเมิน แก้ไข และปรับปรุงโปรแกรม

วิธีดำเนินการในขั้นตอนนี้เป็นการนำผลที่ได้จากการทดลองใช้โปรแกรมในขั้นตอนที่ 3 มาแก้ไขปรับปรุงเพื่อให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น โดยดำเนินการดังนี้ ประเมินประสิทธิผลของโปรแกรม โดยนำข้อมูลที่ได้จากการทดลองมาพิจารณาในส่วนที่ดีและส่วนที่ควรได้รับการแก้ไข หลังจากการนำไปทดลองใช้ โดยผู้วิจัยนำปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะต่างๆจากผู้ที่เกี่ยวข้อง มาปรับปรุงแก้ไขรายละเอียดในส่วนต่างๆ เพื่อให้โปรแกรมมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

สรุปผลการวิจัย

การพัฒนาโปรแกรมโดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขา เพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต สรุปผลได้ ดังนี้

1. การวิเคราะห์แนวคิด องค์ประกอบการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขาในการพัฒนาโปรแกรมสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต

1.1 ผลการวิเคราะห์ แนวคิด องค์ประกอบของโปรแกรม พบว่ามีแนวคิดสำคัญ คือ องค์ประกอบส่วนของการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อนำประยุกต์ใช้สร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษา คือด้านการดำเนินการจัดกิจกรรมหรือโครงการ ต้องยึดหลัก 3 ห่วง คือ 1) พอประมาณ 2) มีเหตุผล และ 3) มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี มี 2 เงื่อนไข คือ 1) ความรู้ 2) คุณธรรม ส่วนองค์ประกอบของหลักพุทธธรรมไตรสิกขาในการจัดการเรียนรู้ มี 3 ขั้นตอน คือขั้น ศีล สมาธิ และปัญญา

1.2 แนวคิดร่วมด้านจิตสาธารณะโดยการเชื่อมโยงหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และหลักพุทธธรรมไตรสิกขา พบว่า แนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และหลักพุทธธรรมไตรสิกขา เป็นหลักที่ใช้พัฒนาคนให้มีความตระหนักรู้คิดที่ไม่เห็นแก่ตัวดำเนินชีวิตที่ถูกต้องมีคุณธรรมจริยธรรม มีชีวิตที่ดีและประเสริฐ มีจิตใจที่ดี รู้จักพอประมาณ แบ่งปัน พยายามพัฒนาตนเองด้านพฤติกรรม (ศีล) ด้านจิตใจ (สมาธิ) ด้านความรู้ความคิด (ปัญญา) และการมีวิธีคิดเป็นคิดถูกต้องตามเหตุผล ยึดทางสายกลาง ตระหนักรู้ถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม ประารถนาที่จะช่วยเหลือ ช่วยแก้ปัญหา ร่วมรับผิดชอบต่อสังคม สิ่งแวดล้อม และช่วยเหลือของส่วนรวม ลงมือกระทำสร้างเครือข่ายเพื่อให้เกิดการแก้ปัญหาร่วมกัน

1.3 คุณลักษณะจิตสาธารณะจากการ น้อมนำแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และหลักพุทธธรรมไตรสิกขา แยกตาม การตระหนักรู้ เจตคติ และด้านพฤติกรรม ตามทฤษฎีการ

เรียนรู้ของบลม มืองค์ประกอบ 4 ด้าน ดังนี้

1) ด้านตระหนัก รับรู้ถึงปัญหาสังคม ร่วมวิเคราะห์ ยึดหลักธรรมทางสายกลางในการดำเนินชีวิต แบบห่วงใยสังคม (ตระหนักและรับรู้)

2) ด้านคำนึงถึงผู้อื่นที่มีปฏิสัมพันธ์ สามัคคี มีการแสดงออก เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เมตตา แบ่งปัน เกื้อกูล ช่วยเหลือ และให้โอกาส (เจตคติ)

3) ด้านพัฒนาตนเองด้านพฤติกรรม (ศีล) ด้านจิตใจ (สมาธิ) ด้านความรู้ความคิด (ปัญญา) และการมีวิถีคิดเป็น คิดถูกต้องตามหลักเหตุผล เพื่ออุทิศตนให้ส่วนรวม (พฤติกรรมระดับบุคคล)

4) ด้านการมีส่วนร่วม สร้างเครือข่าย ช่วยแก้ปัญหา ลงมือปฏิบัติ สร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์สุขแก่สังคม และการเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ (พฤติกรรมระดับส่วนรวม)

2. การพัฒนาโปรแกรมโดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขา เพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต

2.1 ผลการพัฒนาโปรแกรมประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และแผนการสร้างเสริมจิตสาธารณะมืองค์ประกอบเหมาะสม สามารถนำไปใช้สร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิตได้

2.2 ผลการพัฒนาโปรแกรมโดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขาเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต พบว่าโปรแกรมประกอบด้วย 1) หลักการและเหตุผล 2) วัตถุประสงค์ 3) แนวคิดสำคัญ 4) โครงสร้างโปรแกรม 5) วิธีการฝึกอบรม 6) ระยะเวลา 7) สถานที่ 8) การวัดและการประเมินผล ผู้วิจัยนำเสนอผลการพัฒนาตามลำดับดังนี้

1. หลักการและเหตุผล

สภาพสังคมในปัจจุบันที่กำลังมุ่งพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าในทุกด้านและมีการแข่งขันกันมากขึ้น ประกอบกับระบบทุนนิยมทำให้นักชนชั้นซิมซิบเอาความเห็นแก่ตัวมาไว้ในตัวเอง ไม่มีความพอเพียง สังคมจึงมีแต่การแก่งแย่ง เอารอดเอาเปรียบ คิดแต่จะหาผลประโยชน์ใส่ตัวเอง ซึ่งนักศึกษาเป็นพลังผลักดันให้สังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีได้ นักศึกษาจึงต้องบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม แสดงถึงความรับผิดชอบต่อสังคม โดยสามารถนำองค์ความรู้ สร้างเครือข่าย เพื่อพัฒนาสังคมให้อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของโปรแกรม

เพื่อพัฒนากลุ่มเป้าหมายให้มีคุณลักษณะจิตสาธารณะ ในองค์ประกอบ 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านตระหนัก รับรู้ถึงปัญหาสังคม ร่วมวิเคราะห์ ยึดหลักธรรมทางสายกลางในการดำเนินชีวิต มีความห่วงใยสังคม (การรับรู้และการรู้คิด)

2. ด้านค่านึงถึงผู้อื่นที่ปฏิสัมพันธ์ สามัคคี เมตตา แบ่งปัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เกื้อกูล ช่วยเหลือ และให้โอกาส (เจตคติ)

3. ด้านการพัฒนาตนเองด้านพฤติกรรม (ศีล) ด้านจิตใจ (สมาธิ) ด้านความรู้ความคิด (ปัญญา) การมีวิีคิดเป็นคิดถูกต้องตามหลักเหตุผล และอุทิศตนให้ส่วนรวม (พฤติกรรมระดับบุคคล)

4. ด้านการมีส่วนร่วม สร้างเครือข่าย ช่วยแก้ปัญหา ลงมือปฏิบัติ สร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์สุขแก่สังคมและการเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ อย่างเหมาะสม (พฤติกรรมระดับส่วนรวม)

3. แนวคิดสำคัญ

ประยุกต์การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงหลักพุทธธรรมไตรสิกขาช่วยพัฒนาสร้างเสริมจิตสาธารณะ ดังนี้

1) องค์ประกอบส่วนของการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือดำเนินการจัดกิจกรรม ต้องยึดหลัก 3 ห่วง คือ 1) พอประมาณ 2) มีเหตุผล และ 3) มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี มี 2 เงื่อนไข คือ 1) ความรู้ 2) คุณธรรม มีดังนี้ พอประมาณ ให้ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด เหมาะสมพอดี ในทุกๆ ด้าน การมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ใช้เหตุผลในการเลือกใช้วัสดุ อุปกรณ์และทรัพยากร และการมีภูมิคุ้มกันที่ดี โดยรู้จักวางแผนการเตรียมตัวไม่ให้บกพร่อง รู้จักปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม สังคม พร้อมยอมรับการเปลี่ยนแปลงอย่างเหมาะสม

2) องค์ประกอบของหลักพุทธธรรมไตรสิกขาในกระบวนการจัดการเรียนรู้ มี 3 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นจัดหาและสร้างปัจจัยแห่งสัมมาทิฐิ ให้มีพร้อมก่อนการเรียนรู้หรือทำกิจกรรม คือ จัดทรัพยากรต่างๆ ที่จำเป็นต่อการดำเนินกิจกรรม 2) ขั้นกระบวนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ ชั้นศีล ชั้นสมาธิ และขั้นปัญญา 3) ขั้นการวัดผลประเมินผล คือประเมินผลที่เกิดกับตัวผู้เข้าอบรม ด้านการพัฒนาทางกาย ศีล จิตใจ และปัญญา

4. โครงสร้างโปรแกรม

ประกอบด้วย 3 ระยะ ดังนี้ 1) ระยะที่ 1 อบรมตามหน่วยการเรียนรู้ตามแผนการสร้างเสริมจิตสาธารณะ จำนวน 5 วัน 30 ชั่วโมง มี 3 หน่วย คือ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 จิตสาธารณะกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขา หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 คนรุ่นใหม่ใส่ใจจิตสาธารณะ หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 พอเพียง แบ่งปัน ใส่ใจ ห่วงใย สังคมและสิ่งแวดล้อม แต่ละหน่วยประกอบด้วยสาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรม แผนการจัดกิจกรรม วิธีการประเมินผลการเรียนรู้ 2) ระยะที่ 2 หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 โครงการจิตสาธารณะกับการลงมือปฏิบัติ เป็นการลงภาคสนามเพื่อปฏิบัติโครงการจิตสาธารณะ 2 วัน จำนวน 12 ชั่วโมง 4 โครงการ และ 3) ระยะที่ 3 หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 คนทำดี สานเครือข่ายขยายความรู้ เป็นการถอดบทเรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ความสำเร็จจากปฏิบัติจริงในพื้นที่ จำนวน 1 วัน 6 ชั่วโมง รวมโครงสร้างโปรแกรมทั้ง 3 ระยะ มี 5 หน่วยการเรียนรู้ จำนวน 8 วัน รวม 48 ชั่วโมง

5. วิธีการฝึกอบรม

โดยใช้กระบวนการพัฒนาจิตสาธารณะ 3 ขั้นตอนคือ ขั้นที่ 1 ขั้นการรับรู้ ตระหนักให้ความสนใจในเรื่องการมีจิตสาธารณะ โดยการสังเกตเรียนรู้จากบุคคลต้นแบบและจากการแลกเปลี่ยนประสบการณ์เชิงประจักษ์เพื่อให้ตระหนักถึงการทำประโยชน์ต่อส่วนรวม ขั้นที่ 2 ขั้นการแสดงพฤติกรรมตอบสนองและเห็นคุณค่าต่อสิ่งที่สนใจในกิจกรรมเพื่อสร้างสรรค์สังคม โดยให้มีการร่วมในการอภิปราย สัมภาษณ์ ชักถาม วิพากษ์วิจารณ์ จดบันทึก และการสนทนากลุ่มกับเพื่อนๆ และขั้นที่ 3 ขั้นการจัดระบบคุณค่าและสร้างแนวคิดจิตสาธารณะสู่การลงมือปฏิบัติทำให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมโดยให้วิเคราะห์จากสภาพปัญหาจริงและดำเนินกิจกรรมทำโครงการจิตสาธารณะ

6. ระยะเวลา

ระยะที่ 1 รวม 5 วัน 30 ชม. ระยะที่ 2 รวม 2 วัน 12 ชม. และ ระยะที่ 3 1 วัน 6 ชม. รวมตลอดโปรแกรม 3 ระยะ จำนวน 8 วัน รวม 48 ชั่วโมง

7. สถานที่ฝึกอบรม

ห้องอบรมภาคทฤษฎี สำหรับจำนวนผู้เข้าอบรม 30 คน และพื้นที่ภาคสนามเพื่อปฏิบัติโครงการจิตสาธารณะ ตามบริบทของกิจกรรมและโครงการ

8. การวัดและประเมินผล

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตลอดโปรแกรม ใช้หลักการวัดพฤติกรรมด้านจิตพิสัยและการประเมินตามสภาพจริง เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของหน่วยการเรียนรู้และเพื่อประเมินประสิทธิผลของโปรแกรม โดยมีเป้าหมายเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงและพัฒนาโปรแกรมสร้างเสริมจิตสาธารณะให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น โดยมีการดำเนินการดังนี้

1) มีการประเมินผลก่อนการอบรมโดยทำแบบประเมินคุณลักษณะจิตสาธารณะ

2) มีการประเมินผลระหว่างการอบรม มีการประเมินผลตามสภาพจริง การประเมินตนเอง การสังเกต การสัมภาษณ์

3) มีการประเมินผล หลังการอบรม โดยทำแบบประเมินคุณลักษณะจิตสาธารณะ ประเมินโครงการ และการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อโปรแกรม

3. การประเมินผลการพัฒนาโปรแกรมโดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขา เพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต

3.1 ผลการประเมินผลการพัฒนาโปรแกรม พบว่า ผลการเปรียบเทียบด้านคุณลักษณะจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิตโดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขา พบว่าทุกคุณลักษณะมีค่าเฉลี่ยเพิ่มสูงขึ้น โดยภาพรวมก่อนการทดลองมีค่าเฉลี่ย 3.79 และหลังการทดลอง มีค่าเฉลี่ย 4.48 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านค่านึงถึงผู้อื่นที่ปฏิสัมพันธ์ สามัคคี มีการแสดงออก เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เมตตา แบ่งปัน เกื้อกูล ช่วยเหลือ และให้โอกาส หลังการทดลอง มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่น คือ 4.55 รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วม สร้างเครือข่าย ช่วยแก้ปัญหา ลงมือปฏิบัติ สร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์สุขแก่สังคมและการเตรียมตัวให้

พร้อมรับผลกระทบการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆอย่างเหมาะสม มีค่าเฉลี่ย 4.52 ส่วนรายด้านที่ได้ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดหลังการทดลอง คือด้านตระหนัก ร่วมวิเคราะห์ รับรู้ถึงปัญหาสังคม ยึดหลักธรรมทางสายกลาง พอประมาณในการดำเนินชีวิต แบบห่วงใยสังคม มีค่าเฉลี่ย 4.37 โดยภาพรวมพฤติกรรมคุณลักษณะจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต มีค่าเฉลี่ยหลังการทดลองเพิ่มสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง ซึ่งแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.2 ผลการเปรียบเทียบระดับคุณลักษณะจิตสาธารณะก่อนและหลังการทดลอง แยกเป็นรายข้อ ในด้านตระหนัก รับรู้ถึงปัญหาสังคม ร่วมวิเคราะห์ ยึดหลักธรรมทางสายกลาง พอประมาณ ในการดำเนินชีวิต แบบห่วงใยสังคม พบว่า โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก โดยก่อนการทดลองมีค่าเฉลี่ย 3.62 และหลังการทดลอง มีค่าเฉลี่ย 4.37 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีคะแนนสูงสุดหลังการทดลอง มีค่าเฉลี่ย 4.62 อยู่ในระดับมากที่สุด คือพึงพาตนเองโดยคำนึงถึงทรัพยากรธรรมชาติ สามารถเสาะแสวงหาทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นที่มีอยู่มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด รองลงมาคือ กล้าเผชิญปัญหาและพร้อมแก้ไขปัญหา โดยใช้หลักธรรมทางสายกลาง หลักเหตุผล และมีความห่วงใยสังคม มีค่าเฉลี่ย 4.58 อยู่ในระดับมากที่สุด สำหรับข้อที่มีคะแนนน้อยที่สุดแต่ยังอยู่ในระดับมาก คือ ตระหนักและให้ความสำคัญต่อสิ่งแวดล้อมรอบตัว มีการแสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม มีค่าเฉลี่ย 4.19

3.3 ผลการเปรียบเทียบระดับคุณลักษณะจิตสาธารณะก่อนและหลังการทดลอง แยกเป็นรายข้อ ในด้านคำนึงถึงผู้อื่นที่มีปฏิสัมพันธ์ สามัคคี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เมตตา เกื้อกูล ช่วยเหลือ และให้โอกาส พบว่า โดยภาพรวม โดยก่อนการทดลองมีค่าเฉลี่ย 3.84 อยู่ในระดับมาก และหลังการทดลอง มีค่าเฉลี่ย 4.55 อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีคะแนนสูงสุดหลังการทดลอง มีค่าเฉลี่ย 4.70 อยู่ในระดับมากที่สุด คือ มีความเมตตา กรุณา ช่วยเหลือ เอื้อเฟื้อเกื้อกูล เสียสละเพื่อผู้อื่น เมื่อมีโอกาส รองลงมาคือ มีความเอาใจใส่ มีส่วนช่วยเหลือและเกื้อกูลบุคคลในสังคม มีค่าเฉลี่ย 4.69 อยู่ในระดับมากที่สุด สำหรับข้อที่มีคะแนนน้อยที่สุดแต่ยังอยู่ในระดับมากคือ ให้กำลังใจและให้คำแนะนำเพื่อนๆในเรื่องต่างๆ ในทางที่ถูกต้อง มีค่าเฉลี่ย 4.15

3.4 ผลการเปรียบเทียบระดับคุณลักษณะจิตสาธารณะก่อนและหลังการทดลอง แยกเป็นรายข้อ ในด้านการพัฒนาตนเอง เกี่ยวกับพฤติกรรม (ศีล) จิตใจ (สมาธิ) ความรู้ความคิด (ปัญญา) และการมีวิถีคิดเป็น คิดถูกต้องตามหลักเหตุผล เพื่ออุทิศตนให้ส่วนรวม พบว่า โดยภาพรวม โดยก่อนการทดลองมีค่าเฉลี่ย 3.97 อยู่ในระดับมาก และหลังการทดลอง มีค่าเฉลี่ย 4.47 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีคะแนนสูงสุด หลังการทดลองมีค่าเฉลี่ย 4.70 อยู่ในระดับมากที่สุด คือมีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองว่ามีเป็นผู้ที่มีประโยชน์ต่อส่วนรวม รองลงมาคือ พิจารณาเลือกใช้ วัสดุ สิ่งของ ที่เหมาะสมกับงาน หรือกิจกรรมต่างๆ และนำองค์ความรู้ไปใช้ในทางที่ถูกต้องเหมาะสม มีค่าเฉลี่ย 4.65 อยู่ในระดับมากที่สุด สำหรับข้อที่มีคะแนนน้อยแต่ยังอยู่ในระดับมาก คือ รวบรวมจิตใจ ความคิดให้แน่วแน่โดยใช้สติในการทำกิจกรรมใดๆให้สำเร็จ มีค่าเฉลี่ย 4.21

3.5 ผลการเปรียบเทียบระดับคุณลักษณะจิตสาธารณะก่อนและหลังการทดลอง แยกเป็นรายข้อ ในด้านการมีส่วนร่วม สร้างเครือข่าย ช่วยแก้ปัญหา ลงมือปฏิบัติ สร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์สุขแก่สังคม และการเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ อย่างเหมาะสม พบว่า โดยภาพรวม โดยก่อนการทดลองมีค่าเฉลี่ย 3.74 อยู่ในระดับมาก และหลังการทดลอง มีค่าเฉลี่ย 4.52 อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีคะแนนสูงสุด หลังการทดลอง มีค่าเฉลี่ย 4.71 อยู่ในระดับมากที่สุด คือ เชิญชวนเพื่อนในการร่วมคิด ร่วมปฏิบัติ กิจกรรม หรือมีแนวทางประชาสัมพันธ์ ขยายความรู้ ที่เสริมสร้างให้เพื่อนมีจิตสำนึกที่ดีต่อสังคม รองลงมาคือ ประสานงาน มีส่วนร่วมกับหน่วยงานอื่นในสังคมในการกำหนดทิศทางในการดำเนินงาน จัดกิจกรรมเพื่อสังคมร่วมกัน มีค่าเฉลี่ย 4.63 อยู่ในระดับมากที่สุด สำหรับข้อที่มีคะแนนน้อยที่สุดแต่ยังอยู่ในระดับมาก คือ ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จตามเวลาที่กำหนดและเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม มีค่าเฉลี่ย 4.25

3.6 ผลวิเคราะห์จากการสังเกตพฤติกรรมคุณลักษณะจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต ระหว่างและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขาโดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย สรุปตามองค์ประกอบคุณลักษณะจิตสาธารณะ 4 ด้าน ดังนี้

1) ด้านตระหนัก รับรู้ถึงปัญหาสังคม ร่วมวิเคราะห์ ยึดหลักธรรมทางสายกลาง พอประมาณ ในการดำเนินชีวิต ห่วงใยสังคม (การรับรู้และการรู้จัก) พบว่า นักศึกษาที่เข้าร่วมโปรแกรมส่วนใหญ่ มีการแสดงออกถึงการตระหนัก รับรู้ และสนใจในปัญหาต่างๆ ที่วิทยากรนำมา แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซึ่งนักศึกษามีการซักถาม อภิปราย แสดงความคิดเห็น เพื่อหาแนวทางการแก้ไขปัญหา เพื่อให้สังคมเกิดประโยชน์ นักศึกษานำข่าว และเหตุการณ์ในปัจจุบัน ที่เป็นประเด็นที่น่าสนใจในสังคม ทั้งข่าวเศรษฐกิจ การเมือง ข่าวสิ่งแวดล้อมและข่าวสังคม มานำเสนอกับเพื่อนๆ ร่วมกันคิด วิเคราะห์ถึงผลกระทบกับสังคมทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ รวมทั้งมีการค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่างๆ เช่น อินเทอร์เน็ต คลิป์วิดีโอ งานวิจัย มาสนับสนุนการวิพากษ์ นักศึกษาส่วนใหญ่มีการแสดงออกที่บ่งบอกว่า มีความห่วงใยสังคม ทั้งการแสดงทางสีหน้า แววตา และการพูด นักศึกษารู้จักการใช้สื่อ อุปกรณ์ที่วิทยากรมอบให้ในการร่วมกิจกรรม อย่างประหยัด ให้เกิดประโยชน์คุ้มค่า มีการนำเศษวัสดุที่เป็นวัสดุธรรมชาติ และวัสดุที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาใช้ในการทำกิจกรรมกลุ่ม นักศึกษาแสดงออกถึงการให้เกียรติผู้อื่น ในขณะที่เพื่อนคนอื่นๆ อภิปราย หรือพูดนำเสนอหน้าชั้น ส่วนใหญ่จะฟัง ไม่พูดคุยกัน มีการยกมือเพื่อซักถาม แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนอย่างสุภาพ รวมทั้ง เมื่อนักศึกษาได้รับมอบหมายให้ร่วมกิจกรรมหรือทำโครงการ จะมีความพยายามทำกิจกรรมให้สำเร็จตามระยะเวลาที่วิทยากรกำหนด

2) ด้านคำนึงถึงผู้อื่นที่มีปฏิสัมพันธ์ สามัคคี เมตตา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เกื้อกูล ช่วยเหลือ และให้โอกาส (เจตคติ) พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ ร่วมมือกันในการรักษาสีของ สถานที่ต่างๆ ทั้งในห้องเรียน ในมหาวิทยาลัย และสถานที่ต่างๆ ในชุมชน ท้องถิ่น เช่น โรงเรียน วัด โบราณสถาน

แม่น้ำ คูคลอง ที่นักศึกษาไปดำเนินโครงการ ซึ่งแสดงออกพฤติกรรมโดยมีการทำความสะอาดสถานที่ที่ร่วมกิจกรรมและดำเนินโครงการ ใช้สิ่งของ อุปกรณ์อย่างระมัดระวัง ช่วยกันดูแลรักษาสาธารณสมบัติของชุมชน ท้องถิ่นให้อยู่ในสภาพเรียบร้อย นักศึกษาปฏิบัติกิจกรรมและโครงการร่วมกันเป็นทีมกับเพื่อนที่เรียนต่างสาขาวิชาได้ มีความสามัคคีในการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม อภิปรายแสดงความคิดเห็นอย่างเป็นมิตร ทั้งทางสีหน้า แววตา และการกระทำกับเพื่อน เมื่อเกิดข้อขัดแย้งทางความคิด มีการใช้เหตุผลในการปรึกษาหารืออย่างมีวุฒิภาวะทางอารมณ์ คือ ไม่ทะเลาะกันกับเพื่อนคนอื่นๆ เคารพและยอมรับฟัง ให้เกียรติบุคคลอื่นๆ ในการไปดำเนินโครงการกับชุมชน ท้องถิ่น นักศึกษามีพฤติกรรมเมตตา กรุณา แบ่งปันสิ่งของ เสียสละกำลังกาย ในการช่วยเหลือชุมชนท้องถิ่น และศึกษาค้นคว้าความรู้ใหม่ๆ เพื่อนำไปให้ความรู้ แนะนำ และช่วยกิจกรรมต่างๆ เพื่อพัฒนาชุมชนท้องถิ่น

3) ด้านการพัฒนาตนเองเกี่ยวกับพฤติกรรม (ศีล) ด้านจิตใจ (สมาธิ) ด้านความรู้ ความคิด (ปัญญา) และการมีวิถีคิดเป็น คิดถูกต้องตามหลักเหตุผล เพื่ออุทิศตนให้ส่วนรวม (พฤติกรรมระดับบุคคล) พบว่า นักศึกษามีการแสดงพฤติกรรมที่มีการใช้หลักธรรมไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา โดยการควบคุมตนเองให้มีระเบียบวินัยในการเข้าร่วมกิจกรรม ทั้งการพูดที่สุภาพเรียบร้อย และการแสดงออกที่สุภาพ ไม่ก่อให้เกิดความวุ่นวายในการร่วมกิจกรรม ปฏิบัติกิจกรรมอย่างมีสติ คิดก่อนจึงพูดและปฏิบัติ มีการพูดนำเสนอและแสดงออกถึงความเชื่อมั่นในตนเองว่าเป็นผู้ที่สามารถทำประโยชน์ให้กับผู้อื่นได้ แสดงออกถึงตั้งใจที่แน่วแน่ของตนเองในการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์กับบุคคลอื่นๆ และชุมชน ท้องถิ่น โดยการศึกษา ค้นคว้าความรู้ใหม่ๆ จากแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ และเมื่อเกิดปัญหาในการปฏิบัติกิจกรรมหรือโครงการ จะมีการค้นคว้าหาสาเหตุของปัญหา อุปสรรค และวิธีการแก้ไขปัญหาโดยใช้หลักเหตุผลมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้และนำเสนอ ในการปฏิบัติกิจกรรมจะไม่เบียดเบียนหรือเอาเปรียบผู้อื่น และมีการเลือกใช้วัสดุ อุปกรณ์ในการปฏิบัติกิจกรรมอย่างเหมาะสม

4) ด้านการมีส่วนร่วม สร้างเครือข่าย ช่วยแก้ปัญหา ลงมือปฏิบัติ สร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์สุขแก่สังคม และการเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ อย่างเหมาะสม (พฤติกรรมระดับส่วนรวม) พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่แสดงออกถึงการเป็นผู้ที่มีความคิดริเริ่มในการสร้างเครือข่ายการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อพัฒนาสังคม ชุมชน ท้องถิ่น โดยการเชิญชวนเพื่อนที่เรียนในสาขาวิชาอื่นๆ เพื่อนที่อยู่ต่างมหาวิทยาลัย และบุคคลที่อยู่ในหน่วยงานอื่นๆ มาเข้าร่วมกิจกรรม และสังคม ซึ่งมีการประชาสัมพันธ์ และการประสานงานขอความร่วมมือด้วยวิธีการที่หลากหลาย ปฏิบัติกิจกรรม และโครงการด้วยความเต็มใจ ไม่มุ่งหวังผลตอบแทน อาสาเข้าร่วมกิจกรรมในมหาวิทยาลัย และกิจกรรมในชุมชน ท้องถิ่น และเมื่อมีหน่วยงานต่างๆ ในชุมชนขอให้เข้าร่วมกิจกรรมการหรือช่วยเหลือ ก็มีการแสดงออกถึงความกระตือรือร้น ในการเข้าร่วมกิจกรรมนั้นๆ โดยร่วมกันวางแผนการดำเนินงานทุกขั้นตอน และใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมาสนับสนุน คำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งผลเชิงบวกและผลเชิงลบ โดยมีการเตรียมความพร้อมในการรับ

ผลกระทบต่างๆอย่างรอบคอบและเรียนรู้ ผักฝนตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อการปฏิบัติกิจกรรมในสังคมอย่างเหมาะสมกับสถานการณ์

3.7 ผลการประเมินโครงการสร้างเสริมจิตสาธารณะ การปฏิบัติโครงการจิตสาธารณะ จากการประเมินคุณภาพการปฏิบัติงานใน 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การสำรวจและคัดเลือกปัญหา 2) การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา 3) การวางแผนการพัฒนาหรือแนวทางการแก้ปัญหา 4) การลงมือปฏิบัติโครงการภาคสนาม 5) การสรุปผลและประเมินโครงการ มีจำนวน 4 โครงการ ดังนี้ 1) พี่เพื่อน้องร่วมใจเรียนรู้สร้างสรรค์ 2) พัฒนาศาสนสถานเพื่อชุมชน 3) แหล่งน้ำสะอาดหมู่บ้านน้อย และ 4) พี่อาสาพาน้องรักษ์สะอาดโรงเรียนน้อย ทั้ง 4 โครงการลงปฏิบัติภาคสนาม วันที่ 11-12 พฤศจิกายน 2556 ทุกโครงการผ่านตามเกณฑ์ และผลการประเมินพฤติกรรมมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมประจำหน่วยการเรียนรู้ พบว่า นักศึกษากลุ่มเป้าหมายมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมประจำหน่วยการเรียนรู้ตามโครงสร้างโปรแกรมสร้างเสริมจิตสาธารณะ โดยภาพรวม อยู่ในระดับดี

3.8 ผลการประเมินความพึงพอใจต่อโปรแกรมสร้างเสริมจิตสาธารณะ นักศึกษาปริญญาบัณฑิต ที่น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขามาช่วยพัฒนา พบว่า โดยรวมมีค่าเฉลี่ย 4.52 อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านกิจกรรมการฝึกอบรม มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.55 รองลงมาคือด้าน ด้านการวัดการประเมินผล และ ด้านสื่อและอุปกรณ์ มีค่าเฉลี่ย 4.53 และรายด้านที่มีความพึงพอใจน้อยที่สุดคือ ด้านสถานที่ มีค่าเฉลี่ย 4.49

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการพัฒนาโปรแกรมโดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขาเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิตในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ อภิปรายให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ แนวคิด องค์ประกอบ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขาเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต พบว่า องค์ประกอบส่วนของการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อนำประยุกต์ใช้สร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษา คือ ด้านการดำเนินการจัดกิจกรรม ต้องยึดหลัก 3 ท่วง คือ 1) พอประมาณ 2) มีเหตุผล และ 3) มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี มี 2 เงื่อนไข คือ 1) ความรู้ 2) คุณธรรม ส่วนองค์ประกอบของหลักพุทธธรรมไตรสิกขาในการจัดการเรียนรู้ มี 3 ขั้นตอน คือขั้น สีล สมาธิ และปัญญา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เพ็ญพรรณ ชูติวิศุทธิ (2553) ได้สรุปว่า ต้องให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ถึงแนวคิดและประยุกต์ใช้หลักการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ให้เป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวัน จะทำให้บุคคล มีการดำเนินชีวิตที่เป็นระบบ มีหลักเหตุผล ทำสิ่งใดๆอย่างพอเหมาะสม เป็นผลดีต่อตนเอง ครอบครัวและสังคมส่วนรวม และสอดคล้องกับ ปรียานุช พิบูลสรารุช (2551) ที่สรุปว่าการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยพื้นฐานก็คือ การต้องทำอะไรอย่างเป็นขั้นเป็นตอน รอบคอบ ระมัดระวัง

พิจารณาถึงความพอดี พอเหมาะ เอื้อเพื่อ แบ่งปัน อย่างสมเหตุสมผล อีกทั้งโปรแกรมยังนำ แนวคิด การเรียนรู้ตามหลักพุทธธรรมไตรสิกขา มาจัดการเรียนรู้ ตามขั้น ศีล สมาธิ ปัญญา เน้นให้ผู้อบรม มีความพร้อมก่อนเรียนรู้ มีสมาธิแน่วแน่ขณะเรียนรู้ ใช้ความคิดอย่างมีวิจารณญาณ เป็นขั้น เป็นระบบ จึงช่วยลดการกระทำที่ผิดพลาดเสียหายเพราะเข้าใจหลักการและความมุ่งหมายเรื่องใดๆ ได้ถูกต้อง สามารถ ถามได้ ตอบได้ว่าทำอะไร เพื่ออะไร หรือทำอะไรแล้วจะได้รับผลอย่างไร สอดคล้องกับ แนวคิดของ พระเทพโสภณ ประยูร ธมฺมจิตฺโต (2546) ที่สรุปว่าหลักของไตรสิกขา คือการเรียนรู้เพื่อ เป็นมนุษย์ที่เต็มบริบูรณ์ เพราะได้รับการพัฒนาทั้งทางกายและทางจิตใจที่เปี่ยมด้วยปัญญา ถ้านำ แนวทางนี้มาประยุกต์ใช้จัดการเรียนรู้ อย่างเป็นขั้นตอน จะทำให้ผู้เรียนเกิดการคิดอย่างเป็นระบบ เข้าใจตนเองและเข้าใจผู้อื่น เห็นความสำคัญของการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม สังคมก็จะเกิดสันติสุข เพราะเป็นการสร้างเสริมให้บุคคลในสังคมมีลักษณะเป็นผู้มีจิตสาธารณะ และยังสอดคล้องกับ ปรียานุช พิบูลสรารุช (2549) สรุปว่าหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เน้นความสมดุลในแต่ละ สัดส่วนแต่ละระดับซึ่งครอบคลุมทั้งทางด้านจิตใจ ด้านสังคม เทคโนโลยี ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมรวมถึงเศรษฐกิจ สามารถประยุกต์ใช้ในด้านต่างๆ ดังนี้ ด้านจิตใจ มีจิตใจเข้มแข็ง ด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รู้จักใช้และจัดการอย่างฉลาดรอบคอบ เลือกใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด ฟื้นฟูทรัพยากรเพื่อให้เกิดความยั่งยืนสูงสุด ด้านเทคโนโลยี รู้จัก ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการและสภาพแวดล้อม พัฒนาเทคโนโลยีจากภูมิ ปัญญาชาวบ้านเองก่อนก่อให้เกิดประโยชน์กับคนหมู่มาก

ทั้งนี้จากการที่โปรแกรมนำแนวคิด องค์ประกอบ การน้อมนำหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง มาวางแผนดำเนินการจัดกิจกรรม โดยยึดหลัก พอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึง ต้องมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี โดยมีเงื่อนไข ความรู้และคุณธรรม ทำให้การจัดแต่ละกิจกรรมประยุกต์และ ใช้ทรัพยากร ด้านต่างๆ อย่างมีเหตุผล ได้เหมาะสม พอประมาณกับลักษณะงานจึงทำให้เกิดประโยชน์ สูงสุด ทำให้การดำเนินกิจกรรมตามโปรแกรมเป็นระบบ จึงเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีของการพัฒนา กลุ่มเป้าหมายให้รู้จักคุณค่าของสิ่งต่างๆ ซึ่งผู้วิจัยให้ความสำคัญในขั้นกิจกรรม เปิดโอกาสให้เรียนรู้ มี โอกาสวิเคราะห์ พฤติกรรมทางกาย วาจา ใจ ของตนเอง และตั้งศักยภาพ พลังของตนเองออกมาให้ มากที่สุดในการทำกิจกรรมกับกลุ่มหรือทีม สอดคล้องตามหลักไตรสิกขา คือ ด้านศีล เป็นเรื่องการ ฝึกพฤติกรรม ด้านวินัย ปลูกฝังให้ไม่เบียดเบียนกันทางสังคมด้วยการที่ไม่ละเมิดต่อกัน ไม่ทำร้าย ร่างกาย ไม่ลักขโมย ไม่ใช่วาจาประทุษร้าย สร้างความมีสติสัมปชัญญะ เห็นโทษของสิ่งเสพติด นอกจากนี้ ยังพัฒนาในเรื่องความสัมพันธ์ทางสังคมในลักษณะเกื้อกูล สร้างสรรค์และส่งเสริมสันติสุข ให้เกิดขึ้นผ่านการทำโครงการจิตสาธารณะ โดยสร้างพฤติกรรมเคยชินที่ติงามให้สะสมขึ้นในตัว และ ปฏิบัติติดต่อกันไปก็จะส่งผลไปที่จิตใจ ให้เกิดความชื่นชมและยึดถือด้วย ด้านสมาธิ เป็นเรื่องการฝึก ในด้านจิตหรือระดับจิตใจ ในลักษณะต่างๆ ให้สมบูรณ์ด้วย เช่นคุณภาพจิต เน้นคุณธรรมให้มีความ เมตตากรุณา ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความเคารพบนอบ ความอ่อนน้อมถ่อมตน ความเห็นอกเห็นใจ ผู้อื่น ความมีน้ำใจ ความกตัญญูกตเวที สมรรถภาพจิต คือ การทำจิตใจให้เข้มแข็ง มีความ ขยันหมั่นเพียร มีความอดทน ไม่ย่อท้อมีความรับผิดชอบ มีความแน่วแน่มั่นคง มีความกระตือรือร้น มี นิสสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีสติ ในการทำกิจกรรม และสุขภาพจิต คือ การส่งเสริมให้มีจิตใจร่าเริงเบิกบาน มี

ความสดชื่นผ่อนคลาย มีความพอใจอิ่มเอมใจและสงบสุข มีความสุขในการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อประโยชน์สังคม ด้านปัญญา เป็นเรื่องของการฝึกหรือพัฒนาในด้านการรู้ความจริง ในทางที่ถูกที่ควรในเรื่องความเชื่อความเห็น ความรู้ความเข้าใจ การรู้จักคิด รู้จักพิจารณา รู้จักวินิจฉัย ไตร่ตรองรู้จักแก้ปัญหา รู้จักดำเนินการในกิจกรรมและโครงการสร้างเสริมจิตสาธารณะต่างๆ อย่างมีเหตุผล สร้างสรรค์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเน้นการรู้ตรงตามความเป็นจริงของสิ่งทั้งหลาย อีกทั้งกิจกรรมต่างๆในโปรแกรมสร้างเสริมจิตสาธารณะ ยังฝึกหัดให้กลุ่มเป้าหมาย รู้จักการตรวจสอบตนเอง จึงช่วยให้การปฏิบัติ ศิลปสมาธิ ปัญญา ก้าวหน้ายิ่งขึ้น นั่นคือเมื่อทำอะไรในแต่ละกิจกรรมมีการฝึกให้กลุ่มเป้าหมายต้องพิจารณาดูว่า การกระทำของตนต้องไม่ทำให้เกิดการเบียดเบียน เกิดความเดือดร้อนแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือว่าการกระทำนั้นเป็นไปเพื่อความสนับสนุนเกื้อกูล ช่วยเหลือและสร้างสรรค์ (ศีล) ในการกระทำเดียวกันนี้ ทำสิ่งนั้นไปด้วยจิตใจที่ไม่เห็นแก่ตัวหรือคิดร้ายต่อใคร ทำด้วยความรักความเมตตา ความปรารถนาดีต่อกัน ทำด้วยความขยันหมั่นเพียร ความรับผิดชอบ ความศรัทธา ความมีสติ ในขณะที่ทำมีสุขภาพจิตใจไม่กระวนกระวาย เศร้าหมอง ขุ่นมัว หรือว่ามีจิตใจที่ร่าเริง ผ่องใส อิ่มเอมใจ สุขสงบ (สมาธิ) การกระทำด้วยความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่ทำ มีกฎเกณฑ์และความมุ่งหมาย ทำโดยมีการคิดพิจารณาไตร่ตรองอย่างรอบคอบ มองเห็นถึงผลดี ผลเสียและมีวิธีการปรับปรุงแก้ไข (ปัญญา) ซึ่งทั้งหมดนี้ผ่านการทำกิจกรรมสร้างเสริมจิตสาธารณะตามกระบวนการและเป็นขั้นตอน

2. ผลการประเมิน การพัฒนาโปรแกรม โดยผู้เชี่ยวชาญพบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และแผนการเสริมสร้างจิตสาธารณะมีองค์ประกอบ เหมาะสมสำหรับนำไปใช้สร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต ใน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านตระหนัก รับรู้ถึงปัญหาสังคม ร่วมวิเคราะห์ ยึดหลักธรรมทางสายกลาง พอประมาณ ในการดำเนินชีวิต แบบห่วงใยสังคม 2) ด้านคำนึงถึงผู้อื่นที่ร่วมสัมพันธ์ สามัคคีเป็นกลุ่มเดียวกัน มีการแสดงออก เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เมตตา แบ่งปัน เกื้อกูล ช่วยเหลือ และให้ออกาส 3) ด้านพัฒนาทักษะฝึกฝนอบรมตนเองด้านพฤติกรรม (ศีล) ด้านจิตใจ (สมาธิ) ด้านความรู้ความคิด (ปัญญา) และการมีวิถีคิดเป็น คิดถูกต้องตามหลักเหตุผล เพื่ออุทิศตนให้ส่วนรวม และ 4) ด้านการมีส่วนร่วม สร้างเครือข่าย ช่วยแก้ปัญหา ลงมือปฏิบัติ สร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์สุขแก่สังคม และการเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ อย่างเหมาะสม โดยทั้ง 4 ด้านนี้เน้นการพัฒนาด้านจิตใจ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีปัญญาสังคม (Bandura, 1986) และสอดคล้องกับแนวคิดหลักพุทธธรรมไตรสิกขาและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่มุ่งพัฒนาคนให้มีจิตใจที่ดี ใช้ปัญญาดำเนินชีวิตให้สมบูรณ์ ให้มีการทำกิจกรรมเพื่อสร้างสรรค์สังคม โดยให้เข้าใจผู้อื่น มีความรัก ความเมตตาต่อเพื่อนร่วมสังคมและธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และยังสอดคล้องกับ จิรัฐกาล พงศ์ภคเธียร (2550) ที่สรุปว่าการจัดกิจกรรมใด ๆ ที่ทำให้ผู้เข้ารับการพัฒนามี สมาธิ และกระบวนการคิดที่เป็นระบบ จะสามารถพัฒนาจิตใจ ให้มีความเมตตากรุณา มีความตระหนักรู้คุณค่าความเป็นมนุษย์ และจะส่งผลให้เกิดจิตสาธารณะอาสา ช่วยเหลือผู้อื่นและสังคมด้วยความเต็มใจ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของคมสัน สุขมาก และวรรรัตน์ ปทุมเจริญวัฒนา (2554) ที่พบว่า การใช้วิธีสนทนาแลกเปลี่ยนความคิด การฝึกสมาธิ การอ่านชีวประวัติบุคคลสำคัญที่ทำความดีเพื่อสังคม และการทำงานช่วยเหลือสังคม เป็นกระบวนการสร้างเสริมมโนทัศน์เชิงจิตสำนึกสาธารณะได้

ทั้งนี้จากการที่ผลการประเมินการพัฒนาโปรแกรม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด สามารถนำไปใช้สร้างเสริมจิตสาธารณะได้ อาจเป็นเพราะผู้วิจัยดำเนินการพัฒนาโปรแกรมตามหลักวิชาการ โดยศึกษาความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้อง ทำให้ได้แนวคิดพื้นฐาน รวมทั้งหลักการและเหตุผลของโปรแกรมที่ชัดเจน เห็นถึงความจำเป็น ของการพัฒนาโปรแกรม ซึ่งผู้วิจัยมุ่งที่จะพัฒนาให้เป็นทางเลือกหรือวิธีการใหม่ๆ เพื่อใช้ในการยกระดับ คุณลักษณะจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต โดยใช้กระบวนการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขาที่สอดคล้องกับการสร้างเสริมจิตสาธารณะมาเป็นแนวคิด โดยผู้วิจัยดำเนินการพัฒนาอย่างเป็นระบบ 4 ขั้นตอน เริ่มจาก 1) การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน 2) การสร้างโปรแกรม ซึ่งประกอบด้วย การร่างโปรแกรม การตรวจสอบคุณภาพของโปรแกรมก่อนนำไปใช้ 3) การทดลองใช้โปรแกรม และ 4) การประเมิน แก้ไขและปรับปรุงโปรแกรม นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังใช้ หลักพุทธธรรมไตรสิกขาในกระบวนการ 3 ขั้นตอน คือ 1) ชั้นจัดหาและสร้างปัจจัย คือจัดหาทรัพยากรต่างๆ ที่จำเป็นต่อการดำเนินกิจกรรม เพื่อให้มีพร้อมก่อนการเรียนรู้หรือทำกิจกรรม 2) ชั้นการจัดการเรียนรู้ โดยใช้หลัก คือชั้น ศีล สมาธิ และปัญญา 3) ชั้นการวัดผลประเมินผล คือประเมินผลที่เกิดกับกลุ่มเป้าหมาย ด้านการพัฒนาทางกาย ศีล จิตใจ และปัญญา สำหรับในชั้นการจัดการเรียนรู้ มีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบไตรสิกขา 3 ขั้นตอน ได้แก่ ชั้นศีล เป็นชั้นที่ผู้เรียนควบคุมกายและวาจาให้อยู่ในสภาพเรียบร้อยมีระเบียบ วินัย เป็นปกติพร้อมที่จะปฏิบัติกิจกรรม ชั้นสมาธิ เป็นชั้นที่ผู้เรียนมีจิตมุ่งมั่นและจดจำอย่างต่อเนื่องอยู่กับสิ่งที่ได้รับมอบหมาย รวมจิตใจความคิดแน่วแน่ ตัดสิ่งรบกวนอื่นๆ ออกจากความคิดและจิตใจ ในขณะที่เรียนรู้ ชั้นปัญญา เป็นชั้นที่กระตุ้นให้กลุ่มเป้าหมายได้ฝึกคิดอย่างมีเหตุผล เกิดความรู้เข้าใจสิ่งต่างๆ โดยใช้สติในการควบคุม ให้พิจารณาเรื่องใดๆ จนเกิดความรู้แจ้งเข้าใจ และแก้ปัญหาได้ ถูกต้องตามความเป็นจริง จึงทำให้โปรแกรมมีองค์ประกอบครบถ้วน เหมาะสม เป็นระบบ และโปรแกรมยังใช้กระบวนการพัฒนาจิตสาธารณะมี 3 ขั้นตอน ชั้นที่ 1 ชั้นการตระหนักให้ความสนใจในเรื่องการมีจิตสาธารณะ โดยให้สังเกตเรียนรู้จากบุคคลต้นแบบ และจากการแลกเปลี่ยนประสบการณ์เชิงประจักษ์ เพื่อให้ตระหนักถึงการทำประโยชน์ต่อส่วนรวม ชั้นที่ 2 ชั้นการแสดงพฤติกรรมต่อสิ่งที่สนใจในกิจกรรมสร้างสรรค์สังคม โดยให้มีการร่วมในการอภิปราย สัมภาษณ์ ซักถาม วิชาทฤษฎีวิจารณ์ จดบันทึก และการสนทนากลุ่มกับเพื่อนๆ ชั้นที่ 3 ชั้นจัดระบบคุณค่าและการสร้างแนวคิดจิตสาธารณะสู่การลงมือปฏิบัติทำให้เกิดผล โดยให้วิเคราะห์จากสภาพปัญหาจริง และทำโครงการจิตสาธารณะ เริ่มจากการคัดเลือกปัญหาตามลำดับความสำคัญ การกำหนดวัตถุประสงค์ การวางแผนโครงการ การดำเนินตามแผน การประเมิน และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันให้เกิดเป็นนิสัย อีกทั้งโปรแกรมยังมีการสร้างเสริมการรับรู้ความสามารถของตนโดยผ่านการทำโครงการสร้างเสริมจิตสาธารณะเพื่อให้กลุ่มเป้าหมายมีความมั่นใจ เชื่อมั่น ในการเข้ามีส่วนร่วมแก้ปัญหาสังคม

3. ผลการประเมินผลการพัฒนาโปรแกรมอภิปรายได้ดังนี้

3.1 การที่ระดับคุณลักษณะจิตสาธารณะในภาพรวม สูงกว่าก่อนการทดลอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 พบว่า คุณลักษณะจิตสาธารณะในภาพรวม มีค่าเฉลี่ย 4.48 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านคำนึงถึงผู้อื่นที่มีปฏิสัมพันธ์ สามัคคี เมตตา เอื้อเฟื้อเกื้อกูล ช่วยเหลือและให้โอกาส มีค่าเฉลี่ย 4.55 รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วม สร้างเครือข่าย ช่วยแก้ปัญหา ลงมือปฏิบัติ สร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์สุขแก่สังคม และการเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆอย่างเหมาะสม มีค่าเฉลี่ย 4.52 ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด (Haynes, 2004; Bush, 2006) ที่สรุปว่า การพัฒนาด้านในของมนุษย์สามารถเข้าใจจิตของตนเอง และเข้าใจผู้อื่น เกิดความตระหนักรู้ถึงคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ เกิดความรักต่อธรรมชาติ มีจิตสำนึกที่ดีต่อส่วนรวม อีกทั้งเนื้อหากิจกรรมก็เน้นให้ความสำคัญของการ มีความเมตตา กรุณา สามัคคีในกลุ่ม เห็นการช่วยเหลือผู้อื่น ช่วยเหลือสังคมเป็นสิ่งที่ควรกระทำ มีการสนทนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยใจที่เปิดกว้าง มีความสุข รู้สึกเป็นมิตรในการเรียนรู้ ประการสำคัญกลุ่มเป้าหมายยังได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงของเพื่อนๆ ในการอาสาช่วยเหลือสังคมในแง่มุมต่างๆ ทำให้เกิดแรงบันดาลใจในการทำความดีและอยากมีส่วนร่วมช่วยเหลือผู้อื่น สอดคล้องกับ ดวงเดือน พันธมนาวิน (2538) สรุปว่าการปลูกฝังและส่งเสริมจริยธรรม เยาวชนจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะยังเป็น “ไม้อ่อน ที่ตัดง่าย” และควรปฏิบัติอย่างเหมาะสมกับพัฒนาการ ทั้งร่างกาย และจิตใจ และผลการวิจัยยังพบว่านักศึกษาในกลุ่มเป้าหมายมีคุณลักษณะจิตสาธารณะหลังการทดลองเพิ่มสูงขึ้น อาจเป็นเพราะรูปแบบโปรแกรมใช้แนวคิดการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาพัฒนาให้มีหลักปฏิบัติในการดำเนินชีวิต โดยใช้คุณธรรมนำความรู้ เพื่อพัฒนาตนเอง ครอบครัว ชุมชน ให้สามารถพึ่งตนเองได้และก้าวหน้าไปพร้อมกับความสมดุล กิจกรรมใน โปรแกรมฝึกให้คิด พูด ทำอย่างพอดีพอเหมาะบนหลักเหตุผล ใช้สติและปัญญาในทางที่ถูกต้อง ผ่านกิจกรรมและโครงการสร้างเสริมจิตสาธารณะ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ลัดดาวัลย์ เกษมเนตรและคณะ (2547) ซึ่งพบว่า ในการพัฒนาจิตสาธารณะต้องผ่านการทำกิจกรรมสร้างสรรค์ต่างๆ โดยมีกิจกรรมที่เน้นการไม่เบียดเบียนกัน และอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมอย่างสงบสุข รู้รักสามัคคี อยู่ร่วมกับธรรมชาติได้อย่างสมดุลและยั่งยืน และมีค่านิยมที่ดีงาม ร่วมรักษาคุณค่าของความเป็นไทย มีจิตใจที่ดี เกื้อกูล เมตตา ในการช่วยเหลือผู้อื่นและสังคมด้วยความสมัครใจโดยไม่หวังผลตอบแทน

คุณลักษณะจิตสาธารณะของนักศึกษาในกลุ่มเป้าหมาย พบว่า ด้านการมีส่วนร่วม สร้างเครือข่าย ช่วยแก้ปัญหา ลงมือปฏิบัติ สร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์สุขแก่สังคมและการเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆอย่างเหมาะสม มีค่าเฉลี่ย 4.52 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านย่อย พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การเชิญชวนเพื่อนในการร่วมคิด ร่วมปฏิบัติกิจกรรม หรือมีแนวทางประชาสัมพันธ์ ขยายความรู้ที่เสริมสร้างให้เพื่อนมีจิตสำนึกที่ดีต่อสังคม ซึ่งสอดคล้องกับ ทิพย์รัตน์ สีเพชรเหลือง (2551) สรุปว่า การสร้างเสริมจิตสาธารณะนั้นจะต้องเป็นการบูรณาการทั้งแนวคิด หลักการ และเทคนิควิธีการต่างๆ เช่น การอบรมให้ความรู้เพื่อให้เกิดความเข้าใจและ

ความรู้สึที่ดีการจัดการจัดกลุ่มแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิธีการปฏิบัติที่ดี การจัดกิจกรรมพัฒนา เพื่อให้ปฏิบัติและเกิดความผูกพัน สร้างตัวแบบหรือแบบอย่างที่ดีที่ได้รับการยกย่องและยอมรับ การจัดการประชาสัมพันธ์ด้วยรูปแบบต่างๆ เช่น จดหมายข่าว ป้ายประกาศ คำขวัญ เสียงตามสาย นิทรรศการ ให้ได้รับความรู้ ข่าวสาร และกิจกรรมที่จัดทำขึ้น และสอดคล้องกับแนวคิดของ กระทรวงศึกษาธิการ (2550) ซึ่งได้สรุป แนวทางในการพัฒนาผู้เรียนตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์โดยมีแนวทางดำเนินการ ดังนี้ จัดอาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อมที่เน้นความร่มรื่น ประโยชน์ใช้สอย เป็นแหล่งเรียนรู้ และอนุรักษ์สืบสานทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ศิลปวัฒนธรรม สถาปัตยกรรมของท้องถิ่น และภูมิปัญญาไทย กำหนดระเบียบ ธรรมเนียมปฏิบัติในสถานศึกษา ที่ส่งเสริมความมีระเบียบวินัย เคารพธรรมเนียมปฏิบัติ กฎกติกาของสังคมส่วนรวม เช่น การมีวินัย การเข้าคิว การรับประทานอาหาร การแต่งกาย การใช้ทรัพยากรร่วมกัน ส่งเสริมและพัฒนาบรรยากาศด้านคุณธรรม เช่น การทำบุญ การบริจาค การปฏิบัติ กิจการศาสนา การฝึกอบรมจิต การเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา การยกย่องส่งเสริมผู้กระทำความดี การส่งเสริมการแบ่งปัน การช่วยเหลือกันและกัน ส่งเสริมการแสวงหาความรู้ และเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เช่น การจัดนิทรรศการ การจัดการประกวดในรูปแบบต่าง ๆ จัดโครงการและกิจกรรมส่งเสริมการปฏิบัติตนและการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

คุณลักษณะจิตสาธารณะด้านการพัฒนาตนเองเกี่ยวกับพฤติกรรม(ศีล) ด้านจิตใจ (สมาธิ) ด้านความรู้ ความคิด (ปัญญา) การคิดเป็น คิดถูกต้องตามหลักเหตุผล และอุทิศตนให้ส่วนรวม มีค่าเฉลี่ย 4.47 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านย่อย พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีความเชื่อมั่นในการพัฒนาตนเอง ใฝ่เรียนรู้และเรียนรู้เพิ่มเติมอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับ เชบาเธอร์ (Chebater : 1995) ทำการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมกับการพัฒนานิสิตนักศึกษาจากโปรแกรมกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่มีต่อการพัฒนานิสิตนักศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในโปรแกรมเสริมหลักสูตร ผลการวิจัย พบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญระหว่างลักษณะทางภูมิหลังประสบการณ์ในมหาวิทยาลัย ระหว่างนักศึกษาสองกลุ่มที่จะศึกษาปรากฏว่านิสิตนักศึกษาที่มีส่วนร่วมกิจกรรมมีความมั่นใจในตัวเองสูงกว่า สามารถจัดการกับอารมณ์ได้ดีกว่า นักศึกษาที่ไม่มีส่วนร่วม ผลการวิจัยครั้งนี้จึงช่วยสนับสนุนทฤษฎีว่า ความสัมพันธ์ใกล้ชิดระหว่างนักศึกษากับอาจารย์และบุคลากรของมหาวิทยาลัยรวมทั้งการมีส่วนร่วมในกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่มหาวิทยาลัยจัดให้ นั้นมีผลด้านบวกต่อการพัฒนานิสิตนักศึกษา และยังสอดคล้องกับ วิทย์พัฒน์ สีหา และคณะ (2551) ได้ศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับจิตสาธารณะของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อสร้างสมการพยากรณ์จิตสาธารณะของนิสิตระดับปริญญาตรี ผลการวิจัยพบว่า จิตสาธารณะของนิสิตระดับปริญญาตรีสัมพันธ์กับการเห็นคุณค่าในตนเอง อัตมโนทัศน์ ค่านิยมบุคคลทางครอบครัว การขัดเกลาทางสังคม และ เหตุผลเชิงจริยธรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คุณลักษณะด้านตระหนักรู้ถึงปัญหาสังคม ร่วมวิเคราะห์ ยึดหลักธรรมทางสายกลางในการดำเนินชีวิต มีความห่วงใยสังคม มีค่าเฉลี่ย 4.37 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านย่อย พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การรู้คิดถึงประโยชน์ของการพึ่งพาตนเองโดยคำนึงถึงทรัพยากรที่มีจำกัด สามารถหาเสาะแสวงหาทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นที่มีอยู่มาใช้ให้เกิดประโยชน์ให้มากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ กระทรวงศึกษาธิการ (2550) การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียง เช่นชุมชนพอเพียง ประกอบด้วย บุคคลครอบครัวต่างๆ ที่มีความพอเพียง คือมีความรู้และคุณธรรมเป็นกรอบในการดำเนินชีวิต จนสามารถพึ่งตนเองได้ บุคคลเหล่านี้มารวมกลุ่มกันทำกิจกรรมต่างๆ ที่สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพ ภูมิสังคมของแต่ละชุมชน โดยพยายามใช้ทรัพยากรต่างๆ ที่มีอยู่ในชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุด ผ่านการร่วมแรงร่วมใจ ร่วมคิด ร่วมทำ แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับบุคคลหลายสถานภาพ ในสิ่งที่จะสร้างประโยชน์สุขของคนส่วนรวมและความก้าวหน้าของชุมชน อย่างมีเหตุผล โดยอาศัยสติ ปัญญา ความสามารถของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องและบนพื้นฐานของความซื่อสัตย์สุจริต อดกลั้นต่อการกระทบกระทั่ง ขยันหมั่นเพียร และมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือแบ่งปันกันระหว่างสมาชิกชุมชน จนนำไปสู่ความสามัคคีของคนในชุมชน ซึ่งเป็นภูมิคุ้มกันที่ดีของชุมชน จนนำไปสู่การพัฒนาของชุมชนที่สมดุลและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ จนกระทั่งสามารถพัฒนาไปสู่เครือข่ายระหว่างชุมชนต่างๆ เป้าหมายสำคัญของการจัดการศึกษาตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง คือ การปลูกฝังให้เยาวชนรู้จักการใช้ชีวิตที่พอเพียง เห็นคุณค่าของทรัพยากรต่าง ๆ ฝึกการอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และแบ่งปันมีจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อมซึ่งสอดคล้องกับ กระทรวงศึกษาธิการ (2551) ได้สรุปว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบุคคลตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือ คนที่มีความพอเพียง ซึ่งหมายถึง บุคคลนั้นจะต้องมีคุณลักษณะ 3 ประการ คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผลและมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ซึ่งเกิดขึ้นบนพื้นฐานของเงื่อนไข 2 ประการ คือ ความรู้และคุณธรรม

คุณลักษณะด้านคำนึงถึงผู้อื่นที่มีปฏิสัมพันธ์ สามัคคี เมตตา เอื้อเฟื้อเกื้อกูล ช่วยเหลือและให้โอกาส มีค่าเฉลี่ย 4.55 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านย่อย พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีเมตตา กรุณา ช่วยเหลือ เอื้อเฟื้อเกื้อกูล เสียสละเพื่อผู้อื่นเมื่อมีโอกาส ซึ่งสอดคล้องกับ คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง (2549) ได้กล่าวถึงเศรษฐกิจพอเพียงว่า เป็นปรัชญาที่เป็นทั้งแนวคิด หลักการและแนวทางปฏิบัติตนของแต่ละบุคคล และองค์กร โดยคำนึงถึงความพอประมาณ กับศักยภาพของตนเองและสภาวะแวดล้อม ความมีเหตุผลและการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเอง โดยใช้ความรู้อย่างถูกหลักวิชาการด้วยความรอบคอบและระมัดระวัง ควบคู่ไปกับการมีคุณธรรม ไม่เบียดเบียนกัน แบ่งปัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และร่วมมือปรองดองกันในสังคม ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างสายใยเชื่อมโยงคนในภาคส่วนต่าง ๆ ของสังคมเข้าด้วยกัน สร้างสรรค์พลังในทางบวกนำไปสู่ความสามัคคี การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืนพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงภายใต้กระแสโลกยุคโลกาภิวัตน์ได้ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ เรียม นามรักษ์ (2552) ได้ศึกษาองค์ประกอบของจิตสาธารณะของนักศึกษาในองค์การนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ซึ่งจัดลำดับจิตสาธารณะที่นักศึกษาในองค์กรนักศึกษาให้ความสำคัญมากที่สุด คือ การมีวิสัยทัศน์ร่วมกันตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้น ความรัก ความเอื้ออาทรและความสามัคคี การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสังคม ความรับผิดชอบ

ต่อสาธารณะ ยกย่องและให้เกียรติผู้อื่น มีมาตรฐานในการปฏิบัติงาน มีการติดต่อสื่อสารอย่างต่อเนื่องและเชื่อมโยงเครือข่ายความร่วมมือ มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม มีองค์ความรู้ และความสามารถในการแสวงหาความรู้ ตามลำดับ

ทั้งนี้จากการที่ระดับคุณลักษณะจิตสาธารณะในภาพรวม สูงกว่าก่อนการทดลอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 และนักศึกษากลุ่มเป้าหมายมีการพัฒนาด้าน กาย ศิล จิต ปัญญา ตามหลักไตรสิกขา โดยด้านกาย (กายภาพ) นักศึกษากลุ่มเป้าหมาย มีการบริโภคใช้สอยปัจจัย 4 อย่างเหมาะสม ดูแลร่างกายให้แข็งแรง สะอาด แต่งกายเรียบร้อย ถูกระเบียบ มากขึ้นและดำรงชีวิตอย่างเกื้อกูลสิ่งแวดล้อม ด้านศีล (สังคม) นักศึกษากลุ่มเป้าหมาย มีศีล พื้นฐานในการดำเนินชีวิต ประเมินจากการ เป็นคนมีระเบียบ มีวินัย มีความซื่อสัตย์ มีความรับผิดชอบ ตรงต่อเวลา สามารถพึ่งตนเองได้ เลี้ยงชีพอย่างสุจริต ไม่เบียดเบียนหรือก่อความเดือดร้อนเสียหายให้กับสังคม ด้านจิต (จิต / อารมณ์) นักศึกษากลุ่มเป้าหมาย เป็นผู้ที่มีจิตเข้มแข็งมั่นคงด้วยคุณธรรม มีสมรรถภาพจิต คุณภาพจิต และสุขภาพจิตที่ดี วัดและประเมินจากการ มีความกตัญญู รู้คุณตอบแทนคุณสังคม มีจิตใจ เมตตา กรุณา แบ่งปัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ต่อกัน ทำงานและเรียนรู้อย่างตั้งใจ อดทน ขยันหมั่นเพียร มีจิตใจแจ่มใส ร่าเริง เบิกบาน และด้านปัญญา นักศึกษากลุ่มเป้าหมาย เป็นผู้มีความรู้เข้าใจ ในเหตุผล วัดและประเมินจากรู้เข้าใจสิ่งทั้งหลายตามความเป็นจริง รู้เท่าทันโลกและชีวิตตามสภาวะ แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยปัญญา วัดและประเมินจาก เป็นผู้เข้าใจถูกต้อง ใฝ่รู้ ใฝ่ศึกษา สร้างสรรค์ พัฒนาตนเองอยู่เสมอ และรู้เท่าทัน โดยแก้ปัญหาได้ด้วยสติปัญญา ในการทำกิจกรรมจิตสาธารณะ มีการพัฒนาเป็นไปตามหลักไตรสิกขา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้เน้นกิจกรรมที่ให้ได้ลงมือปฏิบัติจริง เรียนรู้ด้วยตนเอง มีการพัฒนาอย่างเป็นระบบ เป็นขั้นตอน และต่อเนื่อง ผ่านการเรียนรู้ 3 ระยะ ตามโครงสร้างโปรแกรม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ มีกระบวนการพัฒนา ให้มีการคิดไตร่ตรองตามหลักเหตุผล และยึดมั่นในหลักคุณธรรม ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขา โดยหลักการทั้งสองนี้ จะทำให้นักศึกษากลุ่มเป้าหมายมีการเตรียมตัว เตรียมจิตใจ ให้มีความคิดอย่างเป็นระบบ มีความพร้อม มีความสามารถในการบริหารจัดการ รู้จักคิด มีความขยันอดทนไม่ท้อถอยในการทำกิจกรรม มีความสามัคคีแสวงหาความร่วมมือ มีการรวมกลุ่ม สามารถในการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม เป็นคณะ เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวม และมีการศึกษาข้อมูล นำความรู้มาปฏิบัติ รู้จักการอยู่ร่วมกันอย่างเกื้อกูล รู้จักพัฒนาตนเองขึ้นตามลำดับ นำหลักการ แนวคิดหรือทฤษฎีไปประยุกต์ใช้ อย่างเหมาะสม ซึ่งเห็นได้จากการร่วมมือร่วมใจกันทำโครงการสร้างเสริมจิตสาธารณะ

3.2 ผลการประเมินโครงการสร้างเสริมจิตสาธารณะ ทุกโครงการผ่านตามเกณฑ์ที่กำหนด สอดคล้องกับ กับทฤษฎีพัฒนานิสิตนักศึกษาของซิกเคอริง ที่กล่าวว่านิสิตนักศึกษา รู้จักวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีความคิดมีวิจารณญาณในการรับรู้ การเชื่อ และการปฏิบัติสิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง แต่ก็ยังยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นเพื่อนำมาวิเคราะห์ประกอบกับประสบการณ์และความรู้ความคิดเห็นของตนด้วย เพื่อทำกิจกรรมสร้างสรรค์สังคม (Chickering & Reisser, 1993) และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ เบญจวรรณ รอดแก้ว (2553) ที่ศึกษาการพัฒนาจิตสาธารณะของ

นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ผ่านการทำโครงการหรือกิจกรรม พบว่า การให้นักศึกษาลงมือปฏิบัติโครงการพัฒนาสังคมเพื่อพัฒนามหาวิทยาลัย สามารถทำให้นักศึกษามีจิตสาธารณะที่สูงขึ้น ด้วยการที่นักศึกษาผ่านกระบวนการเรียนรู้ และระดมความคิดมีส่วนร่วมในการเลือกโครงการด้วยตนเองจึงทำให้การดำเนินโครงการต่างๆ มีความเป็นระบบ และเป็นขั้นตอน

ทั้งนี้จากการที่ผลการประเมินโครงการสร้างเสริมจิตสาธารณะ ทุกโครงการผ่านตามเกณฑ์ที่กำหนด และนักศึกษาสามารถเขียนโครงการตามแบบฟอร์มที่กำหนดได้ถูกต้องตามหลักการเขียนโครงการ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะวิทยากร สามารถถ่ายทอดความรู้เรื่องการเขียนโครงการได้ดี จึงทำให้นักศึกษาเข้าใจและปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง เริ่มตั้งแต่กระบวนการสำรวจและคัดเลือกปัญหาที่มีลำดับความสำคัญก่อนหลัง การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา การวางแผนหาแนวทางพัฒนาหรือแก้ไข ปัญหา การลงมือปฏิบัติจริง การสรุปผลและการประเมินโครงการ ซึ่งหลังจากการทำโครงการจากการสังเกตและสัมภาษณ์ของผู้วิจัย พบว่านักศึกษารู้สึกภูมิใจ อยากทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมมากขึ้น มีการพัฒนาพฤติกรรมด้านการมีจิตสาธารณะ ที่เกิดจากการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เช่นจะเลือกใช้วัสดุหรือวัตถุดิบและสิ่งแวดลอมรอบตัว อย่างเห็นคุณค่า เหมาะสมพอดี พอประมาณ มีพฤติกรรมที่มีลักษณะของบุคคลที่มีจิตสาธารณะ แสดงถึงความสามัคคี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เกื้อกูลสังคมมากขึ้น มีระเบียบวินัย รู้จักหน้าที่ ตระหนักว่าตนมีความสำคัญต่อสังคม เศรษฐกิจและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีสมาธิในการทำงานดีขึ้น มีความเมตตา กรุณาต่อผู้อื่นมากขึ้น รู้จักคิด รู้จักพิจารณา รู้จักแยกแยะแก้ปัญหา ตามลำดับความสำคัญ มีความคิดรวบยอด มีระบบความคิดเป็นขั้นตอน เสียสละทำงานเพื่อส่วนรวมมากขึ้น และจากการทำกิจกรรมและโครงการสร้างเสริมจิตสาธารณะ นักศึกษากลุ่มเป้าหมาย รู้จักศักยภาพของตนที่มีอยู่และรู้จักสภาพแวดล้อมของชุมชน สังคม ที่อาศัยอยู่ ปฏิบัติตนอย่างมีเหตุผล บนพื้นฐานของความถูกต้อง โดยใช้สติ ปัญญา มากขึ้น มีความรอบรู้ และรอบคอบในการคิด พูด ทำ โดยยึดทางสายกลางในการปฏิบัติ มีภูมิคุ้มกันที่ดี โดยมีการวางแผนการทำงานต่างๆ ดีขึ้น มีความรอบรู้ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมและโครงการ สามารถคิดวิเคราะห์และปฏิบัติโครงการสร้างเสริมจิตสาธารณะด้วยความรอบคอบ ระมัดระวัง และจากการสังเกตปฏิบัติตนของนักศึกษา ส่วนใหญ่มีการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีความซื่อสัตย์ สุจริต ขยัน อดทน ขยันหมั่นเพียร แบ่งปัน มีสติ ปัญญา มีวินัย พึ่งตนเอง เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เกื้อกูล มีความรับผิดชอบและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มากขึ้น แสดงให้เห็นถึงการพัฒนาด้าน กาย ศีล จิต และปัญญา ตามหลักไตรสิกขา และแสดงให้เห็นถึงลักษณะของบุคคลที่มีจิตสาธารณะมากขึ้น

3.3 ผลการประเมินความพึงพอใจต่อโปรแกรมสร้างเสริมจิตสาธารณะ โดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขาโดยรวมมีค่าเฉลี่ย 4.52 อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านกิจกรรมการฝึกอบรม มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.55 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อำนวย พิรุณสาร (2549) ซึ่งพบว่า สิ่งที่สามารถประยุกต์ คำสอนที่เกี่ยวกับจุดหมายของชีวิต และแนวทางการดำเนินชีวิตที่ดี ประกอบด้วย ศีล สมาธิ ปัญญา คือหลักไตรสิกขา มาช่วยดำเนินพัฒนาด้านกิจกรรมฝึกอบรมจะช่วยพัฒนาด้านคุณธรรมของ

บุคคล และสอดคล้องกับ บุญประเสริฐ สังข์เงิน (2550) ได้ศึกษาคุณภาพการศึกษาที่บูรณาการหลักไตรสิกขา ด้านพัฒนา กาย ศีล จิตและปัญญา พบว่า สามารถพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ กล้าคิด กล้าทำ กล้าซักถาม กล้าแสดงออก รู้จักคิดหลากหลาย ทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ ไม่น่าเบื่อ และจากการที่โปรแกรมได้น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขาเข้ามาพัฒนาจัดระบบ ผ่านกระบวนการพัฒนาจิตสาธารณะ อย่างเป็นระบบ ทำให้นักศึกษาแต่ละกลุ่มสามารถทำกิจกรรมการแก้ปัญหาตามขั้นตอน มีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบต่องานที่มอบหมาย เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี เคารพสิทธิซึ่งกันและกัน มีความสามัคคีในกลุ่ม เห็นได้จากการช่วยเหลือกันภายในกลุ่ม และขยายผลโดยร่วมกันคิด ออกแบบ การทำโครงการเพื่อสร้างสรรค์ประโยชน์ต่อส่วนรวม ซึ่งเป็นการสร้างเสริมจิตสาธารณะให้กับนักศึกษาได้ ยังสอดคล้องกับ ทิพย์รัตน์ สีเพชรเหลือง (2551) ที่กล่าวว่า การพัฒนาจิตสาธารณะ จะต้องพัฒนาสร้างให้บุคคลเกิดความรู้ความเข้าใจ มีเจตคติที่ดีต่อการมีจิตสาธารณะและสนับสนุนให้มีการทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ด้วยการใช้กระบวนการอย่างเป็นระบบ จะทำให้นักศึกษาสามารถปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้แต่ละหน่วย และปฏิบัติภาคสนามเพื่อทำกิจกรรมสร้างสรรค์สังคม ได้อย่างเป็นขั้นตอนและรู้สึกภาคภูมิใจในการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม

ทั้งนี้จากการที่นักศึกษามีความพึงพอใจในโปรแกรมสร้างเสริมจิตสาธารณะ ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด อาจเป็นเพราะการเรียนรู้แต่ละหน่วย ได้น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขา มาออกแบบกิจกรรมเพื่อให้ได้เรียนรู้คู่กับการปฏิบัติจริง และให้นักศึกษามีส่วนร่วมทุกกิจกรรม เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยน มีการทำกิจกรรมใช้การเคลื่อนไหว สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ ให้รู้สึกเป็นกันเอง มีกิจกรรมแตกต่างจากชั้นเรียนปกติ รู้สึกผ่อนคลาย มีการวิเคราะห์ผู้เข้าโปรแกรม โดยการจัดกลุ่มตามความรู้ความสามารถ ความสนใจ และความถนัด เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีการบูรณาการ เน้นทักษะกระบวนการคิด การฝึกทักษะ การปฏิบัติจริง และการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง มีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เน้นให้ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ทำให้ผู้เข้าโปรแกรม ได้พัฒนาด้านความรู้ และเจตคติที่ดีต่อการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม อีกทั้งโปรแกรมยังมีแผนการจัดกิจกรรม เป็นพลวัต (Dynamic) คือ มีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เป็นการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เพื่อสร้างเสริมให้เกิดความรู้ และเจตคติ และทักษะ ด้วยการออกแบบกิจกรรมเน้นการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยพื้นฐานก็คือการพึ่งตนเองเป็นหลัก การทำอย่างเป็นขั้นเป็นตอน รอบคอบ ระมัดระวัง พิจารณาถึงความพอดี พอเหมาะ พอควร ความสมเหตุสมผล ยอมรับการเปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์ เน้นการสร้างสามัคคีให้เกิดขึ้นในกลุ่มทำงานเป็นทีม บนพื้นฐานของความสมดุล ซึ่งครอบคลุมทั้งทางด้านจิตใจ ด้านสังคม เทคโนโลยี ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงเศรษฐกิจ โดยด้านเศรษฐกิจ นักศึกษากลุ่มเป้าหมายสามารถลดรายจ่ายในการเลือกใช้ทรัพยากร เข้าใจการใช้ชีวิตอย่างพอควร คิดและวางแผนกิจกรรมต่าง ๆ อย่างรอบคอบ ไม่เสี่ยงเกินไป เพื่อทางเลือกสำรอง ในการทำกิจกรรมเพื่อสร้างสรรค์สังคม ด้านจิตใจ นักศึกษากลุ่มเป้าหมายมีจิตใจเข้มแข็งขึ้นกล้าคิดกล้าแสดงออก มีจิตสำนึกที่ดี เอื้ออาทร ประนีประนอม นึกถึงผลประโยชน์ส่วนรวมมากขึ้น ด้านสังคม สามารถช่วยเหลือเกื้อกูล รู้รักสามัคคี

สร้างความเข้มแข็งให้ครอบครัวและชุมชน ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นักศึกษากลุ่มเป้าหมายรู้จักใช้และจัดการอย่างฉลาดรอบคอบมากขึ้น เลือกใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด ฟื้นฟูทรัพยากรเพื่อให้เกิดความยั่งยืนในการทำกิจกรรมเพื่อชุมชน และด้านเทคโนโลยี นักศึกษากลุ่มเป้าหมาย รู้จักใช้ที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการและสภาพแวดล้อม (ภูมิสังคม) พัฒนาเทคโนโลยีจากภูมิปัญญา ก่อให้เกิดประโยชน์กับคนหมู่มาก อีกทั้งโปรแกรมยังนำวิธีการเรียนรู้แบบไตรสิกขา เน้นกระบวนการคิดอย่างมีขั้นตอน มีการฝึกคิดจากขั้นสมมติและปัญญา ฝึกการวิเคราะห์ แก้ปัญหาเป็นขั้นตอน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัย ด้านความตระหนักรู้ รับรู้ถึงปัญหาสังคม ร่วมวิเคราะห์ ยึดหลักธรรมทางสายกลาง พอประมาณ ในการดำเนินชีวิตแบบห่วงใยสังคม พบว่าในประเด็นการส่งเสริมให้นักศึกษามีความรอบรอบ คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ในเรื่องต่างๆของสังคม ระดับปฏิบัติมีค่าเฉลี่ยยังอยู่ในระดับน้อย มหาวิทยาลัยราชภัฏควรมีการจัดทำแผนปฏิบัติการระยะสั้นและระยะยาวเป็นโครงการ เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษามีความตระหนักมากขึ้นเพราะเป็นขั้นเริ่มต้นของการสร้างเสริมจิตสาธารณะ

1.2 จากผลการวิจัย ด้านการคำนึงถึงผู้อื่นที่มีปฏิสัมพันธ์ สามัคคี เมตตา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เกื้อกูล ช่วยเหลือและให้โอกาส พบว่า ประเด็นทักษะการให้กำลังใจและให้คำแนะนำเพื่อนในเรื่องต่างๆในทางที่ถูกต้อง มีระดับปฏิบัติมีค่าเฉลี่ยยังอยู่ในระดับน้อย มหาวิทยาลัยราชภัฏควรจัดให้มีการพัฒนาหลักสูตรอบรมนักศึกษาในประเด็นดังกล่าวเพิ่มเติม เพื่อสามารถนำความรู้มาช่วยเหลือเพื่อนและรุ่นน้องในมหาวิทยาลัยต่อไป

1.3 จากผลการวิจัย ด้านการพัฒนาตนเอง เกี่ยวกับพฤติกรรม (ศีล) จิตใจ (สมาธิ) ความรู้ความคิด (ปัญญา) และการมีวิถีคิดเป็น คิดถูกต้องตามหลักเหตุผล เพื่ออุทิศตนให้ส่วนรวม พบว่า ในประเด็น การรวบรวมจิตใจ ความคิดให้แน่วแน่โดยใช้สติในการทำกิจกรรมใดๆให้สำเร็จ มีระดับปฏิบัติมีค่าเฉลี่ยยังอยู่ในระดับน้อย มหาวิทยาลัยราชภัฏควรมีระบบติดตามและประเมินผล โดยประเมินจากสมุดบันทึกการปฏิบัติตน หรือการปฏิบัติงานของนักศึกษาและจัดอบรมเพิ่มเติม

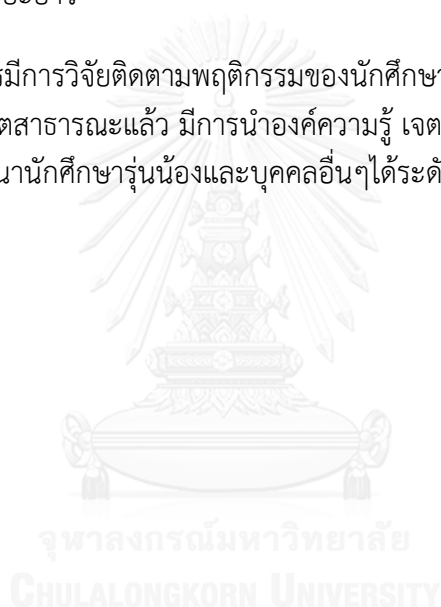
1.4 จากผลการวิจัย ด้านการมีส่วนร่วม สร้างเครือข่าย ช่วยแก้ปัญหา ลงมือปฏิบัติ สร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์สุขแก่สังคม และการเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ อย่างเหมาะสม พบว่า ประเด็นที่มี มีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมากที่สุด คือ เชิญชวนเพื่อนในการร่วมคิด ร่วมปฏิบัติกิจกรรม หรือมีแนวทางประชาสัมพันธ์ ขยายความรู้ ที่เสริมสร้างให้เพื่อนมีจิตสำนึกที่ดีต่อสังคม มหาวิทยาลัยราชภัฏควรส่งเสริมประเด็นดังกล่าวให้มากยิ่งขึ้นโดยให้นักศึกษามีวิธีการเรียนรู้ตลอดชีวิตและฝึกฝนตนเองให้มีความรู้เท่าทันต่อเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยวิธีการบูรณาการโครงการและกิจกรรมในรายวิชาการศึกษาทั่วไปตามหลักสูตรระดับปริญญาตรี

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 จากการวิจัย การพัฒนาสร้างเสริมจิตสาธารณะ มีข้อจำกัด โดยใช้แนวคิดการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขา มาช่วยตามกระบวนการพัฒนาจิตสาธารณะ ด้านการดำเนินการจัดกิจกรรมและโครงการ อาจไม่ครบมิติด้านอื่นๆ อย่างไรก็ตาม การวิจัยครั้งต่อไปการสร้างเสริมจิตสาธารณะ ต้องใช้แนวคิด หรือแนวทางหลายๆอย่างมาบูรณาการ

2.2 จากการวิจัย มีข้อจำกัดด้วยระยะเวลา ควรมีการวิจัยด้านการติดตามประเมินคุณลักษณะจิตสาธารณะที่คงทนของนักศึกษาโดยใช้วิธีการประเมินที่หลากหลายมิติ ใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพที่มีการศึกษาติดตามผลของพฤติกรรมด้านการมีจิตสาธารณะของนักศึกษากลุ่มเป้าหมายระยะยาว

2.3 ควรมีการวิจัยติดตามพฤติกรรมของนักศึกษาปริญญาบัณฑิต จากการศึกษาที่ได้เข้าร่วมโปรแกรมสร้างเสริมจิตสาธารณะแล้ว มีการนำองค์ความรู้ เจตคติ และคุณลักษณะจิตสาธารณะที่ได้รับไปถ่ายทอดและพัฒนานักศึกษารุ่นน้องและบุคคลอื่นๆได้ระดับใด

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). *ยุทธศาสตร์ขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา* (พ.ศ.2550 – 2554). กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ประสานงานกลางการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ.สำนักพัฒนากิจการนักเรียน นักศึกษาและกิจการพิเศษ. สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *ยุทธศาสตร์ขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา* (พ.ศ.2550 – 2554). กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ประสานงานกลางการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ.สำนักพัฒนากิจการนักเรียน นักศึกษาและกิจการพิเศษ. สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การขนส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- กองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, สำนักงาน. (2552). *หนังสือพิมพ์มติชนรายวัน .วันที่ 07 กันยายน พ.ศ. 2552 ปีที่ 32 ฉบับที่ 11503.*
- กิตติพงษ์ แดงเสริมสิริ. (ธ.ค.2551-พ.ค.2552). *จิตสำนึกสาธารณะและตัวแบบสร้างจิตสำนึกสาธารณะระดับเยาวชนในสถาบันอุดมศึกษา*. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น ปีที่ 2 ฉบับที่2 (หน้า 23-33).
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2545). *โครงการวิจัยคุณลักษณะสำคัญของคนไทยที่พึงประสงค์ตามแต่ละช่วงวัย : รายงานผลการศึกษา*. เอกสารประกอบการประชุมเรื่องยุทธศาสตร์ของสังคมไทยในการสร้างวิถีการเรียนรู้. ณ ห้องกมลทิพย์ โรงแรมสยามซิตี. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2545). *จอมปราชญ์นักการศึกษา : สังเคราะห์ วิเคราะห์ และประยุกต์แนวพระราชดำริด้านการศึกษาและการพัฒนาคน*. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ: ชัคเชสมิเดียม.
- เกษม วัฒนชัย, (2551). *เส้นทางสู่ความพอเพียง*. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ : บริษัท 21 เซ็นจูรี จำกัด.
- เกษม วัฒนชัย. (2550). *เอกสารประกอบการปาฐกถาพิเศษ “เศรษฐกิจพอเพียงกับการศึกษา*. ม.ป.ท.: ม.ป.พ.
- เกียรติศักดิ์ แสงอรุณ. (2552). *แนวทางการพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะสำหรับเยาวชนไทย : กรณีศึกษากลุ่มและเครือข่ายเยาวชนที่ทำงานด้านจิตสำนึกสาธารณะ*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (พัฒนศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- โกศล มีความดี. (2547). *ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับการมีจิตสาธารณะของข้าราชการตำรวจ*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- คณะกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง. (2549). *เศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา.

- คมสัน สุขมาก และ วรรัตน์ ปทุมเจริญวัฒนา. (2554). การพัฒนาโปรแกรมเพื่อเสริมสร้างมโนทัศน์เชิงจิตสำนึกสาธารณะของอาสาสมัครตำรวจ. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี*.
- จิรัฐกาล พงศ์ภคเธียร. (2550). *การวิจัยและพัฒนาจิตตปัญญาศึกษาในอุดมศึกษาไทย*.
วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาพัฒนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชัยสิทธิ์ เฉลิมมีประเสริฐ และคณะ. (2542). *การศึกษาสภาพปัญหาและปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อจิตสำนึกและพฤติกรรมการรักษาแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นทรัพย์สินส่วนรวม*. กรุงเทพฯ : คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชาญ สวัสดิ์สาลี. (2552). *คู่มือนักฝึกอบรมมืออาชีพ เทคนิคการฝึกอบรมและการจัดสถานที่ประชุม/ฝึกอบรม*. กรุงเทพฯ : สวัสดิการสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาข้าราชการพลเรือน.
- ชาย โพธิ์สีตา และคณะ. (2545). *รายงานการศึกษาวิจัยเรื่อง จิตสำนึกต่อสาธารณะสมบัติ : ศึกษากรณีกรุงเทพมหานคร*. นครปฐม : สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ชูชัย สมิตสีไกร. (2554). *การฝึกอบรมบุคลากรในองค์กร*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดวงเดือน พันธุนาวิน. (2538). *ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรม : การวิจัยและพัฒนาบุคคล*. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : โครงการส่งเสริมเอกสารวิชาการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ทิพย์รัตน์ สีเพชรเหลือง. (2551). *จิตสำนึกสาธารณะสร้างได้*. วารสารการบริหารคน. 29(2): 80-83.
- ทิตินา แคมมณี. (2550). *การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม: จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ*.
กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เกรท เอ็ดดูเคชั่น.
- ธนิดา ทองมีเหลือ. (2550). *ความเข้าใจศาสตร์ด้านพฤติกรรมเพื่อนำไปใช้ในการศึกษาพฤติกรรมคนในองค์กร*. วารสารพฤติกรรมศาสตร์. 13(1), 1-8
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สุวีรียาสาส์น.
- เบญจวรรณ รอดแก้ว. (2553, มกราคม-มิถุนายน). *การพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร จากการทำโครงการกิจกรรมพัฒนาสังคม*. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. 2(3): 79-91.
- ประเวศ วะสี. (2545). *พอเพียง ศีลธรรมและสุขภาพ. ประชาคมตำบล ยุทธศาสตร์เพื่อเศรษฐกิจ*
กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มติชน.
- ประเวศ วะสี. (2547). *ประชาคมตำบล ยุทธศาสตร์เพื่อเศรษฐกิจพอเพียง ศีลธรรมและสุขภาพ*.
กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มติชน.
- ปริญญา ถุกษ์อรุณ. (2548). *ลักษณะทางจริยธรรมของวัยรุ่นตอนปลายที่มีพฤติกรรมอาสาช่วยเหลือผู้อื่น*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ปริญานุษ พิบูลสรารุช . (2551). *เพิ่มผลผลิตอย่างพอเพียงในสถานศึกษา ในโรงเรียนสร้างคนต้นแบบคุณภาพ เล่ม 2*. กรุงเทพมหานคร : สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งประเทศไทย.

- ปริญานุษ พิบูลสรารุช . (2549). *กรอบแนวคิดในการจัดทำร่างหลักสูตร เศรษฐกิจพอเพียง*
 . ผลงานวิจัยฝ่ายวิจัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระเทพโสภณ (ประยูร ธมมจิตโต). (2546). *ทิศทางการศึกษาไทย* พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ :
 โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). (2538). *การพัฒนาที่ยั่งยืน*. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิโกลบอลคอมทอง.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), (2545). *ทศวรรษธรรมทัศน์พระปิฎก หมวดศึกษาศาสตร์*.
 กรุงเทพฯ : ธรรมสภา) .
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต), (2544). *พุทธธรรม (ฉบับเดิม)* พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ :
 โรงพิมพ์ บริษัท สหธรรมิก จำกัด.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต), (2544). *การศึกษาฉบับง่าย*, พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ :
 มูลนิธิพุทธธรรม .
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), (2552). *พุทธธรรม ฉบับปรับปรุงและขยายความ*. กรุงเทพฯ :
 โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพุทโธโฆษอาจารย์, (2538). *วิสุทธิมรรคแปล ภาค 1 ตอน 1* .พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: มหามกุฏราช
 วิทยาลัย.
- พระไพศาล วิสาโล, (2542). *การศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏ
 เชียงราย*.
- พระไพศาล วิสาโล. (2545). *วิถีสังคมไทย ประชาสังคมและวัฒนธรรมชุมชน*. กรุงเทพฯ :
 เรือนแก้วการพิมพ์.
- พระไพศาล วิสาโล. (2550). *ศาสตร์และศิลป์แห่งการจัดการความดี : ศึกษากรณีมูลนิธิพุทธรณี*.
 กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม (ศูนย์คุณธรรม).
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545.
 กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- พิชาภรณ์ จันทนกุล . (2554). *การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างพฤติกรรมการเอื้ออาทรต่อผู้ป่วย
 สำหรับนักศึกษาพยาบาล. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการอุดมศึกษา
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*.
- พุทธทาสภิกขุ. (2549). *การศึกษาสมบูรณ์แบบ:คือวงกลมที่คุ้มครองโลกถึงที่สุด*. กรุงเทพฯ :
 อูษาการพิมพ์, ธันวาคม .
- เพ็ญพรรณ ชูติวิสุทธิ . (2553). *การประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในการจัดการเรียนการสอน
 เพื่อรองรับการกระจายอำนาจสำหรับครูและศึกษานิเทศก์*. กระทรวงศึกษาธิการ.
- ไพฑูริย์ สีนารัตน์. (2530). *รูปแบบการใช้ชีวิตของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*. โครงการเผยแพร่
 ผลงานวิจัย ฝ่ายวิจัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม; และ สังคม สัจจร. (2543). *สำนึกไทยที่พึงปรารถนา*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิบูรณะ
 ชนบทแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์.

- เรียม นมรักษ์. (2552). *การวิเคราะห์องค์ประกอบของจิตสาธารณะของนักศึกษาในองค์กรนักศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง*. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (จิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ถ่ายเอกสาร.
- ล้วน สายยศ; และ อังคณา สายยศ. (2539). *เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาสน์.
- ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร และคณะ. (2547). *รูปแบบการพัฒนานักเรียนระดับประถมศึกษาให้มีจิตสาธารณะ: การศึกษาระยะยาว*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ลัทธิมา เกื้อสกุล. (2547). *กลยุทธ์การสื่อสารของกองทัพบกเพื่อสร้างจิตสำนึกสาธารณะ เรื่อง สิทธิมนุษยชนด้านสิ่งแวดล้อม*. วิทยานิพนธ์ นศ.ม. (การประชาสัมพันธ์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- วรรณิ แกมเกตุ. (2551). *วิธีวิทยาการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรรณิ เจตจำนงนุช. (2552, มกราคม-เมษายน). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสำนึกสาธารณะต่อสถาบันสิ่งแวดล้อมและวิชาชีพครู สำหรับนิสิตระดับปริญญาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*. วารสารวิธีวิทยาการวิจัย. 22(1): 68-75.
- วันเพ็ญ วรรณโกมล. (2544). *การพัฒนาการสอนสังคมศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏธนบุรี.
- วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. (2528). *การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนิสิตนักศึกษา*. กรุงเทพฯ: ส่วนวิจัยและพัฒนา สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา.
- วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. (2549). *แนวทางการพัฒนาบัณฑิตอุดมไทย ในเอกสารประกอบการประชุมวิชาการประจำปีของเครือข่ายสถาบันอุดมศึกษา เขตภาคกลางเพื่อพัฒนาบัณฑิตอุดมคติไทย*. จิตสำนึกเพื่อส่วนรวม. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. (2528). *อุดมศึกษา*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วัลลภา ธรรมอภิบาล. (2555). *การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างจิตสาธารณะสำหรับนิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตสงขลา*. ดุษฎีนิพนธ์. (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2543). *กระบวนการทัศน์ใหม่ในการพัฒนาหลักสูตร*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์
- วิทย์พัฒนท สีหา; สมบัติ ทายเรือคำ; และ จินดารัตน์ ปิณณิ. (2551, มกราคม). *ปัจจัยที่สัมพันธ์กับจิตสาธารณะของนิสิตระดับปริญญาตรี*. วารสารพฤติกรรมศาสตร์เพื่อการพัฒนา. 1(1): 170-179.
- วิทยา อธิปอนันต์. 2542. *การวิเคราะห์เพื่อชุมชนแนวคิดระบบการทำฟาร์มในงานส่งเสริมการเกษตร*. กรุงเทพฯ : กองส่งเสริมธุรกิจเกษตร.
- วิรัตน์ คำศรีจันทร์. (2544). *จิตสำนึกพลเมืองในบริบทประชาสังคมไทย*. วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต. (ประชากรศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

- ศักดิ์ชาย เรืองฤทธิ์. (2554). *ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจกับจิตสาธารณะในการเข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ของนิสิตมหาวิทยาลัยทักษิณ*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์). สงขลา: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ. ถ่ายเอกสาร.
- ศุภรัตน์ ทองอ่อน. (2550). *การศึกษาเปรียบเทียบจิตสำนึกสาธารณะในการอนุรักษ์ทรัพยากรของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และปีที่ 6 ในจังหวัดปราจีนบุรี ที่มีระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ต่างกัน*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศุภวิทย์กรอุทกโพธิ์. (ม.ค. 14 ตุลาคม 2547 ปีที่ 27 ฉบับที่ 9714).
- สมคิด บางโม. (2551). *การจัดการองค์การ*. กรุงเทพฯ: วิทยพัฒน์.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2555). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559)*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สหมิตรพรินต์ติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.(2550). *เศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร*. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ประสานงานกลางการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ.สำนักพัฒนากิจการนักเรียน นักศึกษาและกิจการพิเศษ. สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา. (2552). *รายงานการวิจัยเรื่องมาตรฐานการอุดมศึกษา*
- สำเนา ขจรศิลป์. (2537). *มิติใหม่ของกิจการนักศึกษา 1: พื้นฐานและบริการนักศึกษา*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต.
- สิริลักษณ์ เฟื่องกาญจน์. (2552). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์และความคงทนในการรู้ความหมาย คำศัพท์และเจตคติต่อวิชาภาษาอังกฤษโดยมีเกมประกอบและไม่มีเกมประกอบ*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุจิตรา ธนานันท์. (2552). *การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ทีพีเอ็น เพรส.
- สุดจิต นิमितกุล. (2544). *แนวคิดเรื่องประชาสังคม*. วารสารดำรงราชานุภาพ. 1(1): 53-59.
- สุพจน์ ทรายแก้ว. (2546, มกราคม). *จิตสำนึกสาธารณะ: การก่อรูปและกระบวนการสร้าง*. วารสารเพชรบุรีวิทยาลัย. 4(1): 45-57.
- สุภัทรา ภูษิตรัตนาวลี. (2547). *ปัจจัยและผลกระทบการที่เอื้อต่อการพัฒนาจิตสำนึกต่อสังคมของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (วิจัยและจิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- สุภางค์ จันทวานิช .(2549). *วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แพรวพิทยา.
- สุน อมรวิวัฒน์. (2549). *บทบาทของสถาบันการศึกษาต่อการพัฒนาจิตใจ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เจริญผล.
- สุเมธ ตันติเวชกุล. (2543). *หลักธรรมหลักทำตามรอยพระยุคลบาท*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.

- สุเมธ ตันติเวชกุล. (2543). *การดำเนินชีวิตในระบบเศรษฐกิจแบบพอเพียงตามแนวพระราชดำริ*
กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจาก
พระราชดำริ.
- สุเมธ ตันติเวชกุล. (2549). *ใต้เบื้องพระยุคลบาท*. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มติชน.
- สุรพงษ์ มาลี. (2550, พฤศจิกายน-ธันวาคม). “Howard Gardner กับจิตสาธารณะ” *อีกรูมมองหนึ่ง*
ของแนวคิดทุนมนุษย์. วารสารข้าราชการ. 52(6): 62-67.
- สุรยุทธ์ จุลานนท์. (2549). *แนวทางการบริหารประเทศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง*.
เอกสารการบรรยาย วันศุกร์ที่ 24 พฤศจิกายน 2549 ณ ตึกสันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาล.
- เสาวณีย์ ฉัตรแก้ว. (2551). *การรณรงค์ประชาสัมพันธ์สร้างจิตสำนึกสาธารณะของประชาชน ผ่าน*
องค์กรภาครัฐ องค์กรธุรกิจเอกชน และองค์กรไม่แสวงหากำไร. กรุงเทพฯ: คณะนิเทศ
ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- หฤทัย อาจปฤษฎ. (2544). *ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ภาวะผู้นำ รูปแบบการดำเนินชีวิต*
และความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง กับการมีจิตสำนึกสาธารณะ ของนักศึกษา
พยาบาลเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ พย.ม. (การพยาบาลศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิต
วิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- องอาจ นัยพัฒน์. (2548). *วิธีวิทยาการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพทางพฤติกรรมศาสตร์และ*
สังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรพินทร ชูชม. (2549). *การวิเคราะห์ปัจจัยทางจิตสังคมที่สัมพันธ์กับจิตสำนึกทางปัญญาและ*
คุณภาพชีวิตของเยาวชนไทย: รายงานการวิจัยฉบับที่ 104. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรม
ศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อ้อมใจ วงษ์มณฑา. (2552). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสำนึกของนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*.
ปัตตานี: สถาบันวัฒนธรรมศึกษาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขต
ปัตตานี.
- อัญชลี ยิ่งรักษ์พันธุ์. (2550). *ผลการใช้สถานการณ์จำลองผลานกับเทคนิคการประเมินผลจากสภาพ*
จริง เพื่อพัฒนาจิตสำนึกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การ
วัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อำนวยการ พิรุณสาร. (2549). *ความเสมอภาคในมุมมองของผู้ชี้แนะทางสังคม: กรณีพระนักวิชาการทาง*
ศาสนาในสังคมไทย. ปริญญาานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ภาษาอังกฤษ

- Bandura, Albert. (1986). *Social Foundations of Thought and Action*. Englewood
Cliffs, N.J.: Prentice- Hall.
- Bandura, Albert. (1977). *Social learning theory*. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice Hall.

- Bloom, Benjamin S.; Madaus, George F.; & Hastings J. Thomas. (1981). *Evaluation to improve learning*. New York: McGraw-Hill.
- Bloom, Benjamin Samuel. (1956). *Taxonomy of educational objectives : the classification of educational goals*. New York: David Mckey.
- Bryant. James Allen. Jr. (2004). *“A Noble Discontent : The Experiences and Perception of Seven Pre- service Teachers in an Experimental Course Designed to Examine the Relationship Between Social Consciousness and Education.”* Dissertation Abstracts International.
- Bush (2006). *Transformative Learning: Theory to Practice* P. Cranton (ed.) New Directions for Adult and Continuing Education no.74, CA: Jossey-Bass, pp.5-12.
- Carthon. Adrienne Coltte. (2007). *“Popular Culture and African-Americans’ (Literary) Social Consciousness.”* Dissertation Abstracts International.
- Champagne. Louise Desmarais. . (2007). *“Physical Education Teachers as Allies to Aboriginal Students : Dimensions of Social Consciousness.”* Masters Abstracts International.
- Chebator, Paul Joseph. *Involvement and Student Outcome: The Student Development Effects of Co- Curricular Program*. Ph.D. Dissertaiton. Boston College. 1995
- Chickering A. W. & Reisser, Linda. (1993). *Education and Indentity*. 2 nd ed. San Francisco : Jossey-Bass.
- Coopersmith. Stanley. (1981). *The Antecedents of Self-esteem*. California : Consulting Psychologists Press.
- Coopersmith. Stanley. (1981). *The Antecedents of Self-esteem*. California : Consulting Psychologists Press.
- Dubrin, J.A. (1998). *Leadership : Research Findings, Practice, and Skills*. Englewood Cliffs, N.J: Houghton Mifflin.
- Garrison Institute. (2005). *Contemplation and Education Current Status of Programs Using ontemplative Techniques in K-12 Educational Settings: A Mapping Report*. Retrieve March 10, 2013, form <http://www.garrisoninstitute.org>
- Haynes D J. (2004). *Contemplative Practice and the Education of the Whole Person*. Retrieve January 18 , 2007.
- Kraft. F.N. (1992). *“Nurturing Social Consciousness Through Church Education.”* Dissertation Abstracts International.
- Kuh, G. D. (2003). What we’re learning about student engagement from NSSE. *Change*, 35(2), 24–32.

- Kuh, G. D., Douglas, K. B., Lund, J. P., & Ramin-Gyurnek, J. (1994). Student learning outside the classroom: Transcending artificial boundaries. (ASHE-ERIC Higher Education Report No. 8). Washington, DC: The George Washington University, Graduate School of Education and Human Development.
- Kuh, G. D., Kinzie, J., Buckley, J., Bridges, B., & Hayek, J. C. (2007). Piecing together the student success puzzle: Research, propositions, and recommendations. ASHE Higher Education Report, 32(5). San Francisco: Jossey-Bass.
- Smith, Robert Timothy. (1991, March). *Characteristics of Effective School System in Georgia*. Dissertation Abstracts International, 43, 2228-A.

ภาคผนวก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาคผนวก ก
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบประเมินคุณลักษณะจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิตเพื่อการวิจัยเรื่อง
การพัฒนาโปรแกรมโดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรม
ไตรสิกขาเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต

คำชี้แจง

1. แบบประเมินฉบับนี้โดย มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินระดับคุณลักษณะจิตสาธารณะของ
นักศึกษาปริญญาบัณฑิตซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาอุดมศึกษาภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. แบบประเมินนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมิน จำนวน 2 ข้อ

ตอนที่ 2 ข้อมูลระดับคุณลักษณะจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต 4 ด้าน
จำนวนทั้งสิ้น 51 ข้อ แบ่งเป็น

1. ด้านตระหนัก รับรู้ถึงปัญหาสังคม ร่วมวิเคราะห์ ยึดหลักธรรมทางสายกลาง
พอประมาณ ในการดำเนินชีวิต แบบห่วงใยสังคม (การรับรู้และการรู้จัก) จำนวน 13 ข้อ

2. ด้านคำนึงถึงผู้อื่นที่มีปฏิสัมพันธ์ สามัคคี เมื่อแม่ เมตตา เอื้อเฟื้อเกื้อกูล
ช่วยเหลือ และให้โอกาส (เจตคติ) จำนวน 12 ข้อ

3. ด้านการพัฒนาตนเอง เกี่ยวกับพฤติกรรม (ศีล) จิตใจ (สมาธิ) ความรู้ความคิด
(ปัญญา) และการมีวิธีคิดเป็น คิดถูกต้องตามหลักเหตุผล เพื่ออุทิศตนให้ส่วนรวม (พฤติกรรมระดับ
บุคคล) จำนวน 13 ข้อ

4. ด้านการมีส่วนร่วม สร้างเครือข่าย ช่วยแก้ปัญหา ลงมือปฏิบัติ สร้างสรรค์ให้
เกิดประโยชน์สุขแก่สังคม และการเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ อย่าง
เหมาะสม (พฤติกรรมระดับส่วนรวม) จำนวน 13 ข้อ

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

3. ผู้ตอบแบบประเมินคือ นักศึกษาที่เข้าร่วมโปรแกรมโดยการน้อมนำหลักปรัชญาของ
เศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขาเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต

4. ข้อมูลที่ได้ในครั้งนี้ ผู้วิจัยจะนำไปวิเคราะห์ภาพรวมเท่านั้น โดยไม่มีผลกระทบต่อตัว
นักศึกษาแต่ประการใด

5. ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์ผู้ตอบแบบประเมินฉบับนี้ ได้โปรดตอบให้ครบทุกข้อตามความ
เป็นจริงมากที่สุดที่ปฏิบัติ

ผู้วิจัยขอขอบคุณ

นายชัยยศ เดชสุระ

สาขาวิชาอุดมศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมิน

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ลงใน () ที่ตรงกับสภาพจริงของนักศึกษา

1. เพศ

() ชาย

() หญิง

2. ระดับชั้นปีของการศึกษา

() ชั้นปีที่ 1

() ชั้นปีที่ 2

() ชั้นปีที่ 3

() ชั้นปีที่ 4

ตอนที่ 2 ข้อมูลระดับคุณลักษณะจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต 4 ด้านจำนวนทั้งสิ้น 51 ข้อ
คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่องด้านขวามือโดยกำหนดเกณฑ์ การให้คะแนนดังนี้

5	หมายถึง	ระดับปฏิบัติ มากที่สุด
4	หมายถึง	ระดับปฏิบัติ มาก
3	หมายถึง	ระดับปฏิบัติ ปานกลาง
2	หมายถึง	ระดับปฏิบัติ น้อย
1	หมายถึง	ระดับปฏิบัติ น้อยที่สุด

ข้อ	รายการ	ระดับปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
ด้านตระหนักรับรู้ถึงปัญหาสังคม ร่วมวิเคราะห์ ยึดหลักธรรมทางสายกลางในการดำเนินชีวิต แบบห่วงใยสังคม (การรับรู้และการรู้คิด)						
1	ตระหนักรับรู้ มีความสนใจในปัญหาต่างๆ โดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ					
2	ตระหนักและให้ความสำคัญต่อสิ่งแวดล้อมรอบตัว มีการแสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม					
3	ติดตามข่าวสารด้านการพัฒนาและการจัดกิจกรรม เช่น ด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและสิ่งแวดล้อม					
4	มีความรอบรู้ สามารถคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ในเรื่องต่างๆ ของสังคมและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้					
5	คิดวิเคราะห์หาข้อเท็จจริง ทำความเข้าใจและประเมินข้อมูลสารสนเทศและแนวคิดจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย					
6	แสดงความคิดเห็นในเชิงวิพากษ์อย่างสร้างสรรค์ในการเข้าร่วมกิจกรรมกับสังคม					
7	กล้าเผชิญปัญหาและพร้อมแก้ไขปัญหา โดยใช้หลักธรรมทางสายกลาง หลักเหตุผลและมีความห่วงใยสังคม					
8	รับรู้และประพุดิตตนให้เหมาะสมกับฐานะ ประหยัดอดออมใช้จ่ายในสิ่งจำเป็นต่อการดำรงชีวิต					
9	มีสติปัญญาในการดำเนินชีวิตอย่างซื่อสัตย์สุจริต ไม่เบียดเบียนเอาเปรียบสิ่งใดๆ					
10	การปฏิบัติงานหรือกิจกรรมต่างๆ เน้นหลักการพึ่งพาตนเองมากกว่าพึ่งพาผู้อื่น					
11	การให้เกียรติผู้อื่นอยู่เสมอ ปฏิบัติงานโดยยึดหลักคุณธรรม จริยธรรมในการดำเนินชีวิต					
12	ตระหนักถึงการปฏิบัติงาน หรือกิจกรรมทำด้วยความเพียร พยายาม และความอดทน					
13	รู้คิดถึงประโยชน์ของการพึ่งพาตนเองโดยคำนึงถึงทรัพยากรที่มีจำกัด สามารถแสวงหาทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นที่มีอยู่มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด					

ข้อ	รายการ	ระดับปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
ด้านคำนึงถึงผู้อื่นที่มีปฏิสัมพันธ์ สามัคคี เผื่อแผ่ เมตตา เอื้อเพื่อเกื้อกูล ช่วยเหลือ และให้โอกาส (เจตคติ)						
14	คำนึงถึงผู้อื่นและร่วมมือกันในการป้องกันไม่ให้สิ่งของและสถานที่ต่างๆในสังคมเสียหาย					
15	สามารถทำงาน หรือปฏิบัติกิจกรรมเป็นทีมร่วมกับเพื่อนด้วยความสามัคคี และมีความปรองดอง					
16	มีสัมพันธภาพที่เป็นมิตรกับผู้อื่นอย่างเท่าเทียมกัน					
17	มีความไวในการรับรู้ความรู้สึกของผู้อื่น เข้าใจผู้อื่น มีมุมมองเชิงบวก และมีวุฒิภาวะทางอารมณ์ ที่เหมาะสมกับวัยวุฒิ					
18	มีความเอาใจใส่ มีส่วนช่วยเหลือและเกื้อกูลบุคคลในสังคม					
19	เคารพสิทธิเสรีภาพ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของตนเองและบุคคลอื่นอย่างเท่าเทียมกัน					
20	มีความเมตตา กรุณา ช่วยเหลือ เอื้อเพื่อเกื้อกูล เสียสละเพื่อผู้อื่นเมื่อมีโอกาส					
21	ให้กำลังใจและให้คำแนะนำผู้อื่นในเรื่องต่างๆ ในทางที่ถูกต้อง					
22	มีเจตคติที่ดีและบริจาคสิ่งของหรือเงินเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นตามกำลังฐานะ					
23	มีมุมมองเชิงบวกและให้การช่วยเหลือผู้อื่นเต็มตามศักยภาพของตนเอง					
24	เห็นด้วยกับการแบ่งปัน เปิดโอกาสให้ผู้อื่นใช้ สิ่งของส่วนรวม และช่วยดูแลรักษาสาธารณสมบัติของสังคมให้อยู่ในสภาพดี					
25	ตั้งใจเข้าไปมีส่วนช่วยเหลือกิจการเพื่อส่วนรวมโดยนำองค์ความรู้ และความสามารถในการแสวงหาความรู้ เข้าร่วมในการแก้ปัญหาให้กับหน่วยงานต่างๆเมื่อมีโอกาส					
ด้านการพัฒนาตนเอง เกี่ยวกับพฤติกรรม (ศีล) จิตใจ (สมาธิ) ความรู้ความคิด (ปัญญา) และการมีวิถีคิดเป็น คิดถูกต้องตามหลักเหตุผล เพื่ออุทิศตนให้ส่วนรวม (พฤติกรรมระดับบุคคล)						
26	การควบคุมตนเองให้อยู่ในระเบียบวินัยทั้งทางกาย ทาง					

ข้อ	รายการ	ระดับปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
	วาทะและใจ โดยไม่เอาเปรียบหรือเบียดเบียนผู้อื่นและ สิ่งแวดล้อม					
27	ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี โดยไม่เพิกเฉยต่อความสูญเสีย ต่อสิ่งของสาธารณะ เช่น ช่วยปิดน้ำ ปิดไฟเมื่อเลิกใช้งาน					
28	มีระเบียบวินัยในการดำเนินชีวิต เมื่อปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ เสร็จแล้ว เก็บของ หรือสถานที่ให้มีความเป็นระเบียบ เรียบร้อย					
29	รวบรวมจิตใจ ความคิดให้แน่วแน่โดยใช้สติในการทำ กิจกรรมใด ๆ ให้สำเร็จ					
30	สร้างพลังจิตใจแน่วแน่ทำความเข้าใจปัญหา แก้ปัญหาจน เกิดความรู้แจ้ง เกิดการเรียนรู้ เกิดปัญญาขึ้นในตนเอง					
ด้านการพัฒนาตนเอง เกี่ยวกับพฤติกรรม (ศีล) จิตใจ (สมาธิ) ความรู้ความคิด (ปัญญา) และการมีวิถีคิดเป็น คิดถูกต้องตามหลักเหตุผล เพื่ออุทิศตนให้ส่วนรวม (พฤติกรรมระดับ บุคคล)						
31	มีความตั้งใจแน่วแน่ในการนำความรู้ของตนไปใช้เพื่อ ประโยชน์ต่อสังคม					
32	มีจิตใจมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเอง ใฝ่เรียนรู้และเรียนรู้ เพิ่มเติมอย่างต่อเนื่อง					
33	มีหลักเหตุผลพิจารณาเรื่องและเหตุการณ์ต่างๆอย่างรู้เท่าทัน					
34	การปฏิบัติสิ่งต่างๆ โดยตัดสินใจที่ยึดมั่นในประโยชน์ ส่วนรวมเป็นสำคัญ					
35	เป็นผู้นำทางปัญญาในการพัฒนาสิ่งต่างๆ เพื่อสร้างสรรค์ สังคม					
36	มีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองว่ามีเป็นผู้ที่มี ประโยชน์ต่อส่วนรวม					
37	เมื่อเกิดปัญหาขึ้น พยายามค้นหาสาเหตุและวิธีการ แก้ปัญหาโดยใช้เหตุผล					
38	พิจารณาเลือกใช้ วัสดุ สิ่งของ ที่เหมาะสมกับงาน หรือ กิจกรรมต่างๆ โดยนำองค์ความรู้นี้ไปใช้ในทางที่ถูกต้อง					

ข้อ	รายการ	ระดับปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
ด้านการมีส่วนร่วม สร้างเครือข่าย ช่วยแก้ปัญหา ลงมือปฏิบัติ สร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์ สุขแก่สังคม และการเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ อย่าง เหมาะสม (พฤติกรรมระดับส่วนรวม)						
39	การเป็นผู้ริเริ่มสร้างเครือข่ายการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆที่ เป็นการช่วยเหลือและพัฒนาสังคมและสามารถสื่อสารกับ ผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ					
40	เชิญชวนเพื่อนในการร่วมคิด ร่วมปฏิบัติกิจกรรม หรือมี แนวทางประชาสัมพันธ์ ขยายความรู้ ที่เสริมสร้างให้เพื่อน มีจิตสำนึกที่ดีต่อสังคม					
41	ประสานงาน มีส่วนร่วมกับหน่วยงานอื่นในสังคมในการ กำหนดทิศทางในการดำเนินงานจัดกิจกรรมเพื่อสังคม ร่วมกัน					
42	ปฏิบัติงานหรือกิจกรรมเพื่อส่วนรวม เมื่อได้รับมอบหมาย ด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน					
43	ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายสำเร็จตามเวลาที่กำหนด					
44	การปฏิบัติงานหรือกิจกรรมต่างๆ เมื่อเกิดปัญหา หรือ อุปสรรค ไม่ทอดทิ้งกับสิ่งที่เกิดขึ้น และค้นหาวิธีการ แก้ปัญหา					
ด้านการมีส่วนร่วม สร้างเครือข่าย ช่วยแก้ปัญหา ลงมือปฏิบัติ สร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์ สุขแก่สังคม และการเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ อย่าง เหมาะสม (พฤติกรรมระดับส่วนรวม)						
45	อาสาสมัครเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ที่เป็น ประโยชน์ต่อสังคม					
46	ให้ความร่วมมือกับหน่วยงานทั้งภาครัฐบาลและ ภาคเอกชน ที่ขอความช่วยเหลือกิจกรรมต่างๆ เพื่อ สังคม					
47	อุทิศตนในการลงมือปฏิบัติช่วยเหลือกิจกรรมที่เป็น ปัญหาสังคม เพื่อช่วยแก้ปัญหาหรือลดระดับของปัญหา					
48	การวางแผนกำหนดหลักเกณฑ์และขั้นตอนในการ ปฏิบัติงานกิจกรรมเพื่อสังคมอย่างเป็นระบบ					

ข้อ	รายการ	ระดับปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
49	การยอมรับผลที่เกิดจากการกระทำหรือการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อสังคมของตนเองโดยยึดมั่นหลักเหตุผล					
50	การเรียนรู้ตลอดชีวิตและฝึกฝนตนเองให้มีความรู้ทันต่อเทคโนโลยีสารสนเทศ ในปัจจุบันและนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์กับงานส่วนรวม					
51	การเตรียมความพร้อมในการรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ โดยคำนึงถึงความเป็นไปของสถานการณ์อย่างเหมาะสม					

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบสอบถามเพื่อการวิจัยเรื่อง
การพัฒนาโปรแกรมโดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรม
ไตรสิกขาเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาความคิดเห็นของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยราชภัฏ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ ภาควิชา นโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย จึงขอความกรุณาจากท่านโปรดตอบคำถามตามความเป็นจริง

2. แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 2 ข้อมูล เพื่อศึกษาความคิดเห็น เกี่ยวกับการพัฒนาโปรแกรมเพื่อสร้างเสริม จิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต 4 ด้าน จำนวนทั้งสิ้น 30 ข้อ แบ่งเป็น

1. ด้านการประยุกต์ใช้การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อสร้าง เสริมจิตสาธารณะ จำนวน 5 ข้อ

2. ด้านการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมไตรสิกขาเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะ จำนวน 5 ข้อ

3. ด้านแนวความคิดการพัฒนาโปรแกรมเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษา ปริญญาบัณฑิต จำนวน 8 ข้อ

4. ด้านวิธีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อการสร้างเสริมจิตสาธารณะ นักศึกษาปริญญาบัณฑิต จำนวน 12 ข้อ

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

3. ผู้ตอบแบบสอบถามคือ อาจารย์ผู้สอน ผู้วิจัยหรือด้านการพัฒนานักศึกษาในมหาวิทยาลัย ราชภัฏ หรือมีประสบการณ์การทำงานด้านกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์เพื่อสังคม อย่างน้อย 2 ปี

4. ข้อมูลที่ได้ในครั้งนี้ ผู้วิจัยจะนำไปวิเคราะห์ภาพรวมเท่านั้น โดยไม่มีผลกระทบต่อตัวท่าน แต่ประการใด

5. ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์ผู้ตอบแบบสอบถาม ได้โปรดตอบให้ครบทุกข้อ ตามความเป็น จริงมากที่สุด และขอขอบพระคุณทุกท่านที่กรุณาให้ความร่วมมือ

นายชัยศ เดชสุระ

สาขาวิชาอุดมศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน () ที่ตรงกับสถานภาพของท่าน

1. เพศ
 - () ชาย
 - () หญิง
2. อายุ
 - () ไม่เกิน 30 ปี
 - () 31 – 40 ปี
 - () 41 – 50 ปี
 - () 51 ปีขึ้นไป
3. วุฒิการศึกษา
 - () ปริญญาตรี
 - () ปริญญาโท
 - () ปริญญาเอก
 - () อื่น ๆ (โปรดระบุ.....)
4. ประสบการณ์
 - () ไม่เกิน 10 ปี
 - () 11 – 20 ปี
 - () 21 – 30 ปี
 - () 31 ปีขึ้นไป

ตอนที่ 2 ข้อมูลเพื่อศึกษาความคิดเห็น เกี่ยวกับการพัฒนาโปรแกรมเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะ
 นักศึกษาปริญญาบัณฑิต 4 ด้าน จำนวน 30 ข้อ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องด้านขวามือโดยกำหนดเกณฑ์ การให้คะแนนดังนี้

5	หมายถึง	ระดับความคิดเห็น มากที่สุด
4	หมายถึง	ระดับความคิดเห็น มาก
3	หมายถึง	ระดับความคิดเห็น ปานกลาง
2	หมายถึง	ระดับความคิดเห็น น้อย
1	หมายถึง	ระดับความคิดเห็น น้อยที่สุด

ข้อ	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
ด้านการประยุกต์การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อสร้างเสริมจิต สาธารณะ						
1	หลักพอประมาณจะช่วยให้ การจัดกิจกรรมเพื่อส่วนรวม เช่นการใช้สื่อ / แหล่งเรียนรู้ / ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิด ประโยชน์สูงสุด เหมาะสมทุกด้าน					
2	หลักเหตุผลจะช่วยให้ มีความรอบรู้ สามารถคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ใช้เหตุผลในการเลือกใช้ชีวิต อุปกรณ์และ ทรัพยากรให้เหมาะสมกับกิจกรรมและสามารถนำไป ประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันและทำประโยชน์ เพื่อส่วนรวมได้					
3	การมีภูมิคุ้มกันที่ดีจะช่วยกล้าเผชิญปัญหาและพร้อมแก้ไข ปัญหา รู้จักปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม แสดงออกถึง ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมพร้อมยอมรับการ เปลี่ยนแปลง					
4	ความรู้และคุณธรรมจะช่วยให้ลดความขัดแย้ง ความกดดัน ซึ่งกันและกัน จะช่วยสร้างความสมานฉันท์ ความกลม เกลียว ความสามัคคีในสังคม มีสติปัญญาในการดำเนินชีวิต อย่างซื่อสัตย์สุจริต ไม่เบียดเบียนเอาเปรียบสิ่งใดๆ					
5	การประยุกต์ใช้จะช่วยให้ รู้คิดถึงประโยชน์ของการพึ่งพา ตนเองพึ่งพาซึ่งกันและกัน เมตตา กรุณา ช่วยเหลือ เอื้อเฟื้อเกื้อกูล เสียสละ โดยคำนึงถึงทรัพยากรที่มีจำกัด และแสวงหาทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นที่มีอยู่มาใช้ให้ เกิดประโยชน์เพื่อส่วนรวม					
ด้านการประยุกต์หลักพุทธธรรมไตรสิกขาเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะ						
6	ศีลจะช่วยให้ การควบคุมตนเองให้อยู่ในระเบียบวินัยทั้ง ทางกาย ทางวาจาและใจ โดยไม่เอาเปรียบหรือเบียดเบียน ผู้อื่นและสิ่งแวดล้อมประพฤติดนเป็นแบบอย่างที่ดี โดยไม่ เพิกเฉยต่อความสูญเสียต่อสิ่งของสาธารณะ เช่นช่วยปิดน้ำ ปิดไฟเมื่อเลิกใช้งาน					

ข้อ	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
7	สมาธิ จะช่วยให้รวบรวมจิตใจ ความคิดให้แน่วแน่โดยใช้สติในการทำกิจกรรมเพื่อส่วนรวมให้สำเร็จ สร้างพลังจิตใจ ทำความเข้าใจปัญหา แก้ปัญหาจนเกิดความรู้แจ้ง เกิดการเรียนรู้ เกิดปัญญาขึ้นในตนเอง					
8	ปัญญาจะช่วยให้ มีหลักเหตุผลพิจารณาเรื่องและเหตุการณ์ต่างๆอย่างรู้เท่าทัน ช่วยให้เป็นผู้ผู้นำในการพัฒนาสิ่งต่างๆ เพื่อสร้างสรรค์สังคมมีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองว่ามีเป็นผู้ที่มีประโยชน์ต่อส่วนรวม					
9	การพัฒนาบุคคล เกี่ยวกับพฤติกรรม (ศีล) จิตใจ (สมาธิ) ความรู้ความคิด (ปัญญา) จะทำให้มีวิถีคิดเป็น คิดถูกต้อง และ เมื่อเกิดปัญหาขึ้น จะค้นหาสาเหตุ แก้ปัญหาโดยใช้เหตุผล สังคมจะสงบสุข					
10	ประยุกต์ใช้เพื่อจัดการเรียนรู้ ชั้นที่1) ชั้นสร้างปัจจัย คือ จัดหาทรัพยากรที่จำเป็นต้องใช้ ชั้นที่2) ชั้นกระบวนการ คือใช้ ศีล สมาธิ และปัญญา ชั้นที่3) ชั้นการประเมินผล (ภาย ศีล จิต ปัญญา)					
ด้านแนวความคิดการพัฒนาโปรแกรมเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต						
11	หลักการควรมุ่งมั่นพัฒนาให้กลุ่มเป้าหมายมีแนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้บำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม อย่างหลากหลายรูปแบบ แสดงถึงความรับผิดชอบ ต่อสังคม					
12	วัตถุประสงค์ควรปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกในการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อ ชุมชน สังคม เน้นมีคุณธรรม จริยธรรม โดยใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม					
13	แนวคิดสำคัญควรน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขาที่สอดคล้องกับการสร้างเสริมจิตสาธารณะมาช่วยพัฒนาเป็นโครงสร้างโปรแกรม					
14	แนวทางการจัดการเรียนรู้ควรเน้นให้ร่วมกันวิเคราะห์ การออกแบบการจัดกิจกรรม วางแผน มีการปฏิบัติภาคสนาม ทำกิจกรรมเพื่อสังคม อาสาสมัครโดยไม่มีค่าตอบแทน					

ข้อ	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
15	ควรจัดให้มีนำเสนอผลงานที่มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้หลังจากเสร็จสิ้นกิจกรรมโครงการสร้างเสริมจิตสาธารณะเพื่อถอดบทเรียน					
16	ควรจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของโปรแกรม 3 ระยะ โดยมีการอบรมภาคทฤษฎี ปฏิบัติภาคสนามโดยทำโครงการจิตสาธารณะ และถอดบทเรียน รวมเวลาไม่เกิน 50 ชม.					
17	ควรมีการประเมินผลก่อน ระหว่าง และหลังการจัดประสบการณ์เรียนรู้โดยประเมินผลตามสภาพจริง ประเมินโครงการ ประเมินตนเอง และการประเมินความพึงพอใจต่อโปรแกรม					
18	ควรมีการประเมินผลโดยมีการสังเกต การสัมภาษณ์ ร่วมกับการประเมินแบบต่างๆ เพื่อติดตามการมีจิตสาธารณะ					
ด้านวิธีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อการสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต						
19	ควรมีกระบวนการพัฒนาสร้าง การรับรู้และรู้จัก เจตคติ และพฤติกรรม เกี่ยวกับการมีจิตสาธารณะ					
20	สาระการเรียนรู้ควรมีกิจกรรมเรื่องการแบ่งปัน เปิดโอกาสให้ผู้อื่นใช้ สิ่งของส่วนรวม และช่วยดูแลรักษาสาธารณสมบัติของสังคม					
21	ควรเปิดโอกาสให้กลุ่มเป้าหมาย มีส่วนช่วยเหลือกิจการเพื่อส่วนรวม โดยการเสียสละในหลากหลายรูปแบบเช่น แรงกายหรือบริจาค					
22	ควรมีกิจกรรมที่ส่งเสริมการเคารพสิทธิเสรีภาพ ศักดิ์ศรี ความเป็นมนุษย์ของตนเองและบุคคลอื่น ให้รู้จักมีความเมตตา กรุณา ช่วยเหลือ เอื้อเฟื้อเกื้อกูล เสียสละเพื่อผู้อื่น					
23	ควรเปิดโอกาสให้กลุ่มเป้าหมายนำองค์ความรู้ และความสามารถในการแสวงหาความรู้ เข้าร่วมในการแก้ปัญหาให้กับหน่วยงานต่างๆ ที่มุ่งพัฒนาสังคม					
24	ควรส่งเสริมให้กลุ่มเป้าหมายมีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดหลักเกณฑ์และขั้นตอนในการปฏิบัติงานกิจกรรมเพื่อสังคม					

ข้อ	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
25	ควรมีกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการมีระเบียบวินัยในการดำเนินชีวิต เช่นเมื่อปฏิบัติกิจกรรมต่างๆเสร็จแล้ว เก็บของ หรือสถานที่ให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย					
26	ควรส่งเสริมให้กลุ่มเป้าหมายมีการสร้างเครือข่ายการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆที่เป็นการช่วยเหลือและพัฒนาสังคม					
27	ควรมีกิจกรรมที่ส่งเสริมเพื่อให้กลุ่มเป้าหมายสามารถสื่อสารประสานกับผู้อื่นเพื่อทำกิจกรรมสร้างสรรค์สังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ					
28	ควรมีกิจกรรม ที่ส่งเสริมให้กลุ่มเป้าหมายมีการประชาสัมพันธ์ ขยายความรู้ ที่สร้างเสริมให้ผู้อื่นมีจิตสำนึกที่ดีต่อสังคม					
29	ควรมีกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตและพัฒนาตนเองให้มีความรู้ทันต่อเทคโนโลยีสารสนเทศ ในปัจจุบัน และนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์กับการทำงานเพื่อส่วนรวม					
30	ควรมีกิจกรรม ที่ส่งเสริมการสร้างภูมิคุ้มกัน มีการเตรียมความพร้อมในการรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ โดยคำนึงถึงสถานการณ์อย่างเหมาะสม					

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ขอขอบคุณ
นายชัยยศ เดชสุระ

แบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อการเก็บข้อมูลการวิจัย
เรื่อง การพัฒนาโปรแกรมโดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรม
ไตรสิกขาเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต

มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. เพื่อวิเคราะห์แนวคิด องค์ประกอบ การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขาเพื่อพัฒนาโปรแกรมสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต
2. เพื่อพัฒนาโปรแกรมโดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขา เพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต
3. เพื่อประเมินผลการพัฒนาโปรแกรมโดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขา เพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต

ข้อมูลพื้นฐานของผู้รับการสัมภาษณ์

ชื่อ.....ตำแหน่ง.....

หน่วยงาน.....

วันที่สัมภาษณ์.....เวลา.....

ด้านที่ 1 การประยุกต์ใช้การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อสร้างเสริม
จิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต

1. หลักการประยุกต์การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการส่งเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต ควรมีลักษณะเป็นอย่างไร
 2. การนำหลักพอประมาณ มาเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างเสริมจิตสาธารณะ จะส่งผลดีต่อนักศึกษาปริญญาบัณฑิตอย่างไรบ้าง
 3. การนำหลักเหตุผล มาเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างเสริมจิตสาธารณะ จะส่งผลดีต่อนักศึกษาปริญญาบัณฑิตอย่างไรบ้าง
 4. การนำหลักการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตนเอง มาเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างเสริมจิตสาธารณะ จะส่งผลดีต่อนักศึกษาปริญญาบัณฑิตอย่างไรบ้าง
- การนำเงื่อนไขด้านความรู้และเงื่อนไขด้านคุณธรรม มาเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างเสริมจิตสาธารณะ จะส่งผลดีต่อนักศึกษาปริญญาบัณฑิตอย่างไรบ้าง

ด้านที่ 2 การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมไตรสิกขาเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต

5. หลักการประยุกต์หลักพุทธธรรมไตรสิกขาเพื่อการส่งเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต ควรมีลักษณะเป็นอย่างไร
6. การประยุกต์หลักศีล มาเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างเสริมจิตสาธารณะ จะส่งผลดีต่อนักศึกษาปริญญาบัณฑิตอย่างไรบ้าง
7. การประยุกต์หลักสมาธิ มาเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างเสริมจิตสาธารณะ จะส่งผลดีต่อนักศึกษาปริญญาบัณฑิตอย่างไรบ้าง

8. การประยุกต์หลักปัญญา มาเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างเสริมจิตสาธารณะ จะส่งผลดีต่อ นักศึกษาปริญญาบัณฑิตอย่างไรบ้าง
9. แนวคิดในการพัฒนาโปรแกรมเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะสำหรับนักศึกษาปริญญาบัณฑิต ควรมีลักษณะเป็นอย่างไร

ด้านที่ 3 แนวคิดการพัฒนาโปรแกรมเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต

10. หลักการ ของโปรแกรมการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรม ไตรสิกขา เพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต ควรมีลักษณะเป็นอย่างไร
11. วัตถุประสงค์ ของโปรแกรมการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรม ไตรสิกขา เพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต ควรมีลักษณะเป็นอย่างไร
12. แนวคิดสำคัญ และสาระการเรียนรู้ของโปรแกรมการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขา เพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต ควรมีลักษณะเป็นอย่างไร
13. แนวทางการประเมินคุณลักษณะจิตสาธารณะ นักศึกษาปริญญาบัณฑิต ควรมีลักษณะเป็น อย่่างไร

ด้านที่ 4 วิธีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต

14. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะที่เหมาะสมกับนักศึกษาปริญญา บัณฑิต ควรเป็นอย่างไร
แนวทางการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต ควร มีลักษณะเป็นอย่างไร
15. กระบวนการ เพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต โดยการน้อมนำหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขา ควรมีลักษณะเป็นอย่างไร

แบบประเมินโครงร่างโปรแกรม
โดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขา
เพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต

คำชี้แจง

แบบสอบประเมินโครงร่างโปรแกรม โดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขาเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิตใช้ประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องขององค์ประกอบโปรแกรม ขอให้ท่านผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความเหมาะสมและความสอดคล้องขององค์ประกอบต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วย 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบประเมินความเหมาะสมของโครงร่างรูปแบบโปรแกรม

ตอนที่ 2 แบบประเมินความสอดคล้องของโครงร่างรูปแบบโปรแกรม

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงที่กรุณาให้ความร่วมมือ มา ณ โอกาสนี้

นายชัยศ เดชสุระ

สาขาวิชาอุดมศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 1 แบบประเมินความเหมาะสมของโครงร่างรูปแบบโปรแกรม

คำชี้แจง โปรดพิจารณารายการประเมินแต่ละข้อความ อยู่ในระดับใดแล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน

ที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่าน โดยมีเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
1	ด้านปัญหาและความจำเป็นของการพัฒนาโปรแกรม มีเหตุผลสำหรับสังคมยุคปัจจุบันที่ต้องพัฒนาโปรแกรม					
2	ด้านแนวคิดสำคัญ การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขามาประยุกต์ มีประโยชน์และคุณค่ามีความเหมาะสมกับกลุ่มที่เข้ารับการ พัฒนา					
3	ด้านหลักการและเหตุผลของโปรแกรมฝึกอบรม มีความเป็นไปได้อย่างสมเหตุผล					
4	วัตถุประสงค์ของโปรแกรมชัดเจนครอบคลุมเนื้อหาและ กิจกรรม					
5	โครงสร้างของโปรแกรมฝึกอบรมสอดคล้องกับจุดประสงค์ การเรียนรู้มีการจัดเรียงลำดับเนื้อหา					
6	วิธีการฝึกอบรม มีลำดับขั้นตอนมีกระบวนการที่ชัดเจน สามารถบรรลุวัตถุประสงค์					
7	ด้านสื่อประกอบการอบรมช่วยส่งเสริมให้กิจกรรมเป็นไป ตามวัตถุประสงค์					
8	ความเหมาะสมของระยะเวลาที่ใช้ในการ ฝึกอบรม 3 ระยะเวลา รวม 8 วัน 48 ชม.					
9	ความเหมาะสมของสถานที่ฝึกอบรม ประกอบด้วยห้อง อบรมภาคทฤษฎี และลงปฏิบัติพื้นที่ภาคสนาม					
10	ด้านการวัดและประเมินผล ครอบคลุมสามารถตรวจสอบ ตามวัตถุประสงค์ได้ตามลำดับ					

ข้อเสนอแนะอื่นๆ

ตอนที่ 2 แบบประเมินความสอดคล้องของโครงร่างรูปแบบโปรแกรม

คำชี้แจง โปรดพิจารณารายการประเมินแต่ละข้อความ อยู่ในระดับใดแล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน

ที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่าน

ข้อที่	รายการ	สอดคล้อง(1)	ไม่แน่ใจ (0)	ไม่สอดคล้อง (-1)
1	หลักการกับวัตถุประสงค์ของโปรแกรม			
2	วัตถุประสงค์กับโครงสร้างของโปรแกรม			
3	วัตถุประสงค์กับกิจกรรมการเรียนรู้			
4	วัตถุประสงค์กับการวัดและประเมินผล			
5	กิจกรรมการเรียนรู้กับเวลาที่ใช้ในการเรียนรู้			
6	สื่อการเรียนรู้กับเนื้อหาของโปรแกรม			
7	เนื้อหากับการประเมินผลโปรแกรม			
8	องค์ประกอบต่างๆของแผนการจัดการเรียนรู้แต่ละหน่วยการเรียนรู้มีความสอดคล้องสัมพันธ์กัน			
9	จุดประสงค์การเรียนรู้กับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร			
10	กิจกรรมการเรียนรู้กับการวัดและประเมินผล			

ข้อเสนอแนะอื่นๆ

แบบประเมินความพึงพอใจ

การพัฒนาโปรแกรมโดยการน้อมนำหลักของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรม
ไตรสิกขาเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต

คำชี้แจง

แบบสอบถามประเมินความพึงพอใจของโปรแกรม โดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขาเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต ขอให้
นักศึกษาพิจารณาระดับความพึงพอใจ

โปรดพิจารณาข้อความแต่ละข้อกับความเป็นจริงว่าท่านมีระดับ ความพึงพอใจอยู่ในระดับใดและทำ
เครื่องหมาย ลงใน ที่ตรงกับความเป็นจริง โดยมีเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

- ระดับ 5 หมายถึง มีความพึงพอใจมากที่สุด
ระดับ 4 หมายถึง มีความพึงพอใจมาก
ระดับ 3 หมายถึง มีความพึงพอใจปานกลาง
ระดับ 2 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อย
ระดับ 1 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

ข้อ	ข้อความ	ระดับความพึงพอใจ				
		5	4	3	2	1
1	ด้านคู่มือฝึกอบรม มีจุดประสงค์ชัดเจน					
2	รายละเอียดคำชี้แจงแต่ละเรื่องชัดเจน					
3	การจัดเรียงลำดับเนื้อหาและกิจกรรม เหมาะสม					
4	กิจกรรมกับระยะเวลาเหมาะสม					
5	ด้านกิจกรรมการฝึกอบรม กิจกรรมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์					
6	กิจกรรมเหมาะสมกับกลุ่มที่เข้ารับการพัฒนา					
7	ผู้เข้ารับการพัฒนามีส่วนร่วมในแต่ละกิจกรรมเป็นอย่างมาก					
8	เสริมสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เข้าร่วมกิจกรรม ด้วยกันและเรียนรู้อย่างมีความสุข					
9	กิจกรรมหลากหลายเน้นให้คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ กล้าคิดกล้าแสดงออก					
10	เน้นการประยุกต์องค์ความรู้สู่การปฏิบัติ					
11	มีการเตรียมความพร้อมในการดำเนินการ					
12	มีทักษะในการนำเสนอเนื้อหาในแต่ละกิจกรรมเข้าใจได้ ง่าย					

ข้อ	ข้อความ	ระดับความพึงพอใจ				
		5	4	3	2	1
13	ดำเนินแต่ละกิจกรรมบรรลุจุดประสงค์					
14	เปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมอย่างทั่วถึงในแต่ละกิจกรรม					
15	มีความสามารถในการวัดและประเมินผลในแต่ละกิจกรรม					
	ด้านสื่อและอุปกรณ์เอกสาร					
16	สื่อที่ศูปรกรณ์เหมาะสม หลากหลายเพียงพอ					
17	ใบความรู้ ใบงานเหมาะสม					
18	เน้นให้ค้นคว้าความรู้จากแหล่งต่างๆ ที่หลากหลาย					
	ด้านการวัดการประเมินผล					
19	การวัดและประเมินผลสอดคล้องกับจุดประสงค์					
20	ความชัดเจนของวิธีการวัดและประเมินผล					
21	การนิเทศ ติดตาม กำกับ และ เสนอแนะ ด้านต่างๆ ที่เหมาะสม					
	ด้านสถานที่					
22	การจัดสถานที่ที่เหมาะสมในแต่ละกิจกรรม					
23	การจัดบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้					
24	สถานที่การลงปฏิบัติภาคสนามเหมาะสม					

ข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

.....

.....

.....

ระดับคุณภาพ

ระดับคุณภาพ	5 คะแนน	18 – 20	ระดับดีมาก
ระดับคุณภาพ	4 คะแนน	15 – 17	ระดับดี
ระดับคุณภาพ	3 คะแนน	12 – 14	ระดับพอใช้
ระดับคุณภาพ	2 คะแนน	9 – 11	ระดับน้อย
ระดับคุณภาพ	5 คะแนน	ต่ำกว่า 9	ระดับควรปรับปรุง

เกณฑ์การให้คะแนน ปรับประยุกต์ (วัลลยา ธรรมอภิบาล,2555)

ลำดับที่	รายการประเมิน	เกณฑ์การให้คะแนน				
		5	4	3	2	1
1	ตระหนัก รับผิดชอบต่อปัญหาสังคม ร่วมวิเคราะห์ ยึดหลักธรรมทางสายกลาง พอประมาณ ในการดำเนินชีวิต แบบห่วงใยสังคม (การรับรู้และการรู้คิด)	มีความตระหนัก รับผิดชอบต่อปัญหาสังคม ร่วมวิเคราะห์ ยึดหลักธรรมทางสายกลาง วิเคราะห์ ยึดหลักธรรมทางสายกลางในการดำเนินชีวิต ห่วงใยสังคม (การรับรู้และการรู้คิด) สม่่าเสมอ	มีความตระหนัก รับผิดชอบต่อปัญหาสังคม ร่วมวิเคราะห์ ยึดหลักธรรมทางสายกลางในการดำเนินชีวิต ห่วงใยสังคม (การรับรู้และการรู้คิด) บ่อยครั้ง	มีความตระหนัก รับผิดชอบต่อปัญหาสังคม ร่วมวิเคราะห์ ยึดหลักธรรมทางสายกลางในการดำเนินชีวิต ห่วงใยสังคม (การรับรู้และการรู้คิด) เป็นบางครั้ง	มีความตระหนัก รับผิดชอบต่อปัญหาสังคม ร่วมวิเคราะห์ ยึดหลักธรรมทางสายกลางในการดำเนินชีวิต ห่วงใยสังคม (การรับรู้และการรู้คิด) น้อยที่สุด	ไม่ตระหนัก รับผิดชอบต่อปัญหาสังคม ร่วมวิเคราะห์ ยึดหลักธรรมทางสายกลางในการดำเนินชีวิต ห่วงใยสังคม (การรับรู้และการรู้คิด)
2	คำนึงถึงผู้อื่นที่มีปฏิสัมพันธ์ สามัคคีที่มีเมตตา เอื้อเฟื้อเกื้อกูล ช่วยเหลือและให้โอกาส (เจตคติ)	คำนึงถึงผู้อื่นที่มีปฏิสัมพันธ์ สามัคคีที่มีเมตตา เอื้อเฟื้อเกื้อกูล ช่วยเหลือและให้โอกาส (เจตคติ) สม่่าเสมอ	คำนึงถึงผู้อื่นที่มีปฏิสัมพันธ์ สามัคคีที่มีเมตตา เอื้อเฟื้อเกื้อกูล ช่วยเหลือและให้โอกาส (เจตคติ) บ่อยครั้ง	คำนึงถึงผู้อื่นที่มีปฏิสัมพันธ์ สามัคคีที่มีเมตตา เอื้อเฟื้อเกื้อกูล ช่วยเหลือ และให้โอกาส (เจตคติ) เป็นบางครั้ง	คำนึงถึงผู้อื่นที่มีปฏิสัมพันธ์ สามัคคีที่มีเมตตา เอื้อเฟื้อเกื้อกูล ช่วยเหลือ และให้โอกาส (เจตคติ) น้อยที่สุด	ไม่คำนึงถึงผู้อื่นที่มีปฏิสัมพันธ์ สามัคคีที่มีเมตตา เอื้อเฟื้อเกื้อกูล ช่วยเหลือ และให้โอกาส (เจตคติ)

ลำดับที่	รายการประเมิน	เกณฑ์การให้คะแนน				
		5	4	3	2	1
		เหมาะสม ทำ สม่ำเสมอ			ด้านต่าง ๆ อย่าง เหมาะสม ทำน้อยที่สุด	

แบบประเมินโครงการการปฏิบัติโครงการจิตสาธารณะโดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขาเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต มีรายข้อการประเมินต่อไปนี้

1. การสำรวจและคัดเลือกปัญหา มีการใช้หลักเหตุผลคัดเลือกลำดับความสำคัญของปัญหา มีการใช้ชั้นปัญญา ในการคัดเลือกลำดับความสำคัญของปัญหา
2. การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา มีการใช้หลักเหตุผลวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา มีการใช้ชั้นปัญญา ในการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา
3. การวางแผนการพัฒนาหรือแนวทางการแก้ปัญหา การวางแผนเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีมีการใช้สมาธิ ความคิดที่เป็นจริงถูกต้องในการวางแผน
4. การลงมือปฏิบัติโครงการภาคสนามการลงมือทำกิจกรรมต้องต้องใช้วัสดุอุปกรณ์ให้เหมาะสมพอดี คุ่มค่าต้องยึดกฎระเบียบมีวินัย ไม่เบียดเบียนใครเป็นชั้นศีลในการทำงานกิจกรรม
5. การสรุปผลและประเมินโครงการ ใช้เหตุผลใช้ความรู้แยกแยะลำดับการทำใช้สมาธิและปัญญาในการลำดับสรุปกิจกรรม

ผลการประเมิน กำหนดเกณฑ์การผ่านการประเมินไว้ที่ค่าเฉลี่ย 10 ขึ้นไป
จากคะแนนเต็ม 15 (วิทยาลัย ธรรมอภิบาล,2555)

	การสำรวจ และคัดเลือก ปัญหา (3)	การวิเคราะห์ สาเหตุของ ปัญหา (3)	การ วางแผน การ พัฒนา (3)	การลงมือ ปฏิบัติ โครงการ (3)	การสรุปผล และประเมิน โครงการ (3)	รวม (15)	แปลผล
พี่เพื่อน้องร่วม ใจเรียนรู้ สร้างสรรค์							
พัฒนาศาสน สถานเพื่อ ชุมชน							
แหล่งน้ำ สะอาด หมู่บ้านน้ำอยู่							
พี่อาสาพาน้อง รักษ์สะอาด โรงเรียนน้ำอยู่							

เกณฑ์การประเมิน

ลำดับที่	รายการประเมิน	เกณฑ์การให้คะแนน		
		3	2	1
1	การสำรวจและคัดเลือกปัญหา มีการใช้หลักเหตุผลคัดเลือกลำดับความสำคัญของปัญหา มีการใช้ชั้นปัญญา ในการคัดเลือกลำดับความสำคัญของปัญหา	มีการสำรวจและคัดเลือกปัญหา มีการใช้หลักเหตุผลคัดเลือกลำดับความสำคัญของปัญหา มีการใช้ชั้นปัญญา ในการคัดเลือกลำดับความสำคัญของปัญหาได้ อย่างถูกต้อง ครบถ้วนทุกประเด็น	มีการสำรวจและคัดเลือกปัญหา มีการใช้หลักเหตุผลคัดเลือกลำดับความสำคัญของปัญหา มีการใช้ชั้นปัญญา ในการคัดเลือกลำดับความสำคัญของปัญหาได้ อย่างถูกต้อง ครบถ้วนเป็นบางประเด็น	ไม่มีการสำรวจและคัดเลือกปัญหา มีการใช้หลักเหตุผลคัดเลือกลำดับความสำคัญของปัญหา มีการใช้ชั้นปัญญา ในการคัดเลือกลำดับความสำคัญของปัญหา
2	การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา มีการใช้หลักเหตุผลวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา มีการใช้ชั้นปัญญา ในการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา	มีการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา มีการใช้หลักเหตุผลวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา มีการใช้ชั้นปัญญา ในการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาได้ อย่างถูกต้อง ครบถ้วนทุกประเด็น	มีการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา มีการใช้หลักเหตุผลวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา มีการใช้ชั้นปัญญา ในการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาได้ ถูกต้อง ครบถ้วนเป็นบางประเด็น	ไม่มีการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา มีการใช้หลักเหตุผลวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา มีการใช้ชั้นปัญญา ในการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาในทุกประเด็น
3	การวางแผนการพัฒนาหรือแนวทางการแก้ปัญหา การวางแผนเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดี มีการใช้สมาธิ ความคิดที่เป็นจริงถูกต้องในการวางแผน	มีการวางแผนการพัฒนาหรือแนวทางการแก้ปัญหา การวางแผนเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดี มีการใช้สมาธิ ความคิดที่เป็น	มีการวางแผนการพัฒนาหรือแนวทางการแก้ปัญหา การวางแผนเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดี มีการใช้สมาธิ ความคิดที่เป็น	ไม่มีการวางแผนการพัฒนาหรือแนวทางการแก้ปัญหา การวางแผนเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดี มีการใช้สมาธิ ความคิดที่เป็น

ลำดับที่	รายการประเมิน	เกณฑ์การให้คะแนน		
		3	2	1
		จริงถูกต้องในการวางแผนทุกขั้นตอนของการดำเนินงาน	จริงถูกต้องในการวางแผนบางขั้นตอนในการดำเนินงาน	จริงถูกต้องในการวางแผน
4	การลงมือปฏิบัติโครงการภาคสนามการลงมือทำกิจกรรมต้องใช้วัสดุอุปกรณ์ให้เหมาะสมพอดี คุ่มค่าต้องยึดกฎระเบียบมีวินัย ไม่เบียดเบียนใคร เป็นขั้นศีลในการทำงานกิจกรรม	การลงมือปฏิบัติโครงการภาคสนามการลงมือทำกิจกรรมมีการใช้วัสดุอุปกรณ์ให้เหมาะสมพอดี คุ่มค่าต้องยึดกฎระเบียบมีวินัย ไม่เบียดเบียนใคร เป็นขั้นศีลในการทำงานกิจกรรมทุกครั้ง	การลงมือปฏิบัติโครงการภาคสนามการลงมือทำกิจกรรมมีการใช้วัสดุอุปกรณ์ให้เหมาะสมพอดี คุ่มค่าต้องยึดกฎระเบียบมีวินัย ไม่เบียดเบียนใคร เป็นขั้นศีลในการทำงานกิจกรรมเป็นบางครั้ง	การลงมือปฏิบัติโครงการภาคสนามการลงมือทำกิจกรรมใช้วัสดุอุปกรณ์ไม่เหมาะสมพอดี ไม่มีการยึดกฎระเบียบมีวินัย การไม่เบียดเบียนใคร เป็นขั้นศีลในการทำงานกิจกรรม

แบบประเมินพฤติกรรมที่มีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมประจำหน่วยการเรียนรู้
ของโปรแกรมการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขา
เพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต

มีรายการประเมินพฤติกรรมที่มีส่วนร่วมดังนี้

1. มุ่งมั่นตั้งใจเลือกใช้วัสดุสิ่งแวดล้อมอย่างเห็นคุณเหมาะสมพอดี
2. กระตือรือร้นรู้จักหน้าที่ มีวินัยเคารพผู้อื่นทำกิจกรรมมีการวางแผนเตรียมการ
3. ความเอื้ออาทร และมีมนุษยสัมพันธ์ มีสมาธิ มั่นคง สามารถควบคุมอารมณ์ได้
4. ความคิดรอบคอบ มีเหตุผล แยกแยะแก้ปัญหาได้
5. มั่นใจกล้าแสดงออกมีความคิดรวบยอดเป็นขั้นตอนที่ถูกต้อง

โดยกำหนดเกณฑ์ประเมินระดับคุณภาพไว้ 3 ระดับ มีคะแนน 15 คะแนน ใช้เกณฑ์ตัดสิน
ดังนี้ 0-5 = ปรับปรุง , 6-10 = ปานกลาง, และ 11-15 = ดี (วัลลยา ธรรมอภิบาล,2555)

เกณฑ์การประเมิน

ลำดับ ที่	รายการประเมิน	เกณฑ์การให้คะแนน		
		3	2	1
1	มุ่งมั่นตั้งใจเลือกใช้วัสดุ และสิ่งแวดล้อมอย่าง เห็นคุณค่าเหมาะสม พอดี	มีความมุ่งมั่นตั้งใจ เลือกใช้วัสดุและ สิ่งแวดล้อมอย่าง เห็นคุณค่าเหมาะสม พอดีทุกครั้ง	มีความมุ่งมั่นตั้งใจ เลือกใช้วัสดุและ สิ่งแวดล้อมอย่าง เห็นคุณค่าเหมาะสม พอดีเป็นบางครั้ง	ไม่มีความมุ่งมั่น ตั้งใจเลือกใช้ วัสดุและ สิ่งแวดล้อม อย่างเห็นคุณค่า เหมาะสมพอดี
2	กระตือรือร้นรู้จักหน้าที่ มีวินัยเคารพผู้อื่นทำ กิจกรรมมีการวางแผน เตรียมการ	มีความ กระตือรือร้นรู้จัก หน้าที่ มีวินัย เคารพผู้อื่นทำ กิจกรรมมีการ วางแผน เตรียมการ สม่ำเสมอ	มีความ กระตือรือร้นรู้จัก หน้าที่ มีวินัย เคารพผู้อื่นทำ กิจกรรมมีการ วางแผน เตรียมการเป็น บางครั้ง	ไม่มีความ กระตือรือร้น รู้จักหน้าที่ มี วินัยเคารพผู้อื่น ทำกิจกรรมมี การวางแผน เตรียมการ
3	ความเอื้ออาทร และมี มนุษยสัมพันธ์ มีสมาธิ มั่นคง สามารถควบคุม อารมณ์ได้	มีความเอื้ออาทร และมีมนุษย สัมพันธ์ มีสมาธิ มั่นคง สามารถ ควบคุมอารมณ์ได้ ตลอดเวลา	มีความเอื้ออาทร และมีมนุษย สัมพันธ์ มีสมาธิ มั่นคง สามารถ ควบคุมอารมณ์ได้ เป็นบางครั้ง	ไม่มีการ แสดงออกความ เอื้ออาทร และมี มนุษยสัมพันธ์ มี สมาธิ มั่นคง สามารถควบคุม อารมณ์ได้
4	ความคิดรอบคอบ มี เหตุผล แยกแยะ แก้ปัญหาได้	ความคิดรอบคอบ มีเหตุผล แยกแยะ แก้ปัญหาได้ทุก ครั้ง	ความคิดรอบคอบ มีเหตุผล แยกแยะ แก้ปัญหาได้เป็น บางครั้ง	ไม่มีความคิด รอบคอบ มี เหตุผล แยกแยะ แก้ปัญหาได้
5	มั่นใจ กล้าแสดงออกมี ความคิดรวบยอดเป็น ขั้นตอนที่ถูกต้อง	มีความมั่นใจ กล้า แสดงออก มี ความคิดรวบยอด เป็นขั้นตอนที่ ถูกต้องทุกครั้ง	มีความมั่นใจ กล้า แสดงออก มี ความคิดรวบยอด เป็นขั้นตอนที่ ถูกต้องเป็น บางครั้ง	ไม่มีความมั่นใจ กล้าแสดงออก มีความคิดรวบ ยอดเป็นขั้นตอน ที่ถูกต้อง

ภาคผนวก ข
การหาคุณภาพเครื่องมือ

ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องและความตรงเชิงเนื้อหา

แบบประเมินคุณลักษณะจิตสาธารณะ

เรื่อง การพัฒนาโปรแกรมโดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรม
ไตรสิกขาเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต

ที่	การพัฒนาโปรแกรมโดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขาเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต	ระดับความคิดเห็น					ค่า IOC	ความหมาย
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
ด้านตระหนัก รับรู้ถึงปัญหาสังคม ร่วมวิเคราะห์ ยึดหลักธรรมทางสายกลางในการดำเนินชีวิต แบบห่วงใยสังคม (การรับรู้และการรู้จัก)								
1	ตระหนักและรับรู้ มีความสนใจในปัญหาต่างๆ โดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
2	ตระหนักและให้ความสำคัญต่อสิ่งแวดล้อมรอบตัว มีการแสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อนตนเอง และสังคม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
3	ติดตามข่าวสารด้านการพัฒนาและการจัดกิจกรรม เช่น ด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และสิ่งแวดล้อม	+1	+1	+1	0	+1	0.80	ใช้ได้
4	มีความรอบรู้ สามารถคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ในเรื่องต่าง ๆ ของสังคมและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
5	คิดวิเคราะห์หาข้อเท็จจริง ทำความเข้าใจและประเมินข้อมูลสารสนเทศและแนวความคิดจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
6	แสดงความคิดเห็นในเชิงวิพากษ์อย่างสร้างสรรค์ ในการเข้าร่วมกิจกรรมกับสังคม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
7	กล้าเผชิญปัญหาและพร้อมแก้ไขปัญหา โดยใช้หลักธรรมทางสายกลาง หลักเหตุผล และมีความห่วงใยสังคม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
8	ประพฤติตนเหมาะสมกับฐานะ ประหยัดอดออม ใช้จ่ายในสิ่งจำเป็นต่อการดำรงชีวิต	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
9	มีสติปัญญาในการดำเนินชีวิตอย่างซื่อสัตย์สุจริต ไม่เบียดเบียนเอาเปรียบสิ่งใดๆ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
10	การปฏิบัติงานหรือกิจกรรมต่างๆ เน้นหลักการพึ่งพาตนเองมากกว่าพึ่งพาผู้อื่น	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
11	การให้เกียรติผู้อื่นอยู่เสมอ ปฏิบัติงานโดยยึดหลักคุณธรรม จริยธรรม	+1	0	+1	+1	+1	0.80	ใช้ได้
12	ปฏิบัติโครงการ หรือกิจกรรมเพื่อส่วนรวมด้วย	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ที่	การพัฒนาโปรแกรมโดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขาเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะ นักศึกษาปริญญาบัณฑิต	ระดับความคิดเห็น					ค่า IOC	ความหมาย
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
	ความเพียร พยายาม และความอดทน							
13	พึ่งพาตนเองโดยคำนึงถึงทรัพยากรธรรมชาติ สามารถแสวงหาทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นที่มีอยู่มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ด้านคำนึงถึงผู้อื่นที่มีปฏิสัมพันธ์ สามัคคี เผื่อแผ่ เมตตา เอื้อเพื่อเกื้อกูล ช่วยเหลือ และให้โอกาส (เจตคติ)								
14	คำนึงถึงผู้อื่นและร่วมมือกันในการป้องกันไม่ให้สิ่งของและสถานที่ต่างๆในสังคมเสียหาย	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
15	สามารถทำงาน หรือปฏิบัติกิจกรรมเป็นทีมร่วมกับเพื่อนด้วยความสามัคคี และมีความปรองดอง	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
16	มีสัมพันธภาพที่เป็นมิตรกับผู้อื่นอย่างเท่าเทียมกัน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
17	มีความไวในการรับรู้ความรู้สึกของผู้อื่น เข้าใจผู้อื่น มีมุมมองเชิงบวก และมีวุฒิภาวะทางอารมณ์ ที่เหมาะสมกับวัยวุฒิและคุณวุฒิ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
18	มีความเอาใจใส่ มีส่วนช่วยเหลือและเกื้อกูลบุคคลในสังคม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
19	เคารพสิทธิเสรีภาพ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของตนเองและบุคคลอื่นอย่างเท่าเทียมกัน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
20	มีความเมตตา กรุณา ช่วยเหลือ เอื้อเพื่อเกื้อกูลเสียสละเพื่อผู้อื่น เมื่อมีโอกาส	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
21	ให้กำลังใจและให้คำแนะนำเพื่อนๆในเรื่องต่างๆในทางที่ถูกต้อง	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
22	บริจาคสิ่งของ หรือเงินเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นตามกำลัง ฐานะ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
23	ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยร่างกายแรงใจเต็มตามศักยภาพของตนเอง	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
24	แบ่งปัน เปิดโอกาสให้ผู้อื่นใช้ สิ่งของส่วนรวม และช่วยดูแลรักษาสาธารณสมบัติของสังคมให้อยู่ในสภาพดี	+1	+1	+1	+1	0	0.80	ใช้ได้
25	ตั้งใจเข้าไปมีส่วนช่วยเหลือกิจการเพื่อส่วนรวม โดยนำองค์ความรู้ และความสามารถในการ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ที่	การพัฒนาโปรแกรมโดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขาเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะ นักศึกษาปริญญาบัณฑิต	ระดับความคิดเห็น					ค่า IOC	ความหมาย
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
	แสวงหาความรู้ เข้าร่วมในการแก้ปัญหาให้กับหน่วยงานต่างๆเมื่อมีโอกาส							
ด้านการพัฒนาตนเอง เกี่ยวกับพฤติกรรม (ศีล) จิตใจ (สมาธิ) ความรู้ความคิด (ปัญญา) และการมีวิถีคิดเป็น คิดถูกต้องตามหลักเหตุผล เพื่ออุทิศตนให้ส่วนรวม (พฤติกรรมระดับบุคคล)								
26	การควบคุมตนเองให้อยู่ในระเบียบวินัยทั้งทางกาย ทางวาจาและใจ โดยไม่เอาเปรียบหรือเบียดเบียนผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
27	ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเพื่อน หรือรุ่นน้อง โดยไม่เพิกเฉยต่อความสูญเสียต่อสิ่งของสาธารณะ เช่น ช่วยปิดน้ำ ปิดไฟเมื่อเลิกใช้งาน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
28	มีระเบียบวินัยในการดำเนินชีวิต เมื่อปฏิบัติกิจกรรมต่างๆเสร็จแล้ว เก็บของ หรือสถานที่ให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
29	รวบรวมจิตใจ ความคิดให้แน่วแน่โดยใช้สติในการทำกิจกรรมใด ๆ ให้สำเร็จ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
30	มีพลังจิตใจแน่วแน่ทำความเข้าใจปัญหา แก้ปัญหาจนเกิดความรู้แจ้ง เกิดการเรียนรู้ เกิดปัญญาขึ้นในตนเอง	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
31	มีความตั้งใจแน่วแน่ในการนำความรู้ของตนไปใช้เพื่อประโยชน์ต่อสังคม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
32	มีจิตใจมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเอง ใฝ่เรียนรู้และเรียนรู้เพิ่มเติมอย่างต่อเนื่อง	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
33	มีหลักเหตุผลพิจารณาเหตุการณ์ต่างๆอย่างรู้เท่าทัน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
34	การปฏิบัติสิ่งต่างๆ โดยมีการตัดสินใจที่ยึดมั่นในประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
35	มีความเป็นผู้นำทางปัญญาในการพัฒนาสิ่งต่างๆ เพื่อสร้างสรรค์สังคม	+1	0	+1	+1	+1	0.80	ใช้ได้
36	มีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองว่ามีเป็นผู้ที่มีประโยชน์ต่อส่วนรวม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
37	เมื่อเกิดปัญหาขึ้น พยายามค้นหาสาเหตุและ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ที่	การพัฒนาโปรแกรมโดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขาเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะ นักศึกษาปริญญาบัณฑิต	ระดับความคิดเห็น					ค่า IOC	ความหมาย
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
	วิธีการแก้ปัญหาโดยใช้เหตุผล							
38	พิจารณาเลือกใช้ วัสดุ สิ่งของ ที่เหมาะสมกับงาน หรือกิจกรรมต่างๆ และนำองค์ความรู้ไปใช้ในทางที่ถูกต้องเหมาะสม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ด้านการมีส่วนร่วม สร้างเครือข่าย ช่วยแก้ปัญหา ลงมือปฏิบัติ สร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์สุขแก่สังคม และการเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ อย่างเหมาะสม (พฤติกรรมระดับส่วนรวม)								
39	การเป็นผู้ริเริ่มสร้างเครือข่ายการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆที่เป็นการช่วยเหลือและพัฒนาสังคมและสามารถสื่อสารกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
40	เชิญชวนเพื่อนในการร่วมคิด ร่วมปฏิบัติกิจกรรมหรือมีแนวทางประชาสัมพันธ์ ขยายความรู้ ที่เสริมสร้างให้เพื่อนมีจิตสำนึกที่ต่อสังคม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
41	ประสานงาน มีส่วนร่วมกับหน่วยงานอื่นในสังคม ในการกำหนดทิศทางในการดำเนินงานจัดกิจกรรมเพื่อสังคมร่วมกัน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
42	ปฏิบัติงานหรือกิจกรรมเพื่อส่วนรวม เมื่อได้รับมอบหมายด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
43	ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จตามเวลาที่กำหนดและเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
44	การปฏิบัติงานหรือกิจกรรมต่างๆ เมื่อเกิดปัญหาหรืออุปสรรค ไม่ทอดทิ้งกับสิ่งที่เกิดขึ้น และค้นหาวิธีการแก้ปัญหา	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
45	อาสาสมัครเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
46	ให้ความร่วมมือกับหน่วยงานทั้งภาครัฐบาลและภาคเอกชน ที่ขอความช่วยเหลือกิจกรรมต่างๆ เพื่อสังคม	0	+1	+1	+1	+1	0.80	ใช้ได้
47	อุทิศตนในการลงมือปฏิบัติช่วยเหลือกิจกรรมที่เป็นปัญหาสังคม เพื่อช่วยแก้ปัญหาหรือลดระดับของปัญหา	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ที่	การพัฒนาโปรแกรมโดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขาเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะ นักศึกษาปริญญาบัณฑิต	ระดับความคิดเห็น					ค่า IOC	ความหมาย
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
48	มีการวางแผนกำหนดหลักเกณฑ์และขั้นตอนในการปฏิบัติงานกิจกรรมเพื่อสังคมอย่างเป็นระบบ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
49	การยอมรับผลที่เกิดจากการกระทำหรือการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อสังคมที่ตนเองมีส่วนร่วม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
50	การเรียนรู้ตลอดชีวิตและฝึกฝนตนเองให้มีความรู้ทันต่อเทคโนโลยีสารสนเทศ ในปัจจุบันและนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์กับงานส่วนรวม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
51	การเตรียมความพร้อมในการรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ โดยคำนึงถึงความเป็นไปของสถานการณ์ต่างๆ อย่างเหมาะสม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องและความตรงเชิงเนื้อหา
แบบสอบถามเพื่อศึกษาความคิดเห็น เกี่ยวกับการพัฒนาโปรแกรม
ของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยราชภัฏ
เรื่อง การพัฒนาโปรแกรมโดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรม
ไตรสิกขาเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะให้นักศึกษาปริญญาบัณฑิต

ที่	การพัฒนาโปรแกรมโดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขาเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะให้นักศึกษาปริญญาบัณฑิต	ระดับความคิดเห็น					ค่า IOC	ความหมาย
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
ด้านการประยุกต์ใช้การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะ								
1	หลักพอประมาณจะช่วยให้ การจัดกิจกรรมเพื่อส่วนรวม เช่นการใช้สื่อ / แหล่งเรียนรู้ / ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด เหมาะสมทุกด้าน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
2	หลักเหตุผลจะช่วยให้ มีความรอบรู้ สามารถคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ใช้เหตุผลในการเลือกใช้วัสดุ อุปกรณ์และทรัพยากรให้เหมาะสมกับกิจกรรม และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันและทำประโยชน์เพื่อส่วนรวมได้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
3	การมีภูมิคุ้มกันที่ดีจะช่วยกล้าเผชิญปัญหาและพร้อมแก้ไขปัญหา รู้จักปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม แสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อนตนเองและสังคมพร้อมยอมรับการเปลี่ยนแปลง	+1	+1	+1	0	+1	0.80	ใช้ได้
4	ความรู้และคุณธรรมจะช่วยให้ลดความขัดแย้ง ความกดดันซึ่งกันและกัน จะช่วยสร้างความสมานฉันท์ ความกลมเกลียว ความสามัคคีในสังคม มีสติปัญญาในการดำเนินชีวิตอย่างซื่อสัตย์สุจริต ไม่เบียดเบียนเอาเปรียบสิ่งใดๆ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
5	การประยุกต์ใช้จะช่วยให้ รู้คิดถึงประโยชน์ของการพึ่งพาตนเองพึ่งพาซึ่งกันและกัน เมตตา กรุณา ช่วยเหลือ เอื้อเฟื้อเกื้อกูล เสียสละ โดยคำนึงถึงทรัพยากรที่มีจำกัด และแสวงหาทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นที่มีอยู่มาใช้ให้เกิดประโยชน์เพื่อส่วนรวม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ที่	การพัฒนาโปรแกรมโดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขาเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต	ระดับความคิดเห็น					ค่า IOC	ความหมาย
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
ด้านการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมไตรสิกขาเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะ								
6	ศีลจะช่วยให้ การควบคุมตนเองให้อยู่ในระเบียบวินัยทั้งทางกาย ทางวาจาและใจ โดยไม่เอาเปรียบหรือเบียดเบียนผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี โดยไม่เพิกเฉยต่อความสูญเสียต่อสิ่งของสาธารณะ เช่นช่วยปิดน้ำ ปิดไฟเมื่อเลิกใช้งาน	+1	+1	+1	0	+1	0.80	ใช้ได้
7	สมาธิ จะช่วยให้รวบรวมจิตใจ ความคิดให้แน่วแน่โดยใช้สติในการทำกิจกรรมเพื่อส่วนรวมให้สำเร็จ สร้างพลังจิตใจทำความเข้าใจปัญหา แก้ปัญหาจนเกิดความรู้แจ้ง เกิดการเรียนรู้ เกิดปัญญาขึ้นในตนเอง	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
8	ปัญญาจะช่วยให้ มีหลักเหตุผลพิจารณาเรื่อง และเหตุการณ์ต่างๆอย่างรู้เท่าทัน ช่วยให้เป็นผู้ดำเนินการพัฒนาสิ่งต่างๆ เพื่อสร้างสรรค์สังคม มีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองว่ามีเป็นผู้ที่มีประโยชน์ต่อส่วนรวม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
9	การพัฒนาบุคคล เกี่ยวกับพฤติกรรม (ศีล) จิตใจ (สมาธิ) ความรู้ความคิด (ปัญญา) จะทำให้มีวิธีคิดเป็น คิดถูกต้อง และ เมื่อเกิดปัญหาค้นหาสาเหตุ แก้ปัญหาโดยใช้เหตุผล สังคมจะสงบสุข	0	+1	+1	+1	+1	0.80	ใช้ได้
10	ประยุกต์ใช้เพื่อจัดการเรียนรู้ ชั้นที่1) ชั้นสร้างปัจจัย คือจัดหาทรัพยากรที่จำเป็นต่อการใช้ ชั้นที่2) ชั้นกระบวนการ คือใช้ ศีล สมาธิ และปัญญา ชั้นที่3) ชั้นการประเมินผล (กาย ศีล จิต ปัญญา)	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ด้านแนวคิดการพัฒนาโปรแกรมเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต								
11	หลักการควรมุ่งมั่นพัฒนาให้กลุ่มเป้าหมายมีแนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้บำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม อย่างหลากหลายรูปแบบ แสดงถึงความรับผิดชอบต่อสังคม	+1	0	+1	+1	+1	0.80	ใช้ได้
12	วัตถุประสงค์ควรปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกในการ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ที่	การพัฒนาโปรแกรมโดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขาเพื่อสร้างเสริมจิตสำนึกของนักศึกษาปริญญาบัณฑิต	ระดับความคิดเห็น					ค่า IOC	ความหมาย
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
	บำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อ ชุมชน สังคม เน้นมีคุณธรรม จริยธรรม โดยใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม							
13	แนวคิดสำคัญควรน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขาที่สอดคล้องกับการสร้างเสริมจิตสำนึกมาช่วยพัฒนาเป็นโครงสร้างโปรแกรม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
14	แนวทางการจัดการเรียนรู้ควรเน้นให้ร่วมกันวิเคราะห์ การออกแบบการจัดการเรียนรู้ออกแบบ มีการปฏิบัติภาคสนามทำกิจกรรมเพื่อสังคมอาสาสมัครโดยไม่มีค่าตอบแทน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
15	ควรจัดให้มีนำเสนอผลงานมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้หลังจากเสร็จสิ้นกิจกรรมโครงการสร้างเสริมจิตสำนึกเพื่อถอดบทเรียน	0	+1	+1	+1	+1	0.80	ใช้ได้
16	ควรจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของโปรแกรม 3 ระยะ โดย มีการอบรมภาคทฤษฎี ปฏิบัติภาคสนามโดยทำโครงการจิตสำนึก และถอดบทเรียน รวมเวลาไม่เกิน 50 ชม.	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
17	ควรมีการประเมินผลก่อน ระหว่าง และหลังการจัดประสบการณ์เรียนรู้โดยประเมินผลตามสภาพจริง ประเมินโครงการ ประเมินตนเอง และการประเมินความพึงพอใจต่อโปรแกรม	+1	0	+1	+1	+1	0.80	ใช้ได้
18	ควรมีการประเมินผลโดยมีการสังเกต การสัมภาษณ์ ร่วมกับการประเมินแบบต่างๆ เพื่อติดตามการมีจิตสำนึก	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ด้านวิธีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อการสร้างเสริมจิตสำนึกของนักศึกษาปริญญาบัณฑิต								
19	ควรมีกระบวนการพัฒนาสร้าง การรับรู้และรู้คิด เจตคติ และพฤติกรรม เกี่ยวกับการมีจิตสำนึก	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
20	สาระการเรียนรู้ควรมีกิจกรรมเรื่องการแบ่งปัน เปิดโอกาสให้ผู้อื่นใช้ สิ่งของส่วนรวม และช่วยดูแลรักษาสาธารณสมบัติของสังคม	+1	0	+1	+1	+1	0.80	ใช้ได้

ที่	การพัฒนาโปรแกรมโดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขาเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะ นักศึกษาปริญญาบัณฑิต	ระดับความคิดเห็น					ค่า IOC	ความหมาย
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
21	ควรเปิดโอกาสให้กลุ่มเป้าหมาย มีส่วนช่วยเหลือกิจการเพื่อส่วนรวม เสียสละในหลากหลายรูปแบบเช่น แรงกายหรือบริจาค	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
22	ควรมีกิจกรรมที่ส่งเสริมการเคารพสิทธิเสรีภาพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของตนเองและบุคคลอื่นให้รู้จักมีความเมตตา กรุณา ช่วยเหลือ เอื้อเฟื้อเกื้อกูล เสียสละเพื่อผู้อื่น	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
23	ควรเปิดโอกาสให้กลุ่มเป้าหมายนำองค์ความรู้ และความสามารถในการแสวงหาความรู้ เข้าร่วมในการแก้ปัญหาให้กับหน่วยงานต่างๆ ที่มุ่งพัฒนาสังคม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
24	ควรส่งเสริมให้กลุ่มเป้าหมายมีส่วนร่วมในการวางแผนกำหนดหลักเกณฑ์และขั้นตอนในการปฏิบัติงานกิจกรรมเพื่อสังคม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
25	ควรมีกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการมีระเบียบวินัยในการดำเนินชีวิต เช่นเมื่อปฏิบัติกิจกรรมต่างๆเสร็จแล้วเก็บของ หรือสถานที่ให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
26	ควรส่งเสริมให้กลุ่มเป้าหมายมีการสร้างเครือข่ายการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆที่เป็นการช่วยเหลือและพัฒนาสังคม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
27	ควรมีกิจกรรมที่ส่งเสริมเพื่อให้กลุ่มเป้าหมายสามารถสื่อสารประสานกับผู้อื่นเพื่อสร้างสรรค์สังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ	+1	0	+1	+1	+1	0.80	ใช้ได้
28	ควรมีกิจกรรม ที่ส่งเสริมให้กลุ่มเป้าหมายมีการประชาสัมพันธ์ ขยายความรู้ ที่สร้างเสริมให้ผู้อื่นมีจิตสำนึกที่ดีต่อสังคม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
29	ควรมีกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตและพัฒนาตนเองให้มีความรู้ทันต่อเทคโนโลยีสารสนเทศ ในปัจจุบันและนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์กับการทำงานเพื่อส่วนรวม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
30	ควรมีกิจกรรม ที่ส่งเสริมการสร้างภูมิคุ้มกัน มีการเตรียมความพร้อมในการรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ โดยคำนึงถึงสถานการณ์	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ที่	การพัฒนาโปรแกรมโดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขาเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต	ระดับความคิดเห็น					ค่า IOC	ความหมาย
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
	อย่างเหมาะสม							

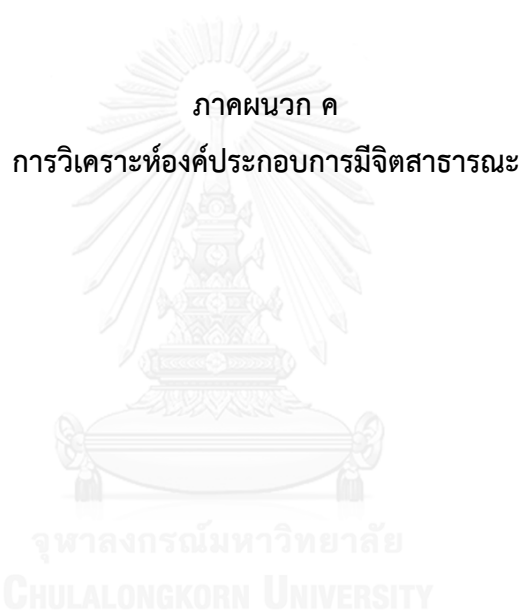
การวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องแต่ละองค์ประกอบของโปรแกรมฉบับร่าง
โดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขา
เพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต

ค่าดัชนีความสอดคล้องของร่างโปรแกรมฉบับร่างตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 คน

ลำดับ	รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)										IOC	แปลผล	
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10			
1	หลักการกับวัตถุประสงค์ของโปรแกรม	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
2	วัตถุประสงค์กับโครงสร้างของโปรแกรม	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
3	วัตถุประสงค์กับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
4	วัตถุประสงค์กับการวัดและประเมินผล	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
5	กิจกรรมการเรียนรู้กับเวลาที่ใช้ในการเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
6	สื่อการเรียนรู้กับเนื้อหาของโปรแกรม	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
7	เนื้อหากับการประเมินผลโปรแกรม	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
8	องค์ประกอบต่างๆของแผนการจัดการเรียนรู้แต่ละหน่วยการเรียนรู้มีความสอดคล้องสัมพันธ์กัน	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
9	จุดประสงค์การเรียนรู้กับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
10	กิจกรรมการเรียนรู้กับการวัดและประเมินผล	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

แสดงค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างองค์ประกอบต่างๆของโปรแกรมสร้างเสริมจิตสาธารณะ ฉบับร่างและองค์ประกอบต่างๆของแผนการจัดการเรียนรู้ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมี ดัชนี ความสอดคล้องเท่ากับ 1 ทุกข้อ ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า โปรแกรมฉบับร่างที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมี องค์ประกอบครบถ้วนเหมาะสมเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดมีความสอดคล้องสามารถนำไปใช้ในการ สร้างเสริมจิตสาธารณะให้กับนักศึกษาปริญญาบัณฑิตได้

การวิเคราะห์องค์ประกอบการมีจิตสาธารณะ ด้านการรู้จัก เจตคติและพฤติกรรม ซึ่ง
จำแนกตามพฤติกรรมการเรียนรู้ของบลูม (Bloom, 1986)

นักวิชาการ/ นักวิจัย	องค์ประกอบการมีจิตสาธารณะ	การรู้จัก (พุทธิพิสัย)	เจตคติ (จิตพิสัย)	พฤติกรรม (ทักษะ พิสัย)
ผู้วิจัย (2556) แนวคิดหลัก ปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง จะเห็นว่าเป็นระบบ แบบธรรมชาติ เป็น สายกลาง ไม่ตั้ง ไม่ หย่อน ไม่กดดัน ฝ่า ฝืน ไม่เอาเปรียบ ธรรมชาติ ไม่ได้ทำ ร้ายใครทั้งตนเอง และผู้อื่น เน้น ให้ ความมี เอื้อเพื่อเอื้อแก่ เกื้อกูล ช่วยเหลือ เน้นการให้อย่าง สมดุลได้รับ ประโยชน์ร่วมกัน ไม่มีการทำร้ายซึ่ง กันและกัน มีแต่ การแข่งขัน เห็น ประโยชน์ของการ พึ่งพาตนเองพึ่งพา ซึ่งกันและกัน เมตตา กรุณา ให้ เสียสละเพื่อสังคม ส่วนรวม ช่วยสร้าง ความสมานฉันท์ สามัคคีในสังคม ดำเนินชีวิตอย่าง ซื่อสัตย์สุจริต ไม่ เบียดเบียนเอา เปรียบสิ่งใดๆ	1. พอประมาณ หมายถึง มีความพอดี ต่อความ จำเป็นการใช้ทรัพยากรในการดำเนินการใดๆ ก็ต้อง ให้พอประมาณ เป็น ทางสายกลาง ไม่มากเกินไป ศักยภาพ และก็ต้องไม่น้อยเกินไป ให้ใช้ทรัพยากรใน การจัดกิจกรรมและโครงการเพื่อสร้างเสริม จิต สาธารณะ ที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยไม่ เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น ไม่ทำให้สังคมเดือดร้อน และไม่ทำลายธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม	✓	✓	✓
	2. มีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจดำเนินการเรื่อง ต่างๆ อย่างมีเหตุผล บนพื้นฐานของความถูกต้อง คำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆ ทั้งต่อ ตนเอง ต่อผู้อื่นและส่วนรวม การคิดพิจารณาแยกแยะ ดำเนินการ หรือจะทำอะไรอย่างสมเหตุสมผล พิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ใช้เหตุผลในการ เลือกใช้วัสดุ อุปกรณ์และทรัพยากรที่มีอยู่ ในการจัด กิจกรรมและโครงการเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะ โดย ใช้สติ ปัญญา ในทางที่ถูกไม่ทำให้สังคมเสียหาย	✓	✓	✓
	3. มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี หมายถึง การเตรียมตัวให้ พร้อมรับต่อผลกระทบต่อการทำกิจกรรมใดๆ คือ ไม่ เสี่ยงเกินไป ไม่ประมาท เตรียมวิธีการทำงาน เพื่อ ไม่ให้บกพร่องต้องหยุดชะงัก โดยรู้จักวางแผน รู้จัก ปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม สังคม และนำมาซึ่ง ผลประโยชน์ในระยะยาว และความสุขของคน ส่วนรวมที่ยั่งยืน	✓	✓	✓
	-ความรู้ คือรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่างๆที่เกี่ยวข้อง อย่างรอบด้าน มีความรอบคอบและความระมัดระวัง ที่จะนำความรู้ต่างๆ เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยง กัน เพื่อประกอบการวางแผนในขั้นปฏิบัติการ และโครงการเพื่อส่วนรวม	✓	✓	✓
	-คุณธรรม คือการตระหนักในคุณธรรม รู้ผิดชอบชั่วดี ซื่อสัตย์สุจริต ด้านการกระทำคือ มีความ ขยันหมั่นเพียร อดทน ไม่โลภ ไม่ตระหนี่ รู้จักแบ่งปัน เอื้อเพื่อ เกื้อกูล และรับผิดชอบในการ กิจกรรมและ โครงการเพื่อส่วนรวมและอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม	✓	✓	✓

นักวิชาการ/นักวิจัย	องค์ประกอบการมีจิตสาธารณะ	การรู้จัก (พุทธิพิสัย)	เจตคติ (จิตพิสัย)	พฤติกรรม (ทักษะพิสัย)
ผู้วิจัย (2556) หลักไตรสิกขาเป็น กระบวนการพัฒนา มนุษย์เพื่อการดำเนิน ชีวิตที่ถูกต้อง ที่ดีและ ประเสริฐ เป็น กระบวนการพัฒนา คนใน 3 ด้านคือ ด้านพฤติกรรม เรียกว่า ศีล ด้าน จิตใจ เรียกว่า สมาธิ ด้านปัญญา เรียกว่า ปัญญา เมื่อมีปัญหา ก็ไม่เห็นแก่ตัว ไม่เห็น แก่พวกพ้อง ประโยชน์ก็เป็นของ ส่วนรวม นำไปสู่สังคม ที่เกื้อกูล ช่วยเหลือ แบ่งปันกัน สังคมก็อยู่ ร่วมกันอย่างสงบ เป็น ปกติสุข	1) ศีล คือการพัฒนาด้านพฤติกรรม การฝึกฝนพัฒนาด้านพฤติกรรมทางกาย และวาจา ให้มีระบบถูกต้องดีงาม เพื่อความสงบเรียบร้อยอยู่ร่วมกันผาสุก สอดคล้องประสานกลมกลืน เพื่อความเกื้อหนุนกัน โดยไม่เบียดเบียน ไม่เอาเปรียบกัน มีส่วนร่วมและร่วมรับผิดชอบ เพื่อความพร้อมเพรียงสามัคคี เพื่อป้องกันความชั่วและความเสื่อมเสียหาย สังคมก็สงบสุข	✓		✓
	2) สมาธิ คือการพัฒนาด้านจิตใจ ให้มีคุณธรรมซึ่งเป็นคุณภาพของจิตใจ กล่าวคือคุณสมบัติที่เสริมสร้าง จิตใจให้ตั้งงาม ให้เป็นจิตใจที่สูง ประณีต และประเสริฐ เช่น ความรักเมตตา เอื้อเฟื้อ ความปรารถนาเจตคติที่ดีเป็นมิตร อยากรให้ผู้อื่นและสังคมส่วนรวมมีความสุข	✓	✓	
	3) ปัญญา คือ พัฒนาด้านปัญญา ให้มีการคิด การวินิจฉัยที่ต้องชัดเจนและเที่ยงตรง ความรู้จักแยกแยะวิเคราะห์วิจัยสืบสาวเหตุปัจจัยของเรื่องราวต่างๆ ที่จะทำให้สามารถแก้ไขปัญหา หรือบริหารจัดการกิจกรรมต่างๆ เช่นปัญหาสังคม ให้สำเร็จตามที่มุ่งหมาย ส่วนรวมก็ได้รับประโยชน์	✓	✓	✓
हत्यय आजप्रु (2544 : 46)	1. ด้านความตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบัน	✓		
	2. ด้านการวิเคราะห์ วิพากษ์ วิจาร์ณปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม	✓		
	3. ด้านความรัก ความเอื้ออาทร และความสามัคคี		✓	✓
	4. ด้านการรับรู้ความสามารถในการผลักดันเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม	✓	✓	✓
	5. ด้านการปฏิบัติในการแก้ไขปัญหาสังคม		✓	✓
	6. ด้านการมีเครือข่ายในการทำกิจกรรมทางสังคม			✓

นักวิชาการ/นักวิจัย	องค์ประกอบการมีจิตสาธารณะ	การรู้จัก (พุทธิ พิสัย)	เจตคติ (จิตพิสัย)	พฤติกรรม (ทักษะ พิสัย)
เรียม นมรักษ์ (2552)	1. การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน ตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้น	✓		
	2. การมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวาง			✓
	3. มีองค์ความรู้และความสามารถในการแสวงหาความรู้	✓		✓
	4. มีความรับผิดชอบต่อสาธารณะในฐานะพลเมือง	✓	✓	✓
	5. มีการติดต่อสื่อสารอย่างต่อเนื่องและเชื่อมโยงเครือข่ายความร่วมมือ			✓
	6. การวิเคราะห์ วิพากษ์ วิจารณ์ สภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมือง	✓		
	7. ความรัก ความเอื้ออาทร ความสามัคคี		✓	
	5. ความร่วมมือ (Cooperativeness)			✓
จิรวัดน์ วีรังกร (2549)	1. การมีทัศนคติที่รับรู้ว่าคุณค่าเพียงพอ และรู้สึกว่าเป็นหน้าที่ของตนที่จะต้องกระทำหรือไม่กระทำ หรือดเว้นการกระทำ คิดเห็นได้ด้วยตนเองว่าเป็นส่วนหนึ่งที่มีผลต่อความสำเร็จหรือไม่สำเร็จของส่วนรวม	✓	✓	
	2. การมีความยินดีที่ได้ทำในสิ่งที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม เชื่อมั่นว่าตนทำได้ ไม่เห็นว่าเป็นการภาระของตนเองที่มากจนเกินไป	✓	✓	
	3. เป็นผู้เห็นคุณค่าในสิ่งที่ตนทำ ทำอย่างมีความสุข ไม่รู้สึกเหน็ดเหนื่อย และไม่คิดหวังสิ่งตอบแทนใดๆ ในสิ่งที่ตนได้ทำ	✓		✓
	4. รู้สึกทนไม่ได้ที่ตนเองมองข้ามผ่านไปโดยไม่ให้ความร่วมมือ		✓	✓
	5. มองประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง		✓	✓

องค์ประกอบการมีจิตสาธารณะ มี 1) การรู้จัก คือ ตระหนัก รับรู้ถึงปัญหาสังคม ใช้ทางสายกลาง พอประมาณ ในการดำเนินชีวิต แบบห่วงใยสังคม 2) เจตคติ คือ คำนึงถึงผู้อื่น สามัคคี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เมตตา แบ่งปัน เกื้อกูล ช่วยเหลือ และให้โอกาส 3) พฤติกรรม คือ มีพฤติกรรมที่ดี (ศีล) ด้านจิตใจ (สมาธิ) ด้านความรู้ (ปัญญา) คิดถูกต้องตามหลักเหตุผล อุทิศตนให้ส่วนรวม มีส่วนร่วม สร้างเครือข่ายช่วยแก้ปัญหา ลงมือปฏิบัติกิจกรรมและโครงการเพื่อสังคมมีการเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบอย่างเหมาะสม

คำนำ

คู่มือการใช้โปรแกรมสร้างเสริมจิตสาธารณะสำหรับนักศึกษาปริญญาบัณฑิต โดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขานี้ จัดทำขึ้นเพื่อเป็นแนวทางการสร้างเสริมและพัฒนาคุณลักษณะจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต โดยมีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายถึงลำดับขั้นตอนในการใช้โปรแกรม ให้กับผู้ที่จะนำไปทดลองใช้ ได้มีความรู้ ความเข้าใจ สามารถนำไปใช้ได้ถูกต้องตามวิธีการและขั้นตอนที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพผู้วิจัยหวังว่าคู่มือเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อบุคลากรทางการพัฒนาสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษา ให้เป็นผู้ที่มีจิตสำนึกที่ดีต่อส่วนรวม รู้จักพัฒนาตนเองให้เป็นพลเมืองที่ดีช่วยสร้างสรรค์สังคมต่อไป

คำชี้แจง

คู่มือการใช้ โปรแกรมสร้างเสริมจิตสาธารณะสำหรับนักศึกษาปริญญาบัณฑิตนี้น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขามาช่วยพัฒนามีข้อควรศึกษาดังนี้

1. โปรแกรมนี้ ใช้เพื่อพัฒนาสร้างเสริมจิตสาธารณะของนักศึกษาปริญญาบัณฑิตเป็นโปรแกรมเสริมหลักสูตรปกติ ใช้นอกชั้นเรียน
2. วิทยากร ควร มีทักษะและความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมกลุ่ม
3. วิทยากรควรศึกษาวัตถุประสงค์และวิธีดำเนินการของกิจกรรมทุกขั้นตอน
4. วิทยากร ควรคำนึงถึงสัมพันธภาพและบรรยากาศภายในกลุ่มระหว่างการดำเนินกิจกรรม ให้มีความเป็นกันเอง มีความอบอุ่น เป็นกัลยาณมิตร
5. การใช้โปรแกรม ให้ผู้เข้าร่วมพัฒนาประเมินคุณลักษณะจิตสาธารณะก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรม
6. หลังจากการที่ได้มีการฝึกกิจกรรมตามโปรแกรมแล้ว ควรมีการติดตามผลนักศึกษาที่เข้าร่วมโปรแกรมเป็นระยะๆ เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงคุณลักษณะจิตสาธารณะ

องค์ประกอบของโปรแกรม

โปรแกรมโดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและ หลักพุทธธรรมไตรสิกขา เพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะ นักศึกษาปริญญาบัณฑิต ประกอบด้วย 1) หลักการและเหตุผล 2) วัตถุประสงค์ 3) แนวคิดสำคัญ 4) โครงสร้างโปรแกรม 5) วิธีการฝึกอบรม 6) ระยะเวลา 7) สถานที่ 8) การวัดและการประเมินผล ตามลำดับดังนี้

1. หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ นำไปสู่สังคมโลกยุคโลกาภิวัตน์ เป็นระบบทุนนิยม โดยเน้นเศรษฐกิจเป็นตัววัดปัจจัยของการเจริญเติบโต สภาพสังคมในปัจจุบันที่กำลังมุ่งพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าในทุกด้านและมีการแข่งขันกันมากขึ้น ประกอบกับระบบทุนนิยมทำให้มนุษย์ซึมซับเอาความเห็นแก่ตัวมาไว้ในตัวเอง ไม่มีความพอเพียง สังคมจึงมีแต่การแก่งแย่ง เอารอดเอาเปรียบ คิดแต่จะหาผลประโยชน์ใส่ตัวเอง และครอบครัว ความสำนึกต่อส่วนรวม จึงน้อยลงทุกวัน นั่นก็คือมีจิตสำนึกแบบปัจเจก (Individual mind) ไม่สนใจปัญหาของคนอื่น และไม่สนใจต่อกิจการที่เป็นสาธารณะประโยชน์ของชุมชนสังคม ดังนั้นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) จึงให้ความสำคัญด้านการพัฒนาทรัพยากรบุคคลให้เป็นพลเมืองดีของสังคมมีคุณธรรมและจริยธรรมในการดำเนินชีวิตมีจิตสาธารณะและกระตือรือร้นที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการ

แก้ปัญหาของชุมชนและสังคม จะเห็นได้ว่าจิตสาธารณะมีความจำเป็นต่อสังคมส่วนรวม ซึ่งมีผลต่อการพัฒนาสังคมในทุกๆ ด้าน ดังนั้นเพื่อพัฒนาให้นักศึกษามีจิตสำนึกที่ดีต่อส่วนรวม สิ่งหนึ่งที่กระทรวงศึกษาธิการให้เป็นนโยบายชัดเจนคือให้น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาใช้เป็นหลักในการพัฒนาผู้เรียน และนอกจากนี้ ยังส่งเสริมให้นำหลักพุทธธรรมไตรสิกขา ซึ่งมีหลักการพัฒนามนุษย์ ให้บุคคลได้พัฒนาอย่างมีบูรณาการและมีคุณภาพ เพราะสอนให้มนุษย์ให้ดำเนินชีวิตทางสายกลางมีชีวิตดีงามถูกต้อง เมื่อนำมาปฏิบัติ จะเป็นการสร้างเสริมให้ผู้นั้นมีลักษณะเป็นผู้มีจิตสาธารณะ นำไปสู่สังคมที่เกื้อกูล ช่วยเหลือ แบ่งปัน ซึ่งนักศึกษาเป็นพลังผลักดันให้สังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีได้ นักศึกษาจึงต้องบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม แสดงถึงความรับผิดชอบต่อสังคม โดยสามารถนำองค์ความรู้ สร้างเครือข่ายเพื่อพัฒนาสังคมให้อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของโปรแกรม

เพื่อพัฒนากลุ่มเป้าหมายให้มีคุณลักษณะจิตสาธารณะ ในองค์ประกอบ 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านตระหนัก รับรู้ถึงปัญหาสังคม ร่วมวิเคราะห์ ยึดหลักธรรมทางสายกลางในการดำเนินชีวิต มีความห่วงใยสังคม (การรับรู้และการรู้คิด)
2. ด้านคำนึงถึงผู้อื่นที่ปฏิสัมพันธ์ สามัคคี เมตตา แบ่งปัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เกื้อกูล ช่วยเหลือ และให้โอกาส (เจตคติ)
3. ด้านการพัฒนาตนเองด้านพฤติกรรม (ศีล) ด้านจิตใจ (สมาธิ) ด้านความรู้ความคิด (ปัญญา) การมีวิธีคิดเป็นคิดถูกต้องตามหลักเหตุผล และอุทิศตนให้ส่วนรวม (พฤติกรรมระดับบุคคล)
4. ด้านการมีส่วนร่วม สร้างเครือข่าย ช่วยแก้ปัญหา ลงมือปฏิบัติ สร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์สุขแก่สังคมและการเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ อย่างเหมาะสม (พฤติกรรมระดับส่วนรวม)

3. แนวคิดสำคัญ

ประยุกต์การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงหลักพุทธธรรมไตรสิกขาช่วยพัฒนาสร้างเสริมจิตสาธารณะ ดังนี้

3.1 องค์ประกอบส่วนของการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือด้านการดำเนินการจัดกิจกรรม ต้องยึดหลัก 3 ท่วง คือ 1) พอประมาณ 2) มีเหตุผล และ 3) มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี มี 2 เงื่อนไข คือ 1) ความรู้ 2) คุณธรรม มีดังนี้ พอประมาณ ให้ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด เหมาะสมพอดี ในทุกๆ ด้าน การมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ใช้เหตุผลในการเลือกใช้วัสดุ อุปกรณ์และทรัพยากร และการมีภูมิคุ้มกันที่ดี โดยรู้จักวางแผนการเตรียม

ตัวไม่ให้บกพร่อง รู้จักปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม สังคม พร้อมยอมรับการเปลี่ยนแปลงอย่างเหมาะสม

3.2 องค์ประกอบของหลักสูตรธรรมไตรสิกขาในกระบวนการจัดการเรียนรู้ มี 3 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นตอนจัดหาและสร้างปัจจัยแห่งสัมมาทิฐิ ให้มีพร้อมก่อนการเรียนรู้หรือทำกิจกรรม คือ ทรัพยากรต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการดำเนินกิจกรรม 2) ขั้นตอนกระบวนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้หลัก คือขั้นศีล สมาธิ และปัญญา 3) ขั้นตอนวัดผลประเมินผล คือประเมินผลที่เกิดกับตัวผู้เข้าอบรม ด้านการพัฒนาทางกาย ศีล จิตใจ และปัญญา

การประยุกต์หลักสูตรธรรมไตรสิกขา ในขั้นการจัดการเรียนรู้คือ ขั้นศีล คือ การควบคุมให้กลุ่มเป้าหมาย ให้อยู่ในสภาพเรียบร้อยเป็นปกติพร้อมที่จะเรียน ขั้นสมาธิ คือให้กลุ่มเป้าหมายรวมจิตใจความคิดแน่วแน่เป็นจุดเดียวตัดสิ่งรบกวนอื่นๆ ออกจากความคิดและจิตใจ ในขณะที่เรียนรู้ ขั้นปัญญา คือพิจารณาผลที่เกิดขึ้นจนเกิดความรู้แจ้งเข้าใจ และแก้ปัญหาได้ มีมโนทัศน์ในเรื่องนั้นได้ถูกต้องตามความเป็นจริง โดยหลักไตรสิกขา ศีล เป็นความประพฤติ คือความรับผิดชอบ เสียสละ ตรงต่อเวลา และมีระเบียบวินัย สมาธิ คือความตั้งมั่นตั้งใจ เอาใจใส่ มีใจจดจ่อต่องานหรือกิจกรรมที่กระทำ ปัญญา คือการจัดการความรู้ การคิดวิเคราะห์เรื่องต่างๆ อย่างเป็นระบบอย่างถูกต้อง

4. โครงสร้างโปรแกรม

ประกอบด้วย 3 ระยะ ดังนี้ 1) ระยะที่ 1 อบรมตามหน่วยการเรียนรู้ตามแผนการสร้างเสริมจิตสาธารณะ จำนวน 5 วัน 30 ชั่วโมง มี 3 หน่วย คือ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 จิตสาธารณะกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักสูตรธรรมไตรสิกขา หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 คนรุ่นใหม่ใส่ใจจิตสาธารณะ หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 พอเพียง แบ่งปัน ใส่ใจ ห่วงใย สังคมและสิ่งแวดล้อม แต่ละหน่วยประกอบด้วยสาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรม แผนการจัดกิจกรรม วิธีการประเมินผลการเรียนรู้ 2) ระยะที่ 2 หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 โครงการจิตสาธารณะกับการลงมือปฏิบัติ เป็นการลงภาคสนามเพื่อปฏิบัติโครงการจิตสาธารณะ 2 วัน จำนวน 12 ชั่วโมง 4 โครงการ และ 3) ระยะที่ 3 หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 คนทำดี สานเครือข่ายขยายความรู้ เป็นการถอดบทเรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ความสำเร็จจากปฏิบัติจริงในพื้นที่ จำนวน 1 วัน 6 ชั่วโมง รวมโครงสร้างโปรแกรมทั้ง 3 ระยะ มี 5 หน่วยการเรียนรู้ จำนวน 8 วัน รวม 48 ชั่วโมง ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 26 โครงสร้างโปรแกรมสร้างเสริมจิตสาธารณะแก่นักศึกษาปริญญาบัณฑิต

หน่วยการเรียนรู้	ชื่อกิจกรรม	เวลา (ชั่วโมง)	การจัดการเรียนรู้	ขั้นหลักพุทธธรรมไตรสิกขา การจัดการเรียนรู้	หลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง การจัดการเรียนรู้	การวัดและประเมินผล
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 จิตสาธารณะกับหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงและหลักพุทธ ธรรมไตรสิกขา	1.1 ตามรอยพ่อหลวง 1.2 ไตรสิกขาสร้างคนดี 1.3 จิตสาธารณะสร้าง ได้	3 3 3	-บรรยายประกอบสื่อ -วีดิทัศน์ ที่เกี่ยวข้อง -ปฏิบัติกิจกรรมใบงาน -อภิปรายแลกเปลี่ยน	1.ขันตล คือ การควบคุมให้ ผู้เรียน ให้อยู่ในสภาพเรียบร้อย เป็นปกติพร้อมที่จะเรียน 2.ขันสมาธิ คือให้ผู้เรียนรวม จิตใจความคิดแน่วแน่เป็นจุด เดียวดั่งสิ่งรบกวอนอื่นๆ ออก จากความคิดและจิตใจขณะ เรียนรู้ 3.ขันปัญญา คือพิจารณาจน เกิดความรู้แจ้งเข้าใจ ในเรื่อง ตามรอยพ่อหลวง ไตรสิกขา สร้างคนดี จิตสาธารณะสร้างได้	1.พอประมาณ โดยใช้ ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิด ประโยชน์สูงสุด เหมาะสม พอดี 2.มีเหตุผล โดยพิจารณา จากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ใช้เหตุผลในการเลือกใช้วัสดุ อุปกรณ์ในการทำกิจกรรม 3.มีภูมิคุ้มกันที่ดี โดย วางแผนการเตรียมตัว ใน การทำกิจกรรม สร้าง ต้นแบบ ตามรอยพ่อหลวง และไตรสิกขาสร้างคนดี	-ประเมินคุณลักษณะ จิตสาธารณะก่อนเรียน -สังเกตพฤติกรรมการมี ส่วนร่วม -ประเมินการอภิปราย -ประเมินผลการปฏิบัติ ใ้งานจิตสาธารณะกับ หลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงและ หลักพุทธธรรมไตรสิกขา

ตารางที่ 28 (ต่อ) โครงสร้างโปรแกรมสร้างเสริมจิตสธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต

หน่วยการเรียนรู้	ชื่อกิจกรรม	เวลา (ชั่วโมง)	การจัดการเรียนรู้	ขั้นหลักพฤติกรรม	หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การจัดการเรียนรู้	การวัดและประเมินผล
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 คนรุ่นใหม่ใส่ใจ จิตสาธารณะ	2.1 ความตระหนักใน ปัญหาสังคม 2.2 การวิเคราะห์ วิจารณ์ ปัญหาสังคม 2.3 1 การรับรู้ ความสามารถของ ตนเองในการแก้ปัญหา สังคม	3 3 3	<ul style="list-style-type: none"> -บรรยายประกอบสื่อ -วีดิทัศน์ ที่เกี่ยวข้อง -ปฏิบัติการกรณีใบงาน -อภิปรายแลกเปลี่ยน 	<p>ขั้นหลักพฤติกรรม ไตรสิกขา การจัดการเรียนรู้</p> <p>1.ขั้นคิด คือ ประพฤติ การรับรู้ความสามารถของ ตนเองในการแก้ปัญหา สังคม</p> <p>2.ขั้นสมาธิ คือ จิตใจที่ดี ความตระหนักในปัญหา สังคม</p> <p>3.ขั้นปัญญา คือ พิจารณา ใช้ปัญญาการวิเคราะห์ วิจารณ์ ปัญหาสังคม ใส่ใจ เรื่องของสาธารณะ</p>	<p>หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การจัดการเรียนรู้</p> <p>1.พอประมาณ โดยใช้ ทรัพยากร เหมาะสมพอดี ทำโครงการจิตสาธารณะ</p> <p>2.มีเหตุผล โดยพิจารณาใน การเลือกใช้วัสดุ อุปกรณ์ และทรัพยากรในทำ โครงการจิตสาธารณะ</p> <p>3.มีภูมิคุ้มกันที่ดี โดย วางแผนการเตรียมตัวไม่ให้ บกพร่อง ในการทำโครงการ จิตสาธารณะ</p>	<p>การวัดและประเมินผล</p> <ul style="list-style-type: none"> -สังเกตพฤติกรรมการมีส่วนร่วม -ประเมินการอภิปราย -ประเมินผลการทำงานปฏิบัติ ใบ งานคนรุ่นใหม่ใส่ใจ จิตสาธารณะ

ตารางที่ 28 (ต่อ) โครงสร้างโปรแกรมสร้างเสริมจิตสธารณชนักศึกษาปริญญาบัณฑิต

หน่วยการเรียนรู้	ชื่อกิจกรรม	เวลา (ชั่วโมง)	การจัดการเรียนรู้	ขั้นหลักพุทธธรรมไตรสิกขา การจัดการเรียนรู้	หลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง การจัดการเรียนรู้	การวัดและประเมินผล
หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 พอเพียง แบ่งปัน ใส่ใจ ห่วงใย สังคมและ สิ่งแวดล้อม	3.1 ความเอื้อเพื่อ เพื่อแม่ 3.2 หลากหลายคนทำดี สร้างสรรค์สังคม 3.3 เครือข่าย พัฒนาสังคม 3.4 ร่วมด้วยช่วยกัน โครงการจิตสาธารณะ	3 3 3 3	-บรรยายประกอบสื่อ -วีดิทัศน์ ที่เกี่ยวข้อง -อภิปรายระดมสมอง -อภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ -วิพากษ์ วิจารณ์ -ปฏิบัติกิจกรรมใบงาน -ระดมความคิดสำรวจปัญหา	ขั้นหลักพุทธธรรมไตรสิกขา การจัดการเรียนรู้ 1.ขั้นศีล คือ ประพฤติ เป็นคนดี ใส่ใจ ห่วงใย สังคมและสิ่งแวดล้อม 2.ขั้นสมาธิ คือ จิตใจที่ ความเอื้อเพื่อเพื่อแม่ พอเพียง แบ่งปัน 3.ขั้นปัญญา คือ พิจารณา ใช้ปัญญา ให้เกิดความรู้แจ้ง เข้าใจ และแก้ปัญหาพร้อม ด้วยช่วยกันทำโครงการจิต สาธารณะ	หลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง การจัดการเรียนรู้ 1.พอประมาณ โดยใช้ ทรัพยากร เหมาะสมพอดี ทำโครงการจิตสาธารณะ 2.มีเหตุผล โดยพิจารณาใน การเลือกใช้วัสดุ อุปกรณ์ และทรัพยากรในทำ โครงการจิตสาธารณะ 3.มีภูมิคุ้มกันที่ดี โดย วางแผนการเตรียมตัวไม่ให้ บกพร่อง ในการทำโครงการ จิตสาธารณะ	การวัดและประเมินผล -สังเกตพฤติกรรมการมี ส่วนร่วม -ประเมินการอภิปราย -ประเมินผลการปฏิบัติ ใบงานพอเพียง แบ่งปัน ใส่ใจ ห่วงใย สังคมและ สิ่งแวดล้อม

ตารางที่ 28 (ต่อ) โครงสร้างโปรแกรมสร้างเสริมจิตสำนึกศึกษาปริญญาบัณฑิต

หน่วยการเรียนรู้	ชื่อกิจกรรม	เวลา (ชั่วโมง)	การจัดการเรียนรู้	ขั้นหลักพฤติกรรมไตรสิกขา การจัดการเรียนรู้	หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การจัดการเรียนรู้	การวัดและประเมินผล
หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 โครงการจิตสำนึกกับการลงมือปฏิบัติ	ชื่อกิจกรรม 4.1 ปฏิบัติโครงการสร้างเสริมจิตสำนึก	12	-ลงภาคสนามดำเนินกิจกรรมตามที่กำหนดไว้ ปฏิบัติตามโครงการสร้างเสริมจิตสำนึก	ขั้นหลัก คือ ประพฤติเป็นคนดี เป็นแบบอย่างของคนรุ่นใหม่ในการช่วยเหลือสังคม ขั้นสมมติ คือ จิตใจที่ดีชอบที่จะช่วยเหลือสังคม ขั้นปัญญา คือ พิจารณาใช้ปัญญา ร่วมคิดและแก้ปัญหาช่วยกันทำโครงการจิตสำนึกและลงปฏิบัติให้เป็นจริง	1.พอประมาณ โดยใช้ทรัพยากร เหมาะสมพอดี ทำโครงการจิตสำนึก 2.มีเหตุผล โดยพิจารณาในการเลือกใช้วัสดุ อุปกรณ์ และทรัพยากรในทำโครงการจิตสำนึก 3.มีภูมิคุ้มกันที่ดี โดยวางแผนการเตรียมตัวไม่ให้บกพร่อง ในการทำโครงการจิตสำนึก	-สังเกตพฤติกรรม -ประเมินผลการปฏิบัติงาน -นิเทศติดตามผล -ประเมินความสำเร็จของโครงการ -ประเมินความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องการปฏิบัติโครงการสร้างเสริมจิตสำนึก

ตารางที่ 28 (ต่อ) โครงสร้างโปรแกรมสร้างเสริมจิตสธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต

หน่วยการเรียนรู้	ชื่อกิจกรรม	เวลา (ชั่วโมง)	การจัดการเรียนรู้	ชั้นหลักสูตรรวม/ไตรศึกษา การจัดการเรียนรู้	หลักการปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง การจัดการเรียนรู้	การวัดและประเมินผล
หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 คนทำดี สานเครือข่าย ขยายความรู้	5.1 เรียนรู้ ประสบการณ์คน ทำดี 5.2 สร้างแรง บันดาลใจ ความ ท้าทาย พัฒนา งานสร้างสรรค์ สังคม	6	-ถอดบทเรียน -เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ -จัดนิทรรศการ ความสำเร็จของโครงการ -วิถีทัศน์ ที่เกี่ยวข้อง -อภิปรายระดมสมอง -อภิปรายแลกเปลี่ยน เรียนรู้ -วิพากษ์ วิจารณ์ กิจกรรม ที่ได้ปฏิบัติมาแล้ว	1.ขั้นคิด คือ ประพฤติ เป็นคนดี ใส่ใจ ห่วงใย สังคม และสิ่งแวดล้อมเรียนรู้ ประสบการณ์คนทำดี เพื่อ สร้างพฤติกรรมให้ดีขึ้น 2.ขั้นสมาธิ คือ จิตใจที่สร้าง แรงบันดาลใจ ความท้าทาย พัฒนางานสร้างสรรค์สังคม 3.ขั้นปัญญา คือ ใช้ปัญญา ให้เกิดความรู้แจ้งเข้าใจ คิด พัฒนางานสร้างสรรค์สังคม ให้เป็นประโยชน์ต่อคน ส่วนรวม	1.พอประมาณ โดยใช้ทรัพยากร เหมาะสมพอดี ในการจัดเวทีแลกเปลี่ยน เรียนรู้จัดนิทรรศการความสำเร็จของ โครงการ จิตสาธารณะ 2.มีเหตุผล โดยพิจารณาในการเลือกใช้ วัสดุ อุปกรณ์ ในการจัดเวทีแลกเปลี่ยน เรียนรู้จัดนิทรรศการความสำเร็จของ โครงการจิตสาธารณะ 3.มีภูมิคุ้มกันที่ดี โดยวางแผนการเตรียม ตัวไม่ให้เกิดปัญหา ในการจัดเวที แลกเปลี่ยนเรียนรู้จัดนิทรรศการ ความสำเร็จของโครงการจิตสาธารณะ	-สังเกตถอดบทเรียนจาก การทำโครงการ -สังเกตพฤติกรรม นำเสนอประสบการณ์ -ประเมินการโต้ตอบ อภิปราย ชักถาม เรื่อง คน ทำดี สานเครือข่าย ขยาย ความรู้ -แบบประเมินความพึง พอใจต่อโปรแกรม -ประเมินคุณลักษณะ จิตสาธารณะหลังการเข้า โปรแกรม
รวมระยะเวลาตลอดโปรแกรม			48			

5. วิธีการฝึกอบรม

โดยใช้กระบวนการพัฒนาจิตสาธารณะ 3 ขั้นตอนคือ ขั้นที่ 1 ขั้นการรับรู้ ตระหนักให้ความสนใจในเรื่องการมีจิตสาธารณะ โดยการสังเกตเรียนรู้จากบุคคลต้นแบบและจากการแลกเปลี่ยนประสบการณ์เชิงประจักษ์เพื่อให้ตระหนักถึงการทำประโยชน์ต่อส่วนรวม ขั้นที่ 2 ขั้นการแสดงพฤติกรรมตอบสนองและเห็นคุณค่าต่อสิ่งที่สนใจในกิจกรรมเพื่อสร้างสรรค์สังคม โดยให้มีการร่วมในการอภิปราย สัมภาษณ์ ชักถาม วิพากษ์วิจารณ์ จัดบันทึก และการสนทนากลุ่มกับเพื่อนๆ และขั้นที่ 3 ขั้นการจัดระบบคุณค่าและสร้างแนวคิดจิตสาธารณะสู่การลงมือปฏิบัติทำให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมโดยให้วิเคราะห์จากสภาพปัญหาจริงและดำเนินกิจกรรมทำโครงการจิตสาธารณะ

วิธีการจัดการเรียนรู้แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน

1. ขั้นนำ

1.1 จัดสถานที่ สิ่งแวดล้อม และกลุ่มเป้าหมายให้มีระเบียบ เพื่อเกื้อหนุนให้เกิดการเรียนรู้

1.2 ให้ผู้เข้าโปรแกรมทำสมาธิ ก่อนนำเข้าสู่บทเรียน โดยผู้นำกลุ่มเป็นต้นแบบ อานั่งที่พื้นห้องเรียนหรือนั่งบนเก้าอี้ด้วยอาการสงบเพื่อเป็นการเตรียมตัวเตรียมใจ ใช้เวลาประมาณ 5-10 นาที ก่อนเข้ากิจกรรม

1.3 เมื่อจะออกจากสมาธิ แล้วหายใจยาวๆ ลึก สัก 3 รอบ ถอนสมาธิช้าๆ ค่อยๆ ลืมตาขึ้น

2. ขั้นจัดการเรียนรู้

2.1 ผู้เข้าโปรแกรม มีระเบียบ มีสมาธิ ศึกษาสาระอย่างตั้งใจ

2.2 ผู้นำกลุ่มจัดกิจกรรมที่กระตุ้นให้ผู้เข้าโปรแกรม คิด มีส่วนร่วม ลงมือค้นคว้า ชักถาม คิดวิเคราะห์

2.3 ทำกิจกรรมร่วมกัน ฝึกปฏิบัติ โดยเน้นให้ รู้จักรับผิดชอบและความเสียสละ

3. ขั้นสรุป ทบทวนใช้ปัญญาและเหตุผล

3.1 กิจกรรมกลุ่ม สรุปสาระที่ได้ศึกษาเรียนรู้

3.2 นำเสนอผลงาน

3.1 ผู้นำกลุ่มสรุป ประเด็นตามสาระ และสิ่งที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวัน

ลักษณะกิจกรรม

1) เน้นกระบวนการกลุ่มเรียนรู้ไปด้วยกัน 2) เรียนรู้จากกรณีศึกษาและการฝึกปฏิบัติจริงในพื้นที่ 3) การถอดบทเรียน เป็นการสะท้อนคุณค่า (Reflection) ของผู้เข้าร่วมโปรแกรมหลังจากการปฏิบัติโครงการจิตสาธารณะ ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 27 วิธีการฝึกอบรมตามกระบวนการพัฒนาจิตตาสถาธนะกับหน่วยการเรียนรู้ โปรแกรมสร้างเสริมจิตตาสถาธนะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต

ระยะที่	คุณลักษณะ จิตตาสถาธนะด้าน	กระบวนการพัฒนา จิต สถาธนะ	หน่วยการเรียนรู้	ชื่อกิจกรรม	สื่อการจัดการเรียนรู้	เครื่องมือวัดและ ประเมินผล
1	1. ด้านตระหนัก ร่วม วิเคราะห์ รับผิดชอบ สังคม ยึดหลักธรรมทาง สายกลาง พอประมาณ ในการดำเนินชีวิต แบบ ห่วงใยสังคม (การรับรู้การรู้คิด)	ขั้นที่ 1 ขั้นการตระหนักให้ ความสนใจในเรื่องการมีจิต สถาธนะ ขั้นที่ 2 ขั้นการแสดง พฤติกรรมต่อสิ่งที่สนใจใน กิจกรรมสร้างสรรค์สังคม	หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 จิตตาสถาธนะกับหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงและหลัก พุทธธรรมไตรสิกขา	1.4 ตามรอยพ่อหลวง 1.5 ไตรสิกขาสร้างคนดี 1.6 จิตตาสถาธนะ สร้างได้	-เอกสารประกอบการจัดการ เรียนรู้ ใบความรู้ ใบงาน -วีดิทัศน์ ที่เกี่ยวข้อง -เครื่องฉาย Projector -ปากกาเคมี กระดาษสี	-แบบสังเกตพฤติกรรม การมีส่วนร่วม -แบบประเมินผลการ ปฏิบัติใบงาน
			หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 คนรุ่นใหม่ ใฝ่ใจ จิตตาสถาธนะ	2.1 ความตระหนักใน ปัญหาสังคม 2.2 การวิเคราะห์ วิจารณ์ ปัญหาสังคม 2.3 การรับรู้ความสามารถ ของตนเองในการแก้ปัญหา สังคม	-เอกสารประกอบการจัดการ เรียนรู้ ใบความรู้ ใบงาน -วีดิทัศน์ ที่เกี่ยวข้อง -เครื่องฉาย Projector -ปากกาเคมี กระดาษสี	-แบบสังเกต พฤติกรรมการมีส่วนร่วม ร่วม -แบบประเมินผลการ ปฏิบัติใบงาน

ตารางที่ 29 (ต่อ) วิธีการฝึกอบรมตามกระบวนการพัฒนาจิตสาธารณะกับหน่วยการเรียนรู้ โปรแกรมสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญา

ระยะที่	คุณลักษณะ จิตสาธารณะด้าน	กระบวนการพัฒนา จิต สาธารณะ	หน่วยการเรียนรู้	ชื่อกิจกรรม	สื่อการจัดการเรียนรู้	เครื่องมือวัดและ ประเมินผล
	2. ด้านค่านึงถึงผู้อื่นที่ร่วม สัมพันธ์ สามีคึกเป็นกลุ่ม เดียวกัน มีการแสดงออก เอื้อเพื่อพ่อแม่ เมตตา แบ่งปัน เกื้อกูล ช่วยเหลือ และให้อีกาส (เจตคติ)	ขั้นที่ 1 ขั้นการตระหนัก ให้ความสนใจในเรื่อง การมี จิตสาธารณะ ขั้นที่ 2 ขั้นการแสดง พฤติกรรมต่อสิ่งที่สนใจ ในกิจกรรมสร้างสรรค์ สังคม	หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 พอเพียง แบ่งปัน ใส่ใจ หัวใจ สังคมและ สิ่งแวดล้อม	3.1 ความเอื้อเพื่อ พ่อแม่ 3.2 หลากหลายคนทำ ดีสร้างสรรค์สังคม 3.3 เครือข่ายเพื่อ พัฒนาสังคม 3.4 ร่วมตัวช่วยกัน โครงการจิตสาธารณะ	-เอกสารประกอบการจัดการ เรียนรู้ ใบความรู้ ใบงาน -วีดิทัศน์ ที่เกี่ยวข้อง -เครื่องฉาย Projector -ปากกาเคมี กระดาษสี	-แบบสังเกตพฤติกรรม การมีส่วนร่วม -แบบประเมินผลการ ปฏิบัติใบงาน

ตารางที่ 29 (ต่อ) วิธีการฝึกอบรมตามกระบวนการพัฒนากิจการคณะกับหน่วยการเรียนรู้ โปรแกรมสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญา

ระยะที่	คุณลักษณะ จิตสาธารณะด้าน	กระบวนการพัฒนา จิต สาธารณะ	หน่วยการเรียนรู้	ชื่อกิจกรรม	สื่อการจัดการเรียนรู้	เครื่องมือวัดและ ประเมินผล
2	3. ด้านพัฒนาตนเองด้านพฤติกรรม (ศีล) ด้านจิตใจ (สมาธิ) ด้านความรู้ ความคิด (ปัญญา) การมีวิถีคิดเป็นคิด ถูกต้องตามหลักเหตุผล และอุทิศตน ให้ส่วนรวม (พฤติกรรมระดับบุคคล) 4) ด้านการมีส่วนร่วม สร้างเครือข่าย ช่วยแก้ปัญหา ลงมือปฏิบัติ สร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์สุขแก่ สังคมและการเตรียมตัวให้พร้อมรับ ผลกระทบการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ อย่างเหมาะสม (พฤติกรรมระดับส่วนรวม)	ขั้นที่ 3 ขั้นการจัดระบบ คุณค่าและการสร้าง แนวคิด จิตสาธารณะสู่ การลงมือปฏิบัติทำให้ เกิดผล	หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 โครงงานจิต สาธารณะกับการ ลงมือปฏิบัติ	4.1 ปฏิบัติโครงการ สร้างเสริม จิตสาธารณะ	-อุปกรณ์ วัสดุ ลงปฏิบัติ ภาคสนามดำเนินการตาม แผน ปฏิบัติโครงการสร้าง เสริม จิต สาธารณะ	-แบบสังเกต พฤติกรรม -แบบประเมินผล การปฏิบัติงาน -แบบประเมิน ความสำเร็จของ โครงการ -แบบนิเทศติดตาม ผล

ตารางที่ 29 (ต่อ) วิธีการฝึกอบรมตามกระบวนการพัฒนาจิตสาธารณะกับหน่วยการเรียนรู้ โปรแกรมสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญา

ระยะที่	คุณลักษณะ จิตสาธารณะด้าน	กระบวนการ พัฒนา จิต สาธารณะ	หน่วยการเรียนรู้	ชื่อกิจกรรม	สื่อการจัดการเรียนรู้	เครื่องมือวัดและ ประเมินผล
3	3. ด้านพัฒนาตนเองด้านพฤติกรรม (ศีล) ด้านจิตใจ (สมาธิ) ด้านความรู้ความ เข้าใจ (ปัญญา) การมีวิธีคิดเป็นคิดถูกต้องตาม หลักเหตุผล และอยู่ที่ตนให้ส่วนรวม (พฤติกรรมระดับบุคคล) 4. ด้านการมีส่วนร่วม สร้างเครือข่าย ช่วย แก้ปัญหา ลงมือปฏิบัติ สร้างสรรค์ให้เกิด ประโยชน์สุขแก่สังคมและการเตรียมตัวให้ พร้อมรับผลกระทบการเปลี่ยนแปลงด้าน ต่าง ๆ อย่างเหมาะสม (พฤติกรรมระดับส่วนรวม)	ขั้นที่ 3 ขั้นการ จัดระบบคุณค่า และ การสร้าง แนวคิด จิต สาธารณะสู่การ ลงมือปฏิบัติทำ ให้เกิดผล	หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 คนที่ดี สามเครือข่าย ขยายความรู้	5.1 เรียนรู้ ประสบการณ์คนทำดี 5.2 สร้างแรงบันดาลใจ ความท้าทาย พัฒนางานสร้างสรรค์ สังคม	-เอกสารประกอบการจัดการ เรียนรู้ -วีดิทัศน์ ที่เกี่ยวข้อง -เครื่องฉาย Projector -ปากกาเคมี กระดาษสี - อุปกรณ์ วัสดุ สำหรับ ถอดบทเรียน -เว็บไซต์เปลี่ยนเรียนรู้ จัดนิทรรศการความสำเร็จ ของโครงการ	-แบบสังเกต พฤติกรรม นำเสนอ ประสบการณ์ การโต้ตอบ อภิปราย ชักถาม -แบบประเมิน ความพึงพอใจต่อ โปรแกรม -แบบประเมิน คุณลักษณะจิต สาธารณะ

6) ระยะเวลา

ระยะที่ 1 รวม 5 วัน 30 ชม. ระยะที่ 2 รวม 2 วัน 12 ชม. และ ระยะที่ 3 1 วัน 6 ชม.
รวมตลอดโปรแกรม 3 ระยะ จำนวน 8 วัน รวม 48 ชั่วโมง

7) สถานที่ฝึกอบรม

ห้องอบรมภาคทฤษฎี สำหรับจำนวนผู้เข้าอบรม 30 คน ตามความเหมาะสม และลงพื้นที่ภาคสนามเพื่อปฏิบัติโครงการจิตสาธารณะ ตามบริบทของกิจกรรมนั้น ๆ

8) การวัดและประเมินผล

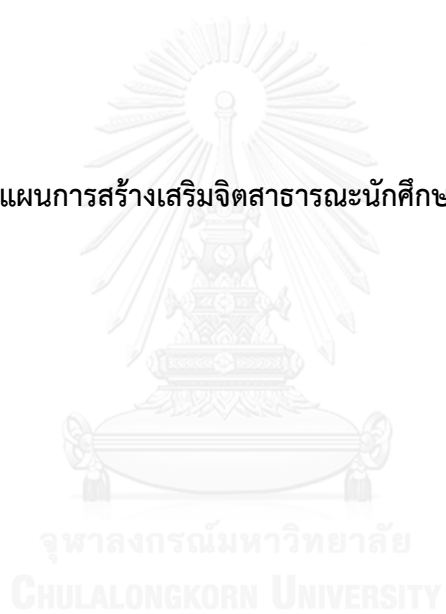
การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตลอดโปรแกรม ใช้หลักการวัดพฤติกรรมด้านจิตพิสัยและการประเมินตามสภาพจริง เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของหน่วยการเรียนรู้และเพื่อประเมินประสิทธิผลของโปรแกรม โดยมีเป้าหมายเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงและพัฒนาโปรแกรมสร้างเสริมจิตสาธารณะให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น โดยมีการดำเนินการดังนี้

8.1 มีการประเมินผลก่อนการอบรมโดยทำแบบประเมินคุณลักษณะจิตสาธารณะ

8.2 มีการประเมินผลระหว่างการอบรม มีการประเมินผลตามสภาพจริง การประเมินตนเอง การสังเกต การสัมภาษณ์

8.3 มีการประเมินผล หลังการอบรม โดยทำแบบประเมินคุณลักษณะจิตสาธารณะ ประเมินโครงการ และการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อโปรแกรม

ตัวอย่างแผนการสร้างเสริมจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1

จิตสาธารณะกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขา

ระยะเวลา 12 ชั่วโมง

กระบวนการสร้างเสริมจิตสาธารณะ ใช้

ขั้นที่ 1 ขั้นการรับรู้ ตระหนักให้ความสนใจในเรื่องการมีจิตสาธารณะ โดยการสังเกตเรียนรู้จากบุคคลต้นแบบและจากการแลกเปลี่ยนประสบการณ์เชิงประจักษ์เพื่อให้ตระหนักถึงการทำประโยชน์ต่อส่วนรวม

ขั้นที่ 2 ขั้นการแสดงพฤติกรรมตอบสนองและเห็นคุณค่าต่อสิ่งที่สนใจในกิจกรรมเพื่อสร้างสรรค์สังคม โดยให้มีการร่วมในการอภิปราย สัมภาษณ์ ชักถาม วิพากษ์วิจารณ์ จัดบันทึก และการสนทนากลุ่มกับเพื่อนๆ และขั้นที่

คุณลักษณะจิตสาธารณะด้าน

1) ด้านตระหนัก ร่วมวิเคราะห์ รับรู้ถึงปัญหาสังคม ยึดหลักธรรมทางสายกลาง พอประมาณ ในการดำเนินชีวิต แบบห่วงใยสังคม (สร้างการรับรู้การรู้คิด)

กิจกรรม

1.1 ตามรอยพ่อหลวง	(ระยะเวลา 3 ชั่วโมง)
1.2 ไตรสิกขาสรางคนดี	(ระยะเวลา 3 ชั่วโมง)
1.3 จิตสาธารณะสร้างได้	(ระยะเวลา 3 ชั่วโมง)

- หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในจัดการเรียนรู้

โดยให้คำนี้ถึง 1.พอประมาณ โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด เหมาะสมพอดี 2.มีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ใช้เหตุผลในการเลือกใช้วัสดุ อุปกรณ์ในการทำกิจกรรม 3.มีภูมิคุ้มกันที่ดี โดยวางแผนการเตรียมตัว ในการทำกิจกรรม สร้างต้นแบบ ตามรอยพ่อหลวงและไตรสิกขาสรางคนดี

- ชั้นหลักพุทธธรรมไตรสิกขา ในการจัดการเรียนรู้

คือ 1.ขั้นศีล คือ การควบคุมให้ผู้เรียน ให้อยู่ในสภาพเรียบร้อยเป็นปกติพร้อมที่จะเรียน 2.ขั้นสมาธิ คือให้ผู้เรียนรวมจิตใจความคิดแน่วแน่เป็นจุดเดียวตัดสิ่งรบกวนอื่นๆ ออกจากความคิดและจิตใจขณะเรียนรู้ 3.ขั้นปัญญา คือพิจารณาจนเกิดความรู้แจ้งเข้าใจ ในเรื่อง ตามรอยพ่อหลวง ไตรสิกขาสรางคนดี จิตสาธารณะสร้างได้

- ก่อนเริ่มกิจกรรม

1. ให้ผู้เข้าโปรแกรมทำสมาธิ ก่อนเข้าสู่บทเรียน โดยผู้นำกลุ่ม เป็นต้นแบบ อาจนั่งที่พื้นห้องเรียนหรือนั่งบนเก้าอี้ด้วยอาการสงบเพื่อเป็นการเตรียมตัวเตรียมใจ ใช้เวลาประมาณ 5-10 นาที ก่อนเข้ากิจกรรม

2. เมื่อจะออกจากสมาธิ แล้วหายใจยาวๆ ลึก สัก 3 รอบ ถอนสมาธิช้าๆ ค่อยๆ ลืมตาขึ้น

แผนการจัดกิจกรรม

กิจกรรมที่ 1.1 ตามรอยพ่อหลวง

(ระยะเวลา 3 ชั่วโมง)

1. สารสำคัญ

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาประยุกต์ โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ และเผื่อแผ่ แบ่งปัน

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. วิเคราะห์หลักการและเป้าหมายปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (K)
2. ประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดกิจกรรมเพื่อสังคม (P)
3. ตระหนักถึงความสำคัญในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (A)

3. สารการเรียนรู้

1. หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการประยุกต์ใช้
2. การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า
3. การดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ เผื่อแผ่ แบ่งปัน เกื้อกูลสังคม

4. ใบงาน

1. ใบงานที่ 1 เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง
2. ใบงานที่ 2 สรุป เรื่อง แนวทางการดำเนินชีวิตตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

5. กิจกรรมการเรียนรู้

1) ชี้นำเข้าสู่บทเรียน

(มีกิจกรรมเตรียมความพร้อมก่อนเริ่มหน่วยการเรียนรู้)

- 1.1 ชม VCD ชุด “พอเพียงตามแนวคิดของ พ่อ”
- 1.2 สนทนาซักถามเกี่ยวกับเรื่องที่ชม โดยตั้งประเด็นคำถามให้นักศึกษาตอบ ดังนี้
 - เรื่องที่ชม เป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร
 - ข้อคิดที่ได้จากเรื่อง

2) **ขั้นการจัดการเรียนรู้**

1. นักศึกษาแบ่งเป็นกลุ่ม ชี้แจงการดำเนินงานโดยใช้กระบวนการกลุ่มให้นักศึกษาทราบ
2. ใบความรู้ที่ 1 เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง ให้นักศึกษาแต่ละกลุ่มศึกษาความหมาย แนวคิดหลัก เป้าหมาย หลักการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
3. วิเคราะห์แนวทางการดำเนินชีวิตให้สอดคล้องกับแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แล้วเขียนสรุปผลการวิเคราะห์ลงในใบงานที่ 1
4. VCD. ชุด “วิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง” เป็นเรื่องที่ 2
5. ร่วมกันสนทนาซักถาม เกี่ยวกับเนื้อหาใน VCD. โดยตั้งประเด็นคำถาม ดังนี้
 - วิถีชีวิตของบุคคลใน VCD. มีอะไร
 - บุคคลในเรื่อง ยึดหลักการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในเรื่องใดบ้าง และจะส่งผลอย่างไรต่อการทำประโยชน์ของส่วนรวม
6. สรุปแผนผังความคิด (Mind Mapping) เรื่อง แนวทางการดำเนินชีวิตตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในใบงานที่ 2
7. นำเสนอที่ละกลุ่ม

3) **ขั้นสรุป**

1. ร่วมกันสรุป เรื่อง หลักการและเป้าหมายปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดกิจกรรมเพื่อการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม

6. **สื่อ / แหล่งเรียนรู้**

1. VCD. ชุด “พอเพียงตามแนวคิดของ พ่อ”
2. VCD. ชุด “วิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง”
3. ใบความรู้ที่ 1 เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง
4. ใบงานที่ 1 เรื่อง การวิเคราะห์แนวทางการดำเนินชีวิตให้สอดคล้องกับแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
5. ใบงานที่ 2 สรุป เรื่อง แนวทางการดำเนินชีวิตตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

7. **การวัดและประเมินผล**

- สังเกตพฤติกรรมการมีส่วนร่วม
- ประเมินการอภิปราย
- ประเมินผลการปฏิบัติ ใบงานจิตสาธารณะกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

กิจกรรมที่ 1.2 ไตรสิกขาสร้างคนดี

(ระยะเวลา 3 ชั่วโมง)

1. สาระสำคัญ

ไตรสิกขาเป็นหลักการพัฒนามนุษย์ให้ดำเนินชีวิตและการอยู่ร่วมกัน ซึ่งสาระสำคัญของไตรสิกขานั้นได้สอดแทรกอยู่ในหลักธรรมเพื่อการดำรงชีวิตที่ดีงาม ทางสายกลาง เพื่อแผ่ แบ่งปัน เกื้อกูลสังคม

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. วิเคราะห์หลักการและเป้าหมายไตรสิกขา (K)
2. ประยุกต์ใช้ หลักไตรสิกขา ในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาตนเองและสังคม (P)
3. ตระหนักถึงความสำคัญในหลักไตรสิกขา (A)

3. สาระการเรียนรู้

1. ไตรสิกขานั้นเป็นกระบวนการในการพัฒนามนุษย์คือการจัดตั้งระบบระเบียบแบบแผนเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตและการอยู่ร่วมกันของมนุษย์
2. สาระสำคัญของหลักไตรสิกขาได้สอดแทรกอยู่ในหลักธรรมต่างๆ เพื่อการดำรงชีวิตที่ดีงาม ทางสายกลาง เพื่อแผ่ แบ่งปัน เกื้อกูลสังคม

4. ใบงาน

1. ใบงานที่ 1 เรื่อง ไตรสิกขา
2. ใบงานที่ 2 เรื่อง ความสัมพันธ์ของไตรสิกขา

5. กิจกรรมการเรียนรู้

1) ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

(มีกิจกรรมเตรียมความพร้อมก่อนเริ่มหน่วยการเรียนรู้)

- 1.1 ชม VCD ชุด “ไตรสิกขาสร้างคนดี”
- 1.2 สนทนาซักถามเกี่ยวกับเรื่องที่ชม โดยตั้งประเด็นคำถามให้นักศึกษาตอบ ดังนี้
 - เรื่องที่ชม เป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร
 - ข้อคิดที่ได้จากเรื่อง

2) ขั้นการจัดการเรียนรู้

1. ตั้งประเด็น ถาม ตอบ บุคคลที่ประสบความสำเร็จในการแก้ปัญหาได้ ให้ช่วยกันวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา และวิธีการแก้ไขปัญหาของบุคคลเหล่านั้น
2. เปลี่ยนกันเล่าประสบการณ์ของตนเองที่มีปัญหา และสามารถแก้ปัญหาได้สำเร็จ แล้วให้ช่วยกันวิเคราะห์ว่า ได้นำหลักธรรมไตรสิกขาแนวทางใดมาใช้ในการแก้ปัญหา

3. แบ่งกลุ่ม ช่วยกันแสวงหาความรู้ระดมความคิด เกี่ยวกับหลักธรรมไตรสิกขา
4. สมาชิกในแต่ละกลุ่มสนทนาแลกเปลี่ยนความรู้ที่ได้มาเกี่ยวกับหลักธรรมไตรสิกขา และช่วยกันสรุปในประเด็น
 - ความหมาย
 - ความสำคัญและคุณค่า
 - แนวทางการปฏิบัติตนตามหลักธรรมไตรสิกขา
5. แต่ละกลุ่มช่วยกันหาข่าวการกระทำของบุคคลที่มีการกระทำตามหลักไตรสิกขา
6. นำเสนอทีละกลุ่ม

3) ขั้นสรุป

1. ร่วมกันสรุป เรื่อง หลักหลักธรรมไตรสิกขา และประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง ผู้อื่นและสังคมส่วนรวม

6.. สื่อ / แหล่งเรียนรู้

1. VCD. ชุด “ไตรสิกขาสร้างคนดี”
2. ใบความรู้ที่ 1 เรื่องไตรสิกขา
4. ใบงานที่ 1 เรื่อง การวิเคราะห์แนวทางการดำเนินชีวิตให้สอดคล้องกับ หลักหลักธรรมไตรสิกขา
5. ใบงานที่ 2 สรุป เรื่อง แนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักหลักธรรมไตรสิกขา

7. การวัดและประเมินผล

- สังเกตพฤติกรรมการมีส่วนร่วม
- ประเมินการอภิปราย
- ประเมินผลการปฏิบัติ ใบงานจิตสาธณะกับหลักพุทธธรรมไตรสิกขา

แผนการจัดการกิจกรรม

กิจกรรมที่ 1.3 จิตสาธารณะสร้างได้

(ระยะเวลา 3 ชั่วโมง)

1. สาระสำคัญ

"จิตสาธารณะ" เป็นสิ่งหนึ่งที่มีความสำคัญในการปลูกจิตสำนึกให้คนรู้จักเสียสละ ร่วมแรงร่วมใจ มีความร่วมมือในการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม ช่วยลดปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม และสร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์สุขแก่สังคม

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. วิเคราะห์ ความสำคัญ องค์ประกอบ จิตสาธารณะ (K)
2. สร้างความเชื่อมั่นในตนเองในการจัดกิจกรรมเพื่อสังคม (P)
3. ตระหนักถึงความสำคัญของการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม (A)

3. สาระการเรียนรู้

1. การปลูกฝังจิตใจให้บุคคลรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม
2. เป็นการสร้างคุณธรรมจริยธรรมซึ่งเป็นเรื่องที่เกิดจากภายใน"จิตสาธารณะ"
3. หลักการในการดำเนินชีวิต ช่วยแก้ปัญหาและสร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์สุขแก่สังคม
4. บุคคลที่มีจิตสาธารณะ

4. ใบงาน

1. ใบงานที่ 1 เรื่อง จิตสาธารณะ
2. ใบงานที่ 2 เรื่อง จิตสาธารณะสร้างได้

5. กิจกรรมการเรียนรู้

1) ชี้นำเข้าสู่บทเรียน

(มีกิจกรรมเตรียมความพร้อมก่อนเริ่มหน่วยการเรียนรู้)

- 1.1 ชม VCD ชุด "คนดีของสังคม"
- 1.2 สนทนาซักถามเกี่ยวกับเรื่องที่ชม โดยตั้งประเด็นคำถามให้นักศึกษาตอบ

2) ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้

1. ใบความรู้ที่ 1 เรื่อง จิตสาธารณะ ให้แต่ละกลุ่มศึกษา ความหมาย แนวคิดหลัก
ความสำคัญ

2. วิเคราะห์ ประเด็นจิตสาธารณะ แล้วเขียนสรุปผลการวิเคราะห์ลงในใบงานที่ 1
3. สรุปแผนผังความคิด (Mind Mapping) ในใบงานที่ 2
4. นำเสนอที่ละกลุ่ม

3) ขั้นสรุป

1. ร่วมกันสรุป เรื่อง จิตสาธารณะ และ ประยุกต์ใช้ ในการจัดกิจกรรมเพื่อการทำประโยชน์ เพื่อส่วนรวม

6.. สื่อ / แหล่งเรียนรู้

1. VCD. ชุด “คนดีของสังคม ”
3. ใบความรู้ที่ 1 เรื่อง จิตสาธารณะ
4. ใบงานที่ 1 เรื่อง จิตสาธารณะ
5. ใบงานที่ 2 เรื่อง จิตสาธารณะสร้างได้

7. การวัดและประเมินผล

- สังเกตพฤติกรรมการมีส่วนร่วม
- ประเมินการอภิปราย
- ประเมินผลการปฏิบัติ ใบงาน จิตสาธารณะสร้างได้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2

คนรุ่นใหม่ ใส่ใจจิตสาธารณะ

ระยะเวลา 12 ชั่วโมง

กระบวนการสร้างเสริมจิตสาธารณะ ใช้

ขั้นที่ 1 ขั้นการรับรู้ ตระหนักให้ความสนใจในเรื่องการมีจิตสาธารณะ โดยการสังเกตเรียนรู้ จากบุคคลต้นแบบและจากการแลกเปลี่ยนประสบการณ์เชิงประจักษ์เพื่อให้ตระหนักถึงการทำ ประโยชน์ต่อส่วนรวม

ขั้นที่ 2 ขั้นการแสดงพฤติกรรมตอบสนองและเห็นคุณค่าต่อสิ่งที่สนใจในกิจกรรมเพื่อ สร้างสรรค์สังคม โดยให้มีการร่วมในการอภิปราย สัมภาษณ์ ชักถาม วิพากษ์วิจารณ์ จัดบันทึก และ การสนทนากลุ่มกับเพื่อนๆ

คุณลักษณะจิตสาธารณะด้าน

1) ด้านตระหนัก ร่วมวิเคราะห์ รับรู้ถึงปัญหาสังคม ยึดหลักธรรมทางสายกลางในการดำเนิน ชีวิต แบบห่วงใยสังคม (สร้างการรับรู้การรู้คิด)

กิจกรรม

2.1 ความตระหนักในปัญหาสังคม	(ระยะเวลา 3 ชั่วโมง)
2.2 การวิเคราะห์ วิจารณ์ ปัญหาสังคม	(ระยะเวลา 3 ชั่วโมง)
2.3 การรับรู้ความสามารถของตนเองในการแก้ปัญหาสังคม	(ระยะเวลา 3 ชั่วโมง)

- หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงช่วยจัดการเรียนรู้

- โดยให้คำนึงถึง **1.พอประมาณ** โดยใช้ทรัพยากร เหมาะสมพอดี ทำโครงการจิตสาธารณะ
- 2.มีเหตุผล** โดยพิจารณาในการเลือกใช้วัสดุ อุปกรณ์และทรัพยากรในทำโครงการจิตสาธารณะ
- 3.มีภูมิคุ้มกันที่ดี** โดยวางแผนการเตรียมตัวไม่ให้เกิดพร่อง ในการทำโครงการจิตสาธารณะ

- ชั้นหลักพุทธธรรมไตรสิกขาในการจัดการเรียนรู้

- คือ **ขั้นศีล** คือ ประพฤติ การรับรู้ความสามารถของตนเองในการแก้ปัญหาสังคม
- 2.ขั้นสมาธิ** คือ จิตใจที่ดีความตระหนักในปัญหาสังคม **3.ขั้นปัญญา** คือ พิจารณาใช้ปัญญาการ วิเคราะห์ วิจารณ์ ปัญหาสังคม ใส่ใจเรื่องของสาธารณะ

- ก่อนเริ่มกิจกรรม

1. ให้ผู้เข้าโปรแกรมทำสมาธิ ก่อนเข้าสู่บทเรียน โดยผู้นำกลุ่ม เป็นต้นแบบ ออานั่งที่พื้น ห้องเรียนหรือนั่งบนเก้าอี้ด้วยอาการสงบเพื่อเป็นการเตรียมตัวเตรียมใจ ใช้เวลาประมาณ 5-10 นาที ก่อนเข้ากิจกรรม
2. เมื่อจะออกจากสมาธิ แล้วหายใจยาว ๆ ลึก สัก 3 รอบ ก่อนค่อย ๆ ถอนสมาธิ ช้าๆ ค่อย ๆ สืบตาขึ้น

แผนการจัดกิจกรรม

กิจกรรมที่ 2.1 ความตระหนักในปัญหาสังคม

(ระยะเวลา 3 ชั่วโมง)

1. สาระสำคัญ

สังคมมีลักษณะที่สำคัญคือ มีวัฒนธรรมและวิถีทางดำเนินชีวิตเป็นของตนเอง มีกฎเกณฑ์ ข้อบังคับของหมู่คณะ ปัญหาสังคมเป็นสถานการณ์ที่เกิดขึ้นแล้วจะเป็นอันตรายต่อสังคม

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. วิเคราะห์ สถานการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบันได้ (K)
2. สร้างผังความคิดสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมได้ (P)
3. ตระหนักถึงผลกระทบสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมได้ (A)

3. สาระการเรียนรู้

1. สังคมมีลักษณะที่สำคัญ มีวัฒนธรรมและวิถีทางดำเนินชีวิตเป็นของตนเอง มีกฎเกณฑ์ ข้อบังคับของหมู่คณะ

2. การไม่ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์จะทำให้เกิดปัญหา ปัญหาสังคมเป็นสถานการณ์ที่เกิดขึ้นแล้วจะเป็นอันตรายต่อส่วนรวม

3. ความตระหนักในปัญหาต่อสังคมซึ่งมีสาเหตุจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมความไม่ เป็นระเบียบของสังคม

4. ใบงาน

1. ใบงานที่ 1 เรื่อง ความตระหนักในปัญหาสังคม
2. ใบงานที่ 2 เรื่อง ปัญหาสังคม

5. กิจกรรมการเรียนรู้

1) ชี้นำเข้าสู่บทเรียน

(มีกิจกรรมเตรียมความพร้อมก่อนเริ่มหน่วยการเรียนรู้)

1.1 ชม VCD ชุด “สังคมไทย”

1.2 สนทนาซักถามเกี่ยวกับเรื่องที่ชม โดยตั้งประเด็นคำถามให้นักศึกษาตอบ

2) ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้

1. ใบความรู้ที่ 1 เรื่อง สังคมไทยให้แต่ละกลุ่มศึกษา ประเด็นสำคัญ

2. วิเคราะห์ ประเด็น สังคมไทย แล้วเขียนสรุปผลการวิเคราะห์ลงในใบงานที่ 1

3. สรุปแผนผังความคิด (Mind Mapping) สถานการณ์สังคมไทย ในใบงานที่ 2

4. นำเสนอทีละกลุ่ม

3) **ขั้นสรุป**

1. ร่วมกันสรุป เรื่อง **ความตระหนักในปัญหาสังคม** และ แนวทางจัดกิจกรรมเพื่อ
การแก้ปัญหาและทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม

6.. **สื่อ / แหล่งเรียนรู้**

1. VCD. ชุด “สังคมไทย”

2. ใบความรู้ที่ 1 เรื่อง สถานการณ์สังคมไทย

3. ใบงานที่ 1 เรื่อง **สังคมไทย**

7. **การวัดและประเมินผล**

-สังเกตพฤติกรรมการมีส่วนร่วม

-ประเมินการอภิปราย

-ประเมินผลการปฏิบัติ ใบงานคนรุ่นใหม่ ใส่ใจจิตสาธารณะ ด้านความตระหนักในปัญหา

สังคม

แผนการจัดกิจกรรม

กิจกรรมที่ 2.2 การวิเคราะห์ วิเคราะห์ ปัญหาสังคม

(ระยะเวลา 3 ชั่วโมง)

1. สาระสำคัญ

การวิเคราะห์ หมายถึง การใคร่ครวญ เช่น วิเคราะห์เหตุการณ์ แยกออกเป็น ส่วน ๆ ส่วนการวิพากษ์ วิเคราะห์ หมายถึงการให้คำตัดสิน การวิเคราะห์ เป็นสิทธิของบุคคลทุกคนย่อมกระทำได้แต่การวิพากษ์วิจารณ์นั้นควรอยู่ในกรอบของกฎหมาย การวิเคราะห์ปัญหาสังคม คือ เป็นแนวทางในแก้ไขปัญหาแต่ละปัญหา

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. วิเคราะห์ สาเหตุปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมได้ (K)
2. สร้างผังความคิดเพื่อเป็นแนวทางในแก้ปัญหาสังคมได้ (P)
3. ตระหนักถึงผลกระทบที่เกิดจากปัญหาสังคม (A)

3. สาระการเรียนรู้

1. การวิเคราะห์ การใคร่ครวญ เช่น วิเคราะห์เหตุการณ์ วิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ วิเคราะห์ข่าว ส่วนการวิพากษ์ วิเคราะห์ปัญหาสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง
2. การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม เป็นการพัฒนาสังคมนั่นเอง การวิเคราะห์ปัญหาสังคมจึงเป็นขั้นตอนสำคัญอีกขั้นตอนหนึ่งที่ต้องกระทำ
3. ประโยชน์ของการวิเคราะห์ปัญหาสังคม แนวทางในการพิจารณาแก้ไขปัญหา

4. ใบงาน

1. ใบงาน เรื่อง การวิเคราะห์ วิเคราะห์ ปัญหาสังคม

5. กิจกรรมการเรียนรู้

1) ชี้นำเข้าสู่บทเรียน

(มีกิจกรรมเตรียมความพร้อมก่อนเริ่มหน่วยการเรียนรู้)

1.1 ชม VCD ชุด “ปัญหาสังคม”

- 1.2 สนทนาซักถามเกี่ยวกับเรื่องที่ชม โดยตั้งประเด็นคำถามให้นักศึกษาตอบ

2) ขั้นการจัดการเรียนรู้

1. ใบความรู้ที่ 1 เรื่อง ปัญหาสังคมให้แต่ละกลุ่มศึกษา ประเด็นสำคัญ
2. วิเคราะห์ ประเด็น ปัญหาสังคม แล้วเขียนสรุปผลการวิเคราะห์ลงในใบงานที่ 1
3. สรุปแผนผังความคิด (Mind Mapping) ปัญหาสังคม ในใบงานที่ 2

4. นำเสนอทีละกลุ่ม

3) ขั้นสรุป

1. ร่วมกันสรุป เรื่อง การวิเคราะห์ วิจัย ปัญหาสังคมและ แนวทางจัดกิจกรรมเพื่อการแก้ปัญหาและทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม

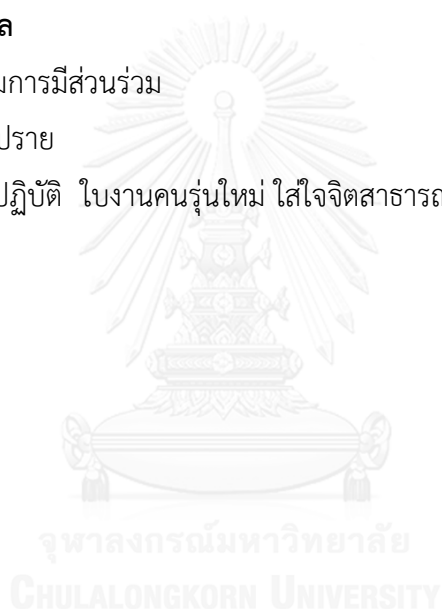
6.. สื่อ / แหล่งเรียนรู้

1. VCD. ชุด “ปัญหาสังคม”
3. ใบความรู้ที่ 1 เรื่อง ปัญหาสังคม
4. ใบงานที่ 1 เรื่อง ปัญหาสังคม
5. ใบงานที่ 2 เรื่อง ปัญหาสังคมแก้ได้

7. การวัดและประเมินผล

- สังเกตพฤติกรรมการมีส่วนร่วม
- ประเมินการอภิปราย
- ประเมินผลการปฏิบัติ ใบงานคนรุ่นใหม่ ใส่ใจจิตสาธารณะ การวิเคราะห์ วิจัย ปัญหา

สังคม

แผนการจัดกิจกรรม

กิจกรรมที่ 2.3 การรับรู้ความสามารถของตนเองในการแก้ปัญหาสังคม (ระยะเวลา 3 ชั่วโมง)

.....

1. สาระสำคัญ

การสร้างให้เกิดการรับรู้ความสามารถตนเอง (Self-efficacy) โดยใช้กระบวนการกลุ่มเป็นแนวคิดที่ให้ผู้แต่ละคนมาพบปะและมีปฏิสัมพันธ์กัน เพื่อเรียนรู้ซึ่งกันและกัน การทำประโยชน์ต่อสังคมนั้นสามารถทำได้ทุกเพศ ทุกวัย ควรต้องเผื่อแผ่ ดูแลสังคมไทย ดูแลสิ่งแวดล้อม ชุมชน ตลอดจนปัญหาต่าง ๆ

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. วิเคราะห์ การสร้างให้เกิดการรับรู้ความสามารถตนเอง (K)
2. สร้างผังความคิดเพื่อเป็นแนวทางการสร้างให้เกิดการรับรู้ความสามารถตนเอง(P)
3. ตระหนักถึงการรับรู้ความสามารถตนเอง ในการช่วยแก้ปัญหาสังคม (A)

3. สาระการเรียนรู้

- 1.การสร้างให้เกิดการรับรู้ความสามารถตนเอง (Self-efficacy) โดยใช้กระบวนการกลุ่ม
- 2.บุคคลรับรู้ว่าคุณมีความสามารถสูงก็จะเป็นสิ่งสนับสนุนที่จะทำให้บุคคลนั้นมีความสามารถแก้ปัญหา การทำประโยชน์ต่อสังคมนั้น
- 3.การร่วมกันสร้างสรรค์สิ่งดี ๆ ควรต้องออกมามีส่วนร่วมรับผิดชอบด้วยกัน

4. ใบงาน

1. ใบงาน เรื่อง การรับรู้ความสามารถของตนเองในการแก้ปัญหาสังคม

5. กิจกรรมการเรียนรู้

1) ชี้นำเข้าสู่บทเรียน

(มีกิจกรรมเตรียมความพร้อมก่อนเริ่มหน่วยการเรียนรู้)

- 1.1 ชม VCD ชุด “ดารา ตัวอย่างที่ทำงานสร้างสรรค์สังคม”
- 1.2 สนทนาซักถามเกี่ยวกับเรื่องที่ชม โดยตั้งประเด็นคำถาม

2) **ขั้นการจัดการเรียนรู้**

1. ใบความรู้ที่ 1 เรื่อง การรับรู้ความสามารถของตนเองในการแก้ปัญหาสังคม ให้แต่ละกลุ่มศึกษา ประเด็นสำคัญ
2. วิเคราะห์ ประเด็น แล้วเขียนสรุปผลการวิเคราะห์ลงในใบงานที่ 1
3. สรุปแผนผังความคิด (Mind Mapping) ในใบงานที่ 2
4. นำเสนอทีละกลุ่ม

3) **ขั้นสรุป**

1. ร่วมกันสรุป เรื่อง การรับรู้ความสามารถของตนเองในการแก้ปัญหาสังคมและ แนวทางจัดกิจกรรมเพื่อการแก้ปัญหาและทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม

6.. **สื่อ / แหล่งเรียนรู้**

1. VCD ชุด “ดารา ตัวอย่างที่ทำงานสร้างสรรค์สังคม”
2. ใบความรู้ที่ 1 เรื่อง การรับรู้ความสามารถของตนเองในการแก้ปัญหาสังคม
3. ใบงาน เรื่อง การรับรู้ความสามารถของตนเองในการแก้ปัญหาสังคม

7. **การวัดและประเมินผล**

- สังเกตพฤติกรรมการมีส่วนร่วม
- ประเมินการอภิปราย
- ประเมินผลการปฏิบัติ ใบงานคนรุ่นใหม่ ใส่ใจจิตสาธารณะ การรับรู้ความสามารถของตนเองในการแก้ปัญหาสังคม

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3

พอเพียง แบ่งปัน ใส่ใจ ห่วงใย สังคมและสิ่งแวดล้อม

ระยะเวลา 12 ชั่วโมง

กระบวนการสร้างเสริมจิตสาธารณะ ใช้

ขั้นที่ 1 ขั้นการรับรู้ ตระหนักให้ความสนใจในเรื่องการมีจิตสาธารณะ โดยการสังเกตเรียนรู้ จากบุคคลต้นแบบและจากการแลกเปลี่ยนประสบการณ์เชิงประจักษ์เพื่อให้ตระหนักถึงการทำ ประโยชน์ต่อส่วนรวม

ขั้นที่ 2 ขั้นการแสดงพฤติกรรมตอบสนองและเห็นคุณค่าต่อสิ่งที่สนใจในกิจกรรมเพื่อ สร้างสรรค์สังคม โดยให้มีการร่วมในการอภิปราย สัมภาษณ์ ชักถาม วิพากษ์วิจารณ์ จัดบันทึก และ การสนทนากลุ่มกับเพื่อนๆ

คุณลักษณะจิตสาธารณะด้าน

2) ด้านคำนึงถึงผู้อื่นที่ร่วมสัมพันธ์ สามัคคีเป็นกลุ่มเดียวกัน มีการแสดงออก เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เมตตา แบ่งปัน เกื้อกูล ช่วยเหลือ และให้โอกาส (สร้างเจตคติ)

กิจกรรม

3.1 ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่	(ระยะเวลา 3 ชั่วโมง)
3.2 หลากหลายคนทำดีสร้างสรรค์สังคม	(ระยะเวลา 3 ชั่วโมง)
3.3 เครือข่ายเพื่อพัฒนาสังคม	(ระยะเวลา 3 ชั่วโมง)
3.4 ร่วมด้วยช่วยกัน โครงการจิตสาธารณะ	(ระยะเวลา 3 ชั่วโมง)

- หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงช่วยจัดการเรียนรู้

- โดยให้คำนึงถึง 1.พอประมาณ โดยใช้ทรัพยากร เหมาะสมพอดี ทำโครงการจิตสาธารณะ
2.มีเหตุผล โดยพิจารณาในการเลือกใช้วัสดุ อุปกรณ์และทรัพยากรในการทำโครงการจิตสาธารณะ
3.มีภูมิคุ้มกันที่ดี โดยวางแผนการเตรียมตัวไม่ให้เกิดพร่อง ในการทำโครงการจิตสาธารณะ

- ชั้นหลักพุทธธรรมไตรสิกขาในการจัดการเรียนรู้

คือ 1.ขั้นศีล คือ ประพฤติดี เป็นคนดี ใส่ใจ ห่วงใย สังคมและสิ่งแวดล้อม 2.ขั้นสมาธิ คือ จิตใจที่ดีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ พอเพียง แบ่งปัน 3.ขั้นปัญญา คือ พิจารณาใช้ปัญญา ให้เกิดความรู้แจ้ง เข้าใจ และแก้ปัญหาพร้อมด้วยช่วยกันทำโครงการจิตสาธารณะ

- ก่อนเริ่มกิจกรรม

1. ให้ผู้เข้าโปรแกรมทำสมาธิ ก่อนนำเข้าสู่บทเรียน โดยผู้นำกลุ่ม เป็นต้นแบบ อาจนั่งที่พื้น ห้องเรียนหรือนั่งบนเก้าอี้ด้วยอาการสงบเพื่อเป็นการเตรียมตัวเตรียมใจ ใช้เวลาประมาณ 5-10 นาที ก่อนเข้ากิจกรรม

2. เมื่อจะออกจากสมาธิ แล้วหายใจยาว ๆ ลึก สัก 3 รอบ ก่อนค่อย ๆ ถอนสมาธิ ช้า ๆ ค่อย ๆ ลืมตาขึ้น

แผนการจัดกิจกรรม

กิจกรรมที่ 3.1 ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

(ระยะเวลา 3 ชั่วโมง)

1. สาระสำคัญ

ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เป็นการกระทำที่แสดงออกถึงการเสียสละ หรือการกระทำเพื่อผู้อื่น ซึ่งมีลักษณะสำคัญคือการเสียสละ มีน้ำใจ โอบอ้อมอารีทำให้นักบุญรักใคร่ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน แบ่งปัน ไม่เบียดเบียนผู้อื่น

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. บอกความสำคัญ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ (K)
2. ปฏิบัติตนเป็นผู้มีน้ำใจ เอื้อเฟื้อ แบ่งปันต่อผู้อื่น (P)
3. ตระหนักถึงประโยชน์ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ที่เกิดขึ้นในสังคม (A)

3. สาระการเรียนรู้

1. ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เป็นการกระทำที่แสดงออกถึงการเสียสละ หรือการกระทำเพื่อผู้อื่นโดยไม่คำนึงถึงความลำบาก

2. ลักษณะสำคัญของการเสียสละ ความมีน้ำใจโอบอ้อมอารี เห็นใจและเข้าใจถึงความยากลำบากของผู้อื่น

4. ใบงาน

1. ใบงาน เรื่อง ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

5. กิจกรรมการเรียนรู้

1) ชี้นำเข้าสู่บทเรียน

(มีกิจกรรมเตรียมความพร้อมก่อนเริ่มหน่วยการเรียนรู้)

1. ร่วมกันร้องเพลง “การแบ่งปัน”
2. สนทนาเกี่ยวกับการแบ่งปัน โดยให้ช่วยกัน ยกตัวอย่างเรื่องที่ตนเองเคย

เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ แบ่งปันต่อผู้อื่น

2) ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้

1. แบ่งกลุ่มตามความสมัครใจ จากนั้นให้แต่ละกลุ่มแสดงบทบาทสมมติเรื่อง การแบ่งปัน จากประสบการณ์ โดยให้แต่ละกลุ่มร่วมกันฝึกซ้อมแสดงและแสดงกลุ่มละ 5 นาที

2. แต่ละกลุ่มช่วยกันวิพากษ์และสรุปข้อคิดที่ได้รับประโยชน์จากการชมการแสดงบทบาทสมมติของเพื่อนในแต่ละเรื่อง เช่น

- การแบ่งปันมีประโยชน์อย่างไร / การเห็นแก่ตัวมีโทษอย่างไร
 - ได้ข้อคิดอะไรบ้าง
3. ช่วยกันเขียนสรุปข้อคิดที่ได้รับจากการชมการแสดง

3) ชั้นสรุป

ร่วมกันสรุปความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับ ดังนี้

1. การรู้จักสำรวจตนเอง การรู้จักตนเองทำให้ประมาณตนเองได้ว่าตนเองมีความพร้อมที่จะช่วยเหลือแบ่งปันผู้อื่นได้อย่างไร
 2. การที่แต่ละคนเห็นแก่ตัว ทำให้สังคมแตกแยก
 3. การรู้จักแบ่งปันช่วยเหลือผู้อื่น และการช่วยเหลือเกื้อกูลแบ่งปันซึ่งกันและกัน ทำให้ทุกคนอยู่ร่วมกันในสังคมมีความสุข
 4. การมีความรู้และประสบการณ์เรื่องการแบ่งปันทำให้เห็นคุณค่าของการแบ่งปันต่อผู้อื่น และควรฝึกเป็นนิสัยเป็นประจำ
- ร่วมกันสรุป ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และแนวทางจัดกิจกรรมเพื่อการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม

6.. สื่อ / แหล่งเรียนรู้

1. เพลง “การแบ่งปัน”
2. ใบความรู้ เรื่อง ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
3. ใบงาน เรื่อง ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
7. การวัดและประเมินผล

- สังเกตพฤติกรรมการมีส่วนร่วม
- ประเมินการอภิปราย
- ประเมินผลการปฏิบัติ ใบงาน ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

แผนการจัดกิจกรรม

กิจกรรมที่ 3.2 หลากหลายคนทำดี

(ระยะเวลา 3 ชั่วโมง)

1. สาระสำคัญ

สังคมจะน่าอยู่ได้ ถ้าหากคนบนโลกใบนี้ รู้จัก "ให้" มากกว่า "รับ" ตัวอย่าง คนทำดี สิ่งดี ๆ ที่พวกเขาสร้างขึ้น ภาคภูมิใจที่มีพวกเขาอยู่ร่วมในสังคม และคงเป็นแรงบันดาลใจให้ทุกคนได้ทำดี เพื่อผู้อื่น

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. บอกประโยชน์ คนทำดี เพื่อสังคม (K)
2. ปฏิบัติตนเป็น ตามแนวทางคนทำดี ผู้มีน้ำใจ แบ่งปันต่อผู้อื่น (P)
3. ตระหนักถึงประโยชน์ที่เกิดขึ้นในถ้าสังคมมีหลากหลายคนทำดี (A)

3. สาระการเรียนรู้

1. สังคมของเราจะน่าอยู่ได้ ถ้าหากคนบนโลกใบนี้ รู้จัก "ให้" มากกว่า "รับ"
2. เรื่องที่ทำให้เรารู้สึกประทับใจ และซาบซึ้งไปกับสิ่งดี ๆ ที่พวกเขาสร้างขึ้น
3. แรงบันดาลใจให้ทุกคนได้ทำดี เพื่อผู้อื่น

4. ใบงาน

1. ใบงาน เรื่อง หลากหลายคนทำดี

5. กิจกรรมการเรียนรู้

1) ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

(มีกิจกรรมเตรียมความพร้อมก่อนเริ่มหน่วยการเรียนรู้)

- 1.1 ชม VCD ชุด “หลากหลายคนทำดี”
- 1.2 สนทนาซักถามเกี่ยวกับเรื่องที่ชม โดยตั้งประเด็นคำถาม

2) ขั้นการจัดการเรียนรู้

1. ใบความรู้ที่ 1 เรื่อง หลากหลายคนทำดี ให้แต่ละกลุ่มศึกษา ประเด็นสำคัญ
2. วิเคราะห์ ประเด็น แล้วเขียนสรุปผลการวิเคราะห์ลงในใบงานที่ 1
3. สรุปแผนผังความคิด (Mind Mapping) ในใบงานที่ 2
4. นำเสนอที่ละกลุ่ม

3) ขั้นสรุป

1. ร่วมกันสรุป เรื่อง หลาหลายคนทำดี และ แนวทางจัดกิจกรรมเพื่อการแก้ปัญหา และทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม

6.. สื่อ / แหล่งเรียนรู้

1. VCD ชุด “หลาหลายคนทำดีของสังคม”
2. ใบความรู้ เรื่อง หลาหลายคนทำดี
3. ใบงาน เรื่อง หลาหลายคนทำดี

7. การวัดและประเมินผล

- สังเกตพฤติกรรมการมีส่วนร่วม
- ประเมินการอภิปราย
- ประเมินผลการปฏิบัติ ใบงาน หลาหลายคนทำดี

แผนการจัดกิจกรรม

กิจกรรมที่ 3.3 เครือข่ายพัฒนาสังคม

(ระยะเวลา 3 ชั่วโมง)

1. สาระสำคัญ

เครือข่าย คือกลุ่มหรือระบบที่เชื่อมโยงถึงกัน ให้เกิดประโยชน์ เครือข่ายในการทำกิจกรรมทางสังคมคือ การรวมตัวกันของกลุ่ม องค์กรต่าง ๆ เพื่อประสานงาน ช่วยเหลือ กระตุ้นให้เกิดการพัฒนาและแก้ไขปัญหาสังคม

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. บอกประโยชน์ เครือข่ายในการทำกิจกรรมทางสังคม (K)
2. สร้างเครือข่ายในการทำกิจกรรมทางสังคม (P)
3. ตระหนักถึงประโยชน์ที่เกิดขึ้น ถ้าสังคมมีเครือข่ายทำกิจกรรมทางสังคม (A)

3. สาระการเรียนรู้

1. เครือข่ายคือกระบวนการของการใช้เครือข่ายหรือกลุ่มที่เชื่อมโยงถึงกันให้เกิดประโยชน์ การรวมตัวกันของกลุ่ม องค์กรต่าง ๆ เพื่อประสานงาน ช่วยเหลือ กระตุ้นให้เกิดการพัฒนาและแก้ไขปัญหาสังคม

2. ความสามัคคีในหมู่คณะและการทำงานเป็นทีม จะช่วยให้การขับเคลื่อนเครือข่ายในการทำกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือสังคมให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย

3. องค์กรที่ได้ทำกิจกรรมดี ๆ เพื่อสังคม เสียสละเพื่อส่วนรวม ย่อมจะส่งผลทำให้ทุก ๆ ส่วนในสังคมไทยน่าอยู่ยิ่งขึ้น

4. ใบงาน

1. ใบงาน เรื่อง เครือข่ายในการทำกิจกรรมทางสังคม

5. กิจกรรมการเรียนรู้

1) ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

(มีกิจกรรมเตรียมความพร้อมก่อนเริ่มหน่วยการเรียนรู้)

- 1.1 ชม VCD ชุด “เครือข่ายคนของสังคม”
- 1.2 สนทนาซักถามเกี่ยวกับเรื่องที่ชม โดยตั้งประเด็นคำถาม

2) ขั้นการจัดการเรียนรู้

1. ใบความรู้ที่ 1 เรื่อง เครือข่ายในการทำกิจกรรมทางสังคม ให้แต่ละกลุ่มศึกษา ประเด็น

สำคัญ

2. วิเคราะห์ ประเด็น แล้วเขียนสรุปผลการวิเคราะห์ลงในใบงานที่ 1
3. สรุปแผนผังความคิด (Mind Mapping) ในใบงานที่ 2
4. นำเสนอที่ละกลุ่ม

3) ขั้นสรุป

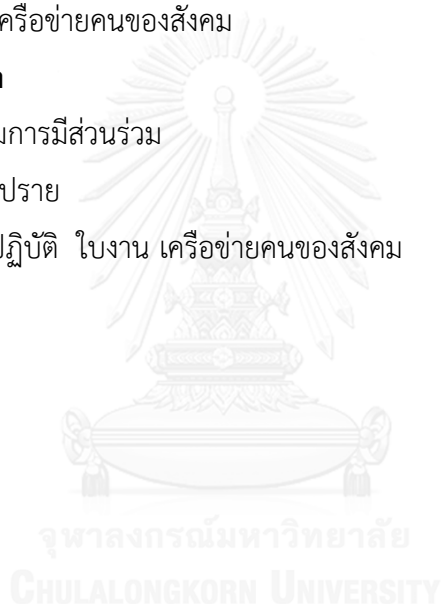
1. ร่วมกันสรุป เรื่อง เครือข่ายในการทำกิจกรรมทางสังคม และแนวทางจัดกิจกรรมเพื่อการแก้ปัญหาและทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม

6.. สื่อ / แหล่งเรียนรู้

1. VCD ชุด “เครือข่ายคนของสังคม”
2. ใบความรู้ เรื่อง เครือข่ายคนของสังคม
3. ใบงาน เรื่อง เครือข่ายคนของสังคม

7. การวัดและประเมินผล

- สังเกตพฤติกรรมการมีส่วนร่วม
- ประเมินการอภิปราย
- ประเมินผลการปฏิบัติ ใบงาน เครือข่ายคนของสังคม

แผนการจัดกิจกรรม

กิจกรรมที่ 3.4 ร่วมด้วยช่วยกันโครงการจิตสาธารณะ

(ระยะเวลา 3 ชั่วโมง)

1. สาระสำคัญ

คำว่า “โครงการ” ภาษาอังกฤษใช้คำว่า “Project” ซึ่งหมายถึง แผนงานย่อยที่ประกอบด้วย กิจกรรม หรืองานหลายงานที่ระบุรายละเอียดชัดเจน อาทิ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย ระยะเวลา ดำเนินการวิธีการหรือขั้นตอนในการดำเนินงาน พื้นที่ในการดำเนินงาน งบประมาณที่ใช้ในการดำเนินงานตลอดจนผลลัพธ์ที่คาดว่าจะได้รับ และง่ายต่อการติดตามและประเมินผล

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. บอกประโยชน์ โครงการจิตสาธารณะ (K)
2. เขียนเสนอ โครงการจิตสาธารณะได้ (P)
3. ตระหนักถึงประโยชน์ โครงการจิตสาธารณะ เพื่อสร้างสรรค์สังคม (A)

3. สาระการเรียนรู้

1. “โครงการ” แผนงานย่อยที่ประกอบด้วยกิจกรรม หรืองานหลายงานที่ระบุรายละเอียด ชัดเจน อาทิ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย ระยะเวลาดำเนินการวิธีการหรือขั้นตอนในการดำเนินงาน พื้นที่ ในการดำเนินงาน งบประมาณที่ใช้ในการดำเนินงานตลอดจนผลลัพธ์ที่คาดว่าจะได้รับ และง่ายต่อ การติดตามและประเมินผล

2.โครงการที่ดีจะต้องมีลักษณะ

1. สามารถแก้ไขปัญหาของหน่วยงานหรือองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. สามารถสนองต่อความต้องการของกลุ่ม ชุมชน นโยบายของหน่วยงาน และนโยบาย ของประเทศชาติได้ดี
3. รายละเอียดของโครงการต้องเข้าใจง่ายมีการใช้ภาษาที่เข้าใจกันทั่วไป
4. มีวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ชัดเจน และมีลักษณะเฉพาะเจาะจง
5. รายละเอียดของโครงการต้องเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กัน ตั้งแต่ประเด็นแรกถึงประเด็นสุดท้าย
6. กำหนดการใช้ทรัพยากรอย่างชัดเจนและเหมาะสม
7. มีวิธีการติดตามและประเมินผลที่ชัดเจน

4. ใบงาน

1. ใบงาน เรื่อง โครงการจิตสาธารณะและการเขียนโครงการ

5. กิจกรรมการเรียนรู้

1) ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

(มีกิจกรรมเตรียมความพร้อมก่อนเริ่มหน่วยการเรียนรู้)

- 1.1 ชม VCD ชุด “โครงการจิตสาธารณะ”
- 1.2 สนทนาซักถามเกี่ยวกับเรื่องที่ชม โดยตั้งประเด็นคำถาม

2) ขั้นการจัดการเรียนรู้

1. ใบความรู้ที่ 1 เรื่อง โครงการจิตสาธารณะและการเขียนโครงการ ให้แต่ละกลุ่มศึกษา ประเด็นสำคัญ

2. วิเคราะห์ ประเด็น แล้วเขียนสรุปผลการวิเคราะห์ลงในใบงานที่ 1
3. สรุปแผนผังความคิด (Mind Mapping) ในใบงานที่ 2
4. นำเสนอที่ละกลุ่ม

3) ขั้นสรุป

1. ร่วมกันสรุป เรื่อง โครงการจิตสาธารณะและการเขียนโครงการ และแนวทางจัด กิจกรรมเพื่อการแก้ปัญหาและทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม

6.. สื่อ / แหล่งเรียนรู้

1. VCD ชุด “โครงการจิตสาธารณะ”
2. ใบความรู้ เรื่อง โครงการจิตสาธารณะและการเขียนโครงการ
3. ใบงาน เรื่อง โครงการจิตสาธารณะและการเขียนโครงการ

7. การวัดและประเมินผล

- สังเกตพฤติกรรมการมีส่วนร่วม
- ประเมินการอภิปราย
- ประเมินผลการปฏิบัติ ใบงาน โครงการจิตสาธารณะและการเขียนโครงการ

ตัวอย่างกิจกรรมสร้างสรรค์สังคม

ตารางที่ 28 กิจกรรม/โครงการ/โครงการที่แสดงให้เห็น องค์ประกอบของกิจกรรมสร้างสรรค์สังคม

หัวข้อ	รายละเอียด
1. นักศึกษาสร้างโครงการปลูกป่า (เกิดจากความรู้อย่างยั่งยืน สังคมศึกษา)	สร้างสรรค์โครงการ : โครงการปลูกป่า การปฏิบัติ : ปลูกป่า การบริการสังคม : การมีส่วนร่วมในการป้องกันความเสียหายที่เกิดจากการกัดเซาะของน้ำ
2. นักศึกษาสร้างโครงการจัดวัน ดนตรีในมหาวิทยาลัย (เกิดจากผล การเรียนรู้ดนตรี)	สร้างสรรค์โครงการ : โครงการจัดวันดนตรีใน มหาวิทยาลัย การปฏิบัติ : จัดวันดนตรีสากล การบริการสังคม : สร้างความบันเทิงให้เพื่อนร่วม มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 29 แสดงกิจกรรมเพื่อสร้างสรรค์สังคม

ลำดับที่	ชื่อโครงการ/กิจกรรม
1	กิจกรรมปลูกป่า/อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
2	กิจกรรมเดินรณรงค์ในโอกาสต่างๆ
3	จิตอาสาช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส/พิการ/คนชรา
4	จิตอาสาช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์/ชุมชน กิจกรรมชุมชน
5	กิจกรรม อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน
6	กิจกรรมอาสาพัฒนาโรงเรียน/วัด ในชุมชน
7	กิจกรรม Big cleaning
8	กิจกรรมกีฬา
9	เพื่อนช่วยเพื่อน/พี่ดูแลน้อง
10	กิจกรรมอบรมค่ายคุณธรรม จริยธรรม / อบรมค่ายพุทธศาสนา / อบรมค่ายแกนนำ
11	กิจกรรมพิเศษอื่นๆที่กรรมการเพื่อสังคมฯพิจารณาเห็นว่าเกิดประโยชน์ต่อสังคม

กิจกรรมสร้างสรรค์ประโยชน์ เป็นกิจกรรมพัฒนาเพื่อส่งเสริมให้พัฒนาตนเองและพัฒนาซึ่งกันและกันโดยเรียนรู้จากประสบการณ์ในการจัดกิจกรรม กิจกรรมสร้างสรรค์ มุ่งหวังให้ฝึกทักษะการคิดสร้างสรรค์ และทักษะการคิดวิเคราะห์ การปฏิบัติ มุ่งหวังให้ลงมือปฏิบัติที่เกิดจากความศรัทธาเริ่มสร้างสรรค์ของตนเอง การบริการ เป็นกิจกรรมจิตอาสาที่ไม่มีค่าจ้างตอบแทนมุ่งหวังให้มีความตระหนักรู้ มีสำนึกความรับผิดชอบต่อตนเองและต่อสังคม

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4

โครงการจิตสาธารณะกับการลงมือปฏิบัติ

ระยะเวลา 12 ชั่วโมง

กระบวนการสร้างเสริมจิตสาธารณะ ใช้

ขั้นที่ 3 ขั้นการจัดระบบคุณค่าและสร้างแนวคิดจิตสาธารณะสู่การลงมือปฏิบัติทำให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมโดยให้วิเคราะห์จากสภาพปัญหาจริงและดำเนินกิจกรรมทำโครงการจิตสาธารณะ

คุณลักษณะจิตสาธารณะด้าน

3) ด้านพัฒนาทักษะฝึกฝนอบรมตนเองด้านพฤติกรรม (ศีล) ด้านจิตใจ (สมาธิ) ด้านความรู้ ความคิด (ปัญญา) การมีวิธีคิดเป็นคิดถูกต้องตามหลักเหตุผล และอุทิศตนให้ส่วนรวม

(สร้างพฤติกรรมระดับบุคคล)

4) ด้านการมีส่วนร่วม สร้างเครือข่าย ช่วยแก้ปัญหา ลงมือปฏิบัติ สร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์สุขแก่สังคมและการเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ อย่างเหมาะสม (สร้างพฤติกรรมระดับส่วนรวม)

กิจกรรม

4.1 ปฏิบัติโครงการสร้างเสริมจิตสาธารณะ (ระยะเวลา 12 ชั่วโมง)

- หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงช่วยจัดการเรียนรู้

โดยให้คำนึงถึง 1.พอประมาณ โดยใช้ทรัพยากร เหมาะสมพอดี ทำโครงการจิตสาธารณะ 2. มีเหตุผล โดยพิจารณาในการเลือกใช้วัสดุ อุปกรณ์และทรัพยากรในทำโครงการจิตสาธารณะ 3. มีภูมิคุ้มกันที่ดี โดยวางแผนการเตรียมตัวไม่ให้เกิดพร่อง ในการทำโครงการจิตสาธารณะ

- ชั้นหลักพุทธธรรมไตรสิกขาในการจัดการเรียนรู้

คือ 1.ขั้นศีล คือ ประพฤติดี เป็นคนดี เป็นแบบอย่างของคนรุ่นใหม่ในการช่วยเหลือสังคม 2.ขั้นสมาธิ คือ จิตใจที่ดีชอบที่จะช่วยเหลือสังคมส่วนรวม 3.ขั้นปัญญา คือ พิจารณาใช้ปัญญา ร่วมคิดและแก้ปัญหาช่วยกันทำโครงการจิตสาธารณะ และลงปฏิบัติให้เป็นจริง

- ก่อนเริ่มกิจกรรม

1. ให้ผู้เข้าโปรแกรมทำสมาธิ ก่อนลงภาคสนามปฏิบัติกิจกรรม โดยผู้นำกลุ่ม เป็นต้นแบบ เพื่อเป็นการเตรียมตัวเตรียมใจ ใช้เวลาประมาณ 5-10 นาที

2. เมื่อจะออกจากสมาธิ แล้วหายใจยาว ๆ ลึก สัก 3 รอบ ก่อนค่อย ๆ ถอนสมาธิ ช้า ๆ ค่อย ๆ ลืมตาขึ้น

ตารางที่ 30 แผนบทเรียนภาคสนามลงพื้นที่ปฏิบัติการ Mini Project อาสาสร้างสรรค์สังคม

รายการ	รายละเอียด
<p>ขอบข่าย</p>	<p>นักศึกษาเมื่อผ่านภาคเรียน จะเสนอโครงการปฏิบัติการ Mini Project อาสาสร้างสรรค์สังคม ซึ่งเป็นกระบวนการจัดกิจกรรมในลักษณะกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมอาสาพัฒนา หรือกิจกรรมสร้างสรรค์สังคม โดยนักศึกษาดำเนินการด้วยตนเองในลักษณะอาสาสมัคร เพื่อแสดงถึงความรับผิดชอบ ความตั้งใจ ความเสียสละต่อสังคม และมีจิตสาธารณะ</p>
<p>แนวการจัดกิจกรรม</p>	<p>การจัดกิจกรรมเพื่อสังคม เน้นให้นักศึกษาร่วมกันสำรวจ และวิเคราะห์ สภาพปัญหา ร่วมกันออกแบบการจัดกิจกรรม วางแผนกิจกรรม ปฏิบัติกิจกรรมตามแผน ร่วมสรุปและประเมินผลกิจกรรม รายงานผล พร้อมทั้งประชุมสัมมนา และเผยแพร่กิจกรรม</p> <p>การจัดกิจกรรมสามารถเลือกจัดกิจกรรมหรือเข้า ร่วมกิจกรรมได้ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. จัดกิจกรรมในลักษณะบูรณาการประสบการณ์ของนักศึกษาเองโดยนักศึกษสามารถจัดกิจกรรมตามองค์ความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้ และประสบการณ์ 2. จัดกิจกรรมลักษณะโครงการ โครงงาน หรือกิจกรรม ที่นักศึกษานำเสนอการจัดกิจกรรมเพื่อขอความเห็นชอบในการ ทำโครงการ โครงงานหรือกิจกรรม ซึ่งมีระยะเวลาเริ่มต้นและสิ้นสุดที่ชัดเจน 3. จัดกิจกรรมร่วมกับองค์กรอื่น หมายถึง กิจกรรมที่นักศึกษาอาสาสมัครเข้าร่วมกิจกรรมกับหน่วยงานหรือองค์กรอื่นที่ จัดกิจกรรมในลักษณะ เพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ โดยนักศึกษสามารถเข้าร่วมกิจกรรม
<p>ลักษณะของกิจกรรม</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. เป็นกิจกรรมที่ผู้ปฏิบัติการ ปฏิบัติด้วยความสมัครใจ 2. เป็นกิจกรรมที่ทำเพื่อผู้อื่น / สังคม 3. เป็นกิจกรรมที่นักศึกษาคิด / ออกแบบเอง

ตารางที่ 32 (ต่อ) แผนบทเรียนภาคสนาม ลงพื้นที่ปฏิบัติการ Project อาสาสร้างสรรค์สังคม

รายการ	รายละเอียด
ขั้นตอนการจัดกิจกรรม	<p>ขั้นตอนที่ 1 การสำรวจเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาต่างๆ ทั้งภายในมหาวิทยาลัยและชุมชน</p> <p>ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาต่างๆ และจัดลำดับปัญหาตามความสำคัญ จำเป็นและเร่งด่วนจากมากไปหาน้อย</p> <p>ขั้นตอนที่ 3 วางแผน ออกแบบกิจกรรม และจัดทำปฏิทินการปฏิบัติการ</p> <p>ขั้นตอนที่ 4 ปฏิบัติกิจกรรมตามแผนที่วางไว้</p> <p>ขั้นตอนที่ 5 แลกเปลี่ยนเรียนรู้หลังจากเสร็จสิ้นการปฏิบัติการเพื่อถอดบทเรียนและสะท้อน ในประเด็นดังนี้ คือ ผลที่เกิดกับผู้ปฏิบัติการและผลที่เกิดแก่สังคมภายหลังจากการปฏิบัติการ จากนั้นนำไปสรุป รายงานและเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์การปฏิบัติการ</p> <p>***นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสังคม เน้นให้นักศึกษาเป็นผู้จัดการด้วยตนเองทุกขั้นตอนและต่อเนื่อง โดยมีที่ปรึกษา กิจกรรม***</p>
รูปแบบของกิจกรรม	<p>เป็นกิจกรรมที่ต้อง ค้นคว้าและพัฒนาสร้างสรรค์ กิจกรรมหรือแผนงานหรือโครงการต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อ สาธารณะ หรือบริการสังคม มหาวิทยาลัย ชุมชน การเริ่มต้นโครงการ การเลือก และวิเคราะห์หัวข้อ การเขียนเค้าโครง โครงการและแผนปฏิบัติงาน การปฏิบัติตามแผนและตรวจสอบความก้าวหน้า แนวทางการเขียนรายงานและการเขียน รายงาน โครงการ การนำเสนอผลงานและวิจารณ์ โดยใช้กระบวนการปฏิบัติ กระบวนการกลุ่ม</p>

ตารางที่ 32 (ต่อ) แผนบทเรียนภาคสนาม ลงพื้นที่ปฏิบัติการ Project อาสาสร้างสรรค์สังคม

รายการ	รายละเอียด
ผลที่คาดหวัง	<p>ต้องรู้จักวางแผนการเริ่มต้นโครงการ เลือกและวิเคราะห์ข้อโครงการ เขียนเค้าโครงการงานและแผนปฏิบัติงาน ปฏิบัติตามแผนและตรวจสอบความก้าวหน้า กำหนดแนวทางการเขียนรายงานและเขียนรายงาน และนำเสนอผลงานและ วิจารณ์ผลงานในทางที่สร้างสรรค์ ผลงานของนักศึกษาเป็นผลที่เกิดจากการดำเนินโครงการที่ให้ประสบการณ์ตรง เน้นการนำความรู้ไปใช้ในการพัฒนาสังคม</p> <p>แสดงให้เห็นถึงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ กระบวนการดำเนินงาน คุณค่าของผลงานเป็นประโยชน์ต่อสังคม การสะท้อนผลที่ได้จากการทำกิจกรรม/โครงการ (เช่น การดำเนินการ การแก้ปัญหา ความรู้สึกต่องานที่ทำ) และ ความสมบูรณ์ถูกต้องของเอกสารสรุปผลการดำเนินงาน ผลงานมีการเผยแพร่ และ นำเสนอผลงาน</p>
หลักคิด	<p>ต้องเป็นกิจกรรมที่ไม่เป็นส่วนหนึ่งของการเรียนและได้คะแนน ไม่มีค่าตอบแทน ค่าจ้างหรือเป็นการหารายได้ พิเศษหรือรายได้ประจำ ไม่เป็นงานที่นักศึกษาทำเป็นประจำ เช่น การจัดเก็บหนังสือเข้าที่ในห้องสมุด ไม่ให้การเยี่ยมชม สถานที่ต่างๆ เช่น ชมพิพิธภัณฑ์ ดูหนัง ดูละครดูกีฬา เป็นต้น ต้องไม่เป็นการที่ก่อให้เกิดความแตกแยก ต้องไม่เป็นการมรดกตกทอดที่ไม่มีวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายชัดเจน และต้องเป็นกิจกรรมที่ผู้สอน/ที่ปรึกษารับรู้</p>

ตารางที่ 32 (ต่อ) แผนบทเรียนภาคสนาม ลงพื้นที่ปฏิบัติการ Project อาสาสร้างสรรค์สังคม

รายการ	รายละเอียด
เป้าหมายของโปรแกรมที่มีต่อ ผู้ที่เข้ารับการพัฒนา	<ol style="list-style-type: none"> 1. ตระหนักรู้ในความสามารถของตนเอง ค้นพบศักยภาพ สิ่งที่ตัวเองมีความชำนาญและมีความต้องการที่จะพัฒนาตนเอง 2. รู้จักการวางแผนและริเริ่มกิจกรรมต่างๆ ตั้งแต่การเขียนโครงการ ดำเนินงานตามโครงการซึ่งอาจทำร่วมกับผู้อื่นหรือทำคนเดียว 4. สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นเป็นทีมได้ โดยร่วมงานได้กับหลายๆ ทีม มีโอกาสทำกิจกรรมที่ท้าทายใหม่ๆ 5. นักศึกษาแสดงความมุ่งมั่น ชยันหมั่นเพียร แสดงความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน (โดยดูจากการทำงานอย่างสม่ำเสมอ ร่วมแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างการทำกิจกรรม) 6. นักศึกษาได้เรียนรู้คุณธรรมจริยธรรมจากการทำกิจกรรม 7. พัฒนาทักษะและเรียนรู้ประสบการณ์ใหม่ๆ ทำให้นักศึกษามีความรู้ความชำนาญในการกิจกรรม 8. นักศึกษามีความกล้าก้าวร้าวรับผิดชอบเหตุการณ์สำคัญๆ ที่เกิดขึ้นโดยอาสาเข้าร่วมโครงการ/โครงการ/กิจกรรม

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5

คนทำดี สานเครือข่าย ขยายความรู้

ระยะเวลา 6 ชั่วโมง

กระบวนการสร้างเสริมจิตสาธารณะ ใช้

ขั้นที่ 3 ขั้นการจัดระบบคุณค่าและสร้างแนวคิดจิตสาธารณะสู่การลงมือปฏิบัติทำให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมโดยให้วิเคราะห์จากสภาพปัญหาจริงและดำเนินกิจกรรมทำโครงการจิตสาธารณะ

คุณลักษณะจิตสาธารณะด้าน

3) ด้านพัฒนาทักษะฝึกฝนอบรมตนเองด้านพฤติกรรม (ศีล) ด้านจิตใจ (สมาธิ) ด้านความรู้ ความคิด (ปัญญา) การมีวิธีคิดเป็นคิดถูกต้องตามหลักเหตุผล และอุทิศตนให้ส่วนรวม

(สร้างพฤติกรรมระดับบุคคล)

4) ด้านการมีส่วนร่วม สร้างเครือข่าย ช่วยแก้ปัญหา ลงมือปฏิบัติ สร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์สุขแก่สังคมและการเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ อย่างเหมาะสม (สร้างพฤติกรรมระดับส่วนรวม)

กิจกรรม

5.1 เรียนรู้ประสบการณ์คนทำดี (ระยะเวลา 3 ชั่วโมง)

5.2 สร้างแรงบันดาลใจ ความท้าทาย พัฒนางานสร้างสรรค์สังคม (ระยะเวลา 3 ชั่วโมง)-

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงช่วยจัดการเรียนรู้

โดยให้คำนึงถึง **1.พอประมาณ** โดยใช้ทรัพยากร เหมาะสมพอดี ในการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้จัดนิทรรศการความสำเร็จของโครงการจิตสาธารณะ**2.มีเหตุผล** โดยพิจารณาในการเลือกใช้วัสดุ อุปกรณ์ ในการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้จัดนิทรรศการความสำเร็จของโครงการจิตสาธารณะ**3.มีภูมิคุ้มกันที่ดี** โดยวางแผนการเตรียมตัวไม่ให้บกพร่อง ในการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้จัดนิทรรศการความสำเร็จของโครงการจิตสาธารณะ

- ชั้นหลักพุทธธรรมไตรสิกขาในการจัดการเรียนรู้

คือ **1.ขั้นศีล** คือ ประพฤติ เป็นคนดี ใส่ใจ ห่วงใย สังคมและสิ่งแวดล้อมเรียนรู้ประสบการณ์คนทำดี เพื่อสร้างพฤติกรรมให้ดียิ่งขึ้น**2.ขั้นสมาธิ** คือ จิตใจที่ดีสร้างแรงบันดาลใจ ความท้าทาย พัฒนางานสร้างสรรค์สังคม**3.ขั้นปัญญา** คือ ใช้ปัญญา ให้เกิดความรู้แจ้งเข้าใจ คิด พัฒนางานสร้างสรรค์สังคม ให้เป็นประโยชน์ต่อคนส่วนรวม

- ก่อนเริ่มกิจกรรม

1. ให้ผู้เข้าโปรแกรมทำสมาธิ ก่อนกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยผู้นำกลุ่ม เป็นต้นแบบ
อาจนั่งที่พื้นห้องเรียนหรือนั่งบนเก้าอี้ด้วยอาการสงบเพื่อเป็นการเตรียมตัวเตรียมใจ ใช้เวลาประมาณ
5-10 นาที ก่อนเข้ากิจกรรม

2. เมื่อจะออกจากสมาธิ แล้วหายใจยาว ๆ ลึก สัก 3 รอบ ก่อนค่อย ๆ ถอนสมาธิ ช้าๆ
ค่อย ๆ สีมตาขึ้น

แผนการจัดกิจกรรม

กิจกรรมถอดบทเรียน

5.1 เรียนรู้ประสบการณ์คนทำดี (ระยะเวลา 3 ชั่วโมง)

5.2 สร้างแรงบันดาลใจ ความท้าทาย พัฒนางานสร้างสรรค์สังคม (ระยะเวลา 3 ชั่วโมง)

1. สาระสำคัญ

กิจกรรมถอดบทเรียน เทคนิคการจัดการความรู้รูปแบบหนึ่งที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ในกลุ่มที่เป็นระบบเพื่อสกัดความรู้ฝังลึกในตัวตนคนและองค์ความรู้ของท้องถิ่นออกมาเป็นบทเรียนที่สามารถนำไปสรุปและสังเคราะห์เป็นเอกสารชุดความรู้ คู่มือ ตำรา ฯลฯ ที่บุคคลอื่นสามารถเรียนรู้และนำไปปรับใช้ให้การปฏิบัติงานมีคุณภาพยิ่งขึ้น

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. วิเคราะห์หลักการและเป้าหมายปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (K)
2. ประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดกิจกรรมเพื่อสังคม (P)
3. ตระหนักถึงความสำคัญในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (A)

3. สาระการเรียนรู้

1. การสืบค้นความรู้จากการทำงาน โดยสกัดเอาความรู้สำคัญที่เกี่ยวข้องกับรายละเอียดขั้นตอนการทำงาน ผลการทำงาน ความรู้ใหม่ๆที่เกิดขึ้นระหว่างการทำงาน ทั้งที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จ หรือความล้มเหลว

2. เป็นแนวทางในการปรับปรุงการทำงานให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

5. กิจกรรมการเรียนรู้

1) ชี้นำ

(มีกิจกรรมเตรียมความพร้อมก่อนเริ่มการแลกเปลี่ยนเรียนรู้)

2) **ขั้นการจัดการเรียนรู้**

1. แบ่งออกเป็นกลุ่ม ชี้แจงการดำเนินงานโดยใช้กระบวนการกลุ่มให้นักศึกษาทราบ
 - เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้
 - จัดนิทรรศการความสำเร็จของโครงการ
 - วัสดุทัศน์ ที่เกี่ยวข้อง
 - อภิปรายระดมสมอง-อภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้-วิพากษ์ วิจารณ์

3) **ขั้นสรุป**

1. ร่วมกันสรุป ความสำเร็จ ปัญหา อุปสรรค ในการจัดกิจกรรมเพื่อการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม

6. **สื่อ / แหล่งเรียนรู้**

1. วัสดุทัศน์ การทำโครงการสร้างสรรค์สังคม
2. ภาพถ่าย การจัดนิทรรศการ

7. **การวัดและประเมินผล**

- สังเกตถอดบทเรียนจากการทำโครงการ
- สังเกตพฤติกรรมการนำเสนอประสบการณ์
- ประเมินการโต้ตอบ อภิปราย ซักถาม เรื่อง คนทำดี สานเครือข่าย ขยายความรู้
- แบบประเมินความพึงพอใจต่อโปรแกรม
- ประเมินคุณลักษณะจิตสาธารณะหลังการเข้าโปรแกรม

ตัวอย่าง
เครื่องมือแบบประเมิน

วิธีการประเมินผลการเรียนรู้

วิธีการวัดและประเมินผล	เครื่องมือการวัด	เกณฑ์การประเมิน
1. สังเกตการณ์มีส่วนร่วม ใน การทำกิจกรรมและการสรุปผล การอภิปรายกลุ่ม	- แบบสังเกตพฤติกรรมการมี ส่วนร่วมในการทำกิจกรรม ประจำหน่วยการเรียนรู้	ได้คะแนนรวม 10 คะแนนขึ้นไป ถือว่าผ่านเกณฑ์
2. ตรวจสอบผลงานการปฏิบัติ กิจกรรมตามใบงานและ การสรุปข้อคิดจากกิจกรรม	- แบบประเมินผลการปฏิบัติ กิจกรรมตามใบงาน	ได้คุณภาพระดับ 2 ขึ้นไป ถือว่าผ่านเกณฑ์
3. การประเมินการปฏิบัติทำใบ งาน กิจกรรม กลุ่ม	- แบบประเมินการปฏิบัติทำใบ งาน กิจกรรม กลุ่ม	ได้คะแนนรวม 10 คะแนนขึ้นไป ถือว่าผ่านเกณฑ์

แบบสังเกตพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม
หน่วยการเรียนรู้ที่ เรื่อง.....

คำชี้แจง

1. ผู้ประเมินสังเกตพฤติกรรมของนิสิตแต่ละคนขณะปฏิบัติกิจกรรมโดยบันทึกตัวเลขคะแนนลงในช่องรายการตามเกณฑ์ที่กำหนดให้ตามความเป็นจริง
2. สรุประดับคุณภาพพฤติกรรมที่นิสิตแสดงออกโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องผลการประเมินโดยพิจารณาคะแนนตามเกณฑ์การตัดสินที่กำหนดให้

ที่	ชื่อ-สกุล	เกณฑ์การตัดสิน								
		0 - 5 คะแนน = ปรับปรุง 6 - 10 คะแนน = พอใช้ 11 - 15 คะแนน = ดี								
		ความมุ่งมั่นตั้งใจ	ความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรม	ความมั่นใจและกล้าแสดงออก	ความคิดรอบคอบ มีเหตุผล	ความสะอาดอาหาร และมีมนุษยสัมพันธ์	รวมคะแนน	ดี	พอใช้	ปรับปรุง
		3	3	3	3	3	15			
1.										
2.										
3.										
4.										
5.										

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
(.....)

เกณฑ์การให้คะแนน

ประเด็นการสังเกต พฤติกรรม	เกณฑ์การให้คะแนน		
	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน
มุ่งมั่นตั้งใจ	ตั้งใจในการฟังบรรยาย ทำกิจกรรมจนสำเร็จ ครบทุกกิจกรรมและ ตรงต่อเวลาทุกครั้ง	สนใจในการฟังเป็น บางครั้ง ทำกิจกรรม สำเร็จเป็นบางกิจกรรม ตรงต่อเวลาเป็นบางครั้ง	ไม่ค่อยให้ความสนใจใน การฟัง ทำกิจกรรมไม่ สำเร็จเลยและไม่ตรงต่อ เวลา
กระตือรือร้นในการ ทำกิจกรรม	กระตือรือร้นในการทำ กิจกรรม แสดงความ คิดเห็นอย่างสม่ำเสมอ	กระตือรือร้นในการทำ กิจกรรม แสดงความ คิดเห็นเป็นบางครั้ง	ไม่มีความกระตือรือร้น เฉยชา นิ่งเฉย ขณะทำ กิจกรรม
มั่นใจและกล้า แสดงออก	กล้าแสดงความคิดเห็น และตอบคำถาม ฉะฉานมั่นใจทุกครั้ง	แสดงความคิดเห็นเมื่อ เจาะจงเป็นรายบุคคล และตอบเป็นบางครั้ง	ไม่กล้าแสดงความ คิดเห็นและไม่ตอบ คำถาม
คิดรอบคอบ มี เหตุผล	แสดงความคิดเห็นโดย อ้างอิงเหตุผลทุกครั้ง	แสดงความคิดเห็นโดย อ้างอิงเหตุผลเป็น บางครั้ง	แสดงความคิดเห็นบ้าง แต่ไม่ได้อ้างอิงเหตุผล
ความเอื้ออาทร และมีมนุษยสัมพันธ์	ให้ความร่วมมือกับ สมาชิกในกลุ่ม สม่ำเสมอ แสดงออกถึง การมีน้ำใจ เป็นผู้ฟัง ผู้ ตามที่ดี	ให้ความร่วมมือกับ สมาชิกในกลุ่มเป็น บางครั้ง ยอมรับฟังความ คิดเห็นของผู้อื่นบางครั้ง	ไม่ให้ความร่วมมือกับ สมาชิกในกลุ่ม พุดจาไม่ สุภาพ ไม่ยอมรับฟัง ความคิดเห็นของผู้อื่น

แบบประเมินการปฏิบัติในงาน กิจกรรม กลุ่ม
หน่วยการเรียนรู้ที่ เรื่อง.....

คำชี้แจง

1. ผู้ประเมิน ประเมินผลงานการสรุปประเด็นระดมความคิดของ กลุ่ม จากกระดาษฟลิปชาร์ตประกอบการนำเสนอหน้าชั้นเรียน โดยพิจารณาตามเกณฑ์การให้คะแนนที่กำหนด
2. สรุปผลการประเมินตามเกณฑ์การตัดสินผลงานที่กำหนดให้ โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องสรุปผลการประเมิน

กลุ่มที่	ชื่อกลุ่ม	ระดับคุณภาพกลุ่ม ระดมความคิด ทำใบงาน				สรุปผลการประเมิน	
		3	2	1	0	ผ่าน	ไม่ผ่าน

เกณฑ์การประเมิน

ระดับคุณภาพ	เกณฑ์การประเมิน
3	ทำใบงานและสรุปผลอภิปรายครบ ประเด็น สื่อถึงความหมาย ความสำคัญ ประเด็นในใบงาน ได้อย่างถูกต้อง มีความเป็นไปได้ การอธิบายนำเสนอ เข้าใจได้ง่าย
2	ทำใบงานและสรุปผล ประเด็นบางส่วนบางประเด็น ที่ไม่ถูกต้องเหมาะสม ยังไม่ชัดเจน การอธิบายนำเสนอยังไม่ค่อยเข้าใจบางประเด็น
1	ทำใบงานและสรุปผลอภิปรายครบ ประเด็น แต่ทุกประเด็นยังไม่ค่อยถูกต้อง ชัดเจน การอธิบายนำเสนอไม่ชัดเจน
0	ทำใบงานสรุปผลอภิปรายไม่ครบ ประเด็น และไม่ถูกต้อง

เกณฑ์การตัดสิน

ได้คุณภาพระดับ 2 ขึ้นไป ถือว่า ผ่านเกณฑ์

แบบประเมินการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม

หน่วยการเรียนรู้ที่เรื่อง.....

คำชี้แจง

1. ผู้ประเมินประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรมโดยบันทึกตัวเลขคะแนนลงในช่องรายการตามเกณฑ์ที่กำหนดให้ตามความเป็นจริง
2. สรุประดับคุณภาพพฤติกรรมแสดงออกโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องผลการประเมิน โดยพิจารณาคะแนนตามเกณฑ์การตัดสินที่กำหนดให้

ที่	ชื่อกลุ่ม	เกณฑ์การตัดสิน								
		0 – 5 คะแนน = ปรับปรุง 6 – 10 คะแนน = พอใช้ 11 – 15 คะแนน = ดี								
		การทำงานเป็นทีม	การช่วยกันแก้ปัญหา	การตรงต่อเวลา	ความซื่อสัตย์	ช่วยกันสรุปกิจกรรมการเรียนรู้	รวมคะแนน	ดี	พอใช้	ปรับปรุง
		3	3	3	3	3	15			
1.										
2.										
3.										
4.										
5.										

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
(.....)

เกณฑ์การให้คะแนน

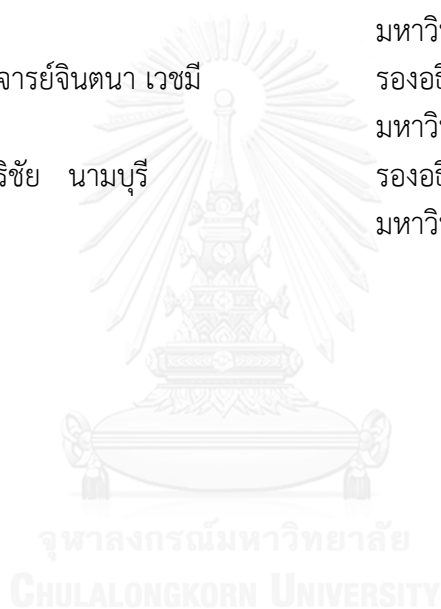
รายการประเมิน	เกณฑ์การให้คะแนน		
	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน
การทำงานเป็นทีม	แสดงออกถึงความสามัคคีภายในกลุ่มอย่างชัดเจน ทุกคนให้ความร่วมมือ มีผู้นำ ผู้ตามที่ดี วางแผนก่อนเริ่มทำกิจกรรมทุกครั้ง	แสดงออกถึงความสามัคคีภายในกลุ่ม ค่อนข้างชัดมีสมาชิกบางคนไม่ให้ความร่วมมือ วางแผนเป็นบางกิจกรรม	มีการถกเถียงขัดแย้งกันภายในกลุ่ม สมาชิกไม่ค่อยให้ความร่วมมือ ไม่มีการวางแผนในการทำกิจกรรม
การช่วยกันแก้ปัญหา	สมาชิกส่วนใหญ่มีปฏิภาณไหวพริบดี สามารถคิดหาวิธีการที่แตกต่างจากกลุ่มอื่น บรรลุผลสำเร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด	สมาชิกบางคนสามารถคิดหาวิธีการ ดำเนินกิจกรรมได้จนบรรลุผลสำเร็จ แต่ใช้เวลานานที่กำหนด	แก้ปัญหาโจทย์ของกิจกรรมได้ไม่สำเร็จ และใช้ระยะเวลาเกินกว่าที่กำหนด
การตรงต่อเวลา	ปฏิบัติกิจกรรมได้สำเร็จ เสร็จสิ้นตรงเวลาที่กำหนดหรือก่อนกำหนด	ปฏิบัติกิจกรรมได้สำเร็จเสร็จสิ้น แต่ใช้ระยะเวลามากกว่าที่กำหนด	ปฏิบัติกิจกรรมได้ไม่สำเร็จและใช้ระยะเวลาเกินที่กำหนด
ความซื่อสัตย์	ปฏิบัติตามกฎกติกาอย่างเคร่งครัด	ปฏิบัติตามกฎกติกาบ้างเป็นบางครั้ง	ไม่ปฏิบัติตามกฎกติกาหาวิธีการเพื่อให้เสร็จสิ้นกิจกรรมโดยเร็ว
ช่วยกันสรุปกิจกรรมการเรียนรู้	สามารถสรุปได้ตรงตามจุดมุ่งหมายอย่างครบถ้วนทุกประเด็น	สรุปกิจกรรมได้ ค่อนข้างตรงตามจุดมุ่งหมาย	สรุปกิจกรรมไม่ตรงจุดมุ่งหมายหรือไม่สรุป

ภาคผนวก จ
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ และกลุ่มทดลองโปรแกรม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

**รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ
ตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัยจำนวน 5 คน**

ลำดับที่	รายชื่อ	สถานที่ทำงาน
1	ดร.พระมหาไถรรวรรณ ชิตตปัญญาโน	ประธานหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย วิทยาเขตศาลายา จังหวัดนครปฐม
2	อาจารย์ ดร.รวิวัตร์ สิริภูบาล	ผู้อำนวยการสำนักงานบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
3	รองศาสตราจารย์ ดร.วิชา ทรวงแสง	ที่ปรึกษาคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
4	ผู้ช่วยศาสตราจารย์จินตนา เวชมี	รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏลพบุรี
5	อาจารย์ ดร.ศิริชัย นามบุรี	รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

**รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ
ที่ให้สัมภาษณ์ข้อมูลการวิจัยจำนวน 18 คน**

ลำดับที่	รายชื่อ	สถานที่ทำงาน	ความเชี่ยวชาญ
1	พระมหาโชควรรณ อากาศโร	ผู้อำนวยการสำนักงานวิทยา เขต มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	หลักพุทธธรรมไตรสิกขา
2	พระครูสังฆรักษ์ปัญญาพล ปัญญาพล	เจ้าอาวาสวัดอโยธยา จังหวัด พระนครศรีอยุธยา	หลักพุทธธรรมไตรสิกขา
3	รองศาสตราจารย์ วนิช สุธารัตน์	ที่ปรึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ พระนครศรีอยุธยา	หลักพุทธธรรมไตรสิกขา
4	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อุทิศ นวลเจริญ	ที่ปรึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ พระนครศรีอยุธยา	หลักพุทธธรรมไตรสิกขา
5	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จรูญ รัตนกาล	อาจารย์คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ พระนครศรีอยุธยา	หลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง
6	ดร.วันเพ็ญ บุรีสูงเนิน	ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ โรงเรียนวอนนภาคัพท์ จังหวัดชลบุรี	หลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง
7	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อนันต์ รัตนภานุศร	อาจารย์คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัย ราชภัฏพระนครศรีอยุธยา	หลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง
8	รองศาสตราจารย์ ดร.วิชา ทรวงแสง	อาจารย์คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ พระนครศรีอยุธยา	หลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง
9	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุวัฒน์ ทับทิมเจือ	อาจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ พระนครศรีอยุธยา	จิตสาธารณะ

ลำดับที่	รายชื่อ	สถานที่ทำงาน	ความเชี่ยวชาญ
10	อาจารย์ ดร.อนงค์ สระบัว	อาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้าน จอมบึง	จิตสาธารณะ
11	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จินตนา เวชมี	รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี	จิตสาธารณะ
12	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สัมฤทธิ์ เสนากาศ	คณบดีคณะเทคโนโลยี สารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏลพบุรี	จิตสาธารณะ
13	รองศาสตราจารย์ นันทิยา น้อยจันทร์	อาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครสวรรค์	การพัฒนาโปรแกรม
14	อาจารย์ ดร.สมชัย พุทธา	อาจารย์ประจำคณะ ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวิทยา เขตวังน้อย จังหวัด พระนครศรีอยุธยา	การพัฒนาโปรแกรม
15	อาจารย์ ดร.ชวน ภารังกุล	อาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้าน จอมบึง	การพัฒนาโปรแกรม
16	อาจารย์ ดร.ชวนพิศ วิมุตศรี	อาจารย์ฝ่ายกิจการนักศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย ราชภัฏนครปฐม	พัฒนานักศึกษา
17	อาจารย์ธีรยุทธ จันทร์เขียว	รองคณบดีฝ่ายกิจการ นักศึกษา คณะวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏ ราชนครินทร์	พัฒนานักศึกษา
18	อาจารย์ ดร.ธีรวัช ชมใจ	คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม	พัฒนานักศึกษา

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ
ประเมินรูปแบบโปรแกรม จำนวน 10 คน

ลำดับที่	รายชื่อ	สถานที่ทำงาน
1	ดร.พระมหาไกรวรรณ ชิตตปัญญา	ประธานหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย วิทยาเขตศาลายา จังหวัดนครปฐม
2	พระครูสังฆรักษ์ปัญญาพล ปัญญาพล	เจ้าอาวาสวัดอโยธยา จังหวัด พระนครศรีอยุธยา
3	ผู้ช่วยศาสตราจารย์นิยม ฉิมตระกูล	ที่ปรึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
4	ผู้ช่วยศาสตราจารย์คำ พาหอม	ที่ปรึกษา คณะมนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์มหาวิทยาลัย ราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
5	ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุนทร โภชน์ณรงค์	รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
6	ผู้ช่วยศาสตราจารย์อนันต์ รัตนภาณุศรี	อาจารย์คณะมนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์มหาวิทยาลัย ราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
7	อาจารย์ ดร.ชัตติยา ต้วงสำราญ	อาจารย์ มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ ราชวิทยาลัย วิทยาเขตศาลายา จังหวัดนครปฐม
8	อาจารย์ธีรยุทธ จันทร์เขียว	รองคณบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา คณะ วิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ราชนครินทร์
9	อาจารย์ ดร.ศิริชัย นามบุรี	รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
10	อาจารย์ ดร.ธีรวัช ชมใจ	คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

รายชื่อผู้ให้ข้อมูลในการสนทนากลุ่มจำนวน 20 คน			
ลำดับที่	รายชื่อ	สถานที่ทำงาน	ความเชี่ยวชาญ
1	อาจารย์ ดร.ชวณพิศ วิมุตศรี	อาจารย์ฝ่ายกิจการนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม	การพัฒนานักศึกษาและ อาจารย์ที่ปรึกษาชมรม ด้านบำเพ็ญประโยชน์
2	อาจารย์บริบูรณ์ ขอบทำดี	อาจารย์ฝ่ายกิจการนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ พระนครศรีอยุธยา	การพัฒนานักศึกษาและ อาจารย์ที่ปรึกษาชมรม ด้านบำเพ็ญประโยชน์
3	อาจารย์ธีรยุทธ จันทร์เขียว	รองคณบดีฝ่ายกิจการ นักศึกษา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ราชนครินทร์	การพัฒนานักศึกษาและ อาจารย์ที่ปรึกษาชมรม ด้านบำเพ็ญประโยชน์
4	นายสุเทพ ไทยประยูร	ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดยม	ผู้อำนวยการสถานศึกษา ผู้ใช้บัณฑิต
5	นางจุไรรัตน์ เอิบกมล	ผู้อำนวยการโรงเรียน ชลประทานอนุเคราะห์	ผู้อำนวยการสถานศึกษา ผู้ใช้บัณฑิต
6	นางสุรรัตน์ จันทร์ลอย	ผู้อำนวยการโรงเรียน วัดหันตรา	ผู้อำนวยการสถานศึกษา ผู้ใช้บัณฑิต
7	นายกฤษดา นราติลก	นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ พระนครศรีอยุธยา	ทำงานด้าน ฝ่ายกิจการนักศึกษา
8	นายกันต์นิภัติ บัวเผื่อน	นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ พระนครศรีอยุธยา	ทำงานด้าน ฝ่ายกิจการนักศึกษา
9	นายกิตติพร ภาคผล	นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ พระนครศรีอยุธยา	ทำงานด้าน ฝ่ายกิจการนักศึกษา
10	นายณัฐพล คู่ยจาด	นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ พระนครศรีอยุธยา	ทำงานด้าน ฝ่ายกิจการนักศึกษา
11	นางสาวกนกศรี พรวิริยะกิจ	นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ พระนครศรีอยุธยา	ทำงานด้าน ฝ่ายกิจการนักศึกษา
12	นางสาวดลพร ใจโต	นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ พระนครศรีอยุธยา	ทำงานด้าน ฝ่ายกิจการนักศึกษา

ลำดับที่	รายชื่อ	สถานที่ทำงาน	ความเชี่ยวชาญ
13	นางสาวธนวรรณ ชูปั้น	นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ พระนครศรีอยุธยา	ทำงานด้าน ฝ่ายกิจการนักศึกษา
14	นางสาวมาริษา ดีประเสริฐ	นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ พระนครศรีอยุธยา	ทำงานด้าน ฝ่ายกิจการนักศึกษา
15	นางสาวชลลดา ทรัพย์ประเสริฐ	นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ พระนครศรีอยุธยา	ทำงานด้าน ฝ่ายกิจการนักศึกษา
16	นายณัฐวุฒิ พุ่มพวง	นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ พระนครศรีอยุธยา	ทำงานด้าน ฝ่ายกิจการนักศึกษา
17	นางสาวพิมพ์พร ไทรพรหม	นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ พระนครศรีอยุธยา	ทำงานด้าน ฝ่ายกิจการนักศึกษา
18	นางสาวอาภรณ์ พรรณจรีต	นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ พระนครศรีอยุธยา	ทำงานด้าน ฝ่ายกิจการนักศึกษา
19	นางสาวกมลชนก บุญประคอง	นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ พระนครศรีอยุธยา	ทำงานด้าน ฝ่ายกิจการนักศึกษา
20	นางสาวพัชราภรณ์ งามวงษ์	นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ พระนครศรีอยุธยา	ทำงานด้าน ฝ่ายกิจการนักศึกษา

รายนามคณาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ที่เข้าร่วมโครงการการน้อมนำหลักปรัชญา
ของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมไตรสิกขาเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะ

ลำดับที่	รายชื่อ
1	นายกฤษณพงษ์ ปัญญาสงค์
2	นางสาวจริญญา สอนวรรณ
3	นางสาวชิตชนก รื่นพิทักษ์
4	นายคมสันต์ ณะวิทย์
5	นายธนวัฒน์ เสนาะคำ
6	นายชนบดี ขำวิจิตร
7	นางสาวธนพร ดุเหว่าดำ
8	นางสาวนภสร กาลีกสม
9	นายวิชัย พูลสารกิจ
10	นางสาวนันทริกา ครุธามาศ
11	นายนาเรศ สว่างดาว
12	นางสาวบัวหอม วงศ์สกุลมงคล
13	นางสาวพัชรिता อยู่ภู
14	นางสาวพัทธมล จิตอุทัย
15	นายพิชิต สีดาว
16	นางสาวพิมพ์ชนก เพ็ชรศรี
17	นางสาวพิมพ์พรษา จำปาเงิน
18	นางสาวราณี หะรีเมา
19	นายวรพงษ์ มีกลิ่นหอม
20	นายวัชรพล พฤตมากรณ์
21	นายณที กฤษทิพย์
22	นางสาววาสิตา พรามนัส
23	นายศกานต์ คชชะ
24	นายศิริสิทธิ์ โพธิ์ทอง
25	นางสาวแก้วตา การสมกล้า
26	นางสาวสินธุ์ภา วณสินธุ์
27	นายสุกิต ชันธและ

- 28 นายอมรวิวัฒน์ ยอดประดิษฐ์
29 นายธนากร ไตรพิจารณ์
30 นายเด่นพงศ์ คงจันทร์

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นายชัยยศ เดชสุระ เกิดวันที่ 17 พฤษภาคม พ.ศ. 2511 สำเร็จการศึกษาหลักสูตร
ครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา จากมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
เมื่อปีการศึกษา 2535 และสำเร็จการศึกษาหลักสูตรครุศาสตรอุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชา
คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ จากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี เมื่อ
ปีการศึกษา 2542 และเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา
อุดมศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2552 ปัจจุบันรับราชการ ตำแหน่งอาจารย์ประจำ
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัด
พระนครศรีอยุธยา

